

Luca 1:1

1. Deoarece. [Prolog la Evanghelia lui Luca, Luca 1,1-4]. Versetele 1-4, care constituie prefața lui Luca la Evanghelia sa sunt în splendida koine literară, adică „[limba] obișnuită” a lumii romane de limbă greacă. Introducerea aceasta se conformează la cele mai bune modele literare grecești. Este distinsă, totuși amabilă și modestă. Pentru o tranziție în stil, vezi la v. 5.

Asemănarea acestei introduceri cu aceea a cărții Faptelor (Fapte 1,1.2), împreună cu faptul că Faptele preiau narațiunea exact din punctul unde Evanghelia după Luca o părăsește (vezi cap. 24,50-53), sugerează că Luca intenționa ca cele două cărți să alcătuiască o istorie în două volume pentru biserica primară creștină.

Mulți. Nu există posibilitatea să spunem dacă Luca îi cuprinde pe Matei și pe Marcu în referirea lui la cei „mulți”, deși pentru diferite motive este considerat că cel puțin Marcu și posibil Matei, fuseseră scrise (vezi p. 178.179). „Mulți”, totuși ar părea să lase să se înțeleagă mai mulți de doi și deci probabil că termenul ar include aici câteva istorii scrise, altele decât Evangheliile. Luca nu se poate să fi avut în minte Evangheliile apocrife care există și astăzi, deoarece ele n-au fost scrise decât cu mulți ani mai târziu. Se pare că cel puțin unii din scriitorii anteriori fuseseră „martori oculari” ai lucrărilor pe care le relatau și mulți trebuie să fi făcut parte dintre cei doisprezece sau cei șaptezeci (vezi la v. 2).

S-au apucat. [„Au încercat”, G. Gal.]. Gr. epicheireo, literal „a pune mâna”; de unde „a întreprinde” sau „a încerca”. Unii comentatori înțeleg spusele lui Luca ca implicând faptul că scriitorii la care el se referă au procedat cu de la sine putere, fără îndrumarea Duhului Sfânt. Dar este clar din folosirea lui epicheireo în papirusuri că o astfel de concluzie este neîndreptățită și Luca nu exprimă nici o poziție cu privire la nici unul din scriitorii anteriori. Ei au avut intenții bune și relatările lor nu trebuiau să fie respinse ca sursă materială istorică, deși oamenii nu erau în mod necesar inspirați de cer, ca Luca. Luca îi consideră pe scriitorii aceștia într-o lumină favorabilă și de fapt, se categorisește pe sine împreună cu ei prin expresia „și eu” (v. 3).

Să alcătuiască. [„Să pună în ordine”, KJV; „Să întocmească”, G. Gal.]. Gr. anatassomai „a compila”, „a aranja”, „a compune”. Ideea ordinii sau a aranjamentului cronologic nu este în mod necesar implicată. Comparați gr. pathexes (vezi la v. 3). Termenii aceștia pot sugera că relatările scrise de scriitorii de Evanghelie anteriori fuseseră incomplete, dar nici într-un caz nu lasă să se înțeleagă că erau inexacte.

O istorisire. [„Declarație”, KJV]. Gr. diegesis, o „narațiune”. Este compus din două cuvinte grecești, însemnând literal „a conduce drumul prin”.

Care s-au petrecut. [„Care sunt cât de sigur crezute”, KJV; „Deplin adevărate”, G. Gal.]. Mai degrabă „care au fost săvârșite”.

Luca 1:2

2. Ei. Adică, „cei ce le-au văzut cu ochii lor și au ajuns slujitori”. Cuvântul „ei” s-ar putea referi și la „mulți” din v. 1.

Încredințat. [„Predat”, KJV; „Lăsat”, G. Gal.]. Gr. paradidomi „a înmâna”, „a preda” sau „a încredința”. Aici se referă pur și simplu la predarea de informație de la o generație sau grupă de oameni la alta (vezi 1 Corinteni 11,23; 15,3; 2 Timotei 2,2). Cei care „primiseră” adevărul trebuiau să-l încredințeze „altora”. Pavel și Luca erau, ca să zicem așa, creștini din a două generație și „primiseră” ceea ce transmisese alții.

Cei. Mai degrabă, „care”. În textul grec propoziția care începe aici nu modifică pe „noi” așa cum pare să facă în limba engleză, ci mai degrabă subiectul „ei”. Cu alte cuvinte, cei care au „transmis” narațiunile erau „martorii oculari” și nu cei care le-au primit.

De la început. Adică de la începutul lucrării publice a lui Isus, deși unii dintre „martorii oculari” ar fi fost în stare să relateze împrejurările legate de pruncia lui Ioan Botezătorul și a lui Isus.

Cei ce le-au văzut cu ochii. [„Martori oculari”, KJV]. Gr. autoptai, „cei care văd cu însăși ochii lor”. Ioan se referea la sine ca martor ocular (Ioan 1,14; 21,24; 1 Ioan 1,1.2). Toți cei doisprezece, cei șaptezeci de ucenici și femeile care Îl însoțiseră pe Isus și pe ucenicii Lui și le slujiseră erau martori oculari, mai mult

sau mai puțin „de la început”. În contrast, Luca, Pavel și Timotei ar putea fi numiți „martori auriculari”, deoarece cunoștința lor despre viața și lucrarea lui Isus este luată de la alții. Acest aparent handicap, totuși, nu scade în nici un fel valoarea mărturiei lor, deoarece ei au primit informațiile lor atât prin instruire din partea „martorilor oculari”, cât și prin descoperire dumnezeiască (1 Corinteni 15,3-7; Galateni 1,11.12).

Modestia dată pe față aici de Luca este o mărturie excelentă în favoarea credibilității și a valabilității Evangheliei care-i poartă numele. El avea grijă să exprime adevărul exact și nu ridică nici o pretenție că ar fi „martor ocular” așa cum ar fi fost de așteptat să facă un falsificator. De fapt, Luca însuși afirmă aici în mod clar chiar că propria lui înțelegere a faptelor în legătură cu viața și lucrarea lui Hristos a provenit în primul rând pe calea relatărilor martorilor oculari. Reiese deci că rolul inspirației, în cazul lui Luca, nu era atât de mult să dea informații originale, cât să garanteze acuratețea a ceea ce relatea el din mărturia altora. Luca era un istoric care mergea la sursele originare, dar era mai mult decât atât; el era un istoric inspirat.

Este clar din experiența lui Luca că Inspirația acționează într-un fel potrivit cu lucrarea naturală a facultăților mintale și nu le înlătură. Iată aici un scriitor inspirat care era condus de Duhul Sfânt să studieze sârguincios sursele orale și scrise privitoare la viața lui Hristos și apoi să combine într-o narațiune încheată informațiile adunate în felul acesta. Pentru studiul mai amănunțit al felului în care inspirația călăuzește unealta omenească la folosirea documentelor istorice existente, vezi F.D. Nichol Ellen G. White and Her Critics, p. 413-422.

Luca 1:3

3. Am găsit cu cale. I s-a părut corespunzător lui Luca să alcătuiască un raport complet, exact și autentic al vieții lui Hristos, poate cu gândul de a relatea unele evenimente care fuseseră omise în relatările anterioare scrise de „mulți” (vezi la v. 1). Cuvintele acestea descoperă felul în care cel puțin unii din scriitorii Bibliei au fost conduși de Dumnezeu să pregătească raportul inspirat. Impresia dată minții lui Luca de Duhul Sfânt a avut efectul ca un anumit procedeu să i se pară corespunzător și de dorit pentru el. În relatarea conciliului de la Ierusalim la care s-a dat o atenție deosebită admiterii Neamurilor în biserica creștină, Luca citează pe apostoli ca scriind credincioșilor din Antiohia că felul de procedare propus li se „păruse bun” („găsiseră cu cale”) (vezi Fapte 15,25). Frații se consfătuiseră, dar deliberările lor erau călăuzite de Duhul Sfânt și ei explicau cu încredere că „s-a părut nimerit Duhului Sfânt și nouă” (v. 28). Așa a fost cu Luca; Duhul Sfânt l-a îndemnat să scrie. Dar când a scris, el a scris din propria sa liberă voință, călăuzit de Dumnezeu. Cu privire la felul în care Duhul Sfânt i-a călăuzit pe diferiții autori ai Bibliei vezi EGW materialul suplimentar la 2 Petru 1,21.

După ce am făcut cercetări cu de-amăruntul. [„Având o înțelegere deplină”, KJV]. Literal, „după ce am urmărit cu exactitate”. Al doilea motiv al lui Luca de a scrie este dorința de a transmite altora foloasele propriului său studiu temeinic al vieții și lucrării lui Isus. Evident, Luca a luat-o de la început și a cercetat totul. El oferă narațiunea sa evanghelică drept o prezentare exactă, temeinică și sistematică a vieții lui Isus. În timp ce Matei accentuează învățăturile lui Isus și Marcu întâmplările lucrării vieții lui Isus, Luca combină ambele elemente într-un fel mai complet și sistematic decât oricare alții. Pretenția lui Luca de „înțelegere a tuturor lucrurilor” [„cercetare cu de-amăruntul”] din partea lui nu este doar o laudă deșartă; 43 din 179 de părți ale narațiunii sinoptice apar numai în Evanghelia lui. Vezi p. 191.192.

De la obârșia lor. [„Începutul începutului”, KJV]. Adică, a vieții lui Isus. Luca, asemenea unui explorator, a urmărit cursul evenimentelor până la obârșia lor și l-a urmărit și pe deasupra, în toată desfășurarea lor. De aceea, Luca prezintă împrejurările nașterii și copilăriei lui Isus mult mai amănunțit de cum o fac ceilalți evangheliști. Numai Luca relatează cinci din cele șase evenimente menționate în Evanghelii înainte de nașterea lui Isus (vezi p. 196).

În șir. [„În ordine”, KJV]. Gr. kathexes, „una după alta” sau „consecutiv” (vezi la v. 1). Matei constă mai ales din cuvântările lui Isus aranjate pe subiecte, în timp ce Marcu se ocupă de evenimentele vieții lui Isus, grupându-le după fel. Aranjamentul general al lui Matei și al lui Marcu era cronologic, dar succesiunea cronologică nu era obiectivul lor principal. Ei au rearanjat ordinea diferitelor incidente în armonie cu scopul călăuzitor al cărții lor. Luca, pe de altă parte, urmează mai degrabă o ordine strict cronologică. Matei și Marcu nu au încercat o astfel de prezentare. Vezi p. 191.192.

Prea alesule. [„Prea excelent”, KJV]. Un titlu folosit la adresarea către un înalt funcționar de stat,

comparabil cu modernul nostru „excelența voastră”. Același termen este folosit cu referire la procuratorii romani ai Iudeii (Fapte 23,26; 24,3; 26,25). Este demn de notat faptul de a găsi un om de rang oficial superior care acceptă creștinismul în această perioadă timpurie.

Teofile. Literal, „prieten al lui Dumnezeu”. Nu sunt dovezi pentru a sprijini explicația populară că numele Teofil nu reprezenta nici o persoană anumită, ci era mai degrabă un nume general folosit de Luca pentru creștini în general. Totuși, titlul „prea alesule”, „prea excelentule” pare să lase să se înțeleagă în mod precis că este intenționată o persoană reală. Teofil era probabil un convertit dintre Neamuri, așa cum lasă să se înțeleagă numele lui grec.

Luca 1:4

4. Să cunoști. [„Să poți cunoaște”, KJV]. Gr. epiginosko, „cunoaște pe deplin”. Adică, Teofil urma să aibă cunoștință în plus față de ceea ce cunoștea deja despre „aceste lucruri” pe care le primise [„fusesse instruit”].

Temeinicia. [„Certitudinea”, KJV]. Gr. asphaleia, ceea ce nu va cădea, alcătuit din două cuvinte sphallo, „a se clătina” și prefixul a „nu”. Există „temeinicie” [siguranță] în lucrurile credinței creștine și cel care crede în ele va fi statornic și asigurat contra rătăcirii.

Pe care le-ai primit prin viu grai. [„În care ai fost învățat”, KJV]. Gr. katecheo, „a instrui” sau „a învăța prin viu grai”, literal, „a suna în jos pe”. Katecheo este sursa cuvântului nostru „a catehiza”. Este redat „au auzit” în Fapte 21,21.24, „învățat” în Fapte 18,25 și „primește învățătura” în Galateni 6,6. Cuvântul acesta poate lăsa să se înțeleagă că Teofil primise până la data aceea numai instrucțiune orală, care în mod corespunzător ar fi precedat botezul. Se poate ca el să fi fost unul din convertiții lui Luca, unul pe care Luca îl „catehizase”. Sau s-ar putea ca Luca să fi scris lucrurile acestea pentru a preîntâmpina zvonurile mincinoase despre creștinism.

Luca 1:5

5. În zilele. [Vestirea făcută lui Zaharia, Luca 1,5-25. Vezi harta p. 214; diagrama p. 227]. Datarea după anii de domnie a fost foarte obișnuită în literatura greacă. Exemple pentru fiecare an al secolului I creștin încă supraviețuiesc. Luând firul narațiunii sale, Luca renunță la stilul literar koine al v. 1-4, cu idiomul lui elegant și trece la un stil ebraic în formă, care amintește de narațiunile VT, ca cea a nașterii lui Samuel. De fapt cap. 1,5 la 2,52 sunt poate cele mai ebraice din toate scrierile lui Luca. Cu toate acestea, ele poartă semnele caracteristice ale lui Luca ca autor. Faptul că seria de narațiuni relatate aici era de o natură atât de personală încât Maria „se gândea la ele în inima ei” (cap. 2,19), împreună cu faptul că ceilalți scriitori ai Evangheliei nu spun nimic despre aceste evenimente, sugerează posibilitatea că informațiile relatate s-ar putea să nu fi fost în general cunoscute printre credincioșii creștini în primii ani ai bisericii apostolice.

Întrucât Luca se referă aici la multe surse de informații orale și scrise (vezi la v. 1-3), unii au sugerat că el se poate să fi cunoscut evenimentele copilăriei lui Isus chiar de la Maria. Reiese că narațiunea este prezentată din punct de vedere al Mariei pe când Matei prezintă narațiunea lui Isus din punct de vedere al lui Iosif (Matei 1).

Secțiunea nașterii (cap. 1,5 la 2,52) constă din șapte părți: 1) vestirea nașterii lui Ioan Botezătorul (cap. 1,5-25), 2) vestirea nașterii lui Isus (v. 26-38), 3) vizita Mariei la Elisabeta (v. 39-56), 4) nașterea lui Ioan Botezătorul (v. 57-80), 5) nașterea lui Isus (cap. 2,1-20), 6) circumcizia și înfățișarea lui Isus (v. 20-38), 7) copilăria lui Isus (v. 39-52.).

Irod. Vezi p. 39-42; diagrama p. 40, 234. Zilele lui Irod au fost zile de cruzime și oprimare pentru poporul iudeu, deși împăratul era un așa-zis convertit la religia iudaică. Caracterul lui desfrânat stă în contrast izbitor cu caracterul lui Zaharia și era mai mult sau mai puțin tipic pentru vremea în care trăia.

Iudeii. Scriind, așa cum evident făcea, mai întâi pentru cititori nepalestinieni, se pare că Luca folosește adesea numele Iudea ca un termen general pentru întreaga Palestină (Luca 6,17; 7,17; Fapte 10,37).

Zaharia. De la ebr. Zekaryah, „Iehova Își reamintește” sau „Iehova Și-a adus aminte”. Numele acesta fusese purtat de fiul lui Iehohiada (2 Cronici 24,20), de profetul Zaharia și de mulți alții.

Ceata lui Abia. David a împărțit preoții în 24 de cete (1 Cronici 24,1-18, 2 Cronici 8,14) din care ceata lu Abiah (sau Abia) era a opta (1 Cronici 24,10). Șaisprezece cete erau alcătuite din descendenți ai lui Eleazar și opt din descendenți ai lui Itamar, ambii fii ai lui Aaron. Numai patru din cete erau reprezentate de preoții care se reîntorseseră din Babilon după captivitate și Abia era printre acestea (vezi la Ezra 2,36). Dar aceia care s-au reîntors au fost fără îndoială împărțiți în 21 sau 22 de cete (extinse la 24 în timpurile NT) și li se dăduse numele cetelor originare (vezi la Neemia 12,1). Potrivit cu Iosif, fiecare ceată de preoți era rânduită să servească o săptămână din Sabat în Sabat (Antichități, vii.14.7 [365,366]), de două ori pe an. La sărbătoarea corturilor toate cele 24 de cete erau așteptate să fie de față. Încercările de a determina timpul din an când ceata lui Abia venea la rând pentru serviciu, pe temeiul șirului cetelor care slujeau pe vremea când romanii au distrus Templul în anul 70 d.Hr., sunt pe cât se pare de mică valoare sau fără de valoare în ce privește datarea narațiunii lui Luca.

Elisabeta. De la ebr. Elisheba, însemnând „Dumnezeul meu a jurat” sau „Dumnezeul meu este belșug”, numele soției lui Aaron (Exod 6,23).

Luca 1:6

6. Neprihăniți. [„Drepti”, KJV]. Se pare că Zaharia și Elisabeta aparțineau de acel mic grup care studia cu râvnă profețiile și aștepta venirea lui Mesia (DA 44,47,98). Printre iudei termenul „neprihănit” ajunsese să aibă un înțeles tehnic și se referea la aceia care țineau legea rituală și tradițiile iudaice. Este evident că, pentru Zaharia și Elisabeta neprihănirea era mult mai mult decât o conformare externă față de lege. Ei nu erau numai niște simpli legaliști, ci conștiincioși și exemplari în scopul lor hotărât de a se închina lui Dumnezeu „în duh și adevăr” (Ioan 4,24). Alți membri ai acestui cerc mic, ales, care aștepta venirea lui Mesia erau Iosif și Maria (vezi la Matei 1,16-19) și Simeon și Ana (vezi la Luca 2,25.26.38).

Înainte de Dumnezeu. Înainte de convertirea lui, Pavel socotea că are „neprihănirea pe care o dă Legea” și era „fără vină” (Filipeni 3,6; vezi Fapte 23,1). Dar convertirea i-a adus înțelegerea că o astfel de „neprihănire” [„dreptate”] era fără de folos (vezi Romani 2,24.25; 1 Timotei 1,15). În cazul lui Zaharia și a Elisabetei însă „neprihănirea” lor o depășea pe aceea a cărturarilor și a Fariseilor (Matei 5,20) care-și făceau faptele bune pentru a fi „văzuți de oameni” (Matei 6,1.5). Zaharia și Elisabeta erau „neprihăniți înaintea lui Dumnezeu”. Ei erau succesori nobili ai unor eroi ai credinței cum ar fi Noe (Geneza 6,9; 7,1; Evrei 11,7), Avraam (Evrei 11,8), Iov (Iov 1,8; 2,3) și Daniel (Daniel 5,11.12; 10,11), a căror neprihănire este aprobată de cer (vezi Ezechiel 14,14).

Poruncile și rânduielile. Pe vremea lui Zaharia și a Elisabetei aceasta însemna a trăi în armonie atât cu Legea morală, cât și cu legea lui Moise.

Întrucât toți oamenii „au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu” (Romani 3,23; vezi și 1 Ioan 3,4), toți au nevoie de cineva care să-i „elibereze” din moarte, pedeapsa neascultării (Romani 6,23; 7,24). Eliberatorul nu este altul decât Isus Hristos (cap. 7,25 la 8,4). Dar până la venirea Mântuitorului în lume, Dumnezeu a rânduit un sistem de jertfe (Evrei 9,1) pe care El l-a dat „până la o vreme de îndreptare”, adică până ce Hristos avea să intre în lucrarea Lui preoțească (v. 10,11). Cu alte cuvinte, Zaharia și Elisabeta urmăreau să asculte de Dumnezeu, căutau mântuirea prin mijloacele rânduite și drept urmare erau socotiți „neprihăniți înaintea lui Dumnezeu”.

Luca 1:7

7. Nu aveau copii. La popoarele orientale lipsa de copii a fost totdeauna privită ca o mare nenorocire. Adesea, iudeii o considerau ca o pedeapsă divină pentru păcat (vezi la Levitic 20,20). La iudei, ca și la unele popoare orientale de astăzi, lipsa copiilor era considerată un temei îndreptățit pentru poligamie și concubinaj și era acceptată ca temei legal suficient pentru divorț.

Cât de adesea oamenii care fuseseră aleși înainte de naștere să îndeplinească mari lucrări ale lui Dumnezeu s-au născut în ciuda bătrâneții sau sterilității părinților lor (vezi la Geneza 11,30; 17,17; 18,11; 25,21; 30,22-24; 1 Samuel 1,2.8.11)! La oameni multe lucruri sunt cu neputință, dar „la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Luca 1,37). Dumnezeu îi conduce adesea pe oameni să-și dea seama de propria lor

slăbiciune pentru ca atunci când vine eliberarea ei să poată aprecia puterea și tăria Lui prin experiență personală. În cazul Elisabetei era un îndoit motiv de a nu aștepta copii, pentru că la sterilitatea de o viață întreagă era adăugată și vârsta înaintată.

Înaintați în vârstă. Literal, „înaintați în zilele lor”, dintr-un idiom ebraic caracteristic (vezi Geneza 24,1; Iosua 13,1; 1), care înseamnă simplu, „înaintat în vârstă”.

Luca 1:8

8. Dar. [„S-a întâmplat că”. KJV]. Gr. egeneto, de la ginomai, „a deveni” sau „a fi”. Când apare la începutul unei secțiuni narative, ca aici, expresia este echivalentul grec al formulării ebraice wayehi, „s-a întâmplat că”, atât de obișnuită în VT. Expresia este omisă în mod îndreptățit în unele traduceri moderne, întrucât sensul este clar și complet fără ea.

Cetei lui. Vezi la v. 5.

Luca 1:9

9. A ieșit la sorți. [„Sortul lui a fost”, KJV]. Gr. lagchano, „a dobândi prin sorț”. Datorită marelui număr de preoți, nu toți puteau oficia un anumit serviciu. De aceea se trăgea la sorț pentru a determina cine să participe în fiecare dimineață și în fiecare seară. Potrivit cu tradiția iudaică, preoții stăteau în picioare în semicerc și fiecare ridica unul sau mai multe degete pentru a fi numărate. Spunând un număr, ca de pildă 70, „președintele” începea să numere și continua până când numărul selecționat arăta cine era ales. Întâiul sorț determina cine să curețe altarul arderii de tot și să pregătească jertfa, și al doilea cine să aducă jertfa și să curețe sfeșnicul și altarul tămâierii. Al treilea sorț determina cine să aducă tămâie, era cel mai important. Al patrulea sorț determina cine să ardă bucățile de jertfă pe altar și să îndeplinească partea de încheiere a slujbei. Sorții trași dimineața erau valabili și pentru slujba se seară, afară de cazul că se trăgea din nou sorțul pentru arderea tămâiei.

Să tămâieze. [„Să ardă tămâia”, KJV]. Jertfa tămâiei era considerată cea mai importantă parte a slujbelor zilnice de dimineața și de seară. Aceste ore de cult, la care era jertfit un miel (Exod 29,38-42) ca ardere de tot, erau cunoscute ca „arderea de tot” sau „jertfa” de dimineață și de seară (2 Cronici 31,3; Ezra 9,4.5), sau ca „timpul tămâierii” (Luca 1,10; vezi Exod 30,7-8). Acestea erau ore de rugăciune pentru toți israeliții, fie că participau la serviciu, erau acasă sau în țări străine. Când fumul de tămâie se urca de pe altarul de aur, rugăciunile lui Israel se înălțau cu el la Dumnezeu (Apocalipsa 8,3.4; vezi la Psalmii 141,2) pentru ei și pentru națiunea lor în consacrare zilnică (PP 352, 353). La acest serviciu preotul oficiant se ruga pentru iertarea păcatelor lui Israel și pentru venirea lui Mesia (DA 99).

Privilegiul oficerii la altarul de aur era considerat ca o mare cinste și Zaharia era în toate privințele vrednic de ea. Privilegiul acesta îi revenea de obicei fiecărui preot odată în viață și era, deci, marele moment al vieții sale. De regulă nici un preot nu putea să officieze la altar mai mult de o singură dată și este posibil ca unii din preoți să nu fi avut niciodată prilejul acesta.

Preotul ales prin sorț să aducă tămâia – în cazul acesta Zaharia – alegea doi din colegii săi preoți să-l ajute, unul să îndepărteze cărbunii cei vechi de pe altar și altul să pună pe el cărbuni noi luați de pe altarul arderii de tot. Acești doi preoți se retrăgeau din sfânta după împlinirea îndatoririlor lor și preotul ales prin sorț aranja apoi tămâia pe cărbuni și în timp ce făcea aceasta, mijloca pentru Israel. În timp ce norul de tămâie se înălța, el umplea sfânta și chiar trecea pe deasupra perdelei, în sfânta sfintelor. Altarul tămâierii era imediat în fața perdelei și, deși era de fapt în sfânta, pare să fi fost considerat ca aparținând sfintei sfintelor (vezi la Evrei 9,4). Altarul de aur era „un altar de continuă mijlocire” (PP 353), pentru că zi și noapte tămâia sfântă își împrăștia parfumul prin locurile sacre ale Templului (PP 348).

Luca 1:10

10. Mulțimea. Gr. pelthos, un cuvânt favorit al lui Luca, care-l folosește de 25 de ori în comparație cu toți ceilalți scriitori NT laolaltă, care-l folosesc de 7 ori. Unii comentatori au sugerat că Zaharia oficia la slujba de dimineață; alții cred că era serviciul de seară. Pe vremea lui Hristos jertfa de dimineață era adusă pe la ora 9 și jertfa de seară pe la ora 3. La oricare din aceste ore se putea aduna o mulțime de mărime considerabilă (vezi Fapte 2,6.15). Poate că bătrânii și evlavioșii Simeon și Ana (vezi la Luca 2,25.36) se găseau, neluați în seamă, în grupul credincioșilor chiar la această slujbă și și-au înălțat inimile în rugăciune

pentru venirea lui Mesia.

Afară. Adică, afară din sanctuar, dar în curțile sacre ale Templului.

Luca 1:11

11. Înger al Domnului. Acesta era îngerul Gabriel (vezi la v. 19), care cu peste cinci secole mai înainte se arătase lui Daniel pentru a vesti timpul venirii lui Mesia (Daniel 9,21.25). Acum, când venirea lui Mesia era aproape, Gabriel se arată ca să anunțe nașterea prorocului care trebuia să pregătească poporul pentru venirea Celui Făgăduit.

S-a arătat. Din relatare se pare că arătarea îngerului nu era doar în viziune, ci era faptic aparentă pentru simțurile normale de percepere.

La dreapta. Altarului. Aceasta era partea de sud, pozițiile fiind socotite din punct de vedere al altarului așezat cu fața spre est. Dreapta era adesea o poziție de onoare (vezi Matei 25,33; Fapte 7,55.56; Evrei 1,3; etc.) și Zaharia ar fi trebuit să recunoască poziția ca o indicație de favoare, dar nu a făcut-o (DA 97,98; vezi PP 351).

Luca 1:12

12. S-a înspăimântat. Reacția preotului înaintat în vârstă nu ar putea fi considerată neașteptată sau nenaturală (vezi Judecători 6,22; 13,22; Luca 2,9; 9,34; Fapte 19,17).

Luca 1:13

13. Nu te teme. Acestea erau adesea cele dintâi cuvinte ale ființelor cerești când se adresau oamenilor (Geneza 15,1; 21,17; Luca 1,30; 2,10). Trimișii cerului sunt constant la lucru pentru a îndepărta teama din inimile bărbaților și femeilor consacrate (vezi Evrei 1,14; 2,15) și pentru a pune în locul ei „pacea lui Dumnezeu care întrece orice pricepere” (Filipeni 4,7). Desăvârșita pricepere a lui Dumnezeu și iubirea față de El îndepărtează orice teamă din inima omului (vezi Matei 6,30-34; 1 Ioan 4,18).

Ascultată. Literal, „a fost ascultată”. Unii cred că „rugăciunea” ascultată era rugăciunea lui Zaharia pentru venirea lui Mesia. Dintr-un studiu al profețiilor, îndeosebi ale lui Daniel, Zaharia știa că era aproape timpul ca să se arate Mesia. De mulți ani el se rugase pentru împlinirea nădejzii lui Israel și acum Gabriel îl asigură că împlinirea acestor profeții era aproape (vezi DA 98). Alții cred că „rugăciunea” ascultată era o rugăciune anterioară pentru un fiu. Fără îndoială că Zaharia se rugase în anii care trecuseră pentru a avea un fiu (vezi Geneza 15,1.2; 25,21; 30,22; 1 Samuel 1,10.11; etc.). Așa cum sugerează unii comentatori, nu este probabil ca Zaharia să se fi rugat pentru un fiu cu ocazia aceasta, deoarece răspunsul lui dat îngerului (Luca 1,18) lasă să se înțeleagă că el deja renunțase la nădejdea de a avea un fiu.

Ioan. Gr. Ioannes, de la ebr. Yochanan sau Yehochanan, însemnat „Iehova este milostiv”. Diferite persoane purtaseră numele acesta (vezi 2 Regi 25,3; 1 Cronici 3,15; 26,3; 2 Cronici 17,17; Ezra 10,6.28; Neemia 12,13; Ieremia 40,8).

Luca 1:14

14. O pricină de bucurie. [„Vei avea bucurie”, KJV]. Versetele 14-18 sunt în forma metrică caracteristică poeziei ebraice, în care este ritm și repetarea ideii și nu măsură și sunet. Nașterea fiului Elisabetei urma să-i aducă bucurie lui Zaharia personal, dar bucuria lui personală urma să devină o bucurie pentru toți cei care urmau să ia aminte la solia fiului și prin aceasta să fie „pregătiți pentru Domnul” (v. 17; cap. 2,32).

Luca 1:15

15. Va fi mare. În aprecierea cerului nu bogăția, rangul, descendența nobilă sau darurile intelectuale constituie mărimea. Dumnezeu apreciază valoarea morală și prețuiește însușirile de iubire și curăție. Ioan era mare, „înaintea Domnului” (vezi Matei 11,11) în contrast cu Irod, „mare” înaintea oamenilor care-și doresc rang, bogăție și putere. Ioan era un mare slujitor al semenilor săi; Irod era un mare tiran peste ei. Ioan trăia pentru alții; Irod trăia numai pentru sine; Ioan era mare în același fel ca și Ilie în ce privește întoarcerea multora „din fiii lui Israel la Domnul... Dumnezeu lor” (Luca 1,16). Irod era mare în același fel cum Nimrod fusese mare (vezi Geneza 10,9-12), în conducerea oamenilor la îndoială și la opoziție față de

Dumnezeu (Geneza 10,9.10; vezi cap. 11,2-4). Vezi p. 41,42; vezi la Matei 11,13.14.

Vin. Gr. oinos (vezi mai jos la „băătură amețitoare”).

Băătură amețitoare. Gr. sikera, un cuvânt împrumutat din aramaică, „shikra” și din ebraică shekar (vezi la Numeri 28,7). Shekar poate fi vin sau orice băătură îmbătătoare ca vinul, fie că este făcută din orz sau distilată din miere sau curmale. Rădăcina verbului ebraic înseamnă „a se umple de băătură”, „a bea până se înveselește” sau „a fi beat”. Unii comentatori au crezut că folosirea din partea lui Luca a celor doi termeni oinos, „vin” și sikera „băătură amețitoare [tare]” arată că băăturile amețitoare făcute din struguri nu sunt cuprinse în termenul sikera. Dar distincția aceasta nu este îndreptățită deoarece: 1) Sikera este doar o transliterare greacă a ebraicului shekar, care include toate băăturile amețitoare. 2) Forma poetică a v. 14-17 nu justifică o distincție în ce privește felul între „vin” și „băătură amețitoare” cum nu o justifică între „bucurie” și „veselie” din v. 14. Când vorbim despre lucrare cu „toate puterile și cu toată tăria” nu ne gândim la două surse distincte de putere; ci vrem să spunem că se lucrează din răspuțeri. În același fel, Luca, sau mai degrabă îngerul Gabriel, folosește cei doi termeni numai pentru a accentua excluderea oricărei băături amețitoare.

Ca și Samson (Judecători 13,4.5) și Samuel (vezi la 1 Samuel 1,22), Ioan Botezătorul era un nazireu din naștere (DA 192). Un nazireu (vezi la Geneza 49,26; Numeri 6,2) trebuia să-și țină apetitul și pasiunile sub strictă supunere în toate împrejurările, conform principiului (vezi la Judecători 13,5). Sarcina importantă încredințată lui Ioan Botezătorul urma să ceară tărie mentală și pricepere spirituală, pentru ca să poată sta ca o pildă înaintea oamenilor vremii sale. La fel, aceia care participă la sarcina de a proclama a doua venire a lui Hristos trebuie să-și curețe viața „după cum El este curat” (1 Ioan 3,3).

Se va umple de Duhul Sfânt. Și nu de băătură amețitoare (vezi Efeseni 5,18). Când apostolii au fost „umpluți cu Duhul Sfânt” la ziua Cincizecimii (Fapte 2,4.15-17), au fost învinuiți că „sunt plini de must” (v. 13). Pentru aceia pe care Dumnezeu i-a ales pentru slujba Sa nu trebuie să existe vreo îndoială cu privire la felul de stimulare care-i mână la acțiune. Forma inferioară de stimulare exclude forma superioară. Ioan urma să fie iluminat, sfințit și călăuzit de influența Duhului Sfânt. În Evanghelia sa și în cartea Faptelor, Luca menționează Duhul Sfânt de peste 50 de ori, în comparație cu menționarea doar de 15 ori de către toți ceilalți scriitori ai Evangheliei laolaltă.

Din pântecelile mamei sale. Însăși existența lui Ioan se datora voii și puterii lui Dumnezeu, nu a omului. El a venit pe lume cu soarta vieții hotărâtă și a fost dedicat lui Dumnezeu chiar de la început. Era cu puțință ca Duhul Sfânt să „umple” pe Ioan de la naștere deoarece Duhul fusese în stare să umple mai întâi pe mama lui Ioan, Elisabeta, îndrumând și stăpânind viața ei. În primii ani ai copilului, părinții urmează să stea în locul lui Dumnezeu pentru el (PP 308). „Fericiti sunt părinții a căror viață este o adevărată reflectare a celei divine” (PK 245). Prin Duhul Sfânt, Maria a primit înțelepciune de a conlucra cu trimișii cerești la dezvoltarea și educarea lui Isus (DA 69). Mamele de astăzi care aleg să trăiască în comuniune cu Dumnezeu pot aștepta ca Duhul Sfânt să-i modeleze pe micuții lor, „chiar din cele mai timpurii clipe ale lor” (DA 512). În felul acesta, copiii noștri, ca și Ioan Botezătorul se pot bucura de privilegiul fericit de a fi „umpluți de Duhul Sfânt”. Vezi la cap. 2,52.

Luca 1:16

16. Va întoarce... la Domnul. Adică, prin pocăință. Botezul lui Ioan era un „botez al pocăinței” (vezi Marcu 1,4; Luca 3,3; Fapte 13,24; 19,4). Pocăința sau întoarcerea de la păcat, era ideea fundamentală a soliei lui. Oamenii trebuie să se pocăiască dacă urmează să fie „pregătiți pentru Domnul” (Luca 1,17) și dacă urmează să intre în Împărăția Lui (vezi Matei 3,2; 4,17; 10,7). Lucrarea lui Ioan urma să convingă pe oameni să-și părăsească păcatele și să-i îndemne să caute pe Domnul Dumnezeu lor. Aceasta era lucrarea pe care o făcuse Ilie (vezi la 1 Regi 18,37). Narațiunea VT se încheie (vezi Maleahi 3,1; 4,5.6) și narațiunea NT începe cu tema „copiilor lui Israel” care se întorc la „Domnul Dumnezeu lor” (vezi Luca 1,16).

Luca 1:17

17. Va merge înaintea lui. Așa cum este în mod specific profetizat de Isaia (vezi la Isaia 40,3-5) și Maleahi (vezi la Maleahi 3,1). Aceasta este sarcina atribuită bisericii rămășiței de astăzi.

În v. 16,17 există un giuvaer de adevăr inspirat care se găsește pe jumătate ascuns. În v. 16 Luca

afirmă că Ioan va întoarce pe mulți copii ai lui Israel la „Domnul” și apoi urmează imediat cu comentariul: „El [Ioan Botezătorul] va merge înaintea lui [evident Mesia, dar și „Domnul Dumnezeu lor” din v. 16]. În mod lămurit, deși poate criptic, Luca atrage aici atenția la divinitatea lui Mesia.

Duhul și puterea lui Ilie. Curajul neînfricat al lui Ilie în zile de apostazie și criză (vezi 1 Regi 17,1; 18,1-19.36-40) făcuse din profet un simbol al reformatiunii temeinice și loialității depline față de Dumnezeu. Acum era nevoie de o lucrare asemănătoare pentru a întoarce inimile oamenilor la credința părinților lor (vezi Ioan 8,56; 1 Petru 1,10.11). Lucrarea lui Ioan Botezătorul ca înainte mergător al lui Mesia fusese făcută un subiect de relatare profetică (vezi Isaia 40,1-11; Maleahi 3,1; 4,5.6), așa cum știau aceia care studiau Scripturile. Chiar și cărturarii recunoșteau că „trebuie să vină Ilie” înainte de venirea lui Mesia (Matei 17,10; Marcu 9,11.12). Solia lui era o solie de reformă și pocăință (vezi Matei 3,1-10). Ioan îi semăna lui Ilie, nu numai în lucrarea pe care urma să o facă și în neînfricarea cu care avea să proclame adevărul (vezi 1 Regi 21,17-24; Matei 3,7-10), dar chiar și în felul său de viețuire și în înfățișarea lui exterioară generală (vezi Matei 3,4; vezi la 2 Regi 1,8). Amândoi profeții au suferit persecuție (vezi 1 Regi 18,10; 19,2; Matei 14,10).

Profețiile cu privire la înainte mergătorul lui Mesia au fost împlinite atât de impresionant în Ioan Botezătorul încât atât poporul de rând, cât și conducătorii lor au recunoscut asemănarea lui Ioan cu Ilie (vezi Ioan 1,19-21). Chiar și după moartea lui Ioan preoții, cărturarii și bătrânii nu îndrăzneau să tăgăduiască faptul că Ioan era profet (Matei 21,24-27; Marcu 11,29-33; Luca 20,3-7). Și nici Irod cel fără inimă n-a îndrăznit să-i ia viața lui Ioan până când împrejurările aparent l-au constrâns să facă așa ceva (Matei 14,3-11; Marcu 6,17-28; DA 222). Ioan a tăgăduit că el era Ilie în persoană (Ioan 1,21), dar Isus a afirmat că Ioan a venit ca împlinire a profețiilor despre venirea lui Ilie (Matei 11,9-14; 17,10-13). Lucrul acesta a fost pe deplin înțeles de ucenici (Matei 17,13).

Exact lucrarea săvârșită de Ilie și de Ioan Botezătorul este necesară astăzi. În zilele acestea de stricăciune morală și de orbire spirituală este nevoie de glasuri care să proclame fără teamă oamenilor de pe pământ venirea Domnului. Chemarea timpului de față este pentru bărbați și femei care-și vor rândui viața așa cum au făcut Ioan și Ilie de pe vremuri și care vor invita pe alții să facă la fel. Este necesară o lucrare de reformă zeloasă, nu numai în afară de biserică, dar și înăuntrul ei. Dumnezeu invită pe toți aceia care vor să-L iubească și să-I servească să meargă în „duhul și puterea lui Ilie” (3 T 61,62).

Inimile părinților. Contextul de aici și din Maleahi 4,5.6. sugerează că este folosită o vorbire figurată. Solia lui Gabriel a fost dată în forma literară a poeziei ebraice în care ritmul ideilor este folosit în loc de metru (vezi vol. III, p. 17-28). Copiii lui Israel trebuiau să fie întorși la „Domnul Dumnezeu lor”, Părintele lor ceresc (Luca 1,16), cei „neascultători” la „înțelepciunea celor neprihăniți [„drepti”]” (v. 17). Lucrarea lui Ioan era de a întoarce inimile copiilor neascultători ai lui Israel din generația lui la înțelepciunea dreptului lor Părinte din cer prin întoarcerea atenției la experiențele „părinților” lor (vezi 1 Corinteni 10,11). Aceasta era exact lucrarea pe care o săvârșise Ilie (vezi 1 Regi 18,36.37). Ca descendenți spirituali ai părintelui nostru Avraam (Galateni 3,29) noi ar trebui, ca și el, să ne întoarcem în credință inimile la Dumnezeu (Evrei 11,8-13.39.40) și să ne aducem pururi aminte de calea pe care El a condus pe „părinți” în veacurile trecute (vezi LS 196).

Declarația lui Maleahi, citată aici de Luca, a fost de asemenea explicată literal, ca aplicându-se la răspunderea părintească de a crește pe copii „în mustrarea și învățătura Domnului” (Efeseni 6,4). Unul din primele rezultate ale adevăratei convertiri este întărirea legăturilor familiei. Adevărata reformă totdeauna face așa ceva. Căminul este cu siguranță cuprins în lucrarea de reformă descrisă aici ca fiind un aspect important de făcut „ca să gătească Domnului un norod bine pregătit pentru El.” Vezi la v. 15.

Înțelepciunea. Gr. phronesis, „o hotărâre [de a face așa și așa]”, „înțelegere”, „intenție”. „Înțelepciunea” de care vorbește îngerul este de natură să conducă pe om să se întoarcă de la neascultare la ascultare, de la nedreptate la dreptate. Transformarea aceasta are loc nu atât de mult ca rezultat al cunoștințelor intelectuale, ci printr-o schimbare a concepțiilor (vezi Romani 12,2) care însoțește o schimbare a inimii (vezi Ezechiel 11,19; 18,31; 36,26). Numai când un om Îl iubește pe Dumnezeu el vrea să asculte de Dumnezeu (Ioan 14,15; 15,10). Numai când afecțiunile sunt fixate la „cele de sus” (Coloseni 3,2) adevărata „înțelepciune” stăpânește inima și viața.

Un norod bine pregătit. Oamenii din zilele lui Noe n-au fost pregătiți pentru potop (cap. 17,27) și nici oamenii din Sodoma pentru prăpădul care a venit peste cetatea aceea. Copiii lui Israel care au părăsit Egiptul nu erau pregătiți să intre în țara făgăduită (Evrei 3,19). Oamenii din zilele lui Hristos nu erau pregătiți să-L întâmpine și de aceea „nu L-au primit” (vezi Ioan 1,11). Totuși, în mare măsură datorită lucrării lui Ioan Botezătorul, unii erau gata să-L primească. La fel, noi suntem sfătuiți să fim „gata” (Matei 24,44), deoarece aceia care sunt „gata” vor merge cu Hristos la nuntă (Matei 25,10). Tocmai creștinul care păstrează nădejdea revenirii Domnului arzând cu putere în inima sa va fi „bine pregătit pentru” Domnul când vine (vezi Evrei 9,28; 2 Petru 3,11.12; 1 Ioan 3,3).

Luca 1:18

18. Din ce voi cunoaște? Făgăduința părea prea frumoasă ca să fie adevărată. Fără îndoială că Zaharia se rugase pentru a avea un fiu de ani de zile (vezi la v. 13) și acum când rugăciunea lui era pe punctul de a primi răspuns credința lui nu s-a ridicat pentru a accepta răspunsul. Cât de adesea oamenii văd dificultăți în calea împlinirii făgăduințelor lui Dumnezeu, uitând că „nimic nu este cu neputință la Dumnezeu” (v. 37). Așa a fost cu Sara (vezi Geneza 18,11.12), cu Moise (vezi Exod 4,1.10.13) cu Ghedeon (vezi Judecători 6,15-17.36-40) și cu credincioșii care se rugau acasă la Maria pentru eliberarea lui Petru (vezi Fapte 12,14-16). Chiar și Avraam, care „nu s-a îndoit de făgăduința lui Dumnezeu” (Romani 4,20) a simțit nevoia de dovezi palpabile pe care să-și sprijine credința (vezi Geneza 15,8; 17,17).

Eu sunt bătrân. Vârsta de retragere din serviciu activ pentru leviți era de 50 de ani (vezi la Numeri 8,24). Totuși, preoții se retrăgeau din serviciu numai când vârsta sau boala îi făcea inapți din punct de vedere fizic ca să slujească la altar. Avraam și Sara erau descriși ca „înaintați în vârstă” când erau de 99 și 89 de ani (Geneza 18,11). Cam la vârsta de 92 de ani, Iosua era numit „bătrân și înaintat în vârstă” (vezi la Iosua 13,1), deși a trăit până la 110 ani (Iosua 24,29). Despre David se spunea că este „bătrân și înaintat în vârstă” (1 Regi 1,1) la data morții sale, în al 71-lea an al său (2 Samuel 5,4.5). Este probabil sigur să tragem concluzia că Zaharia era cu vârsta cuprinsă între 60 și 70 de ani, poate mai aproape de ultima.

Înaintată în vârstă. Vezi la v. 7.

Luca 1:19

19. Gavril. [„Gabriel”, KJV]. Gr. Gabriel de la ebr. Gabri'el, însemnând „om al lui Dumnezeu”. Cuvântul ebraic folosit pentru „om” este geber, înțelegându-se un „om tare”.

Gabriel ocupă poziția de la care a căzut Lucifer (DA 693; GC 493) și stă pe treapta următoare cea mai apropiată de Hristos în ce privește onoarea și rangul (DA 98,99,234; Daniel 10,21). Gabriel este cel care s-a arătat lui Daniel (Daniel 8,16; 9,21) pentru a vesti venirea lui „Mesia Domnul [Voievodul]” (Daniel 9,25). În timpurile NT el s-a arătat lui Zaharia (Luca 1,19), Mariei (v.26,27) și probabil el este cel care i s-a arătat lui Iosif (vezi la Matei 1,20). Gabriel este cel care L-a întărit pe Hristos în Getsemani (DA 693), care s-a interpus între El și gloată (DA 694) și care a deschis mormântul și L-a chemat pe Mântuitorul să vină afară (DA 779, 788). Gabriel a fost și unul din cei doi îngeri care au însoțit pe Hristos în timpul vieții (DA 793) și s-a arătat ucenicilor pe Muntele Măslinilor când Hristos Mântuitorul Se înălța la cer (DA 832; cf. 780). Gabriel este cel care s-a arătat lui Ioan pe insula Patmos (DA 99; vezi la Apocalipsa 1,1) și care a vorbit despre sine ca fiind „împreună slujitor cu tine și [împreună slujitor] cu frații tăi, proorocii” (Apocalipsa 22,9).

Stau înaintea. [„Stau în prezența”, KJV]. Expresia aceasta este folosită în VT cu privire la înalții slujbași servind la curte (1 Regi 10,8; 12,6; Proverbele 22,29; Daniel 1,19). Prin această simplă afirmație care dă la iveală poziția de onoare pe care o are în cer, Gabriel se acreditează față de Zaharia ca reprezentat al lui Dumnezeu. Cu privire la îngerii păzitori se spune că „ei văd pururi fața Tatălui Meu care este în cer” (Matei 18,10).

Gabriel este, ca să zicem așa, „primul ministru” el cerului, conducătorul oștirii cerești „trimisă să slujească celor ce urmează să fie moștenitori ai mântuirii” (Evrei 1,14). El este, într-un sens special, ambasadorul cerului pe acest pământ (DA 99). Nu numai că Gabriel s-a închinat împreună cu oamenii neprihăniți de pe pământ, ci el s-a asociat și cu alții. Nimeni altul decât el a apărut la curtea persană pentru a influența pe Cir și pe Darius să dea decret pentru autorizarea reclădirii Templului (Daniel 10,13.20; 11,1). El este îngerul profeției, cel însărcinat de cer să rânduiască treburile oamenilor în armonie cu voia lui

Dumnezeu.

Potrivit cu tradiția iudaică, Gabriel este îngerul judecății și unul din cei patru arhangheli, singurii care au intrarea înaintea prezenței divine în toate timpurile.

Să-ți aduc... veste bună. Gr. euaggelizo, „a proclama vești bune” sau „să anunțe vești bune” (vezi la cap. 2,10).

Luca 1:20

20. Vei fi mut. Zaharia exprimase îndoială față de cuvântul îngerului. Acum el primit un semn care în același timp era o pedeapsă pentru necredință. Lipsa lui de credință a adus atât judecată, cât și binecuvântare. Necredința lui a fost vindecată imediat și deplin. În același timp suferința lui a fost un mijloc de a atrage atenția oamenilor la vestirea nașterii înainte mergătorului lui Mesia. Nu numai că starea lui Zaharia a atras atenția mulțimii adunate în curtea Templului (v. 22); ea i-a dat prilej să comunice ceea ce văzuse și auzise (DA 99), într-un fel pe care ei nu puteau să-l uite vreodată.

În anumite privințe experiența lui Zaharia este asemănătoare cu aceea a lui Ezechiel de a fi făcut mut (vezi Ezechiel 3,26) și de a rămâne așa (cap. 24,27) până la împlinirea soliei (cap. 33,22).

N-ai crezut. Deși n-a fost ușor pentru Avraam să prindă realitatea făgăduinței lui Dumnezeu că fiul său va fi moștenitorul său (vezi Geneza 15,2.3; 17,17.18), el a fost în stare să creadă pe Dumnezeu pe cuvânt (vezi Geneza 15,6). „Întărit prin credința lui”, el „nu s-a îndoit de făgăduința lui Dumnezeu, prin necredință” (vezi Romani 4,19-22). Se pare că Zaharia, deși „neprihănit” și „fără pată” înaintea lui Dumnezeu (Luca 1,6) nu a fost asemenea lui Avraam când a fost vorba de exercitarea credinței.

Luca 1:21

21. Aștepta. Literal, „erau așteptând”, adică stăruiau să aștepte. Zaharia a rămas singur în sfânta mai mult ca de obicei. Obiceiul cerea ca preotul care aducea darul de tămâie în orele de dimineață și de seară să nu-și prelungească rămânerea în sfânta, ca nu cumva poporul să aibă prilej de îngrijorare. În plus, poporul nu avea voie să plece până când nu ieșea preotul oficiant să pronunțe binecuvântarea aaronică (vezi Numeri 6,23-26). Potrivit cu cele relatate de Talmud, jertfa de tămâie adusă pe altarul de aur trebuia să fie făcută cu promptitudine.

Luca 1:22

22. Nu putea să le vorbească. Când preotul oficiant ieșea din sfânta după aducerea jertfei de tămâie, se aștepta ca el să-și înalțe mâinile și să rostească o binecuvântare asupra mulțimii în așteptare.

Avusese o vedenie. [„Văzuse o vedenie”, KJV]. Când Zaharia a ieșit afară, fața lui strălucea de slava lui Dumnezeu (DA 99). Însăși prezența lui, într-un anumit sens, era o binecuvântare nerostită, deoarece formula binecuvântării cuprindea cuvintele: „Domnul să-Și lumineze fața asupra ta” (Numeri 6,25) și „Domnul să-și înalțe fața asupra ta” (v. 26). Cea dintâi, reprezenta îndurarea lui Dumnezeu și a doua, darul Lui de pace. Fără îndoială, mulți dintre închinătorii adunați se gândeau la Moise când se întorcea de pe Muntele Sinai (vezi Exod 34,29.30.35).

Le făcea semne. Mai degrabă, „a stăruit în a face semne”, adică, făcând mișcări într-un efort de a explica oamenilor ceea ce se întâmplase. Cu timpul, și poate scriind ca și făcând semne, a izbutit să le comunice ce văzuse și auzise (DA 99).

Mut. Gr. kophos, „ciuntit” sau „tocit”. Aceasta se putea referi la vorbire sau la auzire sau la amândouă. Narațiunea pare să lase să se înțeleagă că Zaharia a devenit și surd și mut (vezi la v. 62).

Luca 1:23

23. Slujbă. Gr. leitourgia, un cuvânt grec obișnuit denotând „serviciu public”. În LXX-a, leitourgia este folosit cu privire la slujirea preotului în favoarea adunării. Termenul este folosit în Evrei 8,6 și 9,21 cu privire la „lucrarea” lui Hristos în sanctuarul ceresc.

Fiecare „ceată” de preoți rămânea de serviciu la Templu de la un Sabat la altul. Potrivit tradiției

iudaice, era un lucru obișnuit ca grupul de preoți care se retrăgea să aducă jertfa de tămâie de dimineața în ziua de Sabat, iar grupul care venea să aducă jertfa de tămâie seara. În acord cu aceasta „ceata lui Abia” din care făcea parte Zaharia (vezi la v. 5), a rămas de serviciu până în Sabatul următor. Zaharia ar fi putut să fi considerat experiența sa cu îngerul îndestulătoare pentru a-și îndreptăți retragerea sa mai devreme și să se întoarcă acasă. Dar el a ales să rămână la postul rânduit lui până când a fost eliberat din slujbă. Formularea din v. 23 explică cu putere că au rămas câteva zile din termenul lui de serviciu și că arătarea îngerului nu a avut loc în ziua de Sabat.

Acasă. [„La el acasă”, KJV]. În „munții” [„ținutul muntos”] al Iudeii (v. 39). Din cele opt cetăți iudaice atribuite de Iosua preoților (vezi la Iosua 21,9; cf. 1 Cronici 6,57-59), Hebronul și Hilenul (Holonul) par să se califice cel mai bine pentru așezarea în „ținutul muntos”. Nu se știe dacă Hilenul a fost reclădit după captivitate și dacă cetățile atribuite originar preoților de Iosua le aparțineau pe vremea lui Hristos. Vezi la Luca 1,39.

Luca 1:24

24. S-a ținut ascunsă. Nu este clar de ce s-a ținut ascunsă Elisabeta în primele cinci luni ale sarcinii. Nici un obicei iudaic nu i-ar fi cerut să facă așa și contextul lasă să se înțeleagă că ea a făcut lucrul acesta în mod voluntar. Unii comentatori sugerează că ea a rămas acasă până va fi fost evident că „ocara” ei fusese înlăturată (vezi la v. 25). Alții cred că menționarea unei perioade de cinci luni este inserată numai ca anticipare a vizitei Mariei în luna a șasea. S-ar putea, însă, ca în anticiparea vieții consacrate pe care urma să o ducă Ioan, ca nazireu (vezi la v. 15), Elisabeta să fi căutat să se țină departe de contactele obișnuite cu societatea și să cugete și să studieze privitor la răspunderea de a crește un copil căruia urma să-i fie încredințată o sarcină atât de importantă ca aceea atribuită lui Ioan. Un astfel de motiv ar părea să fie în armonie cu caracterul Elisabetei (vezi v. 6).

Luca 1:25

25. Ocară. Adică, probabil nefericirea de a fi lipsită de copii, care la iudei era cea mai mare nenorocire care putea să se abată asupra unei femei (Geneza 30,1; 1 Samuel 1,5-8; vezi Luca 1,7). Sterilitatea era de obicei socotită o pedeapsă de la Dumnezeu (vezi Geneza 16,2; 30,1.2; 1 Samuel 1,5.6) și în cazul acesta se făcea rugăciune pentru ea (vezi Geneza 25,21; 1 Samuel 1,10-12), ca El să-Și „aducă aminte” de cele bolnave în felul acesta. Când avea loc concepția ca urmare a rugăciunilor de felul acestora, se spunea că Dumnezeu „Și-a adus aminte” de ele (vezi Geneza 30,22; 1 Samuel 1,19). În toate Scripturile copiii sunt socotiți ca fiind o binecuvântare acordată de Dumnezeu (vezi Geneza 33,5; 48,4; Exod 23,26; Iosua 24,3; Psalmii 113,9; 127,3; 128,3). În contrast, la națiunile păgâne copiii erau înfățișați sau aduși ca ardere de tot dumnezeilor lor.

Luca 1:26

26. Luna a șasea. [Vestirea, Luca 1,26-38. Vezi harta p. 214; diagrama p. 227.] Adică, a șasea lună după arătarea lui Gabriel lui Zaharia (v. 11) și zămislirea Elisabetei (v. 24) așa cum s-a afirmat în mod specific de înger (vezi la v. 36).

Gavril. Vezi la v. 11.19.

Nazaret. Un oraș galilean obscur, nementionat în VT sau în Talmud, sau cuprins de Iosif într-o listă de 204 orașe ale Galileii (vezi la Matei 2,23). Copilăria și tinerețea lui Isus, perioada în care Scripturile relativ tac, au fost petrecute într-o localitate cu privire la care relatările istorice în cea mai mare măsură nu spun nimic. Aici, într-o comunitate mică, Isus era ferit de influența rabinică a centrelor iudaice mai mari, ca și de cultura greacă păgână care pătrunsese „Galilea Neamurilor” (Matei 4,15). Atitudinea obișnuită a iudeilor față de Nazaret este reflectată în riposta lui Natanael adresată lui Filip: „Poate ieși ceva bun din Nazaret?” (Ioan 1,46) și a Fariseilor adresată lui Nicodim: „Cercetează bine și vei vedea că din Galilea, prooroc nu se ridică” (Ioan 7,52). Vezi ilustrația din fața p. 512.

Faptul că Luca amplasează atât pe Maria, cât și pe Iosif ca locuind în Nazaret și în mod specific îl numește „cetatea lor” (cap. 2,39) este dovada acurateței istorice a narațiunii Evangheliei. Dacă el sau alții de la care el primise informațiile sale (v. 1-3) ar fi inventat povestirea, ei ar fi căutat să pună pe Maria și pe Iosif în Betleem în tot cursul zămislirii și nașterii lui Hristos și nu într-o cetate din Galilea, având în vedere mai ales reputația nefavorabilă a Galileii în general și a Nazaretului în particular. Faptul că Matei nu

menționează Nazaretul în legătură cu evenimentele care preced nașterea lui Isus (vezi Matei 1,18-25) dă mărturie și cu privire la natura independentă a dovezilor relatate în cele două Evanghelii. Dacă ar fi fost vreo înțelegere secretă între diferiții scriitori ai Evangheliei, cu intenția de a înșela, ei ar fi avut mai multă grijă pentru a da relatărilor lor cel puțin aparența unei asemănări superficiale. Afirmăția explicativă a lui Luca că Nazaretul era „o cetate a Galileii” poate o fi dovadă, așa cum cred unii, că Luca scria pentru persoane care nu locuiau în Palestina și care nu ar fi putut cunoaște un târg atât de obscur.

Luca 1:27

27. O fecioară. Vezi la Matei 1,23. Faptul că dând un raport atât de amănunțit al împrejurărilor nașterii lui Isus, Luca nu pomenește pe părinții Mariei, sugerează că se poate ca ei să fi fost morți la data aceea și că Maria se poate să fi locuit la rudele ei (vezi DA 144,145). Aproape fără excepție, scriitorii iudei identificau pe aceia despre care scriau ca fii și fiice ale unor anumite persoane arătate pe nume.

Logodită. Vezi la Matei 1,18. Succesiunea evenimentelor de aici este plină de însemnătate. Îngerul a făcut vestirea nașterii lui Isus după logodna Mariei. A i se spune, într-un timp când nu fuseseră făcute planuri pentru căsătorie, că ea urma să dea naștere unui copil, fără îndoială că trebuie să o fi întristat foarte mult. Pe de altă parte, dacă vestirea ar fi venit după căsătoria ei cu Iosif, chiar și Maria și Iosif ar fi considerat pe Isus drept copilul lor. Dovada nașterii din fecioară ar fi fost dificilă, dacă nu imposibil de stabilit. Intenționalitatea succesiunii evenimentelor mărturisește despre planul divin și despre providența călăuzitoare a lui Dumnezeu. Dacă Iosif era gata să „divorțeze” de Maria auzind că ea „s-a aflat însărcinată” (Matei 1,18-19) și a fost oprit să facă lucrul acesta numai prin descoperire directă de la Dumnezeu (v. 20.24), probabil ar fi fost și mai dificil de a-l împăca cu ideea de a contracta o căsătorie cu ea dacă ar fi fost găsită însărcinată (v. 19). Planul divin a făcut situația cât mai ușoară cu puțință atât pentru Maria, cât și pentru Iosif. Maria era într-adevăr „fecioară”, dar era logodită. Dumnezeu îi dăduse deja un ajutor și protector înainte de a i se vesti nașterea viitoare a lui Isus.

Iosif. Vezi la Matei 1,18. Nu se cunoaște altceva despre Iosif în afară de descendența sa davidică (Matei 1,6-16), sărăcia lui (vezi la Luca 2,24), ocupația lui (Matei 13,55), faptul că avea patru fii (Matei 12,46; 13,55.56; DA 87) și că, evident, a murit înainte ca Isus să-și înceapă lucrarea (vezi DA 145). Ultimul eveniment precis relatat despre Iosif s-a petrecut când Isus era de 12 ani (Luca 2,51). Absența oricărei referiri ulterioare la Iosif ridică o presupunere rezonabilă că el a murit înainte ca Isus să-și înceapă lucrarea (vezi la cap. 2,51). Faptul că Isus a încredințat grija mamei Sale lui Ioan la cruce (Ioan 19,26-27) este practic o dovadă clară că moartea lui Iosif avusese loc înainte de data aceea.

Casa lui David. Adică, familia regală (vezi la Matei 1,1.20). Părerile diferă cu privire la faptul dacă expresia „din casa lui David” de aici se referă la Maria sau la Iosif. Repetarea cuvântului „fecioară” în ultima parte a versetului lasă să se înțeleagă că expresia în discuție se referă la Iosif mai degrabă decât la Maria. În orice caz, descendența davidică a lui Iosif este clar enunțată în Luca 2,4. Dar și Maria era din „casa lui David” (vezi la Matei 1,16; Luca 1,32; DA 44). De fapt, prin Maria, Isus era „născut din sămânța lui David, în ce privește trupul” (Romani 1,3). Faptul că Maria era o descendentă a lui David pare să fie luat ca de la sine înțeles în Luca 1,32.69. Afirmăția aceasta, precum și alte afirmații din Scripturi ar pierde mult din forța și din înțelesul lor dacă Maria nu ar putea pretinde pe David ca strămoș. Referirea în v. 36 la Elisabeta ca „rudenie” [„vară”] a Mariei nu poate fi interpretată ca cerând ca Maria să fie din seminția lui Levi, cum au crezut unii (vezi la v. 36). Maria și Iosif erau amândoi de viță regală, după cum Zaharia și Elisabeta erau din neam preoțesc (v. 5).

Maria. Vezi la Matei 1,16. Luca dă narațiunea nașterii lui Isus din punct de vedere al Mariei, un fapt pe care unii comentatori îl iau ca implicând faptul că Luca auzise personal istorisirea din gura ei sau de la altcineva care vorbise cu ea (vezi la v. 1-3). Prezentarea amănunțită și aleasa frumusețe a narațiunii lui Luca sugerează cu certitudine cunoaștere intimă cu faptele, fie prin contact direct cu persoane care au fost martore la ele (v. 2), fie prin inspirație. Menținerea de către Luca a „martorilor oculari” lasă să se înțeleagă că ambii factori au conlucrat – o relatare a martorilor oculari, susținută de inspirație.

Luca 1:28

28. Plecăciune. [„Salutare”, KJV; „Bucură-te”, G. Gal.]. Gr. chaire, o formă veche de salutare (vezi Matei 28,9) care exprima stimă și bună voință. Cuvântul tradus în felul acesta este forma imperativă a verbului chairo, „a se bucura” sau „a fi vesel”. Forma aceasta de salutare ar putea fi comparată cu salutarea:

„Pace vouă!” (Luca 24,36; etc.), o formă obișnuită de salutare în Orientul de astăzi, ca și din vechime.

Mare har. [„Foarte favorizată”, KJV]. Literal, „înzestrată cu har”. Expresia aceasta prezintă pe Maria ca primitoare de favoare divină sau de har, nu dătătoare de așa ceva. Expresia latină, plena gratia, din Vulgata, este redată „plină de har” de Wyclife, Tyndale și de diferiți traducători catolici. Dar expresia aceasta maltratează enunțarea îngerului dacă este considerată că lasă să se înțeleagă că Maria de aici înainte era dătătoare de har divin și nu primitoare a lui. Gabriel nu a înzestrat-o cu merit personal pe care să-l acorde altora. Este clar că îngerul nu a acordat Mariei nimic mai mult decât este la îndemâna tuturor credincioșilor creștini din folosirea aceluiași cuvânt grec în Efeseni 1,6 unde Pavel afirmă despre har că Tatăl „ni l-a dat” (literal, „ne-a înzestrat cu har”) în Prea Iubitul Lui [Hristos] – nu în Maria, lucru plin de însemnătate. Mariei i se făcuse „mare har” [era „foarte favorizată”] numai, așa cum explică îngerul, pentru că Domnul era cu ea. Ea căpătase „îndurare înaintea lui Dumnezeu” (Luca 1,30) și era, literal, „înzestrată cu har”.

Maria nu este numită nicăieri „fericită” decât de Elisabeta (v. 42) și de o femeie al cărei nume nu este arătat (cap. 11,27), iar la cuvintele acesteia din urmă Isus a obiectat personal (v. 28). El a tratat totdeauna pe mama Sa cu politețe și respect (vezi la Ioan 2,4), dar niciodată nu a înălțat-o mai presus de alții care L-au ascultat și au crezut în El (Matei 12,48.49). La cruce El nu S-a referit la ea ca „Mama lui Dumnezeu” și nici măcar ca „mamă”. El i s-a adresat pur și simplu cu „femeie”, un titlu de respect (vezi la Ioan 19,26). Nici Pavel, nici vreun alt scriitor NT nu-i atribuie vreun merit extraordinar sau vreo influență asupra lui Dumnezeu.

Înălțarea catolică a Mariei nu are teme în Scriptură, ci este întemeiată cu totul pe legendele fantastice ale Evangheliilor apocrife, cărora chiar și catolicii înșiși le tăgăduiesc un loc în canonul sacru. În primele secole creștine legendele acestea au fost contopite cu mituri păgâne despre „regina cerului” orientală (vezi Ieremia 7,18; 44,17.18; etc.) consoarta zeilor și Magna Mater sau Marea Mamă a Asiei Mici. Concepția catolică despre Maria ca „Mama lui Dumnezeu” nu este mai mult decât zeitatea păgână feminină îmbrăcată în terminologie creștină, făcută dogmă la Conciliul din Efes în anul 431 d.Hr., în Efes, care întâmplător era cetatea de locuit a Diane, gr. Artemis, totuși nu zeița virgină greacă Artemis, ci o zeiță mamă asiatică uneori identificată cu „Marea Mamă”. Potrivit cu tradiția, Maria a petrecut ultimii ei ani la Efes, în casa apostolului Ioan.

Cuvintele salutării îngerului au fost pervertite de Biserica catolică într-o rugăciune adresată Mariei ca mijlocitor. Potrivit cu Enciclopedia Catolică, ea este alcătuită din cuvintele îngerului: 1) cu adăugarea (înainte de 1184) a cuvintelor de începere a salutării inspirate a Elisabetei adresată Mariei, aflate în v. 42; 2) și adăugarea în plus (la 1493) a unei cereri de rugăciune 3) și de o adăugare ceva mai târzie 4) făcută în 1495 și cuprinsă în Catehismul Conciliului de la Trent, cu întreaga formă recunoscută oficial în Breviarul Roman din 1568. În felul acesta interpretat artificial, Ave Maria zice după cum urmează:

[1] „Salutare, Maria, plină de har, Domnul este cu tine;

[2] Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău, Isus.

[3] Sfântă Maria, Maica lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi păcătoșii,

[4] acum și în ceasul morții noastre. Amin”.

Este cu tine. Cuvântul „este” a fost adăugat de traducători întrucât adesea, în limba greacă, el este subînțeles și nu exprimat. Poate „fie cu tine” este mai de preferat decât „este cu tine”. Aceasta era o formă obișnuită de salutare în timpurile VT (vezi Judecători 6,12; Rut 2,4).

Binecuvântată ești între femei. Pot fi citate importante dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea acestei propoziții. Ea este, totuși, atestată în v. 42 (vezi la v. 42).

Luca 1:29

29. Tulburată. Gr. diatarasso, „a agita mult” sau „a tulbura mult”. Maria era tulburată de apariția bruscă, neașteptată a îngerului, dar cu atât mai mult de marea onoare exprimată în salutarea extraordinară a

îngerului adresată ei. Ea era „tulburată” dar calmă.

Se întreba singură. Literal, „judeca” sau „delibera”. Deși tulburată, Maria se străduia să judece bine lucrurile și să descopere cauza acestei experiențe neobișnuite. În împrejurări de felul acesta mulți oameni poate și-ar pierde, pentru moment, capacitatea de gândire. Maria pare să fi fost nu numai o tânără virtuoasă și devotată, dar și de o remarcabilă inteligență. Nu numai că avea o cunoaștere neobișnuită a Scripturilor, dar și reflecta la înțelesul diferitelor întâmplări pe care i le aducea viața (vezi cap. 2,19.51). Spre deosebire de Zaharia care s-a înspăimântat (cap. 1,12), Maria pare să-și fi păstrat prezența de spirit.

Luca 1:30

30. Nu te teme. Vezi la v. 29; vezi la v. 13. Adresându-i-se cu numele de „Maria”, îngerul a dovedit faptul că o cunoștea personal. Cuvintele acestea și cele următoare erau menite să inspire încredere.

Îndurare. [„Favoare”, KJV]. Gr. charis, „har”, în general considerat a fi de la aceeași rădăcină ca și chairo, „bucură-te” (vezi la v. 28), un cuvânt favorit al primilor creștini. Lui Dumnezeu I-a făcut plăcere să afle în Maria pe cineva care s-a apropiat atât de mult de idealul divin.

Luca 1:31

31. Vei rămânea însărcinată. [„Vei zămislî”, KJV]. Formularea v. 31 seamănă oarecum aceleia din Geneza 16,11, unde o făgăduință asemănătoare a fost făcută lui Agar. Îngerul vestea împlinirea făgăduinței făcute Evei (vezi la Geneza 3,15).

Modul în care Împăratul universului a putut și a vrut să Se plece spre a fi „făcut trup” (Ioan 1,14), spre a fi „născut din femeie” (Galateni 4,4), „asemenea oamenilor” este o taină de necuprins și de neînțeles pe care inspirația n-a socotit de bine să o descopere. Cu ce înfiorare și respect trebuie să fi urmărit cerul cum Fiul lui Dumnezeu „coboară de pe tronul universului” (DA 23), Se depărtează din curțile slavei și Se pleacă pentru a lua asupra Sa natura omenească, pentru a fi făcut „asemenea fraților Săi în toate” (Evrei 2,17), să Se smerească și să fie „găsit ca un om” (vezi nota adițională la Ioan 1; vezi la Filipeni 2,7.8).

Cu frică și cutremur ar trebui și noi să contemplăm iubirea fără seamăn a lui Dumnezeu în actul de a da pe unicul Său Fiu spre a lua natura noastră (Ioan 3,16). Prin smerenia Sa Hristos S-a legat „cu natura omenească printr-o legătură care niciodată nu urmează să fie întreruptă” (DA 25). În darul acesta minunat caracterul lui Dumnezeu iese la iveală în contrast categoric cu caracterul celui rău care, deși este o ființă creată, a căutat să se înalțe și să fie „la fel cu Cel Prea Înalt” (Isaia 14,14).

Îi vei pune numele. [„Îl vei chema”, KJV]. Vezi la Matei 1,21.

Luca 1:32

32. Va fi mare. Există o impresionantă asemănare între v. 32,33 și Isaia 9,6.7; una este o clară reflectare a celeilalte. Cu șase luni mai înainte Gabriel spusese lui Zaharia că Ioan urma să fie „mare” (Luca 1,5).

Chemat. Aici folosit cu înțelesul de „recunoscut”, „confirmat” sau „cunoscut” ca în Matei 21,13. Calitatea de Fiu divin a lui Hristos a fost anunțată de Dumnezeu îngerilor în cer (Evrei 1,5.6) și mărturisită de ucenicii Săi (Matei 16,16; Ioan 16,30) și de scriitorii NT (Romani 1,4; Evrei 4,14; 1 Ioan 4,14; 1 Ioan 5,5; etc.).

Fiul Celui Prea Înalt. Comparați v. 35. La botez Tatăl a declarat despre Isus că este Fiul Lui (cap. 3,22). Aceeași afirmație a fost făcută din nou, cu câteva luni înainte de răstignire (Matei 17,5). Toți aceia care fac astăzi „ce-i este plăcut” (Evrei 13,21) au prilejul de a fi numiți „fii ai Celui Prea Înalt” (Luca 6,35). Vezi la Ioan 1,1-3; vezi nota adițională la Ioan 1.

Scaunul de domnie. [„Tronul”, KJV]. Potrivit cu profetul Isaia „Domnul Păcii” urma să șadă pe „scaunul de domnie al lui David”, să administreze „împărăția lui” (Isaia 9,6.7). Faptul că acest „tron” reprezintă împărăția veșnică a lui Hristos și nu o restaurare a împărăției literale a lui David în această lume prezentă este evident în tot NT (vezi Ioan 18,36; etc.; vezi la Luca 4,19).

Al tatălui Său David. Vezi la Matei 1,1.16.20; Luca 1,27. Descendența literală a lui Isus este clar afirmată atât în VT, cât și în NT (Psalmii 132,11; Fapte 2,30; Romani 1,3). Chiar și vrăjmașii jurați ai lui Hristos nu tăgăduiau că Mesia urma să fie „fiul lui David” (Luca 20,41-44). Domnia glorioasă a lui David a devenit pentru sfinții profeți un simbol unic al venirii împărăției mesianice (Isaia 9,6.7; cf. 2 Samuel 7,13; Psalmii 2,6.7; 132,11; vezi vol. IV, p. 31).

Expresia „tatăl Său David” este plină de însemnătate. Isus putea fi Fiu al lui David ca Fiu al lui Iosif, sau al Mariei, sau al amândurora. Maria evident a înțeles că îngerul avea să spună că zămislirea lui Isus urma să fie numai de la Duhul Sfânt (v. 34.35). De unde afirmația îngerului care prezenta pe David ca „tată” a lui Isus putea fi înțeleasă ca însemnând că Maria însăși era o descendentă a lui David (vezi la Matei 1,16; cf. DA 44).

Luca 1:33

33. Va împărăți. Este demn de observat că în soliile îngerești și exprimările profetice date cu privire la nașterea lui Hristos nu prea s-au făcut aluzii la rolul lui Hristos ca Unul care suferă. Aici, de pildă, Gabriel privește înainte la culminarea glorioasă a planului de mântuire, trecând cu totul peste orice referire la răstignire. Poate că bucuria din cer la nașterea Mântuitorului și a celor câțiva de pe pământ care L-au recunoscut și L-au primit, a făcut să pară necorespunzător să menționeze crucea care trebuia să preceadă coroana. Isus Însuși, „Căpetenia și Desăvârșirea credinței noastre, ... care, pentru bucuria care-I era pusă înainte, a suferit crucea, a disprețuit rușinea” urmează să șadă „la dreapta scaunului de domnie al lui Dumnezeu” (Evrei 12,2). Cât de adesea profeții VT au ridicat ochi inspirați de la suferința adusă de păcat, la gloria finală a universului curățat de toate urmele de păcat!

Casa lui Iacov. Adică, descendenții lui Iacov. Într-un sens spiritual aceștia cuprind pe toți aceia care cred în Hristos, indiferent dacă sunt iudei sau dintre Neamuri (Romani 2,25-29; Galateni 3,26-29; 1 Petru 2,9.10, etc.).

În veci. Literal, „în veacuri” (vezi la Matei 13,39). Oamenii sfinți din vechime priveau în viitor către timpul când lucrurile trecătoare ale pământului urmau să facă loc realităților dăinuitoare ale veșniciei. Regatele pământului care, dintr-un punct de vedere omenesc, adesea par că se ridică maiestuos, unul după altul, se topesc ca și casele de gheață sub razele soarelui de vară. Oamenii se luptă pentru permanență și securitate; dar acestea nu vor fi niciodată realizate până când Hristos nu-Și statornicește împărăția – o împărăție „care nu va fi nimicită niciodată” (Daniel 2,44), o împărăție care „nu va trece” (Daniel 7,14), una care va fi „o împărăție veșnică” (vezi la Psalmii 145,13) și va dăinui „de acum și până în veac” [„chiar pururi”, KJV] (Mica 4,7). Făgăduința Tatălui că împărăția Fiului Său va fi „în veci de veci” (Evrei 1,8) nu era necunoscută iudeilor din vremea lui Hristos (Psalmii 45,6.7; cf. Ioan 12,34).

Luca 1:34

34. Cum se va face lucrul acesta? Contextul lasă să se înțeleagă că Maria a crezut vestirea îngerului fără ezitare. În credință simplă a întrebat cum va avea loc minunea viitoare.

Știu. Adică cunoștință trupească. Maria putea vorbi ca o fată curată, afirmând virginitatea ei (vezi la Matei 1,23). Felul ei de exprimare a faptului acesta este idiomul ebraic obișnuit pentru castitate premaritală (vezi Geneza 19,8; Judecători 11,39; etc.). Așa cum El face adesea cu noi astăzi, Dumnezeu a făcut-o pe Maria să devină pe deplin conștientă de faptul că evenimentul anticipat era dincolo de puterea omenească, că era imposibil din punct de vedere omenesc, înainte de a-i prezenta mijlocul prin care va fi realizat. În felul acesta Dumnezeu ne conduce să apreciem bunătatea Lui și puterea Lui și ne învață să avem încredere în El și în făgăduințele Sale.

Încercarea de a citi un legământ de perpetuă virginitate în aceste cuvinte ale Mariei este cu totul neîndreptățită (vezi la Matei 1,25). A rămâne astfel de virgină pe viață era în considerat general o ocară de către iudei, nu o virtute. Incapacitatea de a da naștere la copii era totdeauna un prilej de amărăciune și remușcare pentru soție (vezi Geneza 30,1; 1 Samuel 1,4-7; etc.). Ideea că ea a rămas pururea fecioară a apărut în secolele de mai târziu, probabil dintr-o înțelegere greșită a ceea ce constituie virtute. Ea lasă să se înțeleagă că familia, o instituție rânduită de Dumnezeu nu reprezintă cel mai înalt ideal de viață socială. Vezi la Matei 19,3-12.

Luca 1:35

35. Duhul Sfânt. Vezi la Matei 1,18.20. Celsus a fost unul din cei dintâi care a învinuit-o pe Maria că a fost victima unei seducții.

Se va pogorî peste tine. O expresie adesea folosită pentru a descrie primirea puterii Duhului Sfânt (Judecători 6,34; 1 Samuel 10,6; 16,13).

Puterea. Gr. *dunamis*, „putere”, „tărie” sau „capacitate” în contrast cu *exousia*, „putere” în sensul de „autoritate”. *Dunamis* este de obicei folosit în Evanghelii pentru a se referi la minunile lui Hristos (Matei 11,20-23; Marcu 9,39; etc.). Aici, „puterea Celui Prea Înalt”, este paralelă cu „Duhul Sfânt”, nu însemnând, totuși, că Duhul Sfânt este doar exprimarea puterii divine, ci că El este persona prin care este exercitată puterea divină. Cuvintele îngerului erau exprimate în stil poetic ebraic, în care este ritm al ideilor și nu ritm și metru (vezi Luca 1,32.33.35 în RVS; vol. III, p. 23).

Fiul lui Dumnezeu. Aici îngerul Gabriel afirmă adevărata divinitate a lui Isus Hristos, dar leagă acea dumnezeire de adevărata Lui natură omenească. Fiul Mariei urma să fie Fiul lui Dumnezeu datorită faptului că zămislirea urma să aibă loc prin mijlocirea umbririi „puterii Celui Prea Înalt”.

Din textul acesta și din altele din Scripturi unii au tras concluzia că titlul de Fiul al lui Dumnezeu a fost aplicat prima dată lui Hristos la întrupare. Alții au ajuns la concluzia că titlul descrie legătura dinainte de întrupare a lui Hristos față de Tatăl. Alții, la rândul lor, consideră termenul de Fiu al lui Dumnezeu ca fiind bine folosit cu privire la Hristos înainte de întrupare într-un sens proleptic sau în legătură cu rolul Lui în planul de mântuire. Scriitorii și redactorii acestui comentariu nu găsesc că Scripturile prezintă vreuna din vederile acestea în limbaj clar și fără de puțință de a da greș. În consecință, a vorbi dogmatic despre această chestiune ar însemna să se afirme mai mult decât a descoperit inspirația. Aici tăcerea este de aur.

Numeroasele nume și titluri date lui Hristos în Scriptură sunt menite să ajute mintea noastră să înțeleagă legătura Lui cu noi în diferite aspecte ale lucrării Lui pentru mântuirea noastră. Sunt unii care aplică fără ezitare numele și titlurile descriptive ale lucrării lui Hristos ca Mântuitor al acestei lumi la legăturile Lui absolute și eterne cu ființele lipsite de păcate ale universului. A face așa ne-ar putea conduce la eroarea de a accepta graiul omenesc ca o exprimare cu totul corespunzătoare a tainei dumnezeiești.

Scripturile îndreaptă atenția la înviere ca un eveniment care Îi confirmă lui Isus titlul de „Fiu al lui Dumnezeu”. Psalmistul spunea: „Tu ești Fiul Meu. Astăzi Te-am născut” (Psalmii 2,7). Pavel citează această „făgăduință făcută părinților” și adaugă imediat că „Dumnezeu a împlinit-o pentru noi, copiii lor, înviind pe Isus” (Fapte 13,32.33; cf. Matei 28,18; Romani 1,4; Filipeni 2,8-10; Evrei 1,5-8).

Isus S-a referit rareori la Sine cu titlul de „Fiu al lui Dumnezeu” (Ioan 9,35-37; 10,36), deși El lăsa să se înțeleagă adesea legătura dintre Tatăl și Fiul (Matei 11,27; Luca 10,21; Ioan 5,18-23; 10,30; 14,28; etc.). Înainte de a coborî „de pe tronul universului” (vezi DA 23; PP 64) Hristos era „deopotrivă cu Dumnezeu” (Filipeni 2,6), „una cu Tatăl” (DA 19; vezi și Ioan 10,30). La întrupare El S-a smerit de bună voie și a acceptat o poziție subordonată Tatălui (Filipeni 2,7; Evrei 2,9). Diferite afirmații din partea lui Hristos pe când era aici pe pământ mărturisesc despre predarea Lui voluntară și temporară a prerogativelor Dumnezeirii, deși nu și a naturii ei (Filipeni 2,6-8), ca atunci când a zis „Tatăl este mai mare decât Mine” (Ioan 14,28) sau „Fiul nu poate să facă nimic de la Sine” (Ioan 5,19). Vezi la Luca 2,49.

Tatăl a atestat calitatea de Fiu a lui Hristos la nașterea Lui (Luca 1,35; Evrei 1,5.6), la botezul Său (Luca 3,22), la schimbarea la față (Luca 9,35) și iarăși la învierea Lui (Psalmii 2,7; Fapte 13,32.33; Romani 1,4). Ioan Botezătorul, de asemenea, a dat mărturie cu privire la El ca „Fiul lui Dumnezeu” (Ioan 1,34) și cei doisprezece au ajuns să-L recunoască în felul acesta (Matei 14,33; 16,16). Chiar și duhurile rele admiteau că este Fiul lui Dumnezeu (Marcu 3,11; 5,7). După vindecarea omului născut orb, Hristos a mărturisit înaintea conducătorilor că El era „Fiul lui Dumnezeu” (Ioan 10,35-37). Tocmai admiterea din partea Sa a faptului că era într-adevăr „Fiul lui Dumnezeu” a adus în cele din urmă condamnarea și moartea Sa (Luca 22,70.71).

Hristos Se referea la Dumnezeu ca fiind „Tatăl Meu” (Matei 16,17). El dorește ca noi să ne deprindem să cunoaștem pe Dumnezeu ca „Tatăl nostru” (Matei 6,9) și să înțelegem cum gândește Dumnezeu despre noi (vezi la Matei 6,9). Hristos ne învață să ne adresăm Lui [lui Dumnezeu] folosind un nume nou. El ne dă

prilejul de a-L numi pe veșnicul Dumnezeu „Tatăl nostru” ca „un semn de iubire și de încredere a noastră în El și ca un zălog al griii Lui față de noi și a legăturii noastre cu El” (COL 141, 142; vezi și 388).

Cu privire la Hristos, Dumnezeu zice: „Eu îi voi fi Tată și El îmi va fi Fiu” (Evrei 1,5). Și cu privire la cel care prin credință este adoptat în familia cerească a „Tatălui nostru”, Dumnezeu zice iarăși: „Eu voi fi Dumnezeu lui, și el va fi fiul Meu” (Apocalipsa 21,7). Acela care este cu adevărat „născut din Dumnezeu” (1 Ioan 5,18) „biruiește lumea” (v. 4) așa cum a făcut Hristos și „nu păcătuiește” (v. 18). Obiectivul grandios al planului de mântuire este de a aduce „pe mulți fii la slavă” (Evrei 2,10; cf. 1 Ioan 3,1.2. Vezi nota adițională la Ioan 1; vezi la Matei 16,16-20; Marcu 2,10; Luca 2,49).

Luca 1:36

36. Rudenia. [„Vară”, KJV]. Gr. *suggenis*, „rudenie” sau „neam”. *Suggenis* nu înseamnă în mod necesar „vară”, deoarece nu lasă să se înțeleagă mai mult decât că Maria și Elisabeta erau rude, fără nici o indicație cu privire la gradul de rudenie. Legea avea prevederi cu privire la căsătoria între triburi (vezi la Numeri 36,6) și membrii triburilor Levi și Iuda se căsătoreau adesea unii cu alții. Elisabeta era din seminția lui Levi (vezi la Luca 1,5); Maria era din seminția lui Iuda (vezi la v. 27.32). Dacă Maria era din Iuda, se pare că și tatăl Mariei ar fi trebuit să fie din Iuda, deci este probabil ca legătura Mariei cu Elisabeta să fi fost fie prim mama ei, fie prin mama Elisabetei. Cuvântul „vară” a fost folosit pentru prima dată aici în traducerea lui Wycliffe, într-o vreme când cuvântul nu avea sensul specific pe care îl are acum. Nu există termen exact în limba greacă, ebraică sau aramaică pentru a denota ceea ce noi descriem ca „vară”. O greșită înțelegere a determinat pe unii comentatori să ajungă la ipoteza falsă că Isus era descendent atât al lui Levi, cât și al lui Iuda. Totuși, nu există o dovadă, indiferent care, pentru a indica despre Maria că ea era altceva decât o descendentă directă a lui David (vezi la v. 27).

La bătrânețe. Vezi la v. 7.

Luca 1:37

37. Nimic nu este cu neputință. [„Nimic nu va fi cu neputință”, KJV]. Ideea acestui verset este exprimată de repetate ori în Scripturi. Lui Avraam i s-a pus întrebarea: „Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?” (vezi la Geneza 18,14). Prin Isaia Dumnezeu proclama: „Cuvântul Meu...nu se va întoarce către Mine fără rod” (Isaia 55,11).

Luca 1:38

38. Iată roaba. Nu un imperativ, ci o exclamare, reprezentând supunere la voia lui Dumnezeu. Chestiunea a fost rezolvată pentru Maria de îndată ce a devenit clar pentru ea care era voia lui Dumnezeu și de îndată ce îi fuseseră date informații îndestulătoare pentru a o face în stare să-și îndeplinească partea ei cu pricepere.

Facă-mi-se. Maria dă o nouă dovadă de un duh blând și supus. Demnitatea, puritatea, simplitatea și delicatetea neafectată cu care Luca relatează întâmplarea poartă semnele realității istorice, nu a unei scrieri din imaginație. Eforturile unora de a o face de rușine pe Maria și a altora de a o zeifica, sunt la fel de neîndreptățite de faptele Scripturii.

Luca 1:39

39. Maria s-a sculat. [Vizita Mariei la Elisabeta, Luca 1,39-56. Vezi harta p. 214.] Vizita Mariei acasă la Elisabeta a avut loc fără îndoială aproape imediat după vestirea nașterii lui Isus, deoarece vestirea a avut loc în luna a șasea a sarcinii Elisabetei și Maria a rămas la ea aproape trei luni (vezi v. 1,26.56). În plus, Maria a făcut călătoria „în grabă”.

În zilele acelea. Adică, la scurt timp după vestirea nașterii lui Isus.

În grabă. Aici expresia pare să se refere nu atât de mult la viteza cu care Maria a făcut călătoria, cât la dorința ei vie de a fi la Elisabeta. Maria de abia devenise primitoarea unei mari taine a timpului și veșniciei (vezi Romani 16,25) și trebuie să fi simțit o dorință intensă de a vorbi despre aceasta cu cineva care putea să o înțeleagă. Și cine era într-o mai bună poziție de a o înțelege decât Elisabeta, deoarece, potrivit cu cele spuse de înger, experimenta ea însăși o minune. În plus, anii de devoțiune ai Elisabetei față de voia descoperită a lui Dumnezeu ar fi făcut-o în stare nu numai să asculte cu simpatie, dar și să dea sfat și

îndrumare valoroasă Mariei, o femeie tânără confruntată acum cu o problemă și o răspundere majoră (vezi la Luca 1,6). Îngerul atrăsese atenția la experiența Elisabetei ca un semn al împlinirii cuvintelor sale spuse Mariei (vezi la v. 7). Maria nu s-a dus pentru a vedea dacă ceea ce spusese îngerul era adevărat, ci dimpotrivă, pentru că ea credea cuvintele lui.

Părtășia cu cineva care poate înțelege cele mai ascunse sentimente ale noastre este una din comorile pe care le are de oferit viața. Valoarea părtășiei și comuniunii creștine întrece orice putere de prețuire. Tați și mamele din Israel, îndeosebi, au o solemnă obligație de a împărtăși experiența lor în ce privește voia și căile lui Dumnezeu celor mai tineri. Tinerii aceia care, ca și Maria, caută sfat de la cei mai vârstnici ca ei, sunt mai în stare să aleagă o cale de acțiune care va aduce bucurie inimii lor și succes strădaniilor lor. Nici un creștin nu ar trebui să fie prea ocupat încât să nu stea de vorbă cu aceia care s-ar putea să aibă nevoie de ajutorul care ar fi în stare să-l dea.

Spre munți. [„Ținutul muntos”, KJV]. Vezi la v. 23. Ținuturile înalte, muntoase ale lui Iuda se întindeau de la Ierusalim în nord până la Hebron în sud (vezi Iosua 21,11)

O cetate a lui Iuda. Potrivit tradiției, aceasta a fost cetatea Hebron, cetatea principală din cele nouă cetăți din semințiile lui Simeon și Iuda atribuite preoților (vezi Iosua 21,13-16; 1 Cronici 6,57-59). Aici a fost cel dintâi teren pe care Avraam l-a deținut ca proprietate în Canaan (vezi Geneza 23,17-19) și tot aici David a fost uns pentru prima dată ca rege (vezi 2 Samuel 2,1.4). Unii au sugerat că „Iuda” este o scriere diferită, în ebraică, a lui „Iutah” (Iosua 15,55; 21,16), o altă cetate preoțească, cam la 5 mile la sud de Hebron. Totuși, identificarea aceasta nu este susținută de nici o dovadă biblică, istorică sau arheologică. În plus, Luca se referă la Nazaret ca „o cetate a Galileii” (cap. 1,26) și ar părea cel mai probabil că expresia paralelă „o cetate a lui Iuda” să facă din „Iuda” o provincie și nu o cetate.

Luca 1:40

40. A urat de bine Elisabetei. Maria și Elisabeta s-au găsit imediat legate printr-o relație comună de simpatie. Era vădit pentru Maria că semnul dat de înger (v. 36) era cu totul adevărat și aceasta i-a întărit credința. De asemenea, Zaharia încă mai era lipsit de grai și această muțenie, având acum o durată de șase luni, atesta arătarea îngerului înaintea lui și servea ca o mustrare continuă a lipsei lui de credință de mai înainte.

Luca 1:41

41. Săltat. Gr. skirtao, același cuvânt aflat în LXX-a cu referire la Iacov și Esau înainte de nașterea lor (Geneza 25,22). Mișcările din partea unui copil care nu s-a născut sunt ceva destul de obișnuit; dar cu prilejul acesta Elisabeta, prin inspirație, a interpretat corect mișcarea (Luca 1,41-43) ca având mai mult decât o însemnătate obișnuită. Sugestia pe care au făcut-o unii, în sensul că copilul nenăscut era inspirat și recunoștea prezența lui Mesia, poate fi considerată ca fiind imaginară.

Elisabeta s-a umplut. Cu prilejul acesta Elisabeta a fost aceea care „s-a umplut de Duhul Sfânt”. Îngerul spusese Mariei despre Elisabeta (v. 36) dar până în clipa aceasta Elisabeta pare că nu știuse nimic cu privire la experiența pe care o avusese Maria.

Luca 1:42

42. Binecuvântată. Gr. eulogeo, „a binecuvânta”, derivat din eu, „bine” și logos, „cuvânt”. „Binecuvântată ești tu” este o expresie bazată pe o uzanță VT (vezi Judecători 5,24; Rut 3,10).

Luca 1:43

43. Domnului meu. În inima Elisabetei nu era invidie față de Maria, ci numai umilință și bucurie. O mărturisire asemănătoare de credință a fost făcută mai târziu de Petru (Matei 16,16), mărturisire care i-a venit ca o descoperire. Pavel declara că numai „prin Duhul Sfânt” poate cineva „spune că Isus era Domnul” (1 Corinteni 12,3).

Luca 1:44

44. De bucurie. O figură de vorbire, atribuind copilului nenăscut emoția aceasta.

Luca 1:45

45. Ferice de aceea. Adică Maria, care aici este felicitată pentru credința ei și pentru mare cinste care i s-a făcut. Poate că Elisabeta se gândea la necredința soțului ei și la dovada dizgrației divine care a urmat. Dumnezeu este onorat și satisfăcut când copiii Săi pământești primesc făgăduințele Sale în credință umilă și neîndoielnică. „Ferice de cei ce n-au văzut și au crezut” (Ioan 20,29).

Pentru că. Gr. hoti, care are cele două înțelesuri fundamentale „că” sau „pentru că”. Ambele înțelesuri dau o semnificație bună aici.

Luca 1:46

46. Maria a zis. Darul inspirației pare să se reverse acum asupra Mariei care vorbește în sunete calme și maiestose. Fiecare idee, chiar fiecare cuvânt al ei reflectă ceea ce scriseseră oamenii inspirați în vremuri trecute. Cântarea Mariei (v. 46-55) este considerată ca unul din imnurile cele mai sublime din toată literatura sacră, o poezie lirică de o frumusețe aleasă, vrednică de strămoșul Mariei, David. Este străbătută de un duh de adorație și recunoștință smerită și proslăvește puterea, sfințenia și îndurarea lui Dumnezeu. Ea exprimă propria ei emoție și experiența când a meditat asupra soliei îngerului Gabriel.

Cântarea Mariei este adesea denumită Magnificatul, „Magnifică”, după primul ei cuvânt din Vulgata latină. Prima jumătate a cântării se ocupă de recunoștința personală a Mariei (v. 46-50); a două jumătate trece la o notă de mulțumire națională (v. 51-55). Cântarea aceasta descoperă caracterul lui Dumnezeu și scoate în evidență harul lui Dumnezeu (v. 48), atotputernicia (v. 49.51), sfințenia (v. 49), îndurarea (v. 50), dreptatea (v. 52.53) și credincioșia (v. 54.55). Calitatea poetică a cântării devine mai impresionantă când este tipărită în formă poetică. Ea este împărțită în patru strofe sau ștanțe, după cum urmează:

1. (v. 46-48). Aici Maria se gândește în primul rând la sine, la adâncile ei sentimente de adorare și bucurie sfântă. Ea fusese aleasă și onorată mai presus de femei și se minunează că Dumnezeu a luat seama la ea și a trecut cu vederea pe altele. Ea nu cunoștea nimic care ar recomanda-o înaintea lui Dumnezeu.

2. (v. 49.50). În strofa aceasta Maria proslăvește puterea, sfințenia și îndurarea lui Dumnezeu.

3. (v. 51-53). Aici ies în evidență prin contrast valorile caracterului prețuite de Dumnezeu și de om. Concepția lui Dumnezeu cu privire la ceea ce constituie adevărata mărime este antiteza aprecierii mărimii omului.

4. (v. 54.55). Cântarea Mariei se încheie cu o notă de recunoștință pentru veșnica credincioșie a lui Dumnezeu față de poporul Său ales.

Cântarea Mariei a fost adesea comparată cu aceea a Anei (vezi 1 Samuel 2,1-10), care a fost o rugăciune de mulțumire pentru Samuel. Ambele respiră credință, bucurie și adorare, dar cea a Mariei reflectă, poate, o mai înaltă concepție despre Dumnezeu. Cuvintele sunt culese din ceea ce este mai bun din ceea ce au scris profeții în mileniul anterior. Cântarea Mariei reamintește de asemenea de cântarea lui Moise (vezi Exod 15) și de cea a Deborei și a lui Barac (vezi Judecători 5) și seamănă în spirit cu Psalmii 113 și 126, între alții. Ușoare dovezi textuale (cf. p. 146) atribuie cântarea aceasta Elisabetei și nu Mariei. Fără îndoială, însă, că era a Mariei.

Cântarea Mariei reflectă gândurile din următoarele pasaje VT: Luca 1,46 (1 Samuel 2,1; Psalmii 103,1), v. 47 (1 Samuel 2,1), v. 48 (Geneza 30,13; 1 Samuel 1,11), v. 49 (Deuteronom 10,21; Psalmii 111,9), v. 50 (Psalmii 193,17), v. 51 (Psalmii 89,10); v. 52 (1 Samuel 2,7-10; Iov 5,11; 12,19), v. 53 (1 Samuel 2,5; Psalmii 107,9), v. 54 (Psalmii 98,3; Isaia 41,8), v. 55 (2 Samuel 22,51; Mica 7,20).

Sufletul meu. Având în vedere faptul că vesela cântare a Mariei este poetică în formă și deoarece poezia ebraică constă esențial din repetarea aceleași idei în cuvinte diferite, pare să fie puțină valabilitate în pretenția pe care au ridicat-o unii că există o deosebire între „suflet” din v. 46 și „duh” din v. 47. În ambele enunțări Maria se referă simplu la aprecierea ei mintală, emoțională și spirituală a onoarei acordate ei ca mamă a lui Mesia.

Mărește. Gr. megaluno, „a face [sau a declara] mare”, „a înălța” sau „a ridica în slăvi”. Omul nu poate face nimic pentru a spori mărimea și maiestatea lui Dumnezeu, dar când capătă o mai clară înțelegere a

caracterului, voinței și căilor lui Dumnezeu, el ar trebui să fie conștient, ca și Maria, de revelația mai glorioasă. A „mări” pe Domnul înseamnă a face cunoscut mărima Lui.

Luca 1:47

47. Dumnezeu, Mântuitorul meu. Ca oricare altă ființă omenească, Maria avea într-adevăr nevoie de mântuire. Niciodată nu i-a venit în minte că ar fi fost născută fără păcat, așa cum au susținut nebiblic unii.

Scriitorii VT vorbesc despre „Stânca” mântuirii (Deuteronom 32,15; Psalmii 95,1), „Dumnezeul mântuirii” (Psalmii 24,5), și adesea se referă la Dumnezeu ca „Mântuitor” (Isaia 63,8; etc.).

Luca 1:48

48. A privit. Pentru inima smerită este ceva uimitor ca Dumnezeu, care conduce sferile cerești prin spațiul infinit, să Se plece să „locuiască” cu cei care sunt „zdrobiți și smeriți” în duh (vezi Isaia 57,15). El nu numai că ne-a luat în seamă în starea noastră „smerită” a păcatului”, ci a devotat resursele fără limită ale cerului pentru mântuirea noastră.

Starea smerită. Gr. tapeinosis, „condiție modestă”, „stare smerită” sau „umilință”. Cuvântul se referă la poziția smerită în viață a Mariei, nu la spiritul ei de umilință. Dar chiar în „starea smerită” aflase „har înaintea lui Dumnezeu” și lucrul acesta era pentru ea de mai mare valoare decât toate comorile și decât toată onoarea și respectul pe care le avea de oferit pământul.

Mă vor ferici. [„Mă vor numi fericită”, KJV]. Adică, vor gândi despre mine că sunt fericită și onorată. Lea a dat glas unui gând asemănător la nașterea lui Așer (vezi Geneza 30,13).

Luca 1:49

49. Numele Lui este sfânt. Exprimând un gând independent de acela care precede și care urmează. Afirmatia Mariei reflectă înfiorarea și respectul simțite de iudei pentru numele sacru al lui Dumnezeu, Yahweh (vezi la Exod 3,14.15; cf. vol. I, p. 171-173). Mai târziu, creștinii onorau numele lui Isus cu respect asemănător, însă fără frică de a-l folosi, deși plini de temere sfântă (vezi Fapte 3,6; 4,10; etc.).

Luca 1:50

50. Îndurarea Lui. Adică, iubirea și favoarea Lui îmbelșugate, acordate chiar atunci când sunt cel mai puțin meritate. S-a remarcat că harul înlătură greșeala și îndurarea îndepărtează chinul păcatului.

Se tem de El. O expresie tipic ebraică însemnând evlavie, obișnuită în tot VT. Temerea este folosită în NT în sensul de respect sfânt (Fapte 10,2.22.35; Coloseni 3,22; Apocalipsa 14,7; 15,4), deși același cuvânt este folosit și pentru groază și panică (Matei 21,46; Marcu 11,32; Luca 12,4).

Luca 1:51

51. A arătat cu putere. O altă expresie ebraică tipică. Prin figura metonimiei „brațul” este simbolul puterii (vezi Exod 6,6; Psalmii 10,15; 136,12). Expresia „a arătat putere” sau „a făcut tare” este folosită de autorii clasici greci, ca aici, pentru a denota o victorie asupra vrăjmașilor.

Cei mândri. Sau, „cei îngâmfați”, Dumnezeu îi combate, ca și cum ar fi împraștiați și planurile lor sfărâmate ca de un vârtej. Mândria este esența păcatului. Mândria din inima lui Lucifer este cea care a pricinuit răscoala în cer (vezi Isaia 14,12-14). Un fals simțământ de mândrie lasă pe posesorul ei, pentru moment, dincolo de accesibilitatea ajutorului pe care Dumnezeu i l-ar putea aduce. Nimic nu este mai jignitor pentru Dumnezeu ca mândria, care constă în esență din înălțare de sine și o depreciere corespunzătoare a altora. Nu este de mirare că Scripturile afirmă: „Înaintea prăbușirii merge trufia și semeția înaintea căderii.” (Proverbele 16,18). Isus spunea: „Oricine se înalță, va fi smerit; și cine se smerește, va fi înălțat” (Luca 14,11). Umlința este exact opusul mândriei și este o trăsătură foarte prețioasă înaintea lui Dumnezeu (vezi la v. 48).

Imaginația. Gr. dianoia, „minte” sau „înțelegere”, adică, discernământ intelectual sau înțelegerea morală. Dianoia se referă la facultatea gândirii, mai ales la priceperea morală.

Luca 1:52

52. Puternicii. Gr. dunastai, „principi” sau „potențați”, sursa cuvântului nostru „dinastie”. Dunastai derivă de la dunamai, „a fi în stare”, „a fi puternic”, de unde cuvântul nostru „dinamită”. Referirea aici este îndeosebi la opresori. Poate că Maria avea în minte pe crudul tiran Irod, care a ucis nu numai mii de iudei, dar chiar și rudele cele mai apropiate (vezi p. 39-42). Literatura iudaică contemporană descoperă de asemenea faptul că poporul de rând suferea adesea intens din cauza opresiunii economice.

Pe scaunele lor de domnie. Literal, „pe tronurile lor”.

Cei smeriți. [„Cei din treapta de jos”, KJV]. Gr. tapeinoi, „[cei] smeriți”, sau „[cei] umili”; forma adjectivală greacă a substantivului tradus „cei smeriți” (vezi la v. 48). La timpul convenit Dumnezeu face dreptate celor care au fost oprimați.

Luca 1:53

53. Bunătăți. Probabil, atât hrană literală cât și hrană spirituală. Comparați făgăduința lui Hristos pentru cei care „flămânez și însetează după dreptate” (vezi la Matei 5,6).

Bogați. De regulă cei care și-au adunat mari bogății au făcut lucrul acesta apăsând pe semenii lor și în consecință erau considerați de cei săraci în rândul semenilor răi. În timp ce într-un anumit înțeles bogăția ajunsese să fie privită ca un semn de favoare divină – fără îndoială mai ales de către aceia care o posedau – ea a fost identificată cu nelegiuirea de către aceia care fuseseră oprimați. În contrast, săracul, care de obicei nu era în poziția de a oprima pe nimeni, se considera neprihănit. Concepția aceasta cu privire la bogății și sărăcie este reflectată în parabola lui Hristos despre omul bogat și Lazăr (cap. 16,19-31).

Luca 1:54

54. Robului. [„Slugii”, KJV]. Gr. pais, „copil” sau „slujitor”. Ca popor ales al lui Dumnezeu, Israel era adesea pomenit în timpurile VT ca „servul” Lui (vezi la Isaia 41,8; vezi vol. IV, p. 26-30).

Luca 1:55

55. Cum făgăduise. [„Cum vorbise”, KJV]. O referire la făgăduințele des repetate ale lui Dumnezeu (vezi Geneza 22,17-18; Deuteronom 7,12-14; Mica 7,20; etc.). Aici se face referire în mod deosebit la ajutorul și îndurarea lui Dumnezeu exercitate în favoarea poporului Său ales, din generație în generație (Luca 1,54).

Sămânța lui. Adică, descendenții lui Avraam.

Luca 1:56

56. Maria a rămas. [„Maria a locuit”, KJV]. Este posibil ca Maria să fi rămas cu Elisabeta până după nașterea lui Ioan, deși narațiunea lui Luca pare să lase să se înțeleagă că ea a plecat înainte de data aceea. Ar părea lipsit de caracter ca Maria să plece tocmai atunci când Elisabeta ar fi avut cel mai mult nevoie de ajutorul ei plin de simpatie și gingaș. Este probabil că Luca menționează aici plecarea Mariei pentru a completa partea aceea a narațiunii care se ocupă cu vizita Mariei la Elisabeta. Un alt caz al acestui procedeu literar obișnuit atât în VT, cât și în NT, apare în cap. 3,20.21, unde întemnițarea lui Ioan este introdusă în relatare înainte de botezul lui Isus, deși a avut loc de fapt după aceea. Faptul că Maria nu este pomenită pe nume în cap. 1,57.58 nu lasă să se înțeleagă în nici un caz că ea nu a participat la incidentul relatat aici.

S-a întors. Este posibil ca evenimentele din Matei 1,18-25 – arătarea îngerului lui Iosif și căsătoria lui Iosif – să fi avut loc la scurt timp după revenirea Mariei de la Elisabeta la Nazaret.

Luca 1:57

57. S-a împlinit vremea. [Nașterea lui Ioan Botezătorul, Luca 1,57-80. Vezi harta p. 214; diagrama p. 227]. Nu știm nimic cu privire la timpul din an când s-a născut Ioan. Se spune că vechea biserică alexandrină ar fi serbat evenimentul acesta la 23 aprilie. Având în vedere faptul că data acesta era bazată pe o tradiție foarte timpurile, ar putea fi un motiv să credem că ea reprezintă cel puțin timpul aproximativ din an când a avut loc evenimentul acesta. Biserica din Alexandria a schimbat mai târziu sărbătorirea la 24 iunie – o dată fixată arbitrar așa încât să fie șase luni de la 25 decembrie – pentru a fi în armonie cu practica bisericilor grecești și latine.

Cu 23 aprilie ca dată posibilă pentru nașterea lui Ioan Botezătorul, nașterea lui Isus ar fi fost pe la 19 octombrie (vezi p. 240-242; vezi la Matei 2,1). Ar fi de reținut, totuși că această calculare este bazată numai pe o tradiție veche a cărui valoare este necunoscută.

Luca 1:58

58. Rudele ei. [„Verii ei”, KJV]. Adică, neamurile ei (vezi la v. 36).

Se bucura împreună cu ea. Vecinii Elisabetei se bucurau împreună cu ea. Unele traduceri zic „o felicitau” lucru pe care prietenii și rudele au făcut-o, fără îndoială; dar cele spuse de Luca aici nu se ocupă atât de mult cu felicitările, cât cu un sentiment autentic de înțelegere din partea prietenilor Elisabetei (cf. Luca 15,6.9; 1 Corinteni 12,26).

Un autentic interes plin de simpatie față de bucuriile și întristările altora este o virtute creștină fundamentală. De fapt, aceasta este baza pe care stau toate legăturile adevărate cu semenii noștri. O astfel de preocupare pentru binele altora este rezultatul practic al lucrării Legii lui Dumnezeu în inimă – al acelui fel de iubire care împlinește Legea (Matei 22,39.40; Romani 13,10). Un om nu poate fi un urmaș al Învățătorului dacă nu este gata și dispus să „se bucure cu aceia care se bucură și să plângă cu cei care plâng” (Romani 12,15). Vezi la Matei 5,43-48.

Luca 1:59

59. În ziua a opta. La evrei era obiceiul de a se săvârși ritualul circumciziei în ziua a opta, adică atunci când copilul era în vârstă de șapte zile, așa cum socotim noi timpul (Geneza 17,10-14; 21,4; vezi la cap. 17,10.11). Circumcizia reprezenta admiterea copilului în legătura legământului. Importanța ei este atestată de cererea expresă ca ea să fie făcută (Levitic 12,3). Ea avea loc chiar și în Sabat (Ioan 7,22.23; cf. Filipeni 3,5). Circumcizia marca pe iudeii de parte bărbătească ca membrii ai poporului ales sub teocrație. Dumnezeu a ales pe Avraam și pe descendenții lui ca neam și descendența din Avraam era considerată ca făcând în mod automat din acea persoană un supus al teocrației. El nu avea de ales în privința aceasta; el era israelit și israeliții erau națiunea aleasă a lui Dumnezeu. Totuși, descendența avraamică nu asigura mântuirea, așa cum este evident din repetatele declarații ale Sfintei Scripturi (vezi Luca 3,8; Ioan 8,33-39; Romani 2,25-29; 9,4-8; Galateni 3,7.9.16.29); totuși nici un iudeu nu putea să intre în relația de legământ fără conformarea la acest ritual, pe care Dumnezeu îl rânduisese pentru Israel.

După cum circumcizia era pentru Israelul literal semnul relației lor de legământ cu Dumnezeu, tot așa este botezul pentru creștini (vezi Coloseni 2,10-12; vezi la Geneza 17,10), descendenții spirituali ai lui Avraam (Galateni 3,7.9.27-29). Poporul ales al lui Dumnezeu nu devine moștenitor al făgăduinței pe temeiul descendenței fizice, ci pe temeiul credinței personale în puterea lui Hristos de a mântui de sub puterea și pedeapsa păcatului (vezi Fapte 2,38; 3,19; 8,36.37).

Voiau să-i pună numele. [„L-au numit”, KJV]. Textul grec poate fi interpretat ca însemnând că ei voiau să-l numească sau începeau să-l numească după numele tatălui lui. Prietenii și rudele se adunaseră ca să se bucure cu Zaharia și Elisabeta și să împartă cu ei bucuria împrejurării. Se pare că ei luaseră inițiativa în evenimentul zilei. Unii dintre ei, fără îndoială, erau membri ai preoției și unul din aceștia putea să administreze ritualul circumciziei. Ne putem închipui discuția lor cu privire la problema numelui și căderea de acord asupra numelui Zaharia. Este un fapt întâlnit și în VT ca prietenii și rudele să participe la numirea copilului (vezi Rut 4,17). Propunând să numească copilul după numele tatălui său, cei adunați în casa lui Zaharia și a Elisabetei urmau o procedură obișnuită și fără îndoială credeau că nu va fi ridicată nici o obiecție față de felul în care-l onorau pe Zaharia și îi arătau respect. Probabilitatea că Zaharia era la data aceea surd ca și mut (vezi la Luca 1,62) pare să-l fi eliminat de la discuții și decizii.

Luca 1:60

60. Mama lui... a zis. [„Mama lui a răspuns”, KJV]. Se pare că Zaharia o informase pe Elisabeta cu privire la îndrumarea dată de înger cu privire la numirea copilului lor (vezi v. 13). Nu există nici o dovadă că Elisabeta a vorbit aici prin inspirație.

Luca 1:61

61. Rudele. Gr. suggeneia (vezi la v. 36). Nu era nici un precedent în familie pentru numele Ioan. De obicei, fiul născut perpetua numele tatălui sau mai adesea acela al bunicului. Obiceiul acesta nu numai că

arăta respectul pentru generațiile anterioare, dar servea și ca să identifice persoana care purta numele de familie de care aparținea.

Luca 1:62

62. Semne. Timpul verbului în textul grec arată eforturi repetate în ce privește conversația cu Zaharia.

Luca 1:63

63. O tăbliță de scris. Gr. pinakidion, „o tăbliță” de unde „o tăbliță de scris”. Dacă o astfel de tăbliță de scris nu era un obiect obișnuit în căminele din Iudea, probabil că starea lui Zaharia făcuse întrebuintărea ei necesară în căminul lui în timpul suferinței lui (vezi la v. 62).

A scris, zicând. Un idiom ebraic îndeobște folosit pentru a introduce un citat direct (vezi 2 Regi 10,6).

Ioan. Vezi la v. 13,60. Zaharia scrise, literal, „Ioan, este numele lui”. Problema nu urma să fie discutată mai departe.

Toți s-au minunat. Probabil nu atât de mult din cauza alegerii unui nume, cât de faptul că Zaharia era de acord cu Elisabeta în acordarea acestui nume deosebit fiului lor (vezi la v. 22,62). Unii comentatori, susținuți de cel puțin un manuscris vechi (Bezae), leagă afirmația aceasta cu ceea ce urmează și anume, dezlegarea limbii lui Zaharia (v. 64), decât cu ceea ce precede enunțarea. Totuși, oricum ar fi, este sigur că Zaharia a început să vorbească „imediat” [„în clipa aceea”] după ce a scris numele „Ioan” (v. 64). Chiar în clipa aceea graiul lui a fost restatornicit și fără îndoială și auzul lui (vezi la v. 62). Codexul Bezae și manuscrisele vechi latine au propozițiile v. 63,64 într-o ordine diferită: „Îndată limba sa a fost dezlegată și toți s-au minunat, iar gura lui a fost deschisă”.

Luca 1:64

64. Dezlegat. Handicapul fizic al lui Zaharia a fost acum înlăturat. Minunea aceasta, care a avut loc la numirea copilului, a servit ca să confirme nașterea lui Ioan ca o împlinire a viziunii din Templu cu aproape un an mai înainte.

Binecuvântați pe Dumnezeu. Era potrivit ca primele cuvinte ale lui Zaharia să fie cuvinte de preamărire a lui Dumnezeu. În timp ce ultimele lui cuvinte exprimaseră îndoială (v. 18), primele lui cuvinte, acum, erau o exprimare de credință. Aceasta ar arăta că lunile lui de tăcere avuseseră ca rezultat un mare câștig spiritual. Toate celelalte voci fiind aduse la tăcere și așteptând în tăcere și smerenie înaintea lui Dumnezeu, Zaharia a descoperit că „tăcerea sufletului” făcuse „mai distinct glasul lui Dumnezeu” (vezi DA 363).

Luca 1:65

65. Frica. Nu groază, ci o înfiorare și un respect religios profund (vezi la v. 30).

Ținutul acela muntos. Adică, regiunea din jurul localității unde locuiau Zaharia și Elisabeta (vezi la v. 23,39).

Se vorbea. [„S-a vestit”, KJV]. Aceasta implică o continuă convorbire asupra subiectului în mijlocul oamenilor.

Luca 1:66

66. Ce va fi pruncul acesta? [„Ce fel de copil?”, KJV]. Sau: „Oare ce va fi copilul acesta?” (RVS).

Mâna Domnului. Aici folosită figurat cu privire la providența divină. În NT expresia aceasta este ceva specific pentru Luca (vezi Fapte 11,21; 13,11), deși apare de obicei în VT (Judecători 2,15; 1 Regi 18,46, etc.). Totuși, alți scriitori NT folosesc expresia „mâna lui Dumnezeu” (cf. 1 Petru 5,6; Romani 10,21).

Luca 1:67

67. S-a umplut de Duhul Sfânt. Inspirata „cântare a lui Zaharia” (v. 68-79) așa cum este adesea numită, este uneori numită Benedictus, „Binecuvântat” de la primul ei cuvânt în Vulgata latină la v. 68. Referirea din v. 64 la vorbirea lui Zaharia și la proslăvirea din partea lui a lui Dumnezeu anticipează

probabil aceste cuvinte. Cântarea lui Zaharia este preotească în conținut și corespunzătoare unui fiu al lui Aaron, după cum cântarea Mariei este regească și corespunzătoare unei fiice a lui David. Expresiile sugerează faptul că Zaharia petrecuse timpul dinaintea nașterii lui Ioan în studiu sânguinos a ceea ce scriseră profeții despre Mesia și lucrarea înainte mergătorului.

Întregul imn este categoric ebraic și mesianic în conținut. Este o cântare de laudă la adresa lui Dumnezeu, în anticipare a iminentei împliniri a făgăduințelor referitoare la Mesia și Împărăția Lui. Este împărțit în două secțiuni mai mari, cea dintâi constând din trei strofe sau stanțe (v. 68.69; 70-72; 73-75), în primul rând cu privire la misiunea lui Mesia, și a doua, din două strofe (v. 76,77; 78,79) cu privire la lucrarea înainte mergătorului lui Mesia. Conținutul și frazeologia imnului denotă o cunoaștere intimă a Scripturilor VT, îndeosebi a profeților: v. 68 (Psalmii 41,13; 72,18; 106,48), v. 69 (1 Samuel 2,10; Psalmii 132,17), v. 71 (Psalmii 23,5), v. 72 (Psalmii 105,8; 106,45), v. 73 (Exod 2,24; Psalmii 105,9; Ieremia 11,5; Mica 7,20), v. 76 (Maleahi 3,1; cf. Isaia 40,3), v. 79 (Isaia 42,7; Psalmii 107,10; cf. Isaia 9,1.2). Pe lângă aceste referiri mai mult sau mai puțin directe sunt multe aluzii la VT.

Luca 1:68

68. Domnul, Dumnezeul lui Israel. Titlul de legământ al lui Dumnezeu, a cărui folosire implică o recunoaștere și o dorință după împlinire a tuturor făgăduințelor cuprinse în legământ.

A cercetat. Gr. episkeptomai, „a inspecta”, „a examina”, în sensul cercetării unei chestiuni cu intenția de a da ajutor. În Matei 25,36 același cuvânt este folosit cu privire la vizitarea unei persoane aflată în închisoare, nu atât de mult în sensul de a-i face o vizită de prietenie, cât de a căuta să-l ajute. Aici Zaharia are în vedere împlinirea făgăduințelor mesianice făcute „poporului Său” din generație în generație. Lucrul acesta era deosebit de semnificativ având în vedere faptul că acum, timp de aproape patru secole, glasul profeților canonici încetase. Majoritatea oamenilor spuneau, fără îndoială, în inimile lor: „Cu cât se lungeste vremea, cu atât vedenia pierde” [„Zilele se lungesc și orice vedenie dă greș”, KJV]” (Ezechiel 12,22). Dumnezeu acum „cercetează” pe poporul Său, nu cu judecată, ci cu îndurare, pentru a-l elibera și a-l răscumpăra.

A răscumpărat pe poporul Său. Cuvintele acestea constituie o vestire implicită că Răscumpărătorul Însuși urma să Se arate în curând „ca să dea viața Sa ca preț de răscumpărare pentru mulți” (Matei 20,28). Așa cum este adesea cazul în profeții VT, Zaharia vorbește aici de un eveniment viitor ca și cum ar fi fost deja împlinit (vezi vol. I, p. 27,28). Făgăduințele lui Dumnezeu sunt atât de sigure încât chiar și Zaharia putea pe bună dreptate să vorbească de planul de răscumpărare ca de un fapt împlinit.

Israel nu era numai o mulțime de persoane care avea nevoie de mântuire de păcat (Luca 1,68.77), dar și o națiune, „un popor ales” care avea nevoie de eliberare de vrăjmașii lor (v. 71). În generațiile trecute Dumnezeu eliberase adesea pe israeliți de vrăjmașii lor naționali, cum ar fi Egiptul, Madian, Filistia, Asiria și Babilon. Într-adevăr, statornicirea împărăției mesianice așa cum este expusă de profetul Daniel (Daniel 2,44; 7,14.18; 12,1) cuprindea în sine eliberare deplină și permanentă de toți vrăjmașii. Dar, în planul lui Dumnezeu, eliberarea de păcat trebuia să precedă eliberarea de națiunile din jurul lor. Totuși, mândria națională îi făcea pe iudei să se gândească la mântuire aproape exclusiv în termeni ai eliberării de vrăjmașii din afară și să uite nevoia de eliberare de vrăjmașii nevăzuți, lăuntrici. Concepția populară despre Mesia ca mântuitor politic nu era cu totul o problemă de eroare; ea era în parte un caz de accent greșit plasat (vezi DA 30, 235), deoarece VT este plin de precizări despre gloriile mesianice. Iudeii au uitat că fără eliberare de păcatul personal nu putea exista eliberare de vrăjmașii naționali. Ei se concentrau la răsplătirile faptelor drepte în așa măsură încât neglijau să facă ce era drept. Vezi vol. IV, p. 26-33.

Luca 1:69

69. O mântuire. [„Un corn”, KJV; G. Gal.]. O metaforă VT obișnuită a tăriei și puterii (vezi 1 Samuel 2,10; vezi la 2 Samuel 22,3), bazată pe faptul că puterea de luptă a animalelor cornute, ca taurii și berbecii, este în coarnele lor. De asemenea, expresia aceasta ar putea fi o referire la coifurile războinicilor, care erau adesea împodobite cu coarne. În felul acesta „coarnele” urmau să reprezinte lucruri ca: succes personal (Psalmii 92,9.10), puterea națiunilor (vezi la Daniel 8,21), și chiar putere divină – „cornul mântuirii mele” (Psalmii 18,2). Aici (Luca 1,69), „cornul” se referă la Mesia Însuși.

Casa. Adică, familia dinastică. După cum era făgăduit, Mesia urma să fie un descendent al lui David

(vezi la Matei 1,1).

Robului. [„Servului”, KJV]. Gr. pais, „copil” sau „serv” (vezi la v. 54).

Luca 1:70

70. Sfinților Săi prooroci. Profetii din vechime mărturiseau despre Hristos (vezi Luca 24,25.27.44; Ioan 5,39; Fapte 3,21), și „au făcut din mântuirea aceasta ținta cercetărilor și căutării lor stăruitoare” pentru a înțelege ce „avea în vedere Duhul lui Hristos care era în ei” (1 Petru 1,10.11).

Din vechime. [„De când a început lumea”, KJV]. Adică, „din vechime” sau „din antichitate”. Expresia aceasta este caracteristică pentru Luca (vezi Fapte 3,21; 15,18). Cea dintâi făgăduință privitoare la Răscumpărătorul a fost făcut în Grădina Eden la data când omul a păcătuit (vezi Geneza 3,15). Enoh a îndreptat atenția oamenilor din generația sa în viitor la Mesia (Iuda 14, 15) și fiecărei generații care urma Dumnezeu i-a trimis martori inspirați ca să dea mărturie cu privire la siguranța mântuirii. Fiecare în parte și toți laolaltă, ei au dat mărturie despre Hristos (vezi Fapte 3,21; 1 Petru 1,10-12).

Luca 1:71

71. Mântuirea de vrăjmașii noștri. [„Mântuiți de vrăjmașii noștri”, KJV]. Ca rezultat al încălcării legii, Israel a servit unui popor străin după altul – Egipt, Asiria, Babilon, Persia, Grecia și acum Roma. Jugul greu al robiei față de Roma apăsa asupra lor. Desigur, eliberarea de națiuni vrăjmașe era necesară înainte de statornicirea împărăției mesianice (vezi la v. 74). De fapt, lucrarea lui Mesia urma să culmineze cu statornicirea împărăției Lui (vezi Daniel 2,44; 12,1; Matei 25,31-34; vol. IV, p. 29.30). Între timp, „împărăția lui Dumnezeu” urma să fie statornicită în inimile lor (vezi Luca 17,20.21). Mai întâi, trebuia să fie eliberare de sub puterea păcatului (vezi Matei 1,21) și aceasta, la rândul ei, urma să facă posibilă eliberarea lor de plata păcatului, adică de moarte (vezi Ioan 3,16; Romani 6,23). Numai atunci ființele omenești urmau să fie în stare să se bucure de împărăția veșnică pe care Hristos a venit să o statornicească. Vezi la Matei 4,17; 5,2; vezi vol. IV, p. 29.30.

Luca 1:72

72. Îndurare. Îndurarea lui Dumnezeu, într-un anumit sens „ținută ascunsă timp de veacuri” [„de la întemeierea lumii”], urma acum să fie „adusă la cunoștință” (Romani 16,25.26). Pentru nenumărate generații cei care „zăceau în întuneric și umbra morții” așteptaseră Îndurarea întrupată a lui Dumnezeu să le „îndrepte picioarele pe calea păcii” (Luca 1,79).

Legământul Său cel Sfânt. „Legământul veșnic”, așa cum fusese descoperit lui Adam și Evei în Grădina Eden, lui Noe după potop, lui Avraam și seminției lui și celor credincioși din toate veacurile (vezi Geneza 9,16; 17,17; Levitic 24,8; Evrei 13,20). Aici referirea principală este făcută la legământ așa cum fusese dat lui Avraam și descendenților lui (Geneza 15,18; 17,4-7).

Luca 1:73

73. Jurământul lui. „Jurământul” la care se face referire aici fusese dat de Dumnezeu drept confirmare a legământului Lui cu Avraam (vezi Geneza 22,16-18; Evrei 6,13-18). El este unul din lucrurile „care nu se pot schimba și în care era cu neputință ca Dumnezeu să mintă” (Evrei 6,18), celălalt fiind făgăduința pe care „jurământul” o confirmă. Dând lui Avraam „un jurământ drept cheazășie”, Dumnezeu a folosit un obicei omenesc pentru a-l asigura pe Avraam de siguranța făgăduinței Lui. Legământul veșnic, planul mântuirii, ne dă astăzi „o puternică îmbărbătare” și este ca „o ancoră a sufletului, o nădejde tare și neclintită” (Evrei 6,18.19).

Luca 1:74

74. Să-i slujim fără frică. Contextul face referire la această „frică” mai ales la teama „de vrăjmașii noștri”, adică, tirania cuceritorilor păgâni a căror crudă și arbitrară exercitare a puterii a fost o piedică pentru închinare și slujirea lui Dumnezeu. La nașterea lui Ioan și a lui Isus, Cezar și Irod erau „vrăjmașii” principali ai poporului iudeu (vezi la Luca 1,5; Matei 2,1). De asemenea, este posibil că Zaharia se referă și la „frică” obsesivă care umple inimile și străbate viața aceluia care nu cunosc „pacea lui Dumnezeu care întrece orice pricepere” (Filipeni 4,7). Aceasta este frica de forțe misterioase necunoscute care stăpânesc destinele vieții oamenilor și teama de marea zi a judecării.

Luca 1:75

75. În sfințenie și neprihănire. Vezi la Efeseni 4,24. Cei doi termeni pot fi considerați ca incluzând „toată datoria omului” (vezi Eclesiastul 12,13), a tot ceea ce Dumnezeu cere de la el (vezi Mica 6,8).

Toate zilele. Aceia care-L slujesc pe Dumnezeu „în sfințenie și dreptate” pot fi încrezători în viitor. Indiferent de incertitudinile și vicisitudinile vieții, ei se pot bucura de pace și siguranță a minții și inimii. În mijlocul certei și tulburării ei trăiesc, ca să zicem așa, chiar în prezența lui Dumnezeu și respiră atmosfera curată și înviorătoare a cerului.

Luca 1:76

76. Prooroc al Celui Prea Înalt. Aici începe secțiunea majoră a imnului lui Zaharia. De la mila Domnului, din întâia secțiune, gândurile lui Zaharia se întorc îndeosebi la fiul său de curând născut, Ioan, care trebuia să fie înainte mergătorul lui Mesia, solul făgăduit al Domnului. Isus este corespunzător numit „Fiul Celui Prea Înalt” (v. 32) și Ioan „prooroc al Celui Prea Înalt”. Hristos mărturisește că Ioan era „mai mult decât un prooroc” (Matei 11,9); într-adevăr, el era într-un anumit sens, cel mai mare dintre toți proorocii (vezi la Luca 1,15.17).

Înainte Domnului. [„Înainte feței Domnului”, KJV]. Prezicerile specifice ale lui Isaia (cap. 40,3) și ale lui Maleahi (cap. 3,1) au fost târziu pretinse de Ioan ca aplicându-se la sine (vezi Ioan 1,23; cf. Matei 11,10; Luca 3,4). „Domnul” este evident Mesia și Hristos este deci identificat, cel puțin în cazul acesta cu Iehova (Domn; vezi vol. I, p. 172) al VT (Isaia 40,3).

Să-I pregătești căile. Aceasta era sarcina lui Ioan Botezătorul. El avea să pregătească inimile și mintea oamenilor pentru Mesia, prin cultivarea interesului față de profețiile cu privire la EL, prin afirmarea că sosise timpul pentru împlinirea profețiilor și prin chemarea la „pocăință” prin care oamenii se puteau califica pentru cetățenia în împărăția lui Mesia.

Luca 1:77

77. Cunoștința mântuirii. Este în însăși natura lucrurilor că cunoștința trebuie să preceadă credința, căci „cum vor crede în Acela despre care n-au auzit?” (Romani 10,14). Credința în Isus cere o înțelegere inteligentă a faptelor și principiilor fundamentale ale planului de mântuire. Pentru a crede, cineva trebuie să aibă ceva de crezut și marele obiectiv al lucrării lui Ioan era să pună o fundație fermă pentru a crede că Isus din Nazaret era într-adevăr Mesia cel făgăduit, „Mielul lui Dumnezeu”, „Fiul lui Dumnezeu” (Ioan 1,36.34). Mesia este cel care aduce „iertarea” „păcatelor” (vezi Matei 1,21; 26,28); înainte mergătorul Său este cel care a adus o cunoștință de păcat. Luca face aici evident faptul că „mântuirea” de care vorbește este mântuirea personală și nu salvarea politică a națiunii, Oamenii sunt „nimiciți” din lipsă de cunoștință mântuitoare – nu pentru că nu au auzit de ea, ci pentru că au lepădat-o (vezi Osea 4,6).

Luca 1:78

78. Marii îndurări. [„Îndurării duioase”, KJV; „Din îndurările și milostivirea”, G. Gal.]. Literal, „măruntaie de îndurare” (vezi Filipeni 2,1; Coloseni 3,12). Grecii considerau „măruntaiele” însemnând „abdomenul”, a fi sediul emoțiilor – mânia, neliniștea, mila și iubirea.

Soarele care răsare. [„Ivirea zilei”, KJV]. Gr. anatole, „răsărirea [soarelui sau a stelelor]” sau „est”, adică locul de unde răsare soarele. Termenul este folosit de obicei în NT în sensul de pe urmă (vezi Matei 2,1; 8,11; 24,27; Apocalipsa 7,2; 16,12; etc.). La popoarele orientale din antichitate ca și la orientalii de astăzi răsăritul este punctul principal al busolei, poziția de onoare și respect.

Unii comentatori au corelat cuvântul anatole, „răsărit” cu „Mlădița” care urma să „iasă” din „rădăcinile” lui David (vezi Isaia 11,1-4; Ieremia 23,5). Este adevărat că cuvântul anatole poate fi folosit în felul acesta; de fapt, este folosit în sensul acesta în LXX-a (Ieremia 23,5). Totuși, contextul din Luca 1,78.79 arată lămurit că Zaharia se referă aici la răsăritul soarelui și nu la creșterea unei plante. Comparați traducerea: „De sus va coborî asupra noastră ziua spre a da lumină celor care șed în întuneric și în umbra morții” (v. 78.79, RVS). Maleahi vorbește despre Hristos ca „Soarele neprihănirii” (Maleahi 4,2; vezi DA 22, 463, 464).

Luca 1:79

79. Să ne lumineze. [„Să dea lumină” KJV]. Limbajul acestui verset este clar bazat pe profeția mesianică din Isaia 9,2. Lumina a fost totdeauna un simbol al prezenței divine (DA 464), a Aceluia care locuiește „în lumină de neapropiat” (1 Timotei 6,16; vezi la Geneza 3,24; Luca 1,78). Isus spunea: „Eu sunt lumina lumii, cine vine după Mine nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan 8,12; vezi cap. 12,36). Mântuitorul este „Lumina adevărată, care luminează pe orice om venind în lume” (Ioan 1,9). Matei aplică cuvintele din Isaia 9,1.2 la Hristos (cap. 4,14-16). Bucuria mântuirii aparține celor care „umblă în lumină” (1 Ioan 1,7), deoarece cărarea lor este atunci „strălucitoare ca lumina dimineții, care luminează tot mai tare până în faptul zilei” (Proverbele 4,18). Vezi la Ioan 1,4-9.

Cei ce zac în întunericul. Aceia care în chip figurat zac în întuneric evident fac așa deoarece nu pot să vadă pe unde să umble. Ei au nevoie de „lumină” pentru a le călăuzi picioarele „pe calea păcii”. Oamenii stăteau nemângâiați, privind cu ochi doritori după apariția Luminei vieții, a cărui venire urma să împrăstie întunericul și să lămurească taina viitorului (vezi DA 32). Timp de 4000 de ani atmosfera pământului fusese întunecată de norii prevestitori de rele ai păcatului și morții și acum, timp de secole nici o stea profetică nu apăruse prin întuneric pentru a călăuzi pe drumeții pământului prin pustiurile timpului în căutarea lor după Prințul Păcii (vezi DA 31). Și noi ne vom descoperi pe noi înșine stând nemângâiați, cu viața goală și incompletă, până când Luceafărul dimineții se arată în inimile noastre și revarsă în viețile noastre lumina vieții veșnice (vezi 2 Petru 1,19).

Umbra morții. Vezi la Psalmii 23,4. Sentința morții este rostită asupra tuturor oamenilor ca un rezultat al păcatului (vezi Romani 6,23). Dar „după cum toți mor în Adam, tot așa toți vor învia în Hristos” (1 Corinteni 15,22). Cei răscumpărați de Domnul, pe care i-a izbăvit El din mâna vrăjmașului, „pribegeau prin pustie, umblau pe căi neumbrate” și „ședea în întuneric și în umbra morții” până când avea să vină Mântuitorul „să-i scoată din întuneric și din umbra morții și să-i călăuzească pe calea cea dreaptă” (Psalmii 107,2.4.10; 14,7).

Să ne îndrepte picioarele. Zaharia se așază în rândul celor cărora Mesia urma să le „îndrepte picioarele pe calea păcii”.

Calea păcii. Adică, calea mântuirii, calea pe care aceia pe care păcatul i-a făcut dușmanii lui Dumnezeu pot să fie în pace cu El (Romani 5,1.10; 2 Corinteni 5,18; Efeseni 2,16). Hristos, Domnul Păcii, a realizat aceasta făcând „ispășire pentru păcatele poporului” (Evrei 2,17). „Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine” (2 Corinteni 5,19). „Multă pace au cei ce iubesc Legea Ta” (Psalmii 119,165). Hristos a venit ca să ne dea o pace pe care lumea nu o cunoaște și nu o poate oferi (Ioan 14,27). Această „pace a lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere, ne va păzi inima și mintea prin Hristos Isus” (Filipeni 4,7). Când Hristos pătrunde în inimă, lucrul acesta are loc întotdeauna cu cuvintele: „Pace vouă” (Luca 24,36). În felul acesta potrivit se încheie cântarea lui Zaharia. Vezi la Ioan 14,27.

Luca 1:80

80. Pruncul creștea. În primul rând o referire la creșterea fizică (cf. cap. 2,40.52). O afirmație asemănătoare era făcută cu privire la copilul Samuel (vezi 1 Samuel 2,26).

Se întărea în duh. Adică, în percepere intelectuală și morală (vezi 1 Samuel 2,26; Luca 2,40.52). O dezvoltarea simetrică în ce privește tăria fizică, mintală și morală este bine ilustrată în viața lui Ioan, deoarece părinții săi l-au crescut „în muștrarea și învățătura Domnului” (Efeseni 6,4). La fel, este privilegiul nostru astăzi să trăim în așa fel în comuniune cu Dumnezeu „încât și noi să putem aștepta ca Duhul divin să-i modeleze micuții noștri, chiar din cele mai timpurii clipe ale lor” (DA 512). Vezi la Luca 1,15.24; 2,52.

Locuri pustii. „Locurile pustii” în care Ioan și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale „până în ziua arătării lui” sunt îndeobște numite „pustia Iudeii” (Matei 3,1; etc.). Regiunea aceasta semiaridă, sălbatică, accidentată se găsește între Marea Moartă și culmile părții muntoase ale Palestinei de sud și constituie versantele estice ale șirului de munți. Probabil aceasta a fost regiunea unde Hristos a postit mai târziu 40 de zile și a meditat asupra vieții Sale. Pustia Iudeii era foarte aproape de Hebron, posibilul oraș al lui Zaharia și al Elisabetei (vezi la Luca 1,23.39). Deși unii din Eseniei, o sectă strictă, ascetică a iudaismului întrețineau colonii retrase în această regiune pustie, nu există dovezi istorice pentru a susține că Ioan a devenit un Esenian (vezi la Matei 3,4). Căminul profetului Amos fusese în vecinătatea micului oraș Tecoa, situat în apropierea acestei regiuni pustii (vezi la Amos 1,1).

În anii de mai târziu Ioan și-a însușit legământul de nazireu făcut de părinții săi pentru el la nașterea lui (DA 102). Se poate ca părinții lui, care erau deja înaintați în vârstă la data nașterii lui (vezi la v. 7) să fi murit când Ioan era încă tânăr. S-ar părea, de asemenea, că el și-a făcut sălașul în singurătățile pustii nu mult după aceea. Singurătatea era pentru Ioan un mai bun învățător decât puteau să ofere cei mai distinși rabini din Ierusalim, iar pustiuul o sală de clasă mai bine echipată decât Palatul lui Irod sau curțile Templului. Școlile rabinice l-ar fi descalificat pe Ioan pentru sarcina lui (DA 101). Așa cum numai apele liniștite pot să oglindească stelele, tot așa numai o inimă netulburată de ondulațiile și vârtejurile lumii acesteia poate să reflecte perfect lumina „Stelei” care „a răsărit în Iacov” (Numeri 24,17). Ioan și-a ales ca sălaș al său un loc unde era adus la tăcere orice alt glas în afară de acela al lui Dumnezeu și unde putea să caute în liniște pe Domnul. Acolo, în solitudinea pustiei tăcerea sufletului făcea mai distinct glasul lui Dumnezeu (vezi DA 363). Acolo el a dus o viață relativ retrasă până când a venit timpul ca el să-și înceapă lucrarea publică.

Așa cum pustia a fost marea sală de clasă pentru educarea unor conducători ca Moise, Amos și Ioan Botezătorul, tot așa experiențele vieții în pustie pot procura ocazii favorabile pentru acordarea sufletului cu cerul. Echilibrul sufletesc care vine pe urma adâncirii privirilor în lucrurile invizibile este pregătirea necesară a acelor pe care Dumnezeu îi alege astăzi ca să pregătească calea pentru venirea lui Isus. Viața modernă nu conduce la meditație asupra voii și căilor lui Dumnezeu, așa cum este descoperit în Cuvântul Lui și în procedeele Sale providențiale cu noi. Dacă nu găsim timp să scăpăm de zgomotele lumii și să ne ascundem împreună cu Dumnezeu, rămânând liniștiți înaintea Lui, s-ar putea ca niciodată să nu auzim „glasul ușor” al Lui vorbind sufletelor noastre (DA 363; cf. 1 Regi 19,12). Ar trebui să fie scopul nostru să folosim din ce în ce tot mai puțin timp cu lucrurile pământului și să devotăm din ce în ce mai mult timp umblării împreună cu Dumnezeu, așa cum a făcut Enoh pe vremuri. Ca și Ioan, avem nevoie să legăm afecțiunile noastre de „cele de sus” nu de „cele de pe pământ” (vezi Coloseni 3,2).

Arătării. Gr. anadeixis, „o arătare” sau „o prezentare publică”. Anadeixis este folosit adesea de scriitorii clasici când se vorbește despre instalarea în funcție a celor numiți în slujbă, cum era de exemplu la dedicarea templelor. Luca folosește verbul înrudit anadeiknumi, cu referire la numirea celor șaptezeci (cap. 10,1). Ioan era din neam preoțesc și așa cum era stipulat în legea lui Moise, un preot urma să preia lucrarea sa cam la 30 de ani (vezi Numeri 4,3). Este probabil că „arătarea” lui Ioan a avut loc când era de aproape 30 de ani, ca și Isus când și-a început lucrarea (vezi Luca 3,23).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

5–23 DA 97–99
6, 8, 9, 11 DA 97

13 DA 231

13–15 Te 292

13–19 DA 98

14, 15 CD 225; MH 379

15 DA 100, 149, 219; ML 329; Te 91, 269; 3T 62

15–17 CT 445; FE 447

17 DA 101; EW 155, 259; 3T 61; 6T 233

20 DA 99; EW 24

22, 23 DA 99

32, 33 DA 81; GC 416; PP 755

35 DA 24

38 DA 98

46, 47 7T 87

53 DA 268; MH 75

57–80 DA 99–103

64–66 DA 99

65 DA 97

67 DA 100

72–74 DA 103

76 DA 97

76–79 DA 100

76–80 CT 445; FE 448

78, 79 MH 423

79 9T 60, 64

80 DA 100, 101; 8T 221, 331

Luca 2:1

1. În vremea aceea. [„În zilele acelea”, KJV]. [Nașterea lui Isus, Luca 2,1-7. Vezi harta p. 214; diagrama p. 227,234]. Adică, la scurt timp după nașterea lui Ioan Botezătorul. Isus S-a născut cam la șase luni după Ioan (vezi cap. 1,26.56.57).

O poruncă. [„Un decret”, KJV]. „Decretul” acesta și-a avut obârșia în Roma imperială (DA 44). Având în vedere faptul că nici un istoric secular al timpului nu menționează acest decret, învățații critici au susținut de multă vreme că Luca a greșit. Mai de curând, însă, papirusurile și inscripțiile au adus sprijin narațiunii lui Luca asupra tuturor lucrurilor esențiale afirmate în v. 1-3. Din rapoartele oficiale ale lui August (Res Gestae Divi Augusti i.8) se cunoaște că August a făcut cel puțin trei recensăminte generale ale Imperiului roman în timpul domniei lui, între anii 28 î.Hr., 8 î.Hr. și 14 d.Hr. Nici unul din cele trei nu pare să coincidă cu acela la care se referă Luca, dar este foarte posibil ca situația politică încordată din Palestina și rezistența îndârjită a iudeilor la supunerea la impozit din partea romanilor să fi amânat executarea decretului imperial în această parte a imperiului. De fapt, recensăminte asemănătoare au fost făcute în alte părți ale imperiului care nu au fost ținute la datele mai sus specificate, ca de pildă recensământul din anul 12 î.Hr., din Galia. Merită menționat faptul că nici criticii păgâni și nici cei iudei, ca Celsus și Porfiriu, nu au combătut acuratețea lui Luca în punctul acesta. Chiar și de aceia care nu-l acceptă pe Luca drept scriitor inspirat el este recunoscut ca un istoric capabil și demn de încredere (vezi la cap. 1,1-4). Nu este de așteptat ca un scriitor atât de atent să se expună cu nepăsare la critică fățiși prezentând în mod greșit fapte contemporane bine cunoscute. Vezi p. 241,242; diagrama p. 227, 238, 234.

Cezar August. Împărat al Romei din anul 27 î.Hr. până în anul 14 d.Hr. (vezi p. 37,38, 238; diagrama p. 228, 234). August (mai înainte numit Octavian), strănepot al lui Iuliu Cezar, care fusese asasinat în anul 44 î.Hr. Un decret emis sub autoritatea lui ar părea că are aprobarea lui chiar dacă nu fusese emis de el personal.

Să se înscrie. [„Impunere”, KJV]. Gr. apographo, „a se înscrie”, „a copia”, „a înregistra” (vezi DA 44,

unde e folosit cuvântul „însciere”). Apographo nu este folosit propriu-zis la colectarea de impozit, ci la ceea ce noi astăzi am numi recensământ. În timpurile trecute, însă, un recensământ cuprindea de obicei și înscrierea averii ca și a numelor și era făcută de obicei ca o bază pentru colectarea impozitului pe avere. Termenul ar putea să fie înțeles în felul acesta, deși nu denotă în mod explicit supunere la impozit.

Lumea. Gr. oikoumene, „lumea locuită”, aici probabil mai potrivit „lumea civilizată”, ca distincție față de lumea barbară sau neromană. Diferiți scriitori romani ca Polybius și Plutarch folosesc oikoumene în acest sens.

Luca 2:2

2. Întâia oară. [„Întâi”, KJV]. Gr. protos, folosit uneori acolo unde ar fi fost de așteptat să se folosească grecescul proteros, „mai timpuriu” (vezi Ioan 1,15.30; 15,18; 1 Ioan 4,19; etc). Este posibil, deși oarecum dificil din punct de vedere gramatical, ca protos să fie folosit pentru a arăta că un lucru s-a petrecut „întâi” în sensul de a fi „înaintea” sau cu anticipare față de altul (vezi cap. 6,42; 9,59; 21,9; etc.).

Oricum ar fi aceasta, nu mai este cu puțință să punem la îndoială că Luca este corect când afirmă că o înscriere sau supunere la impozit a întregului imperiu roman a avut loc sub Augustus. În felul acesta Luca este îndreptățit ca istoric precis. Comentând la v. 2 The International Critical Commentary observă: „Acuratețea lui Luca este de așa natură că ar trebui să se prezinte dovezi foarte puternice înainte de a respinge vreo afirmație ca fiind greșită”.

Quirinius. [„Cirenus”, KJV]. Sentius Saturninus era guvernator al provinciei romane Siria din anul 9 până în anul 6 î.Hr. și a fost urmat de Quintilius Varus, care a funcționat în slujbă până la un oarecare timp după moartea lui Irod în aprilie anul 4 î.Hr. Cirenus (Quirinus) deținea slujba aceea în anul 6 d.Hr. (Iosif, Antichități, xviii, 1,1), deși nu se știe cât de mult a servit mai înainte în Siria. Vezi p. 241.

Luca 2:3

3. Fiecare în cetatea sa. La romani era suficient ca fiecare om să se înscrie în cetatea unde ar fi locuit la data aceea și nu în cetatea patriei sale strămoșești. Se știe că obișnuita „însciere” pe cetăți nu era totdeauna urmată în provincii. De pildă, galii erau „însciriși” pe triburi. Un decret existent, care autoriza un recensământ roman în Egipt, cerea ca romanii să se înscrie în locul lor de origine (vezi bibliografia înscrisă la Deissmann, p. 265). Având în vedere faptul că genealogia tribală însemna atât de mult pentru iudei, se prea poate ca Irod cel Mare să fi hotărât o „însciere” pe seminții ca fiind cea mai bună procedură pentru regatul lui. În orice caz, amintirea acestui punct este o mărturie indirectă, arătând pe Irod ca fiind acela prin care a fost executat decretul roman în Iudea și îndreptățind credibilitatea relatării lui Luca.

Luca 2:4

4. Iosif s-a suit și el. Inspirația tace cu privire la faptul dacă Iosif și Maria erau conștienți de faptul că profeția arăta Betleemul ca locul unde trebuia să se nască Mesia (vezi la v. 5). Luca arată doar conformarea la decretul lui Augustus ca oferind motivul pentru călătorie.

Cetatea lui David. Numită așa pentru că cetatea aceasta era patria strămoșească a lui David (vezi 1 Samuel 17,12.58) și el este cetățeanul ei cel mai ilustru.

Betleem. Vezi la Geneza 35,19; Matei 2,1. Orașul este la vreo 5 mile la sud de Ierusalim și, ca și Nazaretul, este locuit acum aproape exclusiv de creștini arabi. Numele lui modern este Beit Lahm.

Din casa și din seminția. Deși enunțarea de aici se aplică exclusiv la Iosif este clar că și Maria era „din casa și din seminția lui David” (vezi la Matei 1,16.18; Luca 1,27; cf. DA 44).

Luca 2:5

5. Împreună cu Maria. Nu este arătat motivul pentru care Maria l-a însoțit pe Iosif. Nici legea romană, nici cea iudaică nu-i cerea să meargă. Potrivit cu legea romană, femeile trebuiau să plătească impozitul pe cap, dar nu era nevoie să se prezinte în persoană. Se poate ca Maria, știind că nașterea copilului ei era aproape, știa de asemenea că profeția arăta Betleemul ca locul lui de naștere (Mica 5,2) și astfel l-a însoțit intenționat pe Iosif. Se poate ca ei să fi avut de gând să se stabilească în Betleem (vezi DA 66). Iarăși, s-ar putea ca mergerea ei să fi fost dictată de Duhul Sfânt. Faptul că n-au putut găsi un loc de găzduit în Betleem

ar putea să lase să se înțeleagă că ei nu dețineau nici o proprietate acolo. În Luca 2,39 Nazaretul este numit „cetatea lor”. În Betleem, deci, amândoi erau străini, „fără casă”, nerecunoscuți și neonorați” (DA 44).

Logodnica. [„Soția”, KJV]. Importante dovezi textuale pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestui cuvânt. Probabil că Maria nu ar fi călătorit cu Iosif dacă nu erau căsătoriți. Matei lasă să se înțeleagă că Iosif s-a căsătorit cu Maria imediat după ce îngerul l-a instruit să facă așa (cap. 1,24) și aceasta înainte de călătoria la Betleem (vezi la cap. 2,1).

Luca 2:6

6. S-a împlinit vremea. [„S-au împlinit zilele”, KJV]. Adică, în acord cu făgăduința îngerului făcută Mariei (cap. 1,31). Aceasta era cam la șase luni după nașterea lui Ioan Botezătorul (cap. 1,36.39.56.57; vezi la cap. 1,39). Anul exact și anotimpul nașterii lui Hristos nu sunt cunoscute. Cu privire la an vezi p. 240-242 și cu privire la timpul din an vezi la cap. 1,57; 2,8.

Luca 2:7

7. Fiul ei cel întâi născut. Gr. protokos (vezi la Matei 1,18.25; cf. la Luca 1,35). Nu există dovezi directe cu privire la faptul că Maria a dat naștere la alți copii după nașterea lui Isus (vezi la Matei 1,25), deși faptul că Isus, când era pe cruce, a dat pe mama Sa în grija lui Ioan face să pară improbabil ca ea să fi avut alți copii în viață la data aceea (vezi la Ioan 19,26).

Scutece. Mai degrabă, „bandaje de înfășat”. La naștere, copiii evrei erau spălați în apă, frecăți cu sare și înfășați în „scutece” (vezi la Ezechiel 16,4). Acestea erau fâșii de pânză înfășate lejer în jurul trupului și mădularelor copilului. Potrivit cu obiceiul uzual, pruncul era pus diagonal pe o bucată pătrată de pânză, două colțuri fiind împăturite peste trup, unul peste picioarele lui și celălalt sub capul lui. Acestea erau ținute pe loc prin fâșii înfășurate lejer în jurul părții din afară.

O iesle. Nu s-ar fi putut găsi un loc mai umil în care să fie pus pruncul Isus; nimeni nu poate spune că a avut un început mai puțin promițător în viață. Săraci în bogățiile lumii (vezi la v. 24), Iosif și Maria erau totuși bogați în credință. O tradiție care și-a avut obârșia la câteva sute de ani mai târziu indică locul nașterii ca fiind o peșteră din vecinătatea Betleemului. Locul, însă, era „o clădire modestă” unde erau „adăpostite” vitele (DA 44). Boul și măgarul introduși de obicei de artiști în tablourile nașterii sunt considerate ca sugerate de Isaia 1,3.

Casa de poposire. Gr. kataluma, „loc de poposire” sau „han”. Probabil aici un mic han care consta de obicei din odăi care dădeau într-un pridvor acoperit ce înconjură o curte centrală. Călătorii puteau sta în una din odăi sau ocupau câteva picioare pătrate atribuite lor pe podeaua pridvorului acoperit. Animalele și bagajele călătorilor puteau fi păstrate în curte.

Nu era loc. Pur și simplu pentru faptul că hanul era deja plin de oaspeți. Nu este amestecat nici un gând de neospitalitate din partea hangiuului. Probabil că mulți iudei care locuiau în Palestina la data aceasta erau descendenți din Iuda, Benjamin sau Levi. De aceea, posibilitățile de găzduire în toată Iudea erau fără îndoială folosite la limită.

Luca 2:8

8. Păstori. [Vestirea păstorilor, Luca 2,8-20. Vezi harta p. 214]. Acești oameni simpli, dar evlavioși, petreceau orele liniștite ale nopții vorbind despre Mesia cel făgăduit și rugându-se pentru venirea Lui (vezi DA 47). Ei erau aparent din rândul micului număr de credincioși care așteptau „mângâierea lui Israel” (v. 25) și „așteptau răscumpărarea Ierusalimului” (Luca 2,38; vezi la Matei 1,18; Luca 2,25.26.38). Tocmai unor astfel de persoane cerul le transmite lumină și adevăr.

Numai aceia care „flămânzesc și însetează după neprihănire” pot aștepta să fie „săturați” (Matei 5,6). Numai aceia care caută după lumină și adevăr îl vor găsi (vezi Matei 7,7; Evrei 9,28). Nu contează cât de smerită este poziția noastră în viață, lucrul cel mai important este să nutrim în inima noastră „acea fericită nădejde” (Tit 2,13).

Conducătorii lui Israel, necredincioși față de însărcinarea lor, erau depășiți în favoare de un grup de păstori smeriți și evlavioși. Chiar și atunci când preoții și rabinii din Ierusalim au auzit relatarea vizitării

păstorilor de către îngerii au refuzat să creadă. Spre deosebire de păstori, ei nu erau dispuși să meargă la Betleem să cerceteze și au stigmatizat vestea ca o pretenție neîntemeiată (vezi DA 63).

Stăteau. Dacă se urma obiceiul obișnuit, păstori locuiau pe câmpii ziua și noaptea. Lucrul acesta lasă să se înțeleagă că anotimpul era după ploile din aprilie și înainte de ploile din noiembrie (vezi vol. II, p. 108,110), anotimp în care oile erau de obicei ținute în câmp liber. Iernile sunt reci și umede în regiunile muntoase ale Iudeii și, dacă ar fi fost iarnă, păstori ar fi căutat un adăpost de puternicele ploi ale iernii atât pentru ei, cât și pentru turmele lor. Luând în considerare toate dovezile cu privire la nașterea lui Hristos, s-ar părea că plasarea nașterii în toamna anului ar corespunde cel mai bine șablonului contextului. Aceasta, însă, nu desființează posibilitatea ca nașterea să fi avut loc în alt anotimp. Vezi la cap. 1,57.

25 decembrie a ajuns să fie ținută ca zi a nașterii lui Hristos numai în secolul al IV-lea al erei creștine. Potrivit cu calendarul iulian, aceasta era data solstițiului de iarnă, când soarele se întorcea spre nord. În țările pângăre sezonul acesta era marcat prin celebrări festive, cunoscute la romani ca saturnalia, ținute în onoarea renașterii diferitelor zeități solare. Nașterea lui Hristos a fost asociată pentru prima dată cu această sărbătoare păgână în biserica apuseană.

Făceau de strajă. Literal, „străjuind străji”, pluralul indicând probabil că păstori făceau strajă cu schimb. Câmpurile acestea erau chiar acelea unde David păzise turmele tatălui său (vezi DA 47). În vecinătatea Betleemului erau „turnul Eder”, literal „turnul turmei”, (vezi la Geneza 35,21; cf. Mica 4,8). Potrivit tradiției, aici erau adunate turmele destinate jertfei de la Templul din Ierusalim. Se poate ca păstori cărora li s-au arătat îngerii să fi „făcut de strajă” la turmele deja puse deoparte pentru scopul acesta.

Luca 2:9

9. Un înger. [„Îngerul”, KJV]. Mai degrabă, „un înger”. Această misiune importantă putea fi încredințată în modul cel mai corespunzător conducătorului oștirii îngeresti, Gabriel (vezi DA 780, vezi la cap. 1,19).

S-a înfățișat înaintea lor. [„A stătut lângă ei”, KJV]. Poate îngerul era puțin ridicat în aer deasupra păstorilor. Este posibil ca cel dintâi semn dat păstorilor despre venirea lui să fi fost arătarea lui imediat în fața lor.

Slava. Gr. doxa, aici în primul rând „splendoare”, poate ceva comparabil cu aceea manifestată mai târziu pe muntele schimbării la față (cap. 9,31). Vezi la Romani 3,23.

S-au înfricoșat foarte tare. Adică, „ei s-au temut foarte mult”, așa cum s-ar simți omul când perdeaua dintre oameni și lumea invizibilă este dată la o parte. În timpurile VT oamenii cărora li s-au arătat îngerii, au considerat uneori că îngerul era un vestitor al morții (Judecători 6,22; 13,21.22). Îngerul acesta a venit ca să vestească eliberare și bucurie (vezi Luca 2,10).

Luca 2:10

10. Nu vă temeți. Vezi la cap. 1,13.

Vă aduc o veste bună. Gr. euaggelizo, „a proclama vești bune” sau „a anunța vești bune”. Cuvintele noastre „evangelist”, „a evangeliza” și „evangelism” sunt derivate din acest cuvânt grec. Tocmai în sensul acesta scriitorii Evangheliilor sunt numiți „evangheliști”. De la începutul începuturilor lui creștinismul a anunțat „vești bune” sau „știri bune”, „veștile bune” sau „Evanghelia” iubirii răscumpărătoare, a mântuirii.

Pentru tot norodul. Potrivit cu însărcinarea apostolică, ucenicii urmau să „facă ucenici din toate Neamurile [„să învețe toate națiunile”] cu Evanghelia mântuirii (Matei 28,19).

Luca 2:11

11. Cetatea lui David. Vezi la v. 4. Hristos S-a născut la timpul convenit (vezi Galateni 4,4) la locul convenit (vezi la Mica 5,2).

Mântuitor. Gr. Soter, un titlu conținând aceeași idee ca și numele personal „Isus”. Vezi la Matei

11,21.

Hristos, Domnul. Nemaifiind îmbrăcat în slava cerului, ci în „scutece” (v. 7.12), copilul Mariei era totuși „Hristos, Domnul” (cf. Evrei 1,6). Titlul identifică pe Hristos cu „Domnul” din timpurile VT (vezi PP 366; DA 52; vezi la Luca 1,76) și ar fi fost echivalent cu expresia Mesia Iehova (vezi la Matei 1,1; vezi vol. I, p. 172).

Luca 2:12

12. Semnul. [„Un semn”, KJV]. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „semnul”. Așa cum este folosit în Scripturi, un „semn” nu este în mod necesar ceva miraculos (vezi la Isaia 7,14). „Semnul” dat păstorilor era un mijloc de identificare. Înfașurarea Pruncului din Betleem urma să fie opusul a ceea ce ar fi așteptat păstorii, având în vedere ideile lor înălțate cu privire la Mesia.

Scutece. Vezi la v. 7.

Luca 2:13

13. Deodată. O mulțime nenumărată de îngerii se adunaseră pe dealurile Betleemului, așteptând vestirea angelică a nașterii Mântuitorului.

Oaste. Gr. stratia, „armată”, „oaste” sau „ceată” un termen militar obișnuit, aici referindu-se la șirurile oastei îngeresti (vezi la Psalmii 24,10; Iosua 5,14).

Luca 2:14

14. Slavă lui Dumnezeu. Planul mântuirii și-a avut obârșia în Dumnezeu și este potrivit ca atât îngerii, cât și oamenii să-I aducă slavă și laudă. În cântarea aceasta a îngerilor „slava” este poetic echilibrată cu „pace”, „Dumnezeu” cu „oamenii” și „locurile prea înalte” cu „pământ”. Planul mântuirii împacă pe Dumnezeu cu oamenii, aducând în felul acesta oamenilor pace și lui Dumnezeu slavă. Pacea poate veni când voia lui Dumnezeu este făcută „pe pământ, precum în cer” (Matei 6,10).

Pace pe pământ, între oamenii plăcuți Lui. [„Pace, bunăvoință față de oameni”, KJV; „Pace, între oameni binevenire”, G. Gal.]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „pace între oameni de bunăvoie”, adică, oameni care sunt bine dispuși față de Dumnezeu și față de semenii lor (vezi la Mica 6,8; Matei 22,36-40). Potrivit cu manuscrisele pe care se bazează KJV, referirea este la „bunăvoința” exprimată a lui Dumnezeu față de oameni, potrivit cu altele este la „bunăvoință” efectivă a lui Dumnezeu lucrând în oameni.

Hristos este „bunăvoința” lui Dumnezeu întrupată. El este „Domnul Păcii” (Isaia 9,6). Acela care a proclamat: „Vă las pacea, vă dau pacea Mea. Să nu vi se tulbure inima nici să nu vi se înspăimânte” (Ioan 14,27). Drept urmare a venirii Sale, este privilegiul nostru să avem „pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos” (Romani 5,1). „El este pacea noastră” (Efeseni 2,14). „Pacea lui Dumnezeu” ne va „păzi inimile și gândurile în Hristos Isus” (Filipeni 4,7).

Luca 2:15

15. S-a întâmplat. Vezi la cap. 1,8.

Să mergem. Nu fusese lăsată nici o îndoială în mintea păstorilor cu privire la adevărul soliei lui Gabriel. Ei au acționat de îndată. Credința lor este în contrast cu ezitarea lui Zaharia (vezi la cap. 1,18.20).

Luca 2:16

16. În grabă. Păstorii n-au putut fi mulțumiți până n-au văzut ei înșiși „semnul” făgăduit care confirma cuvintele îngerului.

Luca 2:17

17. Au istorisit. [„Au făcut cunoscut”, KJV]. Nu era mai mult cu puțință pentru păstori să ascundă lumina care fusese revărsată în inima lor de cum era cu puțință pentru soare să înceteze să lumineze. Vestea cea bună era prea bună pentru a fi păstrată pentru ei înșiși. Ocazional, vestea vizitei îngerilor a ajuns la urechile preoților, bătrânilor și rabinilor din Ierusalim – dar ei au tratat-o ca fiind nevrednică de luat în

seamă (DA 62). Acești conducători credeau în mod sigur că Dumnezeu n-ar fi putut să-i treacă cu vederea pe ei, învățătorii religioși ai națiunii, în favoarea unei cete necioplite de păstori disprețuiți (vezi la Matei 2,4). Toți aceia care găsesc pe Hristos născut din nou în inimile lor astăzi, ca și păstori din Betleem, vor face cunoscut vestea cea bună altora.

Luca 2:19

19. Păstra. Forța textului grecesc denotă că Maria a stăruit în păstra lucrurile acestea în inima ei, adică ea a păstrat vii întâmplările acestea în memoria ei. Totuși, spre deosebire de păstori, ea nu a pornit să spună tuturor celor pe care îi întâlnea despre lucrurile minunate care i se întâmplaseră.

Se gândea la ele. Literal, „le strângea laolaltă”. Maria cugeta la diferitele incidente legate de nașterea lui Hristos comparând pe fiecare cu celelalte pentru a înțelege mai bine importanța tuturor. Ea nu numai că își reamintea în chip viu cuvintele lui Gabriel, dar le compara cu relatarea păstorilor.

Luca 2:21

21. Ziua a opta. [Tăierea împrejur, Luca 2,21.] Adică, în ziua a opta, inclusiv ziua nașterii (vezi la cap. 1,59).

Tăiat împrejur. [„Circumcizia”, KJV]. Pentru Avraam „semnul tăierii împrejur” era „o pecete” a „neprihănirii” [„dreptății”] pe care o avea prin „credință” (Romani 4,11). Circumcizia reprezenta admiterea la privilegiile și răspunderile legăturii de legământ; era un angajament de ascultare. Acum, Hristos, Autorul legământului și al semnelui lui vizibil, ritualul circumciziei (PP 373, 396), se supune ritualului și în felul acesta ajunge supus condițiilor legământului reprezentat prin el. El a fost născut „sub Lege” (Galateni 4,4) și S-a supus cerințelor ei.

I-au pus numele Isus. Vezi la Matei 1,1. Copiilor de parte bărbătească li se dădeau nume la data circumciziei (vezi Luca 1,59-66). Îngerul Gabriel îi informase atât pe Maria, cât și pe Iosif că numele copilului urma să fie Isus (Matei 1,21; Luca 1,31).

Luca 2:22

22. Curățirea lor. [„Curățirea ei” KJV]. [Înfățișarea la Templu, Luca 2,22-38. Vezi harta p. 215]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „curățirea lor”. Cuvântul „lor” ar putea să se refere la Isus și Maria sau la Iosif și Maria. Dacă cuvântul „lor” cuprinde pe Isus, este probabil în sensul că dedicarea Lui în Templu era strâns legată de curățirea ei. Dacă cuprinde pe Iosif, este probabil în sensul că, în calitate de cap al familiei, el purta răspunderea pentru împlinirea de către Maria a cerințelor rituale. Pare cât se poate de natural ca pronumele „lor” și „ei” (cuprinzând pe Iosif) să se refere la aceleași persoane. Codul levitic stipula că timpul „necurăției” mamei pentru un copil de parte bărbătească era de 40 de zile, pentru un copil de parte femeiască de 80 de zile (vezi la Levitic 12). În cursul acestui timp ea trebuia să rămână acasă și nu trebuia să participe la slujbele religioase publice. Mama și nu copilul avea nevoie de „curățire”. Atât mama, cât și copilul urmau să se înfățișeze la Templu pentru „curățirea” uneia și prezentarea celuilalt. Acest dublu scop a fost ceea ce a dus pe Iosif, Maria și pe Isus la Ierusalim cu prilejul acesta, la o distanță de aproape 5 mile. Vizita aceasta a avut loc, evident, înainte de vizita magilor, deoarece după aceea Iosif și Maria nu ar fi îndrăznit să viziteze Ierusalimul. În plus, au părăsit Betleemul pentru a merge în Egipt, aproape imediat după vizita magilor (vezi Matei 1,12-15).

După Legea lui Moise. Fiind născut „sub Lege” (Galateni 4,4), Hristos a ascultat de legile pe care El Însuși le dăduse lui Moise cu 1500 de ani mai înainte (PP 366, 373; vezi la Luca 2,21). Ca locuitor al omului era necesar ca Hristos să „Se conformeze la lege în toate amănuntele” (DA 50). Este interesant de observat că termenul „lege” apare de cinci ori în capitolul acesta (v. 22.23.24.27.39) și numai de patru ori în restul cărții lui Luca.

Să-L înfățișeze. Fiecare copil întâi născut de parte bărbătească trebuia să fie consacrat Domnului. Lucrul acesta se făcea ca o recunoaștere a făgăduinței lui Dumnezeu de a da pe Întâiul Său născut pentru a-l răscumpăra pe om și ca amintire și din recunoștință pentru eliberarea întâilor născuți de pe vremea exodului (vezi la Exod 13,2.12; Numeri 3,12.13). Întâiul născut trebuia să fie răscumpărat printr-o plată în bani, suma stipulată fiind 5 sicli (Numeri 18: 15.16). Suma aceasta reprezenta aproximativ 20 de dinari romani sau echivalentul salariului de 20 de zile pentru un muncitor (vezi p. 49).

Luca 2:23

23. Este scris. Vezi Exod 13,2.12.15.

Orice întâi născut de parte bărbătească. Vezi la v. 22.

Luca 2:24

24. Jertfă. Pentru „curățirea” Mariei (vezi la v. 22).

Turturele. Un soi de porumbei. Dacă Iosif și Maria ar fi fost în împrejurări mai prospere, ei ar fi adus un miel ca ardere de tot (vezi Levitic 12,6). În schimb, ei au adus jertfa săracului, o pasăre fiind pentru arderea de tot și cealaltă ca jertfă pentru păcat (vezi Levitic 12,8; vezi la Levitic 1,14; 5,7).

Luca 2:25

25. Simeon. O tradiție care identifică pe acest sfânt bătrân cu Rabi Simeon, fiu al lui Hilel și tată al lui Gamaliel, este neîntemeiată. Rabi Simeon a devenit președinte al Sinedriului în anul 13 d.Hr., la 17 sau 18 ani după nașterea lui Isus. Dar Simeon din Luca 2 era evident că ajunsese la bătrânețe (v. 26.29), așa cum se deduce din faptul că i se dăduse asigurarea că urma să trăiască să-L vadă pe Mesia.

Fără prihană și cu frica de Dumnezeu. [„Drept și evlavios”, KJV]. Simeon era „evlavios” sau pios cu inima cu privire la datoriile lui față de Dumnezeu și „drept” în purtarea lui față de semenii săi (vezi la Mica 6,8; Matei 22,36-40).

Aștepta. Simeon pare că făcea parte din grupa umililor și evlavioșilor cercetători ai Scripturilor, ca Zaharia și Elisabeta (cap. 1,6. 67), Iosif (Matei 1,19), Maria (Luca 1,28), păstorii (DA 47), Ana (Luca 2,37), magii (Matei 2,11; DA 59), Iosif din Arimatea (Marcu 15,43) și câțiva alții (Luca 2,38). Acestor credincioși care așteptau pe Mesia cerul le-a făcut cunoscută arătarea lui Mesia (cf. Evrei 9,28). Este privilegiul nostru astăzi să așteptăm „fericita noastră nădejde și arătarea slavei marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor Isus Hristos” (Tit 2,13).

Mângâierea lui Israel. Expresia aceasta făcea parte dintr-o formulă de rugăciune iudaică comună: „Fie să văd mângâierea lui Israel”, însemnând: „Fie să văd pe Mesia”. Expresia „mângâierea lui Israel” reflectă diferite profeții mesianice care vorbesc despre „mângâierea” nădejzii mesianice (vezi Isaia 12,1; 40,1; 49,13; 51,3; 61,2; 66,13; etc.).

Luca 2:26

26. Nu va muri. [„Nu va vedea moartea”, KJV]. În fiecare veac cei evlavioși au cultivat nădejdea că vor trăi să vadă împlinirea nădejzii mesianice. Dumnezeu a intenționat ca această nădejde să ardă pururi cu putere în inima celor credincioși ai Săi deoarece, mai mult decât orice altceva, nădejdea aceasta face pe oameni să-și sfințească viața (vezi 1 Ioan 3,2.3). Totuși, cei evlavioși din vremea lui Simeon aveau asigurarea din profeții că generația lor Îl va vedea pe Mesia.

Hristosul Domnului. Sau „Unsul Domnului” (vezi la Matei 1,1), un titlul iudaic precreeștin pentru Mesia.

Luca 2:27

27. A venit la Templu, mânat de Duhul. Fiind „fără prihană și cu frica lui Dumnezeu” (v. 25), Simeon umblase în lumina cu care cerul îi luminase până atunci cărarea și ochii lui erau deschiși pentru a vedea o nouă lumină. Cât de deosebit stăteau lucrurile cu preotul care L-a ținut momentan pe pruncul Isus în brațele sale (vezi DA 52)! Ca și mulți din colegii săi preoți, el studiasse în zadar Scripturile (vezi DA 30), în primul rând datorită lipsei de bunăvoință de a trăi după principiile descoperite acolo (vezi Osea 4,6). Drept urmare, ochii lui spirituali erau cu totul orbi când a fost adus față în față cu Lumina vieții (vezi Ioan 1,7-11). Întrucât nu se folosise de lumina deja descoperită el era nepregătit pentru mai multă lumină.

Luca 2:28

28. A binecuvântat pe Dumnezeu. Sau, „a lăudat pe Dumnezeu”, ca în cap. 1,64. Cu privire la înțelesul VT al expresiei „a binecuvânta pe Dumnezeu” vezi la Psalmii 63,4.

Luca 2:29

29. Slobozește. Simeon își atinsese ținta. Trăise să-L vadă pe Cel așteptat. Nu mai există o altă dorință sau cerere din partea lui și era gata pentru eliberarea din slujbă pe care o aducea moartea. Vezi la v. 26.

În pace. Simeon a împlinit dorința inimii sale când, prin credință, a văzut în pruncul Isus împlinirea făgăduințelor mesianice ale VT. În inima tuturor oamenilor există un gol care nu poate fi umplut, un dor care nu poate fi satisfăcut decât de Isus. Noi, ca și Simeon, n-ar trebui să avem pace, până când n-am văzut prin credință pe „Hristosul Domnului”.

Stăpâne. [„Doamne”, KJV]. Gr. despotes, însemnând „stăpân absolut”. Cuvântul despotes în sine nu dădea nici o indicație dacă „stăpânul absolut” era bun sau rău. Totuși, a pune putere absolută în mâinile oricărei ființe omenești este un lucru primejdios. Caracterul cuiva este curând arătat în folosirea unei astfel de puteri, extinderea nelegiurii lui fiind descoperită de gradul abuzării lui de putere. Natura omenească fiind ceea ce este, puterea absolută de obicei tinde să scoată la iveală răul care este într-un om și nu binele; din care cauză cuvintele „despot”, „despotie” și „despotism” derivate de la despotes, denotă folosirea tiranică, rea a puterii. Dar folosirea lui despotes cu referire la Dumnezeu prezintă o idee diferită. Dumnezeu în calitatea de „Cârmuitor absolut” reflectă în guvernarea Sa desăvârșirea absolută a propriului Său caracter. Despotes nu este folosit prea des cu privire la Domnul (Fapte 4,24; Iuda 4; Apocalipsa 6,10); mai degrabă este folosit cu privire la „stăpânul” de sclavi (1 Timotei 6,1.2; 2 Timotei 2,21; Tit 2,9; 1 Petru 2,18). Cuvântul NT obișnuit pentru Domn este kurios, care denotă un superior fără specificarea gradului de superioritate. Adesea kurios era folosit simplu ca un titlu de respect așa cum folosim noi astăzi pe „domn”.

În v. 29.30, Simeon vorbește despre ceea ce Mesia înseamnă pentru el personal; în v. 31.32, gândurile lui se îndreaptă spre ceea ce Mesia înseamnă pentru toți oamenii.

Luca 2:30

30. Mântuirea. Gr. soterion (vezi la v. 11). În LXX-a soterion, este folosit adesea pentru ebr. shelem, „jertfa de mulțumire” sau „jertfa de pace” (vezi vol. I, p. 700).

Luca 2:31

31. Pregătit-o. Sau „făcut-o gata”.

Tuturor popoarelor. [„Toți oamenii”, KJV]. Literal, „toate popoarele”. Luca ia din nou notă de chemarea universală a soliei Evangheliei (vezi vol. IV, p. 28-30).

Luca 2:32

32. Lumina. [„O lumină”, KJV]. Vezi la cap. 1,78.79.

Să lumineze. Literal, „pentru o descoperire”. „Vălul care învăluie toate popoarele” (Isaia 25,7) urma să fie îndepărtat (Isaia 60,1-3).

Neamurile. Din cele mai timpurii vremuri poporul evreu a fost instruit cu privire la rolul rânduit lui ca reprezentant al adevăratului Dumnezeu înaintea națiunilor pământului. Faptul acesta vizibil era clar expus în prima făgăduință făcută lui Avraam (Geneza 12,3) și mai târziu repetată lui Isaac (Geneza 26,4) și lui Iacov (Geneza 28,14). Același adevăr a fost mai clar vestit lui Israel când poporul a ieșit din Egipt și se pregătea să intre în Țara Făgăduită (vezi Deuteronom 4,6-8; 28,10; etc.). Din generație în generație profeții au ținut totdeauna înaintea poporului întinderea mondială a sarcinii lor sacre (vezi Psalmii 98,3; Isaia 42,6; 49,6; 53,10; 56,6.7; 60,1-3; 61,9; 62,2; Zaharia 2,11; 8,22; etc.). Hristos a arătat de repetate ori că misiunea Lui cuprindea Neamurile, ca și pe iudei (vezi Matei 12,18.21; Ioan 13,32; etc.). Vezi vol. IV, p. 26-30.

Slava. Iudeilor le fuseseră date privilegiile care depășeau cu mult pe acelea ale oricăror altor popoare pentru ca să poată deveni reprezentanții pregătiți ai adevăratului Dumnezeu (vezi vol. IV, p. 28-30). Alegerea cerului nu s-a oprit asupra lor pentru faptul că erau mai înțelepți sau mai buni decât alte națiuni, ci pentru că Dumnezeu a considerat potrivit să facă din ei ambasadorii Săi speciali ai luminii și adevărului (vezi Deuteronom 7,7.8). Părintele lor, Avraam, era un sânguincios căutător al adevărului și astfel s-a supus călăuzirii lui Dumnezeu. Domnul este totdeauna gata să lucreze cu aceia care sunt dispuși să fie călăuziți de

El. Avantajul special al iudeilor ca națiune consta mai ales din faptul că ei urmau să fie primitorii, păstrătorii și vestitorii adevărului (vezi Romani 3,1.2; 9,4.5).

Poporului. Gr. laos, un termen pe care scriitorii NT îl aplică în mod consistent la propriul lor popor, fie la iudei fie la cei împreună cu ei credincioși creștini. Cuvântul „Neamuri” este ethnos, „o mulțime care trăiește laolaltă”, de unde „națiune”. În NT ethnos este consistent tradus „națiune” sau „neam”.

Luca 2:33

33. Tatăl. [„Iosif”, KJV]. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „tată”. Exprimarea aceasta nu implică în mod necesar o tăgăduire a nașterii din fecioară, fapt pe care Luca l-a afirmat clar și fără echivoc (Luca 1,26-35; cf. Matei 1,18-25). În cazul acesta, Luca se poate să se fi gândit la Iosif în sensul legal și popular, dar cu siguranță, nu în sensul literal și fizic (vezi la Matei 1,21.24). Ca soț al Mariei, Iosif a devenit, într-un anumit sens real, tatăl lui Isus din clipa în care Isus S-a născut. De aici înainte, sau cel puțin de la data înregistrării la Templu, în limbajul obișnuit al vremii, Iosif a fost privit ca atare (vezi Luca 3,23; 4,22; Ioan 6,42). Cea dintâi din datoriile lui Iosif în rolul său de părinte legal al lui Isus a fost numirea copilului (vezi Matei 1,21). Mai târziu, prin îndrumare divină, Iosif a activat în rolul acesta (vezi Matei 2,13.19-22). Nu este nicidecum necorespunzător să vorbim despre Iosif ca tatăl lui Isus și sensul acesta este evident din faptul că Maria însăși folosește termenul acesta (Luca 2,48). De asemenea în v. 27, Luca cuprinde pe Iosif ca unul din „părinții” lui Isus, cu siguranță nu într-un sens literal, ci într-un sens corespunzător, popular (vezi DA 82).

Se mirau. Nu într-un sens de surpriză, deoarece îngerul deja se arătase atât lui Iosif (Matei 1,20), cât și Mariei (Luca 1,26.27) cu o solie asemănătoare. În plus Elisabeta se adresase Mariei cu cuvinte evident inspirate (v. 41-45). De asemenea, Iosif și Maria auziseră relatarea păstorilor (cap. 2,20). Uimirea lor creștea cu fiecare dovadă succesivă a mesianității copilului Isus, așa cum inspirația făcea tot mai clar sarcina încredințată Lui de Tatăl Său din cer. Poate, de asemenea, ei erau surprinși de faptul ca un străin să recunoască marele secret.

Luca 2:34

34. Au zis Mariei. S-ar părea că Simeon, prin inspirație, a înțeles faptul nașterii din fecioară. El pare să-l fi ignorat cu totul pe Iosif.

Prăbușirea și ridicarea. Hristos vorbea despre Sine ca „piatra pe care au lepădat-o zidarii” (Matei 21,42; vezi la Psalmii 118,22). „Noi trebuie să cădem pe Stâncă și să fim zdrobiți înainte de a putea fi înălțați în Hristos” (DA 57).

Hristos este marele magnet al veacurilor care atrage la Sine pe cei umili și zdrobiți cu inima. Unii, ca Matei, Zacheu și Maria Magdalena – considerați în general ca „vameși și păcătoși” – se simțeau în mod curios atrași de către Medicul care le putea reface viețile zdrobite. Alții, ca și cărturarii și Fariseii, care considerau că nu au nevoie de Medicul ceresc, erau alungați de la Mântuitorul de propria lor stricăciune a duhului.

Semn. Gr. semeion, „semn”, „dovadă” sau „amintire”. Ca reprezentant al cerului, Hristos este simbolul mântuirii. El este un semn viu sau o mărturie vie a iubirii Tatălui cu privire la care misiunea Lui pe pământ oferă dovezi ce nu pot fi respinse (vezi Ioan 3,16; DA 19)

Luca 2:35

35. Chiar sufletul tău. Ca și alți iudei, Maria aștepta fără îndoială ca Isus să domnească glorios pe tronul pământesc al lui David (cf. cap. 1,32). Așteptarea aceasta, împărtășită chiar și de ucenicii lui Hristos, putea numai să facă și mai amară dezamăgirea crucii. Dar Dumnezeu, în îndurarea Lui, i-a dat această înștiințare cu privire la ceea ce avea de așteptat.

Sabie. Gr. rhomphaia, folosit pentru a descrie o sabie mare, de felul lungii săbii trace. Rhomphaia trebuie să fie deosebită de cuvântul obișnuit din NT pentru sabie machaira, un cuvânt care descria sabia scurtă romană. Rhomphaia apare în LXX-a pentru sabia lui Goliat. Probabil, rhomphaia era o armă mai puternică decât machaira și este folosită aici în sens figurat pentru a descrie întristarea care a străpuns inima Mariei la cruce (vezi Ioan 19,25; DA 744, 752). Aceasta, prima precizare din NT a patimilor lui Hristos,

reflectă profețiile din Isaia 52,14; 53,12. Aceste cuvinte misterioase ale lui Simon trebuie să fi trecut peste conștiința Mariei ca o prevestire aducătoare de fiori reci și de îngrijorare cu privire la lucrurile viitoare. În plus, faptul că declarația lui Simeon era adresată Mariei pare să lase să se înțeleagă că Iosif nu va fi martor la scena de pe Calvar.

Descoperire. [„Dea la iveală”, KJV]. Literal, „descoperire” sau „dezvăluie”.

Luca 2:36

36. Ana. Gr. Hanna, de la evr. Channah, „Ana” (vezi la 1 Samuel 1,2). Această sfântă înaintată în vârstă poartă același nume ca și mama lui Samuel, întemeietorul școlilor profeților. Potrivit cu evangheliile apocrife și o tradiție adoptată mai târziu de biserică, Maria fusese crescută în Templu sub paza și îndrumarea Anei, care se presupunea că era mama ei. Aceasta este simplă ficțiune. Nu există nimic aici care să arate că cele două femei s-ar fi întâlnit mai înainte. Continua prezentă a Anei în Templu vorbește în chip elocvent despre iubirea cu care L-a servit pe Domnul. Amănuntul biografic pe care îl prezintă Luca, vorbind despre un personaj biblic obscur cum este Ana, mărturisește despre calitatea istorică a raportului său.

Proorociță. Darul profeției a fost acordat din când în când unor femei evlavioase, ca și unor bărbați. Între profetese erau femei ca Maria (Exod 15,20), Debora (Judecători 4,4), soția lui Isaia (Isaia 8,3), Hulda (2 Regi 22,14), precum și cele patru fecioare ale lui Filip (Fapte 21,9).

Foarte înaintată în vârstă. Literal, „înaintată în multe zile”. Ana era cel puțin de 84 de ani (vezi la v. 37) și mai probabil cu mult peste 100 de ani.

Luca 2:37

37. Optzeci și patru de ani. Este oarecum nesigur din textul grec dacă expresia tradusă „optzeci și patru de ani” trebuie să fie înțeleasă că se aplică la vârsta Anei sau la durata văduviei ei. Comentatorii sunt aproape egal împărțiți asupra acestei probleme. Unele traduceri aplică perioada la vârsta ei (RVS) și altele la văduvia ei (ca Moffat). Exprimarea KJV „o văduvă de aproape optzeci și patru de ani”, reflectă oarecum frazeologia ambiguă a originalului. Amănuntele date și formularea folosită par să arate că cei 84 de ani trebuie să se refere la perioada văduviei Anei. Dacă Ana s-a căsătorit la vârsta timpurie de 15 ani și a fost căsătorită 7 ani, ar fi fost atunci în vârstă de 106 ani. Aceasta în nici un caz nu ar fi fost ceva imposibil, deși vârsta ei ar fi făcut-o „foarte înaintată în vârstă”.

Nu se depărta. Unii au înțeles că aceasta însemna că Anei, ca pensionară a Templului, i se dăduse o odaie în vecinătatea curților Templului, poate împreună cu alte văduve și, în schimb, ea își devota timpul ei pentru învățarea femeilor tinere care veneau la Templu pentru învățatură religioasă. Nu se știe dacă exista un astfel de procedeu pe vremea lui Hristos. Alții cred că „nu se depărta de Templu” la fel cum ucenicii după înălțare „tot timpul stăteau în Templu și laudau și binecuvântau pe Dumnezeu” (vezi Luca 25,53; Fapte 2,46). Este evident că în acest caz din urmă Luca nu vrea să spună locuire în Templu, ci mai degrabă participare regulată la serviciile religioase de la Templu, plus mărturisirea înaintea oamenilor care veneau acolo (vezi Fapte 3,1; 5,12.20.21.25.42; etc.).

Zi și noapte. Probabil o referire la orele de cult de dimineața și de seara. Oricare ar fi fost cazul cu locuința ei (vezi cele mai dinainte), este evident că Ana participa cu credincioșie la orele de cult de dimineața și de seara. Viața ei era absorbită de slujirea lui Dumnezeu; ea nu avea alte interese care să-i abată atenția. O astfel de viață o elogiază Pavel ca fiind foarte corespunzătoare pentru cineva care este „văduvă cu adevărat” (vezi 1 Timotei 5,5).

Luca 2:38

38. Ceas. [„Clipă”, KJV]. Mai degrabă, „ceas” și anume, când vorbea Simeon. Auzind mărturia inspirată a lui Simeon cu privire la Isus, însăși inima Anei a fost mișcată de putere de înțelegere inspirată pentru a vedea în copilul Isus pe Mesia cel făgăduit (vezi DA 55; cf. Matei 16,17). În felul acesta, la dedicare doi martori inspirați au confirmat ceea ce Maria și Iosif știau deja despre copil.

Să lude. [„Să mulțumească”, KVJ]. Cuvântul „și ea” a fost adăugat de traducători. Verbul grec folosit aici lasă să se înțeleagă mulțumiri sau laudă „înapoiată” ca apreciere pentru darul sau favoarea primită. Este clar, deci că Luca se referă la lauda Anei numai ca o expresie a bucuriei la vederea lui Mesia.

Să vorbească. Potrivit cu forța timpului grec, „vorbea într-una”. Până aici vorbise despre profețiile care arătau către venirea lui Mesia; acum putea vorbi din proprie experiență că Mesia venise.

Tuturor celor ce așteptau. Expresia aceasta criptică descoperă faptul că exista o grupă de oameni mică, dar zeloasă, care studia profețiile și își dădea seama că „împlinirea vremii sosise” (Galateni 4,4; cf. Daniel 9,24-27; DA 34, 35; vezi la Luca 2,25).

În Ierusalim. Dovezi textuale importante (cf. p. 146) pot fi de asemenea citate pentru exprimarea „din Ierusalim” (comparați aceasta cu „mângâierea lui Israel”, v. 25).

Luca 2:39

39. Au împlinit tot. [Întoarcerea la Nazaret, Luca 2,39.40 = Matei 2,19-23. Comentariu major: Matei și Luca. Vezi harta p. 215]. Isus Se născuse „sub Lege” (Galateni 4,4) ca iudeu și de aceea a împlinit toate cerințele „Legii Domnului”, așa cum sunt numite aici legile levitice cu privire la curățire și înfățișare (Luca 2,22-24). Deși date lui Israel prin mijlocirea lui Moise, legile își aveau obârșia în Dumnezeu (vezi Deuteronom 5,31-33). Numai Cele Zece Porunci fuseseră date direct de Dumnezeu poporului (vezi Deuteronom 5,22).

S-au întors. Luca nu pomeniște vizita magilor sau fuga în Egipt, care au precedat revenirea în Galileea (vezi Matei 1,1-23). O omitere similară a amănuntelor narațiunii apare în Fapte 9,26, unde Luca lasă să se înțeleagă că Saul a mers imediat de la Damasc la Ierusalim. Dar este evident din Galateni 1,17.18 că a fost un interval de trei ani înainte ca Pavel să se reîntoarcă la Ierusalim. Reiese că vizita magilor a avut loc după dedicarea la Templu, deoarece ar părea de necrezut ca Iosif să ducă pe Maria și pe Iosif la Ierusalim după ce fusese avertizat să fugă în Egipt pentru a scăpa de Irod. Când familia s-a întors la Nazaret, Irod era mort și fiul său Arhelau domnea în locul lui (vezi Matei 2,19-23). Arhelau a domnit din anul 4 î.Hr. până în anul 6 d.Hr. De aceea reîntoarcerea la Nazaret trebuie să fi avut loc în cuprinsul acestui interval de timp, probabil la scurt timp după începutul domniei lui Arhelau.

Nazaret. Vezi la Matei 2,23.

Luca 2:40

40. Pruncul creștea. Pasajul acesta cuprinde copilăria lui Isus, până când a fost de 12 ani (v. 42), întrucât v. 51,52 cuprind tinerețea și începutul vârstei de bărbat. Dezvoltarea naturii și personalității lui Isus Hristos a avut loc repede, în mod normal, cu excepția faptului că niciodată nu a cedat păcatului. El a trăit așa cum ar fi trăit un copil și un tânăr normal, în cercul familiei. El a trecut prin anii aceștia așa cum o face fiecare ființă omenească, în ce privește creșterea fizică, mintală, spirituală și socială (vezi la v. 52), cu excepția că nici un viciu nu a întinat procesul creșterii. Acest proces de creștere atestă clar adevărata natură omenească a lui Isus, după cum desăvârșirea Lui atestă divinitatea Lui.

Se întărea. Aceleași două expresii „creștea” și „se întărea” sunt folosite cu privire la dezvoltarea lui Ioan Botezătorul (cap. 1,80). Atât Ioan, cât și Isus erau bine dezvoltați.

În duh. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Expresia se referă la dezvoltarea unei personalități simetrice.

Plin de înțelepciune. Procesul dezvoltării mintale ținea pas cu creșterea fizică. Rezumată în expresia aceasta este dezvoltarea intelectuală, morală și spirituală a copilului (vezi la v. 52).

Harul. Sau „favoarea”, adică aprobarea lui Dumnezeu (vezi la v. 52). Comparați mărturia directă a Tatălui la botezul lui Hristos (cap. 3,22).

Luca 2:41

41. Părinții lui. [Prima vizită de Paște, Luca 2,41-50. Vezi harta p. 215; diagrama p. 227.]. Referirea de aici la Iosif ca unul din părinții lui Isus nu implică nicidecum o tăgăduire a nașterii din fecioară, relatată deja atât de explicit de Luca (cap. 1,31-35). În cursul copilăriei Isus a acceptat și S-a folosit de grija și protecția părintească a lui Iosif (vezi la Matei 1,24) și chiar și ca tânăr a continuat să-i fie „supus” așa cum

ar trebuie să fie oricare tânăr tatălui său (vezi Luca 2,51). În v. 48 Maria vorbește lui Isus de Iosif, numindu-l „tatăl tău”.

Se duceau la Ierusalim. Timpul în textul grec arată că Iosif și Maria aveau deprinderea să meargă la Ierusalim cu scopul de a participa anual al festivitățile religioase ținute acolo (vezi la Luca 23,2). În cazul lui Iosif, participarea la cele trei mari sărbători era cerută de lege (vezi la Exod 23,14-17; Deuteronom 16,16). Faptul că Maria îl însoțea în mod obișnuit mărturisește despre devotamentul ei pentru cele spirituale, deoarece participarea din partea femeilor, deși recomandată, nu era cerută în mod obligatoriu.

Paștelor. Cea dintâi din cele trei sărbători anuale, celelalte fiind Ziua Cinzecimii și Corturile (vezi la Exod 23,14-17; Levitic 23,2). Comentând, așa cum o făcea, eliberarea evreilor de sub apăsarea Egiptului, sărbătoarea Paștelui era o amintire impresionantă a seriei de evenimente dramatice prin care Dumnezeu făcuse pe Israel o națiune independentă. Importanța Paștelui pentru poporul evreu este atestată de faptul că ei participau de obicei la festivalul acesta chiar dacă era le era imposibil să fie la Ierusalim pentru celelalte. Era punctul culminant al anului religios, deoarece fără evenimentele pe care el le comemora, ei ar fi rămas în sclavia egipteană. Nu numai atât, dar Paștele preînchipuia pe Mesia (vezi 1 Corinteni 5,7) nădejdea venirii căruia a ținut națiunea legată laolaltă și a păstrat-o din generație în generație.

Luca 2:42

42. De doisprezece ani. Potrivit cu metoda iudaică de calculare Isus ar fi fost socotit de 12 ani la data ajungerii la cea de-a XI-a zi de naștere (vezi la Geneza 5,32; Matei 2,16) și ar fi fost de „doisprezece ani” până la a XII-a zi de naștere al Lui. La completarea celui de-al XII-lea an un băiat iudeu era confirmat ca „fiu al Legii” (DA 75) și devenea personal obligat să țină diferitele rânduieli religioase. Anul al XII-lea marca trecerea de la copilărie la tinerețe. La vârsta de trei ani, băieților iudei le era dată haina cu canafi prescrisă de Legea lui Moise (vezi la Numeri 15,38-41; Deuteronom 22,12) și la vârsta de cinci ani se aștepta ca ei să memoreze părți din Lege. La sfârșitul celui de-al XII-lea an se socotea că trebuie să poarte tefilin, sau filacterii (vezi la Exod 13,9), la orele de rugăciune –așa cum se cerea de tradiția rabinică, deși nu de Legea lui Moise. Isus nu s-a conformat niciodată la tradiția aceasta (vezi DA 84; cf. Matei 23,5). Potrivit cu Mișna (Aboth 5,21, ed. Socino a Talmudului, p. 75). Băieții evrei deveneau personal răspunzători pentru ținerea poruncilor la vârsta de 13 ani, adică la împlinirea celui de-al XII-lea an. Dacă nașterea lui Isus a avut loc în toamna anului 5 î.Hr., așa cum pare probabil (vezi p.241), al XII-lea an al Lui, potrivit calculului iudaic, ar fi din toamna anului 7 d.Hr. până în toamna anului 8 d.Hr. și cel dintâi Paște al Lui ar fi acela al anului următor, anul 9 d.Hr. Vezi diagrama I, p. 227.

S-au suit. Vezi la v. 41. Pe vremea lui Hristos, iudeii care călătoreau în Galileea și Iudea evitau, dacă era cu putință, calea directă prin Samaria, din cauza ostilității dintre iudei și samariteni (vezi DA 487). Este posibil, deci, ca Isus și părinții Săi să fi făcut călătoria aceasta pe valea Iordanului care oferea un alt drum. Fiind acum „de doisprezece ani”, Isus a luat parte la Paște pentru prima dată. Aceasta a fost probabil și cea dintâi călătorie la Ierusalim după cu dedicare și deci prima vedere a Templului (vezi DA 78).

După obiceiul. Conformarea credincioasă la toate cerințele Legii era caracteristică pentru Iosif și Maria (vezi la Matei 1,19; Luca 2,21-24).

Luca 2:43

43. După ce au trecut zilele. [„Împlinit zilele”, KJV]. Mielul Pascal era de obicei înjunghiat târziu în după-amiaza zilei de 14 Nisan și mâncat după apusul soarelui în aceeași noapte, pe 15 (vezi nota adițională la Matei 26, nota 1). Ziua de 15 era și ziua întâi a sărbătorii azimilor, care continua până la data de 21, zilele de 15 și de 21 Nisan fiind sărbătorite ca sabbate indiferent de zilele săptămânii în care ar fi putut să cadă (vezi la Exod 12,16; Levitic 23,6.7). În ziua a XVI-a era prezentat Domnului snopul de legănat. Ceremoniile zilelor din 14 până în 16 ale sărbătorii erau considerate ca fiind cele mai importante, iar pe data de 17 cei care veniseră la Ierusalim să ia parte la sărbătoare aveau îngăduința să se reîntorcă acasă dacă ar fi ales să facă așa. O împrejurare narată de Luca (v. 46) a determinat pe mulți comentatori să considere că Maria și Iosif au plecat la data aceasta. Totuși, devoțiunea cu care ei țineau cerințele legii rituale (vezi la v. 41.42) ar părea să-i fi făcut să rămână pentru durata întregii sărbători și nu numai pentru timpul minim cerut de rabini. Vezi diagrame p. 233.

Băiatul. [„Copilul”, KJV]. Gr. pais, „băiat” sau „tinerel”. În v. 40 cuvântul tradus „copil” derivă de la

paidion, forma diminutivă a lui pais.

Isus a rămas. [„Isus a zăbovit”, KJV]. Natura ascultătoare a lui Hristos, chiar ca un copil, dădea lui Iosif și Mariei toate motivele de încredere în El; „minte sclipitoare și receptivă” a Lui, distinsă prin „meditație și înțelepciune care depășeau anii Săi” (DA 68,69), făceau ca ascultarea Lui să nu fie oarbă, ci inteligentă. Chiar ca și copil, Isus era totdeauna atent și anticipa nevoile părinților Săi (DA 80). Totdeauna părea să știe ce are de făcut și era credincios în împlinirea îndatoririlor acestora, iar cu prilejul acesta Maria și Iosif au luat ca de la sine înțeles că El va face așa cum făcuse și în trecut.

Cu prilejul acestei vizite la Ierusalim, Isus Și-a dat seama pentru prima dată că El era într-un sens unic Fiul lui Dumnezeu (vezi DA 75, 78) și implicațiile misiunii Sale pământești au început să se clarifice minții Sale. El dorea o mai clară înțelegere a naturii lucrării încredințate Lui și a zăbovit în Templu, casa de pe pământ a Tatălui Său ceresc (vezi Ioan 2,16) pentru a comunica mai departe cu El.

Perioada tinereții este rânduită de Dumnezeu spre a fi timpul când copiii să se deprindă să gândească singuri și să accepte răspunderea pentru alegerile lor. Când sunt mai tineri, în mod necesar depind în cea mai mare măsură de părinții lor în problemele acestea, dar când perioada tinereții se apropie de sfârșit, este de așteptat ca ei să-și fi asumat rolul maturității. De la început de tot, părinții ar trebui să caute să dezvolte în copiii lor capacitatea de a alege în mod inteligent și să simtă răspundere personală. Dar, pe măsură ce copilăria trece pe nesimțite în tinerețe, ar trebui să fie scopul părinților să cultive cât mai repede cu putință progres în direcția aceasta când copilul este calificat pentru a accepta răspunderile maturității. Tinerilor ar trebuie să li se îngăduie să facă propriile lor alegeri și să acționeze independent de părinții lor de îndată ce ei demonstrează capacitatea de a face lucrul acesta în mod inteligent. Sunt puține priveliști mai patetice decât un tânăr ajuns la hotarele maturității și încă legat de părinții săi prin limitările de alegere și acțiune care corespund copilăriei. Nici o altă persoană nu este mai puțin pregătită ca ei să-și asume răspunderile care însoțesc maturitatea. În același timp, tineretul ar trebui să fie învățat să aprecieze și să ia în considerare în mod serios sfatul și îndemnul părinților lor și în decursul vieții să tragă folos din înțelepciunea și experiența altora (vezi la v. 51).

Părinții Lui. [„Iosif și mama Lui”, KJV]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „părinții Lui” (vezi la v. 41).

Luca 2:44

44. Au crezut. [„Presupunând”, KJV]. Isus nu dăduse niciodată părinților Săi vreun motiv temeinic de îngrijorare. Ei presupuneau că El cunoștea planurile lor de a se reîntoarce cu „tovarășii lor de călătorie” și că El cunoștea timpul propus pentru plecare.

Tovarășii lor de călătorie. Gr. sunodia, „o ceată de călători”, sau „o caravană” de la sun, „împreună cu” și hodos, „drum” sau „cale”. Pentru tovarășie și protecție aceia care luau parte la diferitele sărbători anuale la Ierusalim călătoreau de obicei în grupuri mari. Adesea, toți cei care mergeau dintr-un sat sau oraș plănuiau să meargă împreună într-o caravană. În îmbulzeala plecării unei caravane mari ar fi fost dificil pentru Iosif și Maria să verifice pe lângă toate rudele și toți prietenii pentru a ști unde se găsea Isus. În plus, întrucât se obișnuia ca femeile să călătorească în grup înaintea bărbaților, este posibil ca Iosif și Maria să fi fost separați la scurt timp după ce au plecat la drum și fiecare presupunea că Isus era cu celălalt.

Au mers cale de o zi. Călătoria de înapoiere la Nazaret ar fi luat unui grup ca acesta în cel mai bun caz câteva zile (vezi la v. 42). Prima zi de călătorie, dacă luau drumul Iordanului, i-ar fi dus, probabil, nu mai departe de Ierihon, la o distanță de 17 mile de Ierusalim.

L-au căutat. Ei au căutat stăruitor și cu amănuntul. Ne putem închipui neliniștea sporită a lui Iosif și a Mariei când au început căutarea târziu în timpul zilei, după ce merseră „cale de o zi” și au continuat să meargă de la rudă la rudă și de la prieten la prieten prin toată tabăra caravanei. O astfel de cercetare trebuie să fi durat până târziu în noapte. Dar străduințele lor erau zadarnice. Isus nu era de găsit nicăieri.

Luca 2:46

46. După trei zile. Adică, de la data de când observaseră de întâia dată că Isus nu era în grupa lor. Fără îndoială Iosif și Maria s-au sculat devreme a doua zi dimineața pentru a face drumul înapoi la Ierusalim,

inima lor fiind plină de prevestiri rele, deoarece își aduceau aminte de încercările disperate ale lui Irod de a-l lua viața. Dacă s-ar fi oprit la Ierihon (vezi la v. 44) ar fi fost acum necesar să urce pe drumul de costișă către Ierusalim, o ascensiune de peste 3000 de picioare. După ce au făcut drumul înapoi la Ierusalim, ei au folosit puținele ceasuri rămase din această „a doua zi” căutându-și Fiul. Dar în zadar! Cercetarea acestei zile a fost tot atât de lipsită de rod ca și aceea a orelor de la sfârșitul zilei anterioare. Ziua următoare și-au reluat sarcina. Întristarea și necazul lor s-au prefăcut în veselie și bucurie când au auzit glasul lui Isus printre închinătorii de la Templu. Potrivit calculului iudaic, în felul acesta ar fi fost „a treia” zi în care L-au găsit pe Isus în Templu (vezi DA 81). Prin acest sistem de calculare inclusiv, cea dintâi zi și cea din urmă zi a unei perioade de timp sunt incluse în calcularea timpului trecut (vezi p. 248-250).

Templu. Gr. hieron, întregul complex al Templului, cuprinzând curțile sau sălile locurilor sfinte care înconjurau Templul. Clădirea propriu-zisă a Templului însuși este de obicei denumită prin grecescul naos. O școală rabinică era condusă pe una din terasele sau în una din sălile din cuprinsul zonei Templului, mai ales în sezoanele de sărbători.

Șezând. Poziția unui ucenic. Comparați Fapte 22,3.

Învățătorilor. [„Doctorilor”, KJV]. Literal, „învățătorilor”, adică a rabinilor și a cărturarilor cunosători ai scrierilor sacre și a tradiției orale (vezi p. 55). Remarcabil printre „învățătorii” [„doctorii”] generației precedente fusese Hilel cel Bătrân, fondatorul unei influente școli de gândire iudaică. Nu mai puțin distins era Șamai, un profesor mai conservator al legii iudaice. „Învățătorii” [„doctorii”] distinși pe vremea lui Hristos erau Gamaliel, profesorul lui Saul (vezi Fapte 22,3), Simeon, fiul și succesorul lui Hilel, Nicodim (vezi la Ioan 3,1.10) și posibil Iosif din Arimatea (vezi la Matei 27,57). Unul sau mai mulți din bărbații aceștia, cunoscuți a fi profesori activi ai vremii, s-ar putea să fi fost de față cu prilejul acesta. Era ceva obișnuit, mai ales în zilele de Sabat și de sărbători, ca acești bărbați să fie găsiți șezând pe bănci, pe terasa Templului, cu elevii așezați pe pământ în jurul lor. Unii comentatori au sugerat că menționarea „învățătorilor” aici lasă să se înțeleagă că sărbătoarea azimilor era încă în curs și că Iosif și Maria plecaseră mai devreme, așa cum era permis de obicei (vezi la Luca 2,43).

Ascultându-i. Adică, ascultând la tâlcuirile Scripturii și tradiției din partea lor, la întrebările lor și la răspunsurile lor la întrebări. Modul rabinic obișnuit de a da învățături era cu ajutorul întrebărilor, răspunsurilor și discuțiilor.

Punându-le întrebări. Adică, ca un învățăcel sincer și respectuos. Maria și Iosif nădăjduiseră că, la această vizită la Ierusalim, Isus va veni în contact cu respectații și învățații rabini, ca să Se deprindă să-i respecte și în felul acesta să se conformeze cerințelor rabinice. Totuși, în curând a devenit evident că înțelegerea lui Isus din profeții o depășea pe aceea a rabinelor. Întrebările Lui inteligente le deschideau ochii față de adevăruri trecute cu vederea cu privire la misiunea lui Mesia și a împlinirilor contemporane care dovedeau că arătarea lui Mesia era aproape (vezi DA 78,80; cf. 30,55,212,234,257).

Printre aceste evenimente era fără îndoială acela din anul 6 d.Hr. când domnitorul local, Arhelau, a fost demis și Iudea a fost organizată pentru prima dată ca o provincie guvernată direct de un procurator roman supus guvernului Siriei. Sub imperii străine succesive Iudea se considerase un stat supus, dar cu „conducere națională” de principii și preoți iudei (Zorobabel, Ezra, Neemia și mari preoți ulteriori), de preoții-regi Macabeici și chiar sub Roma, de regele local Irod. Acum această nouă acțiune ar fi trebuit să determine pe mulți să-și dea seama că pe temeiul cuvântului sigur al profeției Mesia trebuia să se arate curând. Cu ani de zile mai înainte profetul scrisese: „Toiagul de cârmuire nu se va depărta de Iuda și nici un dătător de lege dintre picioarele sale, până va veni Șilo” (vezi la Geneza 49,10; vezi DA 34, 103,104).

Luca 2:47

47. Uimiți. Acești conducători religioși nu puteau să-și explice faptul că un copil care, după câte știau ei, nu învățase în școlile rabinelor (vezi DA 80; vezi la Ioan 7,15) să aibă profunda înțelegere a profețiilor așa cum, evident, o avea Isus. Dumnezeu fusese învățătorul Lui, prin preceptele Mariei, prin studierea personală de către Isus a sulurilor, profețiilor și acum prin directă imprimare a adevărului asupra inimii Sale când medita în curțile Templului (vezi DA 70,78). În contrast, învățătura rabinelor tindea să întunece mai degrabă decât să clarifice adevărul – să încurajeze ignoranța și nu să dea cunoștințe (vezi DA 69).

Priceperea. Adică, a Scripturilor, mai ales a profețiilor care atrăgeau atenția la venirea lui Mesia, misiunea lui Israel față de națiuni și statornicirea împărăției mesianice. Înțelegerea din partea Lui a Cuvântului lui Dumnezeu nu era întunecată de explicațiile sinuoase și rătăcitoare care alcătuiau depozitul rabinilor și bătrânilor. Isus cunoștea de aproape nu numai litera, dar și spiritul Scripturilor. El nu ținea seama de interpretările rabinice. Nici un fel de erori nu-l întunecau gândirea.

Răspunsurile Lui. Acești venerabili învățători Îl asaltau pe Isus cu întrebări într-un efort de a sonda adâncimea înțelegerii din partea Lui a Scripturilor și erau intrigati de răspunsurile lui logice și clare, care erau toate bazate pe Scripturi. Dacă un tinerel „neînvățat” Isus poseda o înțelegere atât de profundă a Legii și a profețiilor, se gândeau învățătorii lui Israel, ce ar fi devenit El dacă ar fost deplin instruit de ei? Ca un maestru, dându-și seama de posibilitățile latente într-o voce necultivată, dar natural frumoasă, fără îndoială că ei vedeau în Isus cel mai mare învățător pe care-l cunoscuse vreodată Israel.

Luca 2:48

48. Când L-au văzut. Maria și Iosif au fost „mirați” de acea parte a convorbirii dintre Isus și învățătorii Legii pe care o auziseră. Dar mai mult decât atât, ei au fost uimiți de înfățișarea lui Isus. „Pe fața Lui era o lumină de care se minunau. Divinitatea străfulgera prin făptura omenească” (DA 81) pentru întâia dată, ca mărturie despre adevărul că Fiul Omului nu era altul decât Fiul lui Dumnezeu (vezi la Matei 1,1; Notă adițională la Ioan 1).

Pentru ce ne-ai făcut așa? [„Te-ai purtat așa cu noi?”, KJV] Literal, ne-ai făcut așa?”.

Tatăl Tău și eu. Pentru ultima dată în narațiunea Evangheliei Iosif este numit „tatăl” lui Isus. Acum când Isus Își dădea seama de legătura Sa cu Tatăl Său ceresc, este potrivit ca „tatăl” Său pământesc să dispară din tabloul Evangheliei (vezi la v. 51). Tăcerea Scripturilor cu privire la Iosif de la data aceasta înainte sugerează că el nu a supraviețuit să vadă începutul lucrării publice a lui Hristos (vezi DA 145). Pentru referirea la Iosif ca „tată” al lui Isus, vezi la v. 33.

Luca 2:49

49. De ce? Cuvintele lui Isus nu oglindesc resentiment pentru faptul că părinții Lui erau îngrijorați de El, ci surpriză inocentă că ei au trebuit să treacă prin greutăți și neliniște pentru a-L găsi. Pentru ce a trebuit să aibă ei un timp atât de dificil pentru a-L găsi pe Fiul lor? Unde s-ar fi așteptat ei să-L găsească în altă parte în Ierusalim, decât în Templu? Ei cunoșteau interesul și devotamentul Lui pentru cele religioase. Și pentru ce ar fi trebuit ei să se „întristeze” și să se „îngrijoreze” pentru El? Le dăduse El vreodată ocazie de îngrijorare? El doar rămăsese în Templu când ei plecaseră. Acolo Îl lăsaseră (vezi DA 78) și unde s-ar fi putut aștepta să-L regăsească. În plus, El nu fugise de ei; ei plecaseră fără El. Vina era de partea părinților Săi și ei n-ar fi trebuit să-L mustre pe El. Totuși, conștiința lui Isus în ce privește legătura Lui cu Tatăl Său ceresc nu i-a slăbit simțământul de datorie față de părinții Săi pământești (vezi v. 51).

Nu știati? Nu cunoșteati? Dar „ei n-au înțeles” (v. 50).

Trebuie să fiu. Literal, „este necesar ca eu să fiu” sau „mi se cuvine să fiu”. Nu fusese Isus totdeauna credincios la datorie? Nu-și îndeplinise El totdeauna cu credincioșie sarcinile încredințate? Ca copil, Isus era deja conștient de destinul pe care avea să-l urmeze, nu voia Sa, ci voia Tatălui Său din cer (vezi Matei 7,2; 26,39; Ioan 4,34).

Cele ale Tatălui Meu. [„Treburi Tatălui Meu”, KJV]. Literal, „în [lucrurile] Tatălui meu” o expresie care se putea referi fie la „treburile” Tatălui Său, fie la „casa Tatălui Său” (RVS). Maria se referise la Iosif ca „tatăl” lui Isus (v. 48), Isus nu tăgăduiește direct legătura aceea, dar afirmă lămurit că Dumnezeu din cer este Tatăl Lui. Pentru prima dată în viața Lui, Isus înțelege și proclamă calitatea Lui divină de Fiu. Este demn de observat că acestea, cele dintâi cuvinte relatate ale lui Isus, afirmă divinitatea Sa. În propria Lui inimă se născuse o înțelegere a tainei misiunii Sale pe pământ (DA 82), dar părinții Lui „n-au înțeles spusele Lui” (v. 50).

Înainte ca Hristos să vină pe acest pământ planul vieții Sale „a stat în fața Lui, desăvârșit în toate amănuntele” (DA 147). Ca și timpul fixat la întrupare (Galateni 4,4; DA 31), „fiecare eveniment din lucrarea Lui își avea timpul rânduit” (DA 451). Cu toate acestea, când a venit pe pământ a fost călăuzit pas

cu pas, când umbla printre oameni, de voia Tatălui, desfășurată înaintea Sa zi de zi (DA 147). În privința unui comentariu asupra vieții de rugăciune a lui Isus, calea pe care călăuzirea divină era făcută o realitate în viața Lui, vezi la Marcu 1,35; 3,13.

De repetate ori Isus a exprimat gândul: „Încă nu mi-a venit ceasul” (Ioan 7,6-8), dar la ultimul Paști El a spus: „Vremea Mea este aproape” (Matei 26,18). Este privilegiul nostru să trăim zilnic o viață supusă Tatălui, așa cum a trăit Hristos și să fim călăuziți în împlinirea părții rânduită nouă în marele Său plan (DA 209; vezi Ioan 15,10).

În decursul zilelor veșniciei Domnul Isus era egal cu Tatăl (vezi la Ioan 1,1-3), dar la data întrupării El a acceptat un rol subordonat Tatălui (vezi nota adițională la Ioan 1; vezi la Luca 1,31.35; Ioan 1,14). Acum la vârsta de 12 ani El a devenit conștient pentru prima dată de calitatea Lui de Fiu al Tatălui ceresc și de rolul Său ca om între oameni.

Luca 2:50

50. Ei n-au înțeles. „Nu știți?” Isus își întrebese părinții, dar „ei n-au înțeles” tăgăduirea Lui subînțeleasă a lui Iosif și afirmarea lui Dumnezeu ca Tată al Lui. Maria, „cunosc că El a tăgăduit rudenția lui cu Iosif și a declarat calitatea Lui de Fiu al lui Dumnezeu” (DA 82), dar ea nu a prins deplina importanță a cuvintelor Lui, mai ales așa cum se aplicau la lucrarea vieții Lui. Începând de la data aceasta cursul acțiunii Lui a fost o taină pentru părinții Săi (DA 89). Cuvântul „ei” se referă aici fără îndoială la Maria și la Iosif. Dacă nici „ei” n-au înțeles, același lucru ar fi cu siguranță adevărat cu privire la învățătorii Legii și la alte persoane de față.

Luca 2:51

51. Supus. [Tineretea și bărbăția tânără, Luca 2,51.52. Vezi harta p. 215; diagrama p. 227]. Sau „ascultător” față de ei. Deși tăgăduind clar situația de fiu față de Iosif, Isus i s-a supus respectuos, așa cum s-ar aștepta ca un fiu să se supună tatălui său atâta vreme cât rămâne sub acoperișul părintesc. Cu 18 ani înainte de a părăsi căminul, Isus Și-a dat seama că era Fiul lui Dumnezeu, totuși în timpul celor 18 ani el a rămas supus ca un fiu celor care erau ocrotitorii Lui părințești. Ca Fiu al lui Dumnezeu El S-ar fi putut considera scutit de jurisdicția părintească, dar ca pildă pentru toți tinerii El era „ascultător” de părinții Lui omenești. Este deci evident că răspunsul lui Isus din v. 49 nu era în nici un sens o repudiere a autorității lui Iosif și a Mariei.

În cursul acestor 18 ani, Isus a ajuns să fie cunoscut de către cetățenii Săi ca „dulgherul” din Nazaret (Marcu 6,3) și ca „fiul dulgherului” (Matei 13,55). Cândva, în decursul acestor 18 ani, Iosif a murit, deoarece la încheierea acestei perioade de timp despre atelier se vorbește ca fiind „atelierul de dulgherie care fusese al lui Iosif” (DA 108; cf. 145). Luca 2,51 este ultima referire biblică indirectă la Iosif în narațiunea vieții lui Hristos (vezi la v. 48).

Păstra. Gr. diatereo, „a păstra cu grijă”. Maria ținea aceste „cuvinte” sau „lucruri” și le păstra vii în memoria ei (vezi la v. 19).

Luca 2:52

52. Isus creștea. Copilăria și tinerețea lui Isus au fost ani de dezvoltare armonioasă a puterilor Sale fizice, mintale și spirituale (vezi Ed 13). Ținta către care El aspira era de a reflecta perfect caracterul Tatălui Său din cer. Aici era natura omenească perfectă, modelată după chipul lui Dumnezeu. Treizeci de ani de pregătire stăruitoare au precedat o scurtă lucrare de trei ani și jumătate. Afirmăția din v. 40 se referă mai ales la copilăria lui Isus și aceea din v. 52 în primul rând la tinerețea Lui. Afirmății asemănătoare sunt făcute cu privire la tinerețea lui Samuel (1 Samuel 2,26) și aceea a lui Ioan Botezătorul (Luca 1,80).

Legende superstițioase cu privire la copilăria și tinerețea lui Isus care sunt relatate în Evangheliile apocrife ale primelor secole creștine stau în straniu contrast cu demnitatea și frumusețea simplă și cu puterea constrângătoare a narațiunii biblice. Pentru ilustrarea acestor relatări legendare vezi lucrarea apocrifă, 1 Copilărie, 7,1-35; 13,1-13; 15,1-7; 16,1-16; 18,1-19). Se pare că Isus nu a săvârșit minuni înainte de timpul când a început lucrarea Sa publică (cf. DA 72, 74,92).

Înțelepciune. Gr. sophia, „intelență cuprinzătoare și deplină”; adică distincție mintală în sensul cel

mai înalt și cel mai deplin (vezi la cap. 1,17). Sophia cuprinde nu numai cunoștință dar și capacitatea și judecata de a aplica acea cunoștință la împrejurările și situațiile vieții. Pentru o corectă înțelegere a modului în care Hristos a făcut față problemelor vieții este important să știm că El nu S-a născut și nu fost înzestrat în mod supranatural cu cunoștințe, înțelegere și înțelepciune – El a „sporit”, a „crescut” în înțelepciune. „Fiecare copil poate câștiga cunoștințe ca și Isus” (DA 70).

Statură. Isus a practicat cel mai înalt tip de exerciții folositoare, singurele care pot da adevărata tărie fizică și dezvoltă pe deplin facultățile. Aceasta L-a format pentru a purta partea Sa din poverile vieții; aceasta era un folos pentru Sine și o binecuvântare pentru alții (DA 72).

Era tot mai plăcut înaintea lui Dumnezeu. De la prima ivire a inteligenței Isus a crescut fără încetare în har spiritual și în cunoștința adevărului. El a crescut în tărie și înțelegere morală în decursul orelor pe care le-a petrecut singur în natură – mai ales acelea din zorii dimineții – meditănd, cercetând Scripturile și căutând pe Tatăl Său în rugăciune (vezi DA 90). În Nazaret, proverbial pentru nelegiuirea lui, chiar și în generația aceea stricată El a fost mereu expus la ispită și trebuia să fie fără încetare cu luare aminte pentru a-și păstra curățenia și caracterul (DA 71,116).

La încheierea anilor Săi de pregătire Tatăl a mărturisit despre El: „Tu ești Fiul Meu prea iubit, în Tine Îmi găsesc plăcerea” (cap. 3,22). El era un exemplul viu de ceea ce înseamnă a fi desăvârșit „după cum și Tatăl vostru cel ceresc este desăvârșit (Matei 5,48; DA 72).

Pentru comentariul mai amănunțit cu privire la felul în care Isus a întâmpinat ispita și a biruit vezi la Matei 4,1-11; 26,38-41; Luca 2,40; Evrei 2,17; EGW material suplimentar la Luca 2,40).

Oamenilor. [„Omului”, KJV]. În ce privește personalitatea, Isus era cunoscut ca având o dispoziție plăcută (DA 68, 254), o răbdare pe care nimic nu o putea tulbura (DA 68, 69), simpatie și gingășie (DA 74), modestie și delicatețe tinerească (DA 80). Din copilărie, unicul Lui scop în viață a fost să-i facă pe alții fericiți (DA 70, 90, 92) și mâinile Lui gata să lucreze erau pururi pregătite să le servească (DA 86). El își îndeplinea cu credincioșie datoriile de fiu, frate, prieten și cetățean (DA 72, 82).

Perfecta dezvoltare de caracter a lui Isus de la pruncie la bărbăție, fără de păcat, este, poate, faptul cel mai uimitor din întreaga Lui viață. Acesta uluiește imaginația. Și având în vedere asigurările că El nu S-a bucurat de ocazii pe care Dumnezeu nu este dispus să le ofere și pentru copiii noștri (DA 70), putem întreba cu folos: „Cum se poate face așa ceva?” (cf. Ioan 3,9).

În primul rând „Isus a acceptat natura omenească atunci când omenirea fusese slăbită de patru mii de ani de păcat. Ca și fiecare copil al lui Adam, El a acceptat rezultatele lucrării marii legi a eredității” (DA 49). I s-a îngăduit „să întâmpine primejdia vieții la fel cu fiecare suflet omenesc, să dea lupta așa cum fiecare copil al neamului omenesc trebuie să o ducă, cu riscul înfrângerii și al pierderii veșnice” (DA 49). În al doilea rând, copilul Isus nu a fost înzestrat în mod supranatural cu înțelepciune mai presus de a altor copii normali. El gândea, vorbea și acționa cu înțelepciunea unui copil (DA 70, 71; COL 83). În al treilea rând, mediul în care a crescut Isus – nelegiuirea proverbială a Nazaretului – L-a supus „la toate conflictele pe care le avem noi de întâmpinat” (DA 71; cf. 116) și cu toate acestea, chiar și în copilărie și în tinerețe, viața Lui nu a fost întinată de nici un singur gând rău sau faptă rea (DA 88).

În cea mai mare măsură caracterul este determinat de învățătura și exemplul părinților. Când copiii sunt privilegiați să vadă în viața părinților o oglindire a gingășiei, dreptății și răbdării lui Dumnezeu, ei ajung să-L cunoască așa cum este (PP 308). Cultivarea iubirii pentru părinții pământești, a încrederii în ei și a ascultării de ei pregătește pe copii pentru a-L iubi pe Părintele lor ceresc, a se încrede în El și a asculta de El (vezi PK 245; 4T 337; vezi la Matei 1,16). Dacă părinții vor veni astăzi umili la Mântuitorul, gata să fie călăuziți de El în educarea copiilor lor, le este făgăduit har îndestulător pentru a modela caracterul copiilor lor așa cum a făcut Maria pentru copilul Isus (vezi DA 69; cf. 512).

Părinții care ar vrea să vadă caracterul lui Isus reflectat în copiii lor se vor folosi de bogăția de sfat inspirat care le stă la îndemână asupra acestui subiect important și-l vor aplica cu sârguință și răbdare în cercul familiei (vezi COL 80-89, 325-365; DA 68-74, 84-92; MH 349 – 394). Ca și Avraam, ei vor „porunci” copiilor lor și casei lor (vezi la Geneza 18,19) cu bunătate, răbdare și înțelegere (vezi Efeseni 6,4;

Coloseni 3,21) – totuși cu fermitate (vezi la Proverbele 13,24; 19,18).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–3, 7 DA 44

1–20 DA 43–49

7–11 DA 47

8, 9 MH 477

10 Ev 387

10, 11 DA 231; Te 284

10–14 GC 314; ML 363

12–14 EW 153

14 AA 579; DA 48, 308, 803; GC 46; GW 283, 469; PP 65; Te 284; 6T 421; 8T 139

18–20 DA 48

21–38 DA 50–58

22, 24 DA 50

25 GC 315

25, 26 DA 55

29–32 CT 446; DA 55; FE 448

32 DA 465; GC 315

34 DA 231

34, 35 DA 55, 56; 4T 55

35 DA 145

36, 38 DA 55, 231

39, 40 PP 592

40 AH 290, 507; CG 187, 205, 345; COL 83; CT 141, 147, 178; DA 68; Ed 78; FE 392, 418, 438, 443; MH 400; ML 298; MYP 78; 8T, 223

41, 42 DA 75

41–51 DA 75–83

42–47 6T 75

43–45 DA 80

46, 47 Ev 140; FE 400

46–49 DA 81

48, 49 GW 111; MH 19

49 COL 283; DA 146, 486; FE 392

51 FE 142, 393; 3T 566; 5T 42

51, 52 FE 438; ML 299

52 AH 290, 297; CG 187, 205; COL 83; CT 141, 260, 446; DA 68, 74; FE 392, 400, 448; MH 349; ML 298; 1T 339

Luca 3:1

1. Anul al cincisprezecelea. [Lucrarea lui Ioan Botezătorul, Luca 3,1-18 = Matei 3,1-12 = Marcu 1,1-8. Comentariu major: Matei și Luca. Vezi diagrama 3, p. 228.]. În vremurile vechi era obiceiul uzual de a data evenimentele după anii de domnie ai regelui domnitor sau după numele slujbașilor sub care au avut loc evenimentele. Nu există cronologie universală comparabilă în vreun fel cu ceea ce folosim noi azi. Deși, în unele privințe, cele șase puncte de însemnătate istorică pe care le dă Luca aici prezintă astăzi cercetătorilor Bibliei o problemă cronologică, ei marchează fără de greșală pe Luca drept istoric care a depus multe osteneli pentru a fi temeinic și exact (vezi la cap. 1,1-4) și în felul acesta mărturisesc despre credibilitatea a narațiunii sale evanghelice. Dificultatea cronologică principală prezentată aici se găsește în corelarea celui de „al cincisprezecelea an al domniei lui Tiberiu Cezar” cu alte date cronologice disponibile cu privire la datarea vieții lui Hristos și a erei creștine. Pentru o tratare a acestei probleme vezi p. 243-247.

Deși Luca se consideră în general ca descinzând din Neamuri, se pare că aici folosește forma calculării cronologice obișnuite atunci pentru iudei. Pe temeiul unui an din toamnă în toamnă și al sistemului fără anul de urcare la tron pentru calcularea anilor de domnie (vezi vol. II, p. 136-139), cel dintâi an al domniei lui Tiberiu ar fi considerat că s-a sfârșit în toamna anului 14 d.Hr. În acord cu aceasta cel „de-al cincisprezecelea” an al lui ar începe în toamna anului 27 d.Hr. și ar continua până în toamna anului 28 d.Hr. Potrivit cu DA 233, botezul lui Isus a avut loc în toamna anului 27 d.Hr. și, astfel, foarte timpuriu în cursul anului „al cincisprezecelea” al lui Tiberiu.

Un alt proces prin care unii au căutat să determine începutul lucrării lui Hristos este bazat pe Ioan 2,13.20, care plasează cel dintâi Paște al lucrării Lui publice în anul al 46-lea al Templului. Pentru o tratare a acestei probleme vezi p. 242, 243. Cu privire la expresia „ca de treizeci de ani” vezi la Luca 3,23.

Tiberiu. Vezi p. 246. Cu excepția menționării lui Augustus în cap. 2,1, referirile la „Cezar” în Evanghelii se aplică la Tiberiu Cezar. Tiberiu era vestit pentru campaniile militare de succes avute înainte de numirea lui ca guvernator militar al provinciilor, fiind aclamat ca „primul oștean al imperiului”. Era cunoscut pentru disciplină strictă, indulgență în supunerea la biruri și economie rigidă a administrației. El a încurajat comerțul și comunicațiile. Lacului Galileea i s-a dat numele nou de Lacul Tiberiadei (Ioan 6,1; etc) în cinstea lui. Vezi diagramele 3,11, p. 228, 234.

Pilat din Pont. Al cincilea în seria procuratorilor numiți de Roma după demiterea și exilarea lui Arhelau în anul 6 d.Hr. (vezi la Matei 2,22). Pilat a urmat lui Valerius Gratus c. anul 26 d.Hr. și a fost rechemat de Tiberiu c. anul 36, pentru rea administrație în serviciu. Vezi p. 66, 67; vezi diagramele 3, 11, p. 228, 234.

Dregător. Un „guvernator” sau procurator era un administrator de rang ecvestru, numit de împărat ca „guvernator” al unei subdivizii a unei provincii. În timpul acesta Iudea era o subdiviziune a provinciei romane Siria. Vezi p. 66; vezi la Matei 27,2.

Irod. Adică, Irod Antipa (vezi la Matei 2,22), numit de tatăl său, Irod cel Mare ca tetraarh al Galileii și al Pereii. Numirea a fost ulterior confirmată de Augustus. Mama lui era samariteană. Acesta a fost acel Irod care s-a căsătorit cu nepoata sa Irodiada, soția fratelui său vitreg (vezi diagrama p. 40), o unire la care iudeii

obiectau și pentru care Antipa a fost muștră de Ioan Botezătorul (Luca 3,19.20). Isus l-a caracterizat pe bună dreptate ca „vulpea aceea” (cap. 13,31.32) și s-a referit la reaua lui influență ca fiind „aluatul lui Irod” (Marcu 8,15). Lui Irod Antipa i-a fost trimis Isus de către Pilat în cursul judecății Lui (Luca 23,7-15). Numele Antipa este o prescurtare a lui Antipater, numele purtat de bunicul lui. Deși numai tetrarh, el a domnit de fapt ca un rege după moartea tatălui său, Irod cel Mare, până a fost demis cam în anul 39 d.Hr. (Iosif, Antichități, xvii, 11.4; Război, ii.6.3 [94,95]). Se pare că i s-a permis titlul de curtoazie de rege (Marcu 6,14). Vezi p. 64,65; diagramele 3, 11, p. 228, 234; vezi harta din față p. 321.

Cârmuitor al Galileii. [„Tetrarh al Galileii”, KJV]. Pe monedele sale Antipa se referă la sine prin titlul de „tetrarh”. La început „un tetrarh” era strict guvernatorul unei părți de provincie, mai târziu al unei subdiviziuni de provincie. În cele din urmă era folosit pentru orice cârmuitor mai mic în rang decât un rege.

Filip. Irod Filip, fiu al lui Irod cel Mare (vezi diagrama de la p. 40) și probabil cel mai cinstit și mai chibzuit dintre toți fiii lui Irod cel Mare (Iosif, Antichități, xviii. 4.6). S-a căsătorit cu Salomea, fiica Irodiadei și a lui Irod Filip I, nu la mult timp după incidentul din Marcu 6,22-25 (Iosif, Antichități xviii. 5.4). Filip a fost cel dintâi dintre Irozi care a imprimat chipurile lui Augustus și Tiberiu pe monedele sale. Lucrul acesta a fost considerat de iudei idolatrie, dar din fericire pentru Filip, supușii săi erau aproape în exclusivitate păgâni. El a reclădit Cezarea lui Filip la poalele Muntelui Hermon, numind-o astfel în cinstea lui Tiberiu Cesar și a sa (Iosif, Antichități, xviii.2.1; Război, ii.9.1 [168]). A rezidit Betsaida Iulia, căreia i-a dat numele acesta în cinstea fiicei lui Augustus. Cetatea aceasta din urmă, situată în nordul Lacului Galileea, era orașul lui Petru, Andrei și Filip (vezi Ioan 1,44; 12,21). Filip a domnit 37 de ani, din anul 4. d.Hr. până în anul 34 d.Hr. Vezi diagramele 3,11, p. 228,234.

Ituriei. O regiune la nord-est de Lacul Galileea și la est de Cezarea lui Filip. Unii au crezut că numele este derivat de la Ietur, un fiu al lui Ismael (vezi Geneza 25,15). Vezi harta din față p. 231.

Trahonitei. O regiune care se găsește în general la est de Iturea. Numele este evident derivat de la gr. trachus, însemnând o zonă „accidentată” sau „pietroasă” care descrie regiunea aceasta. Ostași ei sunt vestiți că au fost arcași iscusiți.

Lisania. Criticii Bibliei au arătat multă vreme menționarea din partea lui Luca a lui „Lisania, cârmuitor al Abilenei” ca o grosolană greșală cronologică. Ei notează că singurul cârmuitor cu numele acesta în vecinătatea desemnată a fost un fiu al lui Ptolemeu, un rege (nu un tetrarh) a cărui capitală era Chalcis în Coele-Siria, nu în Abilene și care a domnit de la 40-36 î.Hr. Deși trebuie să se admită că nu există nici o confirmare specifică a afirmației lui Luca, câteva referiri indirecte la un Lisania, care corespund lui Lisania din Luca și nu fiului lui Ptolemeu, sunt puternic în favoarea lui Luca. Iosif se referă la „Abila a lui Lisania” (Antichități, xix.5.1) și la tetrarhia lui Lisania (Antichități, xx.7.1; Război ii. 11.5 [215]; 12,8 [247]). S-a găsit o medalie desemnând pe un anumit Lisania ca „tetrarh și mare preot”. O inscripție dovedește că întâiul Lisania, fiul lui Ptolemeu, a lăsat copii pe urma sa, dintre care unul s-ar fi putut să fie Lisania pe care-l pomenește Luca. O altă inscripție de pe vremea lui Tiberiu vorbește despre un „tetrarh Lisania”. Comentând asupra presupusei erori a lui Luca, The International Critical Commentary observă că „o astfel de greșală este foarte improbabilă și unica dificultate cu privire la afirmația lui Luca este că nu avem o dovadă de necontestat despre acest tetrarh Lisania”.

Abilenei. Un district între Damasc și Munții Anti-Libani.

Luca 3:2

2. Marilor preoți. Caiafa, mare preot oficial și Ana, demis de romani însă onorat de popor ca mare preot (vezi Ioan 18,13.24; Fapte 4,6). La origine, slujba de mare preot era considerată ereditară și în felul acesta pentru viață, dar sub cârmuirea irodiană și romană marii preoți erau adesea numiți și demiși în succesiune rapidă. Unul din ei a deținut funcția numai un an. De la urcarea la tron a lui Irod cel Mare în anul 37 d.Hr. până la căderea Ierusalimului în anul 70 d.Hr., au deținut slujba aceasta sfântă un total 28 de persoane, termenul lor mediu fiind astfel de aproape patru ani.

Ana. Numit mare preot de Quirinius, guvernator al Siriei, pe la anul 6 sau 7 d.Hr.; demis în anul 14 sau 15 d.Hr. de Valerius Gratus (Iosif, Antichități, xviii.2.2), care l-a precedat pe Pilat ca procurator al Iudeii, Ana a avut cinci fii, fiecare din ei a devenit mare preot, ca și ginerele său Caiafa. Slujba a fost

deținută cu intermitențe timp de aproape 50 de ani după ce el însuși a fost demis. Deși el însuși n-a mai servit ca mare preot în timpul lucrării lui Isus, mai era considerat marele preot legitim de majoritatea concetățenilor lui (Fapte 4,6).

Caiafa. Ginere al lui Ana. Numit mare preot de Valerius Gratus prin anul 18 sau 19, a continuat în slujbă până în anul 36 d.Hr. În felul acesta el a fost mare preot în oficial cursul lucrării lui Isus. Era Saducheu, mândru și crud, arogant și intolerant, dar slab și nestatornic în caracter (vezi Ioan 11,49.50; DA 539, 540, 703). Vezi diagramele 1,3, p. 227, 228.

Ioan. Vezi la Matei 3,1. Numai Luca îl desemnează pe Ioan fiul lui Zaharia (vezi Luca 1,67). Aparent, data cronologică a lui Matei 3,1 se aplică la timpul când „Cuvântul lui Dumnezeu a vorbit lui Ioan”, însemnând timpul când Dumnezeu l-a chemat la lucrarea rânduită lui și i-a dat „Cuvântul” sau solia pe care urma să o proclame. Ioan se poate să-și fi început lucrarea cam prin sezonul Paștelui anului 27 (vezi diagrama p. 230).

Pustie. Vezi la Matei 3,1. Toate cele trei Evanghелиi sinoptice se referă la faptul că Ioan era „în pustie” pentru a scoate în evidență faptul că el evita locurile unde se adunau oamenii de obicei. „Cuvântul lui Dumnezeu” a vorbit probabil lui Ioan în pustia Iudeii unde el și-a petrecut mare parte din tinerețe și începuturile maturității (vezi la Luca 1,80), dar de fapt el și-a început lucrarea de predicare și botezare în Perea, față în față cu Ierihonul (Ioan 10,40; DA 132; vezi la Luca 1,80; Ioan 1,28).

Luca 3:3

3. Ținutul. [„Țara”, KJV]. Gr. perichoros, „o regiune înconjurătoare” (vezi la Matei 3,1.5). Ioan și-a început predicarea și botezarea la Betabara (Betania), „dincolo de Iordan” (Ioan 10,40). Mai târziu este pomenit ca fiind aproape de Salim (vezi Ioan 3,23). Cea mai mare parte a lucrării lui a fost săvârșită în pustie (DA 220).

Propovăduia. [„Predicând”, KJV] Gr. kerusso, „a proclama”. Ioan proclama valoarea și necesitatea botezului și a părăsirii păcatului (vezi la Matei 3,2.6) ca o pregătire necesară pentru venirea lui Mesia și a Împărăției Lui.

Botezul pocăinței. Vezi la Matei 3,2.6; cf. Ioan 1,16. „Pocăința”, așa cum era predicată de Ioan, cuprindea mult mai mult decât mărturisirea păcatelor trecute (vezi Psalmii 32,1). Așa cum evidențiază cuvintele lui de mustrare (Luca 3,9-14), „pocăința” avea să fie urmată de o viață nouă în care principiile de dreptate deja date la iveală în Scriptură urmau să fie puse în practică (cf. Mica 6,8).

Iertarea. Gr. aphasis, „slobozire”, „iertare”, literal „o trimitere”, „o îndepărtare”. Pocăința, mărturisirea și, deci, iertarea urmau să precedă botezul și erau primii pași de făcut ca pregătire a „căii Domnului” și pentru a-i „netezi cărările”, pentru astuparea „văilor” și netezirea „munților” din caractere (Luca 3,4.5: cf. Matei 3,6). Luca folosește pe aphasis mai des decât toți ceilalți scriitori NT la un loc.

Luca 3:4

4. Cărările. Literal „potecile bătătorite”.

Luca 3:5

<IND=200> 5. Orice vale. Adică, orice prăpastie sau orice loc accidentat de pe drum. Numai Luca din rândul scriitorilor Evanghелиei adaugă amănuntele din v. 5.6 citate din Isaia 40,4.5. Lucrarea descrisă aici este o ilustrație corespunzătoare a transformării de caracter care însoțește convertirea adevărată. Locurile înalte ale mândriei și puterii omenești trebuiau să fie doborâte (DA 215; vezi la Matei 3,3).

Luca 3:6

6. Va vedea mântuirea. Isaia 40,5, din care citează Luca, zice: „Atunci se va arăta slava Domnului și toată făptura va vedea mântuirea”. Privindu-L pe Isus ca prunc în Templu, Simeon a exclamat: „Au văzut ochii mei mântuirea Ta” (Luca 2,30). Isus a venit pe pământ ca să descopere slava caracterului divin și numai când „privim slava Domnului” „suntem schimbați în același chip al Lui, din slavă în slavă” (2 Corinteni 3,18).</IND>

Luca 3:7

7. Ioan zicea. [„Zicea”, KJV]. Literal, „stăruia să zică” sau „obișnuia să zică” însemnând că Ioan vorbea iarăși și iarăși, accentuând fără îndoială aceeași temă. În felul acesta relatarea din partea lui Luca a predicii lui Ioan nu trebuie să fie luată ca referindu-se la o anumită predică ținută cu o anumită ocazie, ci mai degrabă ca un rezumat al punctelor care au impresionat pe aceia care ascultau, spicuind din diferite predici (vezi la v. 18).

Noroadelor. [„Mulțimii”, KJV]. Gr. ochloi, „mulțimilor” sau „gloatelor”.

Veneau. Vezi la Matei 3,5.

Generație. Gr. gennemata, în contextul acesta „puiernică”. Aceste cuvinte erau adresate mai ales Fariseilor și Saducheilor (vezi la Matei 3,7). Ilustrații plastice folosite de Ioan în predica lui, cu accentul asupra scenelor obișnuite de fiecare zi ale vieții de la țară, ne aduc aminte de zilele profețiilor VT ca Ioel și Amos și de parabolele lui Hristos. Notați succesiunea rapidă a figurilor de vorbire; muncitorii reparând drumul, o generație de pui de viperă, un băiat sclav scoțând sandalele stăpânului său, un botez cu foc și aria de secerat cu lopata ei de vânturat, grămada ei de grâu în creștere și pleava suflată de vânt într-o parte.

Cine v-a învățat? [„Cine v-a avertizat?”, KJV]. Cu această întrebare usturătoare, profetul din pustie probabil punea la îndoială motivele Fariseilor și Saducheilor. Motivele și idealurile lor erau străine de principiile Împărăției cerurilor. În dispoziția lor prezentă ei n-ar fi fost mai bineveniți în împărăția aceasta decât o generație de năpârci pe o arie în vremea secerișului (vezi Luca 3,17; cf. la Matei 3,7).

Mânia viitoare. Vezi la Matei 3,7; cf. Luca 3,18.

Luca 3:8

8. Faceți. Vezi la Matei 3,8.

Ca tată. [„Tatăl vostru”, KJV]. În textul grec cuvântul tradus „tată” este în poziție emfatică.

Luca 3:9

9. Securea a și fost înfiptă. Vezi la Matei 3,10.

Luca 3:10

10. Noroadele. [„Oamenii”, KJV]. Literal, „mulțimile”.

Întrebau. Literal „întrebau mereu”. După fiecare cuvântare oamenii cercetau personal modul în care să aplice principiile acestea la propriile lor probleme de viață. Fiecărui Ioan îi dădea sfatul corespunzător (vezi v. 10-14).

Ce trebuie să facem? Cuvintele lui Ioan Botezătorul, inspirate de Duhul, agitau inimile până când oamenii erau nerăbdători să facă ceva de îndată pentru a se pregăti pentru „mânia viitoare” (v. 7) și pentru împărăția lui Dumnezeu (v. 4). O predică care nu stârnește pe oameni la un răspuns, a dat greș. Ioan era un evanghelist puternic. După apelul său ca oamenii să se pregătească pentru revenirea Domnului, ei cereau anumite informații cu privire la felul cum să facă lucrul acesta. Drept răspuns, Ioan arăta fiecărei persoane sau fiecărui grup propriile lor păcate copleșitoare, arătând unde să înceapă fiecare. Iosif scria că Ioan „era un om bun și porunca iudeilor să exercite virtutea, atât ca dreptate unul față de altul cât și ca evlavie față de Dumnezeu și așa să vină la botez” (Antichități, xviii. 5.2.).

Luca 3:11

11. Cămăși. [„Haine”, KJV; G. Gal.]. Gr. chitones, „tunici”, veșmintele cele mai apropiate de piele, spre deosebire de himatia, „manta”, haina din afară peste chitones, „tunicile” sau „cămășile”.

Să împartă. Literal, „să dea”.

De mâncare. [„Hrană”, KJV]. Gr. bromata, alimente în general, indiferent de origine, vegetală sau animală.

Luca 3:12

12. Vameși. Gr. telonai, „strângători de biruri” numiți de romani publicani. Telonai vine de la telos, „bir” și oneomai, „a cumpăra”, deci literal, „cumpărători de biruri”. În loc de a avea slujbași guvernamentali regulați pentru a strânge impozitele fixate, romanii scoteau la mezzat prilejul de a aduna veniturile dintr-un oraș sau o provincie. Numai oamenii bogați erau în stare să facă oferte la licitație, deoarece aceia care obțineau privilegiul erau obligați să plătească o sumă fixată la tezaurul regal, indiferent de cât se aduna de fapt și să depună garanții până când suma se plătea. Acești telonai urmau de obicei practica de a subîmpărți între contractanți secundari zona destinată lor sau de a angaja agenți pentru a face lucrarea propriu-zisă de colectare a impozitelor. În NT „vameșii” [„publicanii”] erau agenții care de fapt strângeau impozitele de la oameni și erau probabil, cu rari excepții, iudei.

Ca reprezentați ai unui cuceritor păgân, strângătorii de biruri erau pentru oameni o dureroasă amintire a stării degradante la care ajunsese națiunea iudaică. Adăugată la dizgrația cu care erau priviți vameșii de către iudei, era practica lipsită de scrupule, urmată de aproape toți acești paraziți fără inimă, de a jefui pe oameni de orice bănuți pe care legea ar fi putut să scoată cu forța de la ei. Un iudeu care devenea „vameș” [„publican”] era privit ca trădător al lui Israel, un lacheu al romanilor priviți cu ură. Dacă era rău din punct de vedere al iudeilor, să plătești un impozit, cu cât mai rău ar fi trebuit să fie să strângi impozitele! Un „vameș” era de aceea ostracizat din societate și excomunicat din sinagogă. El era privit și tratat ca un câine păgân și tolerat numai pentru că puterea Romei era în spatele lui (vezi la Marcu 2,14; vezi p. 66).

Învățătorule. Ca și Hristos, Ioan nu numai că predica, dar și învăța.

Luca 3:13

13. Să nu cereți nimic mai mult. Sau „să nu adunați mai mult”. Nici Ioan și nici Hristos nu au osândit strângerea de biruri ca profesiune. Isus era un „prieten” al strângătorilor de biruri (vezi la Matei 11,19) și lua parte cu ei la anumite ocazii sociale (vezi la Matei 9,10-13). Dar atât Isus, cât și Ioan cereau sinceritate, onestitate și bunătate aceloră din categoria aceasta care candidau la cetățenie în Împărăția cerurilor.

Poruncit. [„Rânduit”, KJV]. Ei trebuiau să adune atât cât era cerut de la ei, inclusiv un procent rezonabil pentru lucrarea lor. Dar nu era loc pentru jefuitori și lupi nemiloși în Împărăția cerurilor.

Luca 3:14

14. Ostași. Literal, „[unii] servind ca ostași”, poate acum în activitate. Ioan probabil predica în Perea (vezi la Ioan 1,28), în cuprinsul jurisdicției lui Irod Antipa (vezi la Luca 3,1) și ostașii care se adresau lui Ioan erau probabil iudei în serviciul lui Irod. S-ar putea ca ei să fi fost trimiși de Irod să-l supravegheze pe Ioan, să prevină o răscoală populară, sau se poate să fi venit ca ajutoare ale poliției să asiste pe strângătorii de biruri deja menționați. Cuvântul pentru „ostași” ar putea lăsa să se înțeleagă că „ostașii” erau acolo cu treburi și nu din curiozitate. Se pare că întrebarea lor era pusă cu toată sinceritatea – ar fi putut ei, ca ostași, să se califice pentru Împărăția cerurilor? Drept răspuns, Ioan le-a declarat că puteau dacă se conformau la condițiile cetățeniei. Dacă ostașii ar fi fost romani, probabil că Ioan le-ar fi spus să creadă în adevăratul Dumnezeu și să se convertească la credința iudaică.

Ziceau. [„Întrebau”, KJV]. Vezi la v. 10.

Noi ce să facem? În textul grec „noi” este emfatic, ca și cum soldații ar fi zis: „Dar noi, ce să facem noi?” Accentul acesta poate lăsa să se înțeleagă că ostașii erau în tovărășia strângătorilor de biruri, care deja vorbiseră cu Ioan (v. 12,13).

Să nu stoarceți nimic de la nimeni. Adică: „Nu stoarceți bani de la nimeni prin intimidare.” Reaua folosire a puterii lor ca ostași era păcatul precumpănitor asupra cărora oamenii aceștia trebuia să câștige biruința spre a fi gata pentru Domnul care venea. Ioan nu a osândit pe ostași ca atare, ci le-a arătat că ei trebuie să-și exercite puterea cu dreptate și îndurare.

Lefurile. Gr. opsonia, „solda ostașilor” sau „salarii”. Pavel folosește opsonia în Romani 6,2.3 pentru „plata” păcatului. El întreabă pe oamenii din Corint: „Cine merge la război pe cheltuiala sa [gr. opsonia]?” (1 Corinteni 9,7). Ostașii care veneau la Ioan Botezătorul se pare că erau mercenari și nu romani recrutați.

Luca 3:15

15. În aşteptare. Gr. prosdokao, „a aştepta”. Acelaşi cuvânt grec este folosit cu privire la ologul care şedea la poarta numită Frumoasă, care a privit în sus la Petru şi Ioan „şi aştepta să capete ceva de la ei” (vezi Fapte 3,2-5). Imaginaţia mulţimilor poporului care îl ascultau pe Ioan era aprinsă de o anticipaţie plină de râvnă că profeţiile mesianice la care el se referea erau pe pragul împlinirii. Ca şi cei doi ucenici cărora Hristos li S-a arătat pe drumul între Emaus, a căror inimă ardea înăuntrul lor (vezi Luca 24,32), oamenii nădăjduiau cu înflăcărare că eliberatorul lui Israel s-ar putea să Se arate în curând. Solia lui Ioan a prins imaginaţia populară într-un mod care a agitat naţiunea şi a ajuns până la cel mai depărtat sat şi cătun.

Toţi. [„Toţi oamenii”, KJV]. Frământarea universală era la punctul de fierbere. Iosif spune că mulţimile care se adunau să asculte pe Ioan „erau foarte mişcate de auzirea cuvintelor lui” şi că Irod Antipa „se temea ca nu cumva marea influenţă pe care Ioan o avea asupra poporului să fi condus la o răscoală (deoarece ei păreau să fie gata să îndeplinească orice sfat venit de la Ioan)” (Antichităţi, xviii. 5.2). Sarcina rânduită lui Ioan era de a trezi mintea oamenilor din somnul de veacuri pentru a le înflăcăra inima cu nădejdea că o zi nouă era gata să răsară şi să-i zorească să se pregătească pentru Cel care venea – dorinţa tuturor veacurilor. În lucrarea aceasta el a izbutit în mod eminent. De fapt, el a determinat chiar şi pe conducătorii iudei să cerceteze solia lui (vezi Ioan 1,19-25). „Toţi” aveau cunoştinţa de Ioan şi toţi cei care puteau să facă lucrul acesta veneau să-l asculte.

Se gândeau în inimile lor. Literal, „judecau” sau „cumpăneau” (vezi la cap. 1,29). Oamenii se întrebau care avea să fie rezultatul întregii acestei agitaţii.

Dacă nu cumva el este Hristosul. Conducătorii iudei au cerut adesea minuni de la Isus ca dovadă a mesianităţii Lui (vezi la Matei 12,38; 16,1; etc.). Totuşi, „Ioan n-a făcut nici un semn [„minune”]” (Ioan 10,41). Veşmântul lui rudimentar nu semăna a regalitate. El era, de fapt, din seminţia lui Levi (vezi Luca 1,5), nu din seminţia lui Iuda, aşa cum spusese profeţii că urma să fie Hristos (vezi la Matei 1,1). Cu toate acestea, oamenii erau gata să-l accepte ca Mesia dacă el ar fi ridicat pretenţia şi chiar şi reprezentanţii Sinedriului se întrebau dacă nu cumva el era Cel Făgăduit (vezi la Ioan 1,19-21). Naţiunea iudaică nu i-ar fi putut aduce un compliment mai înalt lui Ioan; nu s-ar fi putut aduce o mărturie mai elocventă a puterii soliei Lui. Într-adevăr, proclamarea din partea lui a lui Mesia era cu atâta efect, încât oamenii l-au confundat cu Mesia Însuşi!

Luca 3:16

16. Vă botez cu apă. Vezi la Matei 3,11.

Nu sunt vrednic să-I dezleg. Vezi la Marcu 1,7.

Cureaua. Vezi la Marcu 1,7.

Încălţămintelor. Vezi la Matei 3,11.

Luca 3:17

17. Acela are lopata. Vezi la Matei 3,12.

Luca 3:18

18. Multe alte îndemnuri. Aceasta lasă să se înţeleagă că lucrurile menţionate constituie un rezumat al predicii lui Ioan Botezătorul şi nu un raport cuvânt cu cuvânt al vreunei predici (vezi la v. 7).

Luca 3:19

19. Cârmuitorul Irod. [„Irod tetrarhul”, KJV]. [Întemniţarea lui Ioan, Luca 3,19.20 = Matei 14,3-5. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 217; diagrama p. 230.]. Luca face referire la întemniţarea şi moartea lui Ioan Botezătorul în punctul acesta pentru a completa relatarea lui cu privire la Ioan înainte de a începe să relateze lucrarea lui Hristos. Se pare că Ioan nu a fost întemniţat decât la câteva luni, poate un an sau mai mult, după botezul lui Isus (DA 214; cf. p. 213), aproximativ pe vremea Paştelui anului 29 d.Hr. El a rămas la închisoare până timpuriu în primăvara anului 30 d.Hr. şi a fost decapitat cu câteva săptămâni înainte de Paştele aceluia an (vezi DA 360, 361, 364). Vezi p. 64; diagramele 6,7, p. 229-231; nota adiţională la Luca

4).

Mustrat. Potrivit cu Iosif, iudeii în unanimitate obiectau față de căsătoria aceasta (Antichități xviii.5.4.).

Irodiada. O fiică a lui Aristobul și strănepoată a lui Irod cel Mare. Irod Antipa a divorțat de propria sa soție, o fiică a regelui Aretas al Arabiei, pentru a se căsători cu Irodiada (Iosif, Antichități, xviii. 5.1). Vezi la v.1.

Filip Acest Irod (vezi diagrama p. 40) era fratele vitreg al lui Irod Antipa, un fiu al lui Irod cel Mare cu Mariamne (II) – nu Irod Filip Tetrarhul (vezi la v. 1), fiu al lui Irod cel Mare cu Cleopatra. Salomea era fiica acestui Irod și a Irodiadei. El fusese dezmoștenit de tată său, Irod cel Mare și a trăit o viață de particular, mai întâi la Ierusalim și apoi în Roma.

Luca 3:20

20. A mai adăugat. Aceasta era o adăugare deosebită la celelalte „rele” ale lui Irod (vezi v. 19).

A închis pe Ioan. Ioan a fost întemnițat timpuriu în primăvara anului 29 d.Hr., după o lucrare de aproape trei ani (vezi diagramele p. 228-230; vezi la Matei 3,1). Faptul că el a fost întemnițat de Irod Antipa lasă să se înțeleagă că Ioan predica de partea peraană a râului Iordan pe vremea arestării sale (vezi la Luca 3,3). Lui Irod i se părea că oamenii erau gata să facă ceea ce le-ar fi spus Ioan și Irod se temea că rezultatul ar putea fi răzvrătirea populară (Antichități xviii, 5.2.; DA 360). Iosif nu menționează problema Irodiadei în legătură cu întemnițarea lui Ioan, deși în altă parte el menționează căsătoria Irodiadei cu Antipa (Antichități, xviii.5.4). În felul acesta Iosif relatează probabil motivul susținut în mod public pentru care Irod l-a întemnițat pe Ioan. Ar fi fost necorespunzător ca Irod să anunțe că motivul Său pentru a face lucrul acesta este problema particulară cu Irodiada, pe care iudeii o dezaprobau în unanimitate. Vezi DA 214.

Temniță. Potrivit cu Iosif (Antichități, xviii.5.2) aceasta era fortăreața Macherus, din Perea, la est de Marea Moartă. Locul unde fusese Macherus a fost descoperit în 1807; și ruinele unei temnițe mai pot fi văzute. Totuși, având în vedere succesiunea evenimentelor în Marcu 6,17-30 (cf. DA 222), anumiți învățați cred că celebrarea zilei de naștere ar fi avut loc în Tiberida și, deci, pun la îndoială acuratețea afirmației lui Iosif.

Luca 3:21

21. Tot norodul. [Botezul, Luca 3,21-23a = Matei 3,13-17 = Marcu 1,9-11. Comentariu major: Matei.]. O figură iudaică obișnuită de hiperbolă, care aici probabil urmărea să cuprindă o hotărâtă majoritate a celor care ascultau. Cel puțin Fariseii și Saducheii au refuzat botezul (Luca 7,30.33; Matei 21,25.32).

Se ruga. Numai Luca relatează că Isus S-a rugat când a ieșit din râu. Este potrivit ca Luca, care Îl menționase atât de adesea pe Isus în actul rugăciunii, să noteze aici amănuntul acesta.

Luca 3:22

22. În chip trupesc. Numai Luca califică porumbelul în felul acesta.

Fiul Meu prea iubit. Vezi la Matei 3,17. Codex Bezae adaugă: „astăzi Te-am născut”. În timp ce aici afirmă adevărata dumnezeire a lui Isus, Luca pornește de îndată să dovedească adevărata Lui natură omenească (v. 23-38). Matei își începe relatarea narațiunii Evangheliei prin prezentarea genealogiei lui Isus (vezi la Matei 1,1); Luca rezervă genealogia sa pentru momentul când Isus a început misiunea vieții Sale. La fel, Moise dă propria sa genealogie după ce relatează prima sa apariție publică ca purtător de cuvânt al lui Dumnezeu și conducătorul lui Israel (vezi Exod 6,16-20).

Luca 3:23

23. La treizeci de ani. Luca nu se angajează în ce privește vârsta exactă a lui Isus la data botezului, ci mai degrabă scoate în evidență faptul că El era „ca de treizeci de ani”. Atât cât permite afirmația lui Luca, aceasta ar fi un an sau doi mai mult sau mai puțin decât exact 30. La iudei vârsta de 30 de ani era în general considerată a fi timpul când un om ajungea la maturitatea deplină și era prin urmare eligibil pentru răspunderile vieții publice. Vezi diagramele 1,3, p. 227, 228).

Dacă nașterea lui Isus a avut loc în toamna anului 5 î.Hr. așa cum pare probabil (vezi la cap. 2,6.8), al treizecilea an al Său, după metoda iudaică de calculare (vezi la cap. 2,42), ar fi început în toamna anului 25 d.Hr. și s-ar fi terminat în toamna anului 26 d.Hr. (vezi la v. 1). Aceasta este pe deplin în armonie cu afirmația mai mult sau mai puțin generală a lui Luca precum că Isus era „ca” de 30 de ani și cu toate datele cronologice cunoscute cu privire la viața lui Hristos. S-ar părea, deci, că Luca nu face aici o afirmație cronologică precisă, ci numai notează că Isus era de vârstă matură la data botezului Său și a începutului lucrării Sale publice.

Început. Gr. archomai, „a începe”. Verbul acesta apare și în Matei 4,14; Marcu 4,1; Luca 3,8;; Fapte 11,22; 10,37; etc. O problemă apare în legătură cu forma folosită aici, archomenos. Nu este clar dacă archomenos se referă la începutul celui de-al 30-lea an al vieții lui Isus, sau la începutul lucrării Lui. Traducerea lui Tyndale a primei părți a lui Luca 3,23 spune: „Isus era cam de treizeci de ani când a început”. Biblia Cranmer din 1539 a adoptat o traducere nouă: „Isus Însuși a început să fie ca de treizeci de ani” și aceasta a fost urmată de KJV. Întrucât contextul (v. 1-22) se ocupă de botezul lui Isus, cu care a început lucrarea Lui publică, mulți au tras concluzia că archomenos trebuie să se refere la lucrarea Lui (vezi la Marcu 1,1; cf. Fapte 1,22; 10,37.38). În consecință, ei adaugă expresii de felul „să învețe” (RV) sau „lucrarea lui” (RVS) după archomenos. Vezi la Luca 1,57; 2,42.

Se credea. [Strămoșii omenesți ai lui Isus, Luca 3,23-38 = Matei 1,1-17. Comentariu major: Matei și Luca.]. Isus era „legal considerat” sau „popular crezut” a fi fiul lui Iosif (vezi Ioan 8,41). În rapoartele oficiale de la Templul din Ierusalim Isus era înregistrat ca primul născut al Mariei și al lui Iosif (vezi Luca 2,21; DA 52). Acțiunea promptă a lui Iosif când i s-au dat îndrumări de către înger să o ia pe Maria ca nevastă a protejat, fără îndoială, atât bunul său nume, cât și pe al Copilului (vezi la Matei 1,24). Potrivit cu relatările oficiale și înaintea legii, Isus era fiul lui Iosif.

Fiul. Cu privire la importanța și valoarea raportului ancestral al lui Isus pentru oamenii din timpurile NT, vezi la Matei 1,1. Genealogia, așa cum este dată de Luca, diferă în câteva privințe importante de aceea dată de Matei și diferențele acestea confruntă pe mulți cititori moderni ai Bibliei cu ceea ce este, admis, o problemă de mare dificultate. Problema aceasta constă esențial în faptul că deși ambele liste genealogice dau de înțeles că prezintă pe strămoșii lui Iosif, totuși diferă una de alta, nu numai în ce privește numărul strămoșilor trecuți într-o anumită perioadă de timp, dar și cu privire la cine era cea mai mare parte din acești strămoși. Punctele principale de deosebire dintre cele două liste pot fi enunțate după cum urmează:

1. Luca prezintă 41 de descendenți ai lui David care erau strămoși ai lui Isus; Matei, 26.
2. Cu excepția lui Salatiel, Zorobabel și Iosif soțul Mariei, cele două liste sunt cu totul deosebite în ce privește descendenții din David.
3. Cele două genealogii converg pe scurt cu Salatiel și Zorobabel, dar Matei identifică pe Salatiel cu fiul lui Ieconia; Luca îl trece ca fiu al lui Neri.
4. Matei îl identifică pe Iosif ca fiul lui Iacov; Luca ca fiul lui Eli.

La început aceste diferențe par să constituie discrepanțe majore între cele două liste date de Matei și de Luca. Problema este și mai mult complicată de faptul că absolut nimic nu se cunoaște despre 60 din cele 64 de persoane numite în amândouă listele și că informația cu privire la celelalte patru este în cel mai bun caz foarte slabă. Absența aceasta de informație face ca o reconciliere pozitivă a diferențelor dintre cele două liste să fie practic imposibilă. Din fericire însă, se știe îndeajuns despre obiceiurile și felul de gândire și exprimare vechi iudaic pentru a procura o explicație cu totul plauzibilă a fiecărui punct de deosebire și, în felul acesta, pentru a demonstra că discrepanțele pot fi în chip rațional considerate ca aparente și nu reale. Diferitele puncte de deosebire vor fi considerate în ordine:

1. Așa cum este notat, Matei atribuie 26 de generații, cuprinzând în medie 37 de ani fiecare, perioadei de timp de la moartea lui David până la nașterea lui Hristos; Luca are 41 de generații, cuprinzând în medie 24 de ani fiecare. Potrivit cu cronologia ipotetică urmată de acest comentariu, David a murit în anul 971 î.Hr. (vezi vol. II, p. 77, 143) și Hristos S-a născut în anul 5 î.Hr. (vezi vol. V, p. 242), un interval de

aproape 966 de ani. În parte, ar fi poate cu puțință să explicăm marea diferență dintre 26 și 41 de generații admitând că fiecare strămoș al lui Isus în linia trasată de Luca era, în medie, cu vreo 13 ani mai tânăr la naștere succesivului său decât media liniei lui Matei. Dar diferența este prea mare pentru a fi în totul explicată pe baza aceasta. Având în vedere faptul că Matei a omis clar cel puțin patru verigi genealogice în decursul celor 966 de ani, acolo unde se poate face comparație cu listele VT (vezi la Matei 1,8.11.17), este cu totul posibil ca el să fi omis cu totul cel puțin 11 din perioada cea mai obscură dintre cele două testamente. Se poate observa, de asemenea, că o lungime medie de 24 de ani dintre nașterea unui om și aceea a succesivului său este mult mai probabilă decât una de 37 de ani. Observația aceasta tinde să confirme cele 37 de generații ale lui Luca și probabilitatea că Matei a ajuns la 24 prin omiterea intenționată a aproape 15 nume din lista sa (vezi la Matei 1,8.11.17).

2. Cu excepția lui Salatiel, Zorobabel și a lui Iosif, soțul Mariei, listele genealogice date de Matei și Luca urmăresc evident pe strămoșii lui Isus până la David pe două linii diferite de descendență. De la David la captivitate, Matei urmează linia domnitoare a familiei regale și noi admitem că același lucru este adevărat cu privire la cei trecuți în listă de la captivitate mai departe (vezi la Matei 1,17). Luca pare să urmeze o ramură nedomnitoare a liniei regale până la Natan, un alt fiul al lui David cu Bat-Șeba (1 Cronici 3,5; vezi la Luca 3,31). Intermariajul în cuprinsul limitelor familiei explica ușor faptul că strămoșii lui Hristos pot fi urmăriți în trecut prin două linii aproape cu totul distincte ale familiei. Aceasta, totuși, nu explică faptul că sunt date aceste două linii (vezi nr. 4, mai jos).

3. Pentru o discutare a problemei prezentate de convergența celor două liste în Salatiel și Zorobabel, după care din nou se despart, vezi la versetul 27.

4. Vezi mai jos la „lui Iosif” și „fiul lui Eli”.

Lui Iosif. Ca și Matei (vezi la Matei 1,16), Luca evită cu grijă să afirme că Isus era fiul lui Iosif. Expresia parentetică „cum se credea” nu numai că lasă să se înțeleagă absența unei legături directe de sânge, ci sugerează că legal și popular Isus era considerat fiul lui Iosif.

La evrei termenii „tată” și „fiu”, „mamă” și „fiică”, „frate” și „soră”, etc., erau de obicei folosite pentru a cuprinde legături mai depărtate decât implică la noi aceste cuvinte (vezi la Geneza 29,12; Numeri 10,29; Deuteronom 15,2; 1 Cronici 2,7). Prin urmare „fiu”, de pildă, așa cum este folosit în Biblie, poate denota legătură de naștere naturală (imediată sau mai depărtată), prin adoptare, prin căsătorie de levirat (vezi la Deu. 25,5-9) sau doar prin caracter (vezi 2 Timotei 1,2).

Fiul lui Eli. Heli [sau „fiul lui Eli”] fiind transliterarea greacă a numelui ebraic redat în engleză ca „Eli”. Evident, Iosif, soțul Mariei, nu putea fi fiul natural atât al lui Eli, ca aici, cât și al lui Iacov, ca în Matei 1,16. Două explicații plauzibile au fost propuse, fiecare dintre ele fiind în deplină armonie cu obiceiurile iudaice cunoscute. Potrivit cu o explicație, ambele liste dau pe strămoșii lui Isus, una prin descendență de sânge, cealaltă prin adoptare sau căsătorie de levirat. Potrivit cu cealaltă explicație, Matei dă strămoșii lui Iosif și Luca îi dă pe aceia ai Mariei, prin tatăl ei.

Aceia care consideră ambele liste ca reprezentând strămoșii lui Iosif, explică zicând că o listă dă reala lui descendență prin sânge și cealaltă, descendența lui prin adoptare într-o linie de familie înrudită. Dacă Iosif era cu adevărat „fiul lui Iacov” ca în Matei, el trebuie să fi devenit „fiul lui Eli” într-un sens cu totul altul decât unul literal. Dacă Eli n-a avut moștenitor natural, el l-ar fi putut adopta pe Iosif, prin care, potrivit cu obiceiul iudeu se puteau păstra amândouă liniile. Potrivit cu a doua explicație, Maria era singurul copil al lui Eli și căsătorindu-se cu ea, Iosif a devenit fiul și moștenitorul legal al lui Eli în armonie cu prevederile legii căsătoriei de levirat, așa cum era dată pe vremea lui Moise (vezi la Deuteronom 25,5-9; Matei 22,24).

Luca 3:25

25. Matat. Vezi la Matei 1,15. Nu se știe nimic mai mult cu privire la persoanele numite de la Matat din Luca 3.24 la Resa din v. 27 decât că au fost strămoșii lui Isus. Ei nu sunt menționați în altă parte în Biblie datorită faptului că nici canonul VT nu se extinde mult dincolo de întoarcerea iudeilor din captivitatea babiloniană.

Luca 3:27

27. Zorobabel. Adică, Zorobabel. Luca îl numește pe Zorobabel fiu al lui Salatiel și pe Salatiel, fiu al lui Neri. De asemenea, Matei numește pe Zorobabel fiul al lui Salatiel, dar numește pe Salatiel fiul al lui Iconia (vezi la Matei 1,12). În timp ce se poate să fi fost mai mulți Zorobabel în perioada aceasta (numele probabil înseamnă „o odraslă a Babilonului” sau „născut în Babilon”) cu un tată numit Salatiel, o astfel de posibilitate este aproape universal neluată în considerație. În felul acesta problema ridicată aici este comună ambelor teorii generale prezentate cu privire la diferențele dintre cele două liste genealogice (vezi la Luca 3,23).

Au fost propuse diferite soluții pentru problema părinților lui Salatiel. Unii sugerează că Salatiel era fiul natural al lui Neri, dar „fiul” lui Iconia [Ioiachin; vezi la 1 Cronici 3,16] prin adopție. Alții sugerează că Salatiel, deși fiul al lui Neri, a devenit succesorul legal al lui Iconia, poate datorită stingerii familiei lui Iconia (vezi la Ieremia 22,30) sau datorită altei cauze. Iar alții sugerează că o fiică a lui Iconia s-a căsătorit cu Neri și că în felul acesta Salatiel era fiul lui Neri și nepotul lui Iconia, dar numit „fiu” al lui Iconia potrivit obiceiului iudaic. Cât privește părinții lui Zorobabel, atât Matei, cât și Luca îl numesc fiul lui Salatiel (Șealtiel), în acord cu Ezra 3,2; 5,2; Neemia 12,1; și Hagai 1,1, deși textul masoretic la 1 Cronici 3,19 numește pe Zorobabel fiul lui Pedaia (vezi la 1 Cronici 3,19; Ezra 2,2). Totuși, LXX-a la 1 Cronici 3,19 trece pe listă pe Salatiel ca tată al lui Zorobabel și pare că Luca folosește aici LXX-a ori de câte ori ea procură informații corespunzătoare listei genealogice (vezi la Luca 3,36).

Neri. Persoanele numite de la Neri în v. 27 la Matata în v. 31 nu sunt menționate în altă parte în Biblie. Perioada de timp cuprinsă de acest grup se extinde de la captivitatea babiloniană în trecut, prin timpul împărăției împărțite, până la Solomon.

Luca 3:31

31. Natan. Natan a fost fiul lui David și al lui Bat-Șeba, născut în Ierusalim (vezi la 2 Samuel 5,14).

David. Vezi la Matei 1,1.6. Pentru numele înscrise în listă de la David la Avraam în Luca 3,31-34 vezi la Matei 1,2-6.

Luca 3:34

34. Tara. Adică, Terah, tatăl lui Avraam (vezi la Geneza 11,26-32). Deosebirea în ortografierea numelor de la Terah la Mahalaleel (Maleleel) se datorează faptului că în VT aceste nume sunt transliterate direct din ebraică, în timp ce în NT ele sunt transliterate din greacă, aceasta, la rândul ei, fiind transliterată din ebraică.

Nahor. Nahor, bunicul lui Avraam (vezi la Geneza 11,22).

Luca 3:35

35. Saruh. Adică, Serug, străbunicul lui Avraam (vezi la Geneza 11,20).

Ragau. Adică, Reu (vezi la Geneza 11,18).

Falec. Adică, Peleg (vezi la Geneza 11,16).

Eber. Vezi la Geneza 10,21; 11,14.

Sala. Adică, Salah (vezi la Geneza 11,13).

Luca 3:36

36. Cainan. Numele Cainan apare aici și în LXX-a la Geneza 11,12.13 și 1 Cronici 1,18, dar nu în textul masoretic. Faptul că transliterarea greacă a acestor cuvinte ebraice în Luca 3,34-38 este identică cu aceea din LXX-a la Geneza 5,5-32; 11,10-24 lasă să se înțeleagă că Luca probabil a urmat LXX-a pentru această porțiune a genealogiei sale. Posibilitatea aceasta este confirmată de faptul că Luca include aici pe Cainan între Salah și Arfaxad.

Arfaxad. Vezi la Geneza 10,22; 11,12.

Sem. Adică Șem, al doilea fiu al lui Noe (vezi la Geneza 5,32; 11,10.11).

Noe. Vezi la Geneza 5,29.

Lameh. Vezi la Geneza 5,25.

Luca 3:37

37. Metusala. Adică Metuselah (vezi la Geneza 4,18; 5,25).

Enoh. Vezi la Geneza 5,22.24.

Iared. Vezi la Geneza 4,18.

Maleleel. Adică, Mahalaleel (vezi la Geneza 4,18).

Cainan. Vezi Geneza 5,9. Acest patriarh, fiul lui Enos, nu trebuie să fie confundat cu Cainan din Luca 3,36, care nu este menționat în textul masoretic al VT (vezi la v. 36).

Luca 3:38

38. Enos. Vezi la Geneza 4,26.

Set. Al treilea fiul al lui Adam și al Evei (vezi la Geneza 4,25).

Adam. Pentru însemnătatea numelui vezi la Geneza 1,26; 3,17; Numeri 24,3. Luca începe genealogia sa cu nașterea supranaturală al celui de-al doilea sau „ultimul Adam” (1 Corinteni 15,45) și acum o încheie cu o referire la crearea celui dintâi Adam.

Fiul lui Dumnezeu. Luca afirmă aici credința lui în Dumnezeu ca Creator al omului și Autor al vieții, Cel care „dă tuturor viața, suflarea și toate. El a făcut „...toți oamenii, ieșiți dintr-unul singur [„dintr-un sânge”]” (Fapte 17,25.26). La început omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. Prin credință în Isus Hristos avem privilegiul de a fi creați din nou după chipul Lui (vezi 2 Corinteni 5,17).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–18 DA 97–108
7 PK 140

10, 11 DA 107

13 DA 553

19 EW 154

21, 22 DA 109–113

22 EW 153, 156

23 4T 109

38 Ed 33, 130; PP 45

Luca 4:1

1. Plin de Duhul Sfânt. [Ispitirea, Luca 4,1-13 = Matei 4,1:11 = Marcu 1,12.13. Comentariu major: Matei]. O referire la primirea Duhului Sfânt la data botezului (vezi cap. 3, 21.22).

Dus. Timpul verbului în textul grec lasă să se înțeleagă că conducerea Duhului Sfânt la care se face referire aici nu a fost limitată la călătoria în pustie, ci a continuat în timpul rămânerii Lui acolo.

Luca 4:2

2. Patruzeci de zile. Matei lămurește că cele trei mari ispite au avut loc la sfârșitul celor 40 de zile (vezi cap. 4,2-3) un lucru clar și din ultima parte a lui Luca 4,2. Când Isus a intrat întâi în pustie a fost, ca să zicem așa, înconjurat de slava Tatălui, iar când slava s-a depărtat El a fost lăsat singur să dea lupta cu ispita (DA 118). Ispitele lui Satana au continuat în tot cursul celor 40 de zile ale postului lui Isus; cele trei menționate în v. 3-13 au reprezentat punctul culminant al ispitelor și au avut loc la sfârșitul perioadei (vezi 2 SP 90).

Luca 4:3

3. Pietrei acesteia. Poate Satana a arătat spre o anumită piatră, o piatră a cărei formă poate să fi semănat cu o pâine orientală turtită și rotundă (vezi la Matei 4,3).

Luca 4:5

5. Clipă. Gr. sigme, de la stizo, „a tatua”, adică „a înțepa” sau „a puncta” de unde „un punct în timp”. Noi am putea zice, „într-o secundă” sau „într-un tic-tac al ceasului”. Traducerea lui Tyndale zice: „într-o clipeală de ochi”.

Luca 4:6

6. Mie îmi este dată. Adică, de Adam, când a păcătuit. După căderea în păcat a omului Satana s-a intitulat „domn” al acestei lumi (DA 114), uitând că Adam deținea dreptul la titlul acesta numai în virtutea ascultării lui de Creatorul. Satana vrea să spună că Adam îl alesese pe el ca suveran și reprezentantul său în cer. Accentul pus aici în limba greacă pe pronume prin poziția lor este revelator: „Ție îți voi da...căci mie mi-a fost dată...Tu, deci, dacă Te vei închina mie”, etc. Cineva aproape poate să vadă gesturile emfatice ale lui Satana când face propunerea aceasta.

Luca 4:10

10. Să Te păzească. Gr. diphulasso, „să te păzească cu grijă” (vezi la Matei 4,6).

Luca 4:13

13. L-a ispitit în toate felurile. [„A sfârșit toate ispitele”, KJV]. Literal, „fiecare ispită”. Vezi la Matei 4,11.

Până la o vreme. Adică, până la un timp potrivit, când s-ar fi putut ivi o altă ocazie. Din anii cei mai timpurii Hristos a fost continuu asaltat de ispititorul (DA 71, 116).

Luca 4:14

14. Puterea. [Începutul lucrării galileene, Luca 4,14.15 = Matei 4,12 = Marcu 1,14.15. Comentariu major: Matei]. Gr. dunamis, „puterea”, de unde a derivat cuvântul „dinamită” (vezi la cap. 1,35). Duhul Sfânt este agentul activ atât la creațiune (vezi Geneza 1,2) cât și la recreațiune (vezi Ioan 3,5). Împărăția lui Dumnezeu urma să vină „cu putere” (vezi Marcu 9,1). Puterea Duhului Sfânt a umbrit pe Maria în clipa întrupării (vezi Luca 1,35). Prin Duhul Sfânt ea a primit înțelepciune să conlucreze cu cerul la dezvoltarea caracterului lui Isus (DA 69). Dar la botezul Lui, Duhul Sfânt a coborât asupra lui Hristos într-un mod special și S-a umplut cu putere divină pentru împlinirea misiunii Sale (vezi la Ioan 3,34). Mai târziu, ucenicilor li s-a făgăduit „putere” când Duhul Sfânt avea să se coboare „peste” ei – putere de a da mărturie despre solia măreață a unui Mântuitor crucificat și înviat (vezi Fapte 1,8; cf. cap. 2,1-4).

Vestea. [„Faima”, KJV]. Gr. pHEME, „vestea” sau „faima”, de la phemi „a spune”. „Faima” unei persoane constă din ceea ce se spune despre ea. „Faima” lui Isus a crescut atunci când s-au răspândit vești despre El prin cuvântul gurii „în tot ținutul de primprejur”.

Luca 4:15

15. El învăța. Potrivit cu textul grec, „el stăruia să învețe”. Învățătura era felul obișnuit prin care Hristos făcea cunoscut adevărul. În definiția actuală predicarea este o prezentare mai oficială a adevărului; învățarea e mai puțin oficială. Învățarea tinde să fie mai cu efect decât predicarea deoarece ascultătorii sunt participanți, în timp ce la predică ei sunt în primul rând ascultători pasivi. Din timp în timp Isus a ținut cuvântări mai oficiale, ca Predica de pe Munte și predica despre Pâinea vieții. Dar și cu privire la Predica de

pe Munte raportul spune: „A început să vorbească și să-i învețe astfel” (Matei 5,2). Fericit este predicatorul care poate da predicii lui în plus însușirea de învățare.

Sinagogile lor. Adică, sinagogile Galileii. Pentru o descriere a sinagogii și a serviciilor ei vezi p. 56-58. Probabil că Luca menționează învățarea lui Isus în sinagogă ca anticipare a întâmplării pe care el este pe punctul de a o nara (v. 16-30). Îndată după întâmplarea din sinagoga din Nazaret el relatează alta care a avut loc în sinagoga din Capernaum (v. 31-37) și observă din nou că Isus „propovăduia în sinagogile Galileii” (v. 44).

Slăvit. Sau „onorat” sau „lăudat”. Galileea era un câmp mai favorabil pentru lucrarea Mântuitorului decât Iudea (DA 232). Oriunde mergea Isus „gloata cea mare îl asculta cu bucurie” (Marcu 12,37).

Luca 4:16

16. În Nazaret. [Prima respingere la Nazaret, Luca 4,16-30. Vezi harta p. 218; diagrama p. 229-231. Vezi nota adițională de la sfârșitul capitolului]. Aceasta a fost cea dintâi vizită a lui Hristos la Nazaret de când părăsise atelierul de dulgherie din toamna anului 27 d.Hr. pentru a începe lucrarea Lui publică (DA 236). Acum era probabil pe la sfârșitul primăverii anului 29 d.Hr. și aproape jumătate din lucrarea Lui publică era în trecut. Un an mai târziu, probabil pe la începutul primăverii anului 30 d.Hr., Isus a făcut vizita Sa următoare și finală (DA 241) în cetatea aceasta. Cea dintâi vizită este relatată numai în v. 16-30; pentru a doua, vezi la Marcu 6,1-6. Aici în Nazaret încă locuiau mama, frații și surorile lui Isus (DA 236) și fără îndoială se găseau printre închinătorii de la sinagogă în acest Sabat anumit.

Unde fusese crescut. Vezi la Matei 2,23; Luca 2,51.52.

Obiceiul Său. Literal, „potrivit cu ceea ce era obișnuit pentru El.” Hristos avea obiceiul de a participa la serviciile regulate de la sinagogă în ziua de Sabat. Adesea ca tânăr El fusese chemat să citească lecția din profeți chiar în sinagogă aceasta din Nazaret și, din intima cunoaștere a Scripturilor, El scosese învățături care mișcau inima ascultătorilor (DA 74; cf. 70). Se pare că Isus s-a folosit adesea de ocazia acordată de adunarea oamenilor la sinagogile din Iudea și din Galilea, pentru a-i învăța (vezi Matei 4,23; 12,9; 13,54; Marcu 1,21; 6,2; Ioan 18,20; etc.; vezi la Luca 4,15) la fel cum a făcut Pavel mai târziu în țările străine (Fapte 13,14.15.42).

În ziua Sabatului. Simpla afirmație a lui Luca că Isus lua parte în mod obișnuit la serviciile de la sinagogă în ziua de Sabat, pe care EL în mod specific o identifică drept ziua a șaptea a săptămânii (cap. 23,56 la 24,1), lămurește datoria creștinului care-L iubește pe Învățătorul și vrea să meargă pe urmele Lui (vezi Ioan 14,15; 1 Petru 2,21). Faptul că Hristos, pe când era aici pe pământ ținea personal aceeași zi a săptămânii ca și iudeii, este, de asemenea, o dovadă că nu se pierduse calcularea timpului de la darea Legii pe Sinai sau de la creațiune. Hristos este „Domn și al Sabatului” (Marcu 2,28); adică, El l-a făcut (Geneza 2,1-3; cf. Marcu 2,27) și îl pretinde ca zi a Sa. Exemplul Lui în păzirea Sabatului este deci un model perfect pe care să-L urmeze creștinul, atât în ce privește timpul, cât și felul de păzire al lui. În plus, nu poate fi îndoială că săptămâna, așa cum o avem noi acum, a coborât în succesiune neîntreruptă de la Hristos încoace și că păzirea zilei a șaptea a săptămânii astăzi este păzirea Sabatului așa cum l-a păzit Hristos. De atunci până acum au fost milioane de iudei împărățiați prin lumea civilizată și ar fi fost imposibil ca ei toți simultan să facă identic aceeași greșeală în calcularea zilei a șaptea a săptămânii.

Sinagogă. Pentru o descriere a vechii sinagogi și a serviciilor ei vezi p. 56-58. Pentru o descriere a ruinelor sinagogii din Capernaum vezi la Ioan 6,59.

S-a sculat. Respectul pentru Cuvântul scris cerea ca cineva care îl citea public să rămână în picioare. Legea și Proorocii erau citite în felul acesta, dar nu Scrierile, care atunci nu se bucurau de o situație egală (vezi vol. I, p. 37; vol. V, p. 57.58).

Să citească. Gr. anaginosko, un termen comun în NT pentru citirea publică a Scripturilor (vezi Fapte 13,27; 15,21; Coloseni 4,16; 1 Tesaloniceni 5,27), dar care, de asemenea, s-ar putea referi și la citirea particulară (vezi Matei 24,15; Luca 10,26; Fapte 8,28). Era de așteptat că Isus urma să fie solicitat să citească Scripturile și să țină o predică când S-a înapoiat la Nazaret, o însărcinare pe care orice israelit calificat, chiar și cei minori, ar fi putut fi chemat să o îndeplinească. El fusese adesea chemat să facă lucrul

acesta când era copil (DA 74) și reputația Lui ca predicator în Iudea (vezi Ioan 3,26; DA 181) făcea acum pe concetățenii Săi să fie nerăbdători să audă ce avea El de spus. Cel care citea fragmentul din profeți era de așteptat să țină predica.

Luca 4:17

17. I S-a dat. Adică, de diacon sau chazzan, a cărui datorie era să scoată sulurile sacre din chivot și să le înmâneze cititorului și să le readucă în chivot la sfârșitul citirii (vezi p. 56). Astfel, în armonie cu ritualul sinagogii, chazzan-ul a luat sulul Profeților din chivot, i-a scos învelitoarea și l-a înmânat, nedeschis, lui Isus. Se pare că Isus nu numai că vorbea limba obișnuită a poporului dar, de asemenea, citea bine evreiește – la data aceea o limbă mai mult sau mai puțin moartă cu excepția scopurilor religioase. Secțiunea la zi era citită întotdeauna în ebraică.

Isaia. Se consideră că pe vremea lui Hristos, cel invitat să citească lecția din Profeți și să țină predica, putea alege partea care să fie citită „Isus în mod specific a cerut sulul profetului Isaia” (vezi nota adițională la sfârșitul acestui capitol).

A deschis-o. Pot fi citate dovezi textuale (cf. p. 146), pentru exprimarea „desfășurat”.

Cartea. Gr. biblion, „carte” sau „sul”. Cuvântul nostru „Biblie” derivă de la acest cuvânt. „Cartea” era un sul. Vezi p. 113.

A dat peste locul. Isus a continuat să desfășoare sulul de pe vergea până a ajuns la pasajul pe care dorea să-l citească, înfășurând în același timp, cu cealaltă mână, partea pe lângă care se trecuse (vezi clișeul cu sulul lui Isaia de la Marea Moartă, vol. I, p. 33). Isaia 61,1.2 ar fi aproape la sfârșitul sulului.

Unde era scris. Așa cum este dat de Luca, citatul este în acord cu LXX-a la Isaia 61,1.2a, cu excepția omisiunii, în multe manuscrise vechi, a părții „să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită” și înserarea unei propoziții „să dau drumul celor apăsați”, printr-o parafrazăre a lui Isaia 58,6. Luca avea probabil LXX-a timpului său în față când a scris (vezi la cap. 3,36). Era o practică iudaică veche de a lega în felul acesta laolaltă pasaje ale Scripturii (vezi la Marcu 1,2).

Luca 4:18

18. Duhul Domnului. Pentru rolul Duhul Sfânt în lucrarea de pe pământ a lui Isus vezi la Matei 3,16; 4,1.

Este peste Mine. Duhul Sfânt a venit peste Isus la data botezului Său pentru a-l împuternici în vederea lucrării Sale pe pământ (vezi Luca 3,21.22; Ioan 1,32; Fapte 10,38).

Uns. Gr. chrio, de unde este derivat titlul lui Hristos, Unsul (vezi la Matei 1,1). În cadrul lui mesianic, pasajul acesta ar putea fi tradus liber: „El M-a făcut Hristosul” sau „El M-a făcut Mesia” (vezi la Isaia 61,1).

Săracilor. Săracii erau de obicei la cheremul slujbașilor, negustorilor și vecinilor lipsiți de scrupule. În plus, se presupunea în general că suferința sărăciei se datora blestemului lui Dumnezeu – că starea lor nefericită era propria lor greșală. Puțini arătau împreună simțire față de starea lor nenorocită. Deosebita iubire a lui Isus față de cei săraci era una din marile dovezi ale mesianității Lui la care El i-a atras atenția lui Ioan Botezătorul când acesta din urmă tânjea în închisoare (vezi Matei 11,5). Aceia care au puține din bunurile acestei lumi sunt adesea conștienți de nevoile lor și de sprijinirea lor pe Dumnezeu și în felul acesta adesea susceptibili la predicarea Evangheliei. Evanghelia lui Isus înseamnă ajutor pentru săraci, lumină pentru cel neștiutor, alinarea necazului pentru cel suferind și emancipare pentru robii păcatului.

Orice persoană care dovedea interes pentru ajutorarea săracilor era învățată să fie deosebit de neprihănită și facerea de milostenie devenea sinonimă cu neprihănirea (vezi la Fapte 10,2-4; etc.). Se întâmpla adesea că facerea de milostenie era practică nu din interes plin de simpatie de a-i ajuta pe săraci, cât din dorința de a câștiga neprihănire (vezi la Matei 6,1-4; Ioan 12,5). Totuși, grija autentică, plină de simpatie față de sentimentele și nevoile semenilor noștri este una din cele mai bune dovezi ale „religiei curate” (vezi Iacov 1,27), ale convertirii sincere (1 Ioan 3,10.14), ale iubirii față de Dumnezeu (vezi 1 Ioan 3,17-19; 4,21) și ale pregătirii pentru intrare în Împărăția cerului (vezi Matei 25,34-46).

Poate că Isus Se gândea și la „cei săraci în duh” (vezi la Matei 5,3) – cei care au nevoie de cele spirituale și nu de cele materiale. Celor „săraci în duh”, celor care își simt lipsa lor spirituală, Hristos le-a făgăduit resursele nesfârșite ale Împărăției cerului. De fapt, nu este de nici un folos să predicăm Evanghelia la alții decât celor care simt nevoia după ceva mai mult decât are de oferit lumea aceasta (cf. Apocalipsa 3,17.18). Cei care sunt bogați în credință sunt cei care aud și ascultă solia Evangheliei (vezi la Matei 7,24), care urmează să fie „moștenitori ai împărăției” (vezi Iacov 2,5). Ceea ce contează este „comoara din cer” (vezi Luca 12,21.33; 18,22).

Evanghelia. Vezi la Marcu 1,1.

Cei cu inima zdrobită. Cuprinzând, desigur, pe aceia care suferă o amară dezamăgire, dar referindu-se îndeosebi la cei care sunt „zdrobiți cu inima” și plini de căință pentru păcat. „Cei cu inima zdrobită” amintiți aici pot fi comparați cu aceia care „plâng” din cauza păcatului, adică, cei cu inima zdrobită (vezi la Matei 5,4; cf. Romani 7,24). Isus a venit ca să lege inimile zdrobite.

Robilor. Acesta nu se referă la cei care sunt robi cu adevărat, ci la cei care fuseseră robi ai lui Satana în trup, minte și spirit (vezi Romani 6,16). Isus nu l-a eliberat pe Ioan din închisoare. „Robii” sunt „duhuri” care lăncezesc în „închisoarea” lui Satana (vezi 1 Petru 3,19), prinși în „cursa Diavolului, de care au fost prinși, ca să-i facă voia” (vezi 2 Timotei 2,26).

Orbilor. Nu numai orbilor din punct de vedere literal, ci și celor orbi din punct de vedere spiritual (vezi Matei 15,14; 23,16-19.26; Ioan 9,39-41).

Să dau drumul. [„Să pun în libertate”, KJV]. O parafrază a cuvintelor din Isaia 58,6 (vezi la Luca 4,17). La citirea Profetilor, dar nu și a Legii, se permitea să se sară de la un pasaj la altul.

Celor apăsați. [„Celor zdrobiți”, KJV]. Textul citat vorbește despre a lăsa pe cei „apăsați să fie liberi”, iarăși un lucru esențial în sens spiritual. Același cuvânt ebraic tradus „apăsați” în Isa 58,6 este redat „zdrobit” în Isaia 42,3, unde este profetizat de Hristos că trestia zdrobită nu o va frânge”. În Isaia 42,4 cuvântul este tradus „nu se va lăsa” [„nu va fi descurajat”]. Isus a venit pentru a elibera pe oameni de poverile grele ale păcatului și restricțiile rabinice puse asupra iudeilor (vezi Matei 23,4; cf. 11,28-30).

Luca 4:19

19. Anul de îndurare. [„Anul bine plăcut”, KJV, G. Gal.]. Adică, era Evangheliei, când cei care-și simt lipsa lor spirituală (cei săraci în duh), cei cu inima zdrobită, cei care au fost robi ai păcatului și orbi față de cele spirituale și cei care au fost răniți și apăsați de cel rău, să poată aștepta eliberarea de păcat. „Anul de îndurare [„anul plăcut”] al Domnului” aduce aminte de anul jubliar [„al veseliei”], când robii erau eliberați, datoriile erau anulate și pământul moștenire era redat proprietarului lui originar (vezi la Levitic 25,10.15.24).

La punctul acesta Isus a sfârșit citatul Său din Isaia 61,1.2. Propoziția următoare care era pentru iudeul patriot culminarea întregului pasaj – „ziua răzbunării Dumnezeului nostru” – El n-a citit-o. Iudeii credeau cu mare plăcere că mântuirea era pentru ei și pedeapsa era pentru Neamuri (vezi Psalmii 79,6). Ideea iudaică că mântuirea era o chestiune de naționalitate și nu o supunere față de Dumnezeu, i-a orbit pe oameni față de adevărata natură a misiunii lui Hristos și i-a determinat să-L respingă. Ei așteptau ca Mesia să Se arate ca un principe puternic în fruntea unei oștiri puternice, pentru a înfrânge pe toți asupritorii lor și pentru a aduce lumea sub stăpânirea lui Israel (DA 30, 236).

Această concepție fundamental greșită a apărut pe urma faptului că iudeii au trecut cu vederea profețiile care vorbeau despre un Mesia suferind și aplicau greșit pe acelea care arătau spre slava celei de a doua Lui veniri (DA 30). Ceea ce i-a dus la starea aceasta de orbire spirituală era mândria, prejudecata și părerile preconcepute (vezi DA 65, 212, 242). Ei erau orbi față de faptul că nu fărâma de lumină care strălucește pe cărarea unui om contează, ci folosul care se dă acelei lumini. Ei se delectau la gândul că judecata lui Dumnezeu este păstrată pentru alții și se poate să fi fost surprinși că Isus nici măcar nu pomenea aceasta. Când, în predica Sa, Isus a înălțat credința păgânilor, lăsând astfel să se înțeleagă lipsa iudeilor de credință, ascultătorii și-au ieșit din fire de resentiment și de furie (vezi v. 25-29).

Pentru comentariul asupra falselor concepții ale iudeilor cu privire la împărăția mesianică vezi la Matei 3,7; 4,9; 5,2.3; Luca 1,68. Pentru comentariul asupra adevăratei naturi a împărăției vezi la Matei 3,2; 3,4.17; 5,2.3; Marcu 3,14.

Luca 4:20

20. A închis cartea. Adică, a înfășurat sulul cărții lui Isaia pe unica lui vergea (vezi la v. 17).

Îngrijitorului. Gr. *huperetes*, literal, „subaltern”, deci cineva care servește cu mâinile, „servitor”. Aici fără îndoială Luca se referă la *chazzan* sau diacon, care a readus sulul la chivot (vezi la v. 17).

A șezut jos. Obiceiul cerea o poziție în picioare la citirea Legii și a Profetilor. Dar pentru predica ce urma după citire, vorbitorul ședea pe scaun numit adesea „scaunul lui Moise”. Scaunul acesta se afla pe o platformă ridicată aproape de strană. Adesea, poate de obicei, Hristos ședea când predica sau învăța (vezi Matei 5,1; Marcu 4,1; Luca 5,3; Ioan 8,2), o deprindere urmată, de asemenea, cel puțin ocazional de ucenicii Săi (vezi Fapte 16,13). Vezi p. 57.

Pironite. Era fără îndoială o atmosferă de suspans indusă de atenția concentrată (vezi Fapte 6,15; 10,4, etc.) și de o expresie de seriozitate pe fața lui Isus. Un efect similar a fost produs la fiecare din cele două curățiri ale Templului (vezi DA 157, 158, 591; vezi la Luca 2,48). Însăși atmosfera părea să vibreze de așteptare.

Luca 4:21

21. A început să le spună. Isus era considerat popular un rabi sau un învățător (vezi Ioan 1,38.49; 3,2; 6,25). Era de așteptat ca Lui, fiind un rabi în vizită să I se ceară să țină predica, mai ales datorită faptului că Nazaretul era orașul Lui și că tocmai în sinagogă aceasta citise din Scripturi când era copil (vezi la Luca 4,16). Este evident că Luca dă numai cea mai strictă schemă a observațiilor pe care Isus le-a făcut cu ocazia aceasta, probabil alegând îndeosebi acele comentarii care au produs efectul relatat în v. 22 și reacția violentă din v. 28.29.

Astăzi. Fără îndoială că anunțarea aceasta i-a făcut pe oameni să-și dea seama că Isus îi considera pe ei săraci, cu inima zdrobită, robi, orbi și apăsați (DA 237). De repetate ori în decursul lucrării Lui, Isus a citit din profeții VT și a declarat: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în auzul vostru” (DA 242).

Cuvintele acestea. [„Scriptura aceasta”, KJV]. Criticii care afirmă fericiți că Isus nu s-a considerat niciodată ca Mesia al profeției VT ar face bine să cugete la afirmația aceasta. În zilele lui Hristos Iudeii înțelegeau Isaia 61,1.2 ca o profeție mesianică clară.

Luca 4:22

22. Toți Îl vorbeau de bine. [„Toți Îi aduceau mărturie”, KJV; „Toți Îi dădeau bună mărturie”, G. Gal.]. Oamenii din Nazaret auziseră vești despre puterea care însoțise predica lui Isus în cursul lucrării Lui în Iudea (vezi la Matei 4,12). Acum ei înșiși ajunseseră sub vraja acelor predici. Acum ei știau că veștile nu fuseseră exagerate.

Cuvintele pline de har. Trebuie să se fi spus mult mai mult decât este relatat aici. Revărsarea de cuvinte pline de har, atrăgătoare, îi fermeca și îi fascina pe oameni.

Nu este acesta? Forma întrebării în textul grec lasă să se înțeleagă că aceia care puneau întrebarea așteptau un răspuns afirmativ. Întrebarea lor nu exprima incertitudinea, ci mai degrabă uimirea. Anii lor de cunoștință cu Isus îi determinaseră să-L privească drept un om obișnuit ca și ei, deși, probabil, nu la fel de greșit ca ei. Ei refuzau să creadă că El, Cel pe care-L cunoscuseră atât de bine, ar putea fi Cel Făgăduit și lipsa lor de credință îi lăsa năucii.

Feciorul lui Iosif. Isus era de obicei considerat ca „fiu al lui Iosif” (vezi la cap. 2,33.41; 3,23). Mama, frații și surorile lui Isus locuiau încă în Nazaret (vezi Matei 13,54-56; DA 236) și fără îndoială erau în auditoriu. Probabil că atunci când oamenii gândeau în ei înșiși: „Nu este acesta feciorul lui Iosif?” privirile lor s-au îndreptat în mod natural în direcția acestor membri ai familiei lui Isus. Se poate numai imagina care

trebuie să fi fost gândurile inimii Mariei la o ocazie ca aceasta (vezi Luca 2,34.35.51).

Luca 4:23

23. Fără îndoială. [„Cu siguranță”, KJV; „Cu adevărat”, G. Gal.]. Gr. pantos, „întru totul”, „în orice caz” sau „fără îndoială”. Pantos este folosit pentru a scoate în evidență afirmații sau tăgăduiri (vezi Fapte 18,21; Romani 3,9). În timp ce Isus citea pe fețele și inimile ascultătorilor, El cunoștea foarte bine gândurile care-i frământau. Străduința Lui de a descoperi ascultătorilor Săi adevărata lor atitudine și stare (vezi Luca 4,23-27) i-a înfuriat și mai mult și i-a îndemnat să încerce să-I ia viața. Isus a dat adesea dovadă că citea gândurile oamenilor și prin aceasta dădea dovadă de divinitatea Sa (vezi la cap. 2,48).

Doctore, vindecă-te pe tine însuși. Se pare că acesta era un proverb popular. Versiunea ebraică a proverbului zice: „Doctore vindecă-ți ologeala ta”. În formă diferită, aceeași idee era exprimată de greci și de alte popoare din antichitate, cu sarcasm pentru tratamentul fără succes. Tocmai partea aceasta a cuvântării lui Isus (v. 23-27) dădea dovadă că El le citea gândurile ascunse (DA 238). Comparați cu ironia asemănătoare ce-I era aruncată când era pe cruce (vezi Matei 27,42).

Comentatorii nu sunt de acord în ce privește înțelesul precis pe care Isus intenționa ca proverbul să-l transmită auditoriului. Unii au sugerat că El interpreta gândurile lor ca însemnând: „Ai făcut multe semne de vindecare și alte minuni pentru alții [însemnând oamenii din Capernaum], acum fă un semn în folosul tău [adică al oamenilor din Nazaret]. Zici că ești Mesia din profeție; să vedem câteva minuni”. Cererea aceasta de „semne” îi era adesea aruncată lui Isus și cu toate acestea EL niciodată nu S-a conformat la ea (vezi Matei 12,38.39; Marcu 8,11.12; Ioan 6,30-32).

Cererea aceasta nerostită arată clar că Isus nu făcuse nici o minune în timpul copilăriei și tinereții Lui, așa cum pretind evangheliile apocrife (vezi la Luca 2,52). Oamenii din Nazaret cereau ca El să-Și facă o reputație în Nazaret, zicând oarecum așa: „Dovedește-te aici”.

Ai făcut în Capernaum. Mulți comentatori au considerat referirea la minunile din Capernaum ca dovada că incidentul acesta a avut loc târziu în timpul lucrării lui Hristos în Galileea și că relatarea lui Luca a vizitei la Nazaret este o relatare a aceleiași întâmplări relatate în Matei 13,54-58 și Marcu 6,1-6. Totuși, concluzia aceasta este neîndreptățită având în vedere faptul că fiul omului de neam mare fusese vindecat în Capernaum (deși Isus era în Cana pe vremea aceea) și cetatea fusese trezită de întâmplarea aceea (DA 200). Vindecarea fiului omului de neam mare avusese loc cu câteva luni înainte de vizita aceasta la Nazaret (vezi Ioan 4,53; vezi diagrama p. 230, 231). De asemenea, oamenii din Galileea auziseră fără îndoială vești despre minunile lui Isus din Iudea (vezi Ioan 4,44.45; DA 196). Este clar că lucrarea oficială, susținută, din Capernaum încă nu începuse (vezi la Matei 4,12.13), deși Isus deja vizitase cetatea pentru scurt timp (vezi Luca 4,14.15; Ioan 2,12). Vezi nota adițională la Luca 4.

Luca 4:24

24. Adevărat. Gr. amen, „sigur”, sau „adevărat” (vezi la Geneza 15,6; Deuteronom 7,9; Matei 5,18).

Nici un prooroc. Isus a venit la proprii Săi concetățeni și ei nu L-au primit (cf. Ioan 1,11). Mândria a pus stavilă recunoașterii din partea lor a prezenței Celui Făgăduit în dulgherul pe care-l cunoscuseră din fragedă copilărie (DA 237).

Luca 4:25

25. Ilie.

Trei ani și șase luni. Cu privire la durata foametei vezi la 1 Regi 18,1 (cf. Iacov 5,10).

Luca 4:26

26. La nici una din ele. Dumnezeu nu poate să facă nimic pentru cei cu inima împietrită și necredincioși, care nu-și simt lipsa (vezi la Matei 5,3). Poziția noastră înaintea lui Dumnezeu este determinată, nu de cantitatea de lumină pe care o avem, ci de cum o folosim (DA 239). Este interesant de observat că Luca, care a scris în primul rând pentru cititorii dintre Neamuri, este singurul care relatează aceste observații ale lui Isus care erau atât de pline de feliicitări pentru Neamurile credincioase și atât de osânditoare pentru iudeii necredincioși.

O văduvă. Vezi 1 Regi 17,8-24.

Sarepta. Adică Zareptah, o cetate pe malul mării aproape de modernul Șarafand, cam la 15 mile spre nord de Tir. Hristos a relatat întâmplarea menționată aici ca întâia Lui ilustrație a adevărului pe care a căutat să-l facă cunoscut citând proverbul din v. 23. Ceea ce L-a împiedicat să facă minuni acolo a fost lipsa de credință din partea locuitorilor Nazaretului (Marcu 6,5.6). Aceasta s-a întâmplat nu pentru că EL era lipsit de putere să facă așa ceva, ci pentru că ei erau nepregătiți să primească binecuvântările pe care El dorea să le reverse asupra lor.

Luca 4:27

27. Mulți leproși. Isus dă o nouă ilustrare a proverbului citat în v. 23. Pentru narațiunea vindecării lui Naaman vezi 2 Regi 5,1-19. Unii din acei „mulți leproși din Israel” la care Se referea Isus sunt menționați în 2 Regi 7,3.

Luca 4:28

28. Când au auzit. Oamenii din Nazaret nu erau greoi în a vedea explicația cuvintelor pe care le spusese Isus. Ei au văzut clar ce vrea să spună Isus. Poate că au străfulgerat prin memoria lor anumite întâmplări din copilăria și tinerețea Mântuitorului când credincioșia lui Isus față de ce era drept și bine osândise în tăcere propria lor purtare rea (DA 89); acum mustrarea subînțeleasă a Domnului a căzut greu pe inima lor împotrivoare. Conștiinți într-o clipă de propriul lor caracter defectuos și de nevoia lor de adevărata pocăință și convertire, inima lor rea s-a ridicat cu revoltă (vezi Romani 8,7). Mândria și prejudecata le-a întunecat mintea lipsită de bunăvoință față de lumina adevărului care pentru o clipă pătrunsese în sufletul lor.

S-au umplut de mânie. Dându-și seama că cuvintele lui Isus îi descriau în chip desăvârșit pe ei, n-au fost dispuși să mai asculte. A-L accepta însemna să admită că nu erau mai buni decât păgânii, pe care-i priveau ca și câini și lucrul acesta au refuzat să-l facă. Nu erau dispuși să-și smerească inima. Cât de diferite erau cuvintele lui Isus de „lucrurile măgulitoare” pe care erau ei obișnuiți să le audă (vezi la Isaia 30,10). Pe cât se pare, oamenii din Nazaret voiau mai bine să rămână săraci, orbi și în robie (vezi Luca 4,18). Deși erau răniți adânc, conștiința lor vinovată s-a trezit în grabă pentru a aduce la tăcere cuvintele pătrunzătoare ale adevărului. Mândria națională sălbatică se ridica împotriva gândului că binecuvântările Evangheliei ar putea fi puse la dispoziția păgânilor și în fățarnicia lor necugetată ei erau gata să-L ucidă pe Domnul vieții (vezi Fapte 3,15).

Luca 4:29

29. S-au sculat. Oamenii din Nazaret terminaseră de ascultat înainte ca Isus să fi terminat de vorbit. Ei „nu L-au primit” (Ioan 1,11). În inima lor era ucidere chiar în ziua de Sabat și erau gata să-L nimicească.

Sprânceana muntelui. Adică, o proeminență sau ieșitură a muntelui. Așa numitul Munte al Precipitării, locul tradițional al acestui eveniment este cam la 2 mile de Nazaret, mult dincolo de limitele unei călătorii de Sabat. Mai probabil, oamenii L-au dus pe o stâncă de calcar înaltă de vreo 30 sau 40 de picioare la colțul de sud-vest al orașului, care este încă vizibilă astăzi, atârând deasupra mănăstirii Maronite.

Pe care. Pe munte, nu pe sprânceana lui.

Luca 4:30

30. A trecut prin mijlocul lor. [„Trecând prin mijlocul lor”, KJV]. Îngerii L-au înconjurat și L-au condus într-un loc sigur, așa cum au mai făcut și în altă ocazie (cf. Ioan 8,59) și așa cum au ocrotit adesea pe martorii cerului din toate timpurile (vezi DA 240). Așa a fost cu Lot (vezi Geneza 19,10.11) și cu Elisei (vezi 2 Regi 6,17.18) și așa a fost chiar și în timpurile moderne. Isus „a trecut prin mijlocul” mulțimii sub protecția îngerilor sfinți (vezi DA 240). În diferite timpuri cei porniți să ia viața lui Isus au fost reținuți să-și aducă la îndeplinire relele lor intenții (vezi Ioan 7,44-46; 10,31-39), deoarece lucrarea Lui publică nu era terminată, „căci încă nu-i venise ceasul” (vezi Ioan 7,30).

A plecat de acolo. [„A mers în drumul Său”, KJV]. Așa după cum deja s-a observat, această vizită la Nazaret, prima după botezul lui Hristos, a avut loc probabil pe la sfârșitul primăverii sau începutul verii

anului 29 d.Hr. (vezi la v. 16). Următoarea și ultima Lui vizită în oraș a avut loc aproape un an mai târziu la începutul primăverii anului 30 d.Hr., nu cu mult timp înainte de Paște (vezi la Marcu 6,1-6).

Luca 4:31

31. S-a pogorât. [Mutarea la Capernaum, Luca 4,31 = Matei 4,13-17 = Marcu 1,14.15. Comentariu major: Matei.]. De la satul Nazaret, sus în munți, la Capernaum, cam la vreo 20 de mile pe țărmul Lacului Galileea este într-adevăr o pogorâre în jos, de la 1444 picioare deasupra nivelului mării la 685 de picioare sub acel nivel. Este posibil ca Maria și ceilalți membri ai familiei să-L fi însoțit pe Hristos la Capernaum.

Cetate din Galileea. Probabil o explicație adăugată de Luca în folosul cititorilor săi, din care nu toți erau familiari cu geografia Palestinei (vezi p. 664).

Învăța pe oameni. [„Îi învăța”, KJV]. [Demonizatul din sinagogă, Luca 4,31-37 = Marcu 1,21-28. Comentariu major: Marcu]. Potrivit cu textul grec „stăruia în a-i învăța”. A fost implicată o perioadă de timp. Învățătura a început în sinagoga din Capernaum și probabil s-a concentrat acolo.

În ziua Sabatului. Așa cum era practica obișnuită a Domnului (vezi la v. 16).

Luca 4:32

32. Uimiți. Uimirea era reacția obișnuită la învățătura lui Isus (vezi Matei 7,28.29; 13,54; Marcu 6,2).

Putere. Gr. exousia, „autoritate” (vezi la cap. 1,35). Cu privire la felul impresionant al vorbirii lui Isus, vezi DA 237, 253-255.

Luca 4:33

33. În sinagogă. Poate aceasta era sinagoga construită de un ofițer roman pentru oamenii din Capernaum (vezi cap. 7,5).

Duh de drac necurat. Literal, „demon” (vezi nota adițională la Marcu 1).

Luca 4:34

34. Ce avem noi cu Tine? [„Lasă-ne în pace”, KJV]. Gr. ea, considerat de unii a fi imperativul lui eao, „a lăsa”, „a permite”, dar mai probabil simplu interjecția ea: „Ha!” sau „Ah!” o exclamație de surpriză sau neplăcere, mânie sau consternare.

Luca 4:35

35. Fără să-i facă vreun rău. Așa cum s-ar fi așteptat să facă (vezi la Marcu 1,26). Numai doctorul Luca relatează acest amănunt însemnat.

Luca 4:38

38. A ieșit. [„S-a ridicat”, KJV]. [Soacra lui Petru; Bolnavii vindecați seara, Luca 4,38-41 = Matei 8,14-17 = Marcu 1,29-34. Comentariu major: Marcu]. Lucrul acesta pare că se referă la plecarea din clădire.

Prinsă. Gr. sunecho, „a ține laolaltă” sau aici, poate „a ține cu putere”.

Friguri mari. Adică „febră mare”. Expresia aceasta ar fi putut să fie și un termen tehnic medical. Potrivit cu anumite surse, medicina greacă împărțea frigurile în două categorii – „mari” și „mici”, adică friguri „ridicate” și friguri „ușoare”.

Luca 4:39

39. S-a plecat spre ea. Așa cum ar face un doctor.

Luca 4:41

41. Draci. Vezi nota adițională la Marcu 1.

Tu ești Hristosul. Aceasta este o afirmație mai precisă decât aceea pe care o făcuse demonizatul mai devreme în aceeași zi (vezi v. 34).

Nu-i lăsa. [„Nu-i îngăduia”, KJV]. Isus a trecut îndată la aducerea lor la tăcere, poate din cauză că mărturia ar fi putut fi interpretată ca însemnând că El chiar era cu ei (vezi la Marcu 3,11).

Hristosul. [„Hristos”, KJV]. Literal „Hristosul”, adică Mesia. Articolul definit face din cuvânt un titlu și nu un nume personal (vezi la Matei 1,1).

Luca 4:42

42. Când s-a crăpat de ziuă. [„Când a fost ziuă”, KJV]. [Prima călătorie galileeană, Luca 4,42-44 = Matei 4,23-25 = Marcu 1,35-39. Comentariu major: Marcu.]

Loc pustiu. Gr. eremos (vezi la cap. 1,80).

Să-L oprească. Adică, ei doreau să împiedice pe Hristos de a-i părăsi făcând, pe cât se pare, tot ce puteau mai bine pentru a împiedica plecarea Lui.

Luca 4:44

44. Galileii. Dovezile textuale sunt împărțite (cf. p. 146) între expresia aceasta și „Iudea”. Luca pare să fi întrebuițat termenul „Iudea” ca echivalent pentru „Palestina”. Întrucât Luca scria în primul rând pentru Neamuri, se poate să fi considerat termenul „Iudea” ca mai plin de înțeles pentru ei și suficient de exact pentru scopurile sale (vezi p. 664).

NOTĂ ADIȚIONALĂ LA CAPITOLUL 4

Există o oarecare diferență de opinie cu privire la faptul dacă întâia respingere din Nazaret a avut loc înainte sau după Paștele anului 29 d.Hr. Potrivit cu un punct de vedere, vizita aceasta la Nazaret și alte evenimente până la includerea primei călătorii galileene a avut loc înainte de Paște. La concluzia aceasta se ajunge prin egalizarea retragerii lui Hristos din Iudea în Galileea, menționată în Matei 4,12 și Marcu 1,14 (datorită întemnițării lui Ioan Botezătorul) cu retragerea Sa menționată în Ioan 4,1-3 (care a rezultat pe urma neînțelegerii dintre ucenicii lui Isus și ucenicii lui Ioan).

În sprijinul acestui punct de vedere se face referire la: 1) O afirmație a lui A.T. Olmstead (Jesus in the Light of History, p. 281) atribuind citirea de către Hristos a pasajului din Isaia 61,1-3 cu ocazia aceasta la al 62-lea Seder al Ciclului trienal al lecturilor sinagogale din Lege și Prooroci, care Seder, afirmă el, „a fost citit la 18 decembrie anul 28 d.Hr.” 2) Faptul că altminteri ar fi o tăcere neobișnuită din partea scriitorilor sinoptici cu privire la evenimentele dintre Paștele anului 28 d.Hr. și 29 d.Hr., comparate cu un raport complet al evenimentelor dintre Paștele anului 29 d.Hr. și 30 d.Hr. 3) Tăcerea lui Luca cu privire la prezența ucenicilor cu Isus la data vizitei la Nazaret. Se susține că după întâlnirea cu omul de neam mare din Cana, Isus S-a dus singur la Nazaret, după ce trimisese pe ucenicii Săi la Capernaum să nu fie martori la respingerea din Nazaret. Vezi diagramele de la p. 230, 231.

Dificultățile care însoțesc punctul acesta de vedere sunt următoarele:

1. Susținerea lui Olmstead că Isus a citit din Isaia 61,1-3 pentru că aceasta era legătura regulată din Ciclu trienal pentru acel Sabat anumit este bazată pe o listă de lecturi din Ciclu trienal datând de prin anul 600 d.Hr. și aflată în genizah (un depozit de suluri uzate) a sinagogii Fustat din Cairo. Se știe că un Ciclu trienal a fost cândva folosit în Palestina, dar nu sunt dovezi că anumite lecturi din Profeți erau rânduite pentru citirea în Sabat în sinagogi înainte de distrugerea Templului în anul 70 d.Hr. Mai departe, Olmstead citează pe Iacov Mann (the Bible as Read and Preached in the Old Synagogue, p. 481, 569, 573) în sprijinul folosirii pasajului din Isaia 61,1-3 ca lectură din Profeți pentru al 62-lea Seder, când de fapt Mann trage concluzia că lectura din Isaia 61,1-3 nu a fost lectura din Ciclu trienal din Profeți pentru al 62-lea Seder decât la multă vreme după timpurile NT (p. 481-487). Argumentul că al 62-lea Seder procură un temei valabil pentru datarea celei dintâi respingeri de la Nazaret este deci fără confirmare. În plus, potrivit cu 2 SP 110, „la sfârșitul slujbei” după obișnuita lectură a Profeților (vezi p. 57) și a cuvintelor de îndemn din partea prezbiterului, „Isus S-a ridicat cu calmă demnitate și le-a cerut să-I aducă cartea proorocului Isaia”. Se pare că alegerea a fost a Lui (vezi vol. V, p. 57, 58). Vezi intrarea bibliografică la Olmstead, p. 265.

2. Argumentul că tăcerea scriitorilor sinoptici care fixează incidentele din lucrarea galileeană între prima respingere la Nazaret și prima călătorie galileeană, inclusiv până la Paștele din anul 28-29 d.Hr. este, în cel mai bun caz, un argument în favoarea tăcerii și ca atare neconvincător. Ioan tace tot atât de mult cu privire la lucrarea galileeană ca și scriitorii sinoptici în ce privește lucrarea din Iudea. După câte știm nici unul din scriitorii sinoptici nu a fost martor ocular la lucrarea iudeeană. Poate că faptul că lucrarea iudeeană a fost neproductivă în comparație cu lucrarea galileeană (vezi DA 194, 232) i-a determinat pe scriitorii sinoptici să vadă că nu are rost să dea o relatare extinsă a perioadei anterioare. Vezi la cap. 4,23.

3. A treia susținere este la fel întemeiată pe un argument din tăcere și deci neconcludent. În felul acesta primul punct de vedere este lipsit de dovezi pozitive.

Motivele pentru fixarea primei respingeri de la Nazaret în primăvara anului 29 d.Hr., după Paște, sunt următoarele:

1. Ioan afirmă clar că retragerea din Iudea în Galileea pe care el o relatează în cap. 4,1-3 a avut loc ca urmare a disputei dintre ucenicii lui Ioan și ucenicii lui Isus (vezi cap. 3,25-36; 4,1.2) și lasă să se înțeleagă cu tărie că Ioan nu era în închisoare la data când a avut loc această neînțelegere (cap. 3,23-26). Dacă Ioan ar fi fost la închisoare și în felul acesta lucrarea lui ar fi fost oprită, pentru ce s-ar fi ivit discuție asupra faptului că „[Isus] face și botează mai mulți ucenici decât Ioan” (Ioan 4,1)”? Ioan nu ar mai fi botezat dacă ar fi fost la închisoare și atunci ucenicii nu s-ar mai fi certat cu privire la cine era mai mare (Ioan 3,23.26.30; cf. 4,1). Potrivit cu DA 179, când „ucenicii lui Ioan au venit la el cu plângerile lor”, „misiunea lui părea că este pe sfârșite”, dar „încă mai era cu puțință ca să pună piedici lucrării lui Hristos” dacă ar fi ales să facă așa ceva. El încă predica și boteza. În închisoare nu ar prea fi putut face ceva pentru ca „să pună piedici lui Hristos”. Pentru motivele acestea pare dificil să egalizăm retragerea sinoptică din Matei 4,12 și Marcu 1,14 cu aceea din Ioan 4,1-3. Inspirația a legat pe cea dintâi exclusiv cu întemnițarea lui Ioan, după cum a legat pe cea din urmă cu cearta dintre cele două grupe de ucenici.

2. Retragera sinoptică din Matei 4,12 și Marcu 1,14 și începutul lucrării galileene sunt în mod specific amplasate de DA 231, 232 și MB 2 după evenimentele din Ioan 5, care au avut loc la Paștele anului 29 d.Hr. În lumina acestor referințe din Spiritul Profeției retragerea menționată de scriitorii sinoptici poate fi egalizată cu cea din Ioan 4,1-3 numai dacă întâia respingere de la Nazaret, lucrarea timpurie de la Capernaum, chemarea de la lac și întâia călătorie galileeană nu sunt considerate ca aparținând lucrării galileene.

3. Isus S-a referit din nou la solia din Isaia 61,1-3 cu câteva săptămâni mai târziu în sinagoga din Capernaum (DA 255) și pare să fi folosit cuvinte asemănătoare celor pe care le-a spus la Nazaret în numeroase ocazii de mai târziu (vezi DA 237; cf. 242). Astfel, se pare că lectura pasajului din Isaia 61,1-3 la Nazaret și predica întemeiată pe el erau o alegere proprie a lui Isus (vezi p. 57; 2 SP 110) și că El predica în mod obișnuit din textul acesta pentru a scoate în evidență natura și obiectivele lucrării Sale.

Deci pare preferabil să fixăm prima respingere de la Nazaret târziu în primăvara anului 29 d.Hr. Vezi p. 193, 247; diagrama p. 299.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1, 2 DA 114

1-4 Te 285

1-13 DA 114-123

2 2T 202; 3T 486

3 EW 155; Te 275

4 EW 155; Te 276

5-8 EW 157

5–13 DA 124–131

6, 7 DA 129

7 5T 481

8 DA 130; GC 51

10–12 EW 156

16, 17 DA 236

16–19 WM 170

16–27 AA 416

16–30 DA 236–243

18 COL 158; CS 162; DA 428, 500, 823; Ed 113; Ev 581; GC 20, 327; MH 423, 443; SC 11; 6T 225; 8T 308; WM 78

18, 19 COL 417; DA 358; PK 718; 3T 388; 8T 134

18–22 DA 237

21 DA 242

22 FE 472

23–27 DA 238

25 GC 323

27 PK 253

28–30 DA 240

29, 30 EW 159

32 DA 253, 355, 453; Ed 81; GC 346

33–36 GC 515

35 MH 91

36 GC 516

38 DA 259; MH 29

43 MH 31

Luca 5:1

1. Pe când Se afla. [Chemarea de la lac, Luca 5,1-11 = Matei 4,18-22 = Marcu 1,16-20. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 218; diagrama p. 231; despre minuni vezi p. 208-213.]. Luca relatează, scoasă din ordinea ei naturală, chemarea lui Petru, Andrei, Iacov și Ioanla Lacul Galileii. Cronologic, relatarea aceasta (v. 1-11) își are locul între v. 32 și 33 din cap. 4 (vezi Matei 4,23). Motivul lui Luca pentru plasarea ei în

felul acesta, este aparent dorința Lui de a grupa laolaltă cele două cazuri de predicare în sinagogă, cea din Nazaret (Luca 4,16-30) și cea din Capernaum (v. 31-37) și de a lega chemarea ucenicilor (cap. 5,1-11) cu relatarea primei călătorii de predicare prin Galileea (v. 12-15).

Îl îmbulzea. Având în vedere asemănarea aparentă dintre întâmplarea relatată aici și aceea din Ioan 21,1-17, unii comentatori au tras concluzia că cele două relatări sunt versiuni diferite ale aceluiași eveniment. Totuși, un studiu atent al contextului înlătură o astfel de posibilitate (vezi și DA 809-817).

Era dimineața devreme când Isus a mers la lac și totuși oamenii se îngrămădeau în jurul Lui. Faptul acesta mărturisește despre „faima” sau popularitatea Lui, chiar și înainte de evenimentele miraculoase ale unei zile de Sabat încă viitoare (cap. 4,31-41).

Cuvântul lui Dumnezeu. Adică, așa cum este prezentat în predica și în învățătura lui Isus. Cuvintele Lui erau pline de har (vezi cap. 4,22), încărcate cu putere dătătoare de viață (vezi Ioan 6,63.68) și poporul flămânzea după ele. Cum trebuie să fi tresăltat inima lor când Îl ascultau pe El, care era Cuvântul întrupat al lui Dumnezeu (vezi la Ioan 1,1-3).

Lacul. Gr. limne, „o baltă”. Luca, ale cărui călătorii îl făcuseră să cunoască mai de aproape Marea Mediterană, niciodată nu zice despre Galileea că era o „mare” (gr. thalassa), ci folosește în chip corespunzător termenul limne, „lac”. Ceilalți scriitori ai Evangheliei totdeauna o numesc thalassa, „mare”.

Ghenezaret. În apropiere de câmpia fertilă numită Ghenezaret, care probabil a dat lacului numele ei (vezi Matei 14,34; Marcu 6,53). Câmpia situată între dealuri și lac, cu Capernaum la nord și Magdala la sud, este numită acum el-Guweir. Câmpia cuprinde o zonă de aproape 3 mile în lungime și o milă și jumătate în lățime. Din cauza climatului ei semitropical putea să producă nuci, smochine, măslina și struguri. Lacul Ghenezaret era numit Marea Chineret în timpurile VT (Numeri 34,11; Iosua 12,3; etc.). Pe vremea lui Hristos Marea Galileii (sau Lacul Ghenezaret) se mărginea cu districtul cel mai populat al Palestinei. Galileea era populată mai ales cu iudei, dar era la oarecare distanță de Ierusalim, centru focal al iudaismului (vezi Luca 2,42.44). Galileea era oarecum separată de prejudecata și animozitatea iudaismului și în multe privințe era un loc ideal unde Hristos să-și facă lucrarea.

Luca 5:2

2. Corăbii. Una din corăbiile menționate aici aparțineau lui Petru și lui Andrei, cealaltă lui Iacov și Ioan.

Pescarii. Literal „marinarii”. Cei patru pescari care în curând urmau să devină pescari de oameni, împreună cu Zebedei și cei doi sau mai mulți slujitori „care lucrau pe plată” (vezi Marcu 1,20) tocmai se întorseseră din expediția lor nocturnă de pescuit (vezi Luca 5,5).

Să-și spele mrejele. [„Spălându-și mrejele”, KJV]. Adică înainte de a le atârna la uscat. Expresia „aruncarea unei mreje” (vezi Matei 4,18; Marcu 1,16) înseamnă simplu că oamenii pescuiau și ar putea fi considerată ca descriind orice fază a ocupației lor. Îngrijirea de mreje era tot atât de importantă ca și folosirea lor pentru a prinde pește. Alții din grup își „cârpeau” mrejele (vezi Matei 4,21; Marcu 1,19), adică făceau pregătirea lor pentru următoarea expediție de pescuit. Dacă termenii „aruncare” și „cârpire” sunt considerați în aspectele lor generale, nu există nici o nepotrivire între diferitele narațiuni (vezi nota adițională la Matei 3, nota 2; cf. la Marcu 5,2; 10,46; Luca 7,3; nota adițională la Luca 7).

Luca 5:3

3. A lui Simon. Adică, a lui Simon Petru (vezi v. 8). Pentru informații în plus cu privire la Petru și legătura lui cu ceilalți membri ai grupului care era ocupat aici cu îngrijirea mrejiilor lor vezi la Marcu 3,16.

A șezut jos. Învățătorii ședeau de obicei când se adresau claselor lor. Lucrul acesta era obișnuit atât în școlile rabinice, cât și la instrucțiunea publică dată de rabini în curțile Templului din Ierusalim. Cei care dădeau învățătură în sinagogi de asemenea ședeau de obicei când învățau (vezi la cap. 4,20).

Luca 5:4

4. Aruncați-vă. [„Coborâți”, KJV; „Lăsați în jos”, G. Gal.]. Gr. chalao, un termen folosit pentru a

descrie lăsarea în jos a încărcăturii sau a bărcilor. În Fapte 27,17 este folosit cu privire la lăsarea pânzelor jos și în v. 30 cu privire la lăsarea în jos a bărcilor de salvare. El este folosit cu privire la Pavel când a fost „coborât” de pe zidul Damascului într-un coș (Fapte 9,25; 2 Corinteni 11,33).

Pescuire. [„Aruncare a năvodului”, KJV]. Adică, „pescuire”.

Luca 5:5

5. Învățătorule. Gr. epistates, literal, „unul care stă asupra [altuia]”; deci „un supraveghetor” sau „un administrator”. Luca este unicul scriitor sinoptic care folosește cuvântul acesta cu privire la Isus. Cuvântul mai obișnuit, folosit adesea de Luca și de ceilalți scriitori ai Evangheliei este didaskalos, literal „învățător” (vezi la Ioan 1,32). Petru era, de fapt, epistates, sau „supraveghetor” al acțiunii de pescuit, condusă de două perechi de frați și de ajutoarele lor care lucrau pe plată (vezi Marcu 3,16).

Toată noaptea ne-am trudit. În timpul zile peștii puteau vedea mreșile întinse în apele limpezi ale Lacului Galileii. Singurul timp favorabil pentru pescuit era noaptea.

N-am prins nimic. Apele Lacului Galileea erau pline de pește și pescuitul era o ocupație obișnuită în regiunea aceea. Se poate să fi fost o experiență oarecum neobișnuită să se întoarcă absolut fără nimic. N-am putea presupune că este posibil ca aceeași putere care cu câteva minute mai târziu a procurat o abundență de pește să fi făcut nerodnice eforturile laborioase ale nopții? Eforturile făcute în propria noastră putere se dovedesc uneori complet nerodnice, deoarece rezultatele dorite pot fi realizate numai prin conlucrarea cu o putere superioară. Dar uneori, așa cum ar părea să fi fost cazul aici, Dumnezeu poate să Se amestece în planurile și eforturile noastre pentru a face mai aparentă și mai plină de înțeles nevoia de conlucrare cu El.

Dar. Pescuitul fusese ocupația lui Petru, poate din copilărie. Se pare că el avusese un oarecare succes în ea, deoarece un grup de bărbați se asociase cu el în această întreprindere. Ca pescar cu experiență, Petru considera probabil cunoștințele lui de pescuit superioare celor ale lui Hristos, care fusese dulgher și tâmplar. Totuși, din iubire pentru Învățătorul său și din încredere întemeiată pe ceea ce Îl văzuse pe Isus făcând în trecut, împreună cu tovarășii săi s-a conformat la cererea lui Isus. În orice caz nu putea să le meargă mai rău decât toată noaptea.

Aducându-și aminte de eforturile nerodnice ale nopții precedente, Petru și tovarășii săi pescari erau fără îndoială descurajați. În cursul prelungitei lor vegheri de noapte Petru și și tovarășii lui se gândiseră probabil la soarta lui Ioan Botezătorul, care zăcuse timp de șase luni obositoare în închisoare (vezi la cap. 3,20). Poate, de asemenea, se gândeau la insuccesul lui Hristos de a câștiga încrederea și sprijinul conducătorilor iudei în cursul anului care trecuse, când cele mai multe eforturi fuseseră devotate Iudeii. Poate că ei își aduceau aminte de experiența recentă de la Nazaret, unde proprii concetățeni ai lui Hristos încercaseră să-L omoare. Obosiți de trudă zadarnică, cu inimile chinuite de ispitele demonului necredinței, Petru și însoțitorii săi, ca și Iacov erau gata să exclame: „Toate acestea mă lovesc pe mine!” (vezi Geneza 42,36). Cu toate acestea, experiența descurajatoare a nopții era pe punctul să fie urmată de o experiență care urma să se arate pentru Petru pescarul ca fiind o dovadă concludentă a divinității lui Hristos. La fel, în lucrarea lui Isus, experiențele descurajatoare din Iudea și din Nazaret urmau să facă loc mărețelor succese din Galileea. În curând noroadele urmau să se îngrămădească în jurul lui Hristos în așa măsură încât El să aibă uneori nevoia să Se ascundă de ele pentru ca să poată măcar să mănânce.

Mreșele. [„Mreaja”, KJV]. Mai bine, „mreșile”.

Luca 5:6

6. Ei. Adică, Petru și Andrei. Se pare că Iacov și Ioan încă își mai dregeau mreșile pe țărmul lacului (vezi v. 7).

Mare mulțime. Mai devreme ei nu fuseseră în stare să prindă nimic, acum ei conlucrau cu Isus și izbânda lor depășea cele mai mari așteptări ale lor. Așa cum Hristos, când a trăit ca om printre oameni n-a făcut nimic de la Sine (vezi Ioan 5,19.30; 8,28), tot așa aceia care ar vrea să-L urmeze pe El pentru a deveni pescari de oameni trebuie să știe că fără El nu pot face nimic (Ioan 15,5). Numai când puterea divină este unită cu efortul omenesc, îndeosebi în lucrarea de pescuire de oameni, rezultatele pot fi eficiente și permanente. Comparați mulțimea de pește prins în împrejurări asemănătoare peste un an și jumătate (vezi

Ioan 21,11).

Să se rupă. Petru și Andrei erau în primejdie să piardă marea lor captură de pește. Faptul că mreaja începea să se rupă lasă să se înțeleagă că această captură de pește era neobișnuită oricând, mai ales ziua. Aici era dovada puterii divine care nu putea fi pusă la îndoială, dovadă care avea să impresioneze și pe alți pescari de pe țarm.

Luca 5:7

7. Au făcut semn. Probabil că Petru și Andrei erau prea departe ca să fie auziți distinct și totuși nu erau dincolo de posibilitatea de a fi văzuți.

Tovarășilor. Gr. metochoi, literal „părtași”. Referirea este aici probabil la Iacov și Ioan (vezi v. 18). Metochoi este tradus „părtași” în Evrei 3,1.14; 12,8, cu referire la părtașia noastră cu Hristos.

Luca 5:8

8. A văzut Simon Petru lucrul acesta. Fiind un pescar expert care își petrecuse probabil cea mai mare parte a vieții sale la această ocupație chiar în aceste ape, Petru a tras repede concluzia că avusese loc o minune. Petru considera că cunoaște obiceiurile peștelui din Galileea, dar până și peștii din propriul său lac păreau că sunt supuși lui Isus. Acum și el era gata să asculte de chemările Marelui Pescar de oameni. Vezi la v. 6. 9.

S-a aruncat. [„A căzut”, KJV]. Adică, pe când corăbiile erau în largul lacului și în timp ce ceilalți se ocupau de punerea la adăpost a conținutului mrejiilor. Se pare că Hristos era încă în corabia lui Simon Petru (vezi v. 3).

Pleacă de la mine. Cu o putere deosebită s-a coborât asupra conștiinței lui Petru simțul propriei sale nevrednicii de a fi asociat cu Isus. Totuși el s-a agățat de Hristos mărturisind în tăcere că cuvintele lui reflectau un simțământ al extremei lui nevrednicii, nu dorința de a fi despărțit de Isus (vezi DA 246).

Un om păcătos. În prezența unui polițist, un hoț în mod firesc nu se simte bine, chiar dacă polițistul nu cunoaște faptele lui delicioase. Cu cât mai mult, deci, ar trebui să simtă un păcătos rușine și nevrednicie în prezența unui Mântuitor desăvârșit. Simțământul acesta de nevrednicie este cea dintâi reacție în inima omului când Dumnezeu începe prin Duhul Sfânt lucrarea Sa de transformare a vieții și a caracterului. Așa s-a întâmplat cu Isaia când, în vedenie, a fost adus în prezența divină (Isaia 6,5). Dumnezeu nu poate face nimic pentru omul care nu simte mai întâi nevoia lui de mântuire. Numai aceia care flămânez și însetează după neprihănire vor fi săturați (vezi la Matei 5,3.6). Asupra lui Petru s-a coborât acum, poate pentru prima dată, un simțământ profund al propriei sale nevoi spirituale.

Doamne. Gr. Kurios, un titlu pe care Luca îl aplică adesea la Isus în Evanghelia sa (vezi la cap. 2,29).

Luca 5:9

9. Îl apucase spaima. [„Era înmărmurit”, KJV]. Literal, „înmărmurirea îl învăluiseră”; sau „îl înconjurase uimirea”. Bucuria pentru mărimea capturii s-a stins când cu o vedere mai clară Petru și tovarășii săi au privit dincolo de dovada puterii divine, la adevărul invizibil cu privire la care minunea dădea o mărturie tacită.

Luca 5:10

10. Tot așa și pe Iacov. Cei trei tovarăși ai lui Petru sunt menționați pe nume. Se și făcuse referire la ei în v. 9 ca „toți cei ce erau cu el”. În felul acesta Luca scoate în evidență faptul că toți cei patru bărbați au răspuns la fel la minune și au apreciat la fel însemnătatea ei. Faptul că aici, ca și în altă parte, Iacov este numit de obicei înaintea fratelui său Ioan, sugerează că el era cel mai mare dintre cei doi (vezi DA 292).

Zebedei. Vezi la Matei 4,21.

Tovarășii. Gr. koinonoi, „asociați” sau „parteneri”. Koinonoi denotă o asociere ceva mai strânsă decât metochoi (vezi la v. 7).

Lui Simon. Comparați Matei 4,18-22; vezi la Marcu 1,16. Deși Isus S-a adresat în primul rând lui Simon, care fusese cel dintâi care a prins însemnătatea minunii și a răspuns pe măsura acesteia, ceilalți știau că și ei erau cuprinși (vezi Luca 5,11).

Vei fi pescar. [„Vei prinde”, KJV]. Gr. zogreo, de la zoos, „viu” și agreuo „a prinde”, de unde „a prinde viu” sau „a captura”. Marele Pescar chiar în clipa aceea îi „prindea” [„pescuia”] pe Petru, Andrei, Iacov și Ioan. Minunea era „mreaja” Sa. Scopul Său în „prinderea” acestor patru oameni „vii” era ca ei, la rândul lor, să „prindă” pe alții „vii”. Figura nu era cu totul nouă, deoarece cu multă vreme înainte de aceasta profetul Ieremia vorbise în cuvinte asemănătoare (vezi Ieremia 16,16). Petru, Andrei, Iacov și Ioan erau acum prinși în plasa Evangheliei; nu mai era scăpare; de fapt, nici nu era dorință de scăpare (vezi la Luca 5,8.9).

Ce contrast! Toată viața lor ei prinseseră pește, care murea ca rezultat al capturării; de aici înainte, ei urmau să prindă oameni, „ca să aibă viață și s-o aibă din belșug” (Ioan 10,10; cf. Luca 19,10).

Luca 5:11

11. Au lăsat toate. [„Au părăsit totul”, KJV]. Iată cei patru tovarăși, în posesiunea celei mai mari capturi de pește pe care ei o aduseseră vreodată la țarm. În clipa celui mai mare succes material, ei și-au părăsit întreprinderea comercială (vezi DA 273). Chiar având în vedere cea mai mare însemnătate a minunii trebuie să se fi cerut o adevărată măsură de credință să-și părăsească ocupația lor aleasă pentru un trai nesigur ca urmași ai unui învățător itinerant care, până aici, pe cât se pare avusese un succes restrâns (DA 245). Dar, în procurarea abundenței de pește, Isus le-a dat o dovadă despre puterea Sa de a procura tot ce trebuie urmașilor Săi și, în credință smerită, ei au crezut.

Din partea ucenicilor Săi n-a fost nici cea mai mică ezitare. Decizia de a lichida tovarășia lor de pescari cu succes, pentru a trece la o asociere mai înaltă cu Isus ca pescari de oameni, a fost luată instantaneu și inteligent. Ei n-au avut nevoie de timp să mai cugete încă odată, n-au avut nevoie de timp pentru a se îngriji de nevoile familiilor lor (cf. Matei 8,19-22). Ei se avântaseră în larg ca pescari obișnuiți; când s-au înapoiat la țarm ei s-au avântat în credință, în „adâncul” unde îi chema acum Hristos, să pescuiască oameni. Toată noaptea căutaseră în zadar să găsească ceea ce își propuseră pentru a-și întreține viața; acum, pentru Hristos, ei erau gata să piardă tot ce avea de oferit viața și făcând așa, să intre într-o viață mai bogată, mai abundentă (vezi Matei 10,39). Ei au luat crucea slujirii și au călcat pe urmele lui Isus (vezi la Marcu 3,14).

Ca și Pavel câțiva ani mai târziu, ei erau gata să socotească drept o pagubă toate posesiunile lor pământești, deoarece ei considerau „prețul nespus de mare al cunoașterii lui Hristos Isus” de o valoare nemărginit mai mare. Lucrurile acelea care mai înainte păreau să aibă valoare, acum apăreau ca fără de valoare. De aici înainte partea lor era să cunoască pe Isus, să se facă părtași cu El la suferințele Lui și să împărtășească altor oameni o cunoaștere a puterii învierii Lui (vezi Filipeni 3,8-10). Întrucât găsiseră Mărgăritarul de mare preț, s-au liberat de toate posesiunile și interesele lor pământești și au investit tot capitalul lor fizic și intelectual în lucrarea Împărăției cerului (vezi Matei 13,45.46).

Au mers după El. Până aici cel puțin trei din cei patru – Petru, Andrei și Ioan – Îl însoțiseră intermitent pe Isus. Chemarea care li se făcuse la Iordan cu două toamne mai înainte era o chemare de a-L recunoaște pe Isus ca Mesia, Mielul lui Dumnezeu, care venise să ridice păcatul lumii (vezi la Ioan 1,35-50). Acum erau chemați să-și unească viața și soarta cu El, nu numai ca credincioși, dar și ca ucenici și lucrători. Înainte de aceasta nici unul din ei nu se unise pe deplin și permanent cu Isus (DA 246). Ei fuseseră ucenici nepermanenți, cu interesele lor împărțite între viața aceasta și viața superioară. De aici înainte timpul și talentele lor urmau să fie devotate serviciului permanent. Cei patru L-au urmat lui Isus nu pentru că erau prea leneși să lucreze cu mâinile lor pentru întreținere, sau pentru că ostenele lor fizice nu fuseseră cu succes, ci din cauza convingerilor lor adânci. Ca și alții pe care i-a chemat Hristos, ei erau activi în ocupația lor aleasă până când au fost invitați să lase tot și să-I urmeze.

Nici unul din cei patru nu ar fi fost considerat de oamenii învățați ai națiunii ca având calificări suficiente pentru a deveni învățători. Ei erau smeriți și neînvățați, dar acestea erau chiar trăsăturile care se cereau pentru a fi ucenici. Faptul că nu erau cultivați după părerile false ale rabinilor, au făcut mai ușor ca să învețe lecțiile necesare pentru a face din ei lucrători iscusiți pentru zidirea Împărăției cerurilor (vezi Marcu

3,15). Deși uneori ei erau greoi în a prinde învățăturile pe care Isus căuta să-i învețe, îi erau sincer devotați Lui. Iubirea Lui le-a transformat treptat inima și mintea, în măsura în care ei se consacrau individual Lui. Când au ieșit din perioada de educație nu mai erau necultivați și needucați, ci oameni cu discernământ pătrunzător și cu judecată sănătoasă. Ei erau în realitate atât de mult asemenea lui Isus, încât alții își dădeau seama că fuseseră cu El (vezi Fapte 4,13).

Utilitatea în lucrarea lui Dumnezeu nu depinde atât de mult de intelect, cât de devoțiunea față de Hristos și față de sarcina care stă la îndemână. De fapt, influența unei persoane cu talente mari și inteligență superioară va fi simțită de obicei într-un cerc mai larg, dacă talentele acestea sunt consacrate lui Dumnezeu (vezi COL 333). Totuși, Dumnezeu poate să se lipsească de acestea mai ușor decât poate să Se lipsească de o inimă iubitoare, o minte dispusă să învețe și de mâini binevoitoare. Lucrul foarte important în slujirea lui Dumnezeu este ca eul să fie dat la o parte și să se facă loc pentru lucrarea Duhului Sfânt asupra inimii (vezi DA 250).

Luca 5:12

12. Într-un din cetăți. [„Într-o anumită cetate”, KJV]. [Primul lepros, Luca 5,12-16 = Matei 8,2-4 = Marcu 1,40-45. Comentariu major: Marcu.]. Literal, „într-una din cetăți”.

Plin de lepră. Luca, medicul, este singurul scriitor al Evangheliei care observă stadiul avansat al bolii. Starea aceasta făcea vindecarea și mai remarcabilă.

Luca 5:17

17. Într-un din zile. [„Într-o anumită zi”, KJV]. [Slăbănogul coborât prin acoperiș, Luca 5,17-26 = Matei 9,2-8 = Marcu 2,1-12. Comentariu major: Marcu.]. Literal, „într-una din zile”.

Farisei. Prima menționare a acestei secte religioase în Evanghelia după Luca. Cu privire la Farisei vezi p. 51, 52.

Învățători. [„Doctori”, KJV]. Literal, „învățători” (vezi p. 51, 52; vezi la Marcu 1,22). Cuvântul englez „doctor” înseamnă la origine „învățător”; de fapt și cuvântul nostru „doctrină” sau „învățătură” vine de la cuvântul latin doctor, „învățător”. Aplicarea termenului „doctor” la un medic este o folosire modernă a cuvântului. În Evangheliile „învățătorii Legii” sunt în general numiți „cărturari” (vezi p. 51, 52). Oamenii aceștia se ocupau în primul rând cu tâlcuirea legilor scrise și orale ale națiunii și cu aplicarea acestor legi la viață. Cei mai mulți dintre ei erau Farisei, deoarece Fariseii erau aceia care se interesau în mod deosebit de amănuntele Legii.

Toate satele. [„Toate orașele”, KJV]. Potrivit cu Iosif erau cam 200 de cetăți și orașe în Galileea. Deci, Luca probabil folosește hiperbola și se poate să se fi referit îndeosebi la satele vizitate de Hristos în călătoria Lui recentă prin Galileea. Fără îndoială, oriunde mergea Isus așa zișii învățători ai Legii căutau să se opună tâlcuirii pe care EL o dădea Legii și să o împiedice și pare să se fi adunat la Capernaum pentru a se consfătuși cu conducătorii din Iudea și Ierusalim cu privire la cursul acțiunii pe care ei trebuia să-l urmeze cu privire la sentimentul popular în favoarea lui Hristos. Ei erau aici pentru ca să găsească greșeli la El și să ridice acuzații împotriva Lui (vezi la Marcu 2,6).

Ierusalim. Faptul că Luca menționează anume Ierusalimul pe lângă Iudea înseamnă că el cunoștea practica iudaică de a considera Ierusalimul un ținut separat de Iudea (vezi și Fapte 1,8; 10,39). Cetatea avea dimensiuni metropolitane și nu era sub jurisdicția politică a Iudeii. Totuși, vezi la Luca 4,44.

Puterea Domnului. Adică, a Duhului Sfânt (vezi DA 143, 268).

Era cu EL ca să vindece. [„Era de față ca să vindece”, KJV]. O amintire deosebită a prezenței Duhului Sfânt la ocazia aceasta nu vrea să spună că Hristos avea numai putere intermitentă de a vindeca. Luca doar atrage atenția la faptul acesta ca anticipare a minunii pe care el era pe punctul de a o relata.

Luca 5:24

24. Putere. Literal, „autoritate”.

Luca 5:26

26. Lucruri nemaipomenite. [„Lucruri strani”, KJV; „Lucruri de necrezut”, G. Gal.]. Gr. paradoxa, de la para, aici însemnând „contrar cu” și doxa, „păreră [populară]”, de unde însemnând „pe neașteptate” sau „de necrezut”. Cuvântul nostru „paradox” vine de la cuvântul grec și are o însemnătate oarecum asemănătoare. Din cei trei scriitori sinoptici, numai Luca menționează toate cele trei aspecte ale reacției oamenilor față de această minune – uimire, teamă și recunoștință față de Dumnezeu. Vezi p. 208.

Luca 5:27

27. După aceea. [„După aceste lucruri”, KJV]. [Chemarea lui Levi Matei, Luca 5,27.28 = Matei 9,9 = Marcu 2,13.14. Comentariu major: Marcu.]

A văzut. Gr. theamai, „a privi” sau „a se uita atent”. Hristos îl observă cu atenție pe Matei ca și cum i-ar fi citit caracterul.

Luca 5:28

28. A lăsat totul. Numai Luca relatează amănuntul acesta al narațiunii. Matei nu s-a întors și de fapt nu putea să se întorcă la ocupația lui pe o bază nepermanentă, de ocazie, așa cum făcuseră Petru, Andrei și Ioan în timpul prinului an și jumătate după ce Îl întâlniseră pe Isus la Iordan (vezi la Ioan 1,35-45).

Luca 5:29

29. Un ospăț mare. [Ospățul lui Matei, Luca 5,29-32 = Matei 9,10-13 = Marcu 2,15-17. Comentariu major: Marcu]. Literal, „o mare recepție”. Luca folosește același cuvânt grec din nou în cap. 14,13, singura lui întrebuințare în NT.

Luca 5:30

30. Cârteau. [„Murmurau”, KJV]. Gr. goguzzo, un cuvânt imitând sunetul gângurit al porumbeilor sau guguștiucilor, care par că se ceartă mereu cu privire la ceva.

Cu vameșii și păcătoșii. În textul grec un singur articol definit stă pe lângă amândouă cuvintele punând, în felul acesta, amândouă grupele într-o singură categorie. Din punctul de vedere al Fariseilor nu era nici o deosebire între ei. Un „vameș” era în mod automat un „păcătos” numai datorită faptului că era un strângător de biruri (vezi la cap. 3,12).

Luca 5:33

33. Postesc des. [Întrebarea despre post, Luca 5,33-39 = Matei 9,14-17 = Marcu 2,18-22. Comentariu major: Marcu].

Luca 5:36

36. Nimeni nu rupe...să-l pună. [„Nimeni nu pune”, KJV]. Pot fi citate dovezi textuale importante (cf. p. 146) pentru adăugarea cuvântului „rupe” pentru a face enunțarea să zică: „Nimeni nu rupe un petic dintr-o haină nouă ca să-l pună la una veche”.

Rupe haina cea nouă. [„Cel nou face o ruptură”, KJV]. Dovezi textuale atestă (cf. p. 146) exprimarea „el face o ruptură”. Haina cea nouă este ruptă (prin luarea peticului din ea), și cea veche nu este făcută cu nimic mai bună (prin faptul că i se pune un petic dintr-un material atât de diferit).

Nu se potrivește. Sau, „nu se va împerechea”. Numai Luca notează acest fapt, și anume, că peticul este dintr-un material felurit de vechiul veșmânt și că în felul acesta aspectul este stricat.

Luca 5:39

39. Nimeni. Numai Luca relatează acest comentariu în plus al lui Hristos.

Este mai bun cel vechi. Dovezile textuale sunt împărțite (cf. p. 146) între exprimarea aceasta și exprimarea „Cel vechi este bun”, adică, cel vechi este moale sau plăcut. Cel care este depins cu vinul vechi îl consideră mai aromat, în comparație cu cel nou și, deci, mai plăcut. Hristos spune că o persoană deprinsă cu vinul vechi găsește că el este plăcut gustului lui; i se potrivește mai bine și aceasta este îndeajuns. El nu vrea să-și schimbe tabieturile. Parabola aceasta ilustrează prejudecata adânc impregnată a Fariseilor.

COMENTARIII ELLEN G. WHITE

1–3 DA 244

1–11 DA 244–251

4 Ev 60, 371; FE 121; MH 200; 7T 61

4, 5 DA 245

6–11 DA 246

8 MB 7

12 DA 266

12–28 DA 262–271

15 CH 527

15, 16 DA 362

17 DA 267; MH 75

17–20 DA 268

18–20 MH 73–75

20 DA 270; 7T 96

21 TM 71; 8T 202

26 DA 270; MH 79; 6T 437

27, 28 COL 393; MH 479

27–39 DA 272–280

28 DA 273

29 DA 274

31 COL 158; FE 275

34 DA 277

36, 37 DA 278

39 DA 279

Luca 6:1

1. Într-o zi de Sabat. [„Al doilea Sabat după întâiul”, KJV; „Într-o zi de sâmbătă – a doua după Paște” G. Gal.] [Smulgerea spicelor în Sabat, Luca 6,1-5 = Matei 12,1-8 = Marcu 2,23-28. Comentariu major: Marcu]. Gr. sabbaton deuteroproton, literal „un al doilea întâiul Sabat”. Înțelesul precis al expresiei tradusă astfel este incert. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea simplă „un Sabat”. Unii traducători au impresia că greutatea dovezilor favorizează exprimarea mai scurtă, în timp ce alții țin la exprimarea mai lungă. Deuteroprotos nu apare nicăieri, nici în Biblie, nici în literatura greacă veche. Unii au presupus că ar

fi însemnat Sabatul al doilea după Paște; alții, că era întâiul Sabat al unui al doilea an într-o serie a unui an sabatic; alții, că era al doilea Sabat dintr-o serie de Sabate din calendarul ritual; alții, că el doar face deosebire dintre Sabatul menționat aici, de Sabatele anterioare ale cap. 4.16.31. Nici una din sugestiile acestea nu pare să aibă multe dovezi în favoarea ei. Poate că este cel mai bine să admitem simplu că nu știm ce idee transmite cuvântul acesta.

Luca 6:5

5. Și le zicea. [„Și El zicea”, KJV]. Codex Bezae plasează v. 5 imediat după v. 10 și substituie aici o inserție curioasă, dar de altminteri nesusținută: „În aceeași zi, văzând pe cineva că lucrează în Sabat i-a spus: „Omule, dacă știi ce faci, ferice de tine; dar dacă nu știi, ești blestemat și călcător al Legii”. O inserare evidentă ca aceasta, deși interesantă, nu are nici o valoare în exegeza biblică. Probabil a fost făcută într-un efort de a procura spijin biblic pentru ținerea duminicii.

Luca 6:6

6. În altă zi de Sabat. [Omul cu mâna uscată, Luca 6,6-1 = Matei 12,9-14 = Marcu 3,1-6. Comentariu major: Marcu și Luca. Vezi harta p. 218; cu privire la minuni p. 208-213]. Scripturile nu dau nici un indiciu cu privire la cadrul cronologic al întâmplării din v. 6-11. S-ar putea deduce din Matei 12,9, luat singur, că vindecarea mâinii uscate a avut loc în același Sabat cu incidentul din holdă, dar Luca arată clar că s-a întâmplat „în altă zi de sabat”. În plus, Isus și ucenicii Săi erau în drumul lor spre casă venind de la sinagogă atunci când au trecut printre lanuri (DA 284), în timp ce cu ocazia aceasta sunt în sinagogă (vezi Matei 12,9). Pare că toți cei trei scriitori sinoptici au grupat anumite incidente ale conflictului dintre Isus și conducătorii iudei în ordine pe subiecte și nu cronologic, cea mai bună modalitate pentru a scoate în evidență opoziția în creștere a cărturarilor și a Fariseilor față de Isus și lucrarea Lui. Vezi p. 191, 192, 274.

Învăța. Numai Luca relatează faptul că Hristos a ținut ceea ce noi am numi predică (vezi la cap. 4,16.17.20.21).

Mâna dreaptă. Numai Luca, cu ochiul lui profesionist de medic, observă acest amănunt. Nu este sigur dacă numai mâna sau și mâna și brațul erau atrofiate sau paralizate. Cuvântul grec tradus aici „mână” poate cuprinde și brațul, și așa este folosit de scriitorii greci. Acesta era al cincilea conflict al lui Hristos cu cărturarii și Fariseii relatat după începutul lucrării Sale galileene (vezi la Marcu 2,24).

Luca 6:7

7. Cărturarii și Fariseii. Pentru o discuție despre aceste grupe vezi p. 51, 52, 55. Pare să fi fost cărturari și Farisei în orice sinagogă mare și mai ales în Sabat; totuși, este posibil că cel puțin unii din cei prezenți erau în audiență ca spioni cu scopul specific de a-L urmări pe Isus și de a raporta cu privire la ceea ce El ar face și ar zice (vezi la Marcu 2,6).

Pândeau. Potrivit cu textul grec „ei stăruiau veghind”. Oamenii care Îl supravegheau pe Isus atât de atent erau probabil prezenți pentru scopul acela specific. De fapt, spionii au stăruit să urmărească pas cu pas pe Hristos în tot restul lucrării Sale galileene.

Va vindeca în ziua Sabatului. Comparați vindecarea demonizatului în sinagoga din Capernaum (vezi Marcu 1,21-28), vindecarea paralticului la scaldătoarea Betesda (vezi Ioan 5,1-16), omul orb la scaldătoarea Siloam (vezi Ioan 9,1-7), femeia bolnavă de 18 ani (vezi Luca 13,10-17), omul bolnav de hidropizie (vezi cap. 14,1-6). Pe lângă aceste minuni din Sabat mai publice, Hristos a vindecat și pe soacra lui Petru (vezi Marcu 1,29-31). Împreună cu vindecarea omului cu mâna uscată, acestea fac șapte minuni de vindecare săvârșite de Isus în ziua de Sabat, relatate de evangheliști. Astfel, din aproape douăzeci de cazuri specifice de vindecare menționate în Evangheliile, o treime a avut loc în Sabat. Vezi p. 210-212; vezi la Ioan 5,16.

Să aibă. [„Să găsească”, KJV]. Cărturarii și Fariseii erau porniți să afle cum să pună stavilă lucrării lui Hristos; ei erau hotărâți să susțină o acuzație contra Lui.

Luca 6:8

8. El le știa gândurile. Vezi la Marcu 2,8. Cu spionii pe urmele Lui, Isus nu ar fi avut nici o dificultate de a le determina direcția gândirii cu privire la tot ce ar fi făcut El. Însăși prezența lor îi trăda; și ca și cum aceasta nu ar fi fost îndeajuns, expresia feței lor spunea același lucru. Aceasta, însă, nu vrea să spună, așa

cum zic unii critici, că Isus nu avea putere supranaturală de a citi gândurile oamenilor. Au fost câteva cazuri în care, cu siguranță, El a dat pe față o înțelegere supranaturală a proceselor de gândire ale diferitelor persoane (vezi Ioan 8,6-9; 13,21-30; DA 461, 655).

Stai în mijloc. Omul nu numai că trebuia să se ridice pe picioarele sale, dar să-și schimbe și poziția, așa încât toți cei din sinagogă să-l poată vedea cu ușurință. Foarte probabil el ședea în spate, sau într-un colț, sau poate după un stâlp. Pe de altă parte, Isus era probabil în partea din față a sinagogii atunci și fără îndoială l-a chemat pe om să vină aproape de locul unde El Însuși stătea în picioare sau ședea jos în momentul acela. În contrast izbitor cu candoarea și sinceritatea lui Isus erau încercările sinuoase, stângace și ascunse ale cărturarilor și Fariseilor de a-L spiona și de a-I întinde curse.

Luca 6:9

9. Vă întreb. [„Vă voi întreba”, KJV]. Potrivit cu relatarea evenimentului de către Matei, se pare că Fariseii deja pusese întrebarea dacă se cuvine să se facă vindecare în zi de Sabat (vezi Matei 12,10).

Este îngăduit? [„Este legal”, KJV]. Vezi la Marcu 2,24. Legile rabinice erau din nou arătate ca fiind în conflict cu nevoile oamenilor. Aceia care astăzi pretind că Isus nu a ținut seama de Legea lui Dumnezeu, cu alte cuvinte, că prin învățătură și exemplu El S-a abătut de la cerințele poruncii a patra, își unesc forțele cu cărturarii și Fariseii și se împărtășesc de spiritul lor. La sfârșitul vieții Sale pământești Isus afirma că ținuse fiecare poruncă a Tatălui Său (vezi Ioan 15,10).

Bine, ori a face rău? Aici în sensul de a da ajutor sau a dăuna. Potrivit cu relatarea lui Matei, cărturarii pusese mai înainte întrebarea lui Isus, dacă era îngăduit [„legal”] să vindece în Sabat (Matei 12,10). Reglementările rabinice făceau o strictă deosebire între cazuri de boală cronică și cazuri care însemnau primejdie imediată de moarte. În mod specific, anumite boli erau numite ca fiind mai grave decât altele și acelora care sufereau de aceste boli li s-ar fi putut da ajutor potrivit cu nevoia lor. În Sabat nu se luau măsuri pentru ușurarea durerii care nu însemna o boală acută sau de a ajuta pe aceia care sufereau timp îndelungat, ca acela pe care Isus era pe punctul de a-l vindeca. Este probabil că legea era interpretată mai mult sau mai puțin literal și că persoane care sufereau de multe alte boli erau de fapt îngrijite în Sabat. Pentru informații în plus cu referire la îngrijirea bolnavilor în Sabat vezi Mișna, Shabbath, 14,4; 22,6, ed. Socino a Talmudului, p. 539, 540, 747.

A scăpa un suflet. [„A salva viața”, KJV]. Potrivit cu o altă maximă, a refuza să faci bine ar însemna să faci un rău, a neglija să te îngrijești de viață ar însemna să iei viața. Dar viața omului acestuia nu era în primejdie și actul vindecării putea deci să fie amânat până după Sabat. Însă Isus a afirmat că nu putea fi ceva rău a face bine în Sabat. Din punctul de vedere al lui Isus, a trece pe lângă ocazia de a-i da ajutor unui suferind ar însemna a face rău. Cărturarii și Fariseii se gândeau la mărunta lor regulă ca nu cumva să fie călcată; Isus le îndruma atenția la principiul fundamental implicat. A nu salva viața însemna a o lua; a nu face ceea ce ar fi promovat viața ar fi însemnat a o reduce (vezi Iacov 4,17). Aceasta era o extensie a principiului poruncii a șasea, așa cum era iluminată de Hristos în Predica de pe Munte (vezi la Matei 5,21-24) și porunca a șasea nu era nicidecum în conflict cu a patra. Sabatul, spunea Isus „a fost făcut pentru om” (Marcu 2,27) și faptele de îndurare și de necesitate era în acord cu țintele lui.

Cărturarii și Fariseii aveau ucidere în inima lor. Acuzația lor făcea parte din complotul de a-l lua viața lui Isus (vezi la Luca 6,11; cf. Fapte 3,15) și Isus, cunoscându-le „gândurile” știa că ei unelteau să-L nimicească (vezi Luca 6,8). Probabil că Isus avea lucrul acesta în minte când vorbea despre nimicirea vieții și căuta să le îndrepte atenția la faptul că răutatea din inima lor îi făcea adevărați călcători ai Sabatului.

Matei adaugă ilustrația plină de însemnătate prin care Hristos le atrăgea atenția la faptul că ei ar fi făcut pentru un animal necuvântător ceea ce nu erau dispuși să facă pentru o ființă omenească (vezi Matei 12,11.12). Unii din ei ar fi lăsat un om să sufere, dar ar fi salvat un animal de la suferință – ca nu cumva să rezulte o pagubă financiară pentru stăpân. Numai o falsă concepție cu privire la Dumnezeu putea duce la o reglementare a Sabatului care acordă o mai mică valoare vieții omenești decât vieții dobitoacelor necuvântătoare.

Luca 6:10

10. Și-a rotit privirile peste toți. După ce a anunțat clar principiul fundamental implicat, Isus a făcut o

pauză pentru a da timp cuvintelor Lui să facă efect. Privirea lui pătrunzătoare a trecut încet peste audiența în așteptare, probabil pentru a reînțări învățătura și pentru a o imprima în inima prietenului și a dușmanului. Ca și atunci când a curățit Templul, privirea Sa a copleșit adunarea cu un simț de înfiorare, aducând pe cei prezenți înaintea justiției divine – înaintea Aceluia care a făcut Sabatul și care avea să-i judece în ziua de pe urmă (vezi DA 158; cf. 590). Fiecare ochi era ațintit la Isus și la omul care stătea în picioare aproape de El. Principiul implicat fusese clar enunțat; acum Isus era pe punctul de a rupe tăcerea impresionantă lucrând în armonie cu principiul acesta.

Întinde-ți mâna. Isus l-a invitat pe om să facă ceea ce până în clipa aceea nu fusese în stare să facă și el a făcut. În felul acesta omul a dat dovadă de credința sa în puterea lui Isus; el a ascultat porunca Aceluia care ordonase și ținerea Sabatului și a fost făcut sănătos din punct de vedere corporal. Cooperarea efortului omenesc cu puterea divină este întotdeauna esențială pentru ființele omenesti – fie în domeniul fizic, fie în cel spiritual. Fără o astfel de conlucrare nu poate fi nici vindecare fizică, nici vindecare spirituală.

Luca 6:11

11. Mânie. [„Nebunie”, KJV; „Nebunia urii”, G. Gal.]. Gr. anoiia, literal, „o lipsă de sens” de la a, un prefix negativ și nous „minte”; de unde „furie fără sens”. Oamenii aceștia „își ieșiseră din minți”. Din punct de vedere al Fariseilor aceasta era cel puțin a cincea încălcare din partea lui Isus a legii rabinice de la începutul lucrării Lui galileene (vezi la Marcu 2,24). Vrajmașii Lui erau plini de furie; turbarea lor era înrudită cu nebunia. Același duh care îl stăpânea pe demonizat (vezi nota adițională la Marcu 1) le și împietrea inimile lor.

S-au sfătuit între ei. Ei nu mai erau în stare să se stăpânească și mânia lor fierbea în clocote când au început să discute despre ceea ce să facă în privința situației. Dilema lor stătea în faptul că Isus enunțase clar un principiu pe care ei nu-l puteau tăgădui și că poporul ținea cu Isus. Potrivit cu relatarea din Marcu, se pare că ei nici măcar nu puteau să aștepte sfârșitul serviciului, ci au ieșit afară înainte ca adunarea să se fi terminat pentru a discuta problema (vezi la cap. 3,6).

Ce să facă. [„Ce ar fi putut să facă?”, KJV]. Mai înainte, în primăvara aceluiași an, 29 d.Hr., Sinedriul hotărâse să ia viața lui Isus și pusese spioni să-L urmărească și să raporteze ce spunea și ce făcea El (vezi DA 213; Ioan 5,18; vezi la Marcu 2,6). Hotărârea fusese deja luată și rămânea numai întrebarea cum să realizeze fapta cu o aparență de legalitate. Reacțiile poporului și ale conducătorii lor erau frapant de opuse. Invidia, răutatea și ura cărturarilor și Fariseilor sporeau direct proporțional cu creșterea popularității care întâmpina lucrările lui Hristos în Galileea. Simțind primejdia iminentă, puțin mai târziu mama și frații Lui L-au îndemnat să-și întrerupă lucrarea din cauza opoziției pe care o trezea (vezi la Matei 12,46).

Luca 6:12

12. În zilele acelea. [Numirea celor doisprezece, Luca 6,12-16 = Marcu 3,13-19. Comentariu major: Marcu.]. Adică, nu mult după experiența relatată în v. 6-11.

Să Se roage. Luca pare să fi fost deosebit de impresionat de viața de rugăciune a lui Isus și se referă la ea mai des decât o fac alți scriitori ai Evangheliei. Pentru o discutare a vieții de rugăciune a lui Isus vezi la Marcu 3,13.

Luca 6:14

14. Simon. Până la punctul acesta din narațiune Luca se referă la Petru numindu-l Simon (cap. 4,38; 5,3-5.10), cu excepția unei singure ocazii când îi zice Simon Petru (cap. 5,8). De aici înainte el este în mod obișnuit menționat cu numele de Petru (cap. 8,45.51; 9,20.28.32.33; 12,41; etc.).

Luca 6:16

16. S-a făcut vânzător. [„Era trădătorul”, KJV]. Literal, „a ajuns trădător”. La data aceasta Iuda nu era trădător, decât potențial. La data când a fost ales el nu dădea pe față nici o tendință spre trădare. Fără îndoială nici el însuși nu și-a dat seama că anumite trăsături rele de caracter latente urmau să ducă la un punct culminant atât de lipsit de glorie al vieții sale (vezi la Marcu 3,19).

Luca 6:17

17. S-a pogorât. [Predica de pe Munte, Luca 6,17-49 = Matei 5,1 la 8,1. Comentariu major: Matei].

Adică, de pe muntele unde petrecuse noaptea în rugăciune înainte de numirea și hirotonirea celor doisprezece (vezi la Marcu 3,13).

Podiș. [„Câmpie”, KJV]. Literal, „un loc neted”, poate locul din munți unde Isus condusesese mulțimea (vezi DA 298; vezi la Matei 5,1).

Luca 6:19

19. Să se atingă de El. Vezi la Marcu 3,10.

Putere. [„Virtute”, KJV]. Gr. dunamis, „putere” (vezi la cap. 1,35). Verbul însoțitor tradus „ieșea” este mai corect tradus „ieșea fără încetare”. Accentul este pus pe faptul că puterea divină stăruia să vină de la El. Putere radia de la El ori de câte ori era nevoie de ea. „Însuși cerul era electrizat de putere spirituală” (Robertson). Așa ar trebui să fie și cu reprezentanții lui Hristos astăzi.

Luca 6:20

20. A ridicat. Vezi la Matei 5,2.

Ferice. [„Binecuvântați”, KJV]. Luca relatează patru din fericirile date de Matei. Pentru o comparație a celor două serii de fericiri, vezi la Matei 5,3. Pe lângă cele patru fericiri, Luca dă patru vaiuri comparabile (vezi Luca 6,24-26).

Săraci. [„Voi săracilor”, KJV]. Luca pare să aplice fericirile mai literal sau material decât o face Matei (vezi la Matei 5,3). Literalitatea aceasta devine și mai aparentă în legătură cu vaiurile însoțitoare (vezi la Luca 6,24). Cu toate acestea, raportul scurt al fericirilor din Evanghelia lui Luca ar trebui să fie citit în lumina raportului mai complet și mai specific al prediciei, așa cum este relatată de Matei. Contrastul puternic dintre sărăcia, foamea și persecuția de „acum” și starea de fericire viitoare (vezi v. 21, etc.), ar putea la început să dea o înclinație materialistă cuvintelor lui Hristos. Dar în cadrul prediciei ca un tot (vezi la Matei 5,2) se lămurește că nu acesta este cazul. Hristos doar pune în contrast starea prezentă a celor care caută împărăția, cu starea lor după intrarea în împărăție.

Luca 6:22

22. Vă vor izgoni. [„Vă vor despărți”, KJV]. Considerată de unii a fi o referire la excomunicarea din sinagogă (vezi Ioan 9,22.34; 12,42; 16,2). Excomunicarea [„excluderea”] putea fi sau permanentă, cuprinzând excluderea deplină din iudaism pentru totdeauna, sau numai temporară. Pe vremea lui Hristos excluderea temporară dura o perioadă de treizeci de zile, timp în care persoana „separată” în felul acesta nu numai că era lipsită de participarea la ritualul religios, dar se presupunea că nu se putea apropia la mai puțin de 4 coți (cam 7 picioare) de o altă persoană. Excomunicarea implica în felul acesta atât contaminare sau necurăție religioasă, cât și socială. Vezi Talmudul din Ierusalim, Mo’ed Kașan 3.81c 50, citat în Strack și Billerbeck, Comentariul Noului Testament, vol. 4, p. 299.

Vă vor lepăda numele vostru. Adică, îl vor arunca cu dispreț. Aceasta se referă la răspândirea de zvonuri mincinoase și răutăcioase (vezi 1 Petru 4,14).

Fiul Omului. Vezi la Marcu 2,10.

Luca 6:24

24. Vai de voi. Contrastul dintre fericiri și vaiuri pare să fie o invenție literară caracteristică iudaică și și-a avut obârșia, probabil, în binecuvântările și blestemele din Deuteronom (cap. 27 și 28). Comparați și vaiurile rostite asupra cărturarilor și Fariseilor (vezi Matei 23).

Bogaților. Scăzuta apreciere din partea lui Isus a lucrurilor materiale ale vieții (vezi Matei 5,3) înstrăina afecțiunile acelei clase a societății care considera bogăția și prestigiul ca fiind obiectivele principale ale vieții (vezi Matei 6,1-6; etc.), deși Mântuitorul căuta să aducă mântuirea tuturor claselor societății, bogați și săraci. De fapt, relativ puțini din cei din clasa bogată au devenit prieteni ai lui Isus, Nicodim și Iosif din Arimatea fiind excepții demne de luat în considerație. Isus era preocupat cu conducerea oamenilor la a-și aduna o comoară în cer și nu pe pământ (vezi Matei 6,33.34; Luca 12,13-33), pentru ca inima lor să fie mai strâns legată de cer. În prea multe cazuri bogățiile s-au dovedit a fi pentru posesorii lor o

barieră de netrecut spre cer (vezi Marcu 10,23.25; Luca 18,24.25).

Primit. Gr. apecho. Așa cum este ilustrat de papirusuri, termenul acesta poate indica, într-un context ca acesta, plată deplină.

Mângâierea. Gr. paraklesis, aici însemnând mângâierea sau îmbărbătarea care vin pe urma unei fericite stări de lucruri (vezi la Matei 5,4).

Luca 6:25

25. Sătui. Adică săturați de bunurile vieții acesteia (cf. cap. 16,19-31).

Luca 6:26

26. Vă vor grăi de bine. [„Vă vorbesc de bine”, KJV]. Exact opusul lui „vă vor ocări” (v. 22). Aici este încă unul din paradoxurile care scot în evidență marea deosebire dintre creștinism și lume, dintre idealurile lui și cele ale lumii. Oamenii de obicei „găsesc de bine” pe aceia care au avere și putere și care sunt în poziția de a răspunde la linguşeală așa încât să aducă un folos linguşitorului.

Așa făceau părinții lor. Comparați aceasta cu răul tratament pe care strămoșii lor îl aplicau profeților Domnului (v. 23).

Luca 6:27

27. Dar Eu vă spun. Vezi la Matei 5,22.

Iubiți pe vrăjmașii voștri. Vezi la Matei 5,43.44.

Luca 6:28

28. Binecuvântați pe cei ce vă blestemă. Vezi la Matei 5,43.

Se poartă rău cu voi. [„Se poartă disprețuitor cu voi”, KJV]. Sau, „vă ultragiază” (vezi la Matei 5,43.44).

Luca 6:29

29. Celui ce te lovește. Vezi la Matei 5,39.

Luca 6:30

30. Dă-i. [„Dați fiecărui om”, KJV]. Timpul verbelor din textul grec traduse prin „dă”, „ia” și „cere” exprimă acțiune repetată sau formată ca obicei. Îndemnul „oricui îți cere dă-i” nu înseamnă a-i da tot ce cere și nici nu pretinde cuiva de a da ceva de fiecare dată când i se cere. Așa după cum arată clar forma verbului și după cum vedește nota generală a întregii Predici de pe Munte, Hristos vrea să spună că a da trebuie să devină ceva intrat în obicei pentru noi. Îndemnul lui Hristos nu înseamnă că un creștin este obligat să dea fără discernământ, fără să țină seama de nevoie. Mai degrabă, el va avea un spirit generos care este gata și bucuros să dea - potrivit cu nevoia reprezentată de cerere și propria lui capacitate de a satisface nevoia (vezi la Matei 5,42). Un creștin va răspunde de regulă favorabil la cererile care i se fac pentru acordarea de ajutor. El nu va fi lipsit de bunăvoință și nu va refuza să dea, așa cum este obiceiul oamenilor cu inima nerenăscută. El va fi dispus să conlucreze cu alții și să nu li se opună.

Luca 6:31

31. Ce voiți. [„Cum ați vrea”, KJV]. Vezi la Matei 7,12.

Luca 6:32

32. Iubiți pe cei ce vă iubesc. Vezi la Matei 5,43-47.

Păcătoșii. Potrivit cu părerea iudeilor un „păcătos” era cineva care sau nu cunoștea deloc Legea sau o cunoștea, dar nu asculta de ea. În felul acesta toți cei dintre Neamuri erau considerați păcătoși împreună cu aceia dintre iudei care erau strângători de biruri, desfrânate, etc.

Luca 6:33

33. Faceți bine. Vezi la Matei 5,44-46.

Luca 6:34

34. Dați cu împrumut. Matei nu relatează partea despre darea cu împrumut. Această dare cu împrumut se referă la tranzacții comerciale în care banii sunt dați cu împrumut, fiind însoțiți de dobândă.

Ca să ia înapoi întocmai. [„Ca să ia atâta profit”, KJV]. Adică, să primească înapoi capitalul și împreună cu el, natural, dobânda fixată.

Luca 6:35

35. Iubiți pe vrăjmașii voștri. Vezi la Matei 5,44-46.

Nădăjduiți. Gr. *apelpizo*, un cuvânt care nu mai apare nicăieri în NT. În literatura greacă el înseamnă întotdeauna „a deznădăjdui” sau „a renunța cu disperare”. Sunt unele dovezi (cf. p. 146) pentru exprimarea „a nu spera de nimeni”, deși dovezile par să favorizeze exprimarea „a nu spera de nimic”. Comentatorii în general sugerează „a nu spera niciodată” ca exprimarea cea mai bună sau „a nu renunța la nimic cu disperare”. Totuși, contrastul aici pare a cere o expresie opusă lui „nădăjduiți să luați” (v. 34) și deci ar fi o oarecare îndreptățire pentru traducerea „fără să nădăjduiți ceva”. Există unele dovezi textuale (cf. p. 146) pentru exprimarea „nedezamăgind pe nimeni”. Traducerea KJV este bazată pe Vulgata care zice „nedezamăgind pe nimeni”. Pe temeiul Vulgatei, Biserica Romano-Catolică a interzis de secole împrumutarea de bani cu dobândă și drept urmare iudeii au devenit marii cămătari și bancheri ai Europei. Pentru o discutare a principiilor Bibliei cu privire la împrumutarea de bani cu dobândă vezi la Exod 22,25.

Contextul din Luca 6,30-35 arată clar că Hristos nu se referă aici la dobândă și împrumuturi, ci mai degrabă la marele principiu că creștinii ar trebui să dea altora (v. 30), să trateze pe alții echitabil (v. 31), să facă bine altora (v. 31,35) și să-i iubească pe alții (v. 32) – fără a socoti mai dinainte probabilitatea de a primi înapoi întocmai sau mai mult. Creștinii trebuie să ajute chiar și în cazuri care în aparență sunt lipsite de nădejde (*apelpizo* este folosit în literatura greacă cu privire la un medic care este în disperare de un caz care în aparență este fără ajutor sau fără nădejde). Ajutorul trebuie să fie bazat pe nevoie, nu pe socoteala făcută mai dinainte că se va primi ceva în schimb pentru investiția de fapte bune. Creștinul nu trebuie să obosească niciodată „în facerea binelui” (Galateni 6,9) și nici nu ar trebui să-și închipuie că munca lui „este zadarnică” (1 Corinteni 15,58).

Răsplata voastră. Hristos prezenta răsplătirile pentru o dreaptă viețuire nu în primul rând ca stimulente – deși corect înțelese, ele sunt pe drept cuvânt stimulente – ci pentru a demonstra că deși oamenii s-ar putea să nu aprecieze înaltele principii pe temeiul cărora lucrează cetățenii Împărăției cerului, Dumnezeu totuși cunoaște și prețuiește. Cândva El va pune capăt domniei păcatului și va reconstitui treburile acestei lumi în armonie cu însăși principiile pentru care „fiii” suferă nedreptate în lumea aceasta de față. Motivul cel mai înalt al creștinului nu este de a trăi o viață mai bună spre a dobândi anumite răsplătiri, deși acestea, pe bună dreptate, au locul lor cuvenit, ci de a trăi o viață mai bună ca recunoaștere a faptului că în ea și prin ea este o viață mai bună. Un creștin găsește o satisfacție finală în viețuirea în armonie cu marile principii veșnice ale Împărăției cerului.

Fii. [„Copii”, KJV]. Asemănarea lor morală cu Dumnezeu îi dovedește a fi copii ai Lui. Ei sunt fiii Lui pentru că gândesc, vorbesc și trăiesc în armonie cu principiile Lui (vezi la Matei 5,45).

Celui Prea Înalt. Gr. *Hupsistos*, „copii ai Celui Prea Înalt” din Luca este echivalent cu „copii ai Tatălui vostru” din Matei 5,45. Echivalentul ebraic al lui *Hupsistos* este ‘Elyon (vezi la Geneza 14,18; Numeri 24,16).

Cei nemulțumitori. Hristos nu este atât de mult preocupat de faptul că aceste persoane nu exprimă apreciere pentru bunătatea dovedită față de ei de cetățeni ai Împărăției cerurilor, cât de atitudinea fundamentală a celor nemulțumitori. Chiar și așa Dumnezeu este bun cu ei și fiii lui Dumnezeu de pe pământ – aceia care seamănă Tatălui lor ceresc la caracter moral – vor face la fel. Vezi la Ioan 8,44.

Răi. În textul grec articolul definit nu este repetat. Întreaga expresie zice literal: „cei nemulțumitori și răi”. Cei „nemulțumitori” și „răi” sunt tratați aici ca un singur grup de oameni, nu două grupe separate.

Bunătațile pe care le oferă Dumnezeu sunt bazate pe propria Sa îndurare ca Dătător, nu pe vreo mulțumire din partea primitorilor. Se întâmplă uneori că îndurarea arătată față de persoana cea mai nevrednică și mai nerecunoscătoare trezește în ea o dorință de a scăpa de legăturile păcatului și, în cele din urmă, aduce o transformare a caracterului lui.

Luca 6:36

36. Milostivi. [„Îndurători”, KJV]. Sau, „compătimitori”. Oricât de meritoși s-ar putea să fie sau să nu fie semenii, aceasta nu determină în nici un fel atitudinea și acțiunile creștinului față de ei. Puterea care determină acest fel de viețuire se găsește în faptul că creștinul este fiu al lui Dumnezeu prin Hristos, a Căruia iubire îl „constrânge” sau îl stăpânește (vezi 2 Corinteni 5,14).

Luca 6:37

37. Nu judecați. Vezi la Matei 7,1.2.

Iertați. Vezi la Matei 6,14.15.

Luca 6:38

38. Sân. Gr. kolpos. Fie pieptul, fie cuta făcută în veșmântul larg exterior suflecându-l în cingătoare, alcătuind astfel o pungă sau un buzunar (vezi Exod 4,6; Psalmii 79,12; Proverbele 6,27; Ieremia 32,18; vezi la Psalmii 65,6).

Cu aceea. [„Cu aceeași măsură”, KJV]. Vezi la Matei 7,2.

Luca 6:39

39. Le-a spus și o pildă. Aceasta este considerată în general ca marcând începutul celei de a doua părți a Predicii de pe Munte așa cum este relatată de Luca. Șaisprezece din ilustrațiile folosite în predica aceasta, așa cum este relatată de Matei și de Luca pot fi clasificate ca „parabole” deși numai cea dată aici este numită astfel. Pentru o definiție a parabolilor vezi p. 203.

Poate un orb să călăuzească? Forma întrebării în textul grec lasă să se înțeleagă că se așteaptă un răspuns negativ. Un orb nu este o călăuză corespunzătoare pentru o altă persoană nevăzătoare.

Nu vor? Aici forma întrebării în textul grec lasă să se înțeleagă că este așteptat un răspuns afirmativ. Este sigur că va urma o nenorocire.

Groapă. [„Șanț”, KJV]. De preferat, „groapă”.

Luca 6:40

40. Ucenicul. Adică, învățacelul nu este mai presus de învățător. Aceasta este asemănătoare cu proverbul nostru că un râu nu se urcă mai sus de izvorul lui. Chinezii au un proverb în sensul că „un elev nu poate să întrecă pe profesorul său”. În legătura lui contextuală cu v. 39, proverbul cu ucenicul și învățătorul lui egalizează pe „învățător” cu omul orb care încearcă să conducă sau să învețe pe un alt om orb și pe „ucenic” cu cel condus. Morala este pur și simplu că aceia care ar vrea să pozeze ca învățători ai altora trebuie să aibă o înțelegere clară a lucrurilor asupra cărora își propun să dea învățătură altora. Dacă nu fac așa, aceia pe care ei îi învață în cel mai bun caz pot ajunge la un nivel slab.

„Parabola” aceasta ilustrează aceeași învățătură expusă în metafora v. 41, 42 cu privire la omul care vrea să scoată o pleavă sau o așchie din ochiul fratelui său când o bârnă sau un buștean este în al său. Cineva trebuie să se vadă pe sine clar înainte ca să fie de vreun ajutor pentru alții.

Desăvârșit. Gr. katartizo, „a pregăti”, „a educa”, „a înzestra pe deplin”. Deci „deplin învățat” (RVS). Este folosit și ca termen medical însemnând neamplasarea unui os sau a unei încheieturi.

Va fi învățătorul său. Adică, nu va fi mai bun ca învățătorul său (cf. v. 39).

Luca 6:41

41. Paiul. Vezi la Matei 7,3.

Uiți cu băgare de seamă. [„Observi”, KJV; „Simți”, G. Gal.] Gr. katanoeo, literal, „a fixa mintea asupra”; deci „a considera atent” sau „a observa”.

Luca 6:42

42. Lasă-mă să-ți scot. Vezi la Matei 7,4. Omul cu bârna în ochiul său vorbește cu o deosebită curtoazie celui cu paiul în ochiul său, ca și cum s-ar oferi să-i facă o favoare. El pretinde că este un „frate” al omului, când în realitate este un „fățarnic”.

Fățarnicule. Vezi la Matei 7,5.

Luca 6:44

44. Se cunoaște. [„Este cunoscut”, KJV]. Vezi la Matei 7,16.

Luca 6:45

45. Omul bun. Vezi la Matei 7,12.16.

Luca 6:46

46. Doamne, Doamne! Vezi la Matei 7,21.22.

Luca 6:47

47. Orice om care vine. Adică, oricine vrea să fie ucenicul meu – ca și cei doisprezece aleși mai devreme chiar în ziua aceea și șezând acum alături de Hristos (vezi la Matei 5,1).

Luca 6:48

48. A zidit o casă. Vezi la Matei 7,24.25.

A săpat adânc. Literal, „a săpat și a mers în adânc”.

N-a putut s-o clatine. Adică, n-a fost destul de tare ca să o zguduie.

Zidită pe stâncă. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru exprimarea „bine zidită”.

Luca 6:49

49. Aude și nu face. Vezi la Matei 7,26.

A căzut. Mai degrabă, „s-a prăbușit” sau „s-a dărâmat” (vezi la Matei 7,27).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

3, 4 DA 285

12 DA 292, 362; Ev 663; GW 256; 2T 202; 3T 322, 379; 4T 373, 528; 5T 385

12, 13 MB 4

12–16 DA 290–297

16 GC 43

17–19 DA 298; MB 4

22, 23 1T 285; 2T 491

24 2T 492

26 GC 144; 8T 124; 2T 491

31 CG 260; CSW 178; Ed 292

35 DA 311; MB 73, 76; MH 208

35, 36 MH 423; 8T 286

36 CS 164; 6T 284

38 AA 345; COL 86, 374; CS 36, 50; DA 249, 371; Ed 103, 140; FE 338; MB 20; MH 208; PK 234

43 MB 127

48 4T 117

48, 49 DA 599

Luca 7:1

1. După ce. [„Când”, KJV]. [Robul Sutașului, Luca 7,1-10 = Matei 8,5-13. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 219; diagrama p. 231; în ce privește minunile p. 208 – 213]. Sau „după ce”. Evenimentele din v. 1-10 au urmat după Predica de pe Munte în strânsă succesiune cronologică (vezi la Matei 8,2) și se poate să fi avut loc în aceeași zi. Luca 7,1 asigură tranziția de la locul unde a fost ținută Predica de pe Munte, la acela unde a fost vindecat robul sutașului. Pentru alte cazuri de tranziție în succesiune în Luca vezi cap. 4,30.37.44; 5,11.16.26; 6,11; etc.). Acm era probabil la sfârșitul verii anului 29 d.Hr. (vezi MV 2, 45; vezi la Matei 5,1) și în timpul zilei, probabil târziu după masă.

Aceste cuvântări. [„Cuvântările Sale”, KJV]. În mod specific Predica de pe Munte (Luca 6,20-49; cf. Matei 7,28).

Norodul care-l asculta. [„Audiența”, KJV]. Sau „în urechile” adică „în auzul”. O „audiență” este un grup de „ascultători”.

A intrat în Capernaum. Pare că la întoarcerea Sa de la Predica de pe Munte, așa cum lasă să se înțeleagă contextul (vezi DA 316). Cu privire la Capernaum ca centru al lucrării galileene vezi la Matei 4,13. Se pare că delegația de bătrâni care ducea cererea sutașului L-a întâmpinat pe Isus când El Se reîntorcea în cetate.

Relatarea paralelă din Matei 8,5-13 pare să aibă un număr de diferențe, dar o comparație a celor două relatări vedește că acestea nu sunt discrepanțe și că cele două relatări sunt numai versiuni diferite ale aceleiași întâmplări. Părțile de vorbire ale ambelor relatări sunt aproape identice și diferențele apar mai ales în părțile narrative. În ambele cazuri punctul central al interesului este marea credință a sutașului, un păgân (vezi la Luca 7,9). Împrejurarea neobișnuită a minunii este faptul că acela care a tras folos din ea nu era în imediata prezență a lui Hristos în momentul vindecării.

Luca 7:2

2. Sutaș. Gr. hekatontarchos, înseamnă „comandant peste o sută [de oameni]”; adică o căpetenie a unui grup din oștirea romană numit centurion. Numărul oamenilor într-o centurie varia de la 50 la 100. Acest sutaș anumit era probabil comandantul unei grupe de soldați romani cu însărcinări de poliție pe lângă Irod Antipa, tetrarhul Galileii. După cum reiese din narațiune (vezi la v. 5,6, 9), centurionul nu era prozelit iudeu. Toți sutașii pomeniți în NT par să fi fost oameni cu caracter demn de laudă (Marcu 15,39.44.45; Luca 23,47; Fapte 10,22; 22,26; 23,17.23.24; 24,23; 27,43). Cuvântul „oarecare” [KJV] se referă la sutaș, nu la slujitor.

Rob. [„Slujitor”, KJV]. Gr. doulos, literal, „sclav” sau „slujitor rob”.

La care ținea foarte mult. [„Care-i era scump”, KJV]. Gr. entimos, „în onoare”, „onorat”, „prețuit”. În cap. 14,8 entimos este tradus „cu vază” în Filipeni 2,29, „prețuiți” și în 1 Petru 2,4.6, „scumpă”. Entimos apare în papirusuri cu privire la ostași care îndeplineseră o slujbă îndelungată și distinsă. Acest „rob” era

prețuit foarte mult de sutaș, fără îndoială datorită serviciului valoros pe care îl făcuse. Termenul poate că implica sau poate că nu implica afecțiune personală, dar în acest caz aparte sutașul era „duios atașat” de rob (DA 315).

Era bolnav. Vezi la Matei 4,24. De obicei paralizia nu este așa de chinuitoare cum lasă să se înțeleagă cuvintele „se chinuiește cumplit” (Matei 8,6) și s-a sugerat din cauza aceasta că durerea acută și paralizia însoțeau vreo boală înrudită cu febra reumatismală.

Pe moarte. [„Gata să moară”, KJV]. Adică, „aproape să moară”.

Luca 7:3

3. Auzise vorbindu-se. [„Când a auzit”, KJV]. Cunoștințele sutașului despre Isus erau limitate la veștile care ajunseseră la el cu privire la marile fapte ale Mântuitorului. El nu văzuse niciodată pe Isus înainte de ocazia prezentă (DA 315).

Bătrâni. Aceștia s-ar fi putut să fie sau locuitorii fruntași ai orașului sau comitetul prezbiterilor sinagogii locale (vezi p. 56) sau se poate să fi servit în ambele calități. Datorită gesturilor prietenoase ale sutașului (vezi la v. 5) el era în termeni deosebit de buni cu „bătrânii” în ciuda faptului că el era păgân și nu iudeu. Dându-și pe deplin seama de atitudinea obișnuită a iudeilor față de Neamuri (vezi la Matei 7,6), sutașul se poate să fi fost nesigur în ce privește felul în care ar răspunde Isus la o cerere venită direct de la cineva care nu era din neamul Lui. Întrucât, poate, avusese experiențe neplăcute cu diferiți conducători iudei în trecut, se poate să se fi temut de un refuz categoric. De asemenea, procedura corectă în modul tipic oriental era de a face aranjamente printr-un mijlocitor, care, probabil, era în situația de a obține lucruri care altminteri ar fi fost refuzate. Poate chiar aceștia erau „bătrânii” sinagogii la care Isus mergea de obicei când era în Capernaum (vezi la Luca 4,16).

Deosebirea cea mai evidentă dintre relatarea lui Matei și aceea a lui Luca apare în acest punct al narațiunii, Luca relatează despre trimiterea a două delegații de către sutaș – „bătrânii” (v. 3) și „prieteni” (v. 6) – în timp ce Matei nu pomenește pe nici unii. Acesta din urmă vorbește numai de sutașul însuși ca venind la Isus (cap. 8,5). Este probabil că Matei, reținând că delegația vorbea de fapt din partea sutașului, simplifică relatarea sa prezentând cuvintele solilor din partea sutașului ca și cum ele ar fi fost rostite de sutașul însuși. Astăzi, ca și în vechime, un om cu autoritate se spune că face anumite lucruri când, de fapt, lucrarea este săvârșită de subordonații săi. Pilat, de pildă, se spune că a bătut cu biciul pe Isus (Ioan 19,1). Dar fapta bătăii a fost, natural, executată de un subordonat, la porunca lui Pilat. Pare că cele două delegații, „bătrânii” și „prieteni” s-au prezentat lui Isus, dar când a devenit evident că El își continua drumul spre casa sutașului, acesta din urmă a ieșit în persoană și când a întâlnit pe Isus, a repetat de fapt aceeași solie pe care o trimisese prin „bătrâni” și „prieteni”. În plus, Luca avea motive speciale de a menționa orice act prietenesc din partea conducătorilor lui Israel față de Isus (vezi nota adițională la sfârșitul capitolului). Vezi la Luca 5,2.

Să-L roage. [„Rugându-L”, KJV] Sau „cerând”, „mijlocind”.

Vindeca. Gr. diasozo, „a trece bine prin”, „a salva”. Sutașul dorea ca Isus să treacă cu bine pe robul său credincios prin boală.

Luca 7:4

4. L-au rugat. Gr. parakaleo, un cuvânt mai puternic decât cel folosit în v. 3 care înseamnă numai „a ruga” sau „a cere” (vezi la v. 3).

Stăruitor. Gr. spoudaios, „cu stăruință” sau „stăruitor”. Acesta era unul din înțelesurile pe care cuvântul „stăruitor” îl purta mai înainte (vezi Romani 12,12). Lucrul era urgent pentru că omul era „pe moarte” și timpul era scurt.

Era vrednic. După propria sa părere, sutașul era nevrednic (v. 6.7). După cum vedeau „bătrânii” el era „vrednic” (v. 4). O conștiință a propriei sale nevrednicii este o recomandare de cel mai înalt ordin. Dar la sutaș se pare că aprecierea propriei sale situații față de Isus era mai mult decât umilință. Deși credincios în adevăratul Dumnezeu, sutașul nu era încă un prozelit deplin și, după vederile iudaice, el era încă păgân, deci neeligibil pentru a participa la serviciile religioase (vezi la v. 2. 5). Cu adevărat smerit cu inima înaintea lui

Dumnezeu și probabil conștient și de poziția lui înaintea iudeilor, el a căutat să evite să pună în încurcătură pe Isus, obligându-L să intre într-o casă păgână. Aceasta ar fi fost în cel mai bun caz ceva respingător pentru un iudeu pios și l-ar fi făcut necurat din punct de vedere ceremonial (vezi Ioan 18,28). Un iudeu somat de o poruncă directă a unui ofițer roman l-ar fi obligat să se conformeze somației, deoarece a refuza ar fi fost interpretat ca rezistență față de autoritatea legal constituită. Evident sutașul cu adevărat evlavios și smerit a căutat să cruțe pe Isus de lucrul acesta și să evite să-L pună în încurcătură. Umiliința sutașului era atât reală, cât și practică (vezi la Luca 7,6).

Să-i faci acest bine. [„Ar trebui să faci aceasta”, KJV]. Dovezi textuale atestă (cf. p. 146) exprimarea „tu [Isus] ar trebui să faci aceasta”.

Luca 7:5

5. Iubește neamul nostru. Și era, în lumina faptului acestuia, „vrednic” după părerea bătrânilor (vezi la v. 4). Se pare că sutașul era, după toate probabilitățile, ceea ce era cunoscut ca „prozelit la poartă”, cineva care credea în Dumnezeu adevărat și în dogmele credinței iudaice dar care nu acceptase circumcizia, semnul legământului (vezi la Geneza 17,10.11) și nu practica ritualul ceremonial al religiei iudaice. Se spune că în cursul primului secol d.Hr. erau nenumărate mii de persoane dintre Neamuri în tot Imperiul roman care deveniseră „prozeiți ai porții”. Ei ajunseseră să admire și să respecte cultul relativ curat al iudeilor și erau convinși de superioritatea lui față de a lor. Mulți prozeiți de felul acesta au devenit iudei deplini (vezi p. 62).

Sinagoga. [„O sinagogă”, KJV]. Literal, „sinagoga”; probabil chiar aceea la care acești soli serveau ca „prezbiteri”. S-ar putea să fi fost aceea la care Hristos lua parte când era la Capernaum și unde Și-a început lucrarea. Pronumele „el” este emfatic – probabil sutașul construise sinagoga pe propria lui cheltuială. Potrivit cu o inscripție din secolul al II-ea, un anume slujbaş păgân al Egiptului ajutase pe iudei la construirea unei sinagogi la Athribis. Se cunosc cazuri similare.

Luca 7:6

6. A plecat. Potrivit cu textul grec „pleca”. El nu i-a însoțit înapoi acasă la sutaș tot drumul, așa cum arată narațiunea (vezi Luca 7,7; cf. Matei 8,5).

Prieteni. Această a doua delegație poate să fi fost alcătuită din romani, poate prieteni personali ai sutașului. Pe cât se pare Isus stăruia să meargă spre casa sutașului în ciuda protestului exprimat prin delegații despre nevrednicia sa, deoarece sutașul însuși a ieșit afară (DA 316). Având în vedere faptul că a doua delegație l-a întâlnit pe Isus „nu departe de casă” și că Isus înainta tot mai aproape după primirea celei de a doua delegații, sutașul trebuie să-L fi întâmpinat pe Isus foarte aproape de locuința lui.

Nu sunt vrednic. Vezi la v. 4. Deși sutașul și-a susținut protestând propria sa nevrednicie, Isus mai târziu a spus despre el: „Nici chiar în Israel n-am găsit atâta credință” (v. 9). Remarcabila credință a acestui presupus păgân l-a făcut mai vrednic înaintea cerului decât oricare concetățean al lui Isus. Este de un interes mai mult decât trecător să descoperim că Isus și conducătorii iudei, care atât de adesea s-au găsit în complet dezacord, să afirme și unul și alții vrednicia unui păgân. De fapt, motivele lor pentru a face aceasta nu erau aceleași; „bătrânii” aprobau faptele sutașului; Isus, credința lui. Poate aici este implicat adevărul că atunci când credința și faptele sunt contopite în viață, un om poate fi foarte mult stimat atât de Dumnezeu, cât și de om. Rar este conducătorul care să fie stimat atât de prieteni, cât și de dușmani, de oameni din diferite partide sau de nuanțe diferite de gândire. Rar este învățătorul care este stimat de toți elevii săi, atât de cei cărora din necesitate le dă note mici, cât și de cei cărora le dă note mari. Rar este pastorul care este privit cu favoare de toate segmentele din biserică sa.

Acoperământul. Gr. stege, „un acoperiș”.

Luca 7:7

7. Vrednic. Vezi la v. 4. 6. Poate că scrupulele de conștiință cu privire la ceea ce sutașul considera în mod greșit că este atitudinea lui Isus față de Neamuri (vezi la v. 4) îl împiedicaseră să aibă încredere în bunăvoința Lui, chiar până acolo încât să apară înaintea Lui în persoană. Totuși, el a venit la Isus și v. 7, 8 reprezintă ceea ce el a spus personal Domnului (vezi DA 316).

O vorbă. Sutașul considera porunca lui Isus cu privire la vindecarea robului ca îndeplătătoare pentru realizarea a ceea ce el cerea. Tocmai aceasta marca măsura credinței sutașului. Spre deosebire de omul de neam mare din Capernaum, cu un an mai devreme, sutașul nu a cerut și nici măcar nu a așteptat „semne și minuni” pentru a i se întări încrederea în puterea lui Isus (vezi la Ioan 4,48).

Va fi tămăduit. Ca și leprosul a cărui mare credință îl determinase să strige: „Dacă vrei, poți să mă curățești” (Matei 8,2), sutașul părea să-și dea seama că tot ce era necesar era ca Isus să vrea ca robul său să fie eliberat din chinurile bolii.

Luca 7:8

8. Și eu. Sutașul ajunsese să recunoască, din ceea ce el auzise, că Isus reprezenta autoritatea și puterea cerului în același fel în care el, ca ofițer din armată, reprezenta puterea și autoritatea Romei.

Sub mine ostași. După cum sutașul era reprezentant al cârmuirii romane și dădea ascultare poruncilor ei, tot așa ostașii de sub el recunoșteau autoritatea lui și ascultau de el. El știa și cum să primească și să dea ordine, și să urmărească ca ele să fie executate. Un cuvânt de la superiorii săi asigura ascultarea sa, iar un cuvânt al lui asigura ascultarea subordonaților săi. Întrucât ajunsese deja să recunoască pe adevăratul Dumnezeu ca Stăpân al cerului și al pământului, sutașul recunoștea acum pe Isus ca reprezentant al lui Dumnezeu. Sutașul știa, fără îndoială, despre vindecarea fiului omului de neam mare cu un an mai înainte (vezi Ioan 4: 46-53) și trebuie să fi auzit de multe alte minuni pe care Isus le săvârșise de când făcuse din Capernaum centrul lucrării Sale în Galileea. Ca și în cazul omului de neam mare (Ioan 4,50) un cuvânt de la Isus ar fi fost îndeajuns și vindecarea putea fi făcută de la distanță. Ca în cazul leprosului, însă, întrebarea din mintea sutașului era dacă Isus ar fi dorit să răspundă la cererea lui (vezi la Marcu 1,40). Leprosul era un proscris al societății din cauza bolii lui. La fel, sutașul probabil își zicea că el nu era acceptabil din punct de vedere social pentru iudei din cauza neamului său.

Luca 7:9

9. S-a minunat. Gr. *thaumazo*, „a se minuna” sau „a se uimi”. Credința sutașului că un cuvânt din partea lui Isus ar fi îndeajuns era extraordinară în ea însăși. Faptul că sutașul nu văzuse pe Isus niciodată și nu vorbise cu El, făcea credința aceea cu atât mai remarcabilă, mai ales având în vedere întârzierea iudeilor și chiar a ucenicilor Săi de a exercita credința (Matei 6,30; 8,26; 14,31; 16,8; vezi Marcu 4,40; Luca 8,25; 12,28; 17,6). Dar faptul că sutașul era din punct de vedere oficial iudaic - un păgân, făcea credința lui să pară mare, trecând aproape dincolo de credință. Un an mai târziu, Isus lauda pe femeia siro-feniceană pentru marea ei credință (vezi Matei 15,28) și ea la fel o păgână dintre Neamuri (cf. Luca 4,24-27).

Norodul care mergea după El. După toate probabilitățile, aceasta era mulțimea care, poate chiar în ziua aceea, asculta Predica de pe Munte (vezi la Matei 8,1; Luca 7,1). Dacă lucrurile stau așa, minunea aceasta urma să tindă să confirme cuvintele pe care Isus le spusese și să lase o impresie vie asupra minții oamenilor.

Atâta credință. [„O credință atât de mare”, KJV]. Vezi la v. 8. Credința cea mare a sutașului este punctul culminant al narațiunii. Lăudarea sutașului de către Hristos poate fi luată ca implicând completa lui convertire, fie acum, fie mai târziu. Faptul că Hristos „nu găsisese” credință de mărimea aceasta, lasă să se înțeleagă o lucrare anterioară cuprinzând o considerabilă perioadă de timp (vezi la v. 1).

Nici chiar în Israel. [„Nu în Israel”, KJV]. Sau, „nici chiar în Israel”. Luca omite aici comentariul lui Hristos, relatat în Matei în cap. 8,11.12, cu privire la marea adunare a Neamurilor în Împărăția cerurilor și relatează o afirmație similară cu o altă ocazie (Luca 13,28.29). Mai târziu, Pavel a exprimat același adevăr într-un fel asemănător (vezi Romani 9,7.8; 11,15.17.25). E demn de observat că în cele două cazuri de vindecare făcute la cererea unor persoane dintre Neamuri – cea relatată aici și aceea a fiicei femeii siro-feniciene (Matei 15,21-28) – vindecarea a avut loc nu numai ca răsplătire a unei „credințe mari”, dar și la distanță. Reiese deci că nu era contact cu Neamurile. Poate că aceasta a fost o concesie față de prejudecățile ucenicilor. Era esențial, ca pregătire pentru lucrarea Evangheliei în lumea întreagă, ca Isus să demonstreze eligibilitatea Neamurilor spre a se împărtăși din binefacerile împărăției pe care El venise să o întemeieze, dar nu era esențial ca Domnul să Se abată din drumul Său fără ca aceasta să fie necesar și să ofenseze sensibilitatea iudeilor în ce privește contactul social cu Neamurile. A face altfel de cum a făcut ar fi însemnat să trezească prejudecata iudaică și să împiedice misiunea Lui. În lucrarea lui pentru suflete un

deservent cultic, deși personal lipsit de prejudecăți, s-ar putea ca adesea să țină seama de prejudecățile altora.

Luca 7:10

10. Trimișii. [„Cei care fuseseră trimiși”, KJV]. Probabil cuprinzând atât pe „bătrâni”, cât și pe „prieteni”, cel puțin pe cei din urmă. Ei n-au avut de mers departe (vezi la v. 6) și au putut să verifice minunea imediat.

Sănătos. De la gr. hugiaino, „a fi sănătos” un termen medical obișnuit (cf. Luca 5,31; 3 Ioan 3).

Care fusese bolnav. Dovezile textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte.

Luca 7:11

11. În ziua următoare. [Fiul văduvei din Nain, Luca 7,11-17. Vezi harta p. 219, diagrama p. 231; despre minuni p. 208- 213]. Dovezile textuale sunt împărțite (cf. p. 146) între exprimarea aceasta și exprimarea „la scurt timp după”. Cei mai mulți învățați moderni consideră exprimarea anterioară a fi mai în armonie cu stilul pe care Luca îl folosește în scris.

Isus Se ducea. [„El Se ducea”, KJV]. În felul acesta începe a doua călătorie misionară prin orașele și satele Galileii, probabil la începutul toamnei anului 29 d.Hr. (vezi la Matei 4,12; 5,1; Marcu 1,39). A doua călătorie a început la Capernaum, sediul lui Isus în cursul lucrării Lui în Galilea (vezi la Matei 4,13), în cel mai bun caz doar la câteva zile după numirea celor doisprezece ucenici și ținerea Predicii de pe Munte (vezi la Matei 5,1; Luca 7,1). Cea dintâi călătorie fusese făcută mai înainte, în cursul aceleași veri (vezi la Matei 4,23; Marcu 1,39; 2,1; Luca 4,16).

După ce mai înainte inaugurase în mod oficial împărăția harului divin prin numirea celor doisprezece (vezi la Matei 5,1) și după ce proclamase legea fundamentală și scopul împărăției în Predica de pe Munte, Hristos a pornit acum în a doua călătorie prin Galilea pentru a demonstra prin învățatură și exemplul naturii împărăției Sale și întinderea foloaselor ei pentru omenire.

Ca și la întâia călătorie (vezi la Marcu 1,39.40), este evident că numai întâmplările mai însemnate și mai impresionante sunt relatate de scriitorii Evangheliei (cf. Ioan 20,30.31; 21,25). Cel dintâi sat menționat în călătoria aceasta este Nain (vezi la „Nain”) deși Isus probabil a slujit nevoilor oamenilor și a învățat și în alte sate pe drum. Nu este sigur dacă a urmat un drum direct sau un drum mai ocolit, deși cel din urmă ar fi mai probabil. Nu este clar dacă „mult norod” L-a însoțit pe Isus în călătoria sa dincolo de Nain.

După minunea din Nain a venit ziua de lucrare undeva pe țărmul apusean al Lacului Galileea, în cursul căreia Hristos a spus parabolele relatate în Matei 13. În seara aceea, când Hristos și ucenicii au trecut lacul Galileii, a avut loc furtuna cea mare (vezi la Matei 8,23-27), și a doua zi dimineața a avut loc întâlnirea cu demonizații Gadareni (vezi la Marcu 5,1-20). Mai târziu în ziua aceea Isus S-a reîntors la Capernaum pentru a participa la ospățul din casa lui Matei (Marcu 2,15-17; vezi DA 342), a vindecat pe femeia bolnavă care s-a atins de poala hainei Lui și a înviat pe fiica lui Iair (vezi la Marcu 5,21-43). În felul acesta, în a doua călătorie, Isus a demonstrat puterea Sa asupra morții, asupra elementelor naturii și asupra duhurilor rele; și în seria de parabole a expus principiile Împărăției cerului și lucrarea ei printre oameni. În această călătorie cei doisprezece, ca asistenți ai Lui, au primit o instruire neprețuită în ce privește metodele de evanghelizare, o instruire care au avut prilejul să o pună în practică curând, în cea de-a treia călătorie.

Nain. Orașul acesta nu este pomenit în altă parte, nici în Biblie, nici în surse seculare, dar este în general identificat cu modernul Nein, pe pantele nordice ale muntelui care stă în fața întinsei câmpii a Esdraelonului la nord. Nain este situat cam la 25 de mile spre sud-vest de locul vechiului Capernaum și cam la 5 mile spre sud de Nazaret. Este numai un singur drum de acces la sat, pe o potecă abruptă și stâncoasă (vezi DA 318) care vine de la răsărit. Cam la o jumătate de milă la răsărit de sat este un teren pentru îngroparea morților săpat în stâncă și folosit și astăzi.

Luca 7:12

12. S-a apropiat de poarta cetății. Cimitirul local se găsește la aproape o jumătate de milă la est de

Nain lângă singura potecă ce urcă în sat (vezi la v.11). Mormintele săpate în piatră mai dăinuie și astăzi lângă potecă, la zece minute de mers pe jos în partea de est a satului. Aceasta marchează cea dintâi ocazie din narațiunea Evangheliei când Domnul vieții a venit față în față cu moartea și a biruit asupra ei.

Singurul. Gr. monogenes, „unicul” sau „un singur de un fel” (vezi la Ioan 1,14).

Văduvă. Faptul că femeia era văduvă și acesta era unicul ei fiu, făcea situația extrem de patetică.

O mulțime de oameni din cetate. Evident marele necaz al femeii a mișcat inima consătenilor și mulți, dacă nu cei mai mulți din ei au însoțit-o la locul de îngropare. Simpatia lor a fost întâmpinată de simpatia marelui Dătător de viață.

Luca 7:13

13. Domnul. Acesta este unul din relativ puținele cazuri când scriitorii Evangheliei vorbesc despre Isus numindu-L „Domn”.

I S-a făcut milă. [„A avut milă”, KJV]. Iubirea și mila lui Isus sunt adesea menționate ca motive pentru săvârșirea de minuni (vezi la Matei 14,14; 15,32; 20,34; Marcu 1,41; 8,2; etc.). Nici-o cerere nu a pornit de pe buzele ei și după câte știm nici o rugămintă nu s-a ridicat din inima ei. Dar în simpatia Lui pentru omenirea suferindă, Isus a răspuns la rugăciunea nerostită, așa cum atât de adesea face pentru noi astăzi.

Nu plânge. Sau, „încetează de a plânge”. Văduva avea depline motive pentru marea ei întristare. Dar Isus era pe punctul de a-i da motiv pentru bucuria cea mai mare cu putință și nu merita ca ea să continue să plângă, afară de cazul că ar fi fost cu lacrimi de bucurie. La fel, înainte de a-l învia pe Lazăr, Isus a căutat să inspire nădejde și încredere mai dinainte pentru săvârșirea minunii de a da viață (vezi Ioan 11,23-27).

Luca 7:14

14. S-a atins de sicriu. [„Catafalc”, KJV]. Catafalcul, un sicriu deschis cu corpul înfășurat în fâșii de pânză, mergea în fruntea procesiunii (vezi DA 318). În timpurile biblice un astfel de „catafalc” era probabil făcut din împletitură de răchită (vezi la Marcu 6,43). Atingerea lui Isus de sicriu a fost un semnal pentru purtătorii pânzei de doliu pentru ca să se oprească. Potrivit cu legea lui Moise contactul de orice fel cu mortul atrăgea întinare ceremonială pentru timp de șapte zile (vezi la Numeri 19,11). Dar pentru Isus, care nu cunoștea nici păcat, nici întinare și care era Izvorul vieții, nu putea fi întinare din contactul cu moartea.

Își spun. În textul grec „ție” este emfatic: „Ție îți spun, Scoală-te!” Isus tocmai îi spusese mamei: „Nu plânge”. El avea dreptul să o îndemne să nu mai plângă pentru că avea puterea să mustre moartea, cauza plânsului.

Luca 7:15

15. L-a dat înapoi. [„L-a predat”, KJV]. Literal „dat”. În moarte fiul fusese pierdut pentru mama lui văduvă și ea nu avea mijloace de a-l recăștiga. Acum Dătătorul vieții a venit și i l-a redat. Comparați redarea fiului lunatic tatălui lui (cap. 9,42).

Luca 7:16

16. Toți au fost cuprinși de frică. [„A venit o frică peste toți”, KJV]. Sau „pe toți i-a apucat frica”.

Slăveau pe Dumnezeu. Potrivit cu textul grec ei slăveau fără încetare pe Dumnezeu. Când oamenii și-au revenit din frică cel dintâi gând al lor a fost de a proslăvi pe Dumnezeu.

Un mare prooroc. Experiența această le-a adus aminte fără îndoială de întâmplări asemănătoare din vechime. Aici era o dovadă incontestabilă de putere divină și oamenii trăgeau concluzia că agentul omenesc prin care ea se manifestă trebuie să fie „prooroc”. Comparați și făgăduința mesianică din Deuteronom 18,15 și reacția iudeilor față de Ioan (vezi Ioan 1,21) și mai târziu față de Isus (vezi Ioan 6,14; cf. cap. 4,19; 7,40).

Fiecare creștin care jelește pierderea celor scumpi poate găsi mângâiere în compătimirea pe care Isus a simțit-o pentru văduva din Nain (vezi la v. 13) și are privilegiul îmbărbătării în faptul că același Isus încă

mai „veghează împreună cu fiecare ființă întristată lângă sicriu” (DA 319). Acela care ține în mâinile Sale cheile morții și ale mormântului (Apocalipsa 1,18) va zdrobi într-o zi legăturile care leagă pe cei iubiți ai Săi și-i va elibera pentru totdeauna din ghearele marelui vrăjmaș al neamului omenesc (vezi 1 Corinteni 15,26; 2 Timotei 1,10).

Luca 7:17

17. Vestea. [„Rumoarea”, KJV]. Mai degrabă, „cuvântul” sau „vestea”. Vești despre ceea ce se petrecuse s-au răspândit în lung și în lat prin tot ținutul învecinat.

Iudea. Prin termenul acesta Luca se referă la toată Palestina, inclusiv Galileea și Perea ca și ceea ce noi gândim de obicei că este Iudea (vezi la cap. 1,5).

Luca 7:18

18. Ucenicii lui Ioan. [Întrebarea pusă de ucenicii lui Ioan, Luca 7,18-23 = Matei 11,2-6. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 219]. Nedumeriți, ucenicii lui Ioan i-au adus la cunoștință „vestea” tuturor lucrărilor minunate ale lui Isus. Inserarea acestei afirmații la punctul acesta sugerează că în mod deosebit vestea despre învierea tânărului din Nain a fost ceea ce l-a determinat pe Ioan să trimită pe unii din ucenicii săi la Isus cu o întrebare (vezi v. 19). Acum, Ioan era la închisoare de vreo șase luni și urma să mai rămână acolo încă șase luni înainte de executarea lui (vezi la Matei 4,12; Luca 3,19.20).

Luca 7:19

19. Doi dintre ucenicii săi. Literal, „doi anumiți ucenici ai săi”. Întrebarea cu privire la mesianitatea lui Isus a pornit de la ucenicii lui Ioan, nu de la Ioan însuși (DA 214, 215) și Ioan era tulburat de faptul că acești oameni cultivau necredință cu privire la propria mărturie a lui Ioan că Isus era cu adevărat Cel Făgăduit (DA 216). Dacă propriii ucenicii lui Isus puneau la îndoială solia lui, cum se putea aștepta ca alții să creadă? Erau unele lucruri pe care Ioan nu le înțelegea – ca de pildă adevărata natură a împărăției mesianice și pentru ce Isus nu a făcut nimic pentru a efectua eliberarea lui din închisoare. Dar în ciuda îndoielilor care-l frământau, el nu a părăsit credința sa că Isus era cu adevărat Hristosul (vezi DA 216; cf. v. 24). Dezamăgirea și neliniștea tulburau sufletul întemnițatului izolat, dar el se abținea să discute aceste preocupări ale propriei sale minți cu ucenicii Săi.

I-a trimis la Isus. În nădejdea că o întrevedere personală cu Isus le va întări credința, că ei vor aduce la întoarcere o solie care să întărească credința pentru ceilalți ucenici ai săi și că el va putea primi o solie personală pentru a clarifica propria sa gândire, Ioan a trimis pe cei doi la Isus. Dacă Ioan era în închisoare de la Macherus, pe partea răsăriteană a Mării Moarte (vezi la cap. 3,20), cei doi soli ar fi luat probabil drumul de pe valea Iordanului și odată ajunși în Galileea ar fi putut ușor cerceta și afla unde se găsea Isus la data aceea. Ei trebuie să fi făcut pe jos 75 de mile în fiecare direcție și au întrebuințat 3 zile în fiecare direcție. Aceasta înseamnă că ei au fost pe drum cel puțin o săptămână întreagă sau chiar mai mult, socotind ziua pe care au petrecut-o cu Isus deoarece, fără îndoială, ei nu au călătorit în Sabat.

Tu ești Acela? În textul grec cuvântul „tu” este emfatic.

Acela care are să vină. Gr. ho erchomenos, care era adesea folosit ca o expresie mesianică, poate întemeiată originar pe Psalmii 118,26 (vezi la Matei 3,11; 21,9; Marcu 11,9; Luca 19,38; vezi la Ioan 6,14; 11,27). Ho erchomenos este folosit și cu privire la Hristos cu referire la a doua lui venire (vezi Matei 23,39; Luca 13,35; Evrei 10,37; Apocalipsa 1,4.8).

Dumnezeu îngăduie să vină ceasuri de perplexitate și la cei mai valoroși și mai vrednici dintre slujitorii Săi, pentru a le întări credința și încrederea în El. Uneori, când este necesar pentru dezvoltarea propriului lor caracter sau pentru binele lucrării lui Dumnezeu de pe pământ, El îngăduie ca ei să treacă prin experiențe care par să sugereze că El i-a uitat. Așa a fost cu Isus când a atârnat pe cruce (vezi Matei 27,46; DA 753, 754). Așa a fost cu Iov (vezi Iov 1,21; 13,15). Chiar și Ilie, prototipul lui Ioan Botezătorul (vezi la Matei 4,5; Matei 17,10), a avut clipele sale de descurajare (vezi 1 Regi 19,4). Având în vedere lucrul acesta, poate fi ușor înțeles că experiența lui Ioan în închisoare pentru o perioadă de aproape un an, în providența îndurătoare a lui Dumnezeu, a fost îngăduită ca încurajare pentru alte nenumărate mii care în anii de mai târziu, urmau să sufere martiraj (vezi DA 224). Știind că credința lui Ioan nu va da greș (vezi 1 Corinteni 10,13). Dumnezeu a întărit pe profet să suporte. Statornic până la sfârșit, Ioan chiar la închisoare sau moarte,

iese în evidență ca o „lumină care este aprinsă și luminează” (Ioan 5,35), tăria și răbdarea lui luminând cărarea întunecoasă a vieții pentru martorii lui Isus în decursul secolelor.

Este potrivit să întrebăm cum a putut Ioan să spună: „El trebuie să crească, iar eu să mă micșorez” (Ioan 3,30) și să accepte fără murmur lunile de izolare din închisoare și apoi moartea din mâinile lui Irod. Secretul era că „atingerea iubirii divine îl transformase” (DA 179) – inima lui era în stare bună. El era dispus să fie credincios față de misiunea sa în ciuda faptului că în oarecare măsură interpreta greșit natura împărăției lui Hristos, o concepție greșită pe care el o împărtășea cu contemporanii săi (DA 215). Chiar și ucenicii lui Isus după înviere, considerau că El era pe punctul de a-Și așeza împărăția slavei pe pământ (Fapte 1,6; cf. Matei 24,3). Hristos a spus Fariseilor: „Împărăția lui Dumnezeu nu vine pe văzute... Căci iată că Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru” (Luca 17,20, 21). Cât de adesea s-a întâmplat că s-au ivit neînțelegeri datorită unei înțelegeri greșite a unei afirmații a profeției Bibliei. Tocmai părerile preconceptuate ale ucenicilor, în ciuda a ceea ce Domnul încercase să-i învețe, au făcut din moartea și îngroparea Lui o experiență atât de amară pentru ei (DA 412, 772, 796). Experiența lor ar putea fi pe bună dreptate o învățătură pentru noi astăzi de a studia cu toată sânguința soliile pe care Inspirația le-a trimis cu privire la ceasul de criză care ne stă înaintea (GC 594, 598; TM 116).

Altul. Ceea ce Isus a spus și a făcut – predicile și minunile Lui – nu erau exact ceea ce așteptase Ioan. Isus părea că este mulțumit să adune în jurul Său o ceată de ucenici și să meargă prin țară învățând și vindecând pe oameni (vezi DA 215). Ioan era chinat de îndoială cu privire la faptul dacă Isus era Mesia, deoarece El nu se conforma concepției populare cu privire la cum urma să fie Mesia și ce urma să facă El când va veni. Întrebarea neexprimată a lui Ioan ar fi aceasta. „Ești TU felul de Mesia pe care trebuie să-l așteptăm?”

Luca 7:20

<IND=200> 20. Ne-a trimis. Cei doi soli probabil nu-și dădeau seama de faptul că ei fuseseră trimiși în primul rând pentru propriul lor folos (vezi la v. 19). Ioan dorea probabil și să-i pregătească pentru transferarea afecțiunilor lor în slujba lui Isus. Fără îndoială acești doi oameni erau printre ucenicii lui Ioan care, după vreo șase luni și-au legat soarta de Hristos (vezi DA 361).

Luca 7:21

Chiar în clipa aceea. [„În aceeași oră”, KJV]. Cei doi soli L-au găsit pe Isus în mijlocul mulțimilor de oameni, undeva în Galileea. Suferinzii de diferite boli își făceau loc cu greu prin mulțime spre a ajunge la locul unde Învățătorul stătea sau ședea (vezi DA 216). Salutând cu curtoazie pe ucenicii lui Ioan, fără îndoială că Isus a evitat să răspundă la întrebarea lor și Și-a văzut de lucrarea Lui de vindecare în liniște.

Metoda lui Hristos de a răspunde la întrebarea pusă de cei doi soli, ca toate metodele Lui, este o metodă de importanță majoră pentru pastori și învățători. Cu ocazia aceasta El ar fi putut să dea un răspuns bun și practic, susținut de numeroase citate din profeți, dar nu a făcut așa. Era „o cale nespuse mai bună” (1 Corinteni 12,31), una care era în același timp mult mai impresionantă și mai permanentă în rezultatele ei. Este demn de observat că dovada supremă pe care Hristos o oferă despre divinitatea Sa era perfectă adaptare a lucrării Sale la nevoile omenirii suferinde și pierdute (vezi DA 217; cf. 406, 407).

Hristos nu a folosit întotdeauna metoda întrebuițată aici la întâmpinarea ucenicilor lui Ioan. Cu o altă ocazie, după învierea Sa, El Și-a ascuns identitatea față de cei doi ucenici în drumul lor spre Emaus, pentru a le îndrepta atenția spirituală la faptul că evenimentele legate de moartea și învierea Lui erau o împlinire a profeției. Instrucțiunea Lui practică din Scripturi oferea, în cazul acesta, cea mai puternică dovadă cu putință pentru ca urmașii Lui să aibă credință în El (vezi DA 799).

Cei doi soli trimiși de Ioan auziseră „veștile” despre lucrarea lui Isus (v. 17.18); Acum ei Îl văzuseră personal și nu se mai puteau îndoii de adevărul celor ce auziseră. Metoda lui Hristos de a le răspunde ilustrează de asemenea un alt principiu important al predării adevărului – El a prezentat dovezile și a lăsat pe ucenicii lui Ioan să-și tragă concluziile. El n-a dogmatizat, El nu le-a impus să ia cuvântul Lui ca răspuns și n-a afirmat că oricine ar fi spus ceva contrar era în rătăcire. Mintea lor era lăsată complet liberă spre a exercita judecata în acea problemă pe temeiul a ceea ce spusese profeția că va face Mesia (vezi la v. 22) și ceea ce El Însuși făcea (v. 21).

De boli și chinuri. [„De boli și de răni”, KJV; G. Gal.]. Vezi la Matei 4,23; Marcu 3,10.

Duhuri rele. E important să observăm că medicul Luca face o atență deosebire între cei posedați de demoni și aceia a căror suferință este limitată la ființa umană. Faptul acesta înlătură posibilitatea ca el să le fi confundat pe cele două, așa cum au susținut unii (vezi cap. 6,17.18; 7,2; 8,27-36; notă adițională la Marcu 1).

Dăruit. Gr. charizomai, „a face o favoare” sau „a fi milostiv”; de la charis, „har sau „favoare” (vezi la cap. 1,30). Când Isus restaura sănătatea altora, fapta Lui nu era superficială sau mecanică; era, mai degrabă, o expresie a interesului și sentimentului plin de simpatie a inimii Lui mari, pline de iubire pentru toți oamenii.</IND>

Luca 7:22

22. Drept răspuns le-a zis. [„Isus răspunzând a zis”, KJV]. Câte sfârșitul zilei Isus S-a întors către cei doi soli și le-a dat o solie pentru a o duce înapoi celui care-i trimisese, o solie care s-a dovedit îndestulătoare pentru a răspunde la întrebările lui Ioan și ale ucenicilor lui (vezi DA 217). Toate îndoielile au fost liniștite, chiar dacă s-ar fi putut să fi fie aspecte ale împărăției lui Hristos care nu erau deplin înțelese.

Spuneți lui Ioan. Răspunsul lui Hristos la întrebarea celor doi ucenici ai lui Ioan este o parafrază a lui Isaia 61,1) un pasaj recunoscut de iudei din timpul lui Isus ca fiind precis mesianic (vezi la Luca 4,18-21). Nu s-ar fi putut da un răspuns mai impresionant.

Hristos n-a menționat „ziua răzbunării” nici la Nazaret, nici cu ocazia aceasta (vezi Isaia 61,2; Luca 4,19). În solia Lui adresată lui Ioan, Isus, de asemenea, n-a spus nimic despre „eliberarea” celor „robiți” (Isaia 61,1). O astfel de referire ar fi putut fi ușor greșit înțeleasă și ar fi putut trezi o falsă nădejde în inima lui Ioan pentru eliberare din închisoare. Implicată în răspunsul lui Isus era explicația că El nu venise să nimicească pe păcătoși (vezi Luca 9,56; Ioan 3,17; 12,47), ci să-i refacă, fizic, mintal și spiritual. El venise „pentru ca ei să aibă viață și să o aibă din belșug” (Ioan 10,10). Răspunsul lui Isus la întrebarea lui Ioan: „Tu ești Acela care are să vină?” era, ca să zicem așa: „Da, dar Eu nu sunt felul acela de Mesia pe care voi îl așteptați”.

Ce ați văzut și ați auzit. Nu sunt martori mai buni ca martorii oculari. Hristos a făcut din acești doi soli martori oculari ai lucrării pe care El o făcea pentru sufletele și trupurile oamenilor (cf. Luca 1,2; Ioan 1,14; 2 Petru 1,16; 1 Ioan 1,1.2).

Săracilor. Țăranii și lucrătorii de rând, analfabeți primeau puțină atenție de la Fariseii mândri și de la rabinii învățați. Atenția lor, în cea mai mare parte, era rezervată pentru oamenii bogați și influenți. „Gloata cea mare” cu inima deschisă și cu credință simplă, erau atrași de Hristos și „Îl asculta cu plăcere” (Marcu 12,37). Adesea, printre iudeii de pe vremea lui Hristos, cei „săraci” erau săraci nu numai în bunurile lumești, dar erau și apăsați și mâhniți de către oamenii din poziții de putere și influență (vezi la Matei 5,3). Vezi p. 55.

Evanghelia. Sau „vești bune” (vezi la Marcu 1,1).

Luca 7:23

23. Ferice de acela. [„Binecuvântat”, KJV]. Sau „ferice este acela” (vezi la Matei 5,3). În forma milostivă a unei binecuvântări, dar în cuvinte a căror însemnătate nu era pierdută pentru Ioan sau pentru ucenicii care-i duceau solia, Isus a făcut o delicată muștrare (vezi DA 218). Binecuvântarea aceasta, venind după parafraza lui Isaia 61,1 (vezi la Luca 7,22) era tot ceea ce avea de spus Hristos personal proorocului întemnițat. Era răspunsul lui Hristos la dorul nerostit al inimii lui Ioan pentru un cuvânt personal de mângâiere și de îmbărbătare (vezi DA 217). Pe cât ne spune raportul Evangheliilor acesta este ultimul contact dintre Isus și Ioan.

Prilej de poticnire. Gr. skandalizo, „a face să se împiedice”, de unde „a ofensa” (vezi la Matei 5,29). Mulți din iudei de pe vremea lui Hristos „s-au lovit de piatra de poticnire” sau „stânca de ofensă” [gr. skandalon, un obiect de poticnire], Isus (Romani 9,32.33), așa cum spusese profetul Isaia că o vor face (vezi la Isaia 8,14). Isus venise la „ai Săi și ai Săi nu L-au primit” (vezi Ioan 1,1; DA 30, 213, 391-394). Uneori,

chiar ucenicii lui Hristos „se poticneau” din cauza Lui (vezi DA 380), și pentru că se „poticnise” de Isus, Iuda L-a trădat (DA 719). Pentru că ucenicii găsiseră o pricină de „poticnire” în noaptea trădării, toți „L-au părăsit și au fugit” (Matei 26,31.56).

Luca 7:24

24. Isus a început. [Elogierea lui Ioan de către Isus, Luca 7: 24-35 = Matei 11,7-30. Comentariu major: Matei.]

Luca 7:25

25. Haine scumpe. Adică, îmbrăcați în haine strălucitoare.

Desfătări. Adică, „în lux”.

Casele împăraților. Sau „palate”.

Luca 7:29

29. Tot norodul. Unii consideră v. 29 și 30 ca un comentariu inspirat în paranteză, din partea lui Luca și nu o parte din vorbirea lui Isus cu privire la Ioan Botezătorul. O interpolare de lungimea aceasta, însă, ar fi cât se poate de neobișnuită pentru Luca. Nu există nici un motiv pentru care Hristos n-ar fi făcut această afirmație.

L-a auzit. Adică, au auzit pe Ioan Botezătorul.

Vameșii. Vezi la cap. 3,12.

Au dat dreptate. [„Au justificat”, KJV]. Gr. dikaiōo, aici însemnând, „ a recunoaște dreptatea lui Dumnezeu”. Poporul „a dat dreptate lui Dumnezeu” răspunzând la solia divină prin Ioan Botezătorul. Ei au recunoscut că ceea ce spunea Ioan era adevărat și că în calitate de profet el avea dreptul să le facă anumite cereri.

Botezați. Vezi la Matei 3,6. Primirea botezului de la Ioan era o recunoaștere publică a faptului că Dumnezeu vorbise prin Ioan.

Botezul lui Ioan. Vezi la Matei 3,6. Botezul creștin a fost copiat după botezul lui Ioan (vezi Ioan 3,22.23; 4,1.2). Totuși, biserica creștină primară pare să fi considerat că doar botezul lui Ioan nu era suficient (vezi Fapte 18,25; 19,1-5). Botezul lui era în esență un simbol al pocăinței; de fapt, era numit „botezul pocăinței” (Marcu 1,4; etc.). Botezul creștin preînchipuie pocăința (Fapte 2,38) și, în plus, credința în Isus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu (Fapte 8,36.37) plus primirea Duhului Sfânt (Fapte 10,44-48; 19,1-6). Ioan, de fapt, prezisese că Isus urma să „boteze” cu Duhul Sfânt (vezi Matei 3,11; cf. Fapte 11,16). Aceasta nu înseamnă, însă, că botezul lui Ioan era fără aprobarea Duhului Sfânt.

Luca 7:30

30. Fariseii. Vezi p. 51, 52.

Învățătorii Legii. Vezi la Marcu 1,22; 2,16. Aceștia nu erau „avocați” în sensul în care folosim noi termenul astăzi. Ei erau cercetători și tâlcuitori ai Legii iudaice.

Planul lui Dumnezeu. [„Sfatul lui Dumnezeu”, KJV]. Pentru fiecare grupă de oameni care veneau să fie botezați, Ioan schițase în amănunt ce trebuia să facă pentru a aduce „roade vrednice de pocăință” (vezi la Matei 3,7.8; Luca 3,10-14). Deși unii din conducătorii religioși erau probabil botezați, în cel mai bun caz numai puțini dintre ei acceptaseră ritualul de la Ioan. Ei au refuzat să admită că erau păcătoși și că aveau nevoie de pocăință (vezi la Matei 3,6). Întrucât botezul lui Ioan însemna pocăință, un pas de care ei nu simțeau nevoie, „nu au fost botezați” de el.

Pentru ei. [„Contra lor”, KJV]. Mai bine, „pentru ei” sau „cu privire la ei”.

Luca 7:31

31. Domnul a zis. Dovezile textuale atestă (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Ele apar în Vulgata și în manuscrisele grecești ulterioare. S-a sugerat că expresia a fost inserată pentru a arăta că v. 29, 30 nu erau cuvintele lui Isus, cât un comentariu editorial din partea lui Luca (vezi la v. 29).

Luca 7:36

36. Un Fariseu. [„Unul din Farisei”, KJV] [Ospățul din casa lui Simon, Luca 7,36-50 = Matei 26,6-13 = Marcu 14,3-9 = Ioan 12,1-5. Comentariu major: Matei și Luca. Vezi harta p. 224; diagrama p. 233. Notă adițională la sfârșitul capitolului].

A rugat. [„A dorit”, KJV]. Isus îl vindecase pe Simon de lepră (Matei 26,6; DA 557), și el, dorind să-și exprime recunoștința, a pregătit un ospăț și l-a invitat pe Isus ca oaspetele de onoare. Ospățul acesta a avut loc în Ierusalim (DA 557; cf. 569), la mai puțin de o săptămână înainte de răstignire. În plus, Lazăr, care fusese înviat din morți nu cu mai mult de două luni înainte, în decursul ultimei ierni din anul 30-31 d.Hr. (vezi la Ioan 11,1), a fost primit ca un oaspete de onoare împreună cu Isus (DA 557). Milostiv, Isus a acceptat ospitalitatea Fariseului, ca și pe aceea a vameșului (vezi Luca 5,29; 19,5; cf. cap. 11,37; 14,1).

A șezut la masă. Literal, „s-a întins [la masă]” (vezi la Marcu 2,15). Simon era de o parte a lui Isus și Lazăr de cealaltă parte, când oaspeții erau întinși pentru a lua parte la masă (DA 558).

Luca 7:37

37. O femeie. Maria din Betania, cunoscută și ca Maria Magdalena (vezi nota adițională la sfârșitul capitolului).

Alabastru. O rocă relativ moale care poate fi cioplită ca pahare, cutii, vase sau sticle. Sticlele de parfum din vechime erau tăiate din calcar gri deschis translucid.

Mir mirositor. [„Pomadă”, KJV]. „Pomada” obișnuită din Palestina era ulei de măsline la care erau adăugate mirodenii sau alte ingrediente aromate. „Pomada” Mariei era mir de nard „foarte scump” (vezi la Marcu 14,3; Ioan 12,3), probabil extras din rădăcini parfumate de *nardostachys jatamansi*. Planta aceasta crește la înălțime, în Munții Himalaia și în vechime era folosită ca sursă de parfum și medicament (vezi la Cântarea Cântărilor 1,12). Dacă „mirul” Mariei venise din munții Indiei de nord, nu este de mirare că era considerat „foarte scump” (Ioan 12,3.5), valoarea lui fiind cam de 300 de dinari romani (cam 33,6 dolari) (vezi p. 49). Ar trebui să se amintească că acesta ar fi echivalentul salariului a 300 zile lucrătoare ale unui muncitor din vremea aceea (vezi la Matei 20,2). Un dar atât de valoros, potrivit pentru monarhii pământului, reprezenta un mare sacrificiu din partea Mariei (vezi DA 559, 564).

Luca 7:38

38. Stătea înapoi, lângă picioarele lui Isus. [„Stătea la picioarele Lui”, KJV]. Oaspeții la un ospăț își scoteau sandalele înainte de masă și se întindeau pe partea stângă, pe paturi așezate pe trei laturi ale mesei, rezemându-se cu cotul stâng de masă și cu picioarele la capătul mai de jos al patului, depărtate de masă (vezi la Marcu 2,15). Aranjamentul acesta făcea relativ simplu ca Maria să „ungă” picioarele lui Isus fără să fie observată până când mireasma aromată a mirului parfumat a umplut încăperea.

Să stropească. [„Să spele”, KJV]. Literal, „să ude” sau „să umezească”.

Cu lacrimile ei. Maria poate nu avusese de gând să verse lacrimi de bucurie și de recunoștință pe picioarele lui Isus. Dar când a îngenuncheat să aplice unsoarea, lacrimile ei au venit probabil în ciuda unei încercări de a le reține și au picat pe picioarele Lui înainte ca ea să fi putut aplica unsoarea.

Părul capului ei. De obicei era socotit ca ceva rușinos ca o femeie să-și lase părul liber în public. Dar, probabil nepregătită pentru această nevoie aparent neprevăzută, s-a folosit de părul ei.

Le săruta. Potrivit cu textul grec, ea repeta sărutul (vezi v. 45). În unele țări orientale, astăzi, ca și în vechime și în alte locuri o sărutare este o formă obișnuită de salutare (vezi la Matei 26,49). Îmbrățișarea picioarelor altuia și sărutarea lor era o demonstrație cu totul corespunzătoare și respectuoasă de mare stimă (vezi la Matei 28,9).

Le ungea. Vezi la Matei 6,17. Adică după izbucnirea de emoție.

Luca 7:39

39. Și-a zis. [„Vorbea în sine”, KJV]. Simon era întins lângă Isus și ar fi fost una din cele dintâi persoane de la masă care să simtă parfumul și să observe ce avea loc. Ca gazdă cuviincioasă, el n-a zis nimic. Dar în tăcere L-a judecat pe Isus pentru că îngăduia actul de recunoștință fără să certe femeia.

Un prooroc. Pot fi citate dovezi textuale (cf. p. 146) pentru exprimarea „profetul”, adică Profetul prezis de Moise în Deuteronom 18,15 (vezi la Deuteronom 18,15; Ioan 1,21). Potrivit cu textul grec, la punctul acesta Simon ajunsese la concluzia că Isus nu era profet, căci altminteri ar fi cunoscut mai bine ce fel de femeie era în realitate Maria.

Ce fel. Se pare că Simon nu era conștient că Isus știa ce „fel” de femeie era Maria. Simon nu știa probabil ce se întâmplase cu Maria de când el își bătuse joc de ea (DA 566), o împrejurare care tinde să confirme sugestia (vezi nota adițională la sfârșitul capitolului) că Maria părăsise Betania pentru a se cruța pe ea și familia ei de o situație neplăcută.

Luca 7:40

40. Isus a luat cuvântul și a zis. [„Isus răspunzând a zis”, KJV]. Adică, răspunzând la gândul sau întrebarea neexprimată a lui Simon.

Luca 7:41

41. Un cămătar. [„Un anumit creditor”, KJV] [Cei doi datornici: Luca 7,41-43. Vezi la parabole p. 203-207]. Adică, „un anumit cămătar [profesionist care dădea banii cu camătă]”. Această parabolă scurtă se ocupă de recunoștința pentru binecuvântările mântuirii. Se pare că parabola este bazată pe principiul fundamental că aprecierea din partea cuiva a binecuvântărilor primite este direct proporțională cu simțul nevoii acelei persoane cu privire la acele binecuvântări. Numai acela care ajunge acolo încât să simtă extrema sa neajutorare înaintea lui Dumnezeu este într-o stare sufletească potrivită pentru a aprecia ceea ce Dumnezeu face pentru el fie în cele materiale, fie în cele spirituale. Acela care nu-și simte nevoia de ajutor divin este încrezător în propria sa capacitate și în propriile sale resurse și se sprijină pe acestea pentru a găsi o soluție la problemele care îl confruntă. Tocmai pentru motivul acesta Dumnezeu îngăduie atât de adesea ca copiii Săi muritori să-și istovească propriile lor resurse înainte ca El să intervină pentru a le da ajutorul divin. Dacă El ar interveni înainte ca ei să devină conștienți de deplina lor lipsă de putere, ei n-ar aprecia cum se cuvine binecuvântările și bunătatea Lui, caracterul lor ar rămâne nedesăvârșit și ei ar continua să se încreadă în propriile lor procedee și în propria lor capacitate de a face față problemelor vieții.

Așa a fost cu Simon. Deși Isus îl vindecase de lepră și pe bună dreptate „dorea să-și arate recunoștința sa” (vezi Matei 26,6; DA 557), aceasta era recunoștința unui om față de un alt om, nu recunoștința unui om față de nemărginitul Dumnezeu. „Caracterul [lui Simon] nu era transformat ; principiile lui erau neschimbate” (DA 557); pe scurt el era neconvertit. Astfel, obiectivul final al lui Hristos în vindecarea leprei lui corporale, adică vindecarea lui de lepra păcatului, încă nu fusese realizat. Atitudinea lui Simon față de Isus era asemănătoare cu aceea a lui Nicodim, care recunoștea că Isus era „un învățător venit de la Dumnezeu”, dar dădea greș în a recunoaște nevoia lui personală de a fi „născut din nou” (vezi la Ioan 3,2,3). Ambii erau reprezentați, în acest stadiu al experienței lor religioase de ascultători, de tipul de teren „pietros” (vezi la Matei 13,5).

Cinci sute de lei. Adică, 500 de dinari romani, sau cam 56,56 dolari (vezi p. 49). Cincizeci de dinari ar fi cam 5,66 dolari. În termeni ai puterii actuale de cumpărare valoarea ar fi mult mai mare (vezi la Matei 20,2).

Luca 7:42

42. N-aveau cu ce plăti. Mărimea datoriei nu făcea nici o deosebire în ce privește capacitatea datornicilor de a plăti. Amândoi erau neîn stare să plătească ceea ce datorau. Dar era o diferență în aprecierea din partea lor în ce privește anularea datoriei din partea creditorului. Omul cu datoria mai mică, ar fi găsit probabil că este mai ușor să câștige bani pentru a plăti înapoi datoria, în timp ce omul cu obligația mai mare ar fi găsit că este, respectiv, mai dificil. Omul care datora cei 500 de dinari romani (vezi la v. 41) era, pe cât se pare, atât de îngropat în datorii, încât nu avea nădejde să o plătească, în timp ce omul care datora numai

50 de dinari ar fi putut, dacă i s-ar fi dat timp, să facă lucrul acesta. Pentru amândoi, în clipa când datoria lor era scadentă, totuși, nu era probabil nici o alternativă decât aceea a sclaviei (vezi la Matei 18,25).

Sincer. Cuvântul acesta a fost adăugat [KJV] de traducători, dar ideea din el este implicată în grecescul charizomai, „a face o favoare” sau „a da îndurare” (vezi la v. 21), aici tradus „iertat”

Mai mult. [„Cel mai mult”, KJV]. Literal, „mai mult”.

Luca 7:43

43. Socotesc. [„Presupun”, KJV]. Răspunsul era evident, așa cum era cazul cu atât de multe parabole și învățături ale lui Isus. În unele cazuri, aceia cărora le erau adresate, erau fără tragere de inimă, în alte cazuri erau gata să recunoască învățătura atât de clar prezentată (Matei 21,34.41 45; vezi Luca 10,36.37).

I-a iertat mult. Vezi la v. 42. Simon a rostit judecata asupra sa. Plin de tact Mântuitorul l-a condus pe mândrul Fariseu să-și dea seama că păcatul lui, seducerea Mariei, era mai mare decât al ei, după cum 500 de dinari erau mai mulți decât 50 (vezi DA 566, 567).

Luca 7:44

44. S-a întors spre femeie. Deși Hristos S-a întors către femeie când a vorbit, cuvintele Sale erau adresate lui Simon. Faptul acesta poate lăsa să se înțeleagă că Isus intenționa ca cuvintele Sale să fie o mustrare pentru Simon și o exprimare de recunoștință pentru Maria, pentru amabilitatea ei prevăzătoare. Această apreciere trebuia să fi însemnat mult mai mult pentru Maria, decât un cuvânt adresat ei singure, mai târziu, pentru că Isus a onorat-o în prezența aceluia care considerau că au motive temeinice să o disprețuiască și să o ignore.

Nu mi-ai dat apă. Potrivit cu textul grec în fiecare caz –apa (v. 44), sărutarea (v. 45) și uleiul (v. 46) – cuvântul însuși are locul dintâi pentru accentuare, că „apă nu mi-ai dat”, etc. Nu este clar pentru ce Simon nu a procurat măcar apă pentru oaspeții săi. Este îndoielnic că el ar fi invitat o grupă de oaspeți să participe la ospitalitatea casei și a mesei lui și apoi să le fi tăgăduit gesturile de curtoazie mai mărunte, dacă acestea ar fi fost obligatorii pentru gazdă. Se pare, mai degrabă, că contrastul pe care Hristos îl face aici între Simon și Maria nu este atât de mult între o datorie omisă și o datorie îndeplinită, cât de o favoare neglijată și o favoare acordată. Simon era ospitalier, dar ar fi putut face și mai mult decât făcuse. Actul de recunoștință al Mariei a fost făcut, nu ca o obligație, ci ca expresia unei inimi care dădea pe dinafară de iubire și devoțiune.

Luca 7:45

45. N-a încetat. Gr. dialeipo, „a fi intermitent”. El denotă acțiune repetată, nu continuă.

Luca 7:46

46. Untdelemn. Gr. elaion, de obicei, „ulei de măsline”. Simon nu „unsese” pe Isus nici cu cel mai obișnuit untdelemn al Palestinei. În contrast, Maria a folosit „mir”, muron, cel mai scump pe care-l putea cumpăra cu bani (vezi la v. 37). Simon nu folosisese nici cel mai obișnuit ulei pentru capul lui Hristos, în timp ce Maria întrebuințase felul cel mai scump pentru picioarele Lui. Ce contrast – și în contrastul acesta era reflectată atitudinea inimii fiecăruia. Ospitalitatea lui Simon era neînsemnată în comparație cu recunoștința nemărginită a Mariei.

Luca 7:47

47. Iertate. Iubirea pentru Hristos duce la iertare în sensul că iubirea față de El îndeamnă la căință și mărturisire. Iubirea pe care Maria o simțea acum în inima ei pentru Hristos era rezultatul iertării deja acordate ei înainte de ocazia aceasta (vezi notă adițională la sfârșitul capitolului). Simon simțea numai puțină iubire pentru Hristos, pentru că păcatele lui erau încă neiertate și pentru că, asemenea lui Nicodim (vezi la Ioan 3,3-7), el nu se socotise un păcătos având nevoie de iertare divină.

Luca 7:48

48. Iertate îți sunt. Literal, „au fost iertate”. Maria primise deja iertare pentru păcatele ei.

Luca 7:49

49. Între ei. [„În ei înșiși”, KJV]. Sau „între ei”.

Și. Gr. kai, „și”, „de asemenea” sau „chiar”. Kai pare cel mai bine tradus prin „chiar” în pasajul acesta.

Luca 7:50

50. Credința ta te-a mântuit. Credința omului trebuie totdeauna să se ridice până la cererea binecuvântărilor iertării, deoarece „fără credință este cu neputință să fim plăcuți lui Dumnezeu” (Evrei 11,6). Un simț al nevoii și al dependenței de Hristos trebuie să însoțească credința (vezi la Matei 5,3; Luca 5,8).

NOTĂ ADIȚIONALĂ LA CAPITOLUL 7

Cei mai mulți comentatori sunt de părere că incidentul relatat aici de Luca n-ar trebui să fie identificat cu ospățul menționat de alți scriitori ai Evangheliei. Unele din motivele lor mai importante pentru concluzia acesta sunt:

1) Îndoială că Maria din Betania ar fi putut fi de caracterul femeii descrise de Luca, întrucât ceea ce a relatat în altă parte a Evangheliei cu privire la Maria din Betania pare că înlătură identificarea ei cu femeia aceasta; 2) îndoială că un Fariseu, mai ales unul care locuia la numai 2 mile de Ierusalim, ar fi ospătat pe Isus în public, la mai puțin de o săptămână înaintea crucificării, mai ales când era evident că avea o îndoială în mintea lui cu privire la mesianitatea lui Isus; 3) diferențe aparent ireconciliabile între relatarea lui Luca și aceea a altor trei Evanghelii care, după părerea lor, tind să întrecă în greutate multele puncte de asemănare.

Trebuie să se admită că dificultățile acestea nu trebuie să fie date la o parte cu ușurătate. Dar nici concluzia trasă pe temeiul lor nu este atât de obligatorie cum ar părea la o primă vedere. Lucrul acesta poate fi văzut din următoarele considerații:

1. Ioan o identifică pe Maria, sora Martei și a lui Lazăr, ca fiind aceea care a uns picioarele lui Isus, iar relatarea din partea lui a incidentului este evident paralelă cu aceea a lui Matei și a lui Marcu, care împreună cu Luca, nu-i pomenesc numele. Lucrul acesta se poate să se fi datorat faptului că femeia, o creștină evlavioasă, încă mai trăia când au fost scrise Evangheliile sinoptice. Cei trei evangheliști sinoptici, încredințați deci că narațiunea trebuia să fie inclusă în relatarea Evangheliei, se poate să se fi hotărât să nu-i menționeze numele din bunătatea creștină. Ioan, însă, se poate să nu fi fost legat de considerația acesta, întrucât Evanghelia sa a fost scrisă câteva decade mai târziu (vezi p. 181) și astfel poate la mulți ani după moartea femeii. Este demn de observat că Ioan, care doar el o menționează pe Maria, este singurul scriitor de Evanghelie care omite numele lui Simon.

Luca (cap. 10,39.42) și Ioan (cap.11,1.2.19.20.28.31.32.45; 12.3) menționează și identifică amândoi o Marie din Betania, cunoscută ca Maria Magdalena (probabil din „Magdala” un oraș pe țărmul apusean al Lacului Galileea [vezi Matei 15,39; DA 405]), iar ea este amintită între femeile care au însoțit pe Isus în a doua călătorie galileeană (vezi Luca 8,1-3) și este menționată de toate cele patru Evanghelii în legătură cu moartea, îngroparea și învierea lui Isus (Matei 27,56.61; 28,1; Marcu 15,40.47; 16,1.9; Luca 24,10; Ioan 19,25; 20,1.11.16.18). Cândva, înainte de a doua călătorie galileeană, Isus a izgonit șapte demoni din ea (Luca 8,2; cf. Marcu 16,9).

Dacă, să zicem, Maria din Betania și-ar fi părăsit căminul ca rezultat al vieții ei rușinoase, se poate să fi găsit un adăpost în Magdala, poate la prieteni sau la rudele care locuiau acolo. Majoritatea din întâmplările relatate ale lucrării galileene a lui Isus au avut loc în vecinătatea Câmpiei Ghenezaret, unde era așezată Magdala și se prea poate că la ocazia unei vizite mai timpurii a lui Isus la Magdala El să o fi eliberat de posesiunea demonică. După ce L-a însoțit pe Isus în a doua călătorie galileeană, se prea poate ca ea să se fi înapoiat la Betania ca o persoană schimbată și să-și fi refăcut locuința acolo. Această posibilitate, natural, nu dovedește că Maria din Betania și Maria din Magdala trebuie să fi fost identificate ca una și aceeași persoană, dar arată cum ar fi putut să fie cazul în mod rezonabil. Toate informațiile asupra subiectului date în raportul Evangheliei poate să fie ușor înțelese în armonie cu o astfel de explicație.

2. Argumentul că aproape de sfârșitul lucrării Lui Isus nu avea prieteni printre conducătorii lui Israel

nu este valabil. Nicodim, „un fruntaș al iudeilor” (Ioan 3,1) a luat cu îndrăzneală partea lui Isus într-un sfat al preoților celor mai de seamă și al Fariseilor (vezi Ioan 7,45-53). Influența lui cu ocazia acesta – la sărbătoarea corturilor din anul 30 d.Hr., cam cu șase luni înainte de crucificare – reiese din faptul că sfatul a biruit și grupul s-a împrăștiat fără să-și realizeze scopul (vezi Ioan 7,53; DA 460). La răstignire, când mai mult ca oricând oamenii s-ar fi temut să fie cunoscuți ca urmași ai lui Isus, când „toți ucenicii L-au părăsit și au fugit” (Matei 26,56) și când Petru, cel mai înflăcărat apărător al Lui, s-a lepădat de El de repetate ori (Matei 26,69-75), Iosif din Arimatea, un alt „sfetnic de vază” (vezi la Marcu 15,43) a oferit public un loc de îngropare pentru Isus și, împreună cu Nicodim, a supravegheat îngroparea Lui (vezi Matei 27,57-60; Ioan 19,38-40). Mulți din „conducătorii de seamă” credeau în Isus la data aceea (vezi DA 539, 699), dar nu-L „mărturiseau” de teama excomunicării (Ioan 12,42), deși după înviere mulți dintre ei au devenit, fără îndoială, creștini (vezi Fapte 6,7).

3. Presupusele puncte de diferență dintre diferitele relatări nu sunt așa de mari după cum s-ar părea și în nici un caz nu fac relatările mutual exclusive. Numai Luca vorbește de gazda lui Isus din ocazia acesta ca fiind un Fariseu, dar lucrul acesta nu este curios, pentru că erau mulți Farisei și era pur și simplu o chestiune de alegere din partea unui scriitor dacă identifică pe un om ca Fariseu. Numai Luca dintre scriitorii Evangheliei se referă la alte două ocazii când Hristos a prânzit în casa unui Fariseu (cap. 11,37; 14,1). Se pare că Luca considera asocierea lui Hristos cu un Fariseu pe bază amicală și socială vrednică de notat și aceasta ar explica relatarea din partea sa aici a faptului că gazda sa era Fariseu.

Faptul că stăruie asupra reacției lui Simon la incident, în timp ce ceilalți scriitori nu au nimic de zis cu privire la acest aspect, accentuând numai reacția lui Iuda, nu este un fapt neobișnuit. Dacă Luca avea un motiv să introducă narațiunea la acest punct al povestirii sale și nu la sfârșitul lucrării lui Hristos, cum fac alți scriitori, nu ar fi relatat atitudinea lui Iuda și lecția pe care Hristos a căutat să i-o dea; a face așa ceva ar fi însemnat un lucru nepotrivit la acest punct al narațiunii Evangheliei. Ar fi însemnat să prezinte pe Iuda într-un rol în care încă nu ajunsese pe față și raportul, așa cum este dat de ceilalți scriitori ai Evangheliilor la un alt punct din narațiunile lor, ar fi tins numai să pună în încurcătură pe cititorul lui Luca la momentul în care el înserează istorisirea. Vezi p. 191, 192.

Sunt multe puncte în narațiunea lui Luca menționate de unul sau mai mulți din ceilalți trei evangheliști: 1) Toți sunt de acord că ocazia era un ospăț. 2) Toți sunt de acord că persoana care L-a uns pe Isus a fost o femeie. 3) Cei trei sinoptici sunt de acord că „mirul” era într-un vas de alabastru; Ioan nu vorbește despre vas. 4) Nici Luca, nici Matei nu menționează felul „mirului”, dar Marcu și Ioan spun că era „nard”. 5) Atât Luca, cât și Ioan menționează ungerea picioarelor lui Isus. 6) Atât Luca, cât și Ioan menționează faptul că Maria a folosit părul ca ștergar pentru a șterge picioarele lui Isus. 7) Cei trei scriitori sinoptici dau numele gazdei ca fiind Simon. Aceste puncte de asemănare nu dovedesc în mod necesar că incidentul din Luca trebuie să fie identificat cu acela relatat de către ceilalți trei evangheliști, dar tind să sporească gradul de probabilitate în direcția aceea.

Admițând faptul că ospățul din casa Fariseului pe care-l relatează Luca este identic cu acela din casa lui Simon din Betania, două întrebări cer un răspuns: 1) Pentru ce a inserat Luca istorisirea atât de timpuriu în narațiunea Evangheliei, atât de departe de cadrul ei cronologic? 2) Pentru ce relatarea lui este atât de diferită de aceea a celorlalte trei Evanghelii în atâtea puncte importante? Contextul din Luca procură un răspuns cu totul satisfăcător și convingător la aceste întrebări.

Luca scrie în primul rând pentru creștini dintre Neamuri (vezi p. 664). Întrucât menționase de repetate ori opoziția conducătorilor iudei față de Hristos (cap. 5,17.21.30.33; 6,2.7.11; etc), Luca se temea fără îndoială că cititorii săi culți dintre Neamuri ar întreba cum s-ar fi putut aștepta ca ei să creadă în Hristos, dacă toți oamenii de frunte ai propriei Lui națiuni (și deci, presupus, oamenii cei mai calificați de a aprecia pretențiile Sale) L-au respins. Acesta probabil explică faptul că Luca, singur printre cei patru scriitori ai Evangheliilor menționează trei cazuri specifice când Isus a prânzit în casa unui Fariseu (vezi 7,36; 11,37; 14,1) ca și alte cazuri de prietenie aparentă între Isus și anumiți conducători iudei (vezi la cap. 7,3).

Contextul imediat al relatării lui Luca a ospățului din casa lui Simon arată și mai clar motivul pentru care Luca a inserat istorisirea la acest punct al narațiunii. El tocmai relatase faptul că conducătorii respinseseră atât solia lui Ioan Botezătorul, cât și a lui Isus (vezi v. 30-35) – de fapt, nu toți conducătorii, ci evident marea majoritate. De aceea, la punctul acesta al istorisirii sale despre Hristos, Luca ar fi putut foarte

probabil să simtă nevoia să arate că unii din conducătorii îi erau favorabili. În plus, tocmai în acest capitol Luca relatează mijlocirea amicală a unor anumiți „bătrâni ai iudeilor” (v. 3). Imediat după acest incident, Luca dă împrejurările care conduceau la propria admitere a lui Hristos că conducătorii lui Israel l-au respins și pe Ioan și pe El (v. 11-35). Prietenia anumitor conducători menționată imediat înainte, cât și după v. 11-35, poate să fi fost intenționată de Luca pentru a potoli orice bănuială din partea cititorilor săi că Hristos s-ar fi putut să nu fie Mesia pentru că propria Lui națiune Îl respinsese.

Pe temeiul admiterii că acesta este motivul pentru care Luca a inserat relatarea ospățului lui Simon la acest punct mai timpuriu decât în cadrul lui cronologic adevărat, motivul pentru deosebirea majoră dintre raportul lui Luca și acela al celorlalți trei evangheliști devine clar. În acord cu aceasta, nu exista nici un motiv ca Luca să relateze reacția lui Iuda și nici referirile la iminenta moarte a lui Hristos. Punctul principal era atitudinea lui Simon ca unul din conducătorii lui Israel. Pentru ceilalți trei evangheliști, atitudinea lui Iuda are rost în contextul unde apare povestirea din partea lor a evenimentului. Relatarea reacției lui Iuda și aceea a lui Simon nu sunt mutual exclusive, ci complementare, și în nici un caz nu s-ar contrazice una pe alta chiar dacă amândouă erau date de unul sau mai mulți scriitori ai Evangheliei.

Narațiunea lui Luca a ospățului din casa lui Simon este clar identificată în Hristos Lumina lumii cu aceea a ospățului din casa lui Simon din Betania, așa cum este dată în celelalte Evanghelii (DA 557-563). Simon din Betania este identificat, de asemenea, cu Simon din narațiunea lui Luca (DA 557, 558, 566). În plus, femeia nenumită din relatarea lui Luca este identificată cu Maria din Betania (DA 558-560, 566) și cu Maria Magdalena, din care Hristos scosese șapte demoni (DA 568). De asemenea, Simon însuși este declarat a fi cel care o duse pe Maria la păcat la o oarecare dată anterioară (DA 566). Simon deja mărturisise credință în Isus ca profet, îl recunoscuse ca învățător trimis de Dumnezeu și nădăjduia că El ar fi putut să fie Mesia (DA 557; cf. Ioan 3,1.2). Dar încă nu-l acceptase ca Mântuitor și întâmplarea aceasta a devenit punctul critic pentru mântuire în viața lui (DA 567, 568).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1-17 DA 315-320

4, 5 MH 65

4-7 MH 63

4-9 DA 316

5, 6 DA 317

11-15 DA 318

14 DA 320

16, 17 DA 319

19-28 DA 214-225

21-23 DA 217

23 DA 218

30 DA 595

36-50 DA 557-568

38 DA 559

39-43 DA 566

43 SC 36; 2T 75

44, 45 DA 567

47 COL 211; DA 567; FE 275; MH 182

48 PP 754

Luca 8:1

1. După aceea. [A doua călătorie galileeană, Luca 8,1-3 = Matei 9,35. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 219; diagrama p. 231). Gr. kathexes, „unul după altul”, sau „consecutiv” (vezi la cap. 1,3). Aici Luca se referă evident nu la narațiunea din cap. 7,36-50 ca precedând ceea ce el este pe punctul de a relata, ci la raportul său despre lucrarea galileeană, începând cu cap. 4,14. Versetele 1-3 din cap. 8 descriu probabil în întregime a doua călătorie din Galileea, un incident care deja s-a relatat (cap. 7,11-17) și se ocupă de el într-un mod general. Pentru un rezumat al evenimentelor în legătură cu a doua călătorie galileeană vezi la Matei 5,1; Luca 7,11. A doua călătorie galileeană a ocupat cea mai mare parte, dacă nu toată toamna anului 29 d.Hr.

Umbla. [„Trecea prin”, KJV]. Gr. diodeuo „a clăător prin”.

Din cetate în cetate și din sat în sat. [„Fiecare cetate și sat”, KJV]. Înțelesul textului grec de aici este că Isus a mers prin Galileea „din cetate în cetate și din sat în sat”. Nu există cuvânt pentru „fiecare” în textul grec. Erau peste 200 de cetăți, orașe și sate în Galileea și ar fi fost greu, dacă nu imposibil ca să le viziteze măcar pe scurt pe toate în cursul celor câteva săptămâni devotate acestui itinerariu misionar.

Vestea Evanghelia. [„Arătând vestea cea bună”, KJV]. Vezi la Marcu 1,1; Luca 1,19.

Împărăției lui Dumnezeu. Vezi la Matei 3,2; 4,17. În cursul primei părți a lucrării Sale galileene Isus a proclamat: „Împărăția cerului este aproape” (vezi Matei 4,17; Marcu 1,15). Dar între prima și a doua călătorie El înființase oficial împărăția Sa (vezi la Matei 5,1; Marcu 3,13). Acum El a mers pentru a proclama întemeierea împărăției și pentru a demonstra foloasele ei pentru om (vezi la Luca 7,11).

Cei doisprezece. În prima călătorie galileeană Isus nu a avut probabil cu Sine pe toți cei doisprezece (vezi la Marcu 1,39); în a treia călătorie El i-a trimis doi câte doi și El Însuși a mers cu alți ucenici (vezi la Matei 9,36).

Luca 8:2

2. Niște femei. Una din caracteristicile Evangheliei lui Luca este frecvența ei referire la lucrarea lui Hristos pentru femeile din Palestina și lucrarea unora dintre ele pentru El. Aceasta era ceva nou, deoarece rolul femeilor iudaice în viața publică fusese relativ minor, deși în cazuri izolate, profeți ca Elisei ajutaseră femeile și fuseseră ajutați de ele.

Luca este unicul scriitor de evanghelie care raportează multe din detaliile vieții timpurii ale lui Isus și face lucrul acesta adesea din punctul de vedere al femeilor cel mai mult interesate – Maria, Elisabeta și Ana. În alte relatări el amintește și pe văduva din Nain, femeia de la ospățul lui Simon, femeile numite aici, Marta și o anumită femeie schiloadă, ca și fiica lui Iair și femeia bolnavă vindecată cu aceeași ocazie. În Fapte el amintește de Safira, Priscila, Drusila, Berenice, Tabita, Roda, Lidia și un număr de alte femei. Este ca și cum Luca ar fi zis că Evanghelia Împărăției cerului era tot atât de mult pentru femei, ca și pentru bărbați și că partea lor în proclamarea ei era la fel de importantă ca aceea a bărbaților lor. În mișcările iudaice cu un caracter strict religios, ca aceea a Fariseilor, a Saducheilor și a altora, femeile par să nu fi avut nici un rol. Ele nici nu au primit folos direct, nici nu l-au dat altora.

Odată cu a doua călătorie galileeană cuprinsul lucrării lui Hristos s-a extins repede și grupul de bărbați care-L însoțeau acum sporise foarte mult în comparație cu grupul care fusese în prima călătorie. Aceasta în mod inevitabil cerea o considerabilă cheltuială și muncă pentru procurarea hranei, păstrarea îmbrăcăminteii în bună stare și curățenie, etc. Hristos nu a săvârșit niciodată minuni în propriul Său folos (vezi la Matei 4,6); ar fi fost contrar cu principiile Sale să facă așa ceva. Cât privea nevoile lor materiale, El și ucenicii Săi

erau întreținuți pe temeiul principiului „vrednic este lucrătorul de hrana lui” (Matei 10,10). În plus, mulțimile care se îngrămădeau în jurul lui Isus și a ucenicilor Săi, în cursul acestor luni de mare promisiune, aproape că nu le lăsa timp nici măcar să mănânce sau să doarmă (vezi Marcu 3,7-12.20). Uneori Mântuitorul găsea că este necesar să Se ascundă de mulțime (vezi Marcu 1,45; 4,36; 6,31) pentru a găsi câteva ore de odihnă. Aceste împrejurări diferite cereau un prilej pentru femeile care ajunseseră să creadă în Hristos, ca să-L ajute în lucrarea Lui.

Fuseseră tămăduite. Adică, înainte de a doua călătorie galileeană.

Duhuri rele. Cel puțin Maria Magdalena și poate și altele, fuseseră eliberate de demoni.

Boli. [„Slăbiciuni”, KJV]. Gr. astheneiai, „slăbiciuni”, „beteșuguri”, „boli”.

Maria, zisă Magdalena. Vezi nota adițională la capitolul 7. Narațiunile sinoptice pomenesc întotdeauna pe Maria Magdalena mai întâi când numele ei este trecut împreună cu numele altor femei (vezi Matei 27,56.61; 28,1; Marcu 15,40.47; 16,1; Luca 24,10). Aceasta mărturisește despre devoțiunea ei arzătoare față de Isus. Recunoștința ei era nu numai emoțională (vezi la Luca 7,38.44), dar și foarte practică. Maria aceasta este numită Magdalena pentru a o distinge de alte Marii, dintre care erau mai multe. Numele Maria apare adesea în NT. Este derivat de la numele ebraic tradus „Miriam” în VT (vezi la Matei 1,16). Denumirea Magdalena arată probabil că Maria locuia în orașul Magdala (vezi la Matei 15,39) la data când Hristos a găsit-o și a eliberat-o de sub puterea demonilor.

Luca 8:3

3. Ioana. Nu se știe nimic mai mult despre femeia aceasta, în afară de ceea ce este amintit aici și în cap. 24,10, unde numele ei apare din nou împreună cu acela al Mariei Magdalena. Fiind soția ispravnicului lui Irod, ea trebuie să fi fost o femeie cu avere și influență.

Cuza. Nu se știe nimic mai mult despre acest om. Un ispravnic deținea o poziție nu de mică importanță în gospodăria pe care o servea (vezi la Matei 20,8).

Susana. Numele înseamnă „crin”. Nu se știe nimic mai mult despre femeia aceasta. Evreii își numeau uneori fiicele cu nume de flori și de pomi.

Îl ajutau. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „Îl ajutau” în felul acesta cuprinzând pe ucenici, mai ales pe cei doisprezece (v. 1) ca și pe Isus.

Cu ce aveau. [„Din averile lor”, KJV; G. Gal.]. Adică, „lucrurile care le aparțineau”. Isus și ucenicii Săi recurgeau la o pungă comună (vezi la Ioan 13,29; cf. cap. 12,6) și s-ar părea că ucenițele acestea aveau grijă ca punga să nu ajungă goală. S-ar putea spune pe bună dreptate că grupul acesta de femei evlavioase au constituit cel dintâi cerc misionar de femei din biserica creștină.

Luca 8:4

4. S-a strâns gloată mare. [Predica de la lac, Luca 8,4-18 = Matei 13,1-53 = Marcu 4,1-34. Comentariu major: Matei].

Luca 8:11

11. Cuvântul lui Dumnezeu. Adică, cuvântul care vine de la Dumnezeu sau cuvântul vorbit de Dumnezeu.

Luca 8:16

16. A aprins o lumină. Vezi la Matei 5,14-16. Numai Marcu și Luca relatează această parabolă ca parte din predica de pe lac (Luca 8,4-18; vezi Marcu 1-34). Poate că motivul pentru care Matei nu a inclus-o este că el deja se referise la folosirea de către Hristos a aceleași teme ca parte din Predica de pe Munte (vezi Matei 5,14-16), deși aplicația era diferită acolo. Mai târziu Luca repetă o parabolă a lui Hristos, esențial aceeași (vezi cap. 11,33), cu o aplicație diferită de fiecare din cele două prezentări anterioare a temei. Anumite învățături relatate aici de Luca au fost de asemenea repetate de Hristos cu alte ocazii (vezi cap. 8,17.18).

Luca 8:17

17. Nu este nimic acoperit. Comparați Matei 10,26; Marcu 4,22; Luca 12,2. Învățătura pe care Hristos o trage aici din parabola cu lampa și cu sfeșnicul diferă de aceea dată cu privire la aceeași temă în Predica de pe Munte. Aici, Hristos vine ca purtător al luminii adevărului pentru a împrăștia întunericul din mintea oamenilor cu privire la Dumnezeu și Împărăția cerului (vezi la Matei 13,11). Nu este nimic „acoperit” sau „secret” de importanță pentru mântuire care să fie ascuns de aceia care „iau aminte cum ascultă” (Luca 8,18).

Luca 8:18

18. Luați seama. Vezi la Matei 11,15; 13,13.

Celui ce are. Vezi la Matei 13,12; vezi și Matei 25,29; Marcu 4,25; Luca 6,38; 19,26. Adevărul enunțat aici a fost spus și în alte ocazii, mai timpuriu și mai târziu în timpul lucrării Sale pământești.

Luca 8:19

19. Au venit la El. [Vizita mamei și fraților lui Isus, Luca 8,19-21 = Matei 12,46-50 = Marcu 3,31-35. Comentariu major: Matei].

Luca 8:22

22. Într-una din zile. [Furtuna de pe lac, Luca 8,22-25 = Matei 8,18.23-27 = Marcu 4,35-41. Comentariu major: Matei].

Luca 8:23

23. S-a stârnit un vârtej de vânt. Comparați „s-a stârnit o mare furtună de vânt” (Marcu 4,37).

Luca 8:24

24. Învățătorule. [„Doamne”, KJV] Gr. epistates (vezi la cap. 5,5).

Luca 8:26

26. Gherghesenilor. [„Gadarenilor” KJV]. [Demonizații din Gadara, Luca 8,26-39 = Matei 8,28 la 9,1 = Marcu 5,1-20. Comentariu major: Marcu].

Luca 8:31

31. Adânc. Gr. abussos, „un abis” (vezi la Marcu 5,10).

Luca 8:40

40. La întoarcere Isus. [„Când Isus S-a înapoiat”, KJV] [Femeia bolnavă; Fiica lui Iair, Luca 8,40-56 = Matei 9,18-26 = Marcu 5,21-43. Comentariu major: Marcu].

Luca 8:42

42. O singură. Gr. monogenes, „unică” (vezi la Ioan 1,14; cf. la Luca 1,35). Este demn de observat că două din cele trei cazuri de folosire de către Luca a lui monogenes au de-a face cu cazuri de înviere din morți – aceea a fiului văduvei din Nain (vezi la Luca 7,12) și aceea a fiicei lui Iair relatată aici. Al treilea caz al folosirii lui monogenes în Luca este în legătură cu vindecarea fiului lunatic (vezi cap. 9,38). În mintea unui oriental un fiu unic sau o fiică unică este acela sau aceea care trebuie să păstreze numele familiei și este astfel purtătorul unei răspunderi importante. Moartea unui astfel de fiu sau a unei astfel de fiice era privită ca deosebit de tragică. Israelii considerau o tragedie ca o familie ca să se stingă (vezi la Deuteronom 25,6).

Luca 8:43

43. Cheltuieste toată averea. Se pot cita dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea acestei propoziții. Unii au tras concluzia că etica profesională a lui Luca în calitate de medic l-a determinat să evite să spună aici ce relata Marcu și anume că medicii o aduseseră la o stare mai rea decât una mai bună (vezi cap. 5,26).

Luca 8:45

45. Mai întrebă: „Cine s-a atins de Mine?” Dovezile textuale atestă (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Ele apar în Vulgata latină și au fost transferate probabil de acolo.

Luca 8:54

54. A scos pe toți afară. Dovezile textuale atestă (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Totuși autenticitatea lor în Marcu 5,40 este nedisputată.

Luca 8:55

55. Duhul. Gr. pneuma, „vânt”, „suflare” sau „duh” de la pneo, „a sufla” sau „a respira”. Orice extensie a cuvântului pentru a desemna ființe posesoare de inteligență este o figură de vorbire cunoscută ca sinecdocă, prin care la un lucru se face referire prin numirea uneia din părțile lui, de obicei acea parte care îi este cea mai caracteristică. Nu este nimic inerent în cuvântul pneuma prin care el poate fi considerat că înseamnă o oarecare presupusă entitate conștientă a omului capabilă de a exista, separat de trup și nici folosirea cuvântului cu privire la om în NT nu implică în nici un caz o astfel de concepție. Concepția aceasta este bazată exclusiv pe opinii preconceptionale ale aceluia care, a priori, cred că o entitate conștientă supraviețuiește trupului la moarte și care citesc o astfel de opinie preconcepțională în cuvinte ca „spirit” și „suflet”. Pentru echivalentul VT al lui pneuma, ebr. ruach, vezi la Numeri 5,14.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 Ev 52

4–15 COL 33–61

5 COL 43

11 COL 41; Ed 104, 253

14 COL 51, 53; 3T 384; 4T 286, 391

15 COL 58, 60

18 ChS 91; 5T 694

22–39 DA 333–341

24 DA 334

28, 35 DA 338

40–56 DA 342–348

45, 46 DA 344; MH 60

48 DA 347; MH 61, 122

50 DA 343

Luca 9:1

1. A chemat pe cei doisprezece ucenici ai Săi. [A treia călătorie galileeană, Luca 9,1-6 = Matei 9,36 la 11,1 = Marcu 6,7-13. Comentariu major: Matei]. Cu privire la numirea celor doisprezece vezi la Marcu 3,13-19.

Luca 9:7

7. Cărmuitorul Irod. [„Tetrarhul Irod”, KJV]. [Martirajul lui Ioan Botezătorul, Luca 9,7-9 = Matei 14,1.2.6-12 = Marcu 6,14-29. Comentariu major: Marcu].

În cumpănă. [„Era perplex”, KJV] Gr. diaporeo, „a fi cu totul în încurcătură” (cf. la Marcu 6,20).

Luca 9:9

9. Lu1 Ioan i-au tăiat capul. Vezi Marcu 6,17-29.

Căuta să-L vadă. [„Dorea să-L vadă”, KJV]. Literal, „căuta să-L vadă”. Era ceva mai mult decât o dorință din partea lui Irod; el căuta de fapt o ocazie corespunzătoare de a avea o întrevedere cu Isus, fără ca, așa cum socotea el, să-și compromită demnitatea poziției sale de rege. Se pare că Irod avusese astfel de întrevederi cu Ioan Botezătorul (vezi DA 214, 222, 223) și se pare că nu vedea nici un motiv pentru care să nu aibă o convorbire cu Isus. Dar, ca și Nicodim (vezi DA 168), Irod socotea că era umilitor pentru cineva care era în poziția lui înaltă să se ducă la Isus pe față. Putea părea că lua în serios susținerile lui Isus și căuta sfat de la El. Irod știa foarte bine cum reacționa Irodiada la o astfel de convorbire. Când Irod a avut un prilej de a-L vedea pe Isus față către față (vezi cap. 23,8), dar când l-a avut, mândria rănită l-a întors contra Mântuitorului.

Luca 9:10

10. Când s-au întors. [Hrănirea celor cinci mii, Luca 9,10-17 = Matei 14,13-21 = Marcu 6,30-44 = Ioan 6,1-14. Comentariu major: Marcu].

Luca 9:12

12. Se pleca spre seară. [„Se stingea”, KJV] Gr. klino, „a se pleca”, „a se încovoia [în jos]” sau „a se înclina” (vezi la Marcu 2,15). Cuvinte ca „declina”, „înclina” și „clinică” derivă de la klino.

Luca 9:18

18. Se ruga Isus singur. [Retragerea la Cezarea Filipi, Luca 9,18-27 = Matei 16,13-28 = Marcu 8,27 la 9,1. Comentariu major: Matei]. Între v. 17 și 18 apare ceea ce uneori este descris ca „marea omisiune” a lui Luca. Luca omite aici tot ce este relatat în Matei 14,22 la 16,12; Marcu 6,45 la 8,26; și Ioan 6,25 la 7,1 și anume umblarea lui Isus pe lac, predica despre pâinea vieții, discuții cu Fariseii, retragerea în Fenicia, vindecarea surdo-mutului, hrănirea celor patru mii de oameni și vindecarea omului orb la Betsaida. Ca pentru a contrabalansa această „mare omisiune” Luca are ceea ce este numită „marea inserțiune” care constă din cap. 9,5 la 18,14, din care aproape nimic nu apare în vreuna din celelalte Evanghelii (vezi la cap. 9,51).

Luca 9:22

22. Fiul Omului. Pentru legătura narațiunii v. 22-27 vezi la Matei 16.21. Pentru comentariu vezi la Matei 16,21-28.

Luca 9:28

28. La opt zile după. [Schimbarea la față, Luca 9,28-36 = Matei 17: 1-13 = Marcu 9,2-13. Comentariu major: Matei.]. Pentru calcularea celor „opt zile” vezi p. 248-250.

Luca 9:29

29. Înfrățirea. Literal, „înfrățirea feței Sale a ajuns schimbată”.

Strălucitoare. Adică, „scânteietoare”.

Luca 9:31

31. Sfârșitul. [„Decesul”, KJV]. Gr. exodos, „plecarea” de la ex, „afară” și hodos „drum” (vezi Evrei 11,22; 2 Petru 1,15). Aceasta era o referire la soarta care Îl aștepta pe Isus.

Luca 9:32

32. L-au deșteptat. Ucenicii erau somnoroși ca urmare a oboselii călătoriei, a ascensiunii pe munte și a orei târzii (vezi la Matei 17,1).

Luca 9:33

33. Învățătorule. [„Doamne”, KJV]. Gr. epistates (vezi la cap. 5,5).

Luca 9:35

35. Fiul Meu prea iubit. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „Fiul Meu ales”.

Luca 9:37

37. A doua zi. [Băiatul demonizat, Luca 9,37-43a = Matei 17,14-21 = Marcu 9,14-29. Comentariu major: Marcu.] Numai Luca menționează în mod specific că vindecarea băiatului a avut loc a doua zi după schimbarea la față.

Luca 9:38

38. Numai pe el. [„Unicul”, KJV]. Gr. monogenes (vezi la Luca 7,12; 8,42; Ioan 1,14).

Luca 9:39

39. Deodată. [„Pe neașteptate”, KJV] Gr. exaiphnes, „pe neașteptate” sau „dintr-o dată”.

Scutură. [„Sfâșie”, KJV]. Gr. sparasso, „a convulsiona” (vezi la Marcu 1,26).

Luca 9:43

43. Mărirea. [„Puterea mare”, KJV]. Gr. megaleiotes, „maiestate”, „mărire.

Pe când toți se minunau. [O călătorie secretă prin Galilea, Luca 9,43b -45 = Matei 17: 22.23 = Marcu 9,30-32. Comentariu major: Marcu.] Restul versetului 43, începând cu aceste cuvinte, ar trebui incluse în v. 44 ca parte a ceea ce urmează. Așa cum este acum, împărțirea versetului produce confuzie în gândire.

Luca 9:44

44. Ascultați bine. [„Adânciți în urechile noastre”, KJV; „Puneți în urechile voastre”, G. Gal.]. O figură de vorbire însemnând pur și simplu „țineți minte”.

Luca 9:45

45. Erau acoperite. [„Erau ascunse”, KJV] Nu pentru că Isus voia ca ele să fie așa, deoarece în repetate rânduri El S-a străduit să explice lucrurile. Mai degrabă, erau acoperite, datorită propriului refuz de a înțelege (vezi la Marcu 9,32). Ei nu doreau să înțeleagă și, drept urmare, nici nu puteau (vezi la Matei 13,13).

Ca să nu le priceapă. „Ca să” gr. hina, așa cum este folosit aici, arată rezultatul, nu scopul: „ca rezultat al căreia” și nu „pentru ca”. O bună ilustrație a folosirii lui hina pentru a arăta rezultatul și nu scopul apare în 1 Tesaloniceni 5,4 (cf. Romani 11,11; Galateni 5,17; Luca 1,43; Ioan 6,7).

Luca 9:46

46. S-a iscat un schimb de vorbe. [Umilință, împăcare și iertare, Luca 9,46-50 = Matei 18,1-35 = Marcu 9,33-50. Comentariu major: Matei și Marcu.]

Luca 9:48

48. În Numele Meu. O expresie caracteristică pentru scrierile lui Luca (Luca 21,8; Fapte 4,17.18; 5,28.40; 15,14; etc.).

Mare. Potrivit cu definiția mării dată de Isus este posibil ca toți să fie „mari” (vezi la Matei 5,5).

Luca 9:51

51. Când s-a apropiat vremea. [„Când timpul era aproape”, KJV] [Începutul lucrării pereene, Luca 9,51-56 = Matei 19,1.2 = Marcu 10,1. Comentariu major: Matei și Luca. Vezi harta p. 222; diagrama 5,7, p. 229, 231]. Vezi la Luca 2,49. Lucrarea lui Hristos se apropia repede de încheiere ei. Crucea era acum la depărtare de numai șase luni.

Secțiunea din Luca începând cu cap. 9,51 și mergând până la cap. 18,14 este uneori numită „mare insertiune” sau „marea interpolare” datorită faptului că partea aceasta a cărții - aproape o treime din ea - relatează materialul care nu apare în altă parte în Evangheliile. Aproape toți ceilalți scriitori tac cu privire la această fază a lucrării lui Isus (vezi la cap. 9,18).

Luat în cer. [„Primit sus”, KJV; „Înălțării”, G. Gal.]. De la gr. analambano „a lua sus”. Analambano este cuvântul folosit de obicei cu referire la înălțarea lui Hristos la cer (vezi Fapte 1,2.11.22; 1 Timotei 3,16; etc; cf. Luca 24,50.51).

Și-a îndreptat fața. De la început până la sfârșit fiecare incident din misiunea vieții lui Isus a avut loc ca împlinire a unui plan care existase înainte ca Isus să vină pe pământ și fiecare eveniment își avea timpul lui rânduit (vezi la cap. 2,49). De repetate ori Isus spusese că „timpul” sau „ceasul” Lui nu sosise (vezi Ioan 2,4; 7,6.8; etc.). El făcuse afirmația aceasta din nou chiar înainte de recenta sărbătoare a corturilor (vezi la Ioan 7,6), cu privire la timpul Lui de „a merge la Ierusalim” și de a fi „primit sus”. În această ultimă călătorie a Sa din Galilea, Isus mergea către cruce conștient și intenționat (vezi la Marcu 10,32). Un spirit asemănător îl mâna pe Pavel în ultima lui călătorie la Ierusalim (vezi Fapte 20,22-24; cf. 2 Timotei 4,6-8). Isus știa ce se afla înaintea Sa și cu toate acestea nu făcea nici un efort de a înlătura sau amâna lucrul acela. Vezi la Matei 19,1.

Să meargă la Ierusalim. De la data când Isus a plecat din Galileea pentru ultima dată, scriitorii Evangheliei consideră că el era pe calea Lui spre Ierusalim, pentru a întâmpina evenimentul care Îl aștepta acolo (vezi cap. 9,51.53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,11.28). În decursul acestui timp Isus S-a dus și a venit din Iudea, dar a petrecut puțin timp în Ierusalim sau Iudea pentru ca criza să nu fie grăbită înainte de timpul ei. Câteva luni au fost folosite în această ultimă, ocolitoare (vezi DA 485) și înceată (DA 495) călătorie la Ierusalim.

Luca 9:52

52. A trimis niște soli. Aici, în mod specific Iacov și Ioan (vezi v. 54; DA 487). Cu această ocazie anumită solii au mers înainte pentru a face aranjamentele pentru rămânere peste noapte. Totuși, aceasta ar putea fi și cu referire la publicitatea pe care Isus pe bună dreptate o căuta pentru a atrage atenția întregului Israel la Sine în anticiparea iminentei Lui crucificări (vezi DA 485). Acesta a fost scopul anumit în trimiterea mai târziu a celor șaptezeci (vezi la cap. 10,1).

Într-un sat al samaritenilor. Calea cea mai scurtă dintre Galileea și Iudea era prin munții Samariei. Cu doi ani mai înainte de aceasta Isus luase același drum din Iudea în Galileea (vezi la Ioan 4,3.4). Adesea, mai ales cu prilejul sărbătorilor, când mulțimi mari mergeau la Ierusalim, iudeii preferau calea mai lungă pe valea Iordanului, pentru ca să evite contactul cu samaritenii. Totuși, Isus personal a devotat o parte din restul lucrării Lui regiunii Samaria (vezi la Ioan 11,54) și tocmai la cetățile și orașele Samariei au fost întâi trimiși cei șaptezeci (vezi DA 488). Având în vedere faptul că ei trebuia să meargă doi câte doi „în toate cetățile și în toate locurile pe unde avea să treacă El” (Luca 10,1), Domnul trebuie să fi vizitat personal părți considerabile din Samaria.

Luca 9:53

53. Ei nu L-au primit. Ei I-au refuzat o găzduire peste noapte (DA 487). Între iudei și samariteni exista o ură îndârjită (vezi Ioan 4,9). Pentru o istorie a originii samaritenilor, vezi la 2 Regi 17,23-41. Cu privire la experiențe mai târzii între iudei și samariteni și cu privire la originea dușmăniei dintre ei, vezi Neemia 4,1-8; 6,1-14.

Se îndrepta să meargă spre Ierusalim. Literal, „mergând la Ierusalim”. A trece prin Samaria spre Iudea, așa cum făceau adesea iudeii din Galileea, cu obiectivul de a se închina lui Dumnezeu la Ierusalim, implica inferioritatea religiei samarintene și era astfel luată ca o insultă de către samariteni.

Luca 9:54

54. Iacov și Ioan. Vezi la Marcu 3,17. Cei doi frați erau solii trimiși înainte să facă aranjamente (vezi DA 487) și tratamentul aspru pe care l-au primit din partea sătenilor le produsese supărare în inimă. Iacov și Ioan se pare că aveau un temperament vehement, o caracteristică a lor care mai înainte Îl făcuse pe Hristos să îi numească „fii ai tunetului” (vezi la Marcu 3,17). Nu cu multă vreme mai înainte Ioan își luase sarcina de a aplica o aspră admonestare cuiva pe care ei îl considerau un dușman (vezi la Marcu 9,38-41).

Să poruncim să se pogoare foc din cer. Având sub priviri Muntele Carmel (vezi DA 487), gândurile ucenicilor s-au îndreptat în mod natural în trecut, la măsurile aspre luate de profetul Ilie pentru tratarea poporului nepocăit din vremea lui (vezi 1 Regi 18,17-46). Poate că ei își aduceau aminte și de ocaziile când Ilie a chemat în adevăr foc din cer pentru a nimici pe unii din vrăjmașii înveterați ai lui Dumnezeu (vezi la 2 Regi 1,10.13).

Cum a făcut Ilie. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Nu poate fi îndoială, însă, că acest gând era în mintea lui Iacov și a lui Ioan când au vorbit.

Luca 9:55

55. I-a certat. Spiritul manifestat de Iacov și de Ioan era cu totul străin de spiritul lui Hristos și nu putea să aibă ca rezultat decât împiedicarea Evangheliei. Isus îi avertizase pe ucenici de curând contra punerii de piedici lucrării celor care erau favorabili Lui (v. 49, 50); acum îi sfătuiește că nu trebuie să pedepsească pe aceia care se arată nefavorabili. Duhul de răzbunare nu este duhul lui Hristos. Orice încercare de a-i constrânge pe aceia care lucrează contrar cu ideilor noastre este o dovadă a duhului lui Satana, nu al lui Hristos (DA 487). Duhul bigotismului și al intoleranței religioase este jignitor pentru Dumnezeu, mai ales când este dat pe față de aceia care zic că-L iubesc și Îi servesc.

Nu știți. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea ultimei propoziții din v. 55 și celei dintâi propoziții din v. 56. Totuși adevărul expus aici este pe deplin în armonie cu alte afirmații din alte locuri din Evanghelii (vezi Luca 19,10; etc.; de asemenea Matei 5,17).

Luca 9:56

56. Într-alt sat. Probabil alt sat samaritean, un sat care era mai favorabil. Hristos a oferit aici un exemplu cu privire la îndemnul pe care îl dăduse mai înainte ucenicilor (vezi Matei 10,22-24). Unii au sugerat că aceasta ar putea fi sau satul Sihar, sau un altul din vecinătate ai cărui locuitori auziseră de Hristos cu o ocazie anterioară și Îi erau favorabili (vezi Ioan 4,39-42).

Luca 9:57

57. Pe când. [Dovezi de ucenicie, Luca 9,57-62. Cf. la Matei 8,19-22; 16,24.25; Luca 14,25-33]. Versetele 57-62 sunt de obicei explicate ca ocupându-se cu același incident ca acela relatat în Matei 8,19-22, pe temeiul că Matei și Luca doar au inserat narațiunea la diferite locuri în relatărilor respective. Totuși, explicația aceasta nu este convingătoare. Pentru motivele de a considera relatările din Matei 8,19-22 și Luca 9,57-62 ca fiind relatări ale unor întâmplări separate și distincte vezi la Matei 8,19. Fiecare relatare este corespunzătoare propriului ei cadru și context.

Era pe drum. În Matei 8,19-22 Isus și ucenicii Săi erau pe punctul de a se urca în corabia lor pentru a trece lacul; aici „erau pe drum”, adică, făceau o călătorie pe uscat. De fapt, erau în drum spre Ierusalim (vezi la Matei 19,1; cf. Luca 9,51).

Luca 9:59

59. Altuia i-a zis. În pasajul asemănător din Matei, omul căruia Isus i-a adresat sfatul următor se prezenta ca voluntar să-I urmeze lui Isus. Aici, Isus îl îndemna pe om să-I urmeze.

Luca 9:60

60. Du-te de vestește. [„Mergi și predică”, KJV]. Accentul pare să fi fost: „Dacă nu ești mort spiritual, lucrarea ta este să mergi și să predici Împărăția lui Dumnezeu. Lasă îngroparea celor care sunt morți trupește celor care sunt morți spiritual”.

Luca 9:61

61. Lasă-mă întâi să mă duc. Scuză aceasta implică ezitare și nehotărâre, poate chiar și lipsă de bunăvoință de a face sacrificiul cerut de la ucenici.

Să-mi iau rămas bun. Aceasta cuprinde mai mult decât o scurtă întoarcere acasă. Potrivit cu obiceiul oriental, ar fi putut lua luni sau poate ani pentru a aranja lucrurile acasă. Mai rămăseseră numai vreo „șase luni din lucrarea lui Isus și dacă acest ucenic în perspectivă plănuia să-I urmeze de fapt lui Isus, cel mai bun lucru ar fi fost să facă lucrul acesta fără zăbavă. Peste scurt timp ar fi fost prea târziu. El propunea acum să-L părăsească pe Isus pentru a-și lua rămas bun de la toți vechii săi prieteni și s-ar fi putut ca ei să-l convingă să nu se reîntoarcă la Isus. Cerințele lui Dumnezeu au prioritate față de acelea ale oamenilor, chiar ale rudelor apropiate (vezi Matei 12,48.49; 12,29). Poate că omul dorea să se mai dedea poftelor vieții înainte de a părăsi totul pentru a-L urma lui Isus. Împrejurările erau foarte mult deosebite aici de acelea de pe vremea când Elisei fusese chemat să-L urmeze pe Ilie. Răspunsul lui Elisei a fost imediat; întârzierea lui pentru a-și lua rămas bun de la părinții săi a fost numai trecătoare (vezi la 1 Regi 19,20).

De la ai mei. [„Care sunt acasă la mine”, KJV]. Rudele lui ar fi putut să-l împiedice cu vorba lor, chiar așa cum mama și frații lui Isus căutaseră să-L abată pe El de la calea datoriei (vezi la Matei 12,46).

Luca 9:62

62. Se uită înapoi. Acela care „privește înapoi” nu se concentrează la datoria care-i stă în față. El este, în cel mai bun caz, un lucrător fără tragere de inimă (vezi Matei 6,24; Luca 14,26-28). Isus Își îndreptase „fața hotărât să meargă la Ierusalim” (Luca 9,51) și oricine se gândea să-L urmeze trebuia în mod necesar să fie statornic în hotărârea lui (cf. Ioan 11,16). Așa cum s-a întâmplat, când ceasul încercării a venit peste cei doisprezece, toți „L-au părăsit și au fugit” (Matei 26,56), dar toți, cu excepția lui Iuda, s-au întors la timp. Consacrarea absolută și neîmpărțită este esențială pentru adevărata ucenicie. Acela care vrea să tragă brazdă dreaptă în orice serviciu pentru Dumnezeu trebuie să acorde însărcinării atenția lui neîntreruptă și din toată inima.

Proverbul din v. 62 era cunoscut de veacuri prin diferite țări din Orientul Apropiat din vechime. Hesiod, un poet grec din secolul al VIII-lea î.Hr. scria: „Acela care vrea să tragă brazde drepte să nu se uite împrejur” (Lucrări și zile, ii.60).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–6 DA 349–358

2 CT 465; ML 226

6 CT 465

7–10 DA 359–363

10–17 DA 364–371

13 PK 243

18–27 DA 410–418

23 MH 198; TM 127, 178; 6T 248, 249, 449; 9T 166, 186

26 AA 33; PK 720

28–36 DA 419–425

32 DA 420

35 EW 164; PK 227

37–45 DA 426–431

41 DA 428

43 DA 429

46–48 DA 432–442

49 5T 461

51, 52 DA 486

51–53 AA 540

52–54 SL 58

53–56 DA 487; 2T 566

54 SR 268

54–56 AA 541; GC 570

55, 56 SL 59

56 COL 212; DA 582; MH 19

58 MH 197

59–62 3T 500

60 2T 541

62 PK 222, 225; 6T 148

Luca 10:1

1. Alți șaptezeci. [Misiunea celor șaptezeci, Luca 10,1-24. Cf. la Matei 9,36 la 11,1.] Vezi harta p. 222; diagrama p. 231]. Mai bine, „alții șaptezeci”; adică cei șaptezeci erau pe lângă sau în afară de cei doisprezece, nu în plus la alți „șaptezeci” numiți anterior. Cuvântul „a mai” pare să se refere la misiunea celor doisprezece cu un an mai înainte. Pentru timpul, împrejurările și misiunea celor șaptezeci vezi la Matei 19,1. Dovezi textuale importante (cf. p. 146) ar putea fi citate de asemenea pentru exprimarea „șaptezeci și doi”. Faptul că cei șaptezeci nu sunt menționați din nou lasă să se înțeleagă că aceasta era o numire temporară. Se pare că numirea a avut loc în Perea, dar că cei șaptezeci au fost trimiși mai întâi în ținutul Samaria (vezi DA 488). Ei Îl însoțiseră pe Isus în a treia călătorie galileeană, când cei doisprezece merseseră în prima lor misiune, doi câte doi (vezi DA 488).

O comparație este interesantă aici. Au fost doisprezece patriarhi; au fost și doisprezece ucenici (cf. Apocalipsa 7,4-8; 21,12.14). Moise a rânduit 70 de bărbați care să-l ajute la judecarea lui Israel (vezi Numeri 11,16-25); Isus a rânduit de asemenea 70 de bărbați care să-L însoțească. Potrivit cu tradiția iudaică, întemeiată pe lista descendenților lui Noe, în Geneza 10, au fost 70 de națiuni în lume. Sinedriul era alcătuit din 70 de membri, plus președintele lui. Numărul 70 juca, prin urmare, un rol important în gândirea iudaică. În ce măsură se poate ca aceasta să-L fi influențat pe Isus în numirea celor șaptezeci sau dacă se dă vreo însemnătate faptului că ei erau 70 la număr, este ceva ce Inspirația nu a descoperit și asupra căreia speculația este zadarnică.

Doi câte doi. Ca și în cazul celor doisprezece (vezi la Marcu 6,7). Obiceiul acesta pare să fi devenit ceva obișnuit în lucrarea misionară a bisericii creștine primare (vezi Fapte 13,2; 15,27.39.40; 17,14; 19,22). Comparați și misiunea celor doi ucenici ai lui Ioan (Luca 7,19).

Pe unde avea să treacă El. Această expediție misionară poartă semnele unei campanii evanghelice organizate cu grijă. Faptul că cei șaptezeci au fost trimiși în anumite localități alese înseamnă că Isus Își planificase timpul și determinase mai dinainte exact unde urma să meargă în cursul lunilor care mai rămăseseră (vezi la cap. 2,49). Faptul că cei șaptezeci au mers mai întâi în orașele și satele Samariei lasă să se înțeleagă că Isus trebuie să fi făcut o lucrare destul de extinsă acolo în timpul iernii anului 30-31 d.Hr. Atitudinea favorabilă a lui Isus față de locuitorii Samariei manifestată cu ocazia întâlnirii Lui cu femeia din Sihar și a lucrării Lui pentru oamenii din partea locului (vezi Ioan 4,5-42) trebuie să fi contribuit mult pentru a doborî prejudecata. Vizita aceea avusese loc cu doi ani mai înainte de data aceasta, probabil în timpul iernii anului 28-29 d.Hr. Cu ocazia aceea „mulți ajunseseră să creadă în El” (Ioan 4,39.41). Lucrarea celor șaptezeci pentru populația samariteană urma să pregătească pe ucenici pentru lucrarea lor în acea regiune (vezi Fapte 1,8). După înviere, lucrarea apostolilor acolo a fost însoțită de mult succes (vezi DA 488).

Luca 10:2

2. Secerișul. În mare parte instrucțiunile pe care Isus le-a dat celor șaptezeci erau asemănătoare celor date mai înainte celor doisprezece. Nu știm dacă relatarea mai scurtă din Luca este un raport prescurtat a ceea ce Isus spusese cu ocazia aceea, sau dacă instrucțiunile Sale date lor erau de fapt mai scurte decât cele date celor doisprezece. Pentru comentariul la instrucțiunile acestea vezi la Matei 9,37.38; 10,7-16.

Luca 10:3

3. Duceți-vă. Vezi la Matei 10,5.6. Isus spusese mai înainte: „Mai am și alte oi care nu sunt din staulul acesta” (Ioan 10,16). Acum El a trimis pe cei șaptezeci să găsească pe unele din oile acelea pierdute.

Ca pe niște miei. Raportul din Matei 10,16 zice „ca pe niște oi” (cf. Ioan 21,15-17).

Luca 10:4

4. Nici pungă. Comparați instrucțiunea dată celor doisprezece (vezi la Matei 10,9.10).

Nici traistă. Gr. pera, „un sac de piele”, folosit adesea de călători pentru a ține îmbrăcăminte sau provizii, posibil și un sac folosit de cerșetori.

Încălțăminte. Literal, „sandale”. În v. 7 Isus explică pentru ce le interzice El să ia lucruri pe care călătorii de obicei le credeau ca necesități.

Să nu întrebați pe nimeni de sănătate. [„Să nu salutați pe nimeni pe drum”, KJV]. Cei șaptezeci urmau să-și rezerve salutările pentru casele pe care urmau să le viziteze (vezi Luca 10,5; vezi la 2 Regi 4,29). Chiar și astăzi salutările orientale sunt adesea complicate și consumatoare de timp. Mai era relativ numai un scurt timp rămas din viața Mântuitorului și misiunea celor șaptezeci trebuia să fie săvârșită cu rapiditate. Ei erau trimiși să proclame „Împărăția lui Dumnezeu” (Luca 10,9) și treburile Împăratului cereau grabă. Pentru comentarii asupra lucrării celor șaptezeci ca crainici ai Împăratului comparați la Matei 3,3; Luca 3,5.

Luca 10:5

5. Pacea. O formă obișnuită de salutare orientală (vezi la Ieremia 6,14; Matei 10,13).

Luca 10:6

6. Fiu al păcii. Un ebraism tipic, pentru a descrie pe capul gospodăriei, dacă era un om corespunzător, gata să-i primească și să-i găzduiască.

Luca 10:7

7. În casa aceea. [„În aceeași casă”, KJV]. Pentru comentariu vezi la Matei 10,11.

Lucrătorul. Vezi la Matei 10,10; cf. Deuteronom 25,4. Cuvântul acesta al lui Isus este unul din puținele la care Pavel face referire directă (vezi 1 Timotei 5,18).

Din casă în casă. Vezi la Matei 10,11.

Luca 10:8

8. Ce. [„Acele lucruri”, KJV]. Ucenicii nu trebuie să fie lacomi, cerând gazdei lor hrană pe care gazda nu le-o oferea; sau pretențioși, refuzând să mănânce ceea ce le oferea. Îndemnul dat aici de Hristos celor șaptezeci este uneori interpretat ca permisiune pentru creștinii de azi să mănânce orice este oferit de gazdă, chiar dacă ar fi hrană interzisă în Scripturi. Ar trebui să se rețină, totuși, că cei șaptezeci nu intrau în casele Neamurilor, unde ar fi fost oferită hrana interzisă, ci numai în case ale iudeilor și samaritenilor, care și unii și alții, țineau riguros la prevederile Pentateucului cu privire la alimentele curate și necurate (vezi la Levitic 11).

Luca 10:9

9. Împărăția lui Dumnezeu. Vezi la Matei 3,2; 4,17; 5,2; Luca 4,19. Comparați solia lui Ioan Botezătorul (Matei 3,2) și acea a lui Isus Însuși (Marcu 1,15). Aceasta a fost și solia celor doisprezece (vezi Matei 10,7).

Luca 10:13

13. Horazine. Vezi la Matei 11,21-24. Ca un preluu la comentariile pe care El le-a făcut în Luca 10,16 Isus menționează câteva cetăți care respingeau solia Lui.

Sac. Gr. sakkos, „sac” sau „o stofă aspră [făcută din păr]”; probabil de la ebr. saq (vezi la Geneza 42,25; Estera 4,1).

Luca 10:15

15. Înălțat până la cer. [„Care ești înălțat la cer”, KJV]. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea acestei propoziții de început ca o întrebare: „Vei fi înălțat până la cer?” (vezi RVS). Comparați spiritul care îl mâna la lucru pe Satana (Isaia 14,13-15).

Până în locuința morților. [„Până în iad”, KJV]. Gr. hades, „mormânt” sau „moarte”; adică, împărăția celor morți (vezi la Matei 11,23; 16,18; cf. Isaia 14,15). Oamenii nu vor fi condamnați în ziua cea mare a judecării pentru că au crezut o rătăcire, ci pentru că au neglijat ocaziile date de cer pentru a cunoaște adevărul (vezi DA 490).

Luca 10:16

16. Vă ascultă. Vezi la Matei 10,40.

Luca 10:17

17. Cei șaptezeci s-au întors. Comparați întoarcerea celor doisprezece (vezi la Marcu 6,30).

Plini de bucurie. Misiunea lor fusese cu totul plină de succes.

Dracii ne sunt supuși. Cel puțin atât cât ne spune relatarea, Isus nu însărcinase în mod specific pe cei șaptezeci să scoată demoni (vezi v. 9) așa cum făcuseră cei doisprezece (Matei 10,1). Cu toate acestea, aspectul acesta al lucrării lor pare să-i fi impresionat cel mai mult pe cei șaptezeci.

În numele Tău. [„Prin numele Tău”, KJV]. Vezi la Matei 10,18.40. Umpluți de bucurie sfântă, așa cum erau ei, cei șaptezeci recunoșteau totuși că puterea lui Isus lucrând prin ei era ceea ce făcuse cu puțință succesul.

Luca 10:18

18. Am văzut. Gr. theoreo, „a privi la”, „a contempla”, „a vedea”, adesea implică contemplare calmă, atentă, continuă a unui obiect (cf. Ioan 2,23; 4,19).

Satana. Gr. Satanas, de la ebr. satan, „un vrăjmaș”.

Căzând...din cer. Comparați Isaia 14,12-15; Ioan 12,31.32; Apocalipsa 12,7-9.12. Satana era un vrăjmaș învins. În cele spuse aici, Isus privea către răstignire când puterea lui Satana urma să fie zdrobită (vezi DA 679, 758; cf. 687). El a văzut și timpul când păcatul și păcătoșii nu vor mai fi. Cei șaptezeci fuseseră martori la izgonirea lui Satana din viața oamenilor ca persoane individuale. Isus „vedea” prăbușirea lui deplină.

Ca un fulger. Fulgerând ca o lumină orbitoare și apoi stingându-se deodată.

Luca 10:19

19. Putere să călcați. Pentru o repetare a acestei făgăduințe vezi Marcu 16,18 și pentru împlinirea ei, Fapte 28,3-5.

Puterea vrăjmașului. Cuvântul tradus aici „putere” este dunamis, în comparație cu exousia, „autoritate”, dată celor șaptezeci (vezi la cap. 1,35). Cea dintâi „putere” din v. 19 este din exousia și a doua din dunamis. Satana avea dunamis peste care ucenicilor li se dădea exousia (vezi Matei 10,1).

Nimic nu vă va putea. În textul grec este un triplu negativ, care dă o mare putere enunțării.

Luca 10:20

20. Să nu vă bucurați de faptul. [„Să nu vă bucurați de aceasta”, KJV]. Capacitatea de a săvârși minuni nu asigură cuiva viața veșnică prin ea însăși (vezi Matei 7,22.23).

Scrise în ceruri. În cartea vieții (vezi Filipeni 4,3; Apocalipsa 20,12.15; 21,27; 22,19), în care sunt scriși candidații la Împărăția cerurilor.

Luca 10:21

21. În ceasul acela. Adică, ceasul întoarcerii celor șaptezeci.

Duhul Sfânt. [„Duhul”, KJV]. Există unele dovezi textuale (cf. p. 146) pentru exprimarea „Duhul Sfânt”.

Luca 10:22

22. Vrea Fiul să i-L descopere. Adică, „dorește” sau „alege” să-L descopere (vezi la Matei 11,27).

Luca 10:23

23. Ferice. [„Binecuvântat”, KJV]. Gr. makarios, „fericit” sau „binecuvântat” (vezi la Matei 5,3).

Luca 10:25

25. Un învățător al Legii. [Bunul samaritean, Luca 10,25-37. Despre parabole vezi p. 203-207]. Isus era în ultima Sa călătorie din Galileea la Ierusalim (vezi la Matei 19,1). Narațiunea lasă să se înțeleagă că evenimentul a avut loc la Ierihon. Întâmplarea cu samariteanul și cu victima tâlhăriei avusese loc de curând (vezi DA 499).

Îndată după întâlnirea cu învățătorul Legii și narațiunea întâmplării cu bunul samaritean, Isus a fost la Betania, după ce tocmai făcuse drumul de la Ierihon (vezi DA 525). Este posibil ca El să fi fost în călătorie spre a lua parte la Praznicul Înnoirii la Ierusalim (vezi la Matei 19,1; cf. Ioan 10,22-38), după care S-a înapoiat în Perea (vezi Ioan 10,39-40). Îndată după retragerea lui Hristos în Perea (v. 39.40), Ioan dă un raport despre învierea lui Lazăr din morți (cap. 11,1-46).

Să ispitească. [„L-a ispitit”, KJV]. Întrebarea pe care învățătorul Legii a pus-o lui Isus fusese ticluită cu grijă de conducătorii religioși (vezi DA 497).

Învățătorule. El însuși un învățător profesionist al Legii, învățătorul Legii Îl confrunta pe Isus cu o problemă cu privire la care cărturarii înșiși folosiseră mult timp pentru discuție.

Ce să fac? Întrebarea învățătorul Legii arată că concepția lui în ce privește dreptatea era cu totul greșită. Pentru el, ca și pentru cei mai mulți iudei din vremea sa, câștigarea mântuirii era cu totul o chestiune de a face acele lucruri care erau prescrise de cărturari. În felul acesta, el socotea că omul putea să câștige mântuirea prin fapte. În textul grec accentul este pus pe cuvântul „fac”.

Veșnică. Gr. aionios (vezi la Matei 13,39).

Luca 10:26

26. Cum citești? Era datoria învățătorului să cunoască răspunsul la propria sa întrebare. El era un mărturisitor al legii iudaice și ca atare era cu totul potrivit să i se dea prilej să răspundă. Întrebarea lui Isus nu lasă în mod necesar să se înțeleagă o mustrare. Era o amabilitate pentru a-i da prilej să răspundă la propria lui întrebare.

Luca 10:27

27. Să iubești. Învățătorul legi citează din Deuteronom 6,5 (cf. p. 11,13). Comparați Matei 22,36-38, unde Isus mai târziu a dat același răspuns la aceeași întrebare pusă de un alt învățător al Legii. Cuvintele din Deuteronom 6,5 erau spuse pe dinafară de fiecare iudeu evlavios dimineața și seara ca parte din shema (vezi p. 57) și erau purtate și în filacterii (vezi la Exod 13,9). Iudeii care aveau o înțelegere a sensului lăuntric al „Legii” (vezi la Deuteronom 31,9; Proverbele 3,1) ar fi trebuit să-și dea seama că principiile ei nu erau arbitrare, ci bazate pe principiile fundamentale ale binelui care puteau foarte bine să fie rezumate în porunca „să iubești”.

A iubi pe Dumnezeu așa cum este arătat și subînțeles aici înseamnă a dedica în slujba Lui întreaga ființă, afecțiunile, viața, puterile fizice și intelectul. Acest fel de „iubire” este „împlinirea Legii” (Romani 13,10), felul de „iubire” în care cineva rămâne când începe, prin harul lui Hristos să „păzească” „poruncile lui Hristos” (Ioan 14,15; 15,9.10). De fapt, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său în lume cu scopul anumit de a face cu puțință ca noi să ținem „Legea” în sensul și în spiritul acesta. Astfel urmează ca „dreptatea Legii” să fie „împlinită în noi” (Romani 8,3.4). Acela care „cunoaște” cu adevărat voia lui Dumnezeu va ține „poruncile Lui” deoarece „iubirea” lui Dumnezeu este „făcută desăvârșită” în el (1 Ioan 2,4-6; vezi la Matei 5,48).

Inima. Folosită aici în sensul de „înclinație”, „dorință”, „minte”.

Sufletul. Vezi la Matei 10,28.

Aproapele. Gr. plesion (vezi la v. 36). Aici învățătorul legii citează din Levitic 19,18, unde „aproapele” pare să însemneze „un semen israelit”. Isus evident extinde definiția pentru a include pe samariteni și, deci, pe neiuidei (vezi la Luca 10,36).

Luca 10:28

28. Bine ai răspuns. Mai târziu, când Isus a dat același răspuns la întrebarea unui alt învățător al Legii, cel care pusese întrebarea L-a lăudat prin cuvintele: „Bine, Învățătorule! Adevărat ai zis” (Matei 12,32). Răspunsul lui Hristos a ocolit masa de comentarii orale și scrise asupra Legii și chiar și preceptele specifice ale Legii însăși. Fiecare precept al „Legii”, în înțelesul mai cuprinzător al „Legii” (vezi la Proverbele 3,1) ca și în înțelesul mai restrâns al celor Zece Porunci, este o exprimare, extindere și aplicare a principiului „iubirii” (vezi la Luca 10,27). Forma răspunsului învățătorului Legii era pe deplin corectă; ceea ce-i lipsea lui era înțelegere spirituală a aplicării acestui principiu la viața sa (vezi la Matei 5,17-22). El cunoștea litera legii, dar nu spiritul ei. Cunoștința aceasta vine numai când principiile legii sunt aplicate în viață (vezi la Ioan 7,17).

Fă așa. [„Fă aceasta”, KJV]. Potrivit cu textul grec: „Ține-te de aceasta”; adică, începe să aplici principiile acestea la viața ta și stăruie în a le aplica. Se pare că necazul era că omul acesta, ca și tânărul conducător bogat, credea că ținuse toate aceste lucruri din tinerețea lui (vezi Matei 19,20), dar în același timp își dădea seama că ceva îi lipsește din viața sa spirituală. Dreptatea legalistă nu satisface sufletul, deoarece lipsește ceva vital până când iubirea lui Dumnezeu nu ia în stăpânire viața (vezi 2 Corinteni 5,14). Numai când un om se predă pe deplin influenței acelei iubiri (vezi la Luca 10,27) poate ține cu adevărat spiritul Legii (vezi Romani 8,3.4).

Vei avea viață veșnică. [„Vei trăi”, KJV]. Adică, în înțelesul deplin al cuvântului, atât acum cât și în viața cealaltă (vezi la Ioan 10,10). Totuși contextul arată aici că Isus Se referă în primul rând la viața veșnică (vezi Matei 19,16.17; Luca 10,25).

Luca 10:29

29. Vroia. Adică, învățătorul Legii, „dorea să” sau „era hotărât să” se îndreptățească înaintea celor de față.

Să se îndreptățească. Ca și tânărul conducător bogat (Matei 19,16-22), acest învățător al legii nu era satisfăcut cu concepția fariseică a neprihănirii (vezi DA 497). Ca și tânărul conducător bogat, era fără îndoială conștient de o lipsă din viața sa pe care, simțea inconștient că Isus ar fi putut să o împlinească. Dar ca și Nicodim (vezi la Ioan 3,2.3), avea o repulsie de a admite faptul acesta chiar cu privire la sine. De aceea, în parte ca un mijloc de a fugi de propria sa convingere lăuntrică, el a căutat „să se îndreptățească” făcând să pară că erau dificultăți majore în a-l iubi cu adevărat pe aproapele său (vezi DA 498).

Cine este aproapele meu? Vezi la Matei 5,43. În textul grec accentul este asupra pronumelui. Scopul acestei întrebări era de a ocoli convingerea și de a se îndreptăți pe sine (DA 498). Când un om pune întrebări în mod echivoc, la care el cunoaște sau s-ar putea să cunoască răspunsurile, este de obicei evident că este stăpânit de convingere (cf. Ioan 4,18-20) și caută un motiv sau o scuză de a nu face ceea ce conștiința îi spune că ar trebui să facă. În gândirea învățătorului de Lege, păgânii și samaritenii erau excluși din categoria

„aproapelui”; singura întrebare se găsea în problema cu privire la care din semenii israeliți urmau să fie considerați „aproapele”.

Luca 10:30

30. Un om. Aceasta fusese o întâmplare adevărată (DA 499), o întâmplare care probabil, era ceva cunoscut la Ierihon, orașul preotului și levitului implicați în întâmplare (vezi la v. 25, 31). Amândoi oamenii aceștia erau de față cu prilejul acesta (DA 499).

Cobora din Ierusalim. „Cobora” era cuvântul corect pentru a descrie coborârea de la Ierusalim, care era la peste 2500 de picioare, mai sus de nivelul mării, la Ierihon, care eram cam la 750 picioare deasupra nivelului mării. Drumul principal de la Ierusalim la Ierihon urmează în jos Wadi Quelt printr-o porțiune de dealuri uscate, sterpe, nelocuite ale pustietății Iudeii. Într-un punct Wadi Quelt se strâmtează într-un defileu stâncos care a fost, din timpuri imemorabile, o vizuină de tâlhari. Întreaga regiune, cu multele ei peșteri și stânci, oferea o ascunzătoare perfectă pentru bandiți.

S-au dezbrăcat. Banda aceasta de tâlhari pare să fi fost extrem de vicioși.

L-au bătut zdravăn. [„L-au rănit”, KJV]. Probabil pentru că a încercat să reziste.

Luca 10:31

31. Din întâmplare. Sau „prin coincidență”.

Se cobora. Adică, de la Ierusalim la Ierihon (vezi la v. 30).

Un preot. Atât preotul, cât și levitul se reîntorceau de la termenul lor de serviciu de la Templu (COL 382; cf. la cap. 1,5.9.23).

A trecut înainte pe alături. Evident, ca și cum n-ar fi văzut; de fapt, pentru că nu-i păsa. Fățarnicia a devenit o manta, ca să zicem așa, pentru a apăra egoismul de neplăceri. Drumețul nefericit, gol și rănit (vezi v. 30.34), era fără îndoială plin de sânge și noroi. Dacă întâmplător persoana aceasta ar fi fost moartă, dacă s-ar fi atins de ea aceasta ar fi însemnat întinare ceremonială atât pentru preot, cât și pentru levit (vezi Numeri 19,11-22). În plus, el ar fi putut fi un samaritean sau chiar un om dintre Neamuri. Și, în orice caz, era ilegal pentru un preot să se atingă de trupul mort al oricui altcuiva în afară de o rudă apropiată (vezi Levitic 21,1-4). Fără îndoială multe scuze de felul acesta au trecut prin mintea acestui om când a căutat să-și îndreptățească purtarea.

Luca 10:32

32. A văzut pe omul acesta. [„A venit și a privit”, KJV; G. Gal.]. Levitul pare să fi fost puțin mai conștiincios decât preotul sau poate doar mai curios. Cel puțin a venit la locul unde zăcea omul, înainte de a merge mai departe (vezi DA 499).

Luca 10:33

33. Un samaritean. Faptul că samariteanul călătorea printr-un ținut străin a făcut fapta lui milostivă și mai demnă de atenție. În ținutul acesta s-ar fi putut întâmpla ca drumețul nefericit să fie un iudeu, un membru al neamului care cultiva cea mai înverșunată dușmănie față de samariteni. Samariteanul știa bine că, dacă el ar fi fost victima rănită zăcând lângă drum, n-ar fi putut aștepta nici o milă de la nici un iudeu obișnuit. Totuși, samariteanul, cu un risc considerabil pentru sine din partea atacurilor tâlharilor, s-a hotărât să ajute biata victimă.

Într-un mod foarte real mila dovedită de samaritean reflectă spiritul care L-a mișcat pe Fiul lui Dumnezeu să vină pe acest pământ să răscumpere neamul omenesc. Dumnezeu n-a fost obligat să răscumpere pe omul căzut. El ar fi putut trece pe lângă păcătoși, așa cum preotul și levitul au trecut pe lângă nefericitul călător pe drumul spre Ierihon. Dar Domnul a fost dispus să fie „tratată așa cum merităm noi pentru ca noi să fim tratați așa cum merită El” (DA 25).

Luca 10:34

34. Rănile. Gr. traumata, de la care derivă cuvintele noastre „trauma”, „traumatism”, etc.

Untdelemn și vin. Leacuri de familie obișnuite în vechea Palestina. Uneori cele două erau amestecate și folosite ca o alifie.

O casă de poposire. [„Un han”, KJV]. Gr. pandocheion, „un caravanserai” de la pas „toți” și dechomai, „a primi”. Un pandocheion era oarecum mare în comparație cu mai puțin pretențioasa kataluma (vezi la cap. 2,7). Casa de poposire unde samariteanul a dus pe drumețul nefericit era probabil în Ierihon sau în apropiere de el, în direcția în care călătorea el și cel dintâi oraș locuit la care putea ajunge.

Luca 10:35

35. Doi lei. Adică doi dinari romani, acum având probabil valoarea de 22 de cenți, dar pe atunci echivalent cu salariul pe două zile (vezi p. 49).

Gazdei. Gr. pandocheus „hangiu”; adică acela care ține un pandocheion (vezi la v. 34).

Îți voi da înapoi. Textul grec accentuează pe „eu”. Cei „doi lei” erau doar o plată în avans. Fără îndoială urma să treacă vreo câteva zile până când călătorul rănit urma să se refacă destul pentru a-și urma drumul mai departe (vezi v. 30). În vederea acestui lucru, bunul samaritean își ia toată răspunderea pentru străin. S-ar fi putut ca el să spună că incidentul avusese loc în Iudea, că omul probabil era iudeu, că hangiu era iudeu și că el, ca samaritean, își făcuse datoria. Dar lucrurile nu au decurs așa. Interesul samariteanului era mai mult decât momentan; el a făcut chiar mai mult decât s-ar fi putut aștepta ca el să facă. Interesul lui față de străin a mers chiar și mai departe de minimum de obligație pe care orice trecător ar fi putut aștepta în chip rezonabil să-și ia.

La întoarcere. [„Când vin iarăși”, KJV]. Probabil la călătoria de înapoiere. Încrederea pe care hangiu pare să o fi avut în samaritean ar putea lăsa să se înțeleagă că acesta din urmă era un negustor care trecea deseori prin Ierihon și îi era cunoscut hangiuului.

Luca 10:36

36. Aproapele. [„Vecin”, KJV]. Gr. plesion, literal „[un] aproape”. Atât preotul, cât și levitul și samariteanul fuseseră „aproape” de nefericitul drumeț în acest timp de nevoie al lui, dar numai unul din ei a lucrat ca „aproape” [„vecin”]. A fi aproape [„vecin”] nu este atât o chestiune de apropiere, cât de bunăvoință de a suporta poverile altora. Starea de a fi un aproape este expresia practică a principiului iubirii pentru un semen (vezi la v. 27).

Luca 10:37

37. Și-a făcut. [„A arătat”, KJV]. Gr. poieo, literal „a face” (cf. v. 25). În împrejurările acelea simplele sentimente de milă n-ar fi fost de nici o valoare; ceea ce conta erau faptele. Învățătorul Legii a văzut ideea cuprinsă în istorisire. Ea era un răspuns potrivit și efectiv la întrebarea sa (vezi la v. 29). În această narațiune adevărată din viața Isus a înlăturat orice echivocuri legaliste cu privire la cine putea fi aproapele cuiva (vezi la v. 29). Aproapele cuiva este pur și simplu oricine are nevoie de ajutorul său.

Adevărata stare de a fi aproapele a salvat viața unuia dintre semenii învățătorului de Lege, poate a unuia din prietenii săi personali. El nu putea găsi nimic de criticat în răspunsul lui Isus la întrebarea sa. Se pare că în adâncul sufletului său s-a născut gândul că definiția dată de Isus „aproapelui” era în stare să aprecieze mai pe deplin decât alții dintre ascultători profunda înțelegere a lui Isus a adevăratei semnificații a Legii (vezi la v. 26-28); ca învățător, el trebuie să fi apreciat metoda plină de tact cu care Isus a tratat întrebarea sa. În orice caz prejudecata lui contra lui Isus a fost înlăturată (vezi COL 380).

Du-te de fă și tu. În textul grec accentul este pe pronume. Cuvântul „fă” este de la gr. poieo, același cuvânt tradus „făcut” [„arătat”] în răspunsul învățătorului de Lege dat lui Isus mai înainte. Învățătorul de Lege spusese „cel ce și-a făcut milă”. Isus a răspuns: „Du-te și fă și tu la fel”. Cu alte cuvinte, dacă vrei să cunoști adevărata stare de a fi un aproape, du-te și modelează-ți purtarea după aceea a samariteanului. Aceasta este natura reală a adevăratei religii (vezi Mica 6,8); Iacov 1,27). Semenii noștri au nevoie să simtă strângerea unei „mâni calde” și comuniunea unei „inimi plină de duiosie” (COL 388). Dumnezeu „îngăduie ca să venim în contact cu suferința și nenorocirea pentru a ne socate din egoismul nostru” (COL 388). Pentru propriul nostru bine veșnic trebuie să practicăm adevărata împreună simțire cu aproapele ori de câte

ori avem prilejul (cf. Evrei 13,2).

Luca 10:38

38. Un sat. [În casa Mariei și a Martei, Luca 10,38-42. Vezi harta p. 223]. Deși Luca nu-l numește aici, „satul” era clar Betania (vezi Ioan 11,1) și aceasta a fost cea dintâi vizită a lui Isus acolo (vezi DA 525). El tocmai urcase la deal pe Wadi Qelt de la Ierihon (DA 525; vezi la Luca 10,30) pe cât se pare nu la mult timp după incidentul relatat în v. 25-37 (vezi la v. 25). După aceea Isus a vizitat deseori casa Mariei, a Martei și a lui Lazăr (vezi DA 524), cel puțin alte două vizite fiind relatate în narațiunile Evangheliei (Ioan 11,17; 12,1-3). Probabil că a mai făcut acolo câteva vizite (vezi Matei 21,17; Marcu 11,1.11; Luca 19,29).

Marta. Pentru o scurtă schemă a caracterului Martei, vezi la v. 41. Marta era, pe cât se pare, cea mai mare dintre cele două surori și cea care administra treburile căminului – ea a fost aceea care „l-a primit în casa ei”.

Luca 10:39

39. Maria. Vezi nota adițională la capitolul 7. În timp ce Marta, fiind cu grija gospodăriei, era din fire cu o înclinație mai practică, Maria era mai puțin preocupată cu cele materiale decât cu cele spirituale. Marta pare că se „îngrijora” de nevoile zilnice ale gospodăriei (vezi la Matei 6,25-34), în timp ce Maria căuta „mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui” (Matei 6,33). Deși nu este amintit cu ocazia aceasta, Lazăr, fratele Martei și al Mariei, era unul din prietenii statornici și ucenicii credincioși ai lui Isus (vezi DA 524). Vezi nota adițională la Luca 7.

La picioarele Domnului. [„La picioarele lui Isus”, KJV]. A „șede” la „picioarele” cuiva se referă nu atât de mult la luarea unei anumite posturi, cât la a fi ucenic al cuiva, deși ambele idei se prea poate să fi fost adevărate (vezi Fapte 22,3; cf. Deuteronom 33,3).

Luca 10:40

40. Împărțită. [„Împovărată”, KJV; G. Gal.]. Marta era „împărțită” și „supraîmpovărată” de zorul multelor amănunte necesare pentru tratarea oaspeților.

Doamne, nu-ți pasă? Marta știa probabil din experiența trecută că nimic nu s-ar fi câștigat din apelul direct către Maria. Dacă Isus, așa cum era vădit, avea o influență atât de mare asupra Mariei, poate influența Lui ar fi izbutit acolo unde a ei ar fi dat greș. Comparați cazul cu omul care apelase pe lângă Isus să convingă pe fratele său să împartă moștenirea familiei (cap. 12,13.14). Apelând la Isus, Marta nu numi că o ocăra pe Maria, dar Îl muștra indirect și pe Isus. Adevăratul necaz, vrea ea să zică, era în faptul că Lui nu-I „păsa” de situație sau că nu intenționa să facă nimic în privința aceasta, că avea mai mare plăcere ca Maria să asculte de El, decât să o ajute pe ea la pregătirea mesei.

Luca 10:41

41. Marto, Marto. Repetarea unui nume lasă să se înțeleagă afecțiune și uneori îngrijorare. Comparați Luca 22,31; Fapte 9,4.

Multe lucruri. Simpla ospitalitate ar fi fost îndeajuns pentru Isus. El nu cerea pregătiri minuțioase.

Te îngrijorezi. Gr. merimnao, „a fi neliniștit”, „a fi frământat [de griji]” sau „a se îngriji de”. Merimnao se referă la confuzia lăuntrică a gândurilor care era adevărata cauză a nerăbdării Martei față de Maria. Tocmai contra acestui fel de lucru Isus exprimase o puternică avertizare în Predica Lui de pe Munte (unde merimnao este redat „îngrijorați”; vezi Matei 6,25.28.31.34). Aceia care devin urmași ai lui Isus ar trebui să evite spiritul de îngrijorare care o mână pe Marta în apelul ei iritabil la Isus.

Te frământă. Aceasta se referă la manifestarea din afară a Martei, în contrast cu sentimentele ei lăuntrice. Ea era „îngrijorată” înăuntru și drept urmare „frământată” în afară. Dacă noi am căuta să cultivăm acel calm lăuntric de care Marta avea atâta nevoie, am evita multă neliniște fără de rost.

Luca 10:42

42. Un singur lucru trebuie. Comparați cap. 18,22: „Îți mai lipsește un lucru”. Marta era sânguincioasă, gata de a lucra și energică, dar îi lipsea spiritul calm, evlavios al surorii ei Maria (vezi DA

525). Ea nu învățase lecția expusă în Matei 6,33, de a da Împărăției lui Dumnezeu locul cel dintâi în interesele și preocupările ei și celor materiale un rol subordonat (vezi la v. 24-34).

Partea cea bună. Ca urmare a propriei sale experiențe Maria învățase lecția aceea pe care sora ei Marta mai avea încă nevoie să o învețe (vezi nota adițională la capitolul 7). Unii consideră „partea cea bună” ca fiind un abil joc de cuvinte, prin care Isus face o referire la mâncarea cea mai bună de pe masă. „Partea cea bună”, acel „un singur lucru” care-i trebuia Martei era o preocupare mai adâncă după o cunoaștere a Împărăției cerului.

Nu i se va lua. Lucrurile materiale de care se interesa Marta puteau să fie luate (vezi cap. 12,13-21; 16,25.26). Maria își aduna „o comoară nesecată în ceruri, unde nu se apropie hoțul și unde nu o rod moliile” (Luca 12,33; vezi la Matei 6,19-21).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 DA 488; Ev 58, 72
1–24 DA 485–496

2 GW 27; MH 58; MYP 23; 1T 368, 473; 2T 116

3 DA 353

5 DA 351

7 Ev 493; 5T 374; 8T 142

8, 9 MH 139; MM 253

9 CT 465; Ev 52; MM 249; 4T 225

10–15 DA 489

10–16 4T 197

16 1T 360; 3T 450

17 MH 139

17–19 DA 490; MH 94

19 MB 119

20 DA 493; GC 481

21, 22 DA 494

25 DA 504

25, 26 GC 598

25–28 COL 377; DA 497; FE 419; 5T 359

25–30 WM 43

25–37 COL 376–389; DA 497–505; 3T 523; 4T 57

26 COL 39; MH 21

27 COL 49; CS 212, 296; CT 403; Ed 16, 228; FE 436; PK 82; PP 305; TM 439; 2T 45, 153, 168, 170; 3T 246, 546; 4T 50, 224, 226, 228, 353, 521; 5T 428; 6T 103, 303, 447, 477; 8T 64, 139, 164; 9T 212

27, 28 Ev 242

28 DA 498, 504; 3T 534

29 COL 376, 389; DA 503; ML 232; 6T 294

29–35 COL 379

29–37 3T 512; 4T 226; WM 42–49

30–32 DA 499

30–37 8T 59

31, 32 3T 530

33, 34 3T 531

33–35 6T 276

33–37 DA 503

36, 37 COL 380; MB 42; ML 188, 232

37 DA 504

38–42 DA 524–536; 6T 118

39 CT 442; MM 332; TM 223, 343; 5T 367; 9T 38

39–42 TM 346

39, 42 FE 132; MH 458; 8T 319

40–42 DA 525; WM 154

Luca 11:1

1. Se ruga. [Învățătură despre rugăciune, Luca 11,1-13]. Luca nu relatează nimic definit cu privire la timpul sau locul acestui incident. Dacă Luca urmează aici o succesiune cronologică, incidentul se poate să fi avut loc la scurt timp după vizita la Betania (cap. 10,38-42). În cazul acesta, timpul s-ar fi putut să fie în apropiere de acela al vizitei lui Isus la Ierusalim pentru a lua parte la sărbătoarea înnoirii, când a avut loc o încercare de a-L omorî cu pietre (DA 470; vezi la Luca 17,1; Ioan 10,22.31.33). Incidentul s-ar fi putut să aibă loc la Ierusalim sau, dacă nu la Ierusalim, probabil că a avut loc undeva în Perea. Pentru informații în plus cu privire la evenimentele care au avut loc cam pe vremea aceea vezi la Matei 19,1. Timpul din zi s-ar fi putut să fie în zorii dimineții, timpul obișnuit al lui Isus de rugăciune de felul acesta (COL 139). Cu ocazia aceasta ucenicii fuseseră absenți pentru un scurt timp (COL 140), poate într-o misiune (vezi Luca 10,1), sau poate pentru o scurtă vizită pe la casele lor (vezi DA 259). Cu privire la viața personală de rugăciune a lui Isus vezi la Marcu 1,35; 3,13.

Învăță-ne să ne rugăm. Ucenicii erau foarte mult impresionați când ascultau modul în care Se ruga Isus, comunicând intim cu Părintele Său ceresc așa cum face un prieten cu altul. Rugăciunile Lui erau deosebite de acelea ale conducătorilor religioși ai timpului, de fapt, de orice altceva auziseră ei. Rugăciunea formalistă, exprimată în fraze pregătite mai dinainte și părănd adresate unui Dumnezeu impersonal aflat la

mare depărtare, este lipsită de realitatea și vitalitatea care ar trebui să distingă rugăciunea. Ucenicii credeau că, dacă ar fi putut să se roage așa cum Se ruga Isus, propria lor eficacitate ca ucenici ar fi fost mult sporită. Având în vedere faptul că Isus îi învățase prin cuvânt (Matei 6,7-15) și exemplu (Luca 9,29) cum să se roage, se pare că de data aceasta cererea a venit de la unii ucenici care nu fuseseră cu Isus în ocazii asemănătoare în trecut. Termenul „ucenici” nu este nevoie să fie restrâns la cei doisprezece. Ucenicii aceștia se poate să fi făcut parte din cei șaptezeci. În armonie cu cererea: „Învăță-ne să ne rugăm”, Isus a răspuns dând un model de rugăciune, o parabolă pentru a ilustra spiritul de rugăciune și unele îndemnuri încurajând credințioșia și sârguința în rugăciune (cap. 11,2-13).

Cum a învățat și Ioan. Nu se spune nimic altceva în Scriptură cu privire la învățătura lui Ioan adresată ucenicilor săi. Ar părea natural ca, după ce ucenicii lui s-au unit cu Isus (vezi la Marcu 6,29), ei să povestească ceea ce învățaseră de la fostul lor învățător.

Luca 11:2

2. Zis. Această rugăciune ar putea să fie numită mai potrivit rugăciunea ucenicilor, pentru că diferă cu totul de tipul de rugăciune pe care l-ar fi înfățișat Isus în rugăciune. Ea pare mai potrivită pentru muritorii supuși greșelii. De pildă, Isus nu avea nevoie să Se roage pentru iertarea de păcate. Pentru un comentariu la rugăciune așa cum a dat-o Isus cu o ocazie anterioară vezi la Matei 6,9-13 (vezi COL 140).

Tatăl nostru. Un nume nou prin care Isus i-a învățat pe oameni să se adreseze lui Dumnezeu pentru a le întări credința și pentru a-i face să fie impresionați de legătura intimă de care sunt privilegiați să se bucure în comunicarea cu El (COL 141, 142).

Luca 11:5

5. Dacă unul din voi. [„Care din voi”, KJV]. Pentru învățăturile pe care Isus le-a scos din parabola aceasta vezi la v. 8. Pentru împrejurările în care Isus a spus parabola vezi la v. 1. Cu privire la învățătura în parabole a lui Isus și pentru principiile de interpretare a parabolilor vezi p. 203-207.

La miezul nopții. În țările orientale, în timpul sezonului cald călătoria se făcea uneori noaptea. Pe de altă parte, s-ar putea ca acest prieten vizitator (v. 6) să fi fost făcut să întârzie în călătoria sa fără să se fi așteptat și fără să fi putut să evite aceasta.

Luca 11:6

6. Un prieten al meu. Este un lucru important în narațiune că omul nu a cerut pentru sine, ci pentru un prieten în nevoie (vezi la v. 8).

N-am ce-i pune înainte. [„Nu am nimic”, KJV]. Faptul că omul nu avea nimic al său explică de ce a venit la miezul nopții după ajutor. Conștiința că noi înșine nu avem nimic (Ioan 15,5) ar trebui, la fel, să ne mâne la Marele Izvor al hranei spirituale (vezi Ioan 6,27-58). Aceia care vor să se împrietenească cu oamenii pentru a le face cunoștință cu marele Prieten al tuturor oamenilor simt adesea lipsa lor de pâine cerească pe care doresc cu atâta râvnă să o dea altora.

Luca 11:7

7. Nu mă tulbura. Evident nu zgârcenia, ci repulsia de a fi tulburat e ceea ce a dat naștere la cuvintele: „Nu mă tulbura”. Odată ce omul a depășit neplăcerea de a ieși din pat, a dat vizitatorului său nocturn toată pâinea care i-a trebuit (v. 8).

Uneori oamenii poate și-L închipuie pe Dumnezeu ca pe Cineva care ar prefera ca oamenii să nu-L tulbure, dar adevăratul Lui caracter ca un Părinte preocupat, iubitor și generos este clar arătat în v. 9-13. Neplăcerea prietenului de a se scula și de a da ceea ce era necesar nu-L reprezintă în nici un caz pe Dumnezeu (vezi v. 13). Aici, învățătura parabolei nu este o învățătură prin comparație, ci prin contrast.

Încuiată. Ca și cum ar fi zis: „închisă ca să stea închisă”. El intenționa ca ea să fie așa. Încuierea unei uși în vremurile vechi nu era o sarcină atât de ușoară ca acum.

Copiii mei sunt cu mine în pat. În multe părți ale Orientului chiar astăzi familia doarme laolaltă într-o singură cameră, adesea pe saltele de paie întinse pe podea sau, poate, pe paturi în formă de platforme joase,

puțin ridicată de la pământ. Dacă un membru al familiei s-ar fi sculat ar fi însemnat să-i scoale pe toți.

Nu pot. De fapt era numai lipsă de bunăvoință din partea lui, neputință de a împlini cererea prietenului său.

Luca 11:8

8. Stăruința lui supărătoare. [„Stăruință plictisitoare”, KJV; „cutezanță” G. Gal.]. Gr. anaideia, literal „nerușinarea” sau „necuviința”. De repetate ori capul gospodăriei a respins apelurile stăruitoare ale vizitatorului său din miez de noapte (vezi COL 143), dar solicitantul nu lua pe Nu ca răspuns. „În adevărata credință este un optimism, o statornicie de principiu și o clarviziune a scopului, pe care nici timpul nici munca grea nu le poate slăbi” (COL 147). Aici parabola învață din nou prin contrast și nu prin comparație (vezi la v. 7). Dumnezeu nu este lipsit de bunăvoință să acorde ceea ce este bun pentru copiii Săi muritori. El nu are nevoie să fie convins sau determinat prin lingușiri să facă ceva bun pe care altfel El n-ar fi dispus sau i-ar fi neplăcut să-l facă. Dumnezeu cunoaște nevoile noastre. El este cu totul dispus să le satisfacă. El este dispus „să facă nespus mai mult decât cerem sau gândim noi” (Efeseni 3,20).

Luca 11:9

9. Cereți. Pentru comentariul la v. 9-13 vezi la Matei 7,7.11. Rugăciunea nu este atât de mult o chestiune de a-L convinge pe Dumnezeu să accepte voia noastră cu privire la o problemă, cât a descoperi voia Lui cu privire la ea. El cunoaște nevoile înainte ca noi să cerem; mai mult, El știe ce este cel mai bine pentru noi. În contrast, noi suntem adesea numai puțin conștienți de propria noastră nevoie. Adesea gândim că avem nevoie de lucruri de care nu avem nevoie și care ar fi poate chiar dăunătoare pentru noi; invers, poate că nici nu ne dăm seama de cele mai mari nevoi ale noastre (cf. COL 145). Rugăciunea va aduce voința noastră și în felul acesta viața noastră în armonie cu voia lui Dumnezeu (vezi COL 143). Ea este mijlocul rânduit de Dumnezeu pentru a ne educa dorințele. Scopul adevăratei rugăciuni nu este de a săvârși o schimbare în Dumnezeu, ci de a săvârși o schimbare în noi așa încât noi să dorim „atât să voim, cât și să facem potrivit cu buna Lui plăcere” (Filipeni 2,13 KJV).

Dumnezeu îi va trimite un răspuns solicitantului sincer la oricare cerere rostită în umilință și credință. El poate zice: „Da”. El poate zice „Nu” sau El poate zice simplu: „Așteaptă”. Uneori răspunsul la rugăciune poate fi amânat deoarece trebuie să intervină o schimbare în propriile noastre inimi înainte ca Dumnezeu să poată răspunde la ea (vezi DA 200). Sunt condiții precise pentru rugăciunea la care se răspunde și, dacă pare să fie întârziere, noi ar trebui să întrebăm dacă nu cumva dificultatea este de partea noastră. Este o insultă la adresa lui Dumnezeu să fim nerăbdători față de El când noi nu ne-am conformat condițiilor pe terenul cărora este cu puțință ca El să răspundă la rugăciune.

Învățătura centrală a parabolei este, natural, stăruința în rugăciune. De asemenea, parabola definește felul de cereri pentru care Domnul sfătuiește să fie dată pe față stăruința – rugăciune al căror obiect este fericirea semenilor noștri și extinderea împărăției Sale. „Tot ce Hristos a primit de la Dumnezeu, putem avea și noi” (COL 149). Nestatornicia în rugăciune nu-I este plăcută lui Dumnezeu, „în care nu este nici schimbare, nici umbră de mutare” (Iacov 1,17). Cel care este nestatornic în rugăciune nu așteaptă de fapt nimic de la Dumnezeu. „Cine se îndoiește” [„cine este ca valul”] „să nu se aștepte să primească ceva de la Domnul” (Iacov 1,6.7).

Luca 11:14

14. A scos dintr-un om un drac. [Un demonizat orb și mut; păcatul de neiertat, Luca 11,14-32 = Matei 12,22-45 = Marcu 3,20-30. Comentariu major: Matei]. Dacă incidentul narat aici de Luca, împreună cu conversația care a urmat, trebuie să fie considerat echivalent cu pasajul paralel din Matei, așa cum pare probabil, devine evident că Luca nu urmează strict ordinea cronologică. Incidentul relatat de Matei a avut loc cu aproape un an și jumătate înainte de timpul indicat de contextul în care evenimentul este relatat de Luca (vezi la Matei 12,22; Luca 11,1). Marea asemănare dintre cele două relatări, care, cu excepția celor din Luca 11,16.27.28, sunt aproape identice, pare să înlăture posibilitatea ca incidentul relatat de Luca să fie un incident diferit și legat cu lucrarea poreană (vezi la v. 1). Dacă sunt descrise două incidente, cele două trebuie să fi fost aproape identice, inclusiv discuția care a urmat.

Luca 11:16

16. Alții ca să-L ispitească. [„Alții, ispitindu-L”, KJV]. Vezi la Matei 12,38-42; 16,1.

Luca 11:24

24. Duhul necurat. Vezi la Matei 12,43-45.

Luca 11:27

27. O femeie. Ea era „din norod”, adică, pe cât se pare, din grupul care ascultase discuția anterioară. În plus, cuvintele „aceste vorbe” [„lucrurile acestea”] leagă incidentul din v. 27.28 cu discuția din versetele precedente. La acest punct al narațiunii, Matei (cap. 12,46) povestește despre venirea mamei și fraților Domnului, un incident pe care Luca îl relatează în cap. 8,19-21. S-ar putea ca sosirea lor să o fi determinat pe femeia aceasta să facă afirmația relatată aici.

Luca 11:28

28. Mai degrabă. Isus nu contrazice elogiul adus de femeie Mariei; ca oricare mamă bună, ea merită onoare și se împărtășește de onoarea unui fiu vrednic. În schimb, Isus scoate în evidență nepotrivirea concepției persoanei care a vorbit în măsura în care este vorba de Împărăția cerului. Isus nici nu aprobă, nici nu dezaprobă ceea ce a zis ea. Dacă Isus ar fi intenționat ca ucenicii Săi sau creștinii în general să acorde o onoare deosebită Mariei, aducerea de onoare ei de către această străină ar fi fost un prilej ideal pentru ca El să expună o astfel de învățătură sau cel puțin să exprime aprobare cordială a ceea ce se spusese, așa cum făcuse când Petru Îl recunoscuse ca fiind Fiul lui Dumnezeu (vezi la Matei 16,17). Potrivit cu Scripturile recunoașterea din partea creștinului a divinității lui Isus este de importanță majoră, în timp ce ideea acordării de onoare specială Mariei nu este nici măcar sugerată (vezi la Matei 1,18.25; 12,48.50; Luca 1,28.47). În Matei 12,46-50 Isus pare să tăgăduiască orice importanță deosebită ce revine mamei Sale, cel puțin în ce îi privește pe credincioșii creștini.

Luca 11:29

29. Neam viclean. [„Generație rea”, KJV]. Cu privire la v. 29-32 vezi la Matei 12,38-42. Nu este sigur dacă aceasta urmează să fie considerată relatarea din partea lui Luca a incidentului relatat în Matei 12,38-42 sau dacă ea este un incident ulterior legat de lucrarea pereană (vezi DA 488; vezi la Luca 11,1.33).

Luca 11:33

33. N-aprinde o lumină. [„Când a aprins o lumină”, KJV]. [Lumina lăuntrică, Luca 11,33-36. Cf. la Matei 5,15]. Faptul că Luca relatase deja cuvintele lui Hristos cu privire la candelă și lumina ei în legătură cu predica de la lac (vezi la cap. 8,16) lasă să se înțeleagă că subiectul cap. 11,33-36 a fost prezentat mai târziu, probabil în legătură cu lucrarea pereană. Este sigur că Isus a repetat mare parte a învățaturii Sale anterioare în cursul acestei perioade (vezi DA 488). Faptele acestea pot lăsa să se înțeleagă de asemenea că v. 11-32 relatează incidente pereene (vezi la v. 14.29).

Luca 11:37

37. Un Fariseu. [Prânzirea cu un Fariseu, Luca 11,37-54. Cf. la Matei 23,1-39; Luca 20,45-47. Pare să nu existe nici un motiv pentru a nu considera ocazia la care se face referire în v. 37-54 ca fiind complet deosebită de cea din Matei 23, 1-39; Luca 20, 45-47. Cuvintele „pe când vorbea” (cap. 11,37) leagă strâns restul capitoului cu ceea ce îl precede. Aici, Isus prânzește în familia unui Fariseu, în timp ce în cealaltă ocazie era în curțile Templului din Ierusalim (vezi la Matei 23,38; 24,1). Incidentul acesta a avut loc cu „câteva luni” înainte de încheierea lucrării lui Isus (COL 253; vezi la Luca 12,1)

Susținerea criticii superioare că Luca a luat diferite materiale așa cum le-a găsit, fără a înțelege legătura lor cu alte evenimente din viața lui Isus și le-a aranjat așa cum i s-a părut mai bine, n-are nici un temei faptic. Predicatorii moderni folosesc adesea același material al predicii, cu variații mai mari sau mai mici, la multe ocazii diferite și nu există nici un motiv pentru a crede că Isus nu a făcut la fel la prezentarea soliilor Sale. De fapt, ar fi curios într-adevăr, dacă, în lucrarea Lui de învățare din sat în sat și din ținut în ținut, nu ar fi repetat aceleași adevăruri generale. Asemănarea verbală dintre relatări care, așa cum descoperă contextul, au fost clar spuse la diferite timpuri nu e deloc ciudată. Dacă uneori cuvintele lui Luca sunt asemănătoare cu ceea ce au scris alții, chiar și în relatarea diferitelor incidente din viața lui Hristos, aceasta nu este un motiv de a tăgădui faptul că el era călăuzit de Spiritul inspirației. În același timp, ar trebui să se rețină că scriitorii Evangheliei nu au urmat totdeauna o ordine cronologică strictă în prezentarea narațiunii Evangheliei (vezi EGW Material Suplimentar la 2 Petru 1,21).

Deși incidentul descris în cap. 11,37-54 este distinct de acela prezentat în Matei 23,1-39, marea asemănare a conținutului face de dorit să se dea comentariul principal acolo și nu aici.

Să prânzească la el. Cu privire la obiceiurile la masă ale iudeilor vezi la Marcu 2,15.

Luca 11:38

38. A văzut cu mirare. [„S-a mirat”, KJV]. Versetul acesta ar putea fi redat mai curgător în felul următor: „Fariseul a fost uimit să vadă că el nu Se spălase înainte de masă” (vezi la Matei 22,4). Pentru semnificația și felul ritualului spălării mâinilor vezi la Marcu 7,1-8. Pentru învățăturile lui Isus cu privire la subiectul acesta vezi la Marcu 7,9-23.

Luca 11:39

39. Curățiți partea de afară. Pentru comentariu la v. 39.40 vezi la Matei 23,25.

Răpire. Gr. harpage, „răpire”, „jaf”, „prădare” sau „tâlhărie”. În Evrei 10,34 harpage este tradus „răpire”. Forma adjectivală harpax, este folosită cu privire la lupi „răpitori” (vezi la Matei 7,15) și la „hrăpăreți” (vezi Luca 18,11; 1 Corinteni 5,10; 6,10).

Luca 11:40

40. Nebunilor. Gr. aphones, „nesimțitori” sau „nebuni”. Aphron este un adjectiv corespunzând substantivului aphrosune, „nebunie”.

Luca 11:41

41. Dați mai bine milostenie. Comparați cap. 12,33. Înțelesul v. 41 este obscur. Expresia ta enonta, tradus „lucruri din acelea ce aveți” nu pare nicăieri în altă parte în NT și nu este sigur ce a vrut să spună Isus prin ea. Traducerea KJV este interpretativă și ipotetică, cum sunt toate celelalte. Textul literal grec pare să favorizeze exprimarea RVS, „lucrurile care sunt lăuntrice”, adică, „lăuntric” fie al „paharului” sau al „blidului” sau „launtric” la Fariseii înșiși (vezi v. 39). Dacă Isus Se referă la conținutul „paharului” sau al „blidului”, El sugerează că generozitatea față de săraci este o cale mai bună de a evita o întinare reală decât curățirea ceremonială scrupuloasă a vaselor în care e păstrată hrana. Dacă El Se referă la Fariseii înșiși, spune că spiritul de generozitate față de săraci și îngrijirea de cei săraci este o cale mai bună de urmărire a curăției inimii decât preocuparea pretențioasă de amănunte și tradiționalism (vezi la Marcu 7,7). Comparați sfatul lui Isus dat tânărului conducător bogat (vezi Luca 18,22.23).

Vă vor fi curate. Vezi la Marcu 7,19. Înțelesul aici pare a fi: „Veți fi curați înaintea lui Dumnezeu” și când starea aceasta predomină, nimic altceva nu trebuie să vă preocupe. Totuși, unii consideră cuvintele acestea ironice în înțelesul: „Veți fi curați [în propria voastră vedere]” când veți da milostenii.

Luca 11:42

42. Vai de voi. Vezi la Matei 23,13.

Din izmă, din rută. Vezi la Matei 23,23.

Luca 11:43

43. Scaunele dintâi. Vezi la Matei 23,6.

Luca 11:44

44. Cărturarii și Fariseii fățarnici. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte. Cu privire la comentariul despre cărturari și Farisei vezi la p. 51.52. În privința cuvântului „fățarnici” vezi la Matei 6,2.

Mormintele care nu se văd. Timpul a îndepărtat orice dovadă exterioară a locurilor de îngropăciune și oamenii puteau „umbla peste ele fără să știe” (RSV). Contactul cu morții aducea întinare rituală.

Luca 11:45

45. Unul din învățătorii Legii. Amănuntul acesta distinctiv al narațiunii lui Luca nu apare în pasajul corespunzător din Matei 23,27. „Învățătorii Legii” erau „cărturari”. Scriind pentru Neamuri care ar fi putut

înțelege greșit înțelesul ebraic tehnic dat cuvântului „cărturari”, Luca pune în loc termenul „învățător de Lege”.

Ne ocărăți și pe noi. Cei mai mulți cărturari erau Farisei. Fariseii alcătuiau o sectă religioasă; cărturarii, sau „învățătorii Legii”, erau tâlcuitori de profesie ai Legii. În pasajul corespunzător din Matei 23 Isus se adresează de la început atât Fariseilor, cât și cărturarilor. Aceasta este încă o indicație că Luca relatează aici un incident care a avut loc cu o altă ocazie decât cea din Matei, în ciuda mării asemănări dintre cele două relatări (vezi la v. 37).

Luca 11:46

46. Puneți pe spinarea oamenilor sarcini grele de purtat. [„Împovărați pe oameni”, KJV]. Vezi la Matei 23,4.

Luca 11:47

47. Zidiți mormintele. Pentru v. 47, 48 vezi la Matei 23,29.30.

Luca 11:49

49. Înțelepciunea lui Dumnezeu. Vezi la Matei 23,34. Potrivit cu 1 Corinteni 1,24.30, Isus Însuși este „înțelepciunea lui Dumnezeu” întrupată, dar este îndoielnic că Isus Se referă la Sine aici. Mai probabil, El vrea să spună: „Dumnezeu în înțelepciunea Sa”. Nu există nici o carte cunoscută care să fi purtat expresia aceasta ca titlul al ei.

Luca 11:50

50. Proorocilor. Cu privire la v. 50, 51 vezi la Matei 23,35.36.

De la întemeierea lumii. Vezi Matei 13,35; 25,34; Apocalipsa 13,8.

Acest neam. Vezi la Matei 12,39; 23,36; 24,34.

Luca 11:52

52. Cheia cunoștinței. Comparați cu Matei 23,13. „Cheia cunoștinței” este cheia care deschide ușa cunoștinței, adică, cunoștinței mântuirii, așa cum lămurește contextul de aici și din Matei 23,13. Pentru o folosire similară a cuvântului „chei” vezi la Matei 16,19.

Luca 11:53

53. După ce a ieșit de acolo. [„După ce a spus aceste lucruri”, KJV]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „când a ieșit de acolo”.

Cărturarii și Fariseii. Cu privire la cărturari și Farisei vezi p. 51,52. Pentru eforturile anterioare din partea lor de a împiedica lucrarea lui Isus vezi la Matei 4,12; Marcu 2,24; Luca 6,6.7.11; etc.

Luca 11:54

54. Să-L poată învinui. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestei propoziții. De doi ani spioni ai Sinedriului se ținuseră pe urmele lui Isus oriunde mergea în Galileea și Iudea (DA 213; vezi la v. 53). Acum erau mai activi ca oricând. Dar spionii nu auziseră nimic care ar fi putut fi în cea mai mică măsură interpretat contra Lui, cu excepția celor mai fantastice distorsionări și falsificări deliberate (vezi la Matei 26,59-63).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 COL 140; MB 103; 9T 278
1-13 COL 139-149

4 MB 113

5, 6 2T 28

5–8 COL 140

7–9 DA 495

9 COL 147; 7T 214

9, 10 CH 380

9–13 COL 141; TM 381

11, 12 EW 21; 1T 71

11–13 CT 242

13 AA 50; FE 434, 537; GC 477; MB 132; 1T 120; 5T 157; 8T 22

21 5T 309; 6T 407

28 FE 339; 4T 60

35 PK 83; 3T 59, 65

37–52 TM 76

42 EW 166; 2T 85

52 TM 109; 3T 441; 5T 728

54 COL 22; TM 108

Luca 12:1

1. În vremea aceea. [„Între timp”, KJV]. [O avertizare împotriva Fariseilor, Luca 12,1-12.]. Cuvintele acestea introductive fac în mod clar legătura dintre cuvântarea relatată în cap. 12 și incidentul din casa Fariseului relatat în cap. 11. Deși la ocaziile anterioare Isus expusese cea mai mare parte din sfatul relatat în cap. 12 (DA 408, 488), capitolul acesta pare să fie în întregime o cuvântare încheiată, ținută îndată după incidentul din casa Fariseului (vezi la cap. 11,53.54). Mai rămăseseră doar câteva luni înainte de încheierea lucrării de pe pământ a lui Isus (COL 253). Luca 12,2-9.51-53 este similar cu Matei 10,26-36, însărcinarea celor doisprezece. Luca 12,22-34,57-59 este asemănător cu Matei 6,25-34, 19-21; 5,25.26. Luca 12,39-46 este asemănător cu Matei 24,43-51. Luca 12,54-56 seamănă cu Matei 16,2.3. Tema întregului capitol 12 din Luca este sinceritatea și devoțiunea care ar trebui să caracterizeze pe adevăratul urmaș al lui Isus, în contrast cu fățărnicia Fariseilor.

Se strânseseră noroadele cu miile. [„Se strânsese o mulțime nenumărată”, KJV]. Gr. *muriades*, literal „zeci de mii”; de unde, în uz general, orice număr vast (vezi Fapte 21,20). Cuvântul nostru „miliard” derivă de la „*murias*” (plural, *muriades*).

Se călcau unii pe alții. Un detaliu plastic care scoate în evidență mărimea mulțimii.

Mai întâi de toate. Cuvântarea următoare era adresată în primul rând ucenicilor, dar era menită și pentru „zecile de mii” de oameni. Cuvintele „mai întâi de toate” n-ar trebui să fie legate cu „păziți-vă”, ci cu „a început să spună ucenicilor Săi.”

Păziți-vă. Vezi la Matei 16,5-9. În incidentul din casa Fariseului ucenicii văzuseră aluatul Fariseilor la lucru (vezi Luca 11,37-54).

Fățărnicia. Mai înainte Isus definise „aluatul” Fariseilor ca fiind „învățătura” lor (vezi Matei 16,12), adică, ceea ce ei mărturiseau a crede și ceea ce ei învățau. Aici termenul „aluat” este aplicat în primul rând

la felul lor de viață. În teorie („doctrină”) și practică („fățarnicie”), prin învățătură și prin exemplu, influența Fariseilor îi mâna pe oameni departe de Dumnezeu și de adevăr. Pentru cuvântul „fățarnic” vezi la Matei 6,2; 23,13.

Luca 12:2

2. Nimic acoperit. În privința comentariului la v. 2-9 vezi la Matei

Luca 12:3

3. Odăița. Literal, „odăi [lăuntrice]” unde bunurile erau de obicei depozitate.

Luca 12:5

5. Gheenă. [„Iad”, KJV]. Gr. geenna (vezi la Matei 5,22; Ieremia 19,2).

Luca 12:6

6. Cinci vrăbii. În pasajul paralel din Matei (cap. 10,29) două vrăbii sunt vândute „la un ban”.

Bani. Gr. assaria (vezi p. 49; vezi la Matei 10,29).

Luca 12:8

8. Mărturisiri. Literal, „a fi de acord cu” și de unde „recunoaștere”.

Luca 12:10

10. Va vorbi împotriva. Vezi la Matei 12,32.

Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

Luca 12:11

11. Înaintea dregătorilor și înaintea stăpânilor. Literal, „conducători și autorități”. Pentru comentariul la v. 11, 12 vezi la Matei 10,19.20.

Luca 12:13

13. Unul. [Nebunia bogățiilor, Luca 12,13-34. Despre parabole vezi p. 203-207]. Adică, cineva din „mulțime” (vezi v. 1) care aștepta pe Hristos pe stradă, în afara casei Fariseului care-L ospătase (vezi cap. 11,37). Acest om care s-a adresat lui Isus auzise asprele acuzații ale Domnului împotriva cărturarilor și Fariseilor (vezi cap. 11,39-52; COL 253) și sfatul Lui adresat ucenicilor cu privire la prezentarea înaintea dregătorilor (vezi cap. 12,11; cf. COL 252). El spunea că dacă Isus ar vorbi fratelui său cu aceeași autoritate curajoasă, acela nu ar îndrăzni să facă altfel de cum i-ar fi spus Isus să facă. El nu concepea Evanghelia Împărăției decât ca un mijloc pentru realizarea propriilor sale interese egoiste. Comparați atitudinea lui Simon Magul față de mântuire (Fapte 8,9-24).

Mulțime. Gr. ochlos, „mulțime”. Ochlos este tradus „noroadele” în v. 1. Pentru cadrul cronologic al acestui incident vezi la v. 1.

Spune fratelui meu. Mai degrabă, „poruncește fratelui meu”. Pe cât se pare amândoi frații erau lacomi; altminteri n-ar fi fost posibilă cearta între ei.

Să împartă cu mine moștenirea. Potrivit cu legea mozaică a moștenirii, fratele mai mare primea două părți din averea tatălui său și celălalt frate sau ceilalți frați fiecare câte o singură parte (vezi la Deuteronom 21,17). Poate că în cazul acesta fratele mai tânăr era cel care apela la Isus și obiecta contra faptului că fratele mai mare să ia de fapt partea dublă atribuită lui prin lege.

Luca 12:14

14. Omule. Forma aceasta de adresare lasă să se înțeleagă asprime sau severitate (vezi Luca 22,58.60; Romani 2,1; 9,20).

Judecător sau împărțitor. Împărția pe care Isus venise să o proclame „nu era din lumea aceasta” (vezi Ioan 18,36). El nu a însărcinat niciodată pe ucenicii Săi ca agenți ai dreptății sociale, oricât de importantă ar

fi aceasta și nici nu a încercat vreodată să judece între oameni (vezi Ioan 8,3-11). Ca și proorocii din vechime (Mica 6,8; etc.), Isus a prezentat principiile care ar trebui să guverneze legăturile unui om cu semenii săi (vezi Matei 5,38-47; 6,14.15; 7,1-6.12; 22,39; etc.) și a lăsat administrarea justiției civile exclusiv în seama autorităților civile legal constituite. El nu s-a abătut în nici un caz de la regula aceasta și aceia care vorbesc în numele Său ar face bine să-I urmeze exemplul în această privință, ca și în altele (COL 254).

Luca 12:15

15. Lăcomie. Gr. pleonexia (vezi la Marcu 7,22). Lăcomia ar putea fi definită ca o afecțiune neîndreptățită pentru cele materiale ale vieții, mai ales pentru acelea care aparțin altcuiva. Omul care se adresa lui Hristos nu avea nevoie de mai multă bogăție; ceea ce-i trebuia era ca lăcomia să fie înlăturată din inima lui, după care bogățiile nu l-ar mai fi preocupat. Dacă nu ar mai fi lăcomie în inimă, n-ar mai fi certuri de împăcat. Ca totdeauna, Isus a mers la rădăcina dificultății și a propus o soluție care ar fi înlăturat necesitatea apariției unor astfel de probleme în viitor. El a prezentat nu panacee trecătoare, ca de pildă cele reprezentate de evanghelia socială de astăzi. Ceea ce le trebuie oamenilor nu sunt salarii mai mari sau profituri mai mari. Ei au nevoie de o schimbare a minții și a inimii care-i va face să caute „mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui” cu deplina încredere că necesitățile vieții vor fi „date pe deasupra” (vezi la Matei 6,33).

Belșugul avuției. Vezi la Matei 6,24-34. Materialismul stă la rădăcina multora din problemele majore ale lumii de astăzi. El oferă baza celor mai multe filozofii politice și economice și, în felul acesta, poartă răspunderea pentru cele mai multe din conflictele de clasă și naționale care chinuiesc omenirea. Nemulțumirea cu ceea ce avem creează dorința de a ne procura mai mult, silind pe alții să dea tot sau parte din ceea ce au, în loc ca noi înșine să muncim în mod cinstit. Lăcomia este cauza multora din problemele insolubile ale lumii.

Cererea omului care apela la Isus de a lua rolul de judecător față de purtarea fratelui său era mână de același duh care mână pe mulți industriași să umble după profituri mai mari indiferent de mijloacele prin care ele sunt procurate, care mână pe unii lucrători să ceară un salariu tot mai mare indiferent de valoarea propriei lor contribuții la producerea de bogăție și de capacitatea patronului lor de a plăti. Este spiritul care conduce o grupă de interese să-și asigure legislația favorabilă ei, fără să se preocupe cu privire la felul în care legislația aceasta va afecta alte grupe din țară; care mână o națiune să-și impună voința altor națiuni, indiferent de dorințele sau interesele supreme ale poporului în cauză. Este spiritul care duce adesea la familii ruinate, la delinvența juvenilă și la numeroase crime.

Dumnezeu cheamă pe toți aceia care vor să-L iubească și să-I servească să privească lucrurile materiale ale vieții în adevărata lor perspectivă și să le subordoneze lucrurilor de valoare veșnică (vezi la Matei 6,24-34; Ioan 6,27). Contrar opiniei susținute de cei mai mulți oameni, mai multe „lucruri” nu înseamnă în mod necesar mai multă fericire. Fericirea depinde nu de „lucruri”, ci de starea minții și a inimii cuiva (vezi la Eclesiastul 2,1-11).

Luca 12:16

16. Pilda. [„O parabolă”, KJV]. Cu privire la învățătura în parabole a lui Isus și în ce privește principiile care guvernează interpretarea lor vezi p. 203-207. Parabola aceasta, relatată numai de Luca, ilustrează principiul afirmat în v. 15, că „lucrurile” materiale nu sunt ținta cea mai de seamă în viață (vezi și la Matei 19,16-22). Parabola aceasta ar putea să primească titlul „Nebunia unei vieți devotate străngerii de averi”.

Țarina. Omul îngroapă sămânța în pământ și se îngrijește de ea cât poate mai bine, dar Dumnezeu este Cel care face sămânța să crească (vezi la Marcu 4,26-29). Indiferent cu ce ar contribui omul la procesul creșterii, Dumnezeu este Cel care dă creșterea (vezi 1 Corinteni 3,6.7). Dumnezeu este Cel care trimite lumina soarelui și ploaia (vezi la Matei 5,45) și binecuvântează străduințele omului cu „vremuri roditoare” (vezi Fapte 14,17). Înainte ca Israel să fi intrat în Țara Făgăduinței, Dumnezeu l-a avertizat să nu uite că El este Cel care dă omului „putere să-și agonisească bogăție” [KJV] (vezi Deuteronom 8,11-18). Totuși omul a fost totdeauna înclinat să-și asume merite pentru ceea ce-i dă Dumnezeu, zicând în inima sa: „Țăria mea și puterea mâinii mele mi-au câștigat aceste bogății” (Deuteronom 8,17). Înșelăciune fatală! Acela a cărui inimă nu este recunoscătoare față de Dumnezeu se dedă „la gânduri deșarte” și „inima lui fără pricepere”

ajunge „întunecată” (vezi Romani 1,21). Înțelept în îngâmfarea sa, el ajunge să fie nebun înaintea lui Dumnezeu (vezi Romani 1,22). Dacă stăruie într-o astfel de umblare, în cele din urmă înlătură deplin pe Dumnezeu din gândurile sale și se dedă la urmărirea fericirii materiale și a plăcerii fizice (vezi Romani 1,23-32). El devine mai mult un iubitor de plăceri, decât iubitor de Dumnezeu (2 Timotei 3,4).

Luca 12:17

17. Se gândea în sine. Adică, a dezbătut chestiunea și pe o parte și pe alta. El a „judecat” chestiunea ajungând la ceea ce lui i s-a părut o concluzie logică.

Nu mai am loc. Înțelegerea acestui lucru ar fi trebuit să-l determine să se gândească la mulți care duceau lipsă chiar de lucrurile pe care Dumnezeu le revărsase asupra lui în așa abundență. Dar interesele lui egoiste i-au orbit ochii față de nevoile semenilor săi (vezi la cap. 16,19-31).

Strânge. [„A pune la păstrare”, KJV]. Literal, „să adun laolaltă”.

Luca 12:18

18. Roadele...mele. Notați posesivul: „roadele mele”, „hambarele mele”, „bucatele mele”, „sufletul meu” (cf. Osea 2,5). Gândurile lui erau numai la sine. Evident, el nu-și dădea seama că „cel care are milă de sărman împrumută pe Domnul” (Proverbele 19,17).

Luca 12:19

19. Suflete. Vezi la Matei 10,28.

Odihnește-te. El și-a adunat averea și este gata să se retragă din afaceri. Se va dărui consumării bunurilor vieții, fără gând de a mai produce.

Mănâncă, bea și veselește-te. El se simte sigur că are îndeajuns pentru a trăi restul vieții sale și își va petrece zilele în viețuire desfrânată, așa cum a făcut fiul risipitor în țara îndepărtată, uitând pe Dumnezeu și pe semenii săi (vezi la Luca 15,13; cf. Eclesiastul 8,15).

Luca 12:20

20. Nebunule. Vezi la cap. 11,40. Isus nu spune că Dumnezeu a spus de fapt „nebunului” aceste cuvinte și nici măcar nu i-a adus la cunoștință această denumire, după cum Domnul nu vrea să spună că convorbirea dintre omul bogat și „părintele Avraam” (cap. 16,24-31) a avut loc cu adevărat. În ambele cazuri convorbirea este introdusă în folosul audienței care asculta parabola, pentru ca ei să poată vedea principiul divin ilustrat de parabolă. Comparați și conversația dintre copacii pădurii (Judecători 9,8-15).

Sufletul. Propoziția zice de fapt, „ei cer sufletul tău de la tine”. Unii sugerează că impersonalul „ei” e o perifrază rabinică pentru a evita folosirea numelui divin (vezi la cap. 15,7). Alții spun că pronumele se referă la „nimicitori” (vezi Iov 33,22).

Luca 12:21

21. Comori pentru el. Oricine gândește și plănuiește numai pentru sine este lipsit de bun simț (vezi la cap. 11,40) înaintea lui Dumnezeu. Evanghelia împărăției este destinată să abată gândurile oamenilor de la sine și să le îndrepte spre Dumnezeu și în afară, către semenii lor. Pentru principiul cuprins aici vezi la cap. 12,15).

Față de Dumnezeu. Adică, ochii lui Dumnezeu. „Nebunul” nu are comoară adunată în cer (vezi la Matei 6,19-23).

Luca 12:22

22. A zis. După ce a răspuns omului care l-a întrerupt cuvântarea, Isus își reia discursul adresat mulțimii în general și ucenicilor Săi în particular (vezi la v. 1,13).

Nu vă îngrijorați. [„Nu vă gândiți”, KJV]. Literal, „nu fiți îngrijorați”, sau „nu cultivați nici un gând de îngrijorare” (vezi la Matei 6,25). Pentru comentariul la Luca 12,22-34 vezi la Matei 6,19-21.25-33.

Luca 12:23

23. Hrana. Gr. trophe, „alimente”, „hrană”, „de-ale mâncării” (vezi la Matei 3,4).

Luca 12:25

25. Să adauge un cot la lungimea vieții lui. [„Să adauge la statura sa”, KJV]. Vezi la Matei 6,27.

Luca 12:29

29. Nu căutați. Textul grecesc accentuează pe „voi”.

Luca 12:33

33. Pungi. Gr. ballantia, „pungi” (vezi cap. 10,4).

Luca 12:35

35. Mijlocul să vă fie încins. [Așteptarea revenirii Stăpânului, Luca 12,35-59. Despre parabole vezi p. 203-207]. Adică, fiți pregătiți pentru acțiune (vezi la Psalmii 65,6). Vegherea este nota principală a acestei scurte parabole. Aici pentru prima dată Isus dă învățătură publică cu privire la a doua sa venire. Sfârșitul lucrării Lui pământești este deja la orizont. De aceea, El căuta să-i pregătească pe oameni pentru înălțarea și revenirea Sa cu putere și slavă. Accentul parabolei este asupra unei drepte viețuirii în vederea revenirii Domnului.

Luca 12:36

36. Așteaptă. Nu în nelucrare, ci în veghere și pregătire sârguincioasă. Comparați parabola cu cea a celor zece fecioare (Matei 25,1-12).

Luca 12:37

37. Ferice. [„Binecuvântat”, KJV]. Sau, „fericit” (vezi la Matei 5,3).

Adevărat. Vezi la Matei 5,18.

Se va încinge. Vezi la Psalmii 65,6. Și anume, ca apreciere pentru credincioșia și loialitatea lor față de el.

Luca 12:38

38. A doua strajă. Adică, aproximativ între 9 p.m. și miezul nopții (vezi la Matei 14,25).

A treia strajă. Aproximativ de la miezul nopții până la 3 a.m.

Luca 12:39

39. Stăpânul casei. Gr. oikodespotes, „stăpân al casei” (vezi la cap. 2,29). Vezi la Proverbele 7,19.

Spargă casa. Multe case orientale erau făcute din ziduri de pământ și mijlocul cel mai ușor ca un hoț să intre în casă era să facă o gaură în zid (cf. Ezechiel 12,5.12).

Luca 12:41

41. I-a zis Petru. Ca de obicei, Pentru se poartă ca un purtător de cuvânt cu de la sine putere pentru cei doisprezece (vezi la Matei 14,28; 16,16; 17,4).

Sau pentru toți. Erau de față și cei doisprezece și mulțimea (vezi la v. 1) și evident Petru se întreba dacă îndemnul lui Isus cu privire la veghere avea o aplicație specială la ucenici, ca „servi” ai „stăpânului” din parabolă, sau dacă se aplica mulțimii în general.

Luca 12:42

42. Ispravnicul credincios și înțelept. Pentru comentariul la v. 42-46 vezi la Matei 24,45-51.

Luca 12:47

47. A știut voia stăpânului său. Vezi la Matei 7,21-27. Dumnezeu măsoară răspunderea omului după cunoașterea din partea lui a datoriei, inclusiv adevărul pe care ar fi putut să-l cunoască, dar nu s-a folosit de

el (vezi Ezechiel 3,18-21; 18,2-32; 33,12-20; Luca 23,34; Ioan 15,22; 1 Timotei 1,13; Iacov 4,17).

Luca 12:49

49. Să arunc un foc. [„Să trimit foc”, KJV]. Textul grecesc accentuează cuvântul „foc”. Pentru v. 49-53 vezi la Matei 10,34-36.

Ce voiesc? Înțelesul ultimei părți a versetului 49 nu este clar. O traducere posibilă este „Cum doresc ca el să fie deja aprins?”

Luca 12:50

50. Am un botez. În mod clar, nu botezul lui Isus de la Ioan, cu trei ani în urmă, ci „botezul” morții Sale (vezi la Matei 3,11). Când e folosit ca aici în mod figurat cuvântul „a boteza” înseamnă a fi „cufundat” în împrejurări care aduc pe cineva față în față cu moartea, tot așa cum cineva ar fi cufundat în apă o perioadă considerabilă de timp.

Luca 12:54

54. Când vedeți un nor. Pentru comentariul la v. 54-56 vezi la Matei 10,2.3.

Luca 12:57

57. Nu judecați și voi. Pentru comentariu la v. 57-59 vezi la Matei 5,25-26.

Luca 12:58

58. Pârâșul. [„Adversarul”, KJV]. Gr. antidikos, „un oponent [la o judecată]”, deci un „vrăjmaș”, „un adversar”.

Te târască. Literal, „a te târî [cu forța]”.

Temnicerul. Acela căruia trebuia să i se plătească amenda. Incapacitatea de a o plăti însemna punerea la închisoare. Pentru vechiul obicei de punere la închisoare pentru datorie vezi la Matei 18,25.

Luca 12:59

59. Bănuț. Gr. lepton, o monedă foarte mică de bronz (vezi p. 49; cf. cap. 21,2).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 COL 96; DA 408

1-7 Ev 237

2 MH 486

3-7 EW 28

6, 7 4T 564

8, 9 5T 437

11 FE 202

13 COL 253; 9T 216

13-21 COL 252-259

14 9T 217

14-21 COL 254

15 COL 259; PP 496; 3T 547; 4T 82

15–21 3T 545

15–23 2T 662

16–21 2T 199; 3T 154, 401

17–21 5T 260

18, 19 COL 256

19 CS 232; 6T 452

20 COL 343; CS 142; PP 668

20, 21 COL 258

21 2T 196, 233, 246, 280, 681; 3T 546; 4T 386; 5T 262

22–26 Ev 237

23 CG 366; Ed 200

24 CG 58; Ed 117

27 SC 68

27–31 Ev 238

30 MB 99

32–34 DA 496

33 CH 18; COL 370, 374; CS 40, 86, 114, 126, 151; Ed 145; EW 57, 95; FE 210; MH 216; TM 395; 1T 169, 175, 176, 192, 197; 2T 242, 280 676, 681; 3T 90, 402, 546; 5T 152, 259, 734; 6T 258; 7T 291, 295; 8T 35; 9T 131

33, 34 GW 341; 5T 465

33–40 6T 453

35 AA 55; Ev 473; FE 366; ML 217; 6T 116; 9T 48, 61, 133, 148

36 GC 427

36, 37 EW 19, 55; 2T 195

36–38 2T 192

37 DA 634; 1T 69; 5T 485; 9T 287

42 DA 634; Ev 345, 373, 432; TM 149; 2T 557, 642; 6T 75, 78

47 COL 353; 2T 251; 4T 249; 5T 160

47, 48 CS 137; 1T 133; 8T 96

Luca 13:1

1. Au venit. [„Erau de față”, KJV]. [Dreptatea și îndurarea divină, Luca 13,1-9. Cu privire la parabole vezi p. 203-207.] Sau, „au sosit”. Masacrul avusese loc chiar atunci (COL 212, 213) și s-ar putea că persoanele care vorbeau lui Hristos erau cele dintâi care aduseseră vestea întâmplării respective.

În vremea aceea. Un idiom obișnuit al lui Luca, arătând strânsa legătură cu secțiunea anterioară (vezi la cap. 12,1). Vremea era probabil iarna anului 30-31 d. Hr. Isus vorbise despre semnele timpurilor..

Unii și-au istorisit. [„Unii care I-au istorisit”, KJV]. Nu se știe cine erau persoanele acestea sau care era motivul lor pentru a relata aceasta. Nu pare să avem vreun temei să credem că motivul lor era ascuns.

Galileeni. Acest masacu anumit nu este menționat de nici un alt scriitor în afară de Luca, deși Iosif se referă la multe masacre de felul acesta comise de Pilat și de diferiți alți administratori ai provinciei Iudea (Antichități xvii. 9.3; xviii.3.2; xx.5.3; Război ii. 2.5.; 9.4 [30; 175-177]). Un masacu al închinătorilor samariteni pe Muntele Garizim câțiva ani mai târziu, în anul 36 d.Hr., a dus la rechemarea lui Pilat de către Cezar (Antichități, xviii. 4.1.2).

Amestecase. Ei fuseseră măcelăriți chiar când erau ocupați cu aducerea de jertfe.

Luca 13:2

2. Mai păcătoși decât toți ceilalți. Răspunsul acesta lasă să se înțeleagă că masacrul era considerat de către soli și de către audiența adunată în jurul lui Isus, ca o judecată dumnezeiască, cel puțin în parte, venită asupra celor care-și pierduseră viața (cf. Iov 4,7; 8,4.20; 22,5; Ioan 9,1.2). Isus tăgăduiește emfatic concluzia aceasta. Ori de câte ori se ivea o ocazie favorabilă, Isus combătea părerea populară că suferința este în mod necesar o pedeapsă pentru păcat. Ispita de a gândi despre un accident sau o nenorocire ca fiind un „act al lui Dumnezeu” vine de la Satana care caută prin aceasta să-i facă pe oameni să gândească despre Dumnezeu că este un Părinte aspru și crud.

Luca 13:3

3. Pocăiți. Potrivit cu textul grec, „pocăiți și vă țineți de pocăință”. Pedeapsa pentru păcat este dată în marea zi de pe urmă a judecății. Isus nu osândește nici pe Pilat, nici pe Galileeni. Dacă unii din iudei nădărdau să scoată de la El o denunțare a cruzimii lui Pilat, ei au fost dezamăgiți. Dacă vrea, creștinul poate învăța din orice întâmplare a vieții cum să umble înaintea lui Dumnezeu cu o inimă smerită mai deplin. Dezamăgirea, nenorocirea și calamitatea, fie văzută sau trăită, poate să învețe pe copilul smerit, receptiv al lui Dumnezeu, lecții valorase care nu pot fi învățate altfel.

Luca 13:4

4. Turnul din Siloam. Probabil în legătură cu iazul Siloam și fără îndoială făcând parte din sistemul de fortificații al Ierusalimului. Cu privire la scaldătoarea Siloam vezi vol. I, p. 120; vol. II, p. 87; și la 2 Regi 20,20; Neemia 3,15; Ioan 9,7.

Păcătoși. Gr. opheiletai, literal, „datori”; folosit aici în sensul de „vinovați”; nu hamartoloi, „păcătoși” ca în v. 2 (cf. Matei 6,12; Luca 7,41).

Luca 13:5

5. Pocăiți. Vezi la v. 3.

Luca 13:6

6. Pilda aceasta. Pentru învățătura în parabole a lui Isus și principiile de interpretare ale parabolilor vezi p. 203-207. Dând parabola aceasta, Isus intenționa să arate legătura dintre îndurarea și dreptatea divină (COL 212). De asemenea, îndelung răbdătorul Dumnezeu este arătat în legătură cu nevoia de pocăință la timp din partea omului.

Un smochin. Smochinul ilustrează corespunzător adevărul că Dumnezeu iubește chiar și pe cei neroditori, dar că îndurarea Lui poate, în cele din urmă, să fie epuizată. Smochinul urma să fie tăiat dacă nu

aducea roade bune (cf. Isaia 5,1-7). Într-un sens general smochinul reprezintă pe oricare persoană și, într-un sens special, națiunea iudaică.

În via sa. Astăzi în grădinile Palestinei este o priveliște obișnuită să vezi smochini crescând printre vițele de vie.

N-a găsit. Vezi la Marcu 11,13.

Luca 13:7

7. Vierului. [„Îngrijitorului viei”, KJV]. Literal, „lucrătorului viei”.

Sunt trei ani. [„Acești trei ani”, KJV]. Trecuseră trei ani de când proprietarul viei crezuse că acest pom ajunsese la vârsta când s-ar fi putut aștepta roada de la el. Îi dăduse prilej din plin să aducă roada dacă urma ca să aducă vreodată.

Taie-l. Literal, „taie-l afară”, adică, „dintre” vițele viei.

Să mai cuprindă. [„Îl împovărează”, KJV]. Textul grecesc are în plus cuvântul „de asemenea”. Cu alte cuvinte, pe lângă că el însuși nu aducea roade, pomul ocupa un spațiu care altminteri ar fi putut fi făcut productiv. Națiunea iudaică ajunsese la punctul în care nu numai că era nefolositoare în măsura împlinirii rolului dat ei de Dumnezeu; ea devenise și o piedică la împlinirea planului mântuirii pentru alții (COL 215; vezi vol IV, p. 31-33).

Luca 13:8

8. Mai lasă-l. S-a sugerat că cei „trei ani” (v. 7) se referă figurat la primii trei ani ai lucrării lui Hristos. Cel prezent ar fi anul de har după cei „trei ani”, deoarece acum fuseseră mai mult de trei ani de la botezul lui Ioan (vezi la Matei 4,12) și mai rămâneau numai câteva luni înainte de răstignire (vezi la Luca 13,1). Îndurarea lui Dumnezeu încă mai aștepta și făcea apel la națiunea iudaică să se pocăiască și să-L accepte pe Isus ca Mesia. Dar legată cu prelungirea milei era avertizarea implicită că aceasta urma să fie cea din urmă ocazie.

Am să-l sap de jur împrejur și am să-i pun gunoi. „Vierul” [„lucrătorul viei”] (vezi la v. 7) dăduse, fără îndoială, tot atât de multă îngrijire acestui pom ca și celorlalți pomi din vie. Dar în această ultimă încercare de a-l ajuta să aducă roade pare să fi făcut mai mult ca oricând înainte (vezi Isaia 5,1-4; vezi la Matei 21,37).

Luca 13:9

9. Poate că de acum înainte va face roadă. [„Dacă face roadă, bine”, KJV]. Notați că „bine” este scris cursiv [KJV], un cuvânt de adaos în engleză. Textul grecesc prezintă o figură de vorbire neobișnuită – aposiopesis – în care este o bruscă întrerupere a gândirii. Nu se spune nimic despre rezultatul încercării.

Luca 13:10

10. Învăța. [Femeia gârbovă, Luca 13,10-17. Pentru minunile vezi p. 208-213.] Probabil în Perea, cu câteva luni înainte de răstignire (vezi la v. 1). Aceasta este cea din urmă ocazie menționată în narațiunea Evangheliei când Isus învăța într-o sinagogă. Pentru o ocazie anterioară în care Isus a fost acuzat de autorități pentru că vindeca într-o sinagogă în Sabat vezi la Marcu 3,1-6. Pentru alte experiențe în sinagogă vezi Luca 4,16-30; Marcu 1,21-28. Pentru un alt incident de vindecare în Sabat vezi Ioan 9,1-14. Pentru o listă de minuni săvârșite în Sabat vezi p. 210-212.

Ziua Sabatului. Deși în textul grec se folosește pluralul, în armonie cu uzul comun iudaic, înțelesul este singular – era o anumită zi de Sabat.

Luca 13:11

11. Gârbovă. Gr. sugkupto, „plecată în jos” sau „de două ori îndoită”, ca de o povară. Termenul este folosit și ca un termen medical grec pentru a se referi la curbarea coloanei vertebrale.

Luca 13:12

12. Dezlegată. [„Slobozită”, KJV]. Adică, „eliberată” în sensul de a fi eliberată spre a rămâne liberă.

Luca 13:13

13. Și-a întins mâinile. [„Și-a pus mâinile”, KJV]. Vezi la Marcu 1,31; 7,33; cf. Luca 4,40; 5,13; 8,54; 22,51.

Luca 13:14

14. Fruntașul. [„Cârmuitorul”, KJV]. Vezi p. 56; vezi la Marcu 5,22.

A zis. [„A răspuns”, KJV]. Nimeni nu vorbise și nu pusese vreo întrebare fruntașului. El răspunsese la situația creată de vindecarea femeii suferinde și, în sensul acesta, ceea ce spunea el era un „răspuns” (vezi la cap. 14,3).

Norodului. Fruntașul sinagogii era mâniat pe Isus, dar în aparență a ezitat să adreseze atacul său contra lui Isus personal și de aceea a adresat observațiile sale audienței.

Sunt șase zile. Potrivit cu reglementările rabinice cazurilor de urgență li se putea da un minimum de atenție în Sabat, dar nu celor cronice. Este cu puțință ca femeia aceasta să fi venit la această sinagogă în toți cei 18 ani ai „neputinței” ei și cazul ei nu putea fi clasificat ca urgent. Potrivit cu acest fel de gândire, femeia ar fi putut tot atât de bine să aștepte până după Sabat (vezi la Marcu 1,32.33; 3,1-6; Ioan 5,16).

Luca 13:15

15. Fățarnicilor. [„Fățarnicule”, KJV]. Pot fi citate importante dovezi textuale (cf. p. 146) pentru exprimarea „fățarnicilor”. Isus cuprinde atât pe fruntașul sinagogii, cât și pe toți cei ce erau de acord cu el sau simpatizau cu el. Pentru cuvântul tradus prin „fățarnic” vezi la Matei 7,5; 6,2.

Iesle. În NT cuvântul grec apare numai aici și în cap. 2,7.12.16 (vezi la cap. 2,7).

Luca 13:16

16. O fiică a lui Avraam. Ea nu numai că era o ființă omenească și în felul acesta mult mai importantă decât un animal, dar era și din neamul favorizat. Argumentul acesta urma probabil să miște inima oamenilor și să aducă la tăcere pe fruntașul sinagogii (vezi v. 17), deși poate nu l-ar fi convins că este greșit.

Satana o ținea legată. Comparați Isaia 61,1-3, unde Isaia spune despre Mesia că va elibera pe captivii lui Satana. Aceasta nu vrea să spună că femeia fusese un obiect special al eforturilor lui Satana. Isus atrage probabil atenția la Satana numai ca fiind cineva care în cele din urmă poartă răspunderea pentru toate bolile.

Luca 13:17

17. Norodul se bucura. Interesul lui Isus pentru femeie era o mustrare subînțeleasă pentru fruntașul sinagogii, care se pare că nu făcuse nimic pentru ea în decursul celor 18 ani ai „neputinței” ei. El privea la Isus „mâniat” (v. 14), poporul cu bucurie.

Luca 13:18

18. Împărăția lui Dumnezeu. [Creșterea Împărăției lui Dumnezeu, Luca 18,18-30. Cf. la Matei 13,31-33. Despre parabole vezi p. 203-207]. Vezi la Matei 3,2; 5,2.3; Marcu 3,14; Luca 4,19.

Asemăna. Mai degrabă, „compara”, un înțeles arhaic al lui „agemăna”.

Luca 13:19

19. Un grăunte de muștar. Aici Hristos repetă una din parabolele pe care le folosisse la Lacul Galileii aproape cu un an și jumătate mai înainte (vezi DA 488; vezi la Matei 13,31.32).

Luca 13:21

21. Aluatul. O altă parabolă pe care, fără îndoială, Isus o folosisse la diferite ocazii (vezi la Matei 13,33).

Luca 13:22

22. Călătorind spre Ierusalim. Vezi la Matei 19,1. Nu este sigur dacă aceasta trebuie considerată ca făcând parte din lunga călătorie de la Galilea la Ierusalim, prin Samaria și Perea, sau o altă călătorie făcută mai târziu, de la Perea la Ierusalim. Plecarea finală din Galileea a avut loc probabil ceva mai înainte și aceasta ar trebui să fie considerată probabil o călătorie separată. Deși activitățile lui Isus s-au concentrat în Perea și Samaria în cursul celor șase luni finale ale lucrării Lui, El a vizitat Betania și Ierusalimul la diferite ocazii, deși pentru un scurt timp de fiecare dată, din cauza vrăjmașiei conducătorilor iudei. Vezi la Luca 9,51.

Luca 13:23

23. Cineva I-a zis. Identitatea vorbitorului nu este cunoscută.

Puțini să fie cei ce sunt mântuiți? Aceasta se spune că era o întrebare teologică abstractă, teoretică, asupra căreia rabinii aveau mare plăcere să discute.

Luca 13:24

24. Luptați-vă. Gr. agonizomai, relatată la substantivele agon, „o luptă”, „o încercare”, „o luptă” și agonia, „teamă”, „chin”. Cuvântul nostru „agonie” este derivat de la agonia. Agonizomai se referea la origine la efortul depus de un luptător într-o întrecere athletică spre a se califica pentru câștigarea premiului și de aici a ajuns să însemne într-un sens general „a se lupta” sau „a se strădui”. Agonizomai este folosit uneori în NT cu privire la eforturile creștinului de a se califica pentru intrarea în Împărăția cerului (1 Corinteni 9,25; Coloseni 1,29). Este tradus și „luptă-te” în 1 Timotei 6,12, cu referire la lupta cea bună a credinței (vezi 2 Timotei 4,7). În Ioan 18,36 este folosit în sensul de „slujitorii Mei s-ar fi luptat”. Vezi la Matei 7,13.14.

Isus nu a răspuns direct la întrebarea omului (v. 23). În schimb răspunsul Lui este bazat pe adevărul că preocuparea noastră primară nu ar trebui să fie cu privire la cât de mulți vor fi salvați, ci mai degrabă dacă noi înșine vom fi. În parabola seminței de muștar Isus a învățat că mulți urmează să intre în împărăție (vezi la Matei 13,31.32) și în parabola cu aluatul El a scos în evidență influența transformatoare a Evangheliei asupra vieții, fapt care-l pregătește pe om pentru împărăție (vezi la Matei 13,33).

Luca 13:25

25. Va închide ușa. Pentru comentariu vezi la Matei 25,1-13. Pentru semnificația închiderii ușii vezi la Matei 25,7.

Nu vă știu. Pentru comentariu vezi la Matei 7,23; 25,12.

Luca 13:26

26. În ulițele noastre ai învățat. Vezi la Matei 7,22.

Luca 13:27

27. Depărtați-vă de la Mine. Vezi la Matei 7,23.

Lucrătorii fărădelegii. Vezi la Matei 7,21-28.

Luca 13:28

28. Plânsul și scrâșnirea dinților. Vezi la Matei 8,12; 13,42.

Voi scoși afară. Vezi la Matei 22,11-14; cf. Luca 16,22.23.

Luca 13:29

29. Vor veni de la răsărit. Aici Isus citează în parte cuvintele din Isaia 49,12, care se referă la adunarea Neamurilor în casa lui Dumnezeu (vezi vol. IV, p. 26-33).

Vor vedea. Literal, „se vor culca”, postura obișnuită la ospete (vezi la Marcu 2,15). A șede la ospățul Împărăției mesianice era un fel obișnuit iudaic de a se referi la bucuriile acelei împărății (vezi la Luca 14,15; cf. Apocalipsa 19,9).

Luca 13:30

30. Cei dintâi care vor fi cei din urmă. Isus a repetat cuvintele acestea la diferite ocazii (vezi Matei 19,30; 20,16) ca o avertizare pentru aceia care se socoteau siguri de admiterea în Împărăția lui Mesia pe temeiul faptului că erau copii ai lui Avraam. Aceia care aveau cea mai bună șansă de a intra nu se folosiseră de avantajul ocaziei lor (vezi vol. IV, p. 26-33), ci disprețuiseră avantajele acordate lor (vezi la Luca 14,18-24). Neamurile pe care iudeii le disprețuiau și le considerau nevrednice și neeligibile de a intra în împărăție, urmau ca, în multe cazuri, să obțină un loc mai sigur la masa mesianică pentru simplul motiv că ele folosiseră mai bine prilejurile lor decât iudeii.

Luca 13:31

31. În aceeași zi. [O avertizare cu privire la judecata divină, Luca 13,31-35]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „în ceasul acela”. Luca folosește de obicei expresia aceasta pentru a denota o strânsă legătură cu partea precedentă a narațiunii. Pentru împrejurările prezente vezi la v. 1.

Farisei. Vezi la pag. 51, 52. Fariseii, ca și clasă, erau acum vrăjmașii jurați ai lui Isus, porniți spreuciderea Lui. Vezi la Matei 19,31; 20,18.19.

Du-Te de aici. Se pare că acest incident a avut loc în cuprinsul stăpânirii lui Irod, care se întindea peste Galilea și Perea (vezi la cap. 3,1). Întrucât cu câteva săptămâni înainte de aceasta Isus plecase definitiv din Galilea (vezi la Matei 19,1.2), trebuie să fi fost acum în Perea.

Irod vrea să Te omoare. [„Irod te va omorî”, KJV]. Literal, „Irod are de gând să Te omoare”. Aproape cu un an mai înainte de aceasta Irod luase viața lui Ioan Botezătorul (vezi la Marcu 6,14-29). Având în vedere teama cu care Irod Îl privea pe Isus (vezi la Matei 14,1.2) și dorința lui de a-L vedea (vezi Luca 23,8), este foarte improbabil că el urmărea să ia viața lui Isus. Se pare că Fariseii au folosit acest mijloc pentru a încerca să-L înspăimânte pe Isus să plece din Perea și să meargă în Iudea, unde ar fi putut să pună mâna personal pe El. De aproape doi ani conducătorii iudei unelteau moartea Lui (vezi DA 213, 401; Ioan 11,53.54.57; vezi la Matei 15,21), iar iudeii încercaseră de curând de două ori să-L ucidă cu pietre (vezi Ioan 8,59; 10,31; 11,8).

Luca 13:32

32. Vulpii aceleia. Probabil cu accent asupra vicleniei lui Irod și nu asupra rapacității lui. Vezi p. 64.

Astăzi și mâine. Încă nu venise timpul lui Isus; mai e de lucru pentru El.

A treia zi. Aceasta este o ilustrație clară a obiceiului oriental de calculare inclusivă. A „treia” zi potrivit cu calcularea iudaică ar fi „ziua de după” mâine (v. 33); noi i-am zice a doua zi. Pentru comentariu în plus despre calcularea inclusivă vezi vol. I, p. 182; vol. V, p. 248-250. Aici, însă, Hristos vorbește figurat despre timpul când lucrarea Lui se va încheia. Timpul acela, deși nu este în viitorul imediat, fără îndoială nu este departe.

Sfârșesc. [„Voi fi desăvârșit”, KJV]. Gr. teleioo, „a sfârși”, „a completa”, „a desăvârși”, sau „a duce la un sfârșit” (vezi la Matei 5,48). Probabil aici Isus Se referă la moartea Lui viitoare, care va „desăvârși”, adică „completă”, lucrarea Lui pământească. Potrivit cu Evrei 2,10, Isus a fost făcut „desăvârșit” prin suferință (cf. Evrei 5,9). În rugăciunea Lui de mijlocire, înainte de a intra în grădina Ghetsemani, Isus a declarat: „Am sfârșit [Gr. teleioo] lucrarea pe care Mi-ai dat-o s-o fac” (Ioan 17,4). În legătură cu planul rânduit de mai înainte cu privire la viața lui Isus vezi la Luca 2,49.

Luca 13:33

33. Trebuie să umblu astăzi. Vezi la cap. 2,49. El trebuia să-Și continue lucrarea încredințată și nu avea de gând să-Și întrerupă lucrarea din cauza lui Irod. Ziua este timpul obișnuit pentru a umbla și a lucra.

Să piară afară din Ierusalim. Adică, un prooroc nu poate să piară departe de Ierusalim. Isus nu vrea să spună că Ierusalimul nu putea fi fără de prooroc, ci că Ierusalimul era cetatea care-i ucidea pe prooroci, așa cum explică imediat (v. 34). Isus nu este preocupat de siguranța Sa pe când lucra în teritoriul care era sub jurisdicția lui Irod. El știa destul de bine că urma să fie omorât la Ierusalim.

Luca 13:34

34. Ierusalime, Ierusalime. Pentru comentariul la v. 34, 35 vezi la Matei 23,37-39.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1-9 COL 212-218

2, 3 COL 213

5 Ev 179

6 DA 584; 3T 534

6, 7 COL 214; DA 495; 5T 250

6-9 DA 584; 7T 200

7 ChS 89; COL 218; GC 27, 601; 2T 89; 3T 191; 4T 317, 385; 5T 81, 139, 185, 352, 612

7, 8 2T 421

7-9 4T 188

8 COL 215

9 COL 216, 218

18, 19 COL 76-79

20, 21 COL 95-102

23 2T 294

24 COL 280; CT 366; FE 124; MB 141; ML 340; PK 84; 1T 127, 484; 2T 446, 480; 3T 527; 4T 218; 5T 17; 8T 65

25 Ed 264; FE 355

26, 27 COL 412; DA 825

34, 35 COL 237; MB 151; 4T 487

35 DA 242; EW 292; 5T 126

Luca 14:1

<IND=200> 1. A intrat în casa. [Prânzirea cu un fruntașul Fariseilor, Luca 14,1-15. Despre minuni vezi p. 208-213; parabole, p. 203-207]. Nu există indicii cu privire la timpul și locul acestui incident în afară de faptul că contextul în care el apare în Evanghelia după Luca lasă să se înțeleagă că s-ar putea să fi fost în Perea, între sărbătoarea înnoirii din iarna anului 30-31 d. Hr. și Paștele primăverii viitoare.

Unuia din fruntașii Fariseilor. Comparați ocazia anterioară în care Isus acceptase invitația de a prânzi la un Fariseu (cap. 11,37-54). Narațiunea de față lasă să se înțeleagă că gazda lui Isus era cu ocazia aceasta un rabi influent și bogat. Nu există nici o relatare biblică că Isus a refuzat vreodată o invitație, fie că era de la un Fariseu sau de la un vameș (vezi la Marcu 2,15-17).

Sabat. Pare să fi fost ceva foarte obișnuit la iudeii de pe vremea lui Hristos să invite la masă în ziua de Sabat. Hrana, fără îndoială, era pregătită din ziua precedentă și păstrată caldă, sau poate era consumată rece. Era considerat ca ilegal să aprindă focul în ziua de Sabat (vezi la Exod 16,23; 35,3); de aceea toată hrana era pregătită în ziua care precede Sabatul (vezi la Exod 16,23). O masă la care erau invitați prietenii era de

obicei privită ca o preînchipuire a binecuvântărilor vieții veșnice (vezi la Luca 14,15; cf. COL 219).

Să prânzească. [Să mănânce pâine”, KJV]. Un idiom obișnuit iudaic însemnând „să prânzească”.

Îl pândeau. Fără îndoială erau de față cu ocazia aceasta spioni (vezi la cap. 11,54), pândind cu intenție rea (vezi la cap. 6,7). Nu știm dacă spionii aranjaseră ca omul bolnav de „dropică” să fie de față. Dar ei observaseră în trecut că Isus nu ezita să vindece un om în Sabat, în contradicție cu tradiția lor legalistă și probabil bănuiau că El va face din nou așa ceva. În total sunt raportate șapte cazuri de vindecări de persoane în Sabat în narațiunile Evangheliei; aceasta fiind a șaptea și ultima în ce privește timpul (vezi Luca 4,33-36.38.39; 6,6-10; 13,10-17; 14,2-4; Ioan 5,5-10; 9,1-14).

Luca 14:2

Dropică. Gr. hudropikos, un termen medical comun derivat de la gr. hudor „apă” și care descrie starea cuiva care are un surplus de fluid în țesuturile corpului. Cuvântul acesta apare numai aici în greaca biblică. Acesta este unicul exemplu relatat al unui astfel de caz care să vină sub atenția lui Isus. S-ar putea ca el să fi venit din propria lui voință, în nădejdea de a fi vindecat, deși raportul nu spune că s-a prezentat el însuși înaintea lui Isus pentru vindecare. Este de conceput, așa cum au sugerat unii, că o parte din Fariseii de față aranjaseră ca bolnavul să fie acolo, pentru a-L prinde în laț pe Isus că îl vindecă în Sabat. Vindecarea pare să fi avut loc înainte de timpul când cei invitați s-au așezat de fapt la masă (vezi v. 7).

Luca 14:3

3. Isus a luat cuvântul. [„Isus răspunzând”, KJV]. Isus nu a „răspuns” în sensul de a replica la vreo întrebare pusă Lui. El „răspundea” gândurilor Fariseilor care Îl pândeau să vadă ce va face. Folosirea cuvântului „a răspunde” în sensul acesta este obișnuită în ebraică (vezi la cap. 13,14).

Învățătorilor Legii și Fariseilor. În textul grec nu este decât un articol hotărât pentru amândouă cuvintele. Aceasta arată că aici ei sunt tratați ca aparținând unei singure grupe și nu la două (cf. cap. 7,30, unde articolul hotărât apare de două ori în textul grec). Pentru „învățătorii Legii” și „Fariseii” vezi p. 51, 52, 55.

Este îngăduit? Pot fi citate dovezi textuale importante (cf. p. 146) pentru adăugarea cuvintelor „sau nu”.

Luca 14:4

4. Ei tăceau. [„Ei păstrau liniștea”, KJV]. Adică, „ei tăceau”. Conversația a încetat; ei au refuzat să răspundă. Pe cât se pare, dându-și seama că nu puteau câștiga nimic dacă vorbeau, ei și-au găsit refugiul în tăcere și liniștea s-a lăsat deasupra încăperii. Ei nu au îndrăznit să spună că nu era „îngăduit”, pentru că propriile lor reguli rabinice par să fi interzis vindecarea într-un astfel de caz și nici nu le-a păsat să spună „care” nu era. Luca pare să fi avut o deosebită plăcere să noteze ocazii când dușmanii Evangheliei „tăceau” sau erau aduși la tăcere (Luca 20,26; Fapte 15,12; 22,2).

A luat de mână. [„L-a luat”, KJV]. Adică, „l-a apucat”.

I-a dat drumul. Gr. apoluo, „a elibera”, „a slobozi”, „a da drumul” sau „a lăsa să plece”. Aceasta pare să fi fost înainte de începutul mesei (v. 7). Poate că Isus a căutat să scape pe om din încurcătura și rușinea pe care conducătorii iudei o aduseseră de curând asupra unei alte persoane care fusese vindecată într-o zi de Sabat (vezi Ioan 9).

Luca 14:5

5. Copilul. [„Un măgar”, KJV]. Dovezile textuale sunt împărțite (cf. p. 146) între exprimarea aceasta și aceea de „copil”.

Puț. [„Fântână”, KJV]. Gr. phrear, „o fântână”, sau „puțul unei fântâni sau gropi”.

Luca 14:6

6. N-au putut să-i răspundă. Criticii lui Isus erau acum fără de nădejde în defensivă. Lor nu le plăcea să admită că le păsa mai mult de un bou sau de un măgar decât de un om. 7. O pildă. O „parabolă” n-are

nevoie să fie o narațiune, ea poate să fie doar o vorbă simplă, plină de miez (vezi p. 203, 204). „Parabola” dată aici era probabil întemeiată pe observația imediată a lui Isus asupra felului în care oaspeții se așezau la masă. El „a văzut” cum oaspeții „alegeau” locurile de cinste. Pare că o dispută asemănătoare cu aceasta a avut loc între ucenici la ultima cină (vezi la cap. 22, 24).

Locurile. Mai degrabă „locuri de a sta culcat”. Pentru obiceiurile la ospetele iudaice vezi la Marcu 2,15-17. Potrivit cu Talmudul, locurile de onoare erau acelea de lângă gazdă. La o ocazie ulterioară Isus, între altele, a muștrat pe cărturari și Farisei pentru căutarea locurilor de cinste la ospăț (vezi Matei 23,6).

Luca 14:8

8. Nuntă. Adică, „un ospăț de nuntă”, așa cum arată contextul.

Luca 14:9

9. Cel ce te-a pofțit. Sau „gazdă”.

Și pe el. Pe oaspetele onorat.

Locul de pe urmă. Adică, locul cel mai umil pentru culcare. Toate celelalte locuri intermediare urmau, probabil, să fie ocupate de acum și nu mai rămânea nici un alt loc.

Luca 14:10

10. Așează-te. Mai degrabă, „întinde-te”.

Cinste. Adică, „onoare”, un înțeles arhaic al cuvântului „cinste”

Tuturor celor. [„Acelora”, KJV]. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru exprimarea „a lor toți”.

Luca 14:11

11. Oricine se înalță. Aici Isus repetă un cuvânt pe care El îl folosea adesea într-o formă sau alta (vezi Matei 18,4; 23,12; Luca 18,14, etc.). Principiul enunțat aici lovește chiar la rădăcina mândriei, dorinței de a se înalța pe sine în opinia altora; iar mândria, la rândul ei, împreună cu egoismul, este rădăcina oricărui păcat. Isus Însuși a dat exemplul suprem de umilință (vezi Isaia 52,13.14; Filipeni 2,6-10).

Smerit. Adică „umilit”. Este o axiomă a vieții că omul al cărui obiectiv principal în viață este promovarea a ceea ce el consideră propriile sale interese, găsește de obicei că alții îl constrâng să ocupe un loc mai de jos.

Înalțat. Invers, omul care uită de propriile sale interese și își face o ocupație din a încuraja și ajuta pe alții este adesea chiar acela pe care semenilor săi le face plăcere să-l onoreze. Umilința este, chiar și mai sigur, pașaportul pentru înălțare în Împărăția cerurilor, în timp ce dorința de a se înalța pe sine, este o stavilă puternică împotriva intrării în împărăție (cf. Isaia 14,12-15; Filipeni 2,5-8).

Luca 14:12

12. Prânzi. Gr. ariston, însemnând la origine cea dintâi masă, sau masa de dimineață, dar folosit mai târziu pentru a se referi la masa de la amiază.

Cina. Gr. deipnon, se referă de obicei la masa de seară.

Să nu chemi pe prietenii tăi. Potrivit cu textul grec ideea poate fi rezumată astfel: „Să nu-ți faci obiceiul să inviți numai pe prietenii tăi”. Isus nu exclude invitarea la masă a prietenilor, ci avertizează împotriva motivelor egoiste care determină pe mulți să-i invite la masă numai pe aceia de la care ei așteaptă favoruri asemănătoare. Isus încurajează ospitalitatea pe temeiul interesului adevărat față de nevoile semenilor noștri – poate nevoia de hrană, poate nevoia de prietenie. El arată că felul acesta de ospitalitate, deși nu este răsplătit în viața aceasta, va fi răsplătit în viața viitoare.

La rândul lor. [„Din nou”, KJV]. Adică, în schimbul invitației anterioare.

Luca 14:13

13. Cheamă pe săraci. Potrivit cu legea mozaică, aceasta era o datorie (vezi Deuteronom 14,29). Cei nevoiași nu trebuiau să fie pierduți din vedere.

Luca 14:14

14. Răsplătească. [„Recompensat”, KJV]. Literal, „răsplătit” sau „plătit”.

Celor neprihăniți. [„Celor drepti”, KJV]. Menționarea „învierii celor drepti” implică învierea similară a celor „nedrepți” (vezi Ioan 5,29; Fapte 24,15).

Luca 14:15

15. Unul din cei ce ședeau la masă. [„Unul din ei”, KJV]. Pentru împrejurările în care s-a făcut această declarație din versetul 15 vezi la v. 1.

Ferice. [„Binecuvântat”, KJV]. Sau „fericit” (vezi la Matei 5,3). Datoria neagreată arătat în v. 12-14 a dus la această încercare de a abate conversația pe o cale mai plăcută (vezi COL 221). Referirea lui Isus la înviere (v. 14) a sugerat probabil acestui Fariseu platitudinea evlavioasă pe care el a exprimat-o. Cel care vorbea avea o mare plăcere să se gândească la răsplătirea facerii de bine, dar considera facerea binelui un gând neplăcut. Era doritor să se bucure de privilegiile Împărăției cerului, dar nu era gata să poarte răspunderile ei. El nu era dispus să se conformeze la condițiile de intrare în împărăție, ci părea să nu fi avut nici cea mai mică îndoială că îi va fi acordat un loc de cinste la marele ospăț al Evangheliei.

Va prânzi. [„Va mânca pâine”, KJV]. Adică, „prânzi” (vezi la v. 1). Cu privire la însemnătatea termenului „împărăția lui Dumnezeu” vezi la Matei 5,2.3; Marcu 3,14; Luca 4,19. În folosirea idiomatică iudaică a „mânca pâine în Împărăția lui Dumnezeu” însemna să se bucure de fericirea cerului (cf. Isa 25,6; Luca 13,29). De fapt, afirmația Fariseului însuși era corectă ca banalitate, dar spiritul în care era făcută și motivul care o determinase erau cu totul greșite. Cel care vorbea susținea, cu mulțumire de sine, că era sigur de invitație.

Luca 14:16

16. O cină mare. [Marele ospăț, Luca 14,16-24. Cf. la Matei 22,1-14. Despre parabole vezi p. 203-207]. Isus Se referă aici la belșugul binecuvântărilor Împărăției cerului sub simbolul unui mare ospăț, un simbol pe cât se pare obișnuit pentru ascultătorii Săi (vezi la v. 15). El nu pune la îndoială sentimentul afirmației Fariseului (v. 15), ci mai degrabă pune sub semnul întrebării sinceritatea celui care a făcut-o. De fapt, Fariseul era unul din aceia care, chiar în momentul acela, lepădau invitația Evangheliei (vezi la v. 18, 24).

Sunt multe asemănări între parabola aceasta și aceea a ospățului nunții fiului de împărat (vezi la Matei 22,1-14), dar sunt și multe deosebiri. Și împrejurările în care au fost date cele două parabole sunt mult deosebite. Aceea din Luca 14 a fost dată în casa unui Fariseu, în timp ce aceea din Matei 22 a fost spusă în legătură cu o încercare de arestare a lui Isus (vezi vol. IV, p. 26-32).

A poftit pe mulți. Aceasta reprezintă prima invitație la ospățul Evangheliei, invitația dată iudeilor în tot timpul VT (vezi vol. IV, p. 26-32). Ea se referă în mod deosebit la repetatele apeluri ale lui Dumnezeu făcute lui Israel prin profeții din vechime (cf. la v. 21-23).

Luca 14:17

17. A trimis pe robul său. [„A trimis pe servul său”, KJV]. Într-un sens special Isus Însuși poate fi considerat „servul” trimis să proclame „că toate sunt gata”. În țările orientale chiar astăzi este obiceiul de a trimite un sol cu scurt timp înainte ca ospățul să înceapă, pentru a reaminti de fapt oaspeților invitația lor. În caz că un oaspete ar fi uitat de invitație, sau poate nu ar fi știut când era așteptat să vină, aceasta i-ar fi acordat timp să se pregătească pentru ocazie și să ajungă la locul rânduit pentru ospăț. În Orient, unde este dată mai puțină atenție calendarului și ceasornicelor ca în țările apusene, o astfel de reamintire este de valoare practică prin aceea că evită încurcături atât pentru gazdă, cât și pentru oaspeții săi.

Luca 14:18

18. Parcă fuseseră vorbiți. [„La un gând”, KJV]. Aproape pare că oaspeții invitați uneltiseră împreună să o insulte pe gazda lor binevoitoare. Fuseseră, natural, mai mult de trei oameni invitați la ospăț (vezi v. 16). Aparent, cele trei scuze pe care Isus le enumeră sunt date ca exemple de ceea ce servul auzise oriunde se duse. Pentru exemple similare de cazuri în care erau cuprinse mai mult de trei persoane vezi cap. 19,16-21.

Început. Fiecare viitor oaspete a născocit propriul său pretext, pentru că nici unul din ei nu avea un motiv acceptabil. Motivul real în fiecare caz era, natural, acela că oaspetele invitat era mai interesat de altceva, pe care ar fi trebuit să-l lase deoparte temporar dacă urma să ia parte la ospăț. Scuzele, de asemenea, implicau o lipsă de apreciere pentru ospitalitatea și prietenia omului care dădea ospățul. Aceia care refuzau invitația la ospățul Evangheliei dădeau mai multă valoare intereselor trecătoare, decât celor veșnice (vezi Matei 6,33).

În țările orientale, a refuza o invitație – cu excepția cazurilor când era cu neputință de a o accepta – este considerat adesea un refuz al prieteniei. Printre unii arabi, a refuza o invitație la data reamintirii (vezi la v. 17), după ce invitația originară fusese o dată acceptată, este considerat ca o declarație de ostilitate. Pe de altă parte, a accepta o invitație și a lua parte la un ospăț se presupune că indică prietenie.

A cumpărat un ogor. Chiar acceptată ca adevărată, scuza era șubredă – cumpărarea avusese deja loc. Fără îndoială, cumpărătorul cercetase terenul cu grijă înainte de a încheia tranzacția.

Luca 14:19

19. Cinci perechi de boi. Și aici, cumpărarea fusese deja făcută. Cumpărătorul intenționa numai să determine ce afacere bună făcuse el, o sarcină ce ușor ar fi putut să fie amânată dacă ar fi dorit cu adevărat să ia parte la ospăț.

Luca 14:20

20. Nu pot veni. Omul care a prezentat această a treia scuză pare să fi fost și mai obraznic decât ceilalți. În timp ce ei, sub o înfățișare de amabilitate, au rugat să fie scuzați, el doar a informat pe serv categoric: „Nu pot veni”. Unii consideră că omul acesta își baza probabil refuzul pe faptul că în cursul primului lui an de viață de căsătorie unui om îi erau acordate anumite scutiri de împlinirea unor datorii militare și civile (vezi la Deuteronom 24,5). De aceea a zis: „Nu pot veni”. Dar legea aceasta nu-l scutea de legături sociale normale și orice strădanie de a simula că făcea așa ceva ar fi fost o pretenție goală de conținut. Scuza acestui om nu era decât puțin mai bună sau nu era deloc mai bună decât acelea ale primilor doi oameni.

Luca 14:21

21. S-a mâniat. [„Fiind mâniat”, KJV]. Când servul a povestit una după alta scuzele neîntemeiate, mânia gazdei binevoitoare s-a aprins. La început, oamenii acceptaseră cu toții invitația lui și pe temeiul acceptării din partea lor el avansase cu pregătirile pentru ospăț. Dar acum, când pregătirile erau terminate și hrana era gata, părea să fie o conspirație ca să-l pună în încurcătură (vezi la v. 18). În plus, el făcuse considerabile cheltuieli pentru pregătirea ospățului.

De fapt, Dumnezeu, care pregătește ospățul ceresc, nu Se „mânie” așa cum fac ființele omenești. Totuși, având în vedere tot ce a făcut El pentru a oferi binecuvântările mântuirii pentru omenirea pierdută, mare Sa inimă plină de iubire trebuie să fi fost adânc întristată din cauză că oamenii au prețuit atât de puțin milostiva Lui invitație la neprihănire și favoare divină. Toate resursele cerului au fost investite în lucrarea de mântuire și lucrul cel mai mic pe care-l au de făcut oamenii este să aprecieze și să accepte ce a oferit Dumnezeu.

Du-te de grabă. Este evident că gazda nu dorește ca proviziile lui prețioase să fie irosite. Dacă cei mai buni prieteni ai săi aleseseră să nu se folosească de dovezile bunăvoinței lui, el urma să invite bucuros străini pentru a se folosi de ea. Notați mai departe că acțiunea lui este în armonie cu sfatul pe care Isus îl dăduse cu puțin mai înainte de această parabolă (vezi v. 12-14), sfat care părea nebinevenit pentru oaspeții de la ospățul la care Isus participa acum și care a făcut pe unul din ei să schimbe subiectul (vezi la v. 15).

Piețele și ulițele. Adică, străzile cele largi și ulițele lăturalnice. Invitația Evangheliei a fost făcut mai

întâi poporului iudeu, reprezentat aici ca locuitori ai unei „cetăți”. Cetățenii de frunte ai cetății care refuzaseră invitația erau conducătorii iudei, dintre care unii erau acum adunați cu Isus la ospățul din casa Fariseului (vezi la v. 1). Oaspeții care refuzaseră invitația erau aristocrația religioasă a lui Israel. Acum gazda binevoitoare se întoarce de la prietenii lui la străinii „cetății”, la membrii neglijați și uneori disprețuiți ai societății. Ei erau locuitori ai aceleași „cetăți” ca și oaspeții invitați, deci iudei. Dar unii din ei erau vameși și păcătoși, bărbați și femei pe care aristocrații religioși ai națiunii îi considerau ca proscrisi. Cu toate acestea ei erau flămânzi și însetați după Evanghelie (vezi la Matei 5,6).

Săraci, schilozi. De obicei iudeii presupuneau că persoanele care sufereau fie financiar fie fizic, erau scoși de sub favoarea lui Dumnezeu și astfel aceste categorii erau disprețuite și neglijate de semenii lor (vezi la Marcu 1,40; 2,10). Se presupunea că Dumnezeu îi lepădase și, de aceea, societatea îi considera și ea ca proscrisi. În parabola aceasta Isus tăgăduiește faptul că astfel de persoane sunt disprețuite de Dumnezeu și declară că ei nu trebuie să fie disprețuiți de semenii lor chiar și atunci când suferințele lor s-ar datora propriilor lor fapte greșite sau a comportării lor greșite. Cei loviți de sărăcie și cu defecte fizice de aici par să reprezinte în primul rând pe aceia care sunt faliți din punct de vedere moral și spiritual. Ei nu au fapte bune pentru a le oferi lui Dumnezeu în schimbul binecuvântărilor și mântuirii.

Luca 14:22

22. Tot mai este loc. Servul pare să-și dea seama că gazda îndurătoare ar dori în mod sigur ca locurile la ospățul ei să fie ocupate. La fel este și la marele ospăț al Evangheliei. Dumnezeu nu a creat pământul „în deșert” (vezi la Isaia 45,18), o pustietate goală, ci era destinat să fie locuit ca patrie veșnică a unui neam omenesc fericit. Deși păcatul a amânat împlinirea acestui scop pentru un timp, el va fi realizat în cele din urmă (vezi PP 67). Fiecărei persoane născute în lume i se acordă o ocazie de a participa la ospățul Evangheliei și de a locui pururi pe pământul înnoit. Parabola arată clar că aceeași ocazie respinsă de unul va fi acceptată cu nerăbdare de un altul (cf. Apocalipsa 3,11).

Luca 14:23

23. La drumuri și la garduri. Cei invitați la început la ospățul Evangheliei au fost iudeii (vezi la v. 16,21). Dumnezeu i-a chemat pe ei mai întâi, nu pentru că El i-a iubit mai mult ca pe semenii lor și nici pentru că erau mai de valoare, ci pentru ca ei să poată împărți cu alții privilegiile sacre încredințate lor (vezi vol. IV, p. 25–38).

Isus a fost găsit adesea în societatea vameșilor și păcătoșilor a proscrisilor societății, spre marea consternare a conducătorilor iudei (vezi la Marcu 2,15-17). În timpul lucrării Sale galileene El a lucrat sânguinos pentru aceștia, „săracii” și „schilozi” spirituali, din „piețele și ulițele” Galileii (vezi la Luca 14,21). Dar atunci când oamenii din Galilea L-au respins în primăvara anului 30 d.Hr. (vezi la Matei 15,21; Ioan 6,66), Isus a slujit de repetate ori Neamurilor și Samaritenilor, ca și iudeilor (vezi la Matei 15,21). Totuși, prezentarea invitației Evangheliei celor de la „drumuri și la garduri” se referă în primul rând la prezentarea Evangheliei la Neamuri, care a avut loc după respingerea finală din partea iudeilor, ca națiune, a invitației Evangheliei, o respingere care a culminat cu uciderea cu pietre a lui Ștefan (vezi vol. IV, p.33-36; Fapte 1,8). „Drumurile și gardurile” parabolei sunt în afara „cetății” și de aceea pot să reprezinte corespunzător regiunile ne-iudaice – cu alte cuvinte, pe păgâni (vezi la Luca 4,21). Atunci când apostolii, în lucrarea lor de evanghelizare a lumii, au întâlnit opoziția concetățenilor lor, s-au întors către Neamuri (Fapte 13,46-48; cf. Romani 1,16; 2,9).

Silește-i. Gr. anagkazo, „a constrânge” sau „a obliga” fie prin forță, fie prin convingere. Unii au considerat că această afirmație îndreptățește folosirea forței pentru a converti pe oameni la Hristos. Dar însuși faptul că Isus însuși nu a recurs niciodată la forță pentru a constrânge pe oameni să creadă în El, că nu a instruit niciodată pe ucenicii Săi să facă așa ceva și că biserica apostolică niciodată nu a făcut așa ceva, evidențiază faptul că Isus nu a intenționat ca să fie dată cuvintelor Sale o astfel de interpretare. De fapt, prin învățătura și exemplul sfătuit pe ucenicii Săi de repetate ori să evite cearta și răzbunarea pentru nedreptăți (vezi la Matei 5,43-47; 6,14.15; 7,1-5.12; etc.), fie ca indivizi sau ca vestitori oficiali ai Evangheliei (vezi la Matei 10,14; 15,21; 16,13; 26,51.52; Luca 9,55). Nu numai că ucenicii nu trebuiau să persecute pe alții (Luca 9,54-56); ei trebuie să sufere cu blândețe persecuția – (vezi la Matei 5,10-12; 10,18-24.28).

Prin cuvintele „silește-i să intre” Isus aici doar scoate în evidență urgența invitației și forța de constrângere a harului divin. Bunătatea iubitoare urma să fie forța constrângătoare (vezi COL 235).

Anagkazo este folosit în același sens cu referire la o ocazie când Isus „a silit” pe ucenicii Săi să se urce într-o corabie (Matei 14,22). Există o vastă deosebire între apelul insistent pe care Isus îl avea în gând și recurgerea la forța fizică pe care mulți așa ziși creștini, care mărturisesc numele lui Hristos, s-ar sprijini astăzi dacă ar avea prilejul să o facă.

Parabola însăși dovedește că nici o forță fizică n-a fost folosită niciodată pentru a aduce oaspeții la ospăț. Dacă ar fi fost intenția gazdei să folosească forța, ar fi folosit-o față de cea dintâi grupă de oaspeți invitați. Invitațiile la ospățul Evangheliei poartă totdeauna pe ele cuvintele „cine vrea” (Apocalipsa 22,17). Parabola aceasta nu conferă nici o aprobare de nici un fel a teoriei persecuției religioase ca mijloc de a aduce oamenii la Hristos. Orice folosire a forței sau a persecuției în chestiuni de religie este o politică inspirată de diavolul, nu de Hristos.

Ca să mi se umple casa. Vezi la v. 22. Gazda invitase „mulți” oaspeți (vezi v. 16). Mai mult, atunci când slujitorul s-a dus în piețe și în ulițele cetății, n-a fost în stare să găsească destul persoane pentru a umple odaia de ospăț (vezi la v. 22).

Luca 14:24

24. Nici unul din cei poftiți. [„Nici unul din oamenii aceia”, KJV]. Această excludere a oaspeților invitați la început, exprimată în cuvinte tari, este declarația gazdei din parabolă. Dar aceasta nu înseamnă că cerul exclude în mod arbitrar pe cineva. Gazda milostivă din istorisire pur și simplu anulează invitația sa originară care fusese respinsă atât de necuviincios. Evident casa lui este acum „plină” (v. 23) și nu mai este loc. Dar în Împărăția cerului este loc îndeajuns pentru toți cei care sunt dispuși să intre (vezi la v. 22).

Isus nu învață prin parabola aceasta că posesiunile pământești sunt în mod necesar incompatibile cu Împărăția cerului, ci că afecțiunea excesivă pentru cele pământești descalifică o persoană de a intra în cer – de fapt, îl lasă fără dorința după lucrurile cerești. Un om nu poate sluji „la doi stăpâni” (vezi la Matei 6,19-24). Aceia care depun cele mai bune eforturi ale lor pentru a-și aduna posesiuni pământești sau pentru a se bucura de plăcerile pământului vor fi excluși pe temeiul faptului că afecțiunea inimii lor este alipită de cele pământești și nu de cele cerești (vezi la Luca 12,15-21) și când oameni lacomi sunt chemați să împartă cu alții averea strânsă, ei pleacă „trști” (vezi la Matei 19,21.22). Este „greu” pentru „un om bogat” să „intre în Împărăția cerului” (Matei 19,23) pentru simplul motiv că de obicei nu dorește destul de mult să intre.

Nu va gusta din cina mea. Adică, în caz că ei și-ar schimba mai târziu părerea. Mântuirea constă din invitația făcută de Dumnezeu și acceptarea ei de către om. Nici una nu poate fi eficientă fără cealaltă. Scripturile prezintă de repetate ori posibilitatea ca aceia care n-au luat în serios harul lui Dumnezeu pot să pară că-și schimbă părerea când este prea târziu, adică, atunci când nu mai răsună chemarea Evangheliei (vezi Ieremia 8,20; Matei 25,11.12; Luca 13,25). Chemarea aceea este retrasă în cele din urmă, nu pentru că a fost depășită o limită temporală a îndurării lui Dumnezeu, ci pentru că cei excluși au luat o hotărâre finală, concludentă. Dacă ei mai târziu își schimbă părerea, schimbarea aceea este mărginită la o înțelegere a faptului că au făcut o alegere greșită în ce privește rezultatele pentru ei înșiși și nu înseamnă că ei au căpătat deodată o dorință adevărată de a trăi în ascultare de Dumnezeu.

Luca 14:25

25. Mergeau multe noroade. [Prețul uceniciei, Luca 14,25-35. Despre parabole vezi p. 203–207.] Nimic precis nu este relatat cu privire la timpul, locul sau împrejurările în care a fost dat sfatul acestei secțiuni. Timpul a fost probabil destul de devreme, în anul 31 d. Hr. și locul, Perea (vezi la v. 1). Din nou mulțimile s-au îngământ în jurul Lui, ca pe vremea lucrării din Galilea (vezi la Matei 5,1; Marcu 1,28. 37. 44. 45; 2,2.4; 3,6-10; etc.). Acum, către sfârșitul lucrării Sale, pare de asemenea să fi fost o convingere crescândă în mintea multora că El era pe punctul de a Se proclama conducător al lui Israel printr-o revoltă contra Romei (vezi la Matei 19,1.2; 21,5. 9-11). Deși fără îndoială mulți L-au urmat din motive sincere, o majoritate făcea probabil lucrul acesta din curiozitate sau din motive egoiste.

S-a întors. Se pare că, pe când mulțimea îl însoțea pe Isus, într-o zi El S-a oprit, S-a întors pentru a-i privi drept în față și le-a făcut cunoscute principiile relatate în v. 26-35. Mulți din cei care se țineau după Domnul erau mai degrabă o piedică decât un ajutor pentru lucrarea Lui. Isus i-a învățat pe fiecare în parte și pe toți laolaltă să se gândească bine la ceea ce făceau.

Luca 14:26

26. Dacă vine cineva. Isus expune acum următoarele patru principii: 1) că poziția de ucenic implică purtarea crucii, v. 26.27; 2) că prețul uceniciei ar trebui să fie calculat cu grijă, v. 28-32; 3) că toate ambițiile personale și posesiunile lumești trebuie să fie puse pe altarul sacrificiului, v. 33; 4) că spiritul de sacrificiu trebuie să fie păstrat permanent, v. 34. 35.

Nu urăște pe tatăl său. Folosirea biblică lămurește că aceasta nu este „ura” în sensul obișnuit al cuvântului. În Biblie, „a urî”, ar trebui să fie înțeles pur și simplu ca un sens hiperbolic oriental tipic însemnând „a iubi mai puțin” (vezi Deuteronom 21,15-17). Faptul acesta iese la iveală clar în pasajul paralel unde Isus zice: „Cine iubește pe tată, ori pe mamă mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine” (Matei 10,37). Această hiperbolă impresionantă este folosită aparent pentru a face să apară viu urmașului lui Hristos faptul că el trebuie să dea totdeauna locul cel dintâi în viața sa Împărăției cerului. Iarși, cu privire la posesiunile materiale, principiul stăpânitor este o chestiune de ceea ce facem noi să aibă locul întâi în viață (vezi la Matei 6,19-34).

Nu poate fi ucenicul Meu. Nu „nu va fi”, ci „nu poate fi”. Oricine are interese personale care ajung să aibă precedență față de loialitatea față de Hristos și față de devoțiunea față de serviciul Lui, va descoperi că este imposibil să îndeplinească condițiile pe care le pune Hristos. Totdeauna și în toate împrejurările chemarea împărăției trebuie să aibă locul cel dintâi. Serviciul lui Isus cere renunțarea întregă și permanentă la eu. Pentru comentariul la v. 26.27 vezi la Matei 10,37.38.

Luca 14:27

27. Nu-și poartă crucea. Mai degrabă, „poartă propria sa cruce” (vezi la Matei 10,38.39). Executarea prin crucificare a fost probabil introdusă în Palestina de Antioh Epifanul (Iosif, Antichități, xii. 5. 4[256]).

Luca 14:28

28. Cine dintre voi? Cele două parabole gemene din v. 28-32 constituie o avertizare contra luării cu ușurință a răspunderii de ucenic. Acei oaspeți care au acceptat întâia dată invitația la ospăț, numai pentru ca să-și schimbe părerea când s-au ivit alte interese, nu dăduseră invitației o atenție serioasă când au acceptat-o de prima dată. Cele două parabole următoare erau îndeosebi aplicabile la astfel de oameni.

Un turn. Un „turn” poate fi o construcție mare și costisitoare (cf. cap. 13,4) sau una simplă, făcut din ramuri (cf. Matei 21,33). Aici, este evident o construcție de al doilea fel. Probabil în orașul în care Isus învăța în momentul acela există un exemplu ca cel arătat în parabolă.

Să-și facă socoteala cheltuielilor. [„Socotească costul”, KJV]. Nu are nici un rost ca să se înceapă ceva ce nu se poate termina. Un astfel de proiect absoarbe timp și energie fără să aducă răsplătiri corespunzătoare. „Prețul” uceniciei este completa și permanenta renunțare la ambițiile personale și la interesele lumești. Cel care nu este dispus să facă tot drumul, mai bine să nu înceapă.

Luca 14:29

29. Să râdă de el. Lipsa lui de prevedere atrage nu numai eșec, dar și încurcătură personală.

Luca 14:30

30. Omul acesta. Uneori „acesta” este folosit pentru a manifesta dispreț sau sarcasm cu privire la o persoană (vezi la cap. 15,2).

Luca 14:31

31. Care împărat? Pentru înțelesul acestei parabole și legătura ei cu discursul ca un tot vezi la v. 28. Ilustrația precedentă este din lumea afacerilor; aceasta, din lumea politică, ilustrează același adevăr.

Douăzeci de mii. Diferența pare să fie împotriva împăratului cu 10.000, dar s-ar putea ca alți factori să tindă să anuleze superioritatea numerică a vrăjmașului și să facă perspectiva biruinței o posibilitate.

Luca 14:32

32. Să ceară pace. [„Condiții de pace”, KJV] Sau „termeni de pace”.

Luca 14:33

33. Tot așa. Ca de obicei, Isus expune clar învățătura pe care parabolele sunt destinate să o dea. Situația de ucenic cuprinde completa așezare pe altar a tot ceea ce un om are în viața aceasta – planuri, ambiții, prieteni, rude, posesiuni, bogății – orice și tot ce s-ar putea așeza în calea serviciului său pentru Împărăția cerului (cf. cap. 9,61.62). Așa a fost experiența apostolului Pavel (vezi Filipeni 3,8-10).

Luca 14:34

34. Sarea este bună. Pentru comentariul la v. 34.35 vezi la Matei 5,13; cf. Marcu 9,50. Aici, gustul „sării” reprezintă spiritul devoțiunii. Ucenicia fără acest spirit de devoțiune, declară Isus, este fără rost.

Luca 14:35

35. Cine are urechi. Pentru comentariu vezi la Matei 11,15.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 COL 219

10 MH 477

11 4T 379; 5T 638

12–14 COL 220; MB 112; MH 353; 6T 305

12–24 COL 219–237

13 COL 370

13, 14 ML 201

14 6T 312

15 COL 223

15–20 COL 221

16–21 3T 383

16–23 WM 245

17 COL 237; Ev 16, 82, 383; FE 366; TM 231; 2T 225, 226, 295; 6T 72, 291; 7T 15, 24; 8T 16, 72, 77, 153; 9T 36

17, 18 3T 384

17–20 COL 224

18 CH 507; GW 195; 4T 76; 5T 369

18–20 2T 39

20 AH 351; WM 176

21 COL 225

21–23 WM 122

21–24 2T 40

22, 23 COL 226

23 AA 364; CE 32, 37; CH 390; CM 24, 39; COL 228, 235, 237; CT 548; Ev 40, 45, 47, 50, 51, 54, 60, 114, 143, 436, 458; FE 366, 529; GW 187; MH 147, 164; MM 312; TM 198; 6T 66, 76, 79, 83, 280, 294; 8T 216; 9T 35, 115; WM 73, 98, 257

24 COL 236, 307; DA 495

28 CS 273; Ev 85; 7T 99, 283; 8T 191

28–30 CS 281

30 TM 178

33 FE 125; SC 44; 3T 397; 5T 83

Luca 15:1

1. Toți vameșii și păcătoșii. Literal, „toți vameșii și păcătoșii”, considerând cele două categorii ca deosebite una de cealaltă. Uneori ei sunt considerați o singură grupă (vezi la cap. 5,30). Cu privire la vameși sau strângătorii de bir, vezi la cap. 3,12. „Păcătoșii” probabil cuprindeau pe bărbații și femeile, care n-aveau nici o pretenție cu privire la neprihănire în sensul prescris de tradiția rabinică, precum și femei desfrânate, adulteri și alții a căror viață era în călcare fățișă a Legii. Fariseii stricți considerau de asemenea poporul de rând, pe amme ha'areș (literal, „poporul țării”), care nu se bucurase de privilegiile unei educații rabinice, ca „păcătoși” și în afara limitelor respectabilității. Chiar numele de Fariseu (vezi p. 51) desemna pe membrii acestei partide ca superiori turmei de rând și probabil mai dreپți decât poporul în general.

Cuvântul „toți” poate să se refere la faptul că oriunde mergea în cursul acestei părți a lucrării Sale „vameșii” și „păcătoșii” regiunii alergau cu grămada ca să-L asculte. Această dovadă de interes a înfuriat și mai mult pe cărturari și pe Farisei, deoarece ei disprețuiau categoriile acestea și erau la rândul lor evitați de ei. Faptul că Isus îi trata pe acești proscriși disprețuiți ai societății cu atitudine prietenoasă îi irita pe conducătorii religioși (vezi la Marcu 2,15-17) și ei la rândul lor răspundeau (vezi COL 186).

Se apropiiau. [Oaia pierdută, Luca 15,1-7. Cf. la Matei 18,12-14; Ioan 10,1-18. Cu privire la parabole vezi p. 203–207.] Cu excepția poziției parabolilor acestui capitol în Evanghelia după Luca nu este nici o indicație a timpului, nici a locului unde au fost prezentate. Capitolele 9,51; Matei 19,1.2), probabil ultima parte a toamnei anului 30 d.Hr. până la începutul primăverii anului 31 d.Hr. În aparență cel puțin primele două parabole ale cap. 15 și posibil și a treia, au fost prezentate cu o singură ocazie (COL 192) în ținuturile de pășune ale Pereii (COL 186). Acum era cam cu două luni înainte de crucificare (vezi la Matei 19,1.2; Luca 10,25; 11,37; 12,1). În parabolele acestea Isus a expus înțelesul aceluia eveniment.

Luca 15:2

2. Și Fariseii și cărturarii. Literal, „atât Fariseii cât și cărturarii”, considerați aici ca două categorii distincte, ca și „vameșii” și „păcătoșii” din v. 1. Cu privire la cărturari și Farisei vezi p. 51, 52, 55. Chiar unii dintre criticii prezenți cu ocazia aceasta L-au acceptat mai târziu pe Isus ca Mesia al lor (COL 192).

Cârteau. [„Murmurau”, KJV]. Gr. diagogguzo, o formă emfatică a lui gogguzo, tradus de asemenea „cârteau” (vezi la Luca 5,30; Matei 20,11). Unii erau fără îndoială spioni trimiși de Sinedriu pentru a-L urmări pe Isus oriunde se ducea, pentru a asculta, a observa și a raporta (vezi DA 213; vezi la Luca 11,54). Pentru motivele care îi determinau să se plângă vezi la COL 186; vezi la v. 1. Este un paradox că aceia care se considerau modele de dreptate se simțeau neconfortabil în prezența lui Isus, în timp ce aceia care nu ridicau pe față nici o pretenție de dreptate, se simțeau atrași de către Mântuitorul (COL 186). Fără îndoială, fățarnicia celor de mai înainte și lipsa de pretenție din partea celor din urmă constituia diferența (vezi Luca 18,9-14). O categorie nu simțea nevoia de binecuvântările pe care Isus avea să le ofere, cealaltă categorie își dădea seama de nevoia ei și nu făcea nici un efort să o ascundă (vezi la Matei 5,3; Marcu 2,5; Luca 4,26; 5,8). Una era mulțumită cu propria neprihănire, cealaltă știa că nu avea de oferit nici o neprihănire a ei proprie. Am face bine să ne întrebăm pe noi înșine cum ne simțim în prezența lui Isus.

Omul acesta. Probabil o expresie folosită pentru a arunca dispreț asupra lui Isus (vezi la Luca 14,30; cf. Matei 9,3; 12,24; 26,71; Marcu 2,7; Luca 7,39; 14,30; 18,11; 22,56.59; Ioan 6,52).

Primește pe păcătoși. Cărturarii și Fariseii aveau repulsie față de oamenii pe care ei îi considerau păcătoși, dar Isus le zicea bun venit. La o ocazie mai timpurie Isus întâmpinase acuzația aceasta cu declarația că El nu venise să cheme pe cei neprihăniți, ci pe cei păcătoși (vezi la Marcu 2,17). Se pare că aici cărturarii și Fariseii insinuau că Isus a ales să Se asocieze cu oameni de felul acesta din cauză că felul lor de viață era corespunzător Lui. Isus ura păcatul, dar îi iubea pe păcătoși, în timp ce Fariseii și cărturarii cultivau păcatul, dar îi urau pe păcătoși. Evident, Isus îi „iubea” pe păcătoși și acești critici căutau să facă să pară că El trebuia, în acord cu aceasta, să iubească păcatele pe care le săvârșeau „păcătoșii” (vezi la Luca 15,1). Isus nu dădea nici o dovadă că s-ar simți superior din punct de vedere social acestor proscrisi din societatea respectabilă. Pentru acești „păcătoși” El nu avea decât cuvinte de încurajare; pentru cărturari și Farisei care erau neprihăniți după părerea lor, El nu avea decât cuvinte de mustrare și osândire (vezi Luca 14,3-6.11; vezi la Marcu 3,4; Luca 14,4). Pentru alte referiri la plângerile conducătorilor iudei cu privire la asocierea lui Isus cu „vameșii” și „păcătoșii” vezi Luca 7,34.37.

Luca 15:3

3. Pilda aceasta. O altă parabolă foarte asemănătoare (vezi Matei 18,12-14) a fost povestită de Isus cu o altă ocazie și pentru un scop diferit. Se pare că, în timpul lucrării Lui din Perea, Isus a dat o deosebită atenție claselor neprivilegiate și disprețuite ale societății (vezi la Luca 14,21) și mare parte din învățătura Lui în acest timp era fie adresată lor sau dată cu privire la ele. Parabolele din cap. 15 scot în evidență grija lui Dumnezeu pentru aceia pe care oamenii adesea îi disprețuiesc, eforturile Lui de a le câștiga încrederea și bucuria Lui când ei răspund la chemările Lui.

Este important de observat că cele trei parabole prezintă aspecte diferite ale problemei păcatului și mântuirii și că nici una nu este completă în ea însăși. În fiecare parabolă, ce este pierdut, este găsit și adus la locul lui și astfel, în fiecare caz, Isus justifică atitudinea Sa față de păcătoși și eforturile Lui în favoarea lor. Primele două sunt parabole gemene și scot în evidență osteneala pe care și-o dau oamenii pentru a recâștiga proprietatea pierdută și bucuria lor când izbutesc să aibă succes. Cea dintâi parabolă scoate în evidență grija păstorului și deci valoarea intrinsecă a unui suflet înaintea lui Dumnezeu. A doua parabolă ilustrează punctul acesta de pe urmă într-un fel diferit. A treia parabolă ilustrează și scoate în evidență procesul prin care cel pierdut își găsește drumul înapoi la Dumnezeu. Isus răspundea adesea la întrebări și critici spunând parabole, ca în ocazia aceasta. Pentru învățătura în parabole a lui Isus și pentru principiile de interpretare vezi p. 203–207.

Luca 15:4

4. Care dintre voi? În munții Pereii creșterea oilor ere o ocupație obișnuită și cu ocazia aceasta fără îndoială mulți din audiență își aduceau aminte de timpurile când ei se duseseră să caute oaia pierdută. Cele mai multe din parabolele pe care le-a spus Isus erau întemeiate pe experiența sau cunoștința personală a ascultătorilor Săi (vezi p. 204).

O sută de oi. Pe vremea lui Isus aceasta ar fi fost considerată o turmă mare.

Și pierde pe una din ele. [„Dacă pierde una din ele”, KJV]. Pierderea uneia ar fi putut însemna un lucru mic, dar pentru stăpânul turmei pierderea uneia a însemnat o mare îngrijorare (cf. Ioan 10,11). Păstorul oriental cunoștea de obicei fiecare oaie personal și se îngrijea de ea nu numai ca fiind una din turmă, ci de dragul ei însăși. Nu numai atât, dar pierderea unei singure oi ar fi produs o diferență considerabilă în venitul lui. În parabolă faptul că o oaie s-a pierdut se datora evident propriei ei nepriceperi și lipsei de înțelepciune și odată pierdută, ea părea cu totul neajutorată să-și găsească calea de întoarcere înapoi. Ea își dădea seama că este pierdută, dar nu se pricepea ce să facă în privința aceasta. Acea singură oaie pierdută reprezintă atât păcătosul individual, cât și unica lume care a fost pierdută (COL 190). Parabola aceasta învață că Isus ar fi murit dacă ar fi fost și numai un singur păcătos (vezi la Ioan 3,16), așa cum de fapt a și murit pentru unica lume care păcătuise (vezi la Luca 15,7).

Izlaz. [„Pustie”, KJV; „În bărağan”, G. Gal.]. Gr. eremos, „deșert” sau „pustie” după cum ca adjectiv eremos înseamnă „pustiu”, „solitar” sau „singuratic”. Accentul cuvântului este pe o regiune nelocuită (vezi la cap. 1,80), deci pășunile, dealurile, văile din munți și viroagele obișnuite ale Pereii. „Pustietatea” aceasta

nu era probabil un loc de o deosebită primejdie și lăsând pe cele 99 de oi, nu se deduce aici că ar fi fost vreo neglijență sau nepăsare. În parabolă, așa cum este redată de Matei, păstorul a lăsat oile, literal, „în munți” (vezi la cap. 18,12).

Se duce după cea pierdută. Potrivit cu parabola, dacă păstorul nu se ducea după oaie ea rămânea probabil pierdută. Păstorul trebuia să ia inițiativa dacă ea urma să fie readusă la turmă și la staul. Eficacitatea mântuirii nu stă în faptul că noi am căutat pe Dumnezeu, ci în faptul că El ne caută pe noi. Lăsați singuri, noi L-am putea căutat toată veșnicia fără a-L găsi. Orice concepție care privește creștinismul numai ca o încercare din partea omului de a-L găsi pe Dumnezeu, pierde cu totul din vedere faptul că Dumnezeu este Cel care îl caută pe om (vezi la Ioan 3,16; cf. Matei 1,21; 2 Cronici 16,9).

Luca 15:5

5. Pe umeri. [„Pe umerii săi”, KJV]. Pe cât se pare păstorul duce oaia pe după gâtul său, purtând povara pe amândoi umerii (vezi Isaia 40,11; 49,22; 60,4; 66,12). El nu ceartă oaia, nu o mână înapoi, nici nu o călăuzește înapoi; el o poartă.

Luca 15:6

6. Bucurați-vă împreună cu mine. Bucuria păstorului era infinit mai mare decât aceea a oii, oricât ar fi putut să fie de recunoscătoare acea biată ființă.

Luca 15:7

7. Bucurie în cer. În străduința lor de a evita pronunțarea numelui sacru al lui Dumnezeu, iudeii se foloseau de un număr de expresii (vezi la cap. 12,20), cuvântul „cer” fiind adesea folosit în sensul acesta. Rabinii învățau că păcătosul trebuie să se pocăiască înainte ca Dumnezeu să fie dispus să-l iubească sau ca să-i dea vreo atenție. Concepția lor despre Dumnezeu era mult prea adesea ceea ce Satana dorea ca ei să gândească despre Dumnezeu. Ei și-L închipuiau ca pe Cineva care acorda afecțiunea și binecuvântările Lui aceluia care ascultau de El și le reținea față de oamenii care nu făceau aceasta. În parabola cu fiul pierdut (v. 11-32) Isus caută să scoată în evidență adevărata natură a iubirii lui Dumnezeu (vezi la v. 12). De fapt, întregul scop al misiunii lui Isus pe pământ poate fi rezumat în afirmația că EL a venit să facă cunoscut pe Tatăl (vezi la Matei 1,23). Comparați expresia „bucurie înaintea îngerilor” (Luca 15,10).

Un singur păcătos care se pocăiește. Iubirea divină ar fi determinat pe Isus să facă marele Său sacrificiu chiar și pentru un singur păcătos (COL 187, 196); vezi la Ioan 3,16). Notați subtila legătură dintre acest „păcătos” și „păcătoșii” din v. 1. Noi nu ne pocăim pentru ca să putem primi iubirea lui Dumnezeu; ea ne era dată „pe când eram noi încă păcătoși” (Romani 5,8). Ceea ce ne duce la pocăință este „bunătatea” lui Dumnezeu manifestată în iubirea și îndelunga Lui răbdare (Romani 2,4; cf. Filipeni 2,13).

Oameni neprihăniți. [„Persoane drepte”, KJV]. Afirmația este valabilă așa cum este prezentată. Indiferent cum ar fi, este probabil adevărat că Isus vorbește aici cu ironie. Cărturarii și Fariseii se făleau că sunt mai neprihăniți decât alți oameni (vezi cap. 18,11.12) și când Isus vorbea de „persoane drepte”, fără îndoială că ei se considerau în categoria aceea. Ei socoteau că nu au nevoie să se pocăiască (vezi la Ioan 3,4). Aici, ca subiect al argumentației Sale, Isus îi ia așa cum ziceau ei, ca să zicem așa. În felul acesta, dacă Fariseii și cărturarii sunt neprihăniți, „păcătoșii” pe care ei îi disprețuiesc atât de evlavios sunt, chiar prin faptul acesta, dovediți a avea nevoie de iubirea și de atenția pe care Isus le-o acordă. În felul acesta atitudinea critică a cărturarilor și a Fariseilor este dovedită ca neîntemeiată. Pentru un alt răspuns pe care Isus l-a dat în împrejurări asemănătoare vezi Luca 5,31.32.

Luca 15:8

8. Care femeie. [Banul pierdut, Luca 15,8-10. Cf. Matei 13,44-46. Despre parabole vezi p. 203-207]. Pentru împrejurările care au determinat parabola aceasta și în ce privește legăturile ei cu parabolele cu oaia pierdută și fiul pierdut vezi la v. 3, 4. După cum parabola de mai înainte a fost adresată aparent bărbaților din audiență, aceasta a fost poate îndreptată îndeosebi către femeile care ascultau. Isus folosea adesea ilustrații care apelau îndeosebi la femei (cf. Matei 13,33; Luca 17,35).

În cazul oii pierdute, proprietarul era mișcat atât de mila față de oaie, cât și de propriul său interes financiar față de oaie. Aici, elementul milei lipsește. Femeia nu avea să învinuiască decât numai propria ei nepăsare pentru pierderea banului și dorința ei de a-l recupera era întemeiată numai pe interesul ei personal

față de el. Oaia putea să fie învinuită, într-un anumit sens, pentru că s-a rătăcit; banul nu putea să fie învinuit pentru că s-a pierdut. Parabola aceasta scoate în evidență valoarea intrinsecă a unui suflet și faptul că un păcătos pierdut este de așa mare valoare înaintea lui Dumnezeu încât El „îl caută cu băgare de seamă” pentru a-l recăștiga.

Drahme. [„Bani de argint”, KJV]. Gr. drachomai. Pe vremea lui Hristos drachme grecească valora 10,3 cenți în valoare actuală și era astfel de valoare aproximativ egală cu dinarul roman (vezi p. 49). Totuși, ambele monede valorau mult mai mult în puterea de cumpărare (vezi la Matei 20,2).

Numărul zece nu este de o însemnătate deosebită; apare numai ca un număr întreg (1 Samuel 1,8; Ecclesiastul 7,19; Isa 5,10; Amos 6,9; etc.). Isus l-a folosit în diferite parabole (vezi Matei 25,1.28; Luca 19,13.16.17). Cele zece monede s-ar fi putut să facă parte din zestrea femeii și astfel constituiau economiile ei. Poate că le mutase de la locul lor când făcuse curățenie prin casă sau uitase de ele.

Pierde una. Neatenția ei pricinuisse pierderea. Drahma nu știa că este pierdută. În plus, ea era pierdută în casă, nu în munți, ca oaia, sau într-o „țară îndepărtată”, ca fiul pierdut.

O lumină. Mai bine, „o lampă”. Casa orientală obișnuită era adesea formată dintr-o singură încăpere și nu avea lumină naturală cu excepția a ceea ce intra pe uși sau prin mici ferestre cu zăbrele. Pentru a găsi un astfel de obiect, gospodina aproape cu siguranță avea nevoie de o sursă artificială de lumină chiar și în timpul zilei.

Mătură casa. Chiar și astăzi cele mai multe din casele orientale, mai ales în ținuturile de la țară au podeaua numai de pământ. Pe o astfel de „podea” și într-o odaie întunecoasă ar fi foarte ușor să se piardă o drahmă și foarte greu de a o regăsi. Înainte ca femeia să poată să o găsească urma probabil să fie necesară o cercetare sânguincioasă.

Luca 15:9

9. Prietenele și vecinele ei. Potrivit cu textul grec, femeile prietene și vecine.

Bucurați-vă împreună cu mine. Bucuria care este împărtășită cu alții crește în inima persoanei care o împărtășește. Oricine a avut experiența de a regăsi un articol de valoare pe care se temea că l-a pierdut fără a mai fi cu putință de a-l găsi, poate înțelege bucuria acestei femei (cf. Romani 12,15). Dar, din toate bucuriile pe care pământul le are de oferit, nu există altă bucurie ca aceea de a găsi un păcătos pierdut și a-l aduce la Isus.

Luca 15:10

10. Este bucurie. Vezi la v. 7.

Luca 15:11

11. Un om. [Fiul pierdut, Luca 15,11-32. Despre parabole vezi p. 203–207]. Pentru împrejurările în care a fost rostită această parabolă și în ce privește legăturile ei cu cele două parabole precedente vezi la v. 3,4,8. Deși Inspirația nu a arătat precis când și unde a fost spusă parabola aceasta, este rezonabil să credem că ea a fost spusă fie în același timp cu cele două precedente sau la un foarte scurt timp după aceea.

Aceasta, poate cea mai renumită din toate parabolele lui Isus, constă din două părți. Întâia parte (v. 11-24) scoate în evidență emoțiile tatălui fiului pierdut, iubirea lui pentru băiat și bucuria când fiul rătăcit s-a întors. A doua parte (v. 25-32) este o mustrare pentru aceia care, ca și fiul mai mare, luau în nume de rău iubirea și bucuria tatălui. Această parte din urmă era poate răspunsul lui Hristos la cârtirea cârturarilor și Fariseilor (vezi v. 2). În timp ce parabolele cu oaia pierdută și cu drahma pierdută accentuează partea lui Dumnezeu în lucrarea de răscumpărare, parabola fiului pierdut scoate în evidență partea omului în a răspunde la iubirea lui Dumnezeu și a lucra în armonie cu ea. Iudeii interpretaseră complet greșit natura iubirii divine (vezi la v. 7). În parabolă fiul mai tânăr reprezintă pe vameși și pe păcătoși, fiul mai mare pe cârturari și pe Farisei.

Luca 15:12

12. Cel mai tânăr. Evident obosit de restricții și probabil considerând că libertatea lui era pe nedrept

restrânsă de un tată care avea la inimă numai propriile lui interese egoiste, tânărul acesta dorea mai presus de toate să-și facă voia. El știa foarte bine ce-i lipsea, sau cel puțin credea că știe. Că nu știa, reiese din faptul că atunci „când și-a venit în fire” (v.17) felul lui de purtare s-a schimbat cu totul. Dar acum nu se înțelegea nici pe sine și nu-l înțelegea nici pe tatăl său. Lucrul cel mai nefericit dintre toate era că nu înțelegea sau nu aprecia faptul că tatăl lui îl iubea și că toate pretențiile și cerințele tatălui său erau întemeiate pe ceea ce în cele din urmă era lucrul cel mai bun pentru fii săi.

Narațiunea clarifică faptul că tatăl era o persoană înțeleaptă și înțelegătoare, că era atât drept, cât și milos și că era cu totul rezonabil. Pe de altă parte, tânărul lipsit de experiență părea să considere că este fără îndoială drept să se folosească pe deplin de toate avantajele situației de fiu fără să poarte nici una din răspunderile ei. După ce s-a gândit în toate felurile, a hotărât că singura cale care ar rezolva problema în felul în care el credea că s-ar rezolva – era de a părăsi casa părintească și să pornească după voia sa, să-și trăiască viața așa cum îi plăcea. Calea aleasă de el începea cu o călcare directă a poruncii a cincea. Pentru o considerare a factorilor care intră în responsabilitatea copiilor față de părinți și a părinților față de copii vezi la cap. 2,52.

Partea de avere. Adică, partea lui din proprietate. Literatura iudaică a timpului dă la iveală că nu era ceva neobișnuit ca un tată să facă o împărțeală a moștenirii sale între fii săi încă din timpul vieții sale, în loc să ia anumite măsuri care să intre în vigoare la moartea sa. Dar tatăl nu era obligat să facă așa în nici un caz. Cererea tânărului era, deci, cu totul nepotrivită. Pare foarte evident că ea însemna neîncredere din partea fiului față de tatăl său și o lepădare completă și finală a autorității tatălui.

Ce mi se cuvine. Adică, partea care în mod corespunzător îmi aparține. Expresia aceasta este folosită de obicei în papyrusurile grecești pentru a se referi la un privilegiu la care cineva ar avea drept sau la o obligație pe care el trebuie să o împlinească.

Le-a împărțit. Tatăl ar fi putu refuza să răspundă la cererea nerezonabilă a fiului său în mod legitim și corespunzător, totuși a satisfăcut-o. Faptul că a fost așa vorbește bine de judecata lui ca părinte și oferă un indiciu cu privire la faptul că alegerea perversă a fiului nu se datora, fără îndoială, unei atitudini neînțelepte din partea tatălui. Sunt timpuri când pare că lucrul cel mai bun pe care un părinte îl poate face este să îngăduie unui tânăr încăpățânat să-și facă voia pentru ca să descopere din experiență rezultatele alegerii lui.

Potrivit cu legea mozaică, fiul cel mai mare urma să primească o parte dublă din averea tatălui său și fiii mai mici urmau să primească fiecare câte o singură parte (vezi la Deuteronom 21,17). Porțiunea în plus acordată fiului celui mai mare avea ca scop să-i dea resursele necesare pentru împlinire răspunderilor lui de cap al familiei. Dacă un tată avea numai doi fii, așa cum era cazul aici (vezi v. 11), fiul mai tânăr urma să primească numai o treime din averea tatălui. De obicei, însă, când o împărțire a proprietății era făcută în timpul vieții tatălui, proprietatea rămânea intactă până la moartea tatălui. Fiul cel mai tânăr din parabolă, însă, n-a cerut numai o împărțire a averii, ci posedarea faptică a părților sale din ea. Din relatarea narațiunii (vezi v. 13) pare probabil că el a transformat partea sa din proprietate în întregime în numerar sau în alte valori ușor de transportat.

Luca 15:13

13. Fiul cel mai tânăr. Prin plecarea lui de sub acoperișul părintesc, fiul cel mai tânăr reprezintă pe vameși și pe păcătoși (v. 1), care au rupt legăturile cu Părintele lor ceresc și nu fac nici o mărturisire de supunere față de El.

O țară îndepărtată. El n-a fost mulțumit să se așeze aproape de casa părintească, unde și-ar fi adus aminte din timp în timp de tatăl său și de sfatul tatălui său. El căuta să fie liber de toate opreliștile părintești. Fără îndoială el dorea să uite. „Țara depărtată” reprezintă astfel o stare „depărtată” de uitare de Dumnezeu.

Și-a risipit averea. Adică, și-a împrăștiat în chip risipitor ceea ce avea. În felul acesta el a cheltuit repede comorile pe care cu atâta sârguință le „strânsese” (vezi la v. 12). Se pare că conștiința lui era adormită și în „țara depărtată” a uitării de sfatul și îndrumarea tatălui său nu era nimic ce să-l împiedice să facă exact ce-i plăcea. Potrivit cu propria lui concepție de viață, el o trăia acum din plin.

O viață destrăbălată. Literal, „trăind destrăbălat”. Grecesul asotos, „risipitor”, „desfrânat” sau

„libertin” este un adverb derivat din a, un prefix negativ și soo sau sozo, „a mântui”. „Viața” tânărului s-ar putea să fi fost nepăsător de risipitoare sau desfrânată din punct de vedere moral, sau și una și alta. Fratele mai mare din parabolă scotea în evidență a doua din aceste două nuanțe de înțelesuri cu privire la „viața” fratelui său mai tânăr (vezi v. 30). Totuși, acest al doilea fel de viață cuprinde în general și pe cel dintâi. Felul în care tânărul și-a risipit mijloacele financiare, care par să fi fost considerabile, dă la iveală concepția lui de viață. Potrivit cu felul lui de a privi lucrurile, un om vine în lumea aceasta cu scopul de a lua din ea tot ce poate, fără a contribui cu nimic în schimb.

Luca 15:14

14. După ce a cheltuit totul. La început, averea lui i se părea de așa proporții încât aparent putea să cheltuiască din ea la nesfârșit, fără a o mai completa din nou. Acum, deodată și pe neașteptate, ea a pierit. Pentru ca lucrurile să fie și mai rele de cum ar fi fost altfel, o foamete grozavă s-a abătut peste țară. Dacă el ar fi fost sârguincios în a-și spori resursele și dacă ar fi fost chibzuit în cheltuielile sale, foametea poate că nu i-ar fi adus greutăți extreme. Dar foarte evident el nu se gândise că s-ar putea să vină sărăcia întovărășită de foamete.

A început să ducă lipsă. În timp de furtună, prietenii de vreme frumoasă ai fiului risipitor au pierit. Ei erau fără îndoială în mare măsură ca el, trăind pentru împlinirea poftelor. Dar tânărul era străin, un nou venit și în timpuri de strâmtoare ca acestea fiecare om vedea fără îndoială că era peste puterile lui să-și împlinească propriile lui lipsuri. Cheltuiala risipitoare a tânărului (vezi la v. 13) nu-i câștigase nici măcar un prieten pe care să se poată bizui pentru ajutor în vremea lui de lipsă.

Luca 15:15

15. S-a lipit. Gr. kollao, „a se lipi”, deci „a se uni” sau „a se ține de”. Fiul risipitor s-a vândut de fapt unui om care nu avea ce-i oferi.

Unul din locuitorii țării. [„Un cetățean”, KJV]. Literal, „de unul din cetățeni”. Aceasta fiind „o țară depărtată”, cetățeanul țării aceleia era probabil cineva dintre Neamuri și păgân.

În ogoarele lui. „Cetățeanul” era evident un om cu oarecare avere.

Să-i păzească porcii. [„Să-i hrănească porcii”, KJV]. Pentru un iudeu, pentru care porcii erau necurați, nu putea să fie o slujbă mai înjositoare. În privința aceasta tânărul nu putea să cadă mai jos. Poate că el nu era calificat pentru vreo altă slujbă superioară. Pare că acasă la el nu-și petrecuse timpul în mod folositor pentru a deprinde o meserie productivă și „viața destrăbălată” pe care o dusesse (v. 13) l-a lăsat acum ca pe un abandonat al societății.

Luca 15:16

16. Mult ar fi dorit. Literal, „dorea [sau tânjea]”.

Să se sature. [„Să-și umple pânțele”, KJV]. Pe cât se pare el nu putea câștiga îndeajuns să mănânce și se găsea redus la starea în care ceea ce mâncau porcii îi părea de dorit și lui. În felul acesta, pentru un moment, ambițiile lui în viață nu erau mai presus de cele ale porcilor. De fapt, ambițiile lui nu fuseseră mai presus în timpul zilelor sale de destrăbălare, dar el nu și-a dat seama de faptul acesta decât atunci când a fost adus la foame adevărată.

Roșcovele. [„Păstăile”, KJV]. Gr. keratia, „cornișoare”, o formă diminutivă a lui keras, „corn”. Keratia este folosit pentru a descrie păstăile roșcovului, din cauza formei de coarne a păstăilor. Păstaia acestui pom a fost numită pâinea Sf. Ioan, datorită tradiției că aceasta făcea parte din dieta lui Ioan Botezătorul (vezi Notă adițională la Matei 3). După scoaterea semințelor pentru a fi consumate de oameni, păstăile propriu-zise erau folosite de obicei ca nutreț pentru animale domestice – așa cum observa adesea literatura iudaică contemporană. Roșcovul este cultivat și acum în Palestina și a fost introdus și în Statele Unite.

Luca 15:17

17. Și-a venit în fire. Unii oameni par să plutească pe valul vieții fără o gândire serioasă până când li se arată în față moartea. Tânărul era nepriceput în ce privește scopurile practice, dar nevoia cruntă în care se

găsea acum l-a făcut să-și vină în fire. Aceia care trăiesc, sau mai degrabă există cu totul numai la nivelul fizic, sunt lipsiți de capacitatea de a înțelege învățăturile vieții cu excepția ocaziilor când acestea le vin în forma de nevoie, dorință sau durere fizică. Tânărul acesta fusese, ca să zicem așa „departe” de sine însuși, dar acum a venit înapoi. El s-a regăsit – aparent o experiență nouă – și a început să-și dea seama cât de neînțelept fusese.

Câți argați. Observați că ei erau „argați” [„slujitori plătiți”], nu „robi”. Probabil că tânărul cândva îi disprețuise și poate chiar îi maltratase pe argații tatălui său. Acum soarta vieții unui „argat” în casa tatălui său părea foarte de dorit în ochii săi. Practic el era „un rob”, și murea de foame. Libertatea cu care se fălise el se dovedise a fi în realitate cel mai rău fel de sclavie care avusese loc tot timpul, deși el nu-și dădea seama de fapt. Așadar acesta era punctul culminant al unei vieți modelate după propria lui filozofie a lucrurilor! Starea lui era rezultatul propriei lui nebunii. Înțelepciunea filozofiei de viață a tatălui său începea acum să aibă înțeles pentru el.

Luca 15:18

18. Mă voi scula. Poate tot atât de mult moral, ca și fizic. El s-a ridicat din letargia și disperarea care se întinseseră pe cerul vieții sale cu amenințări prevestitoare de dezastru și pustiire. Până acum el încă nu avea o concepție despre iubirea tatălui său. Dar un simțământ al dreptății tatălui său a dat naștere nădejdiilor disperate că tatăl său îl va trata așa cum își trata ajutoarele lui plătite.

Am păcătuit. Se pare că nu-i trecea prin gând să născocască scuze pentru felul său de purtare și cu atât mai puțin să aducă învinuire tatălui său pentru aceasta. Starea lui prezentă dovedea faptul că tatăl său avusese tot timpul dreptate și că el era cel greșit. Mărturisirea lui urma să fie cinstită și fără rezerve.

Împotriva cerului. Învățătura religioasă pe care o primise în casa tatălui său nu fusese cu totul uitată. El și-a dat seama că orice faptă rea față de semenii săi era interpretată în cer ca și cum ar fi fost făcută împotriva lui Dumnezeu (vezi Geneza 39,9). El călcăse continuu, pe față principiile poruncii a cincea, dacă nu și pe ale celorlalte.

Luca 15:19

19. Nu mai sunt vrednic. El nu avea o vrednicie a sa pentru a o oferi spre a i se da o slujbă pe moșia familiei. El nu putea pretinde că era fiu, deoarece era prea evident că el nu avea nici o pretenție de nici un fel de la tatăl său.

Ca pe unul din argații tăi. El urma să ceară o slujbă ca o favoare, nu ca pe un drept. El nu avea drepturi. Mai înainte nu fusese dispus să se supună la disciplina părintească în calitate de fiu; acum era gata să se supună la disciplina pe care tatăl său, ca stăpân al averii, o aplica servilor săi. De fapt, el îl renegase pe tatăl său și, după stricta dreptate, se putea aștepta ca tatăl său să-l renege pe el ca fiu. Dar poate îl va primi ca argat.

Luca 15:20

20. S-a sculat și a plecat. [„S-a ridicat și a venit”, KJV]. Se pare că fiul pierdut a acționat fără zăbovire. Cum a luat hotărârea, a și pus-o în aplicare. În parabolă fiul este cel care ia inițiativa reînțoarcerii la tatăl. Se pare că alegerea fiului și nu iubirea tatălui face împăcarea. De aici, unii au tras concluzia neîntemeiată că Isus învață că primul pas la împăcare este că persoana trebuie să se întoarcă la Dumnezeu din propria ei voință – că nu iubirea lui Dumnezeu este ceea ce o atrage prima dată. O astfel de concluzie încalcă mai multe din principiile de interpretare a parabolilor lui Hristos (vezi p. 203-207). Mai mult, în parabolele cu oaia pierdută și cu drahma pierdută Isus prezintă clar adevărul pus aici la îndoială, că inițiativa în săvârșirea mântuirii și a împăcării pornește de la Dumnezeu. De asemenea, nici o parabolă bazată pe legăturile omenești obișnuite nu poate să reflecte toate aspectele iubirii și îndurării lui Dumnezeu. Darul lui Dumnezeu dat lumii în Fiul Său era înainte de credința omului în acel Dar (Ioan 3,16), și Scripturile învață în mod specific că chiar și dorința de a face ce este bine este sădită în inima omului de Dumnezeu (vezi Filipeni 2,13).

Tatăl său l-a văzut. Isus lasă să se înțeleagă că tatăl era în așteptare ca fiul său să revină și chiar îl aștepta. Tatăl pare să fi cunoscut destul de bine caracterul băiatului pentru a-și da seama – chiar și atunci când a dat tânărului partea lui din averea familiei și când și-a luat rămas bun de la el – că îi lipseau acele

trăsături de caracter esențiale care să-l facă să aibă succes în întreprinderea lui. Pare că el și-a zis că mai curând sau mai târziu băiatul își va veni în fire (vezi la v. 17). El și-a recunoscut fiul chiar de departe și în veșmintele lui zdrențuite. În v. 20-24 Isus desfășoară înaintea ascultătorilor Săi caracterul tatălui, așa cum în v. 11-19 stăruie asupra aceluia al fiului.

A alergat. El ar fi putut să aștepte ca băiatul să vină acolo unde stătea el. În schimb, el a dat pe față nerăbdarea și bucuria inimii sale, ieșindu-i în întâmpinare.

A căzut pe grumazul lui. Adică, într-o îmbrățișare. Fiul încă nu vorbise, dar revenirea lui într-o stare atât de tristă vorbea mai elocvent decât orice cuvinte ar fi inventat el pentru a le spune. De asemenea, nu se relatează ce va fi spus tatăl fiului său, dar poruncile lui date servitorilor, împreună cu propria lui manifestare de iubire părintească, erau la fel mai elocvente decât ar fi putut să fie cuvintele.

Luca 15:21

21. Am păcătuțit. Vezi la v. 18.

Să mă chem fiul tău. Pot fi citate dovezi textuale importante (vezi p. 146) pentru adăugarea cuvintelor „fă-mă ca pe unul din argații tăi”. Tatăl avea alte planuri pentru el – ca fiu nu ca serv.

Luca 15:22

22. Aduceți. Se pot cita dovezi textuale importante (cf. p. 146) pentru exprimarea „aduceți repede”.

Haina. Gr. stole, o haină largă exterioară pentru bărbați care cobora până la pământ; purtată de obicei de persoane de rang. Chiar de la început de tot tatăl l-a primit ca pe un fiu și nu ca pe o slugă. Pentru început, tatăl învelise pe tânăr cu propria sa mantie, cu scopul de a ascunde zdrențele lui (vezi COL 203, 204) și pentru a-l cruța de rușinea de a fi văzut în veșmintele lui zdrențuite chiar de slujitorii casei. Nu este sigur că servii l-au însoțit pe stăpânul lor când a ales să-și întâmpine fiul și de aceea porunca „aduceți haina cea mai bună” a fost dată când tatăl și fiul s-au apropiat de casă.

Un inel. Un alt semn că tatăl îl mai recunoștea ca fiu. Acesta era probabil un inel cu pecete (vezi la Estera 3,10; 8,2) și în cazul acesta, punerea unui inel în deget arăta și mai clar restatornicirea situației de membru al familiei. Fără îndoială că tânărul vânduse sau amanetase de mult inelul cu pecete pe care-l purta mai înainte.

Încălțăminte. Literal, „sandale” (vezi la Matei 3,11). De obicei servii umblau desculți. „Încălțăminte” era încă un semn că tatăl l-a primit pe fiul rătăcit ca pe un fiu și nu ca pe o slugă. Haina cea mai bună, inelul și încălțăminte nu erau necesități, ci semne speciale de favoare. Tatăl nu numai că s-a îngrijit de nevoile fiului său, ci l-a onorat și făcând așa a dat dovadă de iubirea și de bucuria care-i umpleau inima. Prin folosirea acestei parabole Isus justifică buna primirea pe care o acorda păcătoșilor care se grămădeau în jurul Lui (vezi la v. 1) și muștra pe cărturari și Farisei pentru atitudinea lor critică față de El pentru că făcea așa ceva (vezi la v. 2).

Luca 15:24

24. Acest fiul al meu era mort. Adică, „mort” cu privire la tot ce știa tatăl, mort din punct de vedere literal și figurat datorită naturii despărțirii lor unul de altul. Pentru folosirea figurată a cuvântului „mort” vezi la cap. 9,60.

Au început să se veselească. Tânărul s-a văzut nu o slugă, așa cum nădăjduse, ci un oaspete onorat la un ospăț dat pentru a sărbători revenirea lui. Un ospăț oriental ține de obicei câteva ore.

Luca 15:25

25. Fiul cel mai mare. În parabolă nu se mai spune nimic direct cu privire la fiul cel mai tânăr. Restatornicirea lui este acum deplină și învățătura parabolei atât cât îl privește pe el – primirea îndurătoare pe care cerul o acordă reîntoarcerii păcătosului pocăit – este clară. Până aici Isus justificase atitudinea Lui favorabilă față de „vameși și păcătoși” (vezi la v. 2). Restul parabolei (v. 25-32) se ocupă de atitudinea Fariseilor și a cărturarilor față de „păcătoși” (vezi la v. 2), așa cum este reprezentată de atitudinea fiului mai mare față de cel mai mic. Această parte a parabolei era prezentată ca o muștrare a acestor fățarnici plini de

îndreptățire de sine pentru „cârtirea” lor față de felul în care Isus îi trata pe proscrisii societății (v. 2).

La ogor. [„La câmp”, KJV]. El era la lucru, așa cum ar trebui să fie un fiu ascultător (vezi Matei 21,28-31). La fel, cărturarii și Fariseii se străduiau din greu în nădejdea de a câștiga moștenirea pe care Părintele ceresc o acordă fiilor credincioși. Dar ei nu-I slujeau lui Dumnezeu din iubire (vezi la Matei 22,37) ci dintr-un sentiment al datoriei și pentru a dobândi nenprihănirea prin fapte. Aceeași atitudine fusese și a părinților lor pe vremea lui Isaia (vezi Isaia 1,11-15) și a lui Maleahi (vezi Maleahi 1,12-14). În locul ascultării adevărate, ei ofereau lui Dumnezeu contrafacerea aderării meticuloase la tradițiile oamenilor (vezi la Marcu 7,6-13), trecând în chip fericit cu vederea cuvintele lui Samuel că „ascultarea este mai bună decât jertfa și supunerea mai bună decât grăsimea berbecilor” (1 Samuel 15,22; cf. la Matei 7,21-27).

Muzică. Gr. *sumphonia*, literal, „unison de sunete” de la care derivă cuvântul nostru „simfonie”. *Sumphonia* poate desemna fie un număr de instrumente sau de voci la unison sau un instrument care seamănă cu cimpoaiele (vezi la Daniel 3,5). Ospățul era prevăzut probabil cu persoane plătite cu scopul de a distra. Evident, tatăl nu a cruțat nici un efort pentru a face revenirea fiului său de multă vreme pierdut, ocazia unei mari celebrări, veștile privitoare la ea urmând să certifice tuturor celor din oraș situația restatornică a fiului.

Luca 15:28

28. El s-a mâniat. [„EL era mâniat”, KJV]. Așa cum erau și cărturarii și Fariseii față de Isus (v. 2). Mânia fiului iese la iveală în contrast suprem cu extrema bucurie a tatălui (vezi la v. 20,22).

Nu voia să intre în casă. Potrivit cu textul grec, el a refuzat stăruitor să facă așa chiar și după stăruința repetată din partea tatălui său în persoană.

Luca 15:29

29. Îți slujesc. Partea rea era că fratele mai mare lucra ca un serv și nu ca un fiu. El pretindea proprietatea tatălui său, pentru că o câștigase și era mâniat (v. 28) pe tatăl său pentru că nu recunoștea drepturile lui ca fiul cel mai mare.

Nu ți-am călcat porunca. El ținea cu rigurozitate toate cerințele exterioare care reveneau unor fii ascultători, dar nu avea nici o cunoștință de adevăratul spirit al ascultării. Serviciul lui nu era nimic mai mult decât conformarea servilă la formele pietății filiale.

Niciodată nu mi-ai dat măcar un ied. Textul grec accentuează pe „mi” ca și cum ar fi zis: „Niciodată nu mi-ai dat un ied mie”. Fie că fratele mai mare își dădea seama sau nu, el era gelos de atenția dată fratelui său și probabil simțea că toată această atenție ar fi fost altminteri a lui. El se plângea că nu fusese răsplătit nici măcar cu un „ied”, ca să nu mai vorbim de un „vițel îngrășat”. Fără îndoială, în inima lui pândeau și teama că reintegrarea în drepturi a fratelui său mai tânăr ar fi putut să mai însemne că tatăl ar acorda o parte din avere – care era acum legal proprietatea fiului mai mare (vezi la v. 12) – fratelui său desfrânat. Poate că fratele mai mare vrea să spună aici că până și vițelul îngrășat era legal al lui și că tatăl său nu avea nici un drept să-l folosească pe acela și nici o altă parte a proprietății fără consimțământul său personal.

Să mă veselesc cu prietenii mei. Aici el pare că vrea să spună în plus că partea lui în viață fusese tristă și că îl invidia mai mult sau mai puțin pe fratele său pentru timpul de destrăbălare de care se bucurase. El nu fusese „vesel” în servirea tatălui său; de fapt, se pare că nu-i plăcea tovărășia tatălui său, ci o prefera pe aceea a „prietenilor” săi.

Luca 15:30

30. Acest fiu al tău. O expresie care dă pe față dispreț și sarcasm (vezi la cap. 14,30; 15,2). Fiul mai mare disprețuiește faptul de a recunoaște pe fiul mai mic ca frate al său. Îi face reproșuri tatălui său cu răceală, referindu-se la fratele său sub numele „fiu al tău”. Poate că în inimă se consideră că este mai drept și decât tatăl său și decât fratele său.

Ți-a mâncat averea. Vezi la v. 12.

Cu femeile desfrânate. Nu se spune dacă fratele mai mare cunoștea că faptul acesta era o realitate cu

privire la fratele mai tânăr sau numai presupunea că acesta fusese cazul.

Luca 15:31

31. Fiule. Gr. teknon, „copil” sau „fiu”. Aici tatăl nu folosește cuvântul obișnuit pentru „fiu”, huios, ci se adresează fratelui mai mare cu termenul mai afectiv, teknon. Este ca și cum ar fi spus „scumpul meu băiat”.

Tu totdeauna ești cu mine. Fiul mai tânăr nu fusese „totdeauna” cu el și aici este deosebirea pentru celebrarea neîntârziată. Comparați bucuria păstorului pentru oaia pierdută în comparație cu ceea ce simte pentru cele care nu se rătăciseră de la staul (vezi la v. 4, 7). Totuși, tatăl stăruie să arate iubirea lui egală pentru fiul mai mare, chiar dacă nu fuseseră ocazii pentru a o arăta cu ajutorul unei celebrări.

Tot ce am eu este al tău. La data când tatăl „împărțise” „averea” sa și atribuisese fiului mai tânăr partea lui, transmisese, de asemenea, fiului mai mare partea îndoită care-i revenea prin dreptul de întâi născut (vezi la v. 12). Susținerea că tatăl fusese zgârcit (v. 29) este falsă. Proprietatea era acum a fiului mai mare și el ar fi putut să se „veselească” cu prietenii săi dacă ar fi ales să facă așa. Prin aceasta tatăl îl mai asigură că drepturile lui nu vor fi nicidecum lezate de reîntoarcerea fratelui său. Dacă aceasta este ceea ce îl îngrijorase, poate să lase deoparte temerile lui și să ia parte la sărbătoare. Unul câte unul tatăl dovedește că toate argumentele prezentate de fiul mai mare sunt neîntemeiate și-l invită să ia parte la urarea de bun venit pentru fratele său (vezi cele de la v. 28).

Luca 15:32

32. Trebuia. [„Se cuvenea”, KJV]. Este adevărat, fiul mai tânăr nu merita primirea care i s-a făcut, totuși tatăl protestează spunând că era corespunzător și cuvenit să facă băiatului o primire veselă. Ospățul nu este dat pe temeiul meritului; el este doar o expresie a bucuriei tatălui și la această bucurie „trebuia” [„se cuvenea”] să participe și fratele mai mare. Aceasta, spunea Isus, ar fi trebuit să fie atitudinea cărturarilor și a Fariseilor față de păcătoși. Afețiunea tatălui pentru fiul mai tânăr, pierdut de multă vreme, nu scădea deloc iubirea lui față de fiul mai mare. Iubirea lui îi cuprindea pe amândoi în ciuda defectelor lor vădite. Din fericire iubirea Părintelui nostru ceresc nu este bazată pe cât de merițiți suntem noi.

Acest frate al tău. Ca răspuns la expresia de dispreț folosită de fratele mai mare, „acest fiu al tău” (v. 30), tatăl folosește o expresie de gingașă rugămintă, „frate al tău”. În rugămintea tatălui față de băiatul mai mare, Isus prezintă propria sa rugămintă față de cărturari și Farisei. El îi iubește pe deplin ca și pe „vameși și păcătoși” (v. 1, 2). Ei nu trebuiau să se poticnească de atitudinea Lui față de acești nefericiți proscriși ai societății. Ei n-aveau nevoie să se temă în ce privește drepturile și privilegiile lor. Dar, „trebuia” [„se cuvenea”], ca ei să-și schimbe atitudinea față de Dumnezeu și față de semenii lor. Comparați parabola Bunului Samaritan (cap. 10,25-37) și experiența tânărului conducător bogat (Matei 19,16-22).

Nu este dată nici o indicație că fiul mai mare și-a îndreptat felul de purtare, nici că fiul mai tânăr s-a purtat de aici înainte onorabil. Nici un punct nu arăta învățăturile pe care Isus intenționa ca să le dea parabola. De fapt, parabola era în curs de desfășurare și rezultatul ei depindea de ascultători (vezi COL 209).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1, 2 COL 185, 186
1-7 2T 21

1-10 COL 185-197

2 COL 189; GW 170

4 COL 187; GW 181; 2T 21

4, 5 Ev 16

4-6 CT 198; FE 273; 2T 218; 6T 124

4–7 3T 99; 5T 604

4–10 4T 264; 7T 241

5–7 2T 22

6, 7 COL 189; GW 182; 6T 125

7 AA 154; COL 47, 237; FE 274; LS 188, 363; ML 122, 238, 307; TM 153; 2T 219; 3T 381; 5T 629; 6T 462; 8T 73

8 COL 192; 3T 99

8–10 MH 163; 5T 604

9, 10 COL 193; 3T 100

10 CS 348; FE 210; MH 494; MYP 23; 7T 265; WM 93

11–13 COL 198

11–24 Ev 56

11–32 COL 198–211; MYP 408

12 3T 100

13–20 3T 101

17–19 COL 202

18, 19 SC 53

19, 20 5T 632

20 COL 203; MYP 97; SC 54

20–24 3T 102

21 TM 153

21–23 COL 204

24 DA 496

24–3 COL 207

25–32 3T 103

30, 31 COL 208, 209

32 COL 209, 211; DA 495

Luca 16:1

1. Isus a mai spus. [Ispravnicul necredincios, Luca 16: 1-18. Despre parabole vezi p. 203–207] Nu se dă nici o informație specifică despre timpul, locul sau împrejurările în care au fost date parabolele și instrucțiunile din cap. 16. Totuși, cuvintele de început ale capitolului, lasă să se înțeleagă clar că aceasta a

avut la loc scurt timp după evenimentele cap. 15, poate cu aceeași ocazie. Era numai cu câteva luni înainte de încheierea lucrării lui Hristos, probabil prin ianuarie sau februarie, anul 31 d.Hr., iar locul era Perea, regiunea de dincolo de Iordan (vezi la cap. 15,1).

Ucenicilor Săi. Așa cum a fost atât de deseori cazul (vezi la Matei 5,1.2), Isus adresa întâi învățătura Sa ucenicilor chiar și dacă alții erau de față. Ca și în Luca 15 (vezi v. 2) cu prilejul acesta erau de față Fariseii (cap. 16,14) și Isus le-a vorbit și lor direct (v. 15; vezi la v. 9). Erau și vameși în cercul ascultătorilor și parabola avea un înțeles deosebit pentru ei. Mulți dintre ei erau fără îndoială „bogați”.

Un om bogat. Numai Luca relatează parabola aceasta, așa cum este adevărat cu privire la mare parte din relatarea lucrării pereene (vezi la Matei 19,1.2; Luca 9,51). Parabola aceasta și aceea care urmează, omul bogat și Lazăr, se ocupă de folosirea ocaziilor prezente în vederea vieții viitoare (Luca 16,25-31), îndeosebi cu folosirea lucrurilor materiale ale vieții acesteia. Cea dintâi parabolă a acestui capitol era în mod deosebit adresată ucenicilor, în timp ce a doua a fost spusă mai ales pentru folosul Fariseilor. Cea dintâi ilustrează un principiu vital al isprăvniceii înțelepte – folosirea chibzuită și sânguincioasă a ocaziilor prezente. A doua abordează problema isprăvniceii din punct de vedere negativ, așa cum fac parabolele cu prietenul care a venit în miezul nopții (cap. 11,5-10) și judecătorul nedrept (cap. 18,1-18).

În prima parabolă Isus îi invită pe oameni să-și mute gândurile de la lucrurile timpului de față la acelea ale veșniciei (COL 366). Printre vameși fusese un caz asemănător cu nu cu mult timp înainte (COL 368) și vameșii din audiență ar fi fost în mod deosebit impresionați ascultând narațiunea întâmplării din partea lui Isus.

Comentarii găsesc în general că această parabolă este dificil de explicat mai ales din cauza aparentei laude acordată ispravnicului necinstit din povestire (vezi v. 8). Dificultățile acestea se datorează încercării de a atribui o însemnătate fiecărui amănunt al parabolei, ca de pildă, sugestia că „omul bogat” îl reprezintă pe Dumnezeu. Dar parabola aceasta nu trebuie să fie interpretată alegoric. Există un principiu fundamental în interpretarea parabolelor că nu trebuie să se facă nici o încercare de a scoate vreun înțeles special din fiecare amănunt. Pentru principiile interpretării vezi p. 203, 204. Isus intenționa ca această parabolă să ilustreze un adevăr specific, acela pe care El îl arată în v. 8-14.

Un ispravnic. Un administrator al treburilor unei gospodării sau ale unei moșii. Așa cum lămurește contextul, acest „ispravnic” era un om liber și nu sclav așezat într-un grad superior, așa cum erau unii „ispravnici”. Dacă ar fi fost sclav, perspectiva lui ar fi fost sclavia la vreun alt stăpân și în felul acesta nu ar fi fost preocupat să-și câștige întreținerea după ce i s-ar fi luat isprăvnicia; în plus, dacă era sclav, nu ar fi fost liber să-și aducă la îndeplinire planul pe care și-l propunea (v. 4).

Risipește. [„Risipire”, KJV]. Potrivit cu textul grec, ispravnicul încă mai risipea bunurile stăpânului său. De fapt, el era acuzat că jefuia în mod sistematic pe stăpânul său (vezi COL 366, 367) și acuzațiile păreau să fie destul de bine întemeiate pentru a duce la demiterea lui chiar înainte de a fi avut ocazia să dea seama de isprăvnicia lui (v. 2). „Risipirea” se poate să fi fost datorată în parte incompetenței sau neglijenței, deși istețimea ispravnicului (v. 4-8) lasă să se înțeleagă că era destul de priceput când trebuia să se ocupe de propriile sale interese.

Luca 16:2

2. Ce aud? [„Cum ei?”, KJV]. Propoziția acesta poate fi tradusă și: „Ce este aceasta ce aud despre tine?” sau: „De ce eeste aceasta ce aud de tine?”

Dă-ți socoteala. [„Dă o socoteală”, KJV]. El trebuia să încheie conturile și să înmâneze rapoartele stăpânului său, care urma să le cerceteze pentru a hotărî dacă acuzațiile aduse împotriva ispravnicului erau îndreptățite.

Luca 16:3

3. Și-a zis. În timp ce ispravnicul încheia conturile pregătindu-le să le înmâneze stăpânului său, se gândea, întorcând problema și pe o parte și pe alta.

Nu pot. Sau „nu sunt în stare”, sau „nu sunt destul de puternic”.

Luca 16:4

4. Știu. [„Sunt hotărât”, KJV]. Se pare că ispravnicul era vinovat și știa că nu poate să se dezvinovățească. Dacă isprăvnicia lui ar fi fost caracterizată prin integritate nu este probabil ca el să fi recurs chiar la felul de procedee subtile de care fusese acuzat. Se pare că trăise prin istețimea lui și acum își propunea o stratagemă și mai isteată care urma să-i facă posibilă o viață ușoară. În timp ce ispravnicul era încă în poziția de a face așa, el urma să-și folosească poziția lui prezentă de autoritate ca mijloc de a-și asigura cele trebuincioase pentru un viitor nesigur.

Când voi fi scos. Mai degrabă, „oricând s-ar putea să fiu dat afară”.

Ei. Ispravnicul are în minte „datornicii stăpânului” său (v. 5). El urma să-i facă să-i fie îndatorați.

Luca 16:5

5. A chemat pe fiecare. Sau, „chemând pe datornicii stăpânului său unul câte unul” (RSV. Ispravnicul și-a executat plănuierea lui în chip sistematic și inteligent. Dacă ar fi folosit aceeași sârguință și iscusință în promovarea intereselor stăpânului său pe care le folosea la promovarea alor sale, ar fi avut succes și nu eșec. Ca serv în casa lui Potifar, Iosif a dat pe față acele trăsături de caracter care l-au făcut să fie îndrăgit de stăpânul său (vezi Geneza 39,1-6). Promovând interesele stăpânului ca și cum ar fi fost ale sale, Iosif a ajuns să fie promovat ca ispravnic al casei lui Potifar.

Cât ești dator? Aproape s-ar părea că din cauza incompetenței sau neglijenței ispravnicul avea însemnări incomplete sau nu avea deloc însemnări cu privire la toate tranzacțiile anterioare. Dacă lucrurile stăteau așa el se putea ușor pune de acord cu aceia care cumpăraseră bunurile stăpânului său pentru a-l înșelape stăpânul său și a atrage foloase atât pentru sine, cât și pentru cumpărător, în dauna stăpânului.

Luca 16:6

6. Măsuri. Gr. batoi, de la ebraicul bath, o măsură de capacitate pentru lichide egală cu aproape 5,81 galoane (vezi vol. I, p. 167). O sută de „măsuri” ar face cam 581 de galoane, o datorie destul de mare.

Untdelemn. Fără îndoială ulei de măsline, uleiul obișnuit în Palestina și țările învecinate.

Zapisul. [„Polița”, KJV]. Literal, „scrieri” sau „documente”, aici însemnând „contracte”, sau „note” ale tranzacției originare.

De grabă. [„Repede”, KJV]. Pare că erau mulți aceia care făcuseră negustorie cu ispravnicul și dacă planul lui urma să izbutească, el trebuie să-l execute fără întârziere.

Luca 16:7

7. Măsuri. Gr. koroî, de la ebraicul kor, o măsură de volum echivalentă cu aproape 6,24 bușeli (vezi vol. I, p. 167). O sută de „măsuri” ar fi deci cam 624 de bușeli, reprezentând încă o mare datorie.

Luca 16:8

8. Stăpânul lui a lăudat. Cuvintele acestea nu sunt comentariul editorial al lui Luca, așa cum au crezut unii, ci făceau parte din parabola lui Isus. Cel care spune aceste cuvinte de laudă este deci „omul bogat” din v. 1. Este cu totul de neconceput că Isus să fi adus o laudă absolută planului ispravnicului necinstit de a-și înșela stăpânul (vezi COL 367). Evaluarea din partea lui Isus a acestui ispravnic este descoperită în cuvintele „ispravnicul nedrept”. Totuși, întrucât această laudă constituie punctul culminant al parabolei, reiese că Isus a găsit în lauda omului bogat adusă ispravnicului ceva folositor pentru a le da învățătură ucenicilor și celor din adunare care ascultau. Narațiunea însăși lămurește ce era aceasta. Omul bogat nu a trecut cu vederea necinstea ispravnicului său; tocmai din cauza necinstei el a fost lipsit de sarcina lui. Dar iscusința cu care acest pungaș intrigant și-a adus viața sa de proastă administrație la un punct culminant era atât de uimitoare și perfecțiunea cu care și-a adus planul la îndeplinire era atât de vrednică de scopuri mai nobile, încât omul bogat nu s-a putut abține să nu admire iscusința și sârguința ispravnicului său.

Lucrase înțelepțește. Adică, din punct de vedere al interesului personal, făcându-și o mulțime de prieteni care urmau să fie obligați pentru el în zilele viitoare. Cuvântul „înțelepțește” derivă de la gr.

phronimos care, ca și forma lui adjectivală phronimos (vezi Matei 7,24; 10,16), vine de la phren, „minte”. Ca și cum noi am spune, ispravnicul își „pusese mintea la lucru”. El exercitase prevedere plănuiind ingenios și cu perspicacitate pentru propriul său viitor. „Înțelepciunea” sau „iscușița” lui consta din folosirea asiduă din partea lui a privilegiilor prezente atâta timp cât acestea existau. Dacă ispravnicul ar fi fost tot atât de delăsător în a face aranjamentul final cu datornicii stăpânului său cum fusese în conducerea treburilor de mai înainte, n-ar fi izbutit în planul lui ticălos.

Fii veacului acestuia. [„Fii acestei lumi”, KJV]. Literal, „copii acestui veac”, considerând lumea din punct de vedere al timpului și al evenimentelor. Aceia care trăiesc pentru lumea aceasta sunt pomeniți aici în contrast cu aceia care trăiesc pentru lumea viitoare, „copiii luminii”.

Semenii lor. [„Generația lor”, KJV]. Adică, în veacul de față, singurul „veac” de care sunt interesați și pentru care trăiesc (vezi la Matei 23,36).

Mai înțelepți decât. Oamenii care trăiesc exclusiv pentru viața acesta dau adesea pe față mai multă sângeală în urmărirea a ceea ce are ea să le ofere decât creștinii în pregătirea pentru ceea ce oferă Dumnezeu celor care aleg slujirea Lui. A acorda mai multă atenție și plănuiire felului în care am putea să ne slujim pe noi înșine decât facem cu privire la felul în care Îl putem servi pe Dumnezeu și unul pe altul (vezi COL 370) este o slăbiciune omenească. Creștinul face bine să fie caracterizat prin „râvnă”, dar râvna lui ar trebui să fie cu „pricepere” (Romani 10,2). El trebuie să aibă un adevărat simț al valorilor ca să fie distins în felul acesta (vezi la Matei 6,24-34).

Fiii luminii. Comparați 1 Ioan 12,36; Efeseni 5,8; 1 Tesaloniceni 5,5. De asemenea, Isus a folosit expresii de felul acesta ca „fii ai lui Dumnezeu” (Matei 5,9; Luca 20,36; Ioan 11,52), „fii ai împărăției” (Matei 8,12; 13,38), fii ai Tatălui vostru” (Matei 5,45), pentru a Se referi la aceia care primeau învățăturile Sale și dădeau Împărăției cerului locul cel dintâi în viața lor (vezi la Matei 6,33).

Luca 16:9

9. Faceți-vă prieteni. Aici Isus Se referă la Farisei (vezi COL 369), care erau de față (vezi v. 14) și care, în calitatea de conducători ai națiunii iudaice, erau într-un anumit sens ispravnici ai adevărului și ai binecuvântărilor pe care Dumnezeu le acordase poporului Său ales (vezi vol. IV, p. 26-28). Ca ispravnici ai cerului, conducătorii lui Israel risipiseră „averea” pe care cerul le-o încredințase și nu putea să mai dureze mult până când ei aveau să fie chemați să dea socoteală de isprăvnicia lor.

Isus nu lasă să se înțeleagă că cerul urmează să fie cumpărat. Adevărul la care El atrage atenția este că noi trebuie să ne folosim de prilejurile de față cu gândul la binele veșnic. Noi suntem ispravnici ai posesiunilor materiale care ne vin la îndemână în viața prezentă și Dumnezeu ni le-a încredințat ca să putem învăța principiile isprăvniceii credincioase. Tot ce avem în această viață este de fapt al „altuia”, adică, al lui Dumnezeu; nu este al nostru (Luca 16,12; vezi 1 Corinteni 6,19). Noi trebuie să folosim lucrurile materiale încredințate nouă pentru a promova interesele Părintelui nostru din cer, folosindu-le pentru nevoile semenilor noștri (vezi Proverbele 19,17; Matei 19,21; 25,31-46; Luca 12,33) și la progresul Evangheliei (vezi 1 Corinteni 9,13; 2 Corinteni 9,6.7).

Bogățiilor nedrepte. [„Mamonul nedreptății”, KJV]. Vezi la Matei 6,24. Expresia aceasta arată o măsură de dispreț pentru „bogății” cam tot așa cum vorbim noi de „bani” ca fiind un „câștig murdar”. A-ți face prieteni „cu ajutorul” lui mamona [„bogățiilor”] înseamnă a-ți face prieteni prin mijlocirea lor.

Când veți muri. [„Când veți expira”, KJV; „Când se vor isprăvi”, G. Gal.]. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) expresia „când se vor sfârși”. Expresia „când veți expira” ar însemna „când veți muri”. Dar Scripturile nu învață că oamenii sunt primiți în „locuințele veșnice” la moarte, așa cum ar cere exprimarea aceasta, ci la revenirea Domnului (vezi Ioan 14,3). „Când se vor sfârși” înseamnă „când bogățiile [mamonul nelegiurii] se vor sfârși”. Când sursele de venituri ale ispravnicului se termină (Luca 16,3) atunci aceasta a fost ceea ce l-a făcut să se gândească la viitor. Înțelesul parabolei nu este eșecul ispravnicului sau moartea lui, ci metoda lui de a rezolva problema pierderii venitului personal. Astfel contextul, ca și nota generală a Scripturii, cere exprimarea „când se vor isprăvi”. Antecedentul lui „se” este „mamonul” [„bogățiile”] și antecedentul lui „ei” este „prieteni”.

Luca 16:10

10. Cele mai mici. Aici este lăsat să se înțeleagă că „bogățiile” [sau mamon] sunt „cele mai mici”. Din nou ar trebui să fie arătat că Isus nu a lăudat necinstea ispravnicului (vezi la v. 8). Ca nu cumva ucenicii, sau alții din audiență, să înțeleagă că oferă în orice măsură, o scuză pentru necinste, Isus enunță aici clar adevărul profund că toți aceia care vor să fie ucenicii săi trebuie să fie caracterizați prin integritate și sârguință scrupuloasă. Potrivit cu Midraș (Rabbah, la Exod 3,1; ed Socino, p. 49), Dumnezeu nu dă un lucru mare unui om până nu l-a încercat în ceva mic; după aceea îl promovează la ceva mare. Cartea Midraș dă apoi un exemplu cu privire la presupusele cuvinte ale lui Dumnezeu adresate lui David: „Ai fost găsit vrednic de încredere la oile tale; vino, deci, și îngrijește de oile Mele.”

Credincios și în cele mari. El va fi promovat (vezi la Matei 25,21).

Luca 16:11

11. Adevăratele bogății. Adică, „bogățiile” spirituale (vezi Iacov 2,5). Comparați îndemnul lui Hristos de a nu lucra pentru „mâncarea pieritoare, ci pentru mâncarea care rămâne pentru viața veșnică” (Ioan 6,27). Puțin mai devreme, în lucrarea Lui peraană, Isus a avertizat pe oameni contra adunării de comori pentru sine în loc de a fi bogăți „față de Dumnezeu” (Luca 12,21).

Luca 16:12

12. Lucrul altuia. Unul din lucrurile cele mai importante pe care un om le are de învățat în viața aceasta este că toți banii și toate lucrurile materiale care ajung în stăpânirea sa nu se datorează propriei sale înțelepciuni și iscusințe, ci sunt un împrumut de la Dumnezeu. Domnul a avertizat solemn pe Israel contra acestei înșelăciuni fatale și le-a reamintit că Dumnezeu este Cel care dă oamenilor putere să-și agonisească bogăție (vezi la Deuteronom 8,18).

Faptul că nu au profitat de această învățătură dată lor cu privire la acest principiu a purtat în mare măsură răspunderea pentru eșecul lui Israel ca națiune (vezi vol. IV, p. 32.33). Întotdeauna este adevărat că atunci când oamenii nu-L onorează pe Dumnezeu și nu apreciază bunurile vieții ca venind din mâna Lui milostivă, ei se dedau „la gândiri deșarte” și „inima lor fără pricepere” se întuneacă (Romani 1,21). Noi suntem simpli ispravnici ai lui Dumnezeu.

Ce este al vostru. Aici Isus se referă la viața veșnică și la binecuvântările și bucuriile care o însoțesc, ca fiind ale lor. Noi suntem „moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună moștenitori cu Hristos” (Romani 8,17). Când Hristos va fi întronat în slavă, El va adresa tuturor celor credincioși invitația milostivă de a veni și a „moșteni împărăția” care le-a „fost pregătită de la întemeierea lumii” (Matei 25,34).

Luca 16:13

13. Nici o slugă. Vezi la Matei 6,24. Cu excepția cuvântului „slugă” – un cuvânt corespunzător acestui context, care se ocupă cu „sluga” din parabolă, ispravnicul – enunțarea lui Isus așa cum este dată aici este identică cu aceea din Matei 6,24. Ar trebui să se rețină că mare parte din învățătura anterioară a lui Isus a fost repetată în cursul fazei pereene a lucrării Sale (DA 488). Nu există nici un motiv valabil pentru a presupune, așa cum fac mulți critici, că ori Luca ori Matei trebuie să fi inserat cuvintele acestea la un loc nepotrivit în narațiunea sa a Evangheliei.

Luca 16:14

14. Fariseii. Vezi p. 51, 52.

Iubitori de bani. [„Lacom”, KJV]. Gr. philarguroi, literal, „iubitori de bani”. Cuvântul apare în NT numai aici și în 2 Timotei 3,2. Unii comentatori critici au sugerat că Saducheeii și nu Fariseii sunt descriși aici, așa cum este în Luca, pe temeiul faptului că cei dintâi constituiau clasa cea mai bogată a societății iudaice. Dar Isus nu discută posedarea de bogății în și pentru ele însele. Nu posedarea de avere împiedică pe cineva să intre în cer, ci mai degrabă iubirea lui excesivă de avere și reaua ei folosire. Nimic nu împiedică pe un om relativ „sărac” să fie lacom [„iubitor de bani”]. În altă parte Isus acuză lămurit pe Farisei că sunt lacomi (vezi la Matei 23,14). Potrivit cu filozofia vieții pe care o îndrăgeau Fariseii, averea constituia un semn sau o dovadă a binecuvântării divine. Prin comparație, Isus nu avea nici un fel de posesiuni (vezi la Matei 8,20), dar nici nu dorea vreuna (vezi la Matei 6,24-34). În privința aceasta, ca și în altele, principiile Sale și acelea ale Fariseilor erau cu totul ireconciliabile.

Ascultau și ei toate acestea. Ceea ce urmează (v. 14-31) este cu totul evident o continuare a relatării aceleiași ocazii ca aceea prezentată de v. 1-13.

Își băteau joc de El. Sau „Îl luau în râs”. Fără îndoială, Fariseii își dădeau seama că Isus îndreptase observațiile Sale contra lor (vezi v. 9-13; vezi la v. 9). Se pare că secțiunea prezentă din narațiune, începând cu cap. 15,1, este relatarea învățării lui Isus dată cu o singură ocazie (vezi la cap. 15,1; 16,1.14). Dacă lucrurile stau așa, Fariseii fuseseră de față de la început (vezi cap. 15,2) și parabolele cu oaia pierdută, drahma pierdută și fiul pierdut fuseseră toate adresate lor de către Isus pentru a justifica interesul Său față de „vameși și păcătoși” (vezi cap. 15,1-3).

Luca 16:15

15. Căutați să vă arătați neprihăniți. [„Să vă îndreptățiți pe voi”, KJV; „Vă faceți pe voi drepti”, G. Gal.]. Comparați „un învățător de lege” care „voia să se îndreptățească” cu întrebarea: „Cine este aproapele meu?” (cap. 10,25-29). Fariseii avuseseră succes în a convinge pe oameni de teoria lor că bogăția era o răsplătă pentru neprihănire. Ei își apăraseră cazul cu pricepere și cel puțin aceia care aveau o oarecare măsură din bunurile lumii acesteia aflau mulțumire într-o astfel de teorie.

Dumnezeu vă cunoaște inimile. Vezi 1 Samuel 16,7; 1 Cronici 28,9. Partea rea cu Fariseii era că ei erau fățarnici (vezi la Matei 6,2; 7,5); „neprihănirea” lor nu era mai mult decât o spioială cu var (vezi Isaia 64,6; Maleahi 23,13-33).

Urâciune. Gr. bdelugma, „ceva putred”, „ceva detestabil”. Comparați folosirea lui bdelugma în Apocalipsa 17,4.5; 21,27.

Luca 16:16

16. Legea și proorocii. Adică, scrierile canonice ale VT (vezi Matei 5,17; 7,12; 22,40; Luca 24,27.44; Fapte 13,15; 28,23; vezi la Luca 24,44).

Până la Ioan. Adică, Ioan Botezătorul. „Până la” predicarea „Împărăției lui Dumnezeu” de către Ioan, scrierile sacre ale VT constituiau călăuză principală spre mântuire a omului (vezi Romani 3,1.2). Cuvântul „până la” (Gr. mechri) nu implică în nici un caz – așa cum unii traducători superficiali ai Scripturii ar vrea ca noi să credem – că „Legea și proorocii”, Scripturile VT și-au pierdut în vreun fel valoarea sau forța când Ioan a început să predice. Ceea ce vrea să spună Isus aici înseamnă că, până la lucrarea lui Ioan, „Legea și proorocii” erau tot ce aveau oamenii. Evanghelia a venit nu pentru a înlocui sau pentru a anula ceea ce scriseseră Moise și proorocii, ci pentru a completa, a reîntări, a confirma aceste scrieri (vezi la Matei 5,17-19). Evanghelia nu stă în locul VT, ci este un adaos la el. Acesta este clar sensul în care mechri (tradus și „la”) este folosit în pasajele din Scripturi ca Matei 28,15 și Romani 5,14.

În tot NT nu e nici un caz în care VT să fie depreciat în vreun fel oarecare. Dimpotrivă, credincioșii NT au găsit tocmai în Scripturile VT cea mai puternică confirmare a credinței lor; de fapt, VT era singura Biblie pe care o posedă biserica primei generații NT (vezi la Ioan 5,39). Ei nu îl disprețuiau, așa cum fac astăzi unii din cei care se numesc creștini, ci îl onorau și îl îndrăgeau. De fapt, tocmai cu ocazia aceasta Isus a scos în evidență scrierile VT ca îndestulătoare pentru a călăuzi pe oameni spre cer (vezi Luca 16,29-31). Aceia care învață că Scripturile VT sunt fără valoare sau autoritate pentru creștin, învață contrar învățării lui Hristos. Pavel afirma că învățăturile sale nu se îndepărtau „cu nimic de la ceea ce au spus proorocii și Moise că are să se întâmple” (Fapte 26,22). În învățătura lui, Pavel se referea stăruitor la „Legea lui Moise” și la „Prooroci” (vezi Fapte 28,23).

În Predica de pe Munte Isus a lămurit că învățăturile Sale nu au înlăturat în nici un fel pe cele ale VT. El declara emfatic că n-a venit să scoată din Scripturile VT nici cea mai mică „iotă” sau „frântură de slovă” (vezi la Matei 5,18). Când a declarat „dar Eu vă spun” (vezi la v. 22), contrastul pe care l-a făcut între învățăturile VT și învățăturile Sale nu era intenționat să diminueze valoarea sau importanța celor dintâi, ci să le elibereze de concepțiile înguste ale iudeilor din vremea Sa, să le amplifice și să le întărească.

De atunci încolo. De la proclamarea împărăției lui Dumnezeu de către Ioan Botezătorul, mai multă lumină strălucise pe cărarea mântuirii, iar Fariseii nu aveau nici un fel de scuză pentru a fi „Iacomi” (vezi la

v. 14). Fusese destulă lumină pentru ei în VT (vezi v. 29-31), dar ei respinseseră lumina aceea (vezi Ioan 5,45-47); acum ei au luat aceeași atitudine față de lumina sporită care se revărsa prin viața și învățăturile lui Isus (vezi Ioan 1,4; 14,6).

Fiecare. Probabil Isus Se referă aici la vastele mulțimi care Îl urmau oriunde Se ducea în Perea (vezi la cap. 12,1; 14,25; 15,1). Era un interes grozav de mare, deși uneori rău condus, față de El personal și față de învățăturile și minunile Lui.

Dând năvală. [„Presează”, KJV]. Gr. biazō, „a folosi forța” sau „a aplica forța”. Vezi la Matei 11,12.13 pentru o discuție a înțelesului lui Luca 16,16.

Luca 16:17

17. Este mai lesne. Pentru comentariul la v. 17 vezi la Matei 5,18.

Să cadă. [„Să dea greș”, KJV]. Gr. pipto, „a cădea”.

Frântură de slovă. [„Iotă”, KJV; „cornișor de slovă”, G. Gal.]. Gr. keraia, „un cornișor”, „un vârf” sau „un punct” de la keras, „corn”. Vezi la Matei 5,18. Ca ilustrație a însemnătății lui keraia, partea care distinge litera „G” de „C” ar putea fi numită „frântură de slovă” [„iotă”].

Lege. Prin „Lege”, conform întrebuințării iudaice, se înțelegea toată voia descoperită a lui Dumnezeu, îndeosebi scrierile lui Moise (vezi la Deuteronom 31,9; Proverbele 3,1). Când este folosit singur în NT, ca aici, poate fi considerat ca un termen general pentru întregul VT. În versiunea sa, Marcion, un învățător creștin schismatic de prin anul 150 d.Hr., a schimbat expresia din „Lege” în „cuvântul meu” pentru a evita referirea evidentă la Scripturile VT și aprobarea lor de Isus. Marcion se considera un înflăcărat urmaș al lui Pavel, dar nu se folosea de nimic iudaic, ca de pildă VT. El a fost unul dintre cei dintâi creștini care a adoptat poziția că VT era fără valoare sau însemnătate pentru credinciosul creștin.

Luca 16:18

18. Își lasă nevasta. Vezi la Matei 5,27-32; cf. Matei 19,9; 1 Corinteni 7,10.11. Adulterul este tot adulter chiar și atunci când oamenii îl legalizează. Criticii moderni ai raportului Evangheliei pretind că în Luca 16,14-18 Luca a pus laolaltă un grup de cuvinte fără legătură rostite de Isus în diferite ocazii. Dar ei nu izbutesc să vadă firul de gândire care stă la bază și care, de fapt, face din întreg capitolul o cuvântare sistematică și unificată. În acord cu v. 15, Fariseii și învățăturile lor erau ca o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Situația aceasta nu era însă, pentru că nu avuseseră lumină îndestulătoare; ei avuseseră „Legea și proorocii” tot timpul (v. 16) și mai recent Evanghelia. În v. 17 Isus afirmă unitatea fundamentală a învățăturilor Lui cu acelea al VT și în v. 18 dă o ilustrație a faptului acestuia. În Predica de pe Munte Isus folosise deja aceleași exemple ca dovadă că învățăturile Lui nu le excludeau pe acelea ale VT (vezi la Matei 5,17-19, 27-32).

Luca 16:19

19. Un om bogat. [Bogatul și Lazăr. Luca 16,19-31. Despre parabole vezi p. 203-207]. Pentru puținul ce se cunoaște despre împrejurările în care a fost rostită parabola aceasta vezi la v. 1, 14. Parabola a fost evident adresată Fariseilor în special (vezi cap. 15,2; 16,14), deși erau de față ucenicii (cap. 16,1), „vameșii și păcătoșii” (cap. 15,1) și fără îndoială și un mare număr de ascultători (vezi la cap. 12,1; 14,25; 15,1).

În parabola aceasta Isus continuă învățătura prezentată în parabola cu ispravnicul necinstit (cap. 16,1-12), că folosirea prilejurilor vieții de acum hotărăște soarta viitoare (vezi v. 1, 4, 9, 11, 12). Parabola fusese adresată îndeosebi ucenicilor (vezi la v. 1), dar în v. 9 Isus se întorsese de la ucenici la Fariseii de față (vezi la v. 9). Fariseii refuzau să accepte învățăturile lui Isus cu privire la isprăvnice și își băteau joc de El (vezi v. 14). Isus a arătat apoi că ei ar putea fi onorați de oameni, dar că Dumnezeu le citea inima ca pe o carte deschisă (vezi la v. 15). Ei avuseseră lumină îndestulătoare; se bucuraseră îndelung de învățătura din „Lege și prooroci” și, începând cu lucrarea lui Ioan, avuseseră parte în plus de lumina Evangheliei (vezi la v. 16). În v. 17, 18 Isus afirmă că principiile expuse în „Lege” sunt imutabile – Dumnezeu nu S-a schimbat – și le dă un exemplu în ce privește acest sublim adevăr. Parabola cu bogatul și Lazăr este dată pentru a arăta că soarta este decisă în viața de acum de felul în care omul folosește privilegiile și prilejurile care i se oferă (vezi COL 260). În primul rând, „omul bogat” reprezintă pe toți oamenii care folosesc rău ocaziile vieții și

într-un sens colectiv, el reprezintă și națiunea iudaică, care, ca și bogatul, făcea o greșală fatală (vezi COL 267). Parabola constă din două scene, un reprezentând viața aceasta (v. 19-22) și cealaltă pe cea viitoare (v. 23-1). Parabola cu ispravnicul necredincios aborda problema din punct de vedere pozitiv, adică, din punctul de vedere al cuiva care făcea pregătiri pentru viitor. Parabola bogatului și a lui Lazăr abordează aceeași problemă din punct de vedere negativ, adică, din punctul de vedere al cuiva care nu a făcut o astfel de pregătire. Bogatul greșea crezând că mântuirea este întemeiată pe descendența din Avraam și nu pe caracter (c. Ezechiel 18).

Ca și toate celelalte parabole, aceea a omului bogat și Lazăr trebuie să fie interpretată în armonie cu contextul ei și cu ideea generală a Bibliei. Unul din cele mai importante principii de interpretare este acela că fiecare parabolă era menită să învețe un adevăr fundamental și că detaliile parabolei nu trebuie în mod necesar să aibă însemnătate în ele însele decât ca elemente susținătoare ale povestirii. Cu alte cuvinte, amănunțele unei parabole nu trebuie să fie impuse ca având un înțeles literal în termenii adevărului spiritual afară de cazul că contextul arată clar că este intenționat un astfel de înțeles. Din principiul acesta se dezvoltă un altul – că nu este înțelept să se folosească amănunțele unei parabole spre a se susține o doctrină. Numai învățătura fundamentală a parabolei așa cum este expusă clar în contextul ei și confirmată de sensul general al Scripturii, împreună cu amănunțele explicate în contextul însuși, pot fi considerate în mod legitim ca o bază pentru doctrină. Vezi p. 203, 204. Susținerea că Isus intenționa ca parabola aceasta să învețe că oamenii, buni sau răi primesc răsplata la moarte calcă amândouă aceste principii.

Așa după cum este arătat clar în context (vezi mai sus), parabola aceasta era menită să arate că destinul viitor este determinat de felul în care oamenii folosesc ocaziile acestei vieți. Isus nu discuta nici starea omului în moarte, nici timpul când vor fi date răsplătirile: El doar făcea o distincție clară între viața aceasta și cea următoare și arăta legătura fiecăreia cu cealaltă. În plus, interpretarea acestei parabole ca învățând că oamenii își primesc răsplata imediat la moarte contrazice clar propriile declarații ale lui Isus că „Fiul Omului... va răsplăti fiecăruia după faptele lui” când „are să vină în slava Tatălui Său cu îngerii Săi” (vezi la Matei 16,27; 25,31-41; cf. 1 Corinteni 15,51-55; 1 Tesaloniceni 4,16.17; Apocalipsa 22,12; etc.). Una din regulile cele mai importante de interpretare este că expresiile și narațiunile figurate trebuie să fie înțelese în termenii afirmațiilor literale ale Scripturii cu privire la adevărurile la care se face referire. Chiar și aceia care încearcă să forțeze parabola aceasta să intre într-o formă de interpretare care învață contrariul contextului imediat și sensului general al învățăturilor lui Hristos admit că multe din amănunțele parabolei sunt figurate (vezi la v. 22-26).

Pe bună dreptate s-ar putea pune întrebarea: „Pentru ce trebuia să introducă Isus într-o parabolă ilustrații figurate care nu reprezintă în mod exact adevărul care este prezentat clar în altă parte în Scripturi, și îndeosebi în propriile Sale afirmații literale?” Răspunsul este că El îi întâmpina pe oameni pe propriul lor teren. Mulți din cei adunați –fără nici cel mai neînsemnat motiv scriptural VT – ajunseseră să creadă în doctrina unei stări conștiente de existență între moarte și înviere (vezi COL 263). Credința aceasta eronată, care nu apare în VT, străbate literatura postexilică iudaică în general (vezi p. 83-102) și, ca și multe alte credințe tradiționale, devenise parte din Ierusalim pe vremea lui Isus (vezi la Marcu 7,7-13). În parabola aceasta Isus doar făcea uz de o credință populară pentru ca prin aceasta să facă impresionant de clară o învățătură importantă pe care El căuta să o sădească în mintea ascultătorilor Săi. De asemenea, s-ar putea nota că, în parabola precedentă, aceea cu ispravnicul necredincios (Luca 16,1-12), Isus nici nu a lăudat, nici nu a aprobat felul de purtare al ispravnicului necredincios, deși acțiunea aceea constituie partea principală a povestirii (vezi la v. 8).

Chiar și International Critical Commentary comentează după cum urmează la v. 22: „Se susține principiul general că fericirea și mizeria după moarte sunt determinate de purtarea dinaintea morții; dar amănunțele tabloului sunt luate din credințele iudaice cu privire la starea sufletelor în Șeol [vezi la Proverbele 15,11] și nu trebuie înțelese ca aprobând credințele acelea”.

Uneori se atrage atenția la faptul că Isus nu afirmă că istorisirea cu omul bogat și Lazăr este o parabolă, cel puțin aparent în ce privește relatarea lui Luca (deși un manuscris vechi [D] o numește parabolă), în timp ce, în altă parte parabolele sunt intitulate de obicei așa (Matei 13,3.24.33.44.45.47). Dar ar trebui arătat că, deși Isus făcea de obicei introducerea unei parabole fie afirmând că ea era o parabolă, fie spunând că Împărăția cerului era ca o persoană sau ca un lucru în împrejurările specifice pe care apoi începea să le relateze, totuși nu făcea întotdeauna așa (vezi Luca 15,8.11; 16,1 de exemplu). La fel se

întâmplă și cu unele din parabolele VT ca de pildă acelea din Judecători 9,8-15 și 2 Regi 14,9 și cu toate acestea nimeni nu susține a crede că deoarece parabolele acestea nu sunt clar intitulate ca atare trebuie să fie luate literal. Falsitatea unui astfel de argument este evidențiată printr-o simplă citire a celor câteva referințe citate.

În acest „om bogat” Isus intenționa fără îndoială ca Fariseii să se vadă pe ei înșiși și în nefericita experiență a „omului bogat” să zugrăvească propria lor soartă nenorocită (vezi la v. 14). Comparați acest „om bogat” cu cel din parabola precedentă (v. 1). Traducerea gr. plousios, „bogat” prin latinescul dives în Vulgata a dat naștere la tradiția populară că numele omului era Dives. Diferite alte nume apar în diferite versiuni, probabil ca rezultat al părerii că dacă săracului din parabolă i se dă numele, așa ar fi trebuit să se întâmple și cu cel bogat.

Porfiră. [„Purpură”, KJV]. Gr. porphura, „o țesătură de purpură”, „o haină făcută din stofă de purpură”; aici probabil se referă la veșmântul costisitor din afară, „manta” (Gr. himation; vezi la Matei 5,40), vopsită într-o culoare a purpurei regale. Purpura era culoarea demnității regale. Originar, porphura se referea la o specie de scoici obișnuite în Mediterana, murex, din care se extrăgea vopsea purpurie. Apoi, termenul sau echivalentul lui a ajuns să fie aplicat fie la stofa vopsită astfel, fie la un veșmânt făcut din stofa aceea (vezi Marcu 15,17.20; Fapte 16,14; Apocalipsa 17,4; etc.). Vopseaua aceasta apărea în trei nuanțe care puteau fi descrise ca purpură, carmin, și albastru.

In subțire. [„In fin”, KJV; „In de mare preț”, G. Gal.]. Gr. bussos, „in” sau „pânză de in” sau stofa făcută din el; aici probabil se referă la veșmântul de dedesubt, „veston” sau „tunică” (gr. chiton; vezi la Matei 5,40), făcută din in egiptean. La început bussos se referea la inul însuși și apoi a ajuns să fie aplicat la pânza de in făcută din in. Așa cum „purpura” era culoarea demnității regale, „inul subțire” era trăsătura luxului (vezi Apocalipsa 18,12; 19,8. 14).

Luca 16:20

20. Sărac. [„Cerșetor”, KJV]. Gr. ptochos, de la ptasso, „a se apleca”, „a se intimida”, „a merge smerit sau gârbovit ca un cerșetor”. Uneori ptochos înseamnă pur și simplu „sărac” sau folosit ca substantiv, „om sărac” (vezi la Matei 5,3).

La ușa lui era pus. Bogatul avusese o ocazie continuă de a alina nevoile lui Lazăr, dar n-a făcut așa ceva. De fapt, n-a maltrat pe suferind, care, fără îndoială, trăgea el concluzia, trebuia să sufere sub pedeapsa lui Dumnezeu. Atitudinea lui era asemănătoare cu aceea exprimată de Cain când a zis: „Sunt eu păzitorul fratelui meu?” (Geneza 4,9). Legăturile lui Lazăr nu cuprindeau comiterea de fapte rele, ci mai degrabă omiterea de fapte de îndurare. El a luat o atitudine negativă față de răspunderile lui în viață și nu una pozitivă. El nu știa nimic despre adevăratul înțeles al celei de a „doua” mare poruncă a Legii, care cere iubire față de semenii (vezi la Matei 5,43; 22,39; 25,35-44). Ca și națiunea iudaică, acest om bogat nu făcea nici un bine pozitiv și din cauza aceasta era vinovat că face un rău pozitiv. Toate avantajele pe care i le acordase cerul erau însușite pentru propria lui plăcere și mulțumire de sine (vezi COL 291).

Lazăr. Gr. Lazaros, un nume derivat din numele comun ebraic „El’azar” (vezi la Exod 6,23), care înseamnă „Dumnezeu a ajutat”. Trebuie observat că numele este foarte potrivit stării spirituale a omului din parabolă care îl poartă. Aceasta este singura ocazie relatată în care Isus a dat uneia din personajele dintr-o parabolă un nume, o procedură necesară în cazul acesta din cauza dialogului parabolei (vezi Luca 16,23.31). Deși numai la câteva săptămâni mai târziu Isus l-a înviat pe Lazăr din Betania din morți (vezi Ioan 11,1-46), nu există nici o legătură între omul din parabolă și acela care a devenit obiectul celei mai mari minuni a lui Isus.

Plin de bube. Sau „ulcerat”. Faptul că Lazăr era „pus” la poartă arată că era invalid, neînstare să umble singur.

Luca 16:21

21. Dorea mult să se sature. [„Dorind să fie hrănit”, KJV]. Acesta era motivul pentru care el era la poartă. El era în lipsă grozavă și bogatul putea să-i împlinească lipsa aceea. Nu există nimic în istorisire care să sugereze că Lazăr cârtea sau se plângea împotriva lui Dumnezeu din cauza sărăciei și suferinței sale. Se pare că, asemenea lui Iov, el suporta cu răbdare și tărie.

Fărămiturile care cădeau. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „[cele] care cădeau”; adică, resturile de la masă (vezi la Marcu 7,28). Se pare că bogatul nu și-a întins mâna niciodată ca să înlesnească lui Lazăr cele trebuincioase pentru hrană.

Îi lingeă bubele. Nu este cu totul clar dacă aceasta îi ușura mizeria sau i-o sporea, deși cea din urmă pare mai probabilă. Dacă lucrurile stau așa, aceasta era culmea mizeriei pentru bietul suferind. Se pare că el nu era în stare să împiedice pe acești gunoieri pe jumătate sălbatici (vezi la Matei 7,6; 15,26) să-i lingă bubele.

Luca 16:22

22. Dus de îngerii. Comparați Matei 24,31. Pentru principiile de interpretare a celor din Luca 16,25-31, vezi la v. 19. Ar trebui să fie reținut că scopul parabolei este de a compara ocaziile vieții acesteia și folosirea lor, cu răsplătirile vieții viitoare. Destinul este fixat la moarte și oamenii trebuie să se folosească de ocaziile vieții acesteia dacă urmează să se bucure de privilegiile celei viitoare.

Sânul lui Avraam. Un idiom iudaic tipic, însemnând „paradis”. În literatura veche iudaică Avraam e steuneori prezentat ca salutând pe oameni când intră în paradis. Isus vorbea de paradis ca un loc unde „mulți” urmau să vină „de la răsărit și de la apus” și să „stea la masă cu Avraam” la ospățul „Impărăției cerurilor” (vezi la Matei 8,11; Luca 14,15).

Cu privire la faptul că Isus este „în sânul Tatălui” vezi la Ioan 1,18. Cu privire la „a sta culcat în sânul” cuiva când era întins la ospăț vezi la Ioan 13,23. Avraam era tatăl iudeilor (vezi Ioan 8,39.56) și ei ajunseseră să aștepte de fapt mântuirea de la el și nu de la Dumnezeu (vezi la Luca 16,24). Ei și-l închipuiau pe Avraam ca salutând pe copiii săi în paradis, după cum, cam la fel, Petru este uneori prezentat acum ca salutând pe creștini la poarta cerului.

L-au îngropat. Aceia care susțin că narațiunea aceasta este literală și nu o parabolă ar trebui să țină seama că, dacă omul bogat este literal și corporal în chin, atunci Lazăr a fost dus în cer literal și corporal. Totuși, atât trupul lui Lazăr, cât și al bogatului s-au întors în țărână de unde veniseră (vezi Geneza 2,7; 3,19; Ecclesiastul 12,7).

Luca 16:23

23. Locuința morților. [„Iad”, KJV]. Gr. hades „mormânt” sau „moarte” (vezi la Matei 11,23). Hades este locuința tuturor oamenilor, buni sau răi, până la înviere. Literal, Lazăr urma să fie și el acolo.

Chinuri. Gr. basanoi, înrudit cu verbul basanizo, care este folosit cu privire la persoane care suferă intens de boală (Matei 8,6), cu privire la valurile mării care se zbat (Matei 14,24) și cu privire la ucenicii care se „necăjeau” la vâslire (Marcu 6,48). Este folosit și cu privire la frământarea emoțională (2 Petru 2,8) și cu privire la „chinul” de care duhurile rele se temeau când au fost aduse față în față cu Isus (Matei 8,29; Marcu 5,7; Luca 8,28). Basanos (singularul de la basanoi) pare deci să însemne suferință sau frământare acută.

Idea că la moarte oamenii merg într-un loc unde suferă „chinuri” este cu totul străină de Scripturi care învață lămurit că „morții nu știu nimic” (Ecclesiastul 9,5; vezi la Psalmii 146,4). Isus însuși asemana moartea cu un somn (vezi Ioan 11,11.14). A concluziona din această parabolă că Isus învăța că la moarte cei răi sunt duși într-un loc unde suferă „chinuri” înseamnă a-L face să contrazică aici învățăturile Sale clare asupra subiectului acestuia date cu alte ocazii, ca și învățăturile Bibliei ca un tot. Păcătoșii vor avea să încerce chinurile în foc (vezi la Matei 5,22) în „iadul” gheenei, nu în hades. Deci, când Isus l-a prezentat pe omul bogat „chinuit în văpaia acesta” (Luca 16,24), în hades, el vorbește în mod clar la figurat și este neîntemeiat să interpretăm cuvintele Lui literal. Pentru principiile de interpretare cuprinse în explicația parabolilor vezi la v. 19.

Ochii. Trupul omului bogat, acum în hades, este fără viață. El nu poate să vadă (vezi la v. 24).

A văzut de departe pe Avraam. [„Vede pe Avraam”, KJV]. Se poate ca cerul și iadul să fie la o astfel de depărtare ca să se audă glasul și ca aceia care sunt în cer să fie martori la suferințele prietenilor și a celor

dragi în iad fără să fie în stare să aline chinul, în timp ce cei din iad pot să observe fericirea celor drepti în cer? Și totuși aceasta este exact ce învață parabola aceasta dacă este luată literal (vezi la v. 19). Dar cei care cred că este literală se vor grăbi să adauge că „sânul lui Avraam” este numai o figură de vorbire, că sfinții nu se odihnesc literal în „sânul” lui. Și vor mai declara că apropierea cerului și iadului, descrise aici, este de asemenea figurată. Dar în clipa în care admit că partea acesta și alte părți evident figurate ale parabolei trebuie să fie luate literal, admit caracterul figurat al întregii parabole. Dacă nu sunt dispuși să admită că întreaga parabolă este figurată, sunt constrânși să admită că decizia lor cu privire la faptul dacă o parte trebuie sau nu să fie luată figurat este doar o chestiune a propriei lor alegeri arbitrare și nu este bazată pe vreun principiu de interpretare clar definit și consecvent.

Lazăr în sânul lui. Vezi la v. 22. Dovezile textuale pot fi citate (cf. p. 146) pentru exprimarea „Lazăr odihnind în sânul lui”.

Luca 16:24

24. Părinte Avraame. După câte se pare, în acord cu parabola, Avraam este prezentat aici ca prezidând peste hades (vezi la v. 23). Omul bogat se adresează lui Avraam ca și cum el ar fi Dumnezeu. Suferindul este un descendent al patriarhului și apelează la el ca un fiu al tatălui.

Trimite pe Lazăr. Omul bogat este evident de părere ca Lazăr să fie pus la dispoziția lui și să facă vizită în hades, lucru care, într-un sens, ar fi o continuare a poziției lor relative de pe pământ.

Să-și moaie. Gr. bapto (vezi la Matei 3,6).

Vârful degetului. Aceia care caută să găsească în parabola aceasta un suport pentru doctrina falsă a sufletelor nemuritoare lipsite de trup găsesc în schimb aici o inconsecvență. Ca și cum spiritele lipsite de trup ar avea „degete”! Trupul lui Lazăr era în mormânt și de aceea degetele lui erau și ele în mormânt. Este de necrezut că un duh lipsit de trup să ia un deget, pe care nu se presupune că îl are, să-l înmoaie în apă și apoi să atingă limba inexistentă a unui alt spirit. Evident, Isus povestește o întâmplare imaginară menită să lămurească un anumit adevăr cu privire la legătura dintre viața aceasta și cea viitoare (vezi la v. 19) și nu intenționează ca cuvintele Sale să fie luate literal. Pentru omul bogat, suferind acum figurat în hades, cea mai mică alinare a „chinurilor” sale ar fi fost primită cu mulțumire. Bogatul acum dorește un strop de apă curată și rece, așa cum Lorea și Lazăr mai înainte fărmiturile de la masa lui (vezi la v. 21). Dacă omul bogat aveau „ochi” (v. 23) și „limbă” (v. 24) și Lazăr avea un „deget” (v. 24) ar fi fost necesară învățătura că imediat după moarte oamenii buni și răi își primesc răsplata ca ființe reale cu părți ale trupului! Dar, faptul că ei nu merg imediat la răsplata lor la moarte este evident din parabola însăși – trupurile lor erau în mormânt, unde nu există ceva de felul focului (vezi la v. 22).

Chinuit în văpaia aceasta. Pentru dovada că nelegiuirii nu suferă focul iadului la moarte, ci atunci când Isus Se întoarce vizibil pe acest pământ (după mileniu), vezi la v. 19. Cu privire la „focul veșnic” vezi la Matei 5,22.

Luca 16:25

25. Fiule. Gr. teknon (vezi la cap. 15,31).

Primit. El primise toate lucrurile bune pe care cineva și le-ar fi putut dori în viața aceasta și nu făcuse pregătiri pentru viața viitoare. El aplicase invers principiul din Matei 6,33 – el căutase mai întâi „toate lucrurile acestea” și nădăjdise că Dumnezeu va găsi vreo cale ca să adauge cerul după aceea. Comparați experiența omului bogat neînțelept (vezi la Luca 12,16-21) și învățătura lui Isus cu privire la adunarea de comori în cer (vezi la Matei 6,19-21). Omul bogat avea toată răsplata pe care putea să o aibă (vezi la Matei 6,2). Contul lui în cer arăta că el este un falit moral. Ar trebui să se arate că el n-a fost pedepsit pentru posedarea de avere (vezi la v. 19), ci pentru reaua întrebuintare a ei. El o risipise folosind-o pentru sine în loc să o folosească în slujba lui Dumnezeu și a semenului său (cf. Matei 19,21.22; 25,25-30). Nu este un păcat să fii bogat, pentru că Avraam a fost foarte bogat (vezi Geneza 13,2). Omul bogat din parabolă a ales pur și simplu să uite că era răspunzător pentru felul cum folosea bogățiile sale.

Lazăr pe cele rele. La fel cum bogatul n-a fost pedepsit pentru că era bogat, Lazăr n-a fost răsplătit numai pentru că fusese sărac pe când era pe pământ. Caracterul moral este cel care determină destinul și nu

posesiunile materiale.

Luca 16:26

26. Pe lângă toate acestea. Răspunsul lui Avraam la rugămintea omului bogat constă din două părți. În prima (v. 25) Avraam declară virtual că n-ar fi drept să se împlinescă cererea și în a doua (v. 26) el arată că aranjamentele vieții viitoare fac imposibil să se facă așa ceva.

O prăpastie mare. Gr. chasma, „prăpastie” sau „o deschizătură ce se cascadează”, de la chasmo, „a căsca”. „Prăpastia” reprezintă deosebirea în caracter moral dintre omul bogat și Lazăr (vezi COL 269). Faptul că ea e „fixată” [KJV], „stă” [G. Gal.], arată că după moarte caracterul nu poate fi schimbat. E prea târziu pentru a-l schimba (vezi Isaia 26,10). Prăpastia care împiedică pe omul bogat să ajungă la fericirea din „sânul lui Avraam” fusese formată în viața de față, prin propria sa neglijență de a folosi cum trebuie ocaziile oferite atunci pentru formarea unui caracter bun (vezi COL 271).

Luca 16:27

27. Rogu-te dar. Omul bogat vrea să spună aici că nu fusese avertizat cum trebuie de soarta care îl aștepta la moarte.

Să trimiți. El însuși nu era în stare să comunice cu rudele în viață și „Avraam” nu permitea ca Lazăr să facă lucrul acesta.

Luca 16:29

29. Pe Moise și pe prooroci. Adică Scripturile VT. Aceasta era o denumire comună pentru scrierile canonice ale VT în zilele lui Isus (vezi la v. 16). Iarăși și iarăși Isus atrăgea atenția la VT ca fiind de cea mai mare valoare în chestiuni de credință și doctrină, iar aici îl recomanda ascultătorilor săi ca o călăuză bună și sigură la mântuire (vezi Matei 5,17-19; Luca 24,25.27.44; Ioan 5,39.45-47).

Să asculte de ei. Potrivit cu îndemnul lui Isus dat aici – deși în aparență era rostit de Avraam către omul bogat – Scripturile VT constituiau pentru oamenii din zilele Sale o călăuză îndestulătoare spre mântuire și o sursă de informație cu autoritate pentru oamenii din viața aceasta cu privire la viața viitoare. Omul bogat fusese avertizat din plin cu privire la soarta care-i aștepta pe oamenii care alegeau să trăiască așa cum trăise el. Lumina în plus ar fi fost respinsă dacă ar fi fost dată (vezi la v. 31).

Luca 16:30

30. Nu, părinte Avraame. Omul bogat protestează contra hotărârii lui Avraam, lăsând să se înțeleagă că el știe mai bine ca Avraam. Pe cât se pare, el nu găsisese convingătoare dovezile VT și se îndoiește că frații săi le-ar găsi convingătoare. Aceia care astăzi resping cu ușurătate soliile solemne ale VT ar face bine să cântărească soarta omului bogat din această parabolă care, deși avea acces la „Moise și prooroci” nu trăsese folos de pe urma acestui lucru.

Dacă se duce la ei cineva. Adică, dacă s-ar duce la ei cineva dintre morți. Așa cum este notat la v. 19, omul bogat reprezintă nu numai persoane individuale care nu folosesc privilegiile pe care viața aceasta le oferă pentru formarea caracterului și pentru facerea de bine față de semenii lor, dar și națiunea iudaică care, ca entitate organizată, mergea pe același drum (vezi vol. IV, p. 30-33).

Cerând dovezi în plus omul bogat reflectă cererile repetate ale cărturarilor și Fariseilor pentru un „semn”. Dar viața, învățăturile și lucrările lui Isus constituiau dovada convingătoare a divinității Sale pentru toți aceia ale căror motive erau sincere (cf. la Matei 15,21; 16,1). Totuși, felul de dovezi pe care le oferea Isus nu era cel pe care-l doreau ei.

Luca 16:31

31. Dacă nu ascultă. Vezi la v. 30. Aceia care nu sunt impresionați de clarele enunțuri ale adevărului veșnic care se găsesc în Scriptură nu vor fi mai favorabil impresionați nici de cele mai mari minuni. La câteva săptămâni după ce a spus parabola aceasta, Isus a înviat din morți pe un om numit Lazăr, ca și cum ar fi fost un răspuns la provocarea conducătorilor de a avea dovezi mai mari decât avuseseră până atunci. Dar însăși minunea aceea a făcut pe conducătorii națiunii să-și intensifice uneltirea împotriva vieții lui Isus (vezi la Ioan 11,47-54). Nu numai atât; ei socoteau că este necesar să înlăture și pe Lazăr pentru ca să-și apere

poziția lor neîntemeiată (vezi Ioan 12,9.10; DA 588). În felul acesta iudeii au făcut o demonstrație literală cu privire la adevărul afirmației lui Isus de aici, că aceia care leapădă lumina VT vor lepăda și o lumină „mai mare” și chiar și mărturia cuiva care „ar învia din morți”.

Nu vor crede. [„Nu vor fi convinși”, KJV]. Adică, să se pocăiască (vezi v. 30).

Dacă ar învia cineva. La câteva săptămâni după aceasta Domnul a înviat pe Lazăr dintre morți (vezi la Ioan 11,1), ca și cum le-ar oferi criticilor Săi o împlinire a cererii exprimate de omul bogat din parabolă. Dar, așa cum Isus îl face pe „părintele Avraam” să-l înștiințeze pe omul bogat, cea mai mare parte din iudei încă refuzau să creadă. De fapt, tocmai minunea aceasta i-a îndemnat și mai hotărât să uneltească moartea Lui (Ioan 11,47-54).

COMETARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 COL 366; 3T 401

1, 2 1T 226

1–9 COL 366–375

2 AH 368; COL 374; CS 178; GW 267; Te 48; TM 399; 2T 280, 501, 510, 518, 570, 571, 648, 684, 689; 3T 119, 386, 390, 544; 4T 468, 481, 612, 619; 5T 156, 465; 7T 176, 282, 295; 9T 246

2–9 COL 367; CS 100

5 MYP 306; 6T 480; 9T 245

8 COL 370; CS 149; 4T 68, 389

9 COL 373, 375; Ed 145; 1T 539, 542; 2T 664; 3T 117

9–11 1T 198

9–12 1T 538

10 AH 297, 387; CG 123, 154; CH 409; COL 266, 356; Ed 58, 59, 61, 114; ML 172; MM 177, 205; MYP 143, 148, 228, 230; PK 218, 222, 228, 487; PP 223, 574; TM 287; 2T 48, 78, 84, 309, 312, 700; 3T 22, 224, 556; 4T 186, 309, 311, 337, 487, 561, 572, 591; 5T 414; 6T 172; WM 153

10, 11 FE 152

11 2T 250; 3T 405; 4T 311; WM 17

11, 12 TM 286

11–13 1T 199

14, 15 1T 539

17 DA 308

19–21 COL 260

19–31 COL 260–271; 1T 539; WM 172

20, 21 2T 197

22–26 COL 263

26 Ev 620

27–31 COL 264

29, 31 PP 367

31 DA 407, 799

Luca 17:1

<IND=200> 1. Isus a zis: [Iertare, credință și slujire, Luca 17,1-10]. Nu se spune nimic cu privire la timpul și locul secțiunii următoare din raportul Evangheliei lui Luca. Nu prea pare să fie legătură directă cu capitolul precedent în ce privește subiectul. În plus Fariseii, cărora li se vorbise mai înainte (vezi la cap. 16,14) pare să fi fost absenți acum, în v. 1-19 din cap. 17. Și întrucât este relatată o călătorie (vezi cap. 17,11) înainte ca Fariseii să fie din nou introduși în narațiune (v. 20), pare foarte probabil să fie o tranziție în timp și loc între cap. 16 și 17. Din relatarea cap. 17 reiese că această călătorie L-a purtat pe Isus prin Samaria și pe la hotarele Galileii și cu timpul L-a dus peste Iordan, din nou în Perea (vezi la Luca 17,11; vezi harta p. 223).

Lipsa unei legături clare între diferitele subdiviziuni ale învățăturii date în v. 1-10 a făcut pe unii să creadă că Luca relatează aici esența a ceea ce fusese dat în diferite ocazii. Lucrul acesta este cu totul posibil și s-ar putea ca Luca să relateze aici punctele principale ale instrucțiunii date ucenicilor în cursul călătoriei. În același timp, este posibil să descoperim o legătură fundamentală între diferitele părți, dar este discutabil dacă există o unitate reală de idei. În v. 1.2 Isus afirmă că este un păcat să-i duci pe alții în păcat. În v. 3, 4 El atrage atenția la datoria ucenicilor de a-i ierta pe alții când au greșit. Versetele 5 și 6 se ocupă de credință ca fiind esențială pentru trăirea principiilor Evangheliei și v. 7-10 constituie o parabolă care ilustrează principiile Evangheliei. Pentru comentariul la v. 1 și 2 vezi la Matei 18,6.7.

Prilejuri de păcătuire. Gr. skandala, literal „prilejuri de poticnire” (vezi la Matei 5,29).

Luca 17:3

3. Luați seama. Pentru comentariul la v. 3 și 4 vezi la Matei 18,15-22. A nu ierta pe alții este un fel de a-i provoca la nesăbuintă și la păcat. Versetele 1 și 2 din Luca 17 se ocupă cu păcatul săvârșit de noi contra altora, v. 3 și 4 cu atitudinea noastră când alții păcătuiesc contra noastră. Noi trebuie să evităm să facem pe alții să se poticnească și în același timp trebuie să fim milostivi față de ei atunci ei ne fac să ne poticnim.

Împotriva ta. Dovezile textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte, deși contextul evidențiază că acesta este felul de vinovăție la care Se referă Isus.</IND>

Luca 17:4

4. De șapte ori. Vezi la Matei 18,21.22.

Luca 17:5

5. Apostolii. Nu este clar dacă Luca intenționează să facă deosebire între cei doisprezece ca „apostoli” și ceilalți care în mod regulat Îl urmau ca „ucenici”. Versetele 5 și 6 se ocupă de puterea credinței.

Mărește-ne credința. Vezi la Matei 17,20. Contextul face să fie probabil că această cerere să fi venit la un alt timp decât ocazia prezentată în Luca 17,1-4 (vezi la v. 1). Pare că „apostolii” își dădeau seama că aveau o măsură de credință, dar înțelegeau că ea nu era suficientă.

Luca 17:6

6. Credință. Isus spune că posedarea credinței nu este o chestiune de cantitate, ci de calitate. O persoană sau are credință sau nu are deloc. Cea mai mică măsură de credință este suficientă pentru a îndeplini însărcinări în aparență imposibile. Nu este atât de mult vorba de cantitatea de credință, ci de autenticitatea ei.

Dudului. [„Sicomor”, KJV; G. Gal.]. Gr. sukaminos, dudul negru. Termenul sukaminos, deși

considerat de unii ca distinct, era adesea folosit ca sinonim cu sukomorea, numele dudului alb, cunoscut și ca smochinul sicomor. Sukomorea este tradus de obicei „sicomor” (vezi la Amos 7,14; Luca 19,4). Nici unul din pomi nu trebuie să fie confundat cu sicomorul nostru.

Sădește-te în mare. Este probabil că Isus a ales anume o ilustrație atât de dificilă încât să fie absurdă. Este evident că El nu a intenționat ca ucenicii Săi să săvârșească isprăvi magice ca aceasta. Ilustrația aceasta este asemănătoare cu aceea cu cămila care trece prin urechea acului (vezi la Matei 19,24). Ambele sunt dificile până la punctul imposibilității literale și Isus nu intenționa ca ucenicii să se gândească să facă și una și cealaltă într-un sens literal. Nici una din minunile Lui nu au fost de felul acesta.

Luca 17:7

7. Cine dintre voi. [Robii netrebnci, Luca 17,7-10. Despre parabole vezi p. 203-207]. Se pare că această scurtă parabolă a fost spusă ca răspuns la cererea relatată în v. 5, deși această relație nu este certă. Credința califică pe oameni să-și facă datoria ca servi ai lui Dumnezeu (vezi la v. 10). Dacă această legătură cu v. 5 nu este valabilă, este probabil că parabola a fost spusă la vreun alt punct în călătoria menționată pe scurt în v. 11 (vezi la v. 1).

Un rob. [„Un serv”, KJV]. Gr. doulos, „un serv rob”, „sclav”.

Ară. Casa stăpânului ar fi probabil în sat sau oraș și ogorul lui nu prea departe. De obicei, „servii” păraseau orașul dimineața pentru a lucra pe ogoare și se reîntorceau seara (vezi la Numeri 35,4; Rut 2,3; 3,4; 4,1).

Îndată. [„De grabă”, KJV]. Gr. eutheos, „îndată” sau „de grabă” (vezi la Matei 1,10). Aici eutheos stă pe lângă verbul „vino” și nu pe lângă „zice”. Astfel stăpânul nu „zice îndată”, ci mai de grabă el zice „vino îndată”.

Luca 17:8

8. Nu-i va zice mai degrabă? În acord cu textul grec aici se așteaptă un răspuns pozitiv (vezi la cap. 6,39). Comparați răspunsul negativ așteptat în cap. 17,9.

Încinge-te. Vezi la Luca 12,37; vezi la Psalmii 65,6.

Luca 17:9

9. Va rămâne el îndatorat? [„Îi mulțumește el?” KJV; „Are să mulțumească?”, G. Gal.]. În acord cu textul grec se așteaptă aici un răspuns negativ la chestiune (vezi la cap. 6,39). Comparați răspunsul pozitiv așteptat la cap. 17,8.

Socotesc că nu. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte.

Luca 17:10

10. Suntem niște robi netrebnci. Adică, „nu merităm nici o laudă deosebită”. Stăpânul primise ceea ce i se cuvenea de la ei, dar nimic mai mult demn de a fi menționat. El nu trăsesese folos prin serviciul lor în măsura ca el să se simtă obligat să le dea cinste deosebită. Ei își au plata lor și aceasta este tot ce ei trebuie să aștepte. El nu are nici o obligație deosebită față de ei. Cu alte cuvinte, Isus avea dreptul să aștepte mult de la ucenicii Săi și Dumnezeu are dreptul să aștepte mult de la noi astăzi. Când am făcut tot ce am putut mai bine pentru El, prin aceasta nu-L punem sub vreo obligație specială față de noi. Noi am făcut nu mai mult decât ce ar fi trebuit să facem de drept. Pavel reflectă spiritul adevăratului serviciu când spune că tot ce a îndurat și a suferit pentru Hristos nu era pentru el „nici o pricină de laudă” (1 Corinteni 9,16). Slujba lui era determinată de un profund simț[m]nt de îndatorire față de Domnul său. Predicând Evanghelia, el își îndeplinea o grea obligație – „vai mie, dacă nu predic Evanghelia!” (1 Corinteni 9,16).

Luca 17:11

11. Isus mergea spre Ierusalim. [„În timp ce mergea spre Ierusalim”, KJV]. [Cei zece leproși, Luca 17,11-19. Cf. la Marcu 1,40-45; vezi harta p. 223; diagrama p. 231; despre minuni p. 208-213.]. Călătoria la care se face referire aici pare să fi fost de natura unui circuit, mai întâi prin Samaria, apoi hotarele Galileii, apoi probabil dincolo de Iordan prin Perea și eventual sosirea la Ierusalim. Dacă lucrurile stau așa s-ar putea

să fie posibil, așa cum au sugerat unii, că această călătorie trebuie să fie socotită una și aceeași cu aceea menționată în Ioan 11,54, în care Isus și ucenicii Săi se retrag spre nord de prin părțile Betaniei și Ierusalimului pentru a evita ostilitatea pe față care a urmat după învierea lui Lazăr (v. 53). Călătoria aceasta spre nord urma să-i aducă la hotarele Galileii. În felul acesta, chiar dacă Isus se îndepărta de fapt de Ierusalim, El făcea circuitul final care în cele din urmă avea să-L aducă înapoi în cetate și la cruce. Și de asemenea, în cursul acestei călătorii, Isus a rămas probabil cu ucenicii Săi în Samaria pentru un scurt timp, devotând fără îndoială cel puțin o parte din lucrarea Sa oamenilor de acolo. Aceasta a fost probabil urmată de o scurtă perioadă petrecută în Perea, de unde Isus a trecut prin Ierihon și Betania, pentru a participa la Paștele final.

Prin mijlocul lor. Pot fi citate dovezi textuale (cf. p. 146) pentru exprimarea dia meson, „prin [ceea ce se află] între” și nu dia mesou „prin mijlocul”. Luca pare să vorbească aici nu de o călătorie prin Samaria și prin Galilea, de unde Isus plecase deja definitiv (vezi la Matei 19,1.2) cu câteva săptămâni sau luni mai devreme, ci de o călătorie prin cele două regiuni, de-a lungul hotarului dintre cele două.

Luca 17:12

12. Zece leproși. [„Zece bărbați”, KJV]. Leproșii nu erau în interiorul satului, întrucât acesta nu ar fi fost îngăduit. Ei L-au acostat pe Isus când era gata să intre în sat. Se poate să fi stat împreună într-o colibă rudimentară pe câmp, la o distanță considerabilă de sat. Pentru comentarii cu privire la natura bolii, restricțiile impuse celor care sufereau de ea și prevederile rituale care se foloseau pentru cei vindecați de boală, vezi la Marcu 1,40-45, care relatează primul caz de vindecare a unui lepros de către Isus.

Au stat deoparte. Așa cum cerea legea. Lor nu le era îngăduit să se apropie de alți oameni, nici pe drumul mare. Leproșii aceștia erau mai circumspecți în a se ține de legea despărțirii, decât leprosul menționat în Marcu 1,40-45.

Luca 17:13

13. Învățătorul. Gr. epistates (vezi la cap. 5,5).

Luca 17:14

14. Arățați-vă. Așa cum era cerut de legea lui Moise (vezi la Marcu 1,44).

Pe când se duceau. Vindecarea era condiționată de un act de credință. Ei n-au fost vindecați câtă vreme au zăbovit în fața lui Isus, ci numai când au pornit să împlinescă instrucțiunile Lui. Când L-au părăsit pe Isus, ei erau încă leproși. Este evident că dacă ar fi așteptat dovezi vizibile de vindecare înainte de a porni către Ierusalim, unde trebuia să fie declarați „curați”, vindecarea n-ar fi venit niciodată. Era necesar ca ei să lucreze prin credință, ca și cum ar fi fost deja vindecați, înainte ca să aibă loc vindecarea din punct de vedere faptic. Acela care nu vine la Domnul în credință nu trebuie să „aștepte să primească ceva de la Domnul” (Iacov 1,7; cf. Evrei 11,6). Fără ascultare nu există credință, deoarece „credința fără fapte este moartă” (vezi Iacov 2,17-20). Acela care are credință adevărată va lucra în acord cu fiecare cerere a lui Dumnezeu, dar fără credință ascultarea este cu neputință și nefolositoare. Nici una nu poate să existe singură fără cealaltă (vezi Iacov 2,17).

Luca 17:15

15. Unul din ei. Unul și numai unul (vezi v. 17).

Slăvind pe Dumnezeu. [„Slăvea pe Dumnezeu”, KJV]. Dându-și seama că puterea divină îl eliberase de legăturile bolii lui respingătoare, „unul din ei” a dat lucrului cel mai important locul dintâi – L-a proslăvit pe Dumnezeu. Samariteanul acesta apare în relatarea Evangheliei ca un exemplu de primul rang de recunoștință.

Luca 17:16

16. S-a aruncat cu fața la pământ. [„A căzut pe fața sa”, KJV]. Postura orientală tipică de rugămintă și de recunoștință, fie față de Dumnezeu sau față de om (vezi la Estera 3,2).

Era samaritean. Poate ceilalți nouă credeau că, în calitate de fii ai lui Avraam, meritau să fie vindecați. Dar samariteanul acesta, care ar fi putut considera că nu merită binecuvântarea sănătății care îi venise

deodată și pe neașteptate, a prețuit darul pe care cerul i-l acordase acum. Aceia care uită să mulțumească lui Dumnezeu pentru binecuvântările primite și să aprecieze cu adevărat ceea ce face Dumnezeu pentru ei, sunt în primejdia gravă de a-L uita cu totul (vezi Romani 1,21.22).

Luca 17:17

17. Ceilalți nouă unde sunt? Aici este dovada că pe Dumnezeu îl interesează dacă apreciem lucrurile bune pe care le primim din mâna Lui. Cei nouă ar fi trebuit să fie profund recunoscători, dar pe cât se pare, nu erau. Cel puțin nu au exprimat nici o apreciere.

Luca 17:18

18. Străinul. Pentru alte exemple de vindecare a unor neiuidei vezi la Luca 7,1-10; Matei 15,21-25; Marcu 7,31-37; 8,22-26. Pentru însemnătatea cuvântului „străin” în VT vezi la Exod 12,19.43.45; 20,10; Numeri 9,14; Deuteronom 10,19; 14,21.29.

Luca 17:19

19. Credința ta. Vezi la cap. 17,14.

Luca 17:20

20. Fariseii au întrebat pe Isus. [„El a fost întrebat de Farisei”, KJV], [Când și cum vine împărăția, Luca 17,20-27; cf. la Matei 24,3.26-41] Nu știm dacă Fariseii L-au întâlnit pe Isus în cursul acestei călătorii (vezi la v. 11) sau după sosirea Lui în Perea. Era acum probabil cam prin luna martie, anul 31 d. Hr., cel mult la câteva săptămâni înainte de Paște. Comparați și întrebările anterioare puse de Farisei pentru informare de la Ioan Botezătorul (vezi Ioan 1,19-22) și de la Isus (vezi Matei 16,1; Marcu 2,16; Ioan 2,18).

Când va veni împărăția. Erau acum aproape patru ani de când Ioan Botezătorul începuse să proclame că „Împărăția cerurilor este aproape [„s-a apropiat”] (vezi Matei 3,2; vezi la v. 1). De cel puțin doi ani locuitorii Galileii Îl ascultau pe Isus proclamând aceeași solie (vezi la Matei 4,12; Marcu 1,15). Acum, Fariseii vin cu întrebarea cât mai trebuie să aștepte până să sperie să vadă dovezi pipăibile privitoare la faptul că împărăția vine cu adevărat. Punând această întrebare Fariseii pun la îndoială în mod foarte evident mesianitatea lui Isus și lasă să se înțeleagă că El era un fals Mesia.

Lui Dumnezeu. Se pare că concepția lor eronată cu privire la împărăția mesianică era ceea ce îi îndemna pe Farisei să pună întrebarea aceasta (vezi la cap. 4,19). Ei concepeau împărăția lui Dumnezeu ca pe o entitate politică, cu împăratul Mesia ca un suveran trecător care urma să biruiască toate națiunile și să le supună stăpânirii iudaice (vezi vol. IV, p. 25-38). Întrucât visurile lor egoiste încă nu se materializaseră, Fariseii erau siguri că „împărăția” încă nu venise. În mintea lor ea era încă în viitor.

Nu vine pe văzute. Literal, „nu cu veghere îngrijită”. Împărăția despre care vorbiseră Ioan și Hristos, împărăția harului, venise deja, dar Fariseii orbi nu o observaseră deoarece ei urmăreau numai arătarea din afară a lucrurilor (vezi 1 Samuel 16,7). Ei nu fuseseră martori la seme care să poată fi interpretate ca vestind felul împărăției pe care o aveau în mintea lor. Ar fi fost nevoie de discernământ spiritual pentru a observa venirea împărăției harului divin în inimile oamenilor (vezi la Luca 17,21).

Luca 17:21

21. Înăuntrul vostru. Adică, însemnând fie, „în mijlocul vostru” sau „în inimile voastre”. Au existat dispute cu privire la care înțeles este favorizat de context aici. Unica altă întrebuintare în NT a cuvântului tradus aici „înăuntrul” are clar înțelesul de „înăuntrul” și nu „în mijlocul” (vezi Matei 23,26). Împărăția harului divin cu siguranță nu era în inima Fariseilor și tocmai faptul acesta i-a condus pe mulți comentatori să favorizeze exprimarea „în mijlocul vostru”. Totuși Isus se adresa în mod lămurit Fariseilor (vezi la Luca 17,20). Ar trebui să fie totuși observat că, chiar și așa, afirmația lui Isus nu cere înțelesul „în mijlocul vostru”. Se putea ca El să zică simplu: „Împărăția lui Dumnezeu nu este ceva ce voi puteți aștepta să vedeți prin cercetare de aproape cu proprii voștri ochi. Voi o veți descoperi, dacă aceasta urmează să aibă loc, înăuntrul propriei voastre inimi”.

Luca 17:22

22. A zis către ucenici. Nu este sigur dacă aceasta a fost în prezența Fariseilor (vezi la v. 20.21) sau ceva mai târziu, când Isus era singur cu ucenicii Săi. S-sr părea că vorbirea din v. 22-37 a fost ținută fie

imediat după comentariile din v. 20.21 sau la scurt timp după aceea.

Vor veni zile. Discursul din v. 22-37 se ocupă cu împărăția viitoare a slavei și nu cu împărăția prezentă a harului divin (vezi la Matei 4,17; 5,2). Isus a afirmat că împărăția harului este deja sosită, statornicită și activă, în inima oamenilor (Luca 17,21). Dar Isus îi avertizează pe ucenicii Săi acum că împărăția slavei, despre care Fariseii trăgeau concluzia în mod eronat că este subiectul învățaturii lui Isus, este încă viitoare – „vor veni zile” în contrast cu „[acum] „înăuntrul vostru” (v. 21).

Veți dori să vedeți. Adică, întemeierea faptică a împărăției slavei la venirea Fiului omului (vezi la Matei 25,31). Aici Isus Se referă la dorul purtat în inimă de fiecare ucenic adevărat după deplina realizare a împărăției viitoare. Dorul celor doisprezece urma să fie intensificat când priveau înapoi la ocaziile pe care le avuseseră cândva, dar nu apreciaseră pe deplin la data aceea faptul că umblaseră și vorbiseră cu iubitul lor Învățător (vezi DA 506). Isus era cu ei acum, dar mulți nu apreciau cum se cuvenea prezența Lui. Când avea să fie luat de la ei, aprecierea din partea lor de a fi fost cu El urma să crească mult. Înainte de plecarea Lui El avea să le promită că va reveni (vezi Ioan 14,1-3) și în lipsa Lui ei aveau să tânjească de dor după revenirea Lui fâgăduită.

Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

N-o veți vedea. Deoarece nu venise timpul pentru a doua Lui venire.

Luca 17:23

23. Iată-L aici. Vezi la Matei 24,23.26. La a doua Lui venire arătarea lui Isus nu va fi localizată.

Să nu-i urmați. Mulți mesia mincinoși apăruseră și mulți urmau să mai apară. Poate că Teuda, care odată fusese urmat de 400 de oameni și Iuda din Galilea care „a tras mult norod de partea sa” pot fi numărați printre mesia mincinoși (vezi Fapte 5,36.37). Pustiul era adesea locul de adunare al acestor entuziaști politici. În dorul aprig al ucenicilor după revenirea Domnului lor, ei nu trebuia să fie amăgiți să creadă că vreunul din acești mesia politici ridicăți de împrejurări ar putea să fie Hristos.

Luca 17:24

24. Cum iese fulgerul. Vezi la Matei 24,27. Ca o strălucire de fulger, revenirea lui Isus va veni deodată și pe neașteptate (vezi 1 Tesaloniceni 5,1-5), dar vizibil și dramatic.

În ziua Sa. Dovezile textuale sunt împărțite între a păstra și a omite (cf. p, 146) expresia aceasta.

Luca 17:25

25. Mai întâi trebuie să sufere. Crucea trebuie să vină înainte de coroană (vezi la Matei 16,21; Marcu 9,31; etc.). Ucenicii nu trebuiau să aștepte împărăția slavei imediat (vezi la Matei 25,31).

Luca 17:26

26. Cum a fost. Pentru comentariu vezi la Matei 24,37.

Noe.

Luca 17:27

27. Mâncau. Literal, „ei mâncau într-una”. În timp ce antedevienii își duceau felul lor normal de trai, potopul a venit și i-a luat pe neașteptate. Ei nu se așteptau la o schimbare atât de bruscă. Ei erau afundați în ocupațiile și plăcerile lor lumești, legănați și adormiți de un fals simțământ de siguranță. Ei nu erau destul de preocupați de ceea ce urma să vină (vezi la Geneza 6,5-13; cf. 2 Petru 2,5).

Luca 17:28

28. Zilele lui Lot. Vezi la Geneza 18,20.21; cf. 2 Petru 2,7.8.

Luca 17:29

29. Foc și pucioasă. Vezi la Geneza 19,24.25; cf. 2 Petru 3,7.10-12; Apocalipsa 20,9.

Luca 17:30

30. Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10; cf. Luca 17,22.

Se va arăta. [„Se va descoperi”, KJV]. Gr. apokalupto, „a descoperi”, deci, „a revela”, „a da la iveală” sau „a manifesta”. Cuvântul nostru „apocalips” este derivat de la forma substantivală a lui apokalupto. Aici, cuvântul se referă la descoperirea Fiului Omului în putere și slavă, așa cum forma substantivală gr. apokalupsis se referă uneori la „venirea” lui Isus (vezi 1 Corinteni 1,7; 2 Tesaloniceni 1,7; 1 Petru 1,7.13).

Luca 17:31

31. În ziua aceea. Comparați dubla profeție din Matei 24,15-20, unde experiența creștinilor care trăiau în Ierusalim când cetatea a căzut în mâinile romanilor în anul 70 d.Hr., reprezintă, în oarecare măsură, experiența creștinilor înainte de a doua venire a lui Hristos (vezi la Matei 24,16.17).

Pe acoperișul casei. Pentru comentariu vezi la Matei 24,17.

Vasele. [„Odoarele”, G. Gal.]. Când viața însăși este în cumpănă, posesiunile n-au mare valoare și a încerca să le salvezi ar putea duce la pierderea vieții însăși. Posesiunile din Sodoma erau fără valoare pentru Lot când a trebuit să fugă; el a fost fericit să scape cu viața (vezi Geneza 19,17).

Luca 17:32

32. Aduceți-vă aminte de nevasta lui Lot! Soția lui Lot a devenit un exemplu patetic al rezultatelor afecțiunii exagerate pentru lucrurile materiale ale vieții acesteia. Dorința ei de a se agăța de lucrurile pe care tocmai le lăsase înapoi în Sodoma i-a pricinuit moartea (vezi la Geneza 19,26).

Luca 17:33

33. Să-și scape viața. Sau „să se salveze pe sine”. Vezi la Matei 16,25. Acest mare paradox al creștinismului exprimă unul din marile adevăruri veșnice ale Evangheliei (vezi la Matei 6,33).

Luca 17:35

35. Două femei. Pentru comentariu vezi la Matei 24,41.

Luca 17:36

36. Doi bărbați. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea v. 36. Totuși, același cuvânt este necontestat în Matei 24,40 (vezi comentariul acolo).

Luca 17:37

37. Unde Doamne? Adică, „în ce împrejurări, Doamne”? Ucenicii par să fi fost puși în nedumerire, cu privire la felul în care se vor întâmpla și data când se vor întâmpla cele despre care vorbește Isus (vezi la Matei 24,38).

Unde va fi trupul. Isus pare să Se fi folosit de un proverb obișnuit al timpului ca răspuns la întrebarea lor. Pentru comentariul vezi la Matei 24,28).

Vulturii. Gr. aetoi, probabil aici „vulturi” și nu „acvile”. Acvilele nu trăiesc în grup și nici nu se hrănesc cu hoituri, ca vulturii (vezi la Evrei 1,8).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

3 COL 248, 249

3, 4 COL 250

5 CSW 72; MYP 121

10 Ev 596; 2T 465; 3T 526; 4T 228; 7T 209; WM 316

12–16 DA 348, 488; MH 134; ML 170; 5T 315

12–19 3T 179

20, 21 7T 143

20–22 DA 506

26 FE 221; PP 104; TM 132; 3T 472; 4T 308

26, 27 4T 309; 5T 365

26–28 PK 717; FE 317

26–30 Te 283; 3T 162

28 PP 166

28–30 CH 24; PP 166; 3T 163

29 GW 126

30 PP 104

33 9T 56

35, 36 TM 234

Luca 18:1

1 O pildă. [Judecătorul nedrept, Luca 18,1-8. Cf. la cap. 11,5-8; despre parabole vezi p. 203–207]. Foarte probabil parabola a fost rostită cu aceeași ocazie ca și învățătura relatată în cap. 17,20-37 (vezi la v. 20; cf. COL 164, 165). Era acum probabil pe la mijlocul lunii martie, anul 31 d.Hr., nu la mult timp după învierea lui Lazăr (vezi la v. 11,20) și numai cu câteva săptămâni înainte de Paștele final. Locul era probabil undeva în Perea. Unele din învățăturile precedente (vezi la v. 20) au fost adresate direct Fariseilor și de aceea este probabil că ei erau încă de față. Totuși, Isus se adresase ucenicilor Săi (cap. 17,1; cf. 16,1) când Fariseii L-au întrerupt cu întrebarea lor despre timpul când se va arăta împărăția (cap. 17,20). Este probabil că Isus acum își îndreaptă din nou atenția în primul rând la ucenici. În mod natural, după ce răspunsese în mod specific la întrebarea Fariseilor (v. 21). Isus își îndreptase deja atenția iarăși în parte, la ucenici (vezi la v. 22).

Ar trebui să se noteze că îndemnul la rugăciune stăruitoare dat aici urmează îndată după o discuție a timpului de criză care precede a doua venire (cap. 17,22-37), mai ales din punct de vedere al slăbiciunilor care vor tinde să rătăcească pe cei aleși. La fel stau lucrurile cu îndemnul din cap. 21,36 (vezi și Marcu 13,33).

Ca să le arate. [„Cu scopul”, KJV]. Parabola aceasta se aplică îndeosebi la experiența poporului lui Dumnezeu din zilele de pe urmă (COL 164), ca anticipare a înșelăciunii cu care urmează să dea piept și a persecuției pe care ei ar trebui să o sufere.

Să se roage necurmat. Mai ales având în vedere a doua venire și timpul de încercare care o precede. Rugăciunea este mai mult decât o datorie, este o necesitate. Isus nu se referă aici la consacrarea la rugăciune cu excluderea efortului practic depus pentru a conlucra cu ființele cerești pentru a obține obiectivele pentru care se face rugăciunea sau cu neglijarea răspunderii personale (vezi mai jos la „să nu se lase”). Isus vrea să spună că noi nu trebuie să ne lăsăm de rugăciune când răspunsurile la rugăciunile noastre sunt amânate (vezi v. 7.8). A se ruga „necurmat” înseamnă, de asemenea, a trăi în așa fel, zi după zi și ceas după ceas, încât să fi în atingere constantă cu Dumnezeu. Pentru principiile interpretării parabolilor vezi p. 203, 204. Pentru o discuție asupra vieții de rugăciune a lui Isus vezi la Marcu 1,35; 3,13. Pentru învățătura în plus dată de Isus ucenicilor Săi cu privire la rugăciune, vezi la Luca 11,1-9. Comparați și învățătura Lui din Matei 9,38.

Să nu se lase. [„Să nu se obosească”, KJV; „Să nu se lenevească”, G. Gal.]. Adică, ei erau îndrumați să nu obosească de a se ruga, să nu se descurajeze de a se ruga. Iudeii din zilele lui Isus considerau că este de dorit să se roage de trei ori pe zi (vezi la Daniel 6,10). Două din aceste momente erau orele regulate de rugăciune de dimineața și de seara, când se aduceau jertfele de dimineața și de seara pentru întregul Israel și când se ardea tămâie înaintea perdelei (vezi la Luca 1,9.10). Se spune că unii rabini mergeau atât de departe încât să învețe că o persoană ar trebui să evite să se roage la alte ceasuri decât cele fixate pentru rugăciune pentru ca să nu tulbure și să nu obosească pe Dumnezeu, așa cum văduva stăruitoare din parabola aceasta pricinuia oboseală judecătorului nedrept.

Luca 18:2

2. Într-o cetate era un judecător. Literal, „un anume judecător într-o anume cetate”. Isus era atent în folosirea unei ilustrații de felul acesta. El se îngrijea ca ascultătorii Săi să nu o poată aplica la vreun judecător. Cu câtă râvnă s-ar fi folosit vrăjmașii lui Isus de orice prilej de a-L acuza de subminarea cârmuirii (vezi la cap. 23,2)!

De Dumnezeu nu se teme. Judecătorul acesta era evident lege pentru sine însuși. El nu dădea pe față iubire nici pentru Dumnezeu, nici pentru semenii săi și nici respect pentru Legea sfântă (vezi la Matei 22,34-40).

Luca 18:3

3. O văduvă. În societatea veche orientală o văduvă era adesea cea mai neajutorată persoană, mai ales dacă nu avea fii să-i susțină drepturile. Văduva aceasta pe cât se pare nu avea pe nimeni care să o protejeze. În plus, ea nu avea nimic cu care să mituiască pe judecătorul aspru sau să ofere plată pentru dreptate. Psalmistul zugrăvește pe Dumnezeu ca „apărătorul [„judecătorul”] văduvelor” (vezi Psalmii 68,5). Iacov arată că un semn al „religiei curate” a „cerceta” pe văduve „în necazurile lor” (Iacov 1,27). Unul din vaiurile pe care Hristos le rostea împotriva cărturarilor și Fariseilor era spus pentru că ei „mănâncă casele văduvelor” (vezi la Matei 23,14; vezi și Iov 22,9).

Venea. [„A venit”, KJV]. Conform cu textul grec „ea continua să vină”.

Fă-mi dreptate. Sau, „fă-mi dreptate” (vezi COL 166). S-ar părea că soțul văduvei lăsase proprietatea ei, poate ipotecată la alții, iar ei refuzau să o retrocedeze la timpul stipulat potrivit cu prevederile legii (vezi la Levitic 25,23-25). Evident, neavând pe nimeni care să-i apere drepturile, văduva depindea cu totul de simțul de dreptate și de îndurare al judecătorului – dar el nu era nici drept și nici îndurător. El era cu totul antiteza lui Dumnezeu; el reflecta caracterul lui Satana.

Pârâșul. [„Adversarul”, KJV; „Potrivnicul”, G. Gal.]. Gr. antidikos, folosit și ca un termen juridic cu privire la un adversar într-un proces; de obicei acuzatul, dar uneori reclamantul (vezi la Matei 5,25). Lui Satana i se zice antidikos-ul creștinismului (1 Petru 5,8; vezi Zaharia 3,1-4). Antidikos apare și în LXX la 1 Samuel 2,10; Estera 8,1.

Luca 18:4

4. N-a voit. Potrivit cu textul grec „el a stăruit în refuz”. El făcea lucrul acesta în mod persistent.

În urmă și-a zis. Stăruința ei l-a doborât.

Și-a zis. [„În sine”, KJV]. Vezi la v. 11.

De Dumnezeu nu mă tem. Vezi la v. 2.

Luca 18:5

5. Văduva aceasta mă tot necăjește. Stăruința în a-și impune cererea era unica armă pe care văduva o avea la îndemână. Marea ei nevoie nu trezea simțul de dreptate sau de îndurare al judecătorului (vezi la v. 3), dar stăruința ei a avut efectul de a-i stârni nerăbdarea. De îndată și cu puțin efort din partea lui el ar fi putut da ordin să se facă dreptate, dar n-a făcut lucrul acesta până când n-a ajuns să fie mai ușor să facă dreptate decât să evite să o facă.

Îi voi face dreptate. Vezi la v. 3. Nu dintr-un simț al dreptății sau din simpatie pentru neajutorarea ei,

ci pentru a se scuti pe sine de alte nemulțumiri. El n-avea respect pentru lege și era cu totul nepăsător față de suferință și apăsare.

Să-mi bată capul. [„Să mă obosească”, KJV]. Literal, „să mă tot lovească sub ochi” sau „să mă lovească până îmi face răni”; de unde, figurat, „să mă bată”, „să mă piseze”, adică „să-mi fac necazuri de nesuferit”. În sensul acesta figurat de „mare supărare” folosește judecătorul expresia aici.

Luca 18:6

6. Nedrept. Termenul acesta descrie direct părerea lui Isus despre un astfel de judecător, așa cum face și în legătură cu ispravnicul necinstit (vezi la cap. 16,8).

Luca 18:7

7. Nu va face? Potrivit cu textul grec se așteaptă un răspuns pozitiv la întrebare (vezi la cap. 6,39). Învățătura parabolei este bazată pe contrastul izbitor dintre caracterul judecătorului nedrept și un Dumnezeu drept și milostiv. Dacă judecătorul, pentru motive egoiste, va răspunde cândva la cererea văduvei, cu atât mai mult va răspunde Dumnezeu celor care Îi adresează cererile lor. Pentru un contrast asemănător vezi la Matei 15,26.27. Dacă stăruința pe lângă un judecător nedrept aduce rezultate, cu siguranță că aceeași virtute nu va trece neobservată și nerăsplătită de un Dumnezeu drept.

Aleșilor Săi. Vezi Psalmii 105,6.43; Isaia 43,20; 65,15.

Strigă zi și noapte. Adică, fără încetare sau stăruitor (vezi la v. 1). Compară strigătul pentru dreptate al „sufletelor” pe care Ioan le vedea „sub altar” (Apocalipsa 6,9.10).

Măcar că zăbovește față de ei. [„Rabdă îndelung”, KJV; G. Gal.]. S-ar putea să li se pară a „aleșilor Săi” că Dumnezeu amână răspunsul Său (vezi Habacuc 1,2) când, de fapt, El lucrează tot timpul „cu grabă” [„în curând”]. El pune la lucru forțele acelea care vor realiza buna Lui plăcere față de „aleși” și forțele acestea s-ar putea să fie la lucru cu multă vreme înainte ca rezultatele să devină aparente. În plus, Dumnezeu s-ar putea ca uneori să amâne să facă dreptate „aleșilor Săi” pentru ca aceia care îi persecută să aibă timp și prilej să se pocăiască. Dumnezeu iubește și pe persecutori ca și pe persecutați. El „nu întârzie în împlinirea făgăduinței Lui”, totuși în același timp „dorește ca nici unul să nu piară” (2 Petru 3,9). Mai mult, caracterul este făcut desăvârșit prin încercare (vezi la Iov 23,10) și Dumnezeu ar putea uneori să amâne răspunsul la cererile noastre pentru a ne da prilej de dezvoltare ca caracterului (vezi DA 200; COL 175, 177). Amânarea izbutește să intensifice simțământul nostru de nevoie, fără de care adesea lui Dumnezeu Îi este cu neputință să lucreze pentru noi (vezi COL 152). Pentru atitudinea lui Dumnezeu față de „aleșii Săi” care suferă pe nedrept și pentru atitudinea pe care ei ar trebui să o ia în asemenea împrejurări, vezi 1 Petru 2,20-24.

Luca 18:8

8. Vă spun. Aceste cuvinte dau tărie concluziei enunțate aici.

Va veni. [„Vine”, KJV]. Aceasta este una din cele dintâi referiri directe ale Domnului la a doua Sa venire, eveniment la care El făcuse deja aluzie pe scurt cu vreo șase luni mai înainte de timpul de față (vezi Matei 16,27). Parabola cu neghina, spusă cu aproximativ un an și jumătate înainte de data aceasta, face referire la trimiterea de către „Fiul Omului” a îngerilor Săi pentru a despărți neghina de grâu (vezi la Matei 24,31), dar nu se referă direct la revenirea Lui pe acest pământ (vezi Matei 13,40-43; cf. Luca 17,22-30).

Unii comentatori critici nu au izbutit să vadă legătura dintre această afirmație cu privire la găsirea de credință pe pământ de către Fiul Omului când vine și parabola precedentă. În consecință, ei au tras concluzia că ea e un cuvânt separat al lui Isus pe care Luca l-a înserat întâmplător aici. Aceia care susțin acest punct de vedere, nu au luat seama că atunci „când va veni Fiul Omului”, El „va face dreptate aleșilor Săi” (v. 7, 8), un fapt observat în mod clar peste tot în Scripturi în legătură cu venirea Sa (vezi Matei 16,27; Apocalipsa 22,12). Cu ocazia aceea El ia locul de judecător (Matei 25,34-46; Romani 2,16; 2 Timotei 4,1.8; 1 Petru 4,5; Apocalipsa 19,11).

Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

Va găsi EL oare credință? Literal, „Va găsi El credința?” Împrejurările vor fi de așa fel înainte de

revenirea lui Hristos, încât va părea că răul a biruit și că Dumnezeu i-a lăsat pe „aleșii Săi” să sufere și să cadă în fața vrăjmașilor lor (vezi GC 630). La câteva săptămâni după expunerea acestei parabole, când Isus a vorbit despre semnele venirii Sale, El a avertizat pe ucenicii Săi că ei trebuie să treacă printr-un „necaz mare” (Matei 24,21), care îi va supune la o încercare cum nu se poate mai mare (v. 22). Cu toate acestea „aleșii” vor „răbda până la sfârșit” (v. 13) și vor fi „mântuiți”.

Luca 18:9

9. Pilda aceasta. [Fariseul și vameșul, Luca 18,9-14; despre parabole vezi p. 203-207]. Nu există nici o legătură aparentă între parabola aceasta și cea precedentă cu privire la judecătorul nedrept și pare să nu existe nici un mijloc de a ști dacă cele două au fost date cu aceeași ocazie. Parabola aceasta, ca și cea precedentă, a fost dată probabil prin luna martie a anului 31 d.Hr., undeva în regiunea Perea.

Se încredeau în ei înșiși. Deși ei nu sunt numiți în mod specific, este clar că Isus îi are îndeosebi pe Farisei în mintea Sa. Lucrul acesta este scos în evidență de faptul că în parabolă un Fariseu este arătat ca un exemplu de cineva care se „încredea” în sine că este „neprihănit” și care „disprețuia pe ceilalți”. Cărturarii și Fariseii fuseseră de față la ocaziile recente când Isus dădea învățătură (vezi la cap. 15,2; 16,14; 17,20) și erau probabil prezenți și acum. În introducerea lui la parabolă, Luca arată că este adresată acelor care au credință „în ei înșiși” și nu în Dumnezeu (vezi cap. 18,8.9). Credința lor este o credință falsă, în contrast cu credința adevărată pe care Dumnezeu ar fi vrut ca ei să o dezvolte. Pentru o ilustrație a dispoziției sufletești a Fariseilor care „se încredeau în ei înșiși”, vezi descrierea despre sine ca Fariseu a lui Pavel (Filipeni 3,4-6).

Că sunt neprihăniți. Adică, potrivit cu propriul lor standard de neprihănire, conform căruia Fariseii trăiau în general cu scrupulozitate sau cel puțin pretindeau că trăiesc după el. Standardul fariseic de neprihănire consta din stricta ținere a legilor lui Moise și a tradițiilor rabinice. El era, în esență, neprihănirea prin fapte. Concepția fariseică, legalistă, a neprihănirii se întemeia pe premiza că mântuirea era câștigată prin păzirea unui anumit fel de purtare și nu dădea decât puțină atenție sau nu dădea nici o atenție necesarei consacrării a inimii lui Dumnezeu și transformării motivelor și obiectivelor omului în viață. Fariseii accentuau litera Legii, ignorând spiritul ei. Concepția că conformarea din afară la cerințele divine era tot ceea ce cerea Dumnezeu, indiferent de motivul care determina conformarea la ele, era ceea ce determina gândirea și viețuirea lor. În diferite ocazii Isus îi avertizase pe ucenicii Săi și pe alții contra acestei abordări formaliste a mântuirii (vezi la Matei 5,20; 16,6; Luca 12,1).

Disprețuiau. Gr. exoutheneo, „a face de ocară”, „a disprețui de tot” sau „a trata cu dispreț”. Cuvântul acesta este tradus și „a se purta cu dispreț” (Luca 23,11; Fapte 4,11; Romani 14,10) și „n-are nici o greutate” (2 Corinteni 10,10). Aceia care se consideră modele de virtute tind să privească pe semenii lor cu dispreț.

Pe ceilalți. [„Alții”, KJV]. Literal, „restul”, însemnând „toți ceilalți”. Adică, Fariseii tratau cu dispreț pe toți aceia care nu recunoșteau definiția lor în ce privește neprihănirea și nu-și rânduiau viața în acord cu ea.

Luca 18:10

10. Doi oameni. Isus nu vrea să spună că nu mai erau alții de față, ci menționează numai pe cei doi de care se ocupă parabola. Unul din ei se socotea sfânt și „s-a suit” cu scopul de a se lăuda pe sine înaintea lui Dumnezeu și a omului. Celălalt se privea pe sine ca păcătos și „s-a suit” pentru a-și mărturisi păcatul înaintea lui Dumnezeu, pentru a cere mila Lui și pentru a căpăta iertare.

S-au suit. Poate folosit aici cu privire la urcușul normal din părțile cetății care se aflau mai jos pe Mt. Moria. Pentru Farisei, participarea la orele de rugăciune dimineața și de seara, ca și la alte servicii de la Templu, era un act de merit urmărind să câștige favoarea lui Dumnezeu și aprobarea oamenilor. Cu privire la actele religioase săvârșite cu scopurile acestea Isus spunea: „Și-au luat răsplata” (vezi la Matei 6,2). Un spirit de adevărată umilință înaintea lui Dumnezeu și a semenilor noștri este una din cele mai bune dovezi de convertire (vezi la Mica 6,8).

Să se roage. Probabil la ora de rugăciune de dimineața sau de seara (vezi la cap. 1,9.10). Chiar și după ziua Cincizecimii unii din apostoli pare să fi urmat practica de a participa la slujba de la Templu la orele de rugăciune (Fapte 3,1; cf. cap. 10,3).

Fariseu. Vezi p. 51, 52. Fariseul era cel mai înalt ideal iudeu de evlavie pe vremea aceea.

Vameș. Vezi la p. 66. Pe de altă parte, vameșul reprezenta cel mai de jos nivel pe scara socială iudaică.

Luca 18:11

11. Sta în picioare. O postură nu rareori luată în timpul rugăciunii (vezi 1 Samuel 1,26; 1 Regi 8,14,22; Matei 6,5; Marcu 11,25; vezi la Neemia 8,5; Daniel 6,10).

În sine. Adică, neuzit, poate cu mișcarea buzelor sau pe un ton scăzut. Se pare că el se adresa sieși, nu lui Dumnezeu. Poate că Fariseul stătea separat de ceilalți închinători adunați în curțile Templului, ca și cum ar fi fost prea bun pentru a fi asociat de aproape cu ei, chiar și la rugăciune.

Dumnezeule, Îți mulțumesc. Fără îndoială, ceea ce vrea el să spună cu adevărat era: „Dumnezeule, ar trebui să fii mulțumitor că ai o persoană ca mine printre cei care au venit să Ți se închine. Eu sunt fără pereche mai presus de turma de rând.”

Ca ceilalți oameni. [„Ca alți oameni”, KJV]. Literal, „ca restul oamenilor”, adică toate celelalte ființe omenesti (vezi la v. 9). Turma de rând era mult mai prejos de înaltul lui standard de autoîndreptățire. Nu este niciodată potrivit să determinăm gradul nostru de dreptate prin comparație cu semenii noștri, indiferent care ar fi starea lor (vezi la Matei 5,48). În contrast izbitor cu Fariseul, Pavel se socotea cel dintâi dintre păcătoși (vezi 1 Timotei 1,15).

Hrăpăreți. Gr. harpages, „unii care smulg”, „răpitori”; deci „jefuitori” sau „hrăpăreți” (vezi la Matei 7,15; Luca 11,39). Fariseul începe o expunere a virtuților lui negative. Acestea, are el încrederea, îl vor face să fie îndrăgit de Dumnezeu. El face o listă orală de unele păcate de care nu este vinovat. El este recunoscător pentru propriile sale virtuți și nu pentru neprihănirea și îndurarea lui Dumnezeu. El este mulțumitor că, prin stăruință sârguincioasă s-a ținut strict în lăuntru literii Legii, dar pare să uite cu totul spiritul care trebuie să însoțească adevărata ascultare pentru a o face acceptabilă înaintea lui Dumnezeu.

Nedrepti. Sau nelegiuiri. El nu călcăse legea pe față.

Preacurvari. Vezi la Matei 5,27-32.

Sau chiar ca vameșul acesta. Cuvântul „acesta” este folosit aici probabil nu numai pentru a-l desemna pe vameș, dar și pentru a exprima disprețul cu privire la el (vezi la cap. 14,30; 15,2). „Vameșul acesta” era deosebit de evident, deoarece putea să fie văzut pentru că „sta deoparte” de mulțime, în altă direcție (cap. 18,13). Când ochiul Fariseului descoperă prezența acestui om de nimic din punct de vedere social, se roagă cam așa: „Iată, Doamne, un specimen de ceea ce vreau să spun – acest vrednic de dispreț strângător de biruri. Mă bucur că nu sunt un ticălos ca el.”

Luca 18:12

12. Eu postesc de două ori. După ce a făcut un catalog de vicii de care nu este vinovat, Fariseul trece acum la enumerarea virtuților de care este deosebit de mândru, virtuți cu care el, evident, socotește să-și cumpere mântuirea. Nici chiar toți Fariseii nu posteau „de două ori pe săptămână”, adică, luna și joia (vezi la Matei 6,16-18). Fariseii se mândreau că posteau și dădeau zecime mai mult decât cerea litera legii, crezând că Dumnezeu va aprecia eforturile lor voluntare mai mult decât cerea datoria, așa cum le plăcea să creadă (vezi la Matei 23,23). Ei posteau îndeosebi în timpul sezoanelor dintre Paște și ziua Cincizecimii și între sărbătoarea corturilor și sărbătoarea înnoirii (vezi vol. II, p. 108; vol. I, p. 709, 710; Levitic 23,2-4; vezi la Ioan 10,22).

Potrivit cu teologia fariseică, un credit îndestulător de fapte meritorii ar anula un debit de fapte rele. Sărbătoarea înnoirii (vezi p. 30), cădea în ziua a douăzeci și cincea a lunii a noua, aproximativ la două luni după sărbătoarea corturilor, care se încheia în ziua a douăzeci și doua a lunii a șaptea. Șapte săptămâni, inclusiv, treceau de la Paște până la ziua Cincizecimii.

Mai târziu, creștinii zeloși posteau miercurea și vinerea în anumite anotimpuri din an, pentru a evita să fie confundați cu iudeii, care posteau luna și joia. În Didahii (cap. 8,1), un document creștin necanonic din secolul al II-lea, este dat îndemnul: „Dar postul tău să nu fie rânduie împreună cu fățarnicii; deoarece ei postesc în a doua zi a săptămânii și în a cincea; ci să postești în a patra și în [ziua de] pregătire.”

Dau zeciuală din toate. Chiar și din cele care nu sunt menționate în mod specific în legea mozaică privitoare la zecime (vezi la Matei 23,23) – ca de pildă „din izmă, din mărar și din chimen”. Poate că aceasta era mai mult chiar și decât cerea învățătura rabinică.

Veniturile mele.[„Ce am”, KJV]. Literal, „ce dobândesc”, adică, din venitul său.

Luca 18:13

13. Stă departe. Probabil de Fariseu și de ceilalți închinători, evident pentru că știa că ei ar privi cu dispreț la el. Altor oameni nu le-ar face plăcere legătura strânsă cu un vameș (vezi la cap. 3,12).

Să și-i ridice. Comparați descrierea de către Ezechiel a unui om neprihănit, care „nu-și ridică ochii către idoli” (Ezechiel 18,6.15; cf. v. 12). De asemenea, era ceva obișnuit ca la rugăciune să se stea în picioare cu mâinile ridicate către cer (vezi 1 Regi 8,22; Psalmii 28,2; 63,4; 134,2; 1 Timotei 2,8).

Se bătea în piept. Literal, „într-una se bătea în piept”. Purtarea strângătorului de dări mărturisește cu privire la sinceritatea cuvintelor lui și dă o exprimare vie simțământului său de nevrednicie. El se simțea nevrednic chiar și pentru ca să se roage. Dar simțământul lui de nevoie îl constrângea să se roage.

Ai milă. [„Fii milostiv”, KJV]. Sau „îndurător”. Vezi la Matei 5,7. Un simțământ al nevoii este cea dintâi condiție a primirii de către Dumnezeu, o conștiință că fără de îndurarea Lui am fi cu totul pierduți (vezi COL 158). În contrast cu Fariseul, vameșul se gândea fără îndoială la multe vicii și știa că le practicase; se gândea la virtuți și știa că nu avea nici una. Ca și apostolul Pavel, se știa că este păcătos (vezi 1 Timotei 1,15) în nevoie disperată de har dumnezeiesc. Îndurarea este un aspect al iubirii divine, un aspect care nu fusese dat pe față și deci nu putea să fie cunoscut pe deplin decât atunci când a intrat păcatul în univers. Îndurarea este exprimarea iubirii divine manifestată față de cei care nu o merită. Cuvântul grec tradus aici „milostiv” pare să fie strâns înrudit în înțeles cu cuvântul ebraic chesed (vezi notă adițională la Psalmul 36), tradus de obicei „îndurare”, „milă” (1 Cronici 16,34; Psalmii 136,1-26) sau „bunătate” (Psalmii 51,1; Psalmii 138,2) sau „răutate” (Psalmii 52,1).

Păcătosul. Literal, „păcătosul” (cf. 1 Timotei 1,15). Strângătorul de biruri vorbește ca și cum nu ar mai fi fost alți păcătoși – el este singurul. Ca și Fariseul, el se așază într-o categorie de unul singur. El nu este virtuos cum sunt alți oameni, el este păcătosul. Fariseul se considera pe sine nemărginit mai presus de alți oameni (Luca 18,1); vameșul se considera pe sine ca fiind cu mult mai prejos decât alți oameni.

Luca 18:14

14. Vă spun. O expresie pe care Isus o folosea adesea pentru a introduce o importantă afirmație de adevăr sau pentru a o accentua; de asemenea pentru a introduce concluzia la o argumentație sau la o parabolă. Expresia „vă spun” este relatată adesea de Luca (cap. 4,25; 9,27; 10,24; 12,51; 13,3.5.27; 17,34; 18,8.14; 19,40).

Socotit neprihănit. [„Îndreptățit”, KJV]. Adică, primit de Dumnezeu și declarat „neprihănit” înaintea Lui. Fariseul se socotea neprihănit (vezi v. 9), dar Dumnezeu nu gândea așa. Vameșul se cunoștea că este păcătos (vezi v. 13) și înțelegerea aceasta a deschis calea pentru ca Dumnezeu să-l declare fără păcat – un păcătos îndreptățit prin îndurare divină (vezi la v. 13). Ceea ce făcea deosebirea celor doi oameni față de ei înșiși și față de Dumnezeu era atitudinea.

Decât. Fariseul s-a descalificat pentru primirea îndurării și a harului divin. Mulțumirea de sine a închis ușa inimii sale față de curenții bogați ai iubirii divine care au adus bucurie și pace vameșului. Rugăciunea Fariseului era inacceptabilă înaintea lui Dumnezeu, pentru că nu era însoțită de tămâia meritelor lui Isus Hristos (vezi PP 353; vezi la Exod 30,8).

Oricine se înalță. Vezi la Luca 14,11; Marcu 9,35. Problema mândriei față de smerenie este chiar în

centrul conflictului dintre bine și rău.

Cu Luca 18,14 se încheie „mare inserțiune” din Luca, de la cap. 9,51 la 18,14, așa cum este numită uneori (vezi la cap. 9,51), datorită faptului că nici unul din ceilalți scriitori ai Evangheliei nu notează cea mai mare parte a incidentelor și învătăturii relatate în această parte a narațiunii.

Luca 18:15

15. Copilași. [Binecuvântarea copiilor, Luca 18,15-17 = Matei 19,13-15 = Marcu 10,13-16. Comentariu major: Matei]. Sau „pruncilor”.

Luca 18:17

17. Adevărat. Vezi la Matei 5,18.
Ca un copilaș. Vezi la Matei 18,2-4.

Luca 18:18

18. Un fruntaș. [Tânărul fruntaș bogat, Luca 18,18-30 = Matei 19,16-30 = Marcu 10,17-31. Comentariu major: Matei].

Luca 18:24

24. S-a întristat de tot. [„Că era foarte trist”, KJV]. Pot fi citate dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte.

Luca 18:31

31. Ne suim la Ierusalim. [Isus prezice moartea Sa, Luca 18,31-31 = Matei 20,17-19 = Marcu 10,32-42. Comentariu major: Matei]. Deși incidentul relatat aici este cunoscut în general ca a treia vestire din partea lui Isus a morții Sale, este, de fapt, a șasea în ce privește Evanghelia după Luca. Primele două anunțări au avut loc în decursul celor șase luni de retragere după respingerea publică a lui Isus în Galilea (vezi cap. 9,22,44), între Paștele anului 30 și sărbătoarea corturilor din același an. După aceea, în cursul raportului extins al lui Luca al lucrării pereene (cap. 9,51 la 18,14), o fază a lucrării lui Hristos care nu este relatată de nici unul din ceilalți scriitori ai Evangheliei (vezi la cap. 9,51), Luca relatează trei ocazii în plus în care Isus S-a referit, cel puțin indirect, la iminenta Lui suferință și moarte (vezi cap. 12,50; 13,33; 17,25). Aceste trei ocazii în plus au avut loc în cursul celor șase luni care au venit după sărbătoarea corturilor din anul 30 d.Hr.

Luca 18:34

34. Nu pricepeau. Luca stăruie mai mult decât ceilalți sinoptici asupra deplinei incapacități a ucenicilor de a înțelege tristele adevăruri pe care Isus Se străduia să le explice. Motivul era pur și simplu faptul că mintea lor era plină de concepții greșite despre natura împărăției pe care Isus venise să o stabilească. Se pare că ei înlăturau din mintea lor ceea ce nu era în acord cu ideile lor preconceptuate despre subiect (vezi DA 547, 548).

Luca 18:35

35. Un orb. [Orbul Bartimeu, Luca 18,35-43 = Matei 20,29-34 = Marcu 10,46-52. Comentariu major: Marcu].

Luca 18:39

39. Cei ce mergeau înainte. Sau „cei care erau în față”. Aceasta ne dă posibilitatea unei lumini indirecte interesante asupra alcătuirii grupului care călătorea cu Isus. „Cei ce mergeau înainte” se poate să fi făcut parte din grupul lui Isus Însuși, nu doar unii din ceata cuvioasă care se aduna totdeauna în jurul Lui și nici chiar unii din peregrinii care se întâmplau să meargă la Ierusalim în aceeași direcție ca și Isus (vezi la Marcu 10,47).

Luca 18:42

42. Te-a mântuit. Adică, te-a vindecat.

Luca 18:43

43. Tot norodul. Luca adaugă aici ceva ce nici Matei, nici Marcu nu menționează – reacția acelor

care au fost martori ai minunii. În contrast cu conducătorii iudei, care adesea atribuiau puterea lui Isus diavolului (vezi la Matei 12,24), poporul de rând, neavând simțurile amorțite de prejudecată, atribuia puterea Sa lui Dumnezeu.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1 MH 225

1–8 COL 164–180

3 COL 166, 170

7 COL 171; 5T 524

7, 8 COL 177; DA 495; GC 631; PP 203; 1T 183; 6T 282

8 CW 98; PP 103; 5T 167, 232

9 COL 150

9–14 COL 150–163

11 COL 150, 152; DA 495; GW 140; MB 6; SL 9; 1T 416; 6T 399

11–14 1T 331

12 5T 539

12, 13 COL 151

13 CS 164; DA 495; Ev 291; GW 213; MB 8; ML 19; SC 30, 40; 1T 26; 5T 638; 6T 283

14 COL 152, 163

15–17 DA 511–517

16 CG 491, 565; MH 44; Te 290; 1T 397; 4T 142

18–23 DA 518–523

18–30 COL 390–396

22 1T 207

25 1T 141

27 DA 555

30 5T 42

31–34 DA 547–551

37 MH 107; 6T 262

41 4T 178

Luca 19:1

1. A intrat în Ierihon și trecea prin cetate. [Zacheu, Luca 19,1-10. Vezi harta p. 223; diagrama p. 231.]

Pentru timpul, împrejurările și fundalul acestui incident vezi la Marcu 10,46. Era probabil săptămâna dinaintea Paștelui anulului 31 d.Hr. și Isus era în drumul Său spre Ierusalim.

Luca 19:2

2. Un om bogat. [„El era bogat”, KJV]. Cu puterea Romei înapoia lor, strângătorii de biruri adunau de la oameni în general mai mult decât cerea legea (vezi p. 66; vezi la cap. 3,12).

Zacheu. Gr. Zakchaios, de la ebraicul Zakkai, însemnând „curat”. O persoană purtând numele Zakkai este pomenit în VT (vezi Ezra 2,9; Neemia 7,14). Nu există nici un motiv pentru a considera istorisirea cu Zacheu o altă versiune a istorisirii chemării lui Matei, așa cum fac unii traducători moderni, mai ales că Luca relatează și întâmplarea din urmă (vezi cap. 5,27-32). Zacheu era evident un iudeu (vezi cap. 19,9), de aceea martorii oculari au protestat față de întovărășirea lui Isus cu el pentru faptul că el era „păcătos”, nu pentru că era dintre Neamuri (vezi la v. 7). Vezi la Marcu 2,14.15.

Mai marele vameșilor. Gr. architelones, un cuvânt compus însemnând „strângătorul principal de biruri”. Comparați arhierus, „marele preot” (vezi Marcu 2,26). Astăzi am putea vorbi de Zacheu ca fiind împuternicit cu strângerea birurilor sau colector de venituri. Evident, el era un slujbaș de vamă bogat, având sarcina colectărilor la importanta cetate de frontieră Ierihon, care era poarta de intrare a întregului trafic care trecea râul Iordan de la răsărit. Vadul aflat la 5 mile la est de Ierihon se spune că ar fi fost unul din cele trei puncte principale dintre Lacul Galileii și Marea Moartă unde râul putea să fie trecut chiar și primăvara. Evanghelistul Luca pomenește adesea pe strângătorii de biruri (vezi cap. 3,12; 5,27; 7,29; 15,1; 18,10) și în fiecare caz el vorbește de acești proscrisi sociali într-un mod favorabil, în armonie cu obișnuita lui accentuare a lui Isus ca prieten al săracilor, al celor apăsași și al proscrisilor societății.

Luca 19:3

3. Căuta să vadă care este Isus. [„Căuta să vadă pe Isus”, KJV]. Poate că el avusese de un timp dorința de a găsi o ocazie să-L vadă. Lucrările timpurii ale lui Ioan Botezătorul se desfășuraseră la Betabara (Betania), cam la 5 mile direct la răsărit de Ierihon pe malul răsăritean al Iordanului (vezi Matei 3,2; Ioan 1,28) și Zacheu se alăturase mulțimilor care se duceau să-l asculte cum predică (DA 553). Se poate imagina că el ar fi fost printre strângătorii de biruri care îl întrebaseră pe Ioan: „Învățătorule, noi ce să facem?” (vezi Luca 3,12). Zacheu fusese impresionat de solia lui Ioan și, deși nu a fost cu adevărat convertit la data aceea, cuvintele lui Ioan au început să lucreze ca un aluat în inima lui (DA 553). Înainte de data aceasta Zacheu auzise de Isus și începuse lucrarea de mărturisire și restituire (DA 553, 555). Cu foame a inimii începuse să dorească un prilej ca să-L vadă pe Isus și să învețe de la EL calea unei vieți mai bune. În oarecare măsură el pusese deja la lucru principiile Evangheliei în viața sa, lucrând în armonie cu principiile aflate în Levitic 25,17.35-37 (vezi la Luca 19,8). Comparați experiența lui Matei (vezi la Marcu 2,13.14).

Care este. Adică, Zacheu dorea să vadă care era Isus, să-L distingă din mulțimea care se îngrămădea în jurul lui pe uliță.

Din pricina norodului. [„Din pricina înghesuiei”, KJV]. Ulițele strâmte ale cetăților din vechime, adesea nu mai late de la un zid la altul așa încât mâinile întinse ale unui om le putea atinge, făceau și mai grea problema lui Zacheu.

Luca 19:4

4. A alergat înainte. Zacheu a auzit vestea sosirii lui Isus când Domnul a intrat în Ierihon (vezi DA 553). Fără îndoială datorită mulțimii de oameni care trecea prin cetate în drum spre Paști, strângătorul de taxe (vezi la v. 2) era ocupat mai mult ca de obicei. Dar el a părăsit totul pentru ca să poată avea prilejul să-L vadă pe Isus.

S-a suit. O purtare cam lipsită de demnitate pentru un domn bine îmbrăcat ca Zacheu. El era dispus mai degrabă să fie considerat un om ciudat decât să piardă ocazia unei priviri fugitive a Omului pe care atât de mult dorise să-L vadă. Se pare că pomul în care s-a suit Zacheu era la marginea de apus a cetății (vezi la Marcu 10,46) și nu pe una din ulițele înguste ale cetății (vezi la Luca 19,3).

Dud. [„Sicomor”, KJV]. Gr. sukomorea, smochinul sicomor, numit și dudul alb sau dudul smochin. Numele sukomorea, se crede că derivă de la sukon, „smochină”, morea, „dud”, datorită faptului că frunzele

lui seamănă cu acelea ale dudului și fructul lui cu acela al smochinului. El are ramuri joase întinse și este un pom bun pentru umbră. Pomi de aceștia s-ar fi putu rareori găsi pe ulițele înguste ale cetăților din vechime, dar se găseau adesea pe drumurile de dincolo de porțile cetății (vezi la Marcu 10,46). Vezi la Amos 7,14; Luca 17,6.

Luca 19:5

5. Și l-a văzut. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte.

Să rămân în casa ta. Aceasta s-ar fi putut referi fie la o odihnă mai îndelungată în timpul zilei, fie la rămânerea peste noapte. Aceasta este unica ocazie relatată în care Isus S-a invitat pe Sine în casa cuiva. Un om cu poziția lui Zacheu ar fi avut cu siguranță ample posibilități pentru a primi oaspeți și Isus știa că lui Zacheu nu-i va fi greu chiar dacă oaspeții ar fi neașteptați. Nu ni se spune cum L-a recunoscut Isus pe Zacheu, așa ca să poată să-l cheme pe nume. De fapt, este posibil ca cineva din martorii de față să-I fi spus, dar este mult mai probabil că aceasta este o ocazie de cunoaștere supranaturală asemănătoare cu aceea ilustrată în Ioan 1,47. Isus știa că va fi mai mult decât binevenit. Zacheu dorise mult să aibă un prilej de a-L „vedea pe Isus” (Luca 19,3), și el trebuie să se fi simțit foarte onorat și să-i fi făcut foarte mare plăcere să Îl găzduiască pe acest mare Învățător în casa sa. Isus cunoștea toate acestea și a mers în casa strângătorului de biruri cu scopul anumit de a-l învăța calea Împărăției (DA 556).

Luca 19:6

6. Cu bucurie. Literal, „bucurându-se”, de la grecescul *chairō* (vezi la cap. 1,28).

Luca 19:7

7. Cârteau. Gr. *diagogguzzo*, o formă emfatică a lui *gogguzo*, tradus și el „cârteau” (vezi la Matei 20,11; Luca 5,30). Erau fără îndoială în mulțime mulți cetățeni din Ierihon care faptic fuseseră jefuiți de Zacheu sau de agenții lui și în consecință îl considerau un hoț.

Luca 19:8

8. A stat. Se pare că Zacheu umbla împreună cu Domnul Isus, dar auzind protestele furioase ale mulțimii (v. 7) s-a întors pentru a întâmpina pe acuzatorii săi și s-a adresat lui Isus.

Jumătate din avuția mea. Dispoziția de a se lipsi de averea pe care o adunase pe nedrept era una din cele mai bune dovezi cu puțință pe care le-ar fi putut da cu privire la convertirea sa. „Nici o pocăință nu este adevărată dacă nu lucrează reformă” (DA 555). Comparați lucrarea voioasă, de bună voie a lui Zacheu, cu refuzul tânărului fruntaș bogat de a se despărți de averea sa chiar și când a fost invitat să facă așa (vezi la Matei 19,21.22). Experiența lui Zacheu era dovada că un bogat ar putea să intre în Împărăția cerului (vezi la Matei 19,23-26).

Săracilor. La iudei îngrijirea de săraci era considerată un act de evlavie și de religie aplicată. Dumnezeu dăduse instrucțiuni specifice cu privire la îngrijirea lor (vezi Levitic 19,10.15; 25,35-43; Estera 9,22; Romani 15,26; vezi la Matei 5,3).

Dacă am năpăstuit pe cineva. [„Prin acuzație mincinoasă”, KJV]. Zacheu începuse deja să facă restituiri din câștigurile lui luate pe nedrept (vezi la v. 3). Acum era pe punctul de a face o încercare deplină și sistematică să redea tot ce câștigase pe nedrept. Aceasta era mai mult decât ceea ce cei mai aprigi învinuitori ai lui din gloată, preoții, cărturarii și Fariseii, ar fi putut spune despre purtarea lor. Traficul de la Templu le oferea un prilej nelimitat de a-i înșela pe toți aceia care veneau la închinare (vezi la Matei 21,12).

Dau înapoi împătrit. Acolo unde restituirea era voluntară, legea lui Moise cerea doar o adăugare la datorie a unei cincimi din suma luată (vezi Levitic 6,5; Numeri 5,7). O înapoiere împătrită era una din penalitățile extreme pentru jaf intenționat urmat de pierderea bunurilor (vezi Exod 22,1; vezi la 2 Samuel 12,6). De obicei, suma dată înapoi era dublul celei luate, dacă proprietatea originală sau suma de bani era și ea recuperată (Exod 22,7). Suma pe care o făgăduia Zacheu să o dea înapoi era dovada cea mai bună că el încercase o schimbare a inimii.

Luca 19:9

9. Astăzi. Probabil rostită cu referire la hotărârea reflectată de mărturisirea și făgăduința lui Zacheu (v.

8), având în vedere transformarea care avusese loc în viața lui.

Casa aceasta. Membrii casei lui Zacheu aveau folos de pe urma hotărârii pe care el o luase.

Și el. Vezi cap. 13,16. Societatea iudaică îl tăiașe pe Zacheu din cartea responsabilității. Ea îl înfierase ca „păcătos” (vezi cap. 19,7) și deci ineligibil pentru răsplătirile pe care iudeii considerau că le vin în mod automat tuturor descendenților literalii ai părintelui Avraam. Într-un limbaj pe care toți îl puteau înțelege, Isus îl citește acum în cartea favoarei divine. Pentru concepția iudaică a importanței și valorii descendenței literale din Avraam vezi la Matei 3,9; Ioan 8,39.

Luca 19:10

10. Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

Să caute și să mântuiască. Vezi la Matei 1,21; 10,6; Luca 15,6.9.20.

Ce era pierdut. Vezi la Matei 1,21. Cineva ar fi putut să aștepte aici expresia „cei care erau pierduți” însemnând toți păcătoșii. Dar Isus a venit să recupereze nu numai pe un om, dar și tot ce se pierduse prin păcatul omului. Lumea însăși va fi adusă din nou la frumusețea edenică locuită de un neam de oameni fără păcat și tot „ce era pierdut” va fi restatornicit „la vremile așezării din nou a tuturor lucrurilor” (Fapte 3,21).

Luca 19:11

11. Pe când ascultau ei. [Omul de neam mare și cei zece poli, Luca 19,11-28. Cf. la Matei 25,14-30; despre parabole vezi p. 203–207]. Cuvintele acestea leagă strâns parabola polilor cu ceea ce a spus Isus în casa lui Zacheu (vezi v. 9.10). Aceasta a fost dată probabil în casa sau în apropierea casei lui Zacheu în Ierihon sau poate puțin mai târziu la o oprire pentru odihnă pe drumul de la Ierihon la Betania, la o distanță de vreo 15 mile. Acum era probabil săptămâna dinaintea Paștelui anului 31 d.Hr. Pentru fundalul, împrejurările și evenimentele care au precedat imediat darea acestei parabole vezi la Matei 20,17.

A mai spus. [„A adăugat și a spus”, KJV]. Aceasta reflectă un idiom tipic ebraic folosit în altă parte în NT, un idiom văzut cel mai bine în greaca ebraistică originară sau în ebraica însăși (Luca 20,11.12; Fapte 12,3; etc. ; vezi și Geneza 4,2; 8,12; 25,1; Iov 29,1).

Aproape de Ierusalim. În ciuda a tot ceea ce le spusese Isus cu privire la suirea Sa la Ierusalim pentru a muri (vezi la Matei 16,21; 20,17-19; Marcu 9,31; Luca 18,31), ucenicii încă mai credeau din inimă că El urma să fie aclamat ca împărat al lui Israel și că va accepta tronul lui David. Nădejdea aceasta falsă îi mânăse la dese certuri între ei cu privire la cine va fi cel dintâi în împărăție (vezi la Marcu 9,33-40; Matei 20,20). Cu un an mai înainte se făcuse o încercare populară în Galilea să-L încoroneze pe Isus ca împărat (vezi la Matei 14,22; Marcu 6,42; Ioan 6,15; DA 337, 378). Sentimentul popular favoriza tot mai mult o astfel de procedare și ucenicii încurajau acum fără îndoială propunerea, așa cum făcuseră și cu ocazia mai timpurie. Temeiul acestei concepții greșite în ce privește obiectivele lui Hristos era falsă nădejde mesianică împrăștiată de către rabini care, care la rândul ei, era întemeiată pe o falsă interpretare a profețiilor mesianice din VT (vol. IV, p. 26-34; vezi la Luca 4,19; cf. Romani 11,25; 2 Corinteni 3,14-16).

Ei credeau. [„Pentru că ei credeau”, KJV]. Falsa concepție cu privire la împărăția mesianică păstrată cu mare grijă și de ucenicii lui Isus ca și concetățenii lor în general, a oferit ocazia pentru nararea acestei parabole. Ucenicii așteptau cu încredere că împărăția va fi așezată în timpul Paștelui care venea. Paștele comemora eliberarea lui Israel din Egipt și mai mult decât oricare altă sărbătoare națională, marca nașterea națiunii ebraice.

Împărăția lui Dumnezeu. Pentru adevărata natură a împărăției lui Hristos vezi la Matei 3,2.3; 4,17; 5,2; pentru concepția falsă cu privire la ea, vezi la Luca 4,19. Fiecare din parabolele lui Hristos a fost spusă pentru a ilustra un adevăr aparte legat de împărăția Sa, cel mai adesea cu privire la împărăția harului divin în inima oamenilor dar și, ca aici, cu privire la statornicirea împărăției slavei.

Are să se arate îndată. Fiecare pas în direcția Ierusalimului sporise tulburarea ucenicilor. Ei erau acum la nu mai mult de 17 mile depărtare de el. Probabil se considerau în marșul triumfal spre Ierusalim pentru a lua în stăpânire împărăția și a-L așeza pe Învățătorul lor pe tronul lui Israel. Diferite observații pe care Isus

le făcuse de curând ei le-au interpretat ca fiind dovezi concludente că lucrurile urmau să fie așa (vezi la cap. 18,31).

Luca 19:12

12. Un om de neam mare. Evident, Isus Se reprezintă aici pe Sine. Este o asemănare izbitoare între parabola aceasta, cunoscută de obicei ca parabola polilor și aceea a talanților relatată în Matei 25,14-30. Mai sunt și deosebiri de asemenea izbitoare. Unii au propus că acestea sunt două relatări diferite ale aceleiași istorisiri originare, dar deosebirile parabolilor însele și împrejurările în care ele au fost date fac concluzia aceasta imposibilă pentru cineva care crede în inspirația scriitorilor Bibliei (vezi al Matei 25,14). Pentru asemănările dintre cele două parabole vezi comentariul la parabola cu talanții (Matei 25,14-30). Comentariul de aici din Luca se ocupă, în cea mai mare parte, cu aspecte ale parabolei polilor care se deosebesc de acelea din parabola talanților.

S-a dus într-o țară îndepărtată. Poate că Isus Și-a întemeiat parabola pe unul sau mai multe incidente istorice pe care ascultătorii Săi le cunoșteau foarte bine (vezi la cap. 15,4). Cel dintâi incident sugerat ca o posibilitate este o călătorie făcut de Irod cel Mare la Roma în anul 40 î.Hr. pentru a se opune pretențiilor lui Antigona și ca să obțină ca el să fie numit împărat al Iudeii. Senatul roman a respins pretențiile lui Antigona și l-a confirmat pe Irod ca împărat (Iosif Antichități, xiv, 14,1-5 [370-389]; Război 1.14. 2-4 [279 -285]). Dar o paralelă mai apropiată cu parabola se află în al doilea incident sugerat adesea ca o bază istorică pentru parabolă. Aceasta este o călătorie la Roma făcută de Arhelau, fiul lui Irod cel Mare, care s-a dus să-și asigure confirmarea moștenirii făcută lui de tatăl său în regatul Iudeii. Dreptul la titlul regal i-a fost tăgăduit de Cezar August (Iosif Antichități, xvii.8.1; 9.3; 11, 4; Război, ii, 1.1 [1-3]; 6, 1-3 [80-97]).

Și să se întoarcă. Vezi la Matei 20,14.

Luca 19:13

13. Zece din robii săi. [„Cei zece servi ai săi”, KJV]. Sau, „zece servi ai săi”. „Servii” de aici reprezintă pe ucenici și pe toți creștinii, cărora Hristos le-a încredințat interesele Sale de aici de pe pământ în cursul lipsei Sale, fiind într-o „țară depărtată”(vezi la Matei 16,19). Nu există nici o semnificație deosebită în numărul „zece” pe care Isus l-a folosit în mod obișnuit ca un număr rotund (vezi la Luca 15,8).

Poli. [„Lire”, KJV; „Talanți”, G. Gal.]. Gr. mnai, un cuvânt derivat de la ebr. maneh, „mina” (vezi vol. I, p. 163, 167). Pe vremea lui Hristos mna sau „lira” valora 10,37 dolari (vezi p. 49). Era a 1/60 parte dintr-un talant de argint și valora 100 de drahme (vezi la cap. 15,8). Valoarea de cumpărare a acelei cantități de argint ar fi, natural, mult mai mare decât astăzi, pentru că un pol era echivalentul salariului a 100 de zile (vezi la Matei 20,2). Fiecare serv a primit un „pol”. Comparați talanții din parabola cu talanții (vezi la Matei 25,15).

Puneți-i în negoț până mă voi întoarce. [„Ocupați-vă cu ei până vin”, KJV; „Negustoriți cu ei până voi veni”, G. Gal.]. Cuvântul „ocupați” înseamnă aici a face negoț (vezi Luca 19,15; cf. Ezechiel 27,9.16.19.21.22). Suma de 10,37 dolari pare foarte mică pentru ca un „om de neam mare” să o atribuie unuia din „servii” săi drept capital. Chiar și „stăpânul” se referă la ea, la revenirea lui, ca fiind „foarte puțin” (Luca 19,17). Totuși, acesta era un mijloc de a pune la probă capacitatea fiecărui serv, cu scopul de a-i atribui răspunderi mai mari mai târziu. Cuvintele „până mă voi întoarce” arată că omul de neam mare anticipa că va fi plecat pentru o perioadă de timp nedefinită. Prin cuvintele acestea Isus lasă să se înțeleagă că și El va fi plecat pentru o perioadă considerabilă de timp.

Luca 19:14

14. Cetățenii lui îl urau. În aplicarea parabolei la Împărăția cerului (v. 11), omul de neam mare reprezintă pe Isus și „cetățenii” îi reprezintă pe iudei. Ura iudeilor față de Isus era cu totul fără cauză (vezi la Psalmii 69,4; Ioan 1,11). Cu privire la motivele urii lor vezi la Ioan 6,60.61.66.

Nu vrem. Iudeii nu doreau să Îl accepte pe Hristos ca împărat al lor. Când au declarat înaintea lui Pilat: „N-avem împărat decât pe Cezarul” (Ioan 19,15), lepădarea din partea lor a lui Hristos era deplină.

Luca 19:15

15. Când s-a întors înapoi. Parabola cu talanții redă experiența slujitorilor în timpul absenței

stăpânului lor (Matei 25,16-18) și, de asemenea, menționează că înapoierea stăpânului a avut loc „după multă vreme” (v. 19).

A spus să cheme pe robii aceia. Matei adaugă că scopul stăpânului când i-a chemat a fost ca să cerceteze socotelile. Omul de neam mare dorea să știe cum se dovediseră servii ca administratori ai proprietății sale și plănuia să le atribuie răspunderi ca slujbași în împărăția sa, fiecăruia după destoinicia de care dăduse dovadă.

Luca 19:16

16. Cel dintâi. Comparați Matei 25,20. Aici sunt relatate numai experiențele a trei din acești zece slujitori, ca exemple de diferite grade de succes. Cel dintâi a avut mult de raportat, al doilea a avut ceva de raportat, iar al treilea n-a avut nimic de raportat. În parabola talanților n-au fost la început decât trei slujbași și toți trei au fost chemați.

Polul tău. Fiecare din servitori recunoaște că „polul” încredințat lui este mai departe proprietatea stăpânului său.

A mai adus zece poli. [„A mai câștigat zece lire”, KJV]. Literal, „am lucrat în adăugire zece poli”, sau „au mai câștigat în plus zece poli”. Câștigul a fost de 1000 la sută la capitalul investit. Capitalul fiind cam 10,37 dolari (vezi la v. 13), profitul s-a ridicat la aproape 103,70 dolari. Cel dintâi slujitor avea 11 poli sau cam 114,07 dolari, care era echivalent cam cu salariul a 1100 zile (vezi la v. 13). Cel dintâi serv dăduse dovadă de o neobișnuită iscusință în întreprinderi comerciale și aceasta dădea dovadă de devotarea lui față de stăpânul său și de sârguință în lucrările sale.

Luca 19:17

17. Rob bun. Servul din parabola cu talanții este numit și „credincios” și bun (vezi Matei 25,21). Probabil nu este intenționată nici o deosebire, deoarece „stăpânul” caută de îndată să laude pe cel dintâi servitor pentru faptul că fusese credincios „în foarte puțin”. Pentru comentariu vezi la Matei 25,21.

Cârmuirea a zece cetăți. [„Stăpânirea peste zece cetăți”, KJV]. Destoinicia administrativă a celui dintâi serv demonstrase că se putea avea încredere în el să i se poată încredința treburile unei mici provincii din împărăția stăpânului său. El nu a fost dat la o parte din lucrare sau pensionat și nici nu i s-a dat vreo răsplătire materială. Ci, răsplătirea lui a constat din răspunderi mai mari și din promovarea la o poziție mai înaltă și fără îndoială la un rang superior. El izbutise în chip eminent la examen (vezi la Luca 19,13; vezi și la Matei 25,21).

Luca 19:18

18. Cinci poli. Sau un profit de 500 la sută (vezi la v. 17). Al doilea serv avea acum cu totul șase „poli” sau cam 62,22 dolari.

Luca 19:19

19. Cinci cetăți. Promovarea lui era proporțională cu capacitatea de care dăduse dovadă (vezi la v. 17).

Luca 19:20

20. A venit un altul. Adică, altul din cei zece (Luca 19,13; cf. Matei 25,24).

Iată-ți polul. În parabola talanților servul al treilea a zis: „Iată-ți ce este al tău” (vezi la Matei 25,25).

L-am păstrat învelit. El se îngrijise bine de polul încredințat lui; nici nu-l pierduse nici nu-l irosise.

Ștergar. Gr. soudarion, de la latinescul sudarium, de la rădăcina sudor, „sudoare”. „Ștergarul” era o cârpă de șters sudoare sau batistă de vreun fel oarecare folosită ca parte în garderoba personală. În papirusuri se face mențiune de soudarion ca parte din zestrea unei mirese.

Luca 19:21

21. M-am temut de tine. Cauza fundamentală a temerii acestui serv era însăși propria lui atitudine

greșită față de stăpânul său, care pe cât se pare aștepta ca fiecare să facă tot ce putea mai bine și nici un pic mai puțin. Se vede că servul era leneș. Punerea la încercare la care îl pusese „omul de neam mare” era de așa fel că dacă prilejul ar fi fost folosit l-ar fi făcut să biruiască aceste trăsături.

Aspru. Gr. *austeros*, literal „aspru” la gust”, deci „aspru”, „sever” sau „dur”. Cum ar fi putut lenevia acestui serv să atragă altceva decât o astfel de reacție de la stăpân?

Ce n-a pus. Servul zice de fapt: „În orice caz ai fi luat tot ce aș fi câștigat și n-aș fi avut nici o răsplătire pentru strădaniile mele. Așa că la ce folosește să-mi bat capul? „Răsplătirile date celui dintâi și celui de al doilea serv erau o dovadă că greșeala era de partea celui de al treilea serv și nu de parte stăpânului său (vezi la Matei 25,24).

Luca 19:22

22. După cuvintele tale. [„După gura ta”, KJV; „Din cuvintele tale”, G. Gal.]. Nu era nevoie de o cercetare în plus a faptelor. Al treilea serv se dovedise cu totul nevrednic de încredere. Aceia care aruncă mereu asupra altora vina lipsei lor de succes anunță prin aceasta lămurit propriile lor defecte de caracter. Ei arată lămurit că nu li se pot încredința răspunderi mai mari de nici un fel.

Judeca. Sau, „osândi” (vezi la Matei 7,1)

Rob rău. [„Slugă nelegiuită”, KJV; „Slugă vicleană”, G. Gal.]. El abuzase de încrederea stăpânului său și neglijase ocazia care îi fusese pusă la îndemână pentru a izbândi. Aceia care nu fac nimic cu talanții încredințați lor sunt, înaintea cerului, „răi” [„nelegiuiți”] și vor culege cu siguranță răsplata celor nelegiuiți. În parabola cu talanții al treilea serv este muștrat pentru că era „leneș” ca și nelegiuit [„rău”] (vezi la Matei 25,26).

Știi. Restul versetului ar putea să fie considerat ca interogativ: „Știi?” Neizbânda acestui serv nu se datora neștiinței, ci leneviei. El știa mai bine. El știa că stăpânul său va cere o socoteală strictă de felul cum a fost folosit prilejul dat lui și dacă știa, de ce n-a făcut nimic pentru aceasta_ Stătea în puterea lui să facă. În aceasta sta vina lui.

Luca 19:23

23. Atunci de ce? Întrucât știa la ce are să se aștepte al întoarcerea stăpânului său, cel puțin ar fi trebuit să lase banii să lucreze ei înșiși. De ce a acceptat banii de prima dată dacă nu avea de gând să facă ceva cu ei? Ei ar fi putut să fie dați unui alt serv care ar fi făcut ceva de valoare cu ei.

Zarafi. [„Bancă”, KJV]. Gr. trapeza, „masă”; aici referindu-se la masa schimbătorilor de bani, deci „bancă” (vezi Matei 21,12; Marcu 11,15; Ioan 2,15). Cuvântul nostru „bancă” are origine asemănătoare, fiind derivat de la italianul banca, însemnând „bancă”, „masă” sau „tejghea”. Ar fi fost nevoie de un efort mic din partea servului spre a duce banii la unul din cetate care dădeau bani cu împrumut. Deci, purtarea lui nu numai că l-a dovedit că este neînțelept și leneș; ea părea să arate că el plănuise în chip deliberat să lipsească pe stăpânul său de profitul îndreptățit (vezi la Matei 25,27).

Dobândă. Aici nu este intenționat înțelesul de dobândă exorbitantă. Pentru învățăturile Bibliei cu privire la luarea de camătă la banii împrumutați, vezi la Exod 22,25.

Luca 19:24

24. Celor ce erau de față. Probabil unul din însoțitorii omului de neam mare, alții decât servitorii. A „sta” lângă, sau înaintea unui superior însemna a fi în slujba lui (vezi 1 Regi 10,8; vezi la Daniel 1,19).

Luați-i. Se pare că nu s-a aplicat nici o pedeapsă în afară de pedeapsa negativă de a i se cere să înapoieze capitalul nefolosit încredințat lui (vezi la v. 26).

Dați-i celui. Polul nefolosit a fost dat celui dintâi servitor, nu atât de mult ca o răsplătă cât pentru că dăduse dovadă că el va face mai mult cu el decât alții. Era doar o bună afacere din partea omului de neam mare să-și pună banii și treburile în mâinile celor care au folosit cel mai bine prilejurile astfel acordate lor. Cel dintâi slujitor avea acum cu totul 12 poli sau cam 124,44 dolari. Aceasta era de două ori cât avea acum

al doilea slujitor. Se pare că împăratul n-a cerut nici înapoierea capitalului, nici a dobânzii, ci le-a lăsat în mâinile acestor oameni pentru a continua să lucreze cu ele (cf. Matei 25,28).

Luca 19:25

25. I-au zis ei. Nu este cu totul clar dacă „ei” sunt însoțitorii omului de neam mare (vezi la v. 24) care protestau față de el sau cei care ascultau narațiunea paralelă, care protestau față de Isus Însuși. În cazul din urmă acest întreg verset (v. 25) ar fi de natura unei paranteze.

Luca 19:26

26. Celui ce are. [„Oricui”, KJV]. Pentru comentariul la principiul enunțat aici în forma unui paradox vezi la Matei 13,12; 25,27. Aceasta este explicația omului de neam mare pentru darea „polului” nefolosit omului care avea mai mult decât oricare din semenii săi slujitori.

Se va lua. Aici sluga leneșă este lipsită doar de capitalul care-i fusese încredințat. Corespunzătorul său din parabola cu talanții a fost pedepsit cu asprime (vezi la Matei 25,30).

Luca 19:27

27. Vrajmașii mei. Adică, aceia care se răsculasera în absența omului de neam mare, și căutaseră să-l împiedice de să-și primească împărăția (vezi la v. 14)

Tăiați-i. [„Ucideți-i”, KJV]. Gr. katasphazo, „a măcelări”. Se pare că aceia care se opuseseră omului de neam mare nu se schimbaseră. Ei încă se mai împotriveau stăpânirii lui și singura cale pentru a ocroti pacea și siguranța împărăției era de a o sfârși cu ei odată și pentru totdeauna.

Luca 19:28

28. Se suia. Adică de la Ierihon din valea Iordanului (vezi la v. 11). În cam 17 mile drumul urcă peste 3000 de picioare (vezi la cap. 10,30). Grabnica tranzacție a raportului lui Luca de aici pare să îngăduie numai un mic interval de timp între incidentele din Ierihon (v. 1-28) și intrarea triumfală (v. 29-44).

Luca 19:29

29. Când. [Intrarea triumfală, Luca 19,29-44 = Matei 21,1-11 = Marcu 11,1-11 = Ioan 12,12-19. Comentariu major: Matei]. Numai Luca narează punctul culminant al intrării triumfale care a avut loc pe creasta Muntelui Măslinilor (v. 41-44)

Luca 19:33

33. Stăpânul. [„Stăpânul”, KJV]. Numai Luca notează că proprietarii măgăriței și măgărușului (vezi Matei 21,1) i-au întrebat pe cei doi ucenici trimiși să-i aducă.

Luca 19:37

37. S-au apropiat. Adică pe povârnișul către Ierusalim de pe Muntele Măslinilor.

Pogorâșul. Adică, în jos în Valea Chedron, pe partea cealaltă a ei, pe care era situat Ierusalimul.

Plină de bucurie, a început să laude pe Dumnezeu. Psalmul 122 era un psalm favorit, folosit de către peregrini care ajungeau să poată vedea turnurile Ierusalimului și cuvintele lui erau cu adevărat potrivite: „Picioarele noastre stau în porțile tale, Ierusalime!” (Psalmii 122,2.7; vezi DA 76). Ocazia acesta, când aceia care Îl însoțeau pe Isus credeau că El urma ca în curând să fie încoronat ca împărat al lui Israel, era fără îndoială marcată de o bucurie fără precedent.

Luca 19:38

38. Pace în cer. Comparați cap. 2,14.

Luca 19:39

39. Unii Farisei. Numai cu o noapte mai înainte, conducătorii lui Israel se consfătuiseră să-L omoare pe Isus. Apoi Iuda s-a întâlnit cu ei pentru prima dată, mâniat de mustrarea subînțeleasă pe care o primise în casa lui Simon din Betania (DA 558, 563, 564; vezi la Matei 21,1). Pentru ca mari mulțimi să părăsească serviciul de la Templu în favoarea uneia scurte priviri la Isus (DA 571), mai ales când sezonul Paștelui era

aproape, era o teribilă prevestire de rău cu privire la pierderea puterii de către conducătorii religioși ai națiunii, care acum se temeau că Isus va permite ca mulțimea să-L încoroneze ca împărat (DA 572).

Învățătorule. Un termen folosit la adresarea către Isus, chiar și de către vrăjmașii Săi. Conducătorii refuzau să admită ce credea poporul de rând, că Isus era cel puțin „prooroc” (cf. Matei 21,11). Termenul de „învățător” nu implica nici o recunoaștere de putere sau autoritate divină.

Luca 19:41

41. S-a apropiat. Adică, în văzul cetății Ierusalim, care se găsea la apus dincolo de îngusta Vale Cedron.

A văzut-o. De pe creasta Muntelui Măslinilor (GC 17) putea fi văzută întreaga cetate, inclusiv Templul. Muntele Măslinilor era cu vreo 300 de picioare mai înalt decât Templul. De asemenea, Golgota putea fi văzută nu departe de Poarta oilor, care era aproape de colțul de nord – est al cetății (DA 576). Frumusețea strălucitoare a Templului, a cupolei lui de marmură albă și aurite lucind în lumina reflectată a soarelui de după-amiază târziu, trebuie să fi fost cu adevărat o priveliște inspiratoare pentru iudei (vezi DA 575). Mândria și bucuria umplea în mod natural inima adevăraților fii și a adevăraților fiice ale lui Israel când zăreau primele scipiri din Cetatea Sfântă. Dar aici Isus a plâns așa încât putea fi auzit, deoarece El putea vedea ceea ce mulțimea nu putea vedea, soarta îngrozitoare a Ierusalimului din partea oștirilor romane la mai puțin de 40 de ani după aceea.

Luca 19:42

42. Lucrurile. Adică, lucrurile pe care conducătorii și poporul aveau nevoie să le cunoască pentru a abate calamitatea și a asigura pacea și prosperitatea. „Lucrurile” acestea erau cerințele pe care Dumnezeu aștepta ca iudeii să le împlinescă așa încât să-i poată onora pe deplin ca națiune și să-i facă reprezentanții Săi față de națiunile de pe pământ. Pentru o schemă a destinului glorios pe care Dumnezeu îl trasase pentru Israel vezi vol. IV, p. 26-30. Pe deoparte Isus vedea clar ce ar fi putut să fie și pe de alta, ceea ce avea să fie (vezi DA 576).

Acum ele sunt ascunse. Adică, nu urmau să se împlinescă.

Luca 19:43

43. Vor veni peste tine zile. Cu previziune divină ochiul lui Isus străbate viitorul și vede oștirile Romei înconjurând cetatea Ierusalim și pustiind-o. După aceea El a discutat pe scurt viitorul Ierusalimului cu câțiva din ucenicii Săi două zile mai târziu, pe panta apuseană a Muntelui Măslinilor (Marcu 13,3; vezi la Matei 24,15.20).

Vrăjmașii tăi. În cazul acesta romanii (vezi la cap, 21,20).

Șanțuri. Gr. charax, „stâlp”, „meterez” sau „întăritură”. Iosif (Război, vi.2; ix.2; ix.4 la xii.2 [262-265; 356.357; 466 -511] descrie în amănunt împlinirea acestei profeții. La asedierea Ierusalimului, romanii au construit la început metereze de pământ întărite cu lemne, dar când iudeii le-au distrus, romanii le-au înlocuit cu un zid.

Te vor împresura. Romanii au împresurat Ierusalimul și l-au constrâns la supunere prin foame. Când foametea a ajuns la punctul de a mâna pe locuitori la panică, legiunile romane au luat cetatea cu asalt și au cucerit-o.

Luca 19:44

44. Una cu pământul. Vezi la Matei 24,2.

Piatră pe piatră. Poate că aici o figură hiperbolică de vorbire indicând o nimicire deplină.

Cercetată. Vezi la Psalmii 8,4; 59,5. Adică, pentru păcatele națiunii, mai ales lepădarea din partea lor a solilor milei pe care Dumnezeu li i-a trimis din timp în timp (vezi la Matei 23,34.35). Răsplata pentru toate aceste fărădelegi urma să vină „peste neamul acesta” (vezi la Matei 23,36.37; Luca 19,41).

Luca 19:45

45. A intrat în Templu. [A doua curățire a Templului, Luca 19,45-48 =Matei 21,12-17 = Marcu 11,15-19. Comentariu major: Matei].

Și cumpărau în el. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte. Vezi la Matei 21,12.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1, 2 DA 552

1–10 DA 552–556

3 DA 553

5 COL 236

5–7 DA 554

8 5T 339

8–10 DA 555

9 DA 556

10 AA 467; CSW 69; CT 29; Ev 462; FE 183, 199, 206; LS 246; MH 105, 448; ML 300; MM 301; 2T 27, 224, 467; 3T 49; 4T 377; 5T 603; 8T 310

13 CS 116; CT 309; FE 229; 2T 668; 3T 386

14 PK 140; TM 467

16 CS 111; 9T 58

16–20 2T 285

20 CS 125; FE 83; 3T 57; 5T 465; 6T 434; 8T 55

20–23 CS 40

29–44 DA 569–579

37–40 EW 109; TM 104

39, 40 DA 572

40 CW 38; EW 244; GC 404; SR 373; 1T 57; 5T 462; 8T 55

41 DA 575, 577, 587; GC 18, 21; 1T 505; 4T 191; 5T 72, 258, 346; 8T 32

42 COL 302; DA 576; TM 410; 4T 187; 5T 73, 76, 77, 258

42–44 DA 577; GC 17

44 COL 302; DA 235, 626; GC 315, 316; LS 412; TM 402; 4T 187, 191; 5T 72; 6T 315, 426; 9T 97

45–48 DA 589–592

Luca 20:1

1. Într-una din acele zile. [Conducătorii pun la îndoială autoritatea lui Isus, Luca 20,1-8 = Matei 21,23-27 = Marcu 11,27-33. Comentariu major: Matei].

Luca 20:6

6. Ne va ucide cu pietre. [„Ne va lovi cu pietre”, KJV]. Adică, ne va ucide cu pietre.

Luca 20:7

7. Nu știu. [„Nu puteau să spună, KJV]. Literal, „nu știau”.

Luca 20:9

9. Un om. [Vierii nelegiuți, Luca 20,9-19 = Matei 21,33-46 = Marcu 12,1-12. Comentariu major: Matei].

Pentru multă vreme. Un amănunt notat numai de Luca.

Luca 20:11

11. A mai trimis un rob. Literal, „el a adăugat de a trimite încă unul”, un idiom strict ebraic transferat în textul grec (vezi la cap. 19,11).

Luca 20:12

12. L-au rănit. Gr. traumatizo, de la substantivul trauma (vezi la cap. 10,34).

Luca 20:13

13. Ce să fac? Un alt amănunt păstrat numai de Luca.

Luca 20:16

16. Nicidecum. [„Dumnezeu să ferească”, KJV], Literal, „să nu fie”, însemnând, ca să zicem așa, „departe gândul acesta”. Cuvântul „Dumnezeu” [KJV] nu apare în textul grec. Această puternică exclamație a fost rostită când Fariseii au recunoscut în parabolă un tablou al propriei lor soarte (vezi COL 295).

Luca 20:18

18. Îl va spulbera. Sau, „îl va zdrobi în fărâməturi”.

Luca 20:19

19. Preoții cei mai de seamă. Pentru comentariu vezi la Matei 21,23.

Chiar în ceasul acela. Ei erau hotărâți să forțeze rezolvarea problemei cu Isus (vezi Matei 21,46).

Priceuseră. Acesta era motivul mâniei lor imediate.

Luca 20:20

20. Pândească. [Plătirea birului către Cezar, Luca 20,20-26 = Matei 22,15-22 = Marcu 12,13-17. Comentariu major: Matei]

Iscoditori. Probabil aceștia erau, în cazul de față, studenți în teologie de la seminarul din Ierusalim (vezi DA 601). Pentru întâlniri anterioare între Isus și spioni trimiși de Sinedriu vezi la cap. 11,54.

Se prefăceau. [„Simulau”, KJV]. Sau „pretindeau”.

Să-L prindă cu vorba. [„Să apuce din cuvintele Lui”, KJV]. Ei „pândeau”, după ceva care să stea la judecată, așa că Isus să nu poată fi în stare să scape din uneltirile lor sinistre împotriva vieții Lui.

Luca 20:22

22. Bir. [„Tribut”, KJV]. Gr. phoros, impozitul anual fixat, strâns fie pe proprietate, fie asupra persoanei.

Luca 20:24

24. Un ban. Un dinar roman (vezi p. 49; vezi la Matei 20,2).

Luca 20:26

26. Nu L-au putut prinde. Ei n-au fost în stare să găsească un cuvânt ca dovadă împotriva lui Isus (vezi la v. 20). El le-a scăpat printre degete și când a făcut lucrul acesta a rostit principiul fundamental care guvernează răspunderile creștinismului față de autoritățile civile.

Luca 20:27

27. Unii din Saduchei. [Căsătoria și învierea, Luca 20,27-38 = Matei 22,23-33 = Marcu 12,18-27. Comentariu major: Matei].

Luca 20:35

35. Să aibă parte. [„Să obțină”, KJV]. Adică, „să ajungă la” sau „să aibă parte de”.

Luca 20:36

36. Fii ai învierii. O expresie idiomatică ebraică transferată în textul grec și aici paralelă cu expresia „fii ai lui Dumnezeu”. „Fii ai învierii” înseamnă, pur și simplu, aceia care sunt înviați dintre morți. Lor le-a fost dată viață din nou de către aceeași putere care le-a dat viață la origine. Întreaga lor ființă a fost reconstituită pentru viață într-o lume nouă.

Luca 20:39

39. Unii dintre cărturari. [Porunca cea mare, Luca 20,39.40 = Matei 22,34-40 = Marcu 12,28-34. Comentariu major: Marcu].

Luca 20:41

41. Isus le-a zis. [Isus aduce la tăcere pe criticii Săi, Luca 20,41-44 = Matei 22,41-46 = Marcu 12,35-37. Comentariu major: Matei]

Luca 20:42

42. În cartea Psalmilor. Numai Luca face observația că citatul este din cartea Psalmilor.

Luca 20:45

45. În auzul întregului norod. [„În audiență”, KJV]. [Vaiuri aspra cărturarilor și Fariseilor, Luca 20,45-47 = Matei 23,1-39 = Marcu 12,38-40. Comentariu major: Matei]. Adică, „în cursul”; cu alte cuvinte, în timp ce cărturarii și Fariseii ascultau de El.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–19 DA 593–600

20–22 DA 601

20–47 DA 601–609

21 DA 602

22–25 DA 725

23–25 DA 602

35, 36 GC 482; MM 101

40 1T 57

45–47 DA 610–620

Luca 21:1

1. Isus Și-a ridicat ochii. [Paralele văduvei, Luca 21,1-4 = Marcu 12,41-44. Comentariu major: Marcu].

Luca 21:5

5. Vorbeau unii despre Templu. [Semnele revenirii lui Hristos, Luca 21,5-38 = Matei 24,1-51 = Marcu 13,1-37. Comentariu major: Matei].

Daruri. Probabil, „daruri” făcute pentru a înfrumuseța Templul, ca de pildă vița de vie din aur a lui Irod, la intrarea lui (Iosif, Antichități xv. 11.3; cf. DA 575).

Luca 21:7

7. Se vor întâmpla. Literal, „sunt aproape să se întâmple”.

Luca 21:9

9. Îndată. Gr. eutheos, „imediat” sau „îndată”. În felul acesta Isus spunea, de fapt, „sfârșitul nu este îndată”.

Luca 21:12

12. Înainte de toate acestea. Luca include aici (v. 12-16) o parte din predica de pe Muntele Măslinilor care nu dată de către Matei, probabil pentru că aceasta din urmă relatase de fapt același fir de gândire aproape în aceleași cuvinte, dintr-un discurs mai timpuriu. Pentru comentariu la v. 12-16 vezi al Matei 10,17-21.

Luca 21:13

13. Vi se vor întâmpla. Vezi la Matei 13,9.

Luca 21:14

14. Să nu vă gândiți. [„Meditați”, KJV]. Gr. promeltao, „a exercita mai dinainte”. Aceasta se referă probabil la a trece încă o dată asupra unui discurs cu care oratorul ar fi vrut să fie mai familiar. Când își făceau apărarea înaintea împăraților și dregătorilor, ucenicii nu urmau să aibă anumite discursuri fixe pe care ar fi putut să le spună pe dinafară. Pentru motivul îndemnelui lui Hristos vezi la Matei 10,19.20).

Luca 21:18

18. Nici un păr. Făgăduința aceasta nu este o garanție universală de imunitate față de martiraj, deoarece Isus tocmai spusese că unii vor fi dați la moarte (vezi v. 16). Poate aici înseamnă că stăpânitorii care târăsc pe creștini la judecată nu vor avea putere asupra lor decât atunci când Dumnezeu le va permite (vezi Ioan 19,11; Fapte 5,35-58). Sau, cuvintele lui Hristos ar putea fi intenționate să se refere la rezultatul ultim și nu la perspectivele imediate ale acestei lumi și înseamnă că stăpânitorii pământului nu pot avea nici o putere asupra stării veșnice a cuiva (vezi Ioan 10,28.29; vezi la Matei 10,28.30).

Luca 21:19

19. Prin răbdarea voastră. Comparați Matei 24,13; Marcu 13,13; RSV zice: „Prin stăruința voastră veți câștiga viața voastră”, o idee asemănătoare cu aceea din Matei 24,13.

Luca 21:20

20. Înconjurat de oști. Adică, încercuit de legiuni romane. Pentru comentariu vezi la Matei 24,2.15-20.

Pustiirea lui. Nimicirea Ierusalimului în anul 70 d. Hr. a însemnat „sfârșitul” națiunii iudaice ca atare (vezi la Matei 24,14.15).

Luca 21:21

21. Ogoare. [„Țări”, KJV]. Adică, țară în contrast cu cetate. „Cei din mijlocul Ierusalimului”; vezi v. 20 sunt locuitori din cetate și „cei de prin ogoare”, locuitori din ținuturi rurale, locuind în orașe sau sate mai mici.

Luca 21:22

22. Zile de răzbunare. Vezi la Matei 23,35.36.

Ce este scris. [„Care sunt scrise”, KJV]. Evident o referire la blestemele pentru neascultare (vezi Deuteronom 27,11-26; 28,15-68).

Luca 21:23

23. Mânie împotriva norodului acestuia. Adică, asupra iudeilor. Vezi la Matei 23,35; cf. Ieremia 5,29. Pentru o discuție deplină asupra planului lui Dumnezeu pentru Israel, eșecul lor și lepădarea lor ca națiune, vezi vol. IV, p. 26-30.

Luca 21:24

24. Ascuțișul săbiei. Literal, „gura săbiei”. Evident aceasta se referă la culminarea sângeroasă a asedierii Ierusalimului în anul 70 d.Hr. (vezi p. 70-77; vezi la Matei 24,2.15-20).

Luați robi. Așa cum prezisese Moise, dacă Israel „nu va lua seama să se țină de toate cuvintele acestei Legi care sunt scrise în această carte (Deuteronom 28,58.63-68)”. Avertizarea aceasta fusese deja împlinită mai înainte în captivitatea babiloniană (Ieremia 16,13; 40,1.2; 52,12-16.28-31; Daniel 1,1-3; 9,11-14; etc.). În legătură cu explicația lui Gabriel pentru Daniel cu privire la eventuala revenire din captivitatea babiloniană (vezi la Daniel 9,24.25), era legată și o avertizare că repetarea greșelilor care pricinuiseră captivitatea babiloniană ar avea ca rezultat o a doua nimicire a Ierusalimului și a Templului (vezi la Daniel 9,26.27). La această a doua distrugere și la împrăștierea iudeilor Se referă Isus aici (vezi la Matei 24,15-20; cf. Luca 21,20). Situația aceasta nu urma să fie remediată până nu se vor fi împlinit „vremurile Neamurilor”. Pentru comentariul mai departe vezi vol. IV, p. 30-36.

Călcat în picioare. Aparența de autonomie de care iudeii s-au bucurat sub jurisdicția romană înainte de anul 70 d.Hr. n-a fost niciodată restatornicită și de atunci, din anul acela fatal, Ierusalimul a rămas în cea mai mare parte, dacă nu cu totul, sub stăpânirea Neamurilor. Ca rezultat al revoltei sub Bar Coheba, zdrobită în anul 135 d.Hr., tuturor iudeilor li s-a interzis să intre în cetate sub pedeapsa cu moartea. De atunci Ierusalimul nu a mai fost niciodată cu adevărat o cetate iudaică. Templul n-a fost niciodată rezidit după anul 70 d.Hr. Între alții romanii, sarazinii, norvegienii, turcii, cruciații și arabii au stăpânit cetatea din zona Templului. Deși recent noul stat al Israelului a ajunsă-și asigure stăpânirea asupra unei părți din cetate, Vechiul Ierusalim încă este o cetate neiudaică și vechea zonă a Templului rămâne în mâini neiudaice. Vezi p. 78, 79.

Vremurile Neamurilor. Timpul atribuit națiunii iudaice urma să se termine în curând, și ei nu mai aveau să fie poporul ales al lui Dumnezeu. După lepădarea lor ca națiune Evanghelia trebuia să fie dusă la toate națiunile (vezi Fapte 1,8; 13,46; 18,6; 28,25-28; Romani 1,16). Pentru o discuție mai amănunțită a rolului iudeilor ca popor ales al lui Dumnezeu, al apostaziei și a răspândirii iudeilor printre Neamuri, vezi vol. IV, p. 26-36.

Luca 21:25

25. Semne. Vezi la Matei 24,29.

Nu vor ști ce să facă. [„Cu perplexitate”, KJV]. Textul grec lasă să se înțeleagă că „perplexitatea” se datorează „urletului mării și al valurilor”. Partea din urmă a v. 25 zice literal „și pe pământ strâmtoare a Neamurilor și perplexitate [datorită] mugetului mării și al valurilor.”

Mării. Hristos leagă aici manifestări ale forțelor distrugătoare ale naturii cu semne din cer imediat înainte de revenirea Sa cu putere și slavă.

Luca 21:26

26. Oamenii își vor da sufletul de groază. [„Inima oamenilor va leșina de groază”, KJV]. Literal, „oamenii se vor prăpădi de teamă” sau „oamenii vor leșina de teamă”. Ultima parte a versetului dă ca motiv principal pentru leșinarea oamenilor de groază, zguduirea „puterilor cerului”. Scena zugrăvită aici are loc în timpul plăgii a șaptea (EW 41; GC 636). La scena aceasta „nelegiuții privesc cu groază și uimire” (GC 636), cerând munților și stâncilor să cadă peste ei (Apocalipsa 6,14-17).

Luca 21:29

29. Toți copacii. Luca informează pe cititorii neobișnuiți cu smochinul că adevărul ilustrat în felul acesta se aplică la toți pomii, nu numai la smochin.

Luca 21:31

31. Împărăția lui Dumnezeu. Adică, împărăția slavei în contrast cu împărăția harului divin (vezi la Matei 4,17; 5,2).

Luca 21:34

34. Îmbuibare de mâncare. Gr. kraipale, „îmbătare” sau „durere de cap din beție” de la kras, „cap” și pallo, „a crește” sau „a se zbate”. Scriitorii medicali greci foloseau pe kraipale cu referire la greața și amortirea după o beție.

Îngrijorările. Adică „frământările”, „neliniștile”.

Luca 21:35

35. Laț. [„Cursă”, KJV]. Vezi 1 Tesaloniceni 5,4; 1 Timotei 3,7; 2 Timotei 2,26.

Luca 21:36

36. Vegheați. Gr. agrupneo, „a fi neadormit”, literal „a sta treaz”.

Rugați-vă. [„Rugați-vă neîncetat”, KJV]. Vezi la cap. 18,11.

Să aveți putere să scăpați. [„Socotiți vrednici de scăpare”, KJV]. Importante dovezi textuale pot fi citate (cf. p. 146) pentru exprimarea „să izbutescă să scape” sau „să aveți putere să scăpați”.

Să stați în picioare înaintea. Vezi la cap. 19,24. Aceasta este ținta supremă a vieții creștine.

Luca 21:37

37. Ziua. O enunțare retrospectivă rezumativă asupra activităților lui Isus în cursul primelor trei zile ale săptămânii patimilor (vezi la Matei 23,38).

Noaptea. Duminică și luni seara Isus și ucenicii Săi au petrecut-o probabil pe Muntele Măslinilor.

Luca 21:38

38. Tot norodul. Aceasta este poate tot așa, o afirmație rezumativă, comparabilă cu aceea din v. 37. Isus n-a mai învățat în Templu după data aceasta.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

3 DA 615, 616; GW 467

5–38 DA 627–636

12 AA 84

14, 15 AA 97

15 2T 485

16 AA 84; DA 629; PK 588; 5T 473, 691; 9T 231

16, 17 GC 28, 54, 267; SR 331

18 DA 630, 634

19 Ev 631; 2T 320, 424

20 GC 26; 5T 451, 464

20, 21 GC 30; PP 166

20–22 DA 630

25 GC 37, 304

25, 26 Ev 18; 1T 268

26 EW 41; 4T 53

28 DA 632; Ev 18; GC 308; LS 272

30, 31 GC 308

31 DA 234, 634

33–36 9T 268

34 COL 55, 319; DA 234, 636; GC 309, 626; TM 238; 1T 168, 469; 2T 283; 4T 31, 309; 5T 152, 235, 259, 280, 461; 6T 410

34, 35 CT 368

34–36 CW 24; PP 166; 4T 306; 5T 100

35 FE 335; 6T 129

36 DA 234, 636; GC 309, 544; ML 17; TM 508; 5T 235

Luca 22:1

1. Praznicul. [Uneltirea trădării, Luca 22,1-6 = Matei 26,1-5. 14-16 = Marcu 14,1.2.10.11 = Ioan 12,10.11. Comentariu major: Matei].

Luca 22:3

3. Satana a intrat. Acțiunea lui Iuda nu era o surpriză pentru Isus (vezi Ioan6,64.70.71). Acesta a fost cel dintâi contact al lui Iuda cu conducătorii iudei cu scopul de a-L trăda pe Domnul și Învățătorul său (vezi la Matei 26,14). Ioan face aceeași observație cu privire la experiența lui Iuda la data celui de-al treilea și ultimul contact cu conducătorii iudei, în noaptea trădării (cap. 13,2.27).

Zis și. [„Supranumit”, KJV], Literal, „numit”.

Luca 22:4

4. Căpeteniile. [„Căpitani”, KJV]. Titlul mai complet era „căpeteniile străjerilor Templului” [„căpeteniile Templului”] (v. 52). Aceștia erau evident conducătorii găzilor Templului.

Luca 22:6

6. Fără știrea. [„În lipsa”, KJV]. Vezi la Matei 26,15.16.

Luca 22:7

7. A venit. [Pregătirea pentru Paște, Luca 22,7-13 = Matei 26,17-19 = Marcu 14,12-16. Comentariu major: Matei].

Luca 22:8

8. Petru și Ioan. Numai Luca identifică pe cei doi ucenici trimiși cu această misiune.

Luca 22:10

10. Când veți intra. Se pare că Petru și Ioan urmau să găsească la intrarea sau aproape de intrarea în cetatea pe omul desemnat.

Luca 22:14

14. Ceasul. [Serbarea Paștelui, Luca 22,14-16 = Matei 26,20 = Marcu 14,17. Comentariu major: Luca. Vezi diagrame p. 232, 233]. Adică ceasul mesei pascale, pregătirea căreia este relatată în v. 7-13. Aceasta avea loc joi noaptea. Notați că Isus a instituit rânduiala creștină a Sfintei Cine în cursul mesei obișnuite (vezi nota adițională la Matei 26, nota 1).

A șezut. Mai degrabă, „S-a întins”. Pentru o descriere a aranjamentului mesei și a paturilor la ospățul oriental antic vezi la Marcu 2,15. La cea dintâi masă de Paște participanții trebuiau să stea în picioare când mâncau, gata să plece din Egipt. După intrarea în Țara Făgăduinței, însă, ei n-au mai stat în picioare, ci au șezut sau erau întinși. În timp ce postura lor cea dintâi indica graba lor de a pleca, postura lor fiind întinși pe pat acum arăta calm și siguranță în țara făgăduită lor.

Apostolii. [„Doisprezece apostoli”, KJV]. Aceasta s-a dovedit a fi ultima ocazie când toți cei doisprezece erau laolaltă într-un singur loc. Obiceiul cerea ca să fie prezenți cel puțin 10 dar nu mai mulți de 30 pentru a mânca împreună Paștele. La ocazia aceasta erau de față 13.

Luca 22:15

15. Am dorit mult. [„Cu dorință”, KJV]. Expresia „cu dorință am dorit” este un idiom ebraic caracteristic însemnând: „Am dorit foarte mult”. Expresii idiomatice similare apar în Ioan 3,29 („se bucură foarte mult”), Fapte 4,17 („să-i amenințăm”) și în alte locuri din NT. Ele sunt foarte obișnuite în LXX. Aceasta era cea din urmă ocazie la care Isus putea să fie împreună cu iubiții ucenici înainte de agonia trădării, judecării și crucificării. Momentul acesta, culminarea lucrării Sale pământești, fusese tot timpul înaintea Lui când lucrase între oameni. De aproape un an Isus căutase cu sârguință să pregătească pe urmașii Săi pentru evenimentele acestei ore finale a vieții Sale (vezi la Matei 16,21; 20,17; etc.)

Paștele acesta. Al patrulea Paște în decursul lucrării lui Isus (vezi p. 193, 247; diagrama 5, p. 229), al treilea prăznuit cu ucenicii în Ierusalim. Nu toți, însă, fuseseră de față ca membri ai acestui grup la amândouă ocaziile anterioare – Paștele anilor 28 și 29 d.Hr. – care au avut loc înainte de alegerea și numirea celor doisprezece în vara anului 29 d.Hr. Aceasta era precis masa pascală pe care Isus și cei doisprezece o prăznuiau acum împreună cu ocazia aceasta (vezi note adiționale la Matei 26; nota 1: DA 642, 652; GC 399).

Înainte de patima Mea. De repetate ori Isus vorbise ucenicilor Săi de suferințele Sale (vezi la Matei 16,21; 20,17). Proorocii VT vorbiseră adesea de suferințele lui Mesia (vezi Psalmii 22; Isaia 53; etc.). Isus trebuia să calce pe cărarea suferinței în tot cursul ei până la cruce pentru a Se califica în calitatea de „căpetenie” a mântuirii noastre (vezi Evrei 2,10). Fără de cruce nu putea să fie coroană (vezi 1 Petru 1,11). Este privilegiul nostru, ca urmași ai umilului Isus, să avem parte de suferințele Lui (vezi 2 Corinteni 1:7; Filipeni 3,10; 1 Petru 4,13; DA 225).

Luca 22:16

16. Nu le voi mai. Acesta a fost ultimul sezon de paște în care urmașii lui Hristos puteau să participe cu sens. Perdeaua sfâșiată în Templu în clipa morții lui Hristos pe cruce (vezi la Matei 27,51) a fost semnul cerului să simbolurile sistemului religios iudaic ajunseseră să fie perimate atunci când Hristos, către care arătau toate aceste lucruri (vezi COL 2,17), Și-a dat viața ca răscumpărare pentru mulți. Isus era pe punctul de a înlocui simbolurile trecutului mort cu simbolurile vii ale propriului Său trup și ale sângelui Său vărsat (vezi Luca 22,19.20; DA 652).

Mânca. Literal, „nu –l voi mai mânca”, și anume „Paștele” (vezi v. 15).

Împlinirea. Celebrarea finală și deplină a eliberării de păcat urma să aibă loc în împărăția „slavei” despre care Hristos le spusese deja ucenicilor (vezi la Matei 25,31). Această declarație din partea lui Isus este probabil o referire la „ospățul nunții Mielului” (vezi Apocalipsa 19,7-9), ținut în amintirea faptului că „Domnul, Dumnezeu nostru, Cel Atotputernic a început să împărățească” (vezi v. 1-6). Pentru comentarii asupra unei sărbători religioase solemne ca simbol al fericirii celor mântuiți în împărăția veșnică vezi la

Luca 14,15.16.

Împărăția lui Dumnezeu. Vezi la Matei 25,31.

Luca 22:17

17. Împărțiți-l. [Cina Domnului, Luca 22,17-20 = Matei 26,26-29 = Marcu 14,22-25. Comentariu major: Matei] Adică, bând pe rând din aceeași cupă, când era trecut de la unul la altul.

Luca 22:20

20. Tot astfel. Aceasta se referă la luarea vinului, mulțumirea pentru el și distribuirea lui.

Luca 22:21

21. Mâna. [Trădătorul descoperit, Luca 22,21-23 = Matei 26,21-25 = Marcu 14,18-21 = Ioan 13,21-30. Comentariu major: Matei și Ioan]. Luca relatează narațiunea Cinei Domnului înainte de aceea a lui Iuda ca trădător, în timp ce Matei și Marcu inversează ordinea aceasta. Raportul lui Luca este în ordinea cronologică (vezi la Matei 26,21).

Vânzătorului. [„Celui care trădează”, KJV]. Literal, „care este în curs de a trăda”. Iuda deja se întâlnește cu conducătorii iudei și căzuse de acord să-L trădeze pe Isus lor (vezi la Matei 26,14.15). Trădarea era deja în desfășurare.

Cu Mine la masa aceasta. [„Cu Mine pe masă”, KJV]. Mâinile ucenicilor erau probabil „pe masă”, ca să zicem așa. Afirmatia aceasta nu identifică pe Iuda ca trădător, ci numai afirmă că trădătorul era unul dintre aceia care erau întinși în jurul mesei.

Luca 22:24

24. Ceartă. [Spălarea picioarelor ucenicilor, Luca 22,24-30 = Ioan 13,1-20. Comentariu major: Ioan]. Literal, „dispută”, implicând un spirit combativ și poftă de dispută. Acest curent din adânc al certei pare să se fi desfășurat în tot cursul mesei pascale. Relatarea din Luca explică ocazia care a dat naștere rânduiei umilinței, relatată de Ioan. Având în vedere evenimentele care atât de curând urmau să aibă loc, era ceva tragic ca ucenicii să se certe cu privire la rang într-o împărăție imaginară pe care Hristos nu venise să o întemeieze. De fapt, tocmai părerea greșită a ucenicilor cu privire la natura împărăției lui Hristos, ca și cu alte ocazii anterioare (vezi Matei 18,1; 20,21; Marcu 9,33-35; Luca 9,46-48), dăduse naștere la discuția cu privire la mărirea relativă. Pentru concepțiile false cultivate de iudei și în oarecare măsură chiar și de ucenici după înviere cu privire la natura împărăției mesianice vezi la cap. 24,19. Iuda își luase cu de la sine putere un loc de onoare, la stânga lui Isus și Ioan era la dreapta (DA 644).

Cel mai mare. Pentru comentariu vezi la Matei 18,1-10; 20,25.26. Ucenicii se gândeau la rangul lor în împărăția pe care ei credeau că Hristos era aproape să o statornicească pe pământ.

Luca 22:25

25. Domnesc. [„Exercită domnie”, KJV]. Vezi la Matei 20,25.26.

Binefăcători. Literal, „făcători de bine”.

Luca 22:26

26. Cel mai mare. [„Cel care este cel mai mare”, KJV]. Vezi la Matei 20,26.

Cel mai mic. [„Cel mai tânăr”, KJV]. În viața de familie orientală frații mai tineri sunt obișnuiți să țină seama de sfatul fraților mai vârstnici. În felul acesta Hristos spunea: „Cel mai mare” să ia poziția de supunere.

Cârmuiește. [„Principal”, KJV]. Sau „conducător”.

Luca 22:27

27. Ca cel ce slujește. Isus arată la propriul Său exemplu de serviciu plin de lepădare de sine pentru alții. Același spirit care determinase pe Hristos să lucreze pentru nevoile fizice și spirituale ale omenirii ar

trebui să conducă la lucru viața tuturor acelor care vor să fie ucenicii Lui.

Luca 22:28

28. Rămas neconținut. Cuvintele acestea dau ideea de loialitate persistentă și conștientă. În ciuda evidentelor lor nedesăvârșiri ucenicii, în general, fuseseră sinceri și credincioși în devotarea lor față de Hristos.

Încercările. [„Ispitele”, KJV]. Sau, „încercări” (vezi la Matei 6,13).

Luca 22:29

29. Vă pregătesc. Aceasta urma să fie răsplata pentru loialitatea lor (vezi Apocalipsa 3,21; 22,12; cf. Luca 12,32; 2 Timotei 2,12; vezi la Luca 19,17).

Luca 22:30

30. Să mâncați și să beți. Pentru comentariu vezi la Matei 8,11; Luca 14,15; cf. Matei 19,28.

Să ședeți pe scaune de domnie. Vezi la Matei 19,28.

Luca 22:31

31. Simone, Simone. [O avertizare pentru Petru și cei zece, Luca 22,31-38 = Matei 26,31-35 = Marcu 14,27-31. Cf. la Ioan 13,36-38. Comentariu major: Matei]. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea cuvintelor, „Domnul a zis”. Repetarea lui „Simon” dă accent la ceea ce vrea să spună Isus.

Satana v-a cerut. [„Satana v-a dorit”, KJV]. El deja o făcuse cu Iuda (vezi Iov 1,12; 2,6).

V-a. Pluralul în textul grec. Isus Se adresează lui Petru, dar cuvintele Lui erau pentru toți ucenicii.

Luca 22:32

32. Eu M-am rugat. Ce mângâiere să știm că Domnul are un interes atât de personal față de problemele și ispitele noastre ca persoane. Nu la mult timp după aceasta Isus Și-a înălțat glasul către Tatăl în rugăciune. Ucenicii Lui – cu toții – alcătuiau povara acelei rugăciuni a Lui (vezi Ioan 17,2.9.15.17).

Tine. În contrast cu „voi” [„v-a”] (vezi la v. 31), cuvântul „tine” este la singular, înfățișând natura interesului personal al lui Isus pentru fiecare din urmașii Lui – aici, îndeosebi, Petru.

Să nu se piardă. Gr. ekleipo, „a părăsi” sau „a da greș”, „a ceda” care exprimă ideea a da complet greș. Cuvântul nostru „eclipsă” derivă de la ekleipo.

Întoarce. Gr. epistrepheo, „a se întoarce” sau „a se reîntoarce”, de unde „a se reforma”. Isus lasă să se înțeleagă că Petru va apostazia cu adevărat. Dar acesta nu este sfârșitul întâmplării, deoarece el urma să se „întoarcă”. Experiența amară prin care Petru urma să treacă în curând, ca rezultat al tăgăduirii Domnului său, a săvârșit în el o transformare clar vizibilă pentru ceilalți colegi ucenici (vezi DA 713, 812).

Să întărești pe frații tăi. Curajul lui Petru pentru adevăr mărturisește cu privire la temeinicia convertirii lui și, de asemenea, cu privire la felul în care lucrarea lui s-a dovedit plină de tărie și curaj față de credincioși din Ierusalim și din împrejurimile lui (vezi Fapte 2,14; 3,12-15; 4,8-13; 5,29-33; etc.).

Luca 22:33

33. Gata să merg. Vezi la Matei 26,33.35.

Luca 22:34

34. Petre. Isus Se adresează aici lui Petru cu numele pe care El Însuși i-l dăruise (vezi la Ioan 1,42).

Luca 22:35

35. Când v-am trimis. Isus reamintește celor doisprezece de timpul când i-a trimis doi câte doi prin orașele Galileii (vezi la Matei 10,1.5.9.10).

Ați dus voi lipsă? Forma din textul grec lasă să se înțeleagă că Isus aștepta un răspuns negativ. Ucenicii fuseseră primiți cordial, cel puțin în cele mai multe cazuri. La data turneului evanghelic la care se face referire aici, Isus era în culmea popularității Sale în Galilea și oamenii erau cât se poate de bucuroși să-i primească pe reprezentanții Lui.

Luca 22:36

36. Acum dimpotrivă. [„Dar acum”, KJV]. Situația se schimbase. Perioada popularității în Galilea se sfârșise cu un an mai înainte (vezi la Ioan 6,66). De aici înainte, când ucenicii proclamau Evanghelia, ei urmau să întâlnească bănuială și dușmănie. Ei nu se puteau aștepta la ospitalitatea plăcută și generoasă de care se bucuraseră înainte. Adesea persecuția urma să se dovedească a fi soarta lor (vezi la Matei 10,16-28; Ioan 16,33).

Sabie. Gr. machaira, însemnând de obicei sabia romană scurtă (vezi la cap. 2,35). Pe lângă înțelesul lui obișnuit, machaira este folosit în LXX-a pentru a traduce ebraicul ma'akeleth, „un cuțit de măcelărie”, de la cuvântul ma'akal, „hrană”. Poate că aici e steintenționat înțelesul din urmă, „cuțit de măcelărie”.

Haina. Gr. himation, „mantaua” sau haina din afară (vezi la Matei 5,40).

Să-și cumpere o sabie. Limbajul aparent figurat pe care Isus îl folosește aici a fost adesea înțeles greșit. Când ucenicii au mers într-o lume ostilă s-au găsit adesea în împrejurări, în care, din punct de vedere omenesc, armele ar fi fost cât se poate de folositoare. Dar întregul raport al cărții Faptelor nu relatează nici un caz în care vreunul din apostoli să fi folosit sau măcar să fi purtat o armă. Putem fi siguri că dacă Isus ar fi intenționat ca ei să facă așa ceva, ei ar fi făcut-o. Un ceas sau două mai târziu, chiar în noaptea aceea, când Petru a încercat să folosească o sabie (vezi la Matei 26,51-53), Isus a muștrărat chiar acțiunea lui și a lămurit faptul că creștinul, ca și Învățătorul său, nu trebuie să se sprijine pe arme pentru protecție. Creștinul nu trebuie să combată forța cu forță (vezi la Matei 5,39).

Noi nu apărăm Evanghelia dătătoare de viață omorând oameni pentru care a murit Hristos. Dovada supremă a iubirii creștine este dispoziția de a muri pentru alții (vezi Ioan 15,13). Dorința sau intenția de a lua viața celor care s-ar putea să fie în dezacord cu noi este dovada spiritului lui Satana, care „de la început a fost un ucigaș” (Ioan 8,44). Persecuția este întotdeauna lucrarea diavolului și este săvârșită de aceia care se predau dominației lui. Unica armă pe care creștinul se poate simți liber să o folosească în apărarea credinței sale este „sabia Duhului”, care este Cuvântul lui Dumnezeu (Efeseni 6,17; vezi Evrei 4,12; vezi la Matei 26,52). Astfel, având în vedere învățăturile personale ale lui Hristos și raportul NT al metodelor apostolice în înaintarea Evangheliei, tragem concluzia că Hristos vorbește aici în mod figurat, avertizându-i pe ucenici cu privire la persecuția pe care ei și convertiții lor urmau să o sufere și nu despre folosirea literală a armelor de orice fel.

Luca 22:37

37. Celor fărădelege. [„Infractorilor”, KJV]. Gr. anomoi, „călcători de lege”, literal „cei fără lege”. Vezi Isaia 53,12 pe care Isus îl citează aici.

Gata să se împlinescă. [„Au un sfârșit”, KJV]. Adică, se împlinesc.

Luca 22:38

38. Iată aici două săbii. Ucenicii L-au înțeles evident greșit pe Isus și au luat drept literal ceea ce El spusese despre la procurarea de săbii. Muștrărea aspră făcută lui Petru o oră și ceva mai târziu (vezi la Matei 26,51.52) este dovadă clară că Isus nu intenționa ca cuvintele Sale să fie luate literal.

Destul. Nu este clar dacă Isus Se referă aici la cele două săbii la care Petru atrăsese atenția cu puțin timp mai înainte sau dacă El Se referă la discuție ca un tot. Aici Isus a tratat probabil subiectul pe scurt, întrucât acesta nu era timpul pentru a discuta acest punct aparte. Lucruri mai importante erau la îndemână. Poate Isus vrea să spună: „deajuns cu această [discuție]”.

Luca 22:39

39. Ca de obicei. [Retragerea la Ghetsemani, Luca 22,39 = Matei 26,30 = Marcu 14,26. Comentariu

major: Matei]. Literal, „după obiceiul [Lui]”.

Luca 22:40

40. Rugați-vă. [Ghetsemani, Luca 22,40-53 = Matei 26,36-56 = Marcu 14,32-52 = Ioan 18,1-12. Comentariu major: Matei].

Ca să nu cădeți în ispită. Pentru comentariu vezi la Matei 6,13; 26,41.

Luca 22:41

41. O aruncătură de piatră. Numai Luca notează acest detaliu.

Luca 22:43

43. Un înger. Acesta era Gabriel, care a slujit personal lui Hristos în repetate rânduri (vezi la cap. 1,19). Comparați experiența lui Isus la sfârșitul întâlnirii Sale cu Satana în pustie (vezi la Matei 4,11).

Să-L întărească. [„Întărindu-L”, KJV]. După a treia ocazie de rugăciune și după ce luase marea decizie de a face drumul complet până la cruce, „Isus a căzut muribund la pământ de unde Se ridicase parțial”, după ce „gustase suferințele morții pentru fiecare om” (DA 693, 694). Îngerul puternic a venit spre a-L întări pentru orele de suferință care se găseau între El și cruce și, după ce fusese întărit, „El a apărut calm și senin”, fără „nici o urmă din violenta criză recentă” vizibilă pe fața Lui (DA 694). Tocmai în felul acesta El a întâmpinat gloata care venise să-L aresteze.

Luca 22:44

44. Chin ca de moarte. Pentru natura acestui chin de moarte vezi la Matei 26,28.

Picături. Gr. thromboi, „picături mari” sau „cheaguri”. Pentru referiri la cazuri istorice de persoane ai căror pori au transpirat o transpirație sub formă de sânge vezi International Critical Commentary, la Luca 22,44.

Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea v. 43, 44, majoritatea dovezilor favorizează reținerea lor.

Luca 22:48

48. Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

Luca 22:51

51. Lăsați! Până aici! [„Îngăduiți până aici”, KJV]. Nu este clar din Luca dacă Isus se adresează ucenicilor, instruindu-i să lase evenimentele să-și urmeze cursul lor sau poruncindu-le să înceteze să acționeze în forță și violență (vezi v. 50) sau dacă cere celor care veniseră să-L aresteze să permită vindecarea urechii lui Malhu. Potrivit cu DA 696, El a vorbit soldaților romani care Îl țineau bine.

S-a atins de urechea omului aceluia. [„S-a atins de urechea lui”, KJV]. Aceasta era a doua dovadă de divinitate dată celor care veniseră să-L aresteze pe Isus, prima fiind arătarea slavei îngerești (vezi la Ioan 18,6). Dacă actul pripit al lui Petru nu ar fi fost prompt remediat, el ar fi putut fi prezentat înaintea Sinedriului și înaintea lui Pilat ca dovadă că Isus și ucenicii Lui erau oameni primejdioși și o amenințare pentru națiune. Așa cum stăteau lucrurile, autoritățile n-au făcut nici o mențiune despre incident la judecată deoarece ar fi trebuit să admită că fusese săvârșită o minune de vindecare.

Luca 22:52

52. Căpeteniile. Vezi la v. 4.

Luca 22:53

53. Ceasul vostru. Adică „ceasul” în care le era îngăduit să facă ceea ce voiau cu Isus. Oamenilor și îngerilor răi li se părea că acum, în cele din urmă, Isus era în ghearele lor.

Întunericului. Era noaptea, un timp corespunzător pentru planurile lor sinistre, un timp potrivit pentru ca ei să execute lucrarea. Dar întunericul spiritual care le înfășura inima era mai mare decât întunericul

noptii. Fără stânjenire, oamenii aceștia răi aduceau la îndeplinire voia demonilor și dădeau frâu liber urii care era în inima lor.

Luca 22:54

54. După ce au pus mâna pe Isus, L-au dus. [Judecarea din timpul nopții înaintea Sinedriului, Luca 22,54-65 = Matei 26,57-75 = Marcu 14,53-72 = Ioan 18,25-27. Comentariu major: Matei] Ar trebui să se rețină că Luca redă judecata și tăgăduirea lui Petru în ordine strict cronologică (cf. p. 192).

Luca 22:55

55. Curții. [„Sală”, KJV]. Gr. aule, „curte” (vezi la Matei 26,58).

Luca 22:56

56. La para focului. Literal, „cătred lumină” și anume, lumina focului (vezi DA 710).

Luca 22:59

59. Întărea. Adică, stăruia să afirme sau insista cu putere.

Luca 22:61

61. Domnul S-a întors. Numai Luca relatează incidentul acesta patetic.

Luca 22:65

65. Multe alte batjocuri. [„Multe alte lucruri”, KJV]. Incidentele menționate sunt numai ilustrații ale multor lucruri pe care Isus le-a suferit de la autorități și de la gloată (vezi la Ioan 21,25).

Luca 22:66

66. Când s-a făcut ziuă. [Judecata din timpul zilei înaintea Sinedriului, Luca 22,66-71 = Matei 27,1 = Marcu 15,1. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 225; diagrama p. 233.] Judecata din timpul nopții înaintea unor membrii selecționați ai Sinedriului (vezi la Matei 26,57-75), ținută noaptea în casa marelui preot, n-a fost o sesiune oficială în ciuda faptului că s-au ascultat mărturiile și s-a luat o hotărâre. Era nevoie să se facă o convocare oficială a unei adunări a Sinedriului îndată ce soarele a răsărit, cam pe la 5,30 a.m. la data aceea a anului la latitudinea Ierusalimului. Din această cauză punctele principale ale judecății din timpul nopții trebuiau să fie repetate. De aceea, judecata din timpul zilei seamănă în părțile ei principale cu judecata din timpul nopții. Faptul că sesiunea de noapte era o adunare a Sinedriului este arătat în afirmația „când s-a făcut ziuă Sinedriul s-a adunat din nou” (DA 714).

Preoții cei mai de seamă. Vezi la Matei 2,4; 26,3.

Cărturarii. Vezi p. 55.

Au adus pe Isus. [„L-au dus”, KJV]. Adică din camera de gardă de la palatul marelui preot la sala de consiliu a Sinedriului.

Sinedriul. [„Consiliu”, KJV]. Gr. sunedrion, literal „ședere împreună”, deci, „adunare”. Într-un sens special sunedrion-ul era Sinedriul. Termenul este folosit aici fără îndoială într-un sens tehnic, pentru a se referi la Marele Sinedriu din Ierusalim (vezi p. 67).

Luca 22:67

67. Ești Tu Hristosul? Sesiunea din timpul nopții deja considerase răspunsul pe care Hristos îl dăduse la această întrebare ca un motiv corespunzător pentru a-L condamna la moarte (vezi la Matei 26,63-66). Întrebarea a fost repetată pentru ca să audă toți. Mulți membrii ai Sinedriului care nu fuseseră de față la sesiunea din timpul nopții erau acum prezenți (vezi DA 714), deși Nicodim și Iosif din Arimatea nu fuseseră convocați (DA 539, 699).

Dacă vă voi spune. Isus deja le spusese odată, cu o oră și ceva mai devreme (vezi la Matei 26,64).

Luca 22:68

68. Dacă vă voi întreba. Adică, să discute chestiunea într-un fel rațional, pentru dovedirea lucrurilor.

Ei nu erau interesați de realități în acest caz și refuzau să discute dovezile. Isus discutase dovezile mesianității Lui, probabil chiar în sala aceasta, cu doi ani mai înainte (vezi la Ioan 5,17-47; mai ales v. 31-39).

Nici nu-Mi veți da drumul. Ei erau hotărâți să nu-L elibereze pe Isus, oricât de convingătoare ar fi fost dovezile în favoarea Lui (vezi la Matei 26,59).

Luca 22:69

69. De acum încolo. [„După aceasta”, KJV]. Adică, la a doua Lui venire (vezi Apocalipsa 1,7).

Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10; vezi nota adițională la Ioan 1.

Dreapta. Pentru comentariu vezi la Matei 26,64.

Luca 22:70

70. Așa cum o spuneți: da, sunt. [„Voi spuneți că Eu sunt”, KJV]. Isus recunoaște adevărul afirmației lor. Acesta este un simplu fel idiomatic de a zice: „Da” (vezi Marcu 14,62; Matei 26,64). „Fiul Omului” este „Hristosul” (Luca 22.67). Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10).

Luca 22:71

71. Ce nevoie mai avem? Vezi la Matei 26,65.66. Aceasta era a treia condamnare a lui Isus din partea conducătorilor iudei și a urmat imediat a treia scenă de abuz și batjocorire (DA 714). Dacă nu ar fi fost prezența restrictivă a soldaților romani, Isus ar fi fost omorât fără îndoială de gloată chiar în prezența Sinedriului.

Dacă Isus nu ar fi fost ceea ce El pretindea că este, conducătorii iudei ar fi avut pe deplin dreptate. Dar din cauză că El era tot ce susținea, ei erau veșnic și iremediabil greșiți.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–5 DA 645

7–18 DA 642–651

14–23 DA 652–661

15–18 DA 643

19 DA 653

24 DA 643; GC 348

26, 27 Ed 268

27 Ed 103

30 GC 427

31 4T 246

31, 32 DA 713, 812; EW 166; MB 119; ML 94; PK 175; 4T 529

31–34 Ed 89

32 AA 63, 515; COL 156; CT 255; Ev 345; EW 170; 1T 379, 469; 2T 317; 3T 560; 5T 570

35 DA 273; GW 114; MH 480

39–53 DA 685–697

40 DA 690

41 GW 178; PK 48

42 CH 375; EW 167; MH 230

43 DA 693, 694; 2T 206; 4T 542

43, 44 EW 167; 1T 240

44 DA 689, 694, 734, 759; EW 49; 1T 158; 2T 203, 204; 4T 82, 534

48 DA 696; GC 263

50–51 DA 696

53 DA 697

54–71 DA 698–715

57 DA 711

58–62 3T 416

61 EW 169, 194

61, 62 COL 154; Ed 89

62 4T 488

64 EW 170

67–71 DA 714

Luca 23:1

1. Au dus pe Isus înaintea lui Pilat. [Prima judecată înaintea lui Pilat, Luca 23,1-5 = Matei 27,2.11-14 = Marcu 15,2-5 = Ioan 18,28-38. Comentariu major: Luca și Ioan. Vezi harta p. 225; diagramele 9, 11. p. 233, 234.]

Luca 23:2

2. Sucind mintea neamului nostru. [„Sucind națiunea”, KJV]. Luca prezintă trei din acuzațiile aduse împotriva lui Isus de autoritățile iudaice. Aici ei Îl acuză că este un agitator revoluționar. În tot cursul lucrării Lui, Isus avusese multă grijă să evite procurarea oricărui temei valabil pentru o astfel de acuzație ca aceea adusă acum contra Lui (vezi la Matei 14,22; 16,20; Marcu 1,45; 6,42; Ioan 6,15). Această acuzație fabricată era legată direct de concepțiile mesianice false cultivate de conducătorii iudei (vezi la Luca 4,19).

Oprind a plăti bir. Cu trei zile mai înainte de data aceasta Fariseii făcuseră tot ce putuseră mai bine pentru a-L ademini pe Isus să facă exact declarația pe care ei pretindeau aici că o făcuse, dar încercarea lor avusese o înfrângere lipsită de slavă (vezi la Matei 22,15-22).

Hristos, Împăratul. Isus nu făcuse niciodată o astfel de declarație directă. Ei însă, fără îndoială, se gândeau la intrarea Lui triumfală în Ierusalim numai cu cinci zile înainte de data aceasta, un eveniment pe care toți membrii națiunii iudaice l-au luat drept un echivalent al unei declarații făcută de Isus că lua tronul lui David (vezi la Matei 21,9).

Luca 23:5

5. Stăruiau și mai mult. [„Erau cu atât mai înverșunați”, KJV]. Sau „stăruitori”. Ei insistau stăruitor ca Pilat să admită cererile lor.

Întărită norodul. Acuzația aceasta, natural, era mult prea adevărată deși nu în sensul în care conducătorii ar fi vrut ca Pilat să creadă. În decursul săptămânilor recente, mai ales de când cu învierea lui Lazăr, opinia publică era tot mai mult favorabilă lui Isus. Mai înainte, preoții și conducătorii înșiși admiseseră cu tristețe „că lumea se duce după El!” (Ioan 12,19).

Iudea. [„Iudeimea”, KJV]. Literal, Iudea; aici probabil folosită inclusiv cu privire la toată Palestina israelită (vezi la cap. 1,5; 7,17). De fapt, Luca folosește de asemenea termenul cu referire la Iudea însăși (vezi Luca 2,4; Fapte 1,8; 8,1). Totuși, Luca pare să fie unicul scriitor NT care folosește termenul în sensul mai cuprinzător.

Din Galilea, unde a început. Adică, acolo unde succesul lui Isus fusese cel mai mare. Petru folosește aproape aceeași expresie în Fapte 10,37, pentru a descrie răspândirea Evangheliei.

Până aici. Acuzatorii lui Isus s-ar fi putut să aibă în minte evenimentele dramatice ale celor câteva zile trecute, care au trezit temeri în inimile lor că Isus urma să înceapă o lucrare prelungită și chiar mai cu succes în Iudea decât în Galilea.

Luca 23:6

6. Galilean. [Audierea înaintea lui Irod Antipa, Luca 23,6-12. Vezi harta p. 225; diagramele 9, 11, p. 233, 234.] Numai Luca relatează incidentul acesta din judecata lui Isus. Partea cea mai cu succes și mai impresionantă a lucrării lui Hristos fusese în Galilea. Deși născut în Betleem, Isus fusese crescut în Galilea și își petrecuse practic toată viața Lui acolo.

Luca 23:7

7. Stăpânirea lui Irod. [„Jurisdicția lui Irod”, KJV]. Adică, Galilea și Perea (vezi p. 46, 64; vezi la Luca 3,1).

L-a trimis la Irod. Pilat avea în față o dilemă. El era pe deplin convins de nevinovăția lui Isus și declarase public hotărârea lui în sensul acesta. Propria lui hotărâre de a-L elibera pe Isus era depășită numai de hotărârea autorităților iudaice ca Isus să fie crucificat. În decursul celor cinci ani ai săi de serviciu ca procurator al Iudeii, care pe atunci cuprindea și Samaria, el se făcuse cât se poate de nepopular pentru iudei și se temea că a-i nemulțumi mai departe ar fi însemnat să-și primejduiască slujba. El cunoștea bine natura trădătoare a unora dintre conducătorii iudei. El mai știa că ura lor față de Isus se datora numai răutății. De aceea Pilat trebuie să fi considerat că taie nodul gordian trimițând pe Isus la Irod, nădăjduind prin aceasta să păstreze bunăvoința autorităților iudaice și, în același timp, să scape de răspunderea morții cuiva care era vădit nevinovat.

La Ierusalim. Deși pe jumătate idumeu și pe jumătate samaritean (vezi p. 64; diagrama p. 40) Irod Antipa profesa o strânsă aderare la credința iudaică (vezi p. 33) și venise la Ierusalim fără îndoială pentru a lua parte la Paște. Aceasta nu înseamnă nicidecum că el era un iudeu devotat, ci numai că ținea formele religiei din motive politice. Pe când era în Ierusalim, Irod locuia probabil în palatul Hasmoneilor, a cărui amplasare este nesigură (vezi harta din față p. 545).

Luca 23:8

8. Dorea să-L vadă. Irod trăia de la o vreme în adulter (vezi la Matei 14,3; Marcu 6,17). Trecuse cam un an de când îl ucisese pe Ioan Botezătorul (vezi la Marcu 5,1.29) și conștiința continua să nu-i dea liniște din cauza aceasta. La început se temuse ca Isus să nu fie cumva Ioan Botezătorul înviat din morți (vezi la Marcu 6,14.16). De un timp Irod dorise mult o ocazie ca să aibă o întrevedere cu Isus (vezi la Luca 9,9).

Să-L vadă făcând vreo minune. Curiozitatea pare să fi fost un alt motiv care îl mâna pe Irod în dorința lui de a avea o întrevedere cu Isus. El a pus să fie aduși în palatul lui oameni ramoliți și schilozi și a făgăduit că-L va elibera pe Isus ca răsplată pentru vindecarea lor (DA 729). Dacă Isus ar fi făcut așa ceva, probabil, aceasta ar fi constituit dovada că El era un profet adevărat și în consecință nu era vinovat de acuzațiile pe

care iudeii le rosteau împotriva Lui. În felul acesta curiozitatea lui Irod ar fi fost satisfăcută. În același timp el ar fi avut temeieri îndestulătoare pentru eliberarea lui Isus față de protestul posibil al conducătorilor iudei.

Luca 23:9

9. I-a pus multe întrebări. Ca o demonstrație de favoare și ca o făgăduință subînțeleasă a libertății, Irod a ordonat ca Isus să fie dezlegat (vezi DA 729) și apoi a început să-L întrebe pe larg înainte de a îngădui iudeilor să-și prezinte acuzațiile contra Lui.

Nu i-a răspuns nimic. În afară de motivele care Îl făcuseră pe Isus să tacă înaintea Sinedriului și înaintea lui Pilat (vezi la Matei 26,63; 27,13) mai era și motivul în plus că Irod auzise și lepădase solia lui Ioan Botezătorul. El respinsese lumina adevărului pe care Dumnezeu o îngăduise să lumineze pe cărarea lui și pentru un suflet în felul acesta în mod deznădăjduit împietrit în păcat Isus nu avea cuvinte. Tăcerea aceasta era o aspră muștrare pentru monarhul îngâmfat și împreună cu refuzul lui Isus de a săvârși o minune la cererea lui, l-a mâniat pe Irod și l-a întors contra lui Isus.

Luca 23:10

10. Preoții cei mai de seamă și cărturarii. Vezi p. 55; vezi la Matei 2,4.

Îl pârau cu înfierbântare. Aceasta lasă să se înțeleagă că ei făceau lucrul acesta cu voce tare și mânioasă.

Luca 23:11

11. Se purtau cu El cu dispreț. [„Îl făceau de nimic”, KJV]. Literal, „l-au socotit ca nimic”, adică L-au insultat. Ca și Pilat, Irod a înțeles că numai răutatea dăduse naștere la acuzațiile acelea împotriva lui Isus, dar tăcerea lui Isus l-a iritat, pentru că părea că Isus disprețuia autoritatea lui.

Haină strălucitoare. Poate aceasta era una din hainele lepădate ale lui Irod. De fapt trebuie să fi părut bătătoare la ochi în comparație cu hainele simple și neostentative pe care Isus le purta de obicei.

L-a trimis înapoi. Dacă nu ar fi intervenit ostașii romani, așa cum făcuseră la sfârșitul judecății din timpul zilei înaintea Sinedriului (vezi la cap. 22,71), Isus ar fi fost fără îndoială omorât de gloată în cursul demonstrației furtunoase zugrăvită aici. Dar, ca și Pilat, Irod a ales să fugă de răspundere și L-a trimis înapoi la Pilat.

Luca 23:12

12. S-au împrietenit. [„S-au făcut prieteni”, KJV]. Ei au aplanat neînțelegerile lor. Se pare că fuseseră fricțiuni intermitente între Pilat și Irod pentru un număr de ani.

Luca 23:13

13. A strâns. [„Când a convocat”, KJV]. [A doua judecată înaintea lui Pilat, Luca 23,13-25 = Matei 27,15-31a = Marcu 15,6-19 = Ioan 18,39 la 19,16. Comentariu major: Matei și Ioan.]

Luca 23:15

15. Ni l-a trimis înapoi. [„V-am trimis la el”, KJV]. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea „el ni l-a trimis înapoi”. Aceasta pare să se împace mai bine cu contextul.

Luca 23:16

16. Îl voi pedepsi. Aceasta a fost cea dintâi biciuire pe care Pilat a aplicat-o lui Isus (vezi la Matei 27,26 în ce privește a doua). Prin concesiunea aceasta Pilat nădăjduia să evite pedeapsa cu moartea, probabil prin trezirea milei pentru Isus în mulțime. Biciuirea, așa cum era aplicată atunci, avea adesea ca rezultat moartea (vezi la Matei 10,17). În loc de a potoli gloata, însă, această cedare la cererea lor pătimasă de ucidere a lui Isus a servit numai ca să stimuleze setea lor după sângele lui. Dacă Pilat era dispus să meargă atât de departe încât să biciuiască un om nevinovat, cu siguranță, dacă era presat ceva mai mult, putea fi convins să admită uciderea Lui.

Luca 23:17

17. Trebuia. Dovezile textuale sunt împărțite (cf. p. 146) între reținerea și omiterea v. 17. Unele

manuscrite îl au după v. 19.

Luca 23:19

19. Răscoală. Gr. stasis, literal, „o ridicare”; de unde și „o răscoală”.

Luca 23:20

20. Cu gând. [„Vrând”, KJV]. Mai degrabă „dorind”.

Luca 23:21

21. Au strigat. Literal, „strigau într-una” adică, la Pilat.

Luca 23:23

23. Cereau de zor. [„Pretinzând”, KJV]. Mai degrabă „cerând” sau „solicitând”.

Ale preoților celor mai de seamă. Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte.

Luca 23:25

25. Pe Isus L-a dat în voia lor. Isus a murit pe temeiul unei sentințe romane, care a fost executată sub supraveghere romană (vezi la v. 36).

Luca 23:26

26. Îl duceau. [Crucificarea, Luca 23,26-49 = Matei 27,31b-56 = Marcu 15,20-41 = Ioan 19,17-37. Comentariu major: Matei și Ioan.]

Luca 23:27

27. O mare mulțime. Inclusiv ucenicii (vezi DA 743).

Luca 23:28

28. S-a întors spre ele. [„Întorcându-se spre ele”, KJV]. Lucrul acesta ar fi fost probabil cu neputință dacă Isus ar fi purtat crucea în timpul acela.

Fiice. Isus S-a adresat femeilor locuitoare ale Ierusalimului.

Nu Mă plângeți pe Mine. [„Nu plângeți pentru Mine”, KJV]. Isus nu a disprețuit simpatia lor și nici nu le-a muștră din cauza ei.

Luca 23:29

29. Vor veni zile. [„Vin zile”, KJV]. Isus Se referă aici la asediul din anul 70 d.Hr. (vezi DA 743; vezi la Matei 24,15-20).

Ferice de cele sterpe. De obicei, iudeii socoteau a fi sterp ca un blestem (vezi la cap. 1,7.25).

Luca 23:30

30. Vor începe să zică munților. Comparați Osea 10,8; Apoc 6,16.

Luca 23:31

31. Verde. Gr. hugros, „plin de apă”, „umed” sau „ud”; aplicat la copac, „plin de sevă”. Printr-un capac „verde” Isus Se referă la Sine (DA 743). Isus era nevinovat și dacă lucrurile care aveau loc acum puteau să se întâmple unui om nevinovat, care ar fi putut să fie soarta celor vinovați?

Ce va fi? [„Ce se va face”, KJV]. Din nou Isus Se referă la calamitățile care urmau să însoțească căderea Ierusalimului la aproape 40 de ani mai târziu (vezi la v. 29).

Cel uscat. O descriere figurată a stării societății iudaice care a dus la lepădarea iudeilor ca popor ales al lui Dumnezeu și la dezmembrarea lor ca națiune (vezi vol. IV, p. 25-38).

Luca 23:34

34. Tată, iartă-i. Isus Se referă atât la romani, cât și la iudeii care fuseseră unelte pentru condamnarea și crucificarea Lui (vezi DA 744). Rugăciunea Lui, totuși, în ea însăși, nu înlătură vinovăția lor (vezi DA 744). Într-un înțeles mai larg rugăciunea aceasta cuprinde pe toți păcătoșii până la sfârșitul vremii, pentru că toți sunt vinovați de sângele lui Isus (vezi DA 745).

Aceasta este ce dintâi dintre cele șapte declarații ale lui Isus pe când atârna pe cruce, numite uneori Cele Șapte Cuvinte. Nici un scriitor al Evangheliei nu menționează mai mult de trei, nici mai puțin de una din declarațiile acestea. Aranjate din punct de vedere al timpului cele șapte „cuvinte” sunt după cum urmează:

1. Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac” (v. 34).
2. „Adevărat îți spun, că astăzi vei fi cu Mine în rai” (v. 43)
3. „Femeie, iată fiul tău!...”Iată mama ta!” (vezi la Ioan 19,26.27).
4. „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit (Matei 27,46; Marcu 15,34).
5. „Mi-e sete!” (Ioan 19,28).
6. „S-a sfârșit!” (Ioan 19,30).
7. „Tată în mâinile Tale îmi încredințez duhul!” (vezi Luca 23,46).

Nu știu. Conducătorii iudei luaseră hotărârea lor deliberată contra lui Hristos, deși lumina deplină a adevărului pe care El venise să o descopere le stătuse la dispoziție. Totuși, într-o oarecare măsură, nici chiar ei nu apreciau pe deplin ceea ce făceau. Ei nu vedeau fapta lor în cadrul ei deplin în marea luptă dintre bine și rău (vezi DA 744). Poporul de rând, ca un tot, avea o slabă concepție despre ceea ce avea loc și zeflemelile și batjocurile lor erau făcute din neștiință. Ei îi urmau orbește pe conducătorii lor (vezi la Matei 23,16). Ostașii romani cu atât mai puțin înțelegeau ce făceau, deși chiar și acum, lumina străpungea inima sutașului (vezi la Matei 27,54).

Deși pot fi citate importante dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea rugăciunii lui Isus din versetul acesta, majoritatea dovezilor favorizează reținerea ei.

Luca 23:35

35. Dacă. Literal, „dacă acesta”; aici rostit cu dispreț (vezi la cap. 14,30; 15,2).

Hristosul. Adică, Mesia, Cel Uns (vezi la Matei 1,1).

Luca 23:36

36. Ostașii. Potrivit cu textul grec, batjocura din partea ostașilor era mai puțin stăruitoare ca aceea a conducătorilor iudei.

Luca 23:38

38. Grecești, latinești și evreiești. Se pot cita dovezi textuale importante (cf. p. 146) pentru omiterea celor spuse cu privire la limbile în care a fost scrisă inscripția (vezi la Matei 27,37). Totuși, afirmația echivalentă din Ioan 19,20 este pe deplin dovedită.

Luca 23:39

39. Nu ești Tu Hristosul? [„Dacă Tu ești Hristosul”, KJV]. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) exprimarea: „Nu ești Tu Hristosul?”

Luca 23:40

40. Nu te temi tu de Dumnezeu? Adică, înaintea scaunului de judecată al căruia trebuie să te înfățișezi.

În aceeași osândă. Adică, aceeași sentință, însemnând, cu alte cuvinte: „Tu ești la fel de vinovat. Cine ești tu să condamni?”

Luca 23:41

41. Pentru noi este drept. Acest tâlhar era cinstit în ce privește admiterea pe față a vinovăției sale. Pentru însemnătatea atitudinii reflectată aici în legătură cu extinderea harului divin vezi la Matei 5,3.

Nici un rău. [„Nimic greșit”, KJV]. Literal, „nimic necorespunzător”. Tâlharul acesta și probabil și tovarășul său, îl auziseră pe Isus vorbind, fuseseră cu El în sala de judecată a lui Pilat și merseseră împreună la locul de execuție (vezi DA 749). Întrucât văzuse și auzise mare parte din ceea ce avusese loc în decursul ultimelor câteva ore, cel care vorbea era pe deplin convins că Isus era tot ceea ce El pretindea că este. La fel era și cu sutașul care supraveghea executarea (vezi la Matei 27,54).

Luca 23:42

<IND=200> 42. Când vei veni. [„Când vii”, KJV]. Literal, „oricând vii”, sau „oricând s-ar putea să vii”. Tâlharul pocăit a acceptat pe Isus ca Mesia și Mântuitor, Cel care urma să domnească pe tronul lui David și să restatormicească toate lucrurile (vezi la Matei 1,1; 21,9; Luca 19,10).

În Împărăția Ta. Concepția tâlharului pocăit cu privire la împărăția lui Hristos era probabil aceea susținută de toți concetățenii săi (vezi la cap. 4,19). Nu există indicație că el cultiva o concepție mai iluminată cu privire la „împărăție” decât ucenicii (vezi al Matei 18,1; 20,12). Noi nu ar trebui să facem greșeala să presupunem că tâlharul înțelegea pe deplin învățăturile lui Isus asupra punctului acestuia. Cuvintele Sale lasă să se înțeleagă, însă, o clară credință în învierea celor dreپți (vezi Fapte 24,15). Poate că ideea lui cu privire la înviere nu era atât de diferită de aceea a Martei (vezi Ioan 11,24). Chiar și Fariseii credeau în mod clar în înviere (Fapte 23,8).

Oricât de nedesăvârșită ar fi putut fi înțelegerea din partea tâlharului a naturii împărăției lui Hristos și a învierii, răspunsul lui Hristos trebuie să fie înțeles în termenii propriei Lui învățături cu privire la acestea. Pentru o sinopsie a învățăturilor Sale cu privire la acest subiect vezi la Matei 4,17; 25,31. Isus a explicat că „împărăția Sa” nu era din lumea aceasta (Ioan 18,36) și că „împărăția” Sa a slavei nu urma să fie statornicită până nu va reveni El pe pământ în persoană (vezi la Matei 24,3).

Luca 23:43

Astăzi. Gr. semeron. Așa cum a fost scris la origine, textul grec era fără de punctuație și adverbul semeron, „astăzi” se găsește între două propoziții care zic, literal, „cu adevărat îți spun” și „cu mine vei fi în paradis”. Uzul grec îngăduia ca un adverb să apară în propoziție oriunde dorea vorbitorul sau scriitorul să-l plaseze. Numai din construcția greacă a propoziției în discuție este cu neputință să determinăm dacă adverbul „astăzi” stă pe lângă „spun” sau „vei fi”. Și una și alta este cu putință. Întrebarea este: „Intenționa Isus să spună, literal: „Cu adevărat îți spun astăzi” sau „astăzi cu mine vei fi în paradis”? Singurul mod de a cunoaște sensul pe care îl intenționa Hristos este de a descoperi răspunsurile biblice la câteva întrebări: 1) Ce este paradisul? 2) A mers Isus în paradis în ziua crucificării Sale? 3) Ce învățătură a dat Isus cu privire la timpul când oamenii vor primi răsplătirea lor în paradis? Pentru un răspuns la prima întrebare vezi mai jos la cuvântul „rai”. Pentru răspunsuri la întrebările a doua și a treia vezi mai jos cuvintele „vei fi cu mine”.

Vei fi cu Mine. În ajunul trădării – cu mai puțin de 24 de ore înainte de a face făgăduința aceasta tâlharului – Isus spusese celor doisprezece, „În casa Tatălui Meu sunt multe locașuri. . . Eu mă duc să vă pregătesc loc . . . Mă voi întoarce și vă voi lua cu Mine ca acolo unde sunt Eu să fiți și voi” (vezi la Ioan 14,1-3). Totuși, trei zile mai târziu Isus o informa pe Maria: „Încă nu M-am suit la Tatăl meu”. (Ioan 20,17). Evident, deci, Isus nu S-a dus în paradis și nu a fost în paradis, în ziua crucificării Sale. În acord cu aceasta, tâlharul nu putea să fi fost cu Isus în paradis.

Rai. [„Paradis”, KJV]. Gr. paradeisos, o transliterare a persanului pairidaeza, însemnând „un ocol”, „parc” sau „rezervație”, cuprinzând pomi, în care erau ținute adesea animale pentru vânat. El era înconjurat cu ziduri și uneori dotat cu turnuri pentru vânătoare. Cuvântul ebraic echivalent, pardes, este tradus „pădure” sau „livadă” (vezi la Neemia 2,8; Eclesiastul 2,5). În LXX-a, „grădina” Edenului este numită „paradisul” Edenului (vezi la Geneza 2,8). De fapt, paradeisos este obișnuit în LXX-a unde cuvântul

„grădină” (ebr. gan) apare în traducere (vezi Geneza 3,1; Ioan 51,3; Ioel 2,3; etc.).

În NT paradeisos apare numai în Luca 23,43; 2 Corinteni 12,4; Apocalipsa 2,7. În 2 Corinteni 12,2-4 „paradis” este evident sinonim cu „cer”. Faptul că Pavel nu se referă la un „paradis” pământesc este de două ori clar din faptul că el face egal „răpit” la „cer” cu „răpit” „în rai” [„paradis”]. Potrivit cu Apocalipsa 2,7 „pomul vieții” se spune că este „în raiul lui Dumnezeu”, în timp ce în Apocalipsa 21,1-3.10; 22,1-5 pomul vieții este asociat cu noul pământ, Noul Ierusalim, râul vieții și tronul lui Dumnezeu. Nu poate fi nici o îndoială că folosirea în NT a lui paradeisos îl face în mod consecvent sinonim cu „cer”.

De aceea, când Isus l-a asigurat pe tâlhar de un loc cu El în „rai” [„paradis”], S-a referit la acele „multe locuințe” din „casa Tatălui” Său și la timpul când va lua la Sine pe ai Săi (vezi la Ioan 14,1-3). În tot cursul lucrării Lui, Isus afirmase specific că „va răsplăti fiecăruia după faptele lui” când va reveni în triumf „în casa Tatălui Său cu îngerii Săi” (vezi la Matei 16,27). Până la acel timp El nu va invita pe cei mântuiți de pe pământ să „moștenească împărăția care le-a fost pregătită” (vezi la Matei 25,31.34; cf. Apocalipsa 22,12). Pavel învață că aceia care adorm în Isus vor ieși din mormintele lor la o a doua venire a lui Hristos (vezi 1 Corinteni 15,20-23) pentru a primi nemurirea (v. 51-55). Neprihăniții înviați și neprihăniții în viață vor „fi răpiți” ca să întâmpine pe „Domnul în văzduh” și în felul acesta să fie „totdeauna cu Domnul” (1 Tesaloniceni 4,16.17). De aceea, tâlharul urma să fie „cu” Isus în „rai” [„paradis”] după învierea celor drepti la a doua Lui venire.

Ar trebui să se rețină că virgula între „ție” și „astăzi” a fost inserată de traducători. Textul grec original, care nu avea nici punctuație, nici subîmpărțire pe cuvinte (vezi p. 115) zice: amen soi lego semeron met emou ese en to paradeiso, literal, „adevărat îți spun astăzi cu mine vei fi în paradis”. Adverbul semeron, „astăzi” stă între două verbe lego, „spun” și ese”, „vei fi” și s-ar putea aplica pe bună dreptate la oricare din ele. Poziția lui imediat după verbul lego, „spun”, poate implica o legătură gramaticală mai strânsă cu el decât cu verbul ese, „vei fi”.

Evident, plasând virgula înainte de cuvântul „astăzi”, traducătorii erau călăuziți de concepția nebiblică că morții primesc răsplata la moarte. Dar, așa cum este arătat mai sus, este vădit că nici Isus, nici scriitorii NT nu credeau și nici nu învățau o astfel de doctrină. Plasarea virgulei înainte de cuvântul „astăzi” îl face astfel pe Hristos să contrazică ceea ce El și alți scriitori ai NT au afirmat clar în altă parte. În acord cu aceasta, Scripturile însele cer ca virgula să fie așezată după cuvântul „astăzi”, nu înainte de el. Vezi la Ioan 4,35.36.

În felul acesta, ceea ce Hristos a spus de fapt tâlharului pe cruce era: „Adevărat îți spun astăzi, vei fi cu Mine în rai”. Marea întrebare la care se gândea tâlharul atunci nu era când va ajunge în paradis, ci dacă cumva va ajunge acolo. Afirmăția simplă a lui Isus îl asigură că, oricât de lipsit de merite ar fi el și oricât de imposibil ar părea pentru Isus – murind de moartea unui criminal condamnat – să împlinească o astfel de făgăduință, tâlharul va fi acolo în mod cât se poate de sigur. De fapt, prezența lui Isus pe cruce făcea cu puțință o astfel de nădejde.</IND>

Luca 23:45

45. Soarele s-a întunecat. Unii au sugerat cu neatenție că Luca se referă aici la o eclipsă; totuși, o eclipsă a soarelui este imposibilă când luna este plină, ca la sezonul Paștelui. Întunericul era supranatural. Dovezi textuale importante (cf. p. 146) în sprijinul expresiei „eclipsat” în locul lui „întunecat” este evident o încercare de a explica întunericul de către o mână mai târzie.

Luca 23:46

46. Tată. Pentru comentariul la folosirea termenului acestuia de către Isus vezi la Matei 6,8. Pentru Dumnezeu ca „Tată” în literatura iudaică vezi la Ioan 5,18.

În mâinile Tale. Isus a murit cu cuvintele din Psalmii 31,5 pe buzele Sale. Atitudinea exprimată în felul acesta aduce la o culminare sublimă spiritul de supunere smerită la voia Tatălui exemplificată prin toată viața lui Isus pe pământ. În Grădina Ghetsemani același duh neegoist determinase cuvintele: „Nu cum voiesc eu, ci cum voiești Tu” (Matei 26,39). Pentru comentariu la supunerea desăvârșită a lui Hristos la Tatăl vezi Luca 2,49. Fericit este bărbatul sau femeia care trăiește și moare în „mâinile” lui Dumnezeu! Tot ce suntem și ce avem este sigur – în mâinile Sale.

Duhul. Gr. pneuma (vezi la cap. 8,55).

Și-a dat duhul. Literal, „a expirat”, adică „a suflat în afară”.

Luca 23:48

48. Priveliștea aceea. [„Vederea aceea”, KJV]. Sau „spectacolul acela”.

Luca 23:49

49. Cunoștii. [„Cunoștința Sa”, KJV]. Mai degrabă „cunoștințele Sale”.

Luca 23:50

50. Un bărbat cu numele Iosif. [Înmormântarea, Luca 23,50-56 = Matei 27,57-61 = Marcu 15,42-47 = Ioan 19,38-42. Comentariu major: Matei și Marcu.]

Luca 23:51

51. Nu luase parte. [„Nu consimțise”, KJV]. Iosif și Nicodim nu fuseseră convocați la sesiunea Sinedriului la care Isus a fost judecat și găsit vinovat de blasfemie (DA 539, 699). Omisiunea era deliberată. Votul de a-L condamna pe Isus fusese unanim (vezi la Marcu 14,64). Dacă acești doi bărbați neprihăniți ar fi fost de față, ei cu siguranță și-ar fi ridicat glasul și ar fi protestat, așa cum făcuseră cu alte ocazii anterioare (vezi DA 460, 539, 699, 773; vezi la Ioan 7,50.51).

O cetate a iudeilor. O notă explicativă adăugată probabil de Luca pentru folosul cititorilor neiuidei (vezi p. 664).

Luca 23:53

53. Niciodată. În textul grec este o triplă negație, care scoate în evidență faptul că mormântul nu fusese niciodată folosit (vezi la Matei 27,60).

Luca 23:54

54. Pregătirii. Adică, vineri (vezi la Marcu 15,42.46).

Luca 23:56

56. În ziua Sabatului s-au odihnit. Luca menționează în mod specific, ziua „Pregătirii” (vezi v. 54), ziua Sabatului (v. 54, 56) și „întâia zi a săptămânii” (cap. 24,1). Nu poate fi nici o îndoială cu privire la succesiunea acestor zile sau la identitatea lor. Hristos a fost crucificat vineri, S-a odihnit în mormânt în cursul Sabatului, după ce terminase lucrarea de răscumpărare (vezi la Geneza 2,2.3; Exod 20,20) și a înviat în ziua următoare, ziua întâia a săptămânii (vezi la Luca 24,1).

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–25 DA 723–740

2, 3 DA 726

5–8 DA 728

7, 8 EW 173

8, 9 DA 729

9–11 EW 174

11 DA 731; EW 174

12 DA 728; EW 173

14–16 DA 731

18 COL 294; DA 733

21 AA 85, 150; CT 425; DA 394, 734, 736, 743, 776; EW 109; GC 501, 643; SR 221, 298; 5T 502

22 DA 733

26–46 DA 741–757

27–53 SR 220–229

28 DA 743, 752

30, 31 DA 743

31 AA 25; DA 794

33 DA 741

34 COL 218; DA 744, 752, 760; EW 176; PP 140, 240; SR 222; 2T 208

35 DA 746

37, 39 SR 222

39–43 DA 750

40–43 SR 223

42, 43 COL 264

43 DA 751, 752

46 DA 756, 771; SR 226; 2T 211

56 DA 769, 774

Luca 24:1

1. În ziua întâi. [„Acum”, KJV] [Învierea, Luca 24,1-12 = Matei 28,1-15 = Marcu 16,1-11 = Ioan 20,1-18. Comentariu major: Matei și Ioan]. Gr. de „dar” sau „și”, legând prima propoziție a cap. 24 foarte strâns cu afirmația concludentă a cap. 23. Legătura este mult mai clar văzută într-o traducere alternativă: „Într-adevăr, ele s-au odihnit în Sabat potrivit poruncii, dar în ziua întâia a săptămânii...” Traducere aceasta face foarte evidentă sfințenia pe care credincioșii creștini o acordau Sabatului zilei a șaptea. Ultimul lor act vineri a fost să pregătească „miresme și miruri” (cap. 23,56). Apoi au lăsat toate deoparte „potrivit cu porunca [Sabatului]” (vezi la Exod 20,8-11) și nu și-au reluat lucrarea lor de iubire decât în zori, duminică dimineața. Puternicul contrast dintre sfințenia sabatului și caracterul secular al duminicii introdus în narațiunea Evangheliei vorbește elocvent creștinilor de astăzi. Pentru comentariu asupra împrejurărilor învierii vezi nota adițională la Matei 28,1.

Luca 24:4

4. Doi bărbați. Adică, îngerii (vezi la Mate 28,2), cum reiese clar din Luca 24,23. Pentru alte cazuri de îngeri care au apărut în chip de oameni vezi Fapte 1,10; 10,30.

Luca 24:5

5. Și-au plecat fețele la pământ. Evident de teamă și respect, recunoscând că „bărbații” erau în realitate ființe cerești.

Luca 24:7

7. Fiul Omului. Vezi la Matei 1,1; Marcu 2,10.

Luca 24:10

10. Ioana. Menționată numai de Luca (vezi la cap. 8,3).

Luca 24:11

11. Basmе. Literal, „ca lucruri fără rost”. „Cuvintele acestea” ale lor n-aveau nici un înțeles pentru ucenicii cuprinși de întristare.

Luca 24:12

12. Dar Petru s-a sculat. [„Atunci Petru s-a sculat”, KJV]. Pot fi citate dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea v. 12. Totuși, relatarea similară din Ioan (vezi Ioan 20,3-6) este pe deplin dovedită.

Luca 24:13

13. Doi ucenici. [„Doi dintre ei”, KJV] [Călătoria la Emaus, Luca 24,13-32 = Marcu 16,12. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 226; diagrama p. 233.]. Mai târziu, în narațiune, unul din cei doi este identificat ca Cleopa (vezi v. 18). Evident ei fuseseră în Ierusalim pentru celebrarea Paștelui și s-ar putea să fi zăbovit în cetate cea mai mare parte din ziua întâia a săptămânii datorită evenimentelor care înconjurau crucificarea și poate și datorită zvonului că Isus înviase.

În aceeași zi. Era acum târziu în după amiaza zilei învierii (vezi la Matei 28,1).

Emaus. Emaus poate fi identificat probabil cu satul el-Qubeibeh, cam la 7 mile spre nord-vest de Ierusalim pe drumul spre Lida. O altă localitate identificată uneori cu Emaus este satul Qaloniye, cam la 3 mile la sud de el-Qubeibeh.

Șaizeci de stadii. [„Șaizeci de furlongs”, KJV]. [1 furlong = 1/8 dintr-o mil]. Un „furlong” (Gr. stadion) era egal cu 607 picioare engleze; astfel 60 de „furlongs” ar fi aproape 7 mile. Distanța pe drum ar fi cam 8 mile (vezi DA 795).

Luca 24:14

14. Vorbeau. Gr. homileo, „a se întovărăși cu”, de unde „a convorbi cu”. Acești doi urmași ai lui Isus pare să fi fost bine informați cu privire la evenimentele din Ierusalim. Fără îndoială, ei petrecuseră o mare parte din zi împreună cu alți credincioși ascultând diferite persoane care aduseseră vești cu privire la întâmplările care se adunau în jurul învierii (vezi la Matei 28,1).

Luca 24:15

15. Isus S-a apropiat. Cei doi ucenici nu meraseră departe către Emaus (vezi DA 795) când Isus i-a ajuns din urmă. În felul acesta El a fost cu ei cea mai mare parte a călătoriei, care a luat probabil cam două ore. Fără îndoială că ei L-au considerat pe Isus drept un alt pelerin care, ca și ei, fusese în Ierusalim pentru Paște și acum se reîntorcea acasă.

Luca 24:16

16. Ochii le erau împiedicați. Ei erau oboșiți și atât de absorbiți de gândurile lor triste încât n-au observat pe Isus de aproape când li s-a alăturat. Împrejurări asemănătoare se pare că o împiedicaseră pe Maria să-L recunoască pe Isus la început, în zorii aceleași zile. În unele din arătările de după înviere Isus a fost recunoscut imediat, sau așa pare, în timp ce în altele nu a fost recunoscut. Cuvintele lui Luca de aici din v. 31 lasă să se înțeleagă în cazul acesta o slăbire supranaturală a simțurilor celor doi ucenici pe lângă preocuparea lor de ei înșiși.

Să-L cunoască. Isus S-ar fi putut descoperi imediat, dar dacă ar fi făcut așa ei ar fi putut să fie atât de entuziaști încât să nu aprecieze pe deplin sau să-și reamintească bine adevărurile importante pe care El era gata să li le facă cunoscut. Era esențial ca ei să înțeleagă profețiile mesianice ale VT împreună cu incidentele istorice și ritualurile sacre care arătau spre Hristos. Numai acestea puteau procura o temelie solidă pentru credința lor. O presupusă credință în Hristos care nu este puternic înrădăcinată în învățăturile Scripturilor nu poate să rămână statornică atunci când bate furtuna îndoielii (vezi la Matei 7,24-27). Tocmai la împlinirea

VT în evenimentele relatate ulterior în NT le atrăgea Isus acum atenția (vezi DA 799).

Luca 24:17

17. Ce vorbe? O întrebare potrivită cu care să se înceapă conversația. Râvna celor doi ucenici în discutarea evenimentelor învierii poate că făcea conversația lor să atragă atenția trecătorilor.

Schimbați între voi. Ei făceau schimb de păreri; conversația lor nu era unilaterală.

Sunteți. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) terminarea întrebării lui Isus cu cuvintele „pe drum” [„pe când umblați”, KJV] și exprimarea ultimei părți a versetului: „Și ei au stat, [fiind sau privind] triști”. În acord cu exprimarea aceasta cei doi ucenici au fost atât de surprinși de aparenta ignoranță a lui Isus cu privire la evenimentele de la Ierusalim încât s-au oprit, probabil aruncând priviri lipsite de credință către însoțitorul lor (vezi la v. 18).

Triști. Erau triști pentru că nu înțelegeau. Cât de adesea tristețea și dezamăgirea rezultă din greșita înțelegere fie a lui Dumnezeu, fie a semenilor. O dreaptă înțelegere a Scripturilor VT ar fi împrăștiat gândurile lor melancolice – așa cum a făcut-o când au înțeles (vezi v. 25-27. 33. 44-46). Ei mai uitaseră și instrucțiunile pe care li le dăduse Hristos înainte de moartea Lui (vezi v. 44).

Luca 24:18

18. Cleopa. Gr. Kleopas, pare că o contracție a numelui Kleopatos (pentru o prescurtare asemănătoare a numelui Antipa vezi la cap. 3,1). Părerile diferă dacă omul acesta trebuie să fie identificat cu Cleopa (Gr. Klopas, vezi la Ioan 19,25). În timp ce Klopas este considerat de obicei ca fiind aramaic (și adesea identificat de fapt cu Alfeu), Kleopas este precis grec. Totuși, pare să fi fost ceva obișnuit pentru iudei să adopte numele autentic grec care semăna cel mai de aproape cu propriul lor nume aramaic; de pildă, Simon, în loc de Simeon. Totuși identitatea numelui nu dovedește că cele două persoane în cauză sunt în mod necesar identice.

Singurul străin. [„Numai un străin”, KJV]. Cei doi ucenici socoteau că este de necrezut ca o persoană de la Ierusalim – direcția de unde se părea că vine Isus – putea să fie, aparent, atât de neinformată.

Luca 24:19

19. Prooroc. Cei doi ucenici încep să mărturisească credința lor în Isus. În timp ce mai înainte vreme crezuseră că El era Mesia (vezi al v. 21), încă mai credeau că El fusese un „profet” puternic.

Luca 24:20

20. Mai marii voștri. [„Conducătorii noștri”, KJV]. Cei doi ucenici cunosc faptele și așază vina acolo unde se cuvine. Ei nu învinovătesc poporul de rând, care Îl primise pe Isus ca profet și nici nu consideră ca răspunzătoare autoritățile romane. Moartea lui Isus era lucrarea conducătorilor națiunii iudaice (vezi Matei 27,2).

L-au dat. Vezi la Matei 27,1.2.

Luca 24:21

21. Noi trăgeam. [„Noi ne încredeam”, KJV]. Literal, „noi nădăjduiam”. Cei doi ucenici își exprimă acum propriile lor convingeri. Ei Îl acceptaseră pe Isus ca profet și mai târziu ajunseseră să creadă în El ca fiind mai mult decât un profet. La ei aceasta fusese o credință întemeiată, dar credința lor fusese puternic zguduită pentru că nu înțelegeau Scripturile cu privire la Mesia. Ei lasă acum să se înțeleagă că trebuie să fi fost greșiți în credința lor anterioară. Seriozitatea discuției lor ulterioare, totuși, dă la iveală faptul că ei nu părăsiseră cu totul nădejdea – mai ales având în vedere relatările uluitoare ale femeilor ucenice care pretindeau să-L fi văzut pe Isus (vezi v. 22-24).

El. Pronumele este emfatic. Ei crezuseră că Isus urma să fie Mântuitorul făgăduit al lui Israel.

Va izbăvi pe Israel. [„Ar fi urmat să răscumpere pe Israel”, KJV]. Concepția lor cu privire la ce era cuprins în lucrarea de răscumpărare a lui Israel era fără îndoială limitată în primul rând la izbăvirea politică din strânsoarea de fier a Romei. Pentru o discuție în legătură cu falsele nădejdi mesianice ale iudeilor vezi la

cap. 4,19.

A treia zi. Vezi p. 248–250.

Luca 24:22

22. Niște femei. Vezi la Matei 28,1.

De ale noastre. [„Din grupa noastră”, KJV]. Literal, „de ale noastre”. Prin aceasta, cei doi ucenici probabil se refereau la toți cei care împărtășeau „nădejdea” că Isus din Nazaret era Mesia al profeției.

Luca 24:23

23. O vedenie. Gr. optasia, „o priveliște” sau „o vedenie”, anume, ceva văzut. Optasia poate fi sau naturală sau supranaturală. Nu există dovadă cu privire la care este intenționată aici de cel care vorbește.

El este viu. Cât privește pe cei doi discipoli, totul era dovadă din auzite și ei încă nu erau convinși. Relatările îi tulburaseră, dar nu îi convinseseră.

Luca 24:24

24. Unii din cei ce erau cu noi. [„Unii din ei”, KJV]. Probabil o referire la vizita în grabă a lui Petru și a lui Ioan la mormânt (vezi Ioan 20,2-10; vezi notă adițională la Matei 28).

Luca 24:25

25. Nepricepuților. [„Nebunilor”, KJV]. Literal, „nepricepuților” adică „neînțelepților”. Ei ar fi putut să cunoască adevărul dacă părerile lor preconceptuate nu i-ar fi orbit față de învățăturile Scripturilor.

Să credeți tot. Toată Scriptura este inspirată de Dumnezeu (2 Timotei 3,16.17) și numai primind-o ca atare putem avea folos din ea. Creștinii care înlătură, neglijează sau dau interpretări fanteziste la cea mai mare parte din ceea ce au scris proorocii VT, potrivit cu cuvintele lui Hristos, sunt lipsiți de o judecată sănătoasă.

Luca 24:26

26. Nu trebuia? Mai degrabă: „nu era necesar?” Profetii preziseseră suferințele lui Mesia (vezi la v. 27). Isus Însuși prezisese adesea suferințele și moartea Sa (vezi la cap. 18,31). În plus, El dăduse ca motiv al Său pentru a le spune că împlinirea prezicerilor Sale urma să fie un temei pentru credință – pentru ca, atunci când evenimentul avea să se petreacă, ei să poată crede (vezi la Ioan 13,19; 14,29). În loc să aducă descurajare, moartea lui Isus s-ar fi dovedit o mare confirmare a credinței. Lucru destul de curios, în timp ce crucificarea a distrus nădejțile ucenicilor în Isus ca Mesia, ea le-a dat lui Iosif și lui Nicodim o dovadă convingătoare cu privire la acel mare adevăr (vezi DA 772, 775, 776).

Luca 24:27

27. A început de la Moise. [„Începând de la Moise”, KJV]. VT conține multe pasaje la care Hristos S-ar fi putut referi (vezi la Geneza 3,15; Exod 12,5; Numeri 21,9; 24,17; Deuteronom 18,15; Psalmii 22,1.8.16.18; Isaia 7,14; 9,6.7; 50,6; 53; Ieremia 23,5; Mica 5,2; Zaharia 9,9; 12,10; 13,7; Maleahi 3,1; 4,2; etc.).

Tâlcuit. Adică, a explicat sau interpretat.

Toate Scripturile. Era un punct vital în învățăturile lui Isus că „toate Scripturile” VT priveau înainte la lucrarea lui mesianică. Pentru un rezumat al felului în care scriitorii VT erau călăuziți în trasarea misiunii lui Mesia vezi la Matei 1,22. Oameni înșelați care condamnă VT dau dovadă de puțină cunoaștere a marelui respect pe care Hristos îl acorda acelor scrieri sacre și inspirate. Aceia care studiază și cred VT, scris de mâna lui Moise și a altora, Îl vor găsi acolo pe Hristos (vezi la Ioan 5,39.46). Hristos Însuși a avertizat că aceia care minimalizează importanța și valoarea NT de fapt nu cred în El (vezi la Ioan 5,47).

Luca 24:28

28. S-a făcut că. [„Se făcea ca și cum”, KJV]. Isus începuse să-și ia rămas bun de la ei și ar fi plecat dacă ei nu ar fi stăruit de El să rămână. Dacă nu ar fi fost stăruința lor ca El să accepte ospitalitatea lor, cei

doi ucenici ar fi pierdut binecuvântarea care le stătea în față. Motivul stăruinței ca Hristos să rămână cu ei era o dorință profundă pentru mai multă învățatură prețioasă pe care El le-o dăduse în cursul uneia sau a două ore trecute. Numai aceia care flămânez și însetează după o mai adâncă înțelegere a lucrurilor lui Dumnezeu pot aștepta să li se dea o măsură mai bogată din mana cerească (vezi la Matei 5,6).

Luca 24:29

29. Am stăruit. [„L-au constrâns”, KJV]. Așa a fost cu Avraam și cei trei vizitatori cerești ai săi (vezi Geneza 18,18; cf. Evrei 13,2). Arta ospitalității are nevoie de redeșteptare urgentă astăzi.

Rămâi cu noi. Adică, participă la ospitalitatea propriului nostru cămin (vezi DA 800). Aceasta ar putea lăsa să se înțeleagă că tovarășul nenumit al lui Cleopa era un membru al familiei.

Aproape a trecut. Literal, „s-a plecat”; aici probabil însemnând că, potrivit cu calculul iudaic, ziua întâia a săptămânii se sfârșise – la apusul soarelui – și începuse o zi nouă. Soarele deja apusese (cam pe la 6,30 în acea partea a anului) înainte de sosirea la Emaus (vezi DA 800).

A intrat. Împăratul universului a acceptat milostiv ospitalitatea acestui cămin umil.

Luca 24:30

30. Șede la masă. Literal, „s-a întins” și anume la masă (vezi la Marcu 2,15).

Pâinea. Articolul de bază al dietei și alimentul principal la această masă de seară.

A rostit binecuvântarea, a frânt-o. [„A binecuvântat-o și a frânt-o”, KJV]. Pentru obiceiurile iudaice și practica lui Isus de binecuvântare și de frângere a pâinii vezi la Marcu 6,41. Unii au căutat să facă din aceasta o masă de comemorare a morții Domnului, deși fără nici un temei biblic. Lucrul acesta denaturează simplitatea narațiunii și contrazice contextul.

Luca 24:31

31. Ochii. Vezi la v. 16.

L-au cunoscut. Mai degrabă, „L-au recunoscut” și anume, după felul cum a binecuvântat și frânt pâinea și după cicatricile cuielor de la mâinile Sale (vezi v. 35; DA 800).

Luca 24:32

32. Nu ne ardea inima? O figură de vorbire (vezi la Psalmii 39,2; Ieremia 20,9). Forma întrebării în textul grec cere un răspuns afirmativ (vezi la Luca 6,39). Iluminarea spirituală străbătea întunericul sufletelor lor în timp ce ei ascultau cu atenție răpită la desfășurarea Scripturilor de către Isus. Acum își dădeau seama ce se întâmplase cu ei. Prezența lui Isus iluminase propriul lor cămin și adevărurile mărețe pe care El li le desfășurase împrăștiaseră umbrele îndoielii și ale incertitudinii care căzuseră peste mintea lor. Ei probabil se gândiseră în ei înșiși că străinul acesta vorbise așa cum ar fi vorbit Isus, dacă ar mai fi fost în viață și împreună cu ei.

Experiența inimii acestor doi ucenici va fi experiența aceluia care ascultă cu atenție glasul cerului vorbind inimii lor prin Cuvântul sfânt. Aceia care găsesc că Scripturile VT sunt estompate și nedeslușite pentru gândirea lor neconcentrată, ar trebui să vină cu umilință la Isus și să învețe de la El (vezi la v. 14).

Când ne vorbea. Probabil timp de aproape două ore (vezi la v. 27).

Luca 24:33

33. În ceasul acela. [„Același ceas”, KJV] [Prima arătare în odaia de sus, Luca 24,33-49 = Marcu 16,13 = Ioan 20,19-23. Comentariu major: Luca și Ioan. Vezi harta p. 226; diagrama p. 233]. Fără măcar să guste din hrana care le stătea în față (vezi DA 801) ei au plecat de îndată, grăbindu-se să meargă înapoi la Ierusalim pentru a împărtăși marea lor descoperire celorlalți ucenici.

S-au întors la Ierusalim. Soarele apusese înainte de sosirea lor la Emaus și era deci după ora 6,30 p.m. (vezi la v. 29). Amurgul serii pierise pe la ora 8. Cei doi ucenici au pornit probabil spre Ierusalim când era

aproape întuneric. Astfel, cea mai mare parte a călătoriei lor a fost în timpul întunericului deplin al nopții. Deși fuseseră oboșiți de drumul spre casa lor din Emaus, oboseala și foamea lor pieriseră acum. Când au intrat în Ierusalim pe poarta dinspre răsărit cetatea întunecată și tăcută era slab luminată de luna care răsărea (vezi DA 802).

Cei unsprezece. Termenul acesta trebuie să fi fost folosit aici într-un sens oarecum tehnic pentru a desemna pe ucenicii cei mai apropiați ai lui Hristos în mare parte așa cum termenul „cei doisprezece” fusese folosit înainte de dezertarea lui Iuda (vezi cap. 8,1; 9,12; etc.). De fapt acum erau de față numai zece dintre apostoli, întrucât Toma nu era cu ei cu prilejul acesta (vezi Ioan 20,24).

Cei ce erau cu ei. Alții din „ceata” credincioșilor (vezi la v. 22), cuprinzând probabil și femeile, cel puțin pe acelea care fuseseră la mormânt mai devreme în ziua aceea și poate și alți credincioși.

Adunați la un loc. În odaia de sus, unde ținuseră Paștele împreună (vezi la Matei 26,18; cf. DA 802).

Luca 24:34

34. Zicând. Adică, mai mulți din cei deja în odaia de sus i-au salutat pe cei doi ucenici cu vestea aceasta.

Simon. Dintre cei unsprezece el avea cea mai mare nevoie de mângâiere, de asigurare și de comuniune cu Domnul înviat (vezi la Marcu 16,7). Cei unsprezece se vor fi gândit fără îndoială că este un lucru curios ca Isus să Se fi arătat femeilor din grupa lor și nu lor. Cu siguranță, au gândit ei, dacă El este adevărat viu, ni Se va face cunoscut și nouă, cei mai apropiați tovarăși ai Lui.

Având în vedere faptul că Isus S-a alăturat celor doi ucenici pe calea către Emaus la scurt timp după plecarea lor din Ierusalim (vezi DA 795) și că, chiar după dispariția Lui, El a rămas cu ei tot drumul cât au mers înapoi la Ierusalim (vezi DA 801), Isus trebuie să Se fi arătat lui Petru înainte de a Se alătura celor doi călători în drum spre Emaus. Totuși, acești doi ucenici pare să fi fost în strâns contact cu frații lor de credință în cursul celei mai mari părți a zilei cel puțin (vezi la v. 14) și dacă arătarea lui Petru avusese loc cu multă vreme înainte de plecarea lor, ei probabil ar fi cunoscut deja faptul.

Luca 24:35

35. Au istorisit. Gr. exegeomai, „a conduce” sau „a relata”. După ce cei doi ucenici au terminat de spus relatarea lor, dovada aceasta în plus nu a îndepărtat toată îndoiala și necredința din mintea grupului ca un tot (vezi Marcu 16,13; DA 802). De fapt, numai după ce Isus a luat și a mâncat faptic din hrană a fost înlăturată toată îndoiala lor (vezi Luca 24,41-43).

Luca 24:36

36. Înșuși Isus. Isus intrase nevăzut în odaie în același timp când cei doi din Emaus fuseseră lăsați înăuntru (vezi DA 802), dar era invizibil în cameră (vezi la v. 16). Pentru relatarea din partea lui Ioan ca martor ocular a arătării lui Isus cu prilejul acesta vezi Ioan20,19-23.

Luca 24:37

37. Plini de frică și de spaimă. Ucenicii se izolaseră în odaia de sus de teama iudeilor (vezi la Ioan 20,19) și se pare că erau în culmea tensiunii emoționale. Ei fuseseră tovarăși intimi ai Aceluia care fusese executat pentru răscoală. Nu urmau să sufere ei în curând aceeași soartă? Ei probabil se temeau de arestare în fiecare clipă. Pe lângă aceasta, veștile despre Hristos înviat trebuie să-i fi umplut de frământare. Totuși, în ciuda acestor vești, se pare că ei erau nepregătiți pentru o întâlnire personală cu Hristos înviat.

Un duh. Gr. pneuma, aici probabil însemnând „o arătare”, gr. phantasma, cum de fapt, cel puțin un manuscris vechi (D) zice. Pentru comentarii la cuvântul grec phantasma vezi la Matei 14,26.

Luca 24:39

39. Măinile. Aici era o dovadă de netăgăduit că Acela care acum li se arătase nu era altcineva decât Domnul lor crucificat. Isus era răbdător cu ei în încetineala lor de a pricepe (vezi la v. 35) și le-a procurat dovezi pipăibile pe care să-și întemeieze credința. Tocmai această încredere în realitatea învierii a dat putere convingătoare soliei pe care o duceau apostolii (vezi 1 Ioan 1,1.2; 5,20; cf. Luca 24,48).

Picioarele Mele. Aici este lăsat să se înțeleagă că picioarele lui Isus, ca și mâinile Lui erau străpunse de cuie.

Pipăiți-Mă. Isus a oferit dovezi senzoriale de trei feluri pentru a-i convinge pe ucenici că era o ființă reală, materială, după învierea Lui. Vederea, auzul și simțul pipăitului erau combinate pentru a da asigurarea că era o ființă reală și nu o arătare sau născocire a unei imaginații surmenate. În trupul înviat și proslăvit al lui Isus avem un exemplu de cum vom fi la înviere (vezi 1 Corinteni 15,22.23; cf. 1 Ioan 3,1.2).

Un duh. Gr. pneuma (vezi la cap. 8,55). Când Isus a venit pe acest pământ El nu S-a dezbrăcat de natura Sa dumnezeiască (vezi la Ioan 1,14) și când S-a reîntors la Tatăl a dus cu El chipul naturii omenești (vezi DA 832). El „S-a înălțat la cer, ducând o natură omenească sfințită și sfântă. El a dus natura aceasta omenească cu El în curțile cerești și o va purta în decursul veacurilor veșnice, ca Acela care a răscumpărat fiecare ființă omenească din cetatea lui Dumnezeu” (EGW RH 9 martie 1905).

Luca 24:40

40. După ce a zis aceste vorbe. Pot fi citate anumite dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea v. 40). Totuși, nu există nici oîndoială cu privire la autenticitatea afirmației fundamentale făcute aici, pentru că apariția ei în Ioan 20,20 este nedisputată.

Mâinile...Sale. Mâinile străpunse de cuie erau o mărturie mută, dar elocventă, în ce privește adevărul învierii.

Luca 24:41

41. De bucurie, încă nu credeau. Realitatea prezenței lui Hristos pare să fi fost prea bună pentru a fi adevărată (vezi Marcu 16,12.13; vezi la Luca 24,35).

Ceva de mâncare? Literal, „ceva hrană” adică ceva de mâncare. Isus le oferă o a patra dovadă că El este încă o ființă reală, corporală (vezi la v. 39).

Luca 24:42

42. Pește fript. Un articol obișnuit în dieta Palestinei antice (vezi la Ioan 21,9). Mai mulți din ucenici fuseseră pescari înainte de chemarea lor la ucenicie (vezi la Luca 5,1-11).

Și un fagure de miere. Dovezi textuale favorizează (cf. p. 146) omiterea acestor cuvinte.

Luca 24:43

43. A mâncat. Fără îndoială pentru a convinge pe ucenici că era încă o ființă materială, corporală. Unele dovezi textuale pot fi citate (cf. p. 146) pentru adăugarea cuvintelor „și cele rămase li le-a dat lor”.

Luca 24:44

44. Ce vă spuneam. [„Cuvintele pe care le spuneam”, KJV]. Vezi cap. 18,31-33.

Trebuie să se împlinească tot ce este scris. Vezi la Matei 1,22; Luca 24,26.27.

Despre Mine. Vezi la Matei 1,22; Luca 24,26.27; Ioan 5,39.

Legea lui Moise. Anume, partea din VT scrisă de Moise, de obicei numită Pentateucul și constând din primele cinci cărți ale Bibliei. În altă parte Pentateucul este numit „legea” (Matei 7,12; Luca 16,16, etc.), „legea lui Moise” (Fapte 28,23) și uneori simplu „Moise” (Luca 16,29.31).

Acesta este singurul loc din Scripturi unde se face o menționare specifică cu privire la obișnuita subîmpărțire întreită a VT recunoscută de poporul evreu însuși. Pentru o discuție despre formarea canonului VT vezi vol. I, p. 36-45.

Prooroci. Evreii subîmpărțeau partea aceasta a VT în ceea ce ei numeau „profeții dintâi” – Iosua, Judecători și cărțile lui Samuel și Regii – și „profeții târzii” sau Isaia, Ieremia, Ezechiel și cei doisprezece

profeți mici (vezi vol. I, p. 37).

Psalmi. Cuprinzând nu numai ceea ce noi numim cartea Psalmilor, dar probabil și toate celelalte cărți care nu aparțin lui „Moise” sau la „Prooroci”. Aceste cărți ale părții a treia sunt de obicei numite hagiographa sau simplu Cărțile (vezi vol. I, p. 37).

Luca 24:45

45. Atunci le-a deschis. De câte ori căutase Isus în trecut să facă lucrul acesta, dar fără succes (vezi la cap. 18,34).

Luca 24:46

46. Este scris. Expresia obișnuită NT folosită pentru a se referi la conținutul Scripturilor canonice sacre ale VT (vezi la Matei 4,4).

Așa trebuia. [„Așa se cuvenea”, KJV]. Vezi la v. 26.

A treia zi. Vezi p. 248-250.

Luca 24:47

47. Tuturor Neamurilor. Vezi la Matei 28,19.20.

În numele Lui. Vezi la Matei 10,18.

Pocăința. Gr. metanoia, „schimbare a minții” (vezi la Matei 3,2.8).

Iertarea. [„Remiterea”, KJV] Sau „iertarea”.

Începând din Ierusalim. Isus Își începuse lucrarea Sa în Ierusalim și în Iudea (vezi la Matei 4,17) și ucenicii urmau să facă același lucru. Aici fuseseră date multe din dovezile cele mai mari ale divinității Sale. Isus lucrase mai întâi în Iudea pentru a da conducătorilor națiunii prilej să observe învățăturile Sale și lucrarea Sa, ca să-L accepte ca Mesia și să-și unească eforturile lor cu ale Sale la proclamarea Evangheliei Împărăției (vezi DA 231). Așa cum aveau să dovedească evenimentele de mai târziu, mulți din preoți și probabil alți conducători ai națiunii, „veneau la credință” (Fapte 6,7). Primele succese ale Evangheliei în Ierusalim au fost uimitoare și încurajatoare (vezi Fapte 2,41.47; 4,4.33; 5,14.16.28.42; 6,1.7).

Luca 24:48

48. Voi sunteți martori. Ucenicii lui Hristos fuseseră cu El un număr de ani, ei știau ce învățase și cum lucrase El și acum erau martori oculari ai învierii (vezi la v. 39). Ei puteau spune altora ce văzuseră și auziseră (vezi 2 Petru 1,16-18; 1 Ioan 1,1.2). Ei niciodată nu au ezitat să afirme că erau „martori” ai lui Hristos (vezi Fapte 2,32; 3,15; 5,32; 10,39.41, etc.). Ei aveau de spus lucruri mari și niciodată nu oboseau să le spună. Este privilegiul nostru astăzi, în calitate de credincioși în Mântuitorul înviat și înălțat, să dăm mărturie cu privire la cele ce am văzut și auzit despre calea mântuirii în Isus Hristos (vezi 2 Timotei 2,2; cf. 2 Corinteni 5,18-20).

Luca 24:49

49. Făgăduința Tatălui Meu. Adică, „Duhul Sfânt” (vezi la Fapte 1,4.8). Isus discutase această făgăduință pe larg cu ucenicii Săi în noaptea trădării Sale (vezi la Ioan 14,16-18.26; 16,7-13).

Rămâneți. [„Zăboviți”, KJV]. Adică, după înălțarea la cer a lui Isus (vezi Fapte 1,4), Ucenicii mai aveau o întâlnire cu Isus în Galilea (vezi Matei 28,10), dar după aceea s-au înapoiat la Ierusalim, pe cât se pare în ascultare de porunca dată aici.

Îmbrăcați. [„Înzestrați”, KJV]. Literal, „îmbrăcați”.

Putere. Gr. dunamis, „capacitate de a săvârși”. „Puterea” aceasta urma să-i facă în stare să fie „martori” eficienți (vezi la v. 48). Fără „puterea de sus” mărturia dată de ucenici nu va convinge și nu va osândi inima oamenilor. Venirea Duhului Sfânt, la zece zile după înălțare, le-a dat puterea de care vorbește

Hristos aici (vezi la Fapte 1,8; 2,1-4) și îndată apostolii au început să dea mărturie cu privire la Hristos. Mărturia ucenicilor, umplută de putere și făcută eficientă de puterea Duhului Sfânt, a avut ca rezultat convertirea a aproape 3500 de suflete într-o singură zi (vezi Fapte 2,41). Sub călăuzirea și puterea convingătoare a Duhului Sfânt biserica a experimentat o creștere fenomenală (vezi la Luca 24,47). Începând din Ziua Cincizecimii credințioșii au fost, literal, „îmbrăcați cu putere de sus”.

Luca 24:50

50. El i-a dus afară. [„El i-a condus”, KJV]. [Înălțarea, Luca 24,50-55 = Marcu 16,19.20 = Fapte 1,8-12. Comentariu major: Luca. Vezi harta p. 226; diagrama 10, p. 233).

Cu excepția unei scurte relatări a lui Marcu despre înălțare, numai Luca (aici și în Fapte 1,8-12) relatează acest eveniment și dă puținele detalii ale înălțării ce pot fi găsite în Scripturi. Numai el menționează timpul (vezi Fapte 1,3) și locul (vezi Luca 24,50) evenimentului. Pentru cronologia înălțării vezi nota adițională la Matei 28. Pe cât se pare ucenicii s-au înapoiat din Galilea la Ierusalim, unde trebuiau să-și înceapă lucrările (vezi la Luca 24,49).

Betania. Betania era situată pe panta răsăriteană a Muntelui Măslinilor, peste vârful căruia Isus conducea acum pe cei unsprezece (vezi Fapte 1,12; DA 830; vezi la Matei 21,1).

Și-a ridicat mâinile. Postura obișnuită pentru pronunțarea benedicției sau a binecuvântării și adesea postura în care era înălțată rugăciunea (vezi la cap. 18,13).

Luca 24:51

51. Îi binecuvânta. O încheiere corespunzătoare la anii de asociere de care ucenicii se bucuraseră cu Isus.

S-a despărțit de ei. Isus stătuse în picioare aproape de ucenici, poate în centru, în timp ce ei stăteau în cerc în jurul Lui și în timp ce mâinile Sale se întindeau spre binecuvântare către ei. El S-a înălțat încet din mijlocul lor (vezi DA 830, 831).

A fost înălțat la cer. Isus S-a înălțat la cer „cu înfățișare omenească” (DA 832; vezi la cap. 24,39). Dovezi textuale importante pot fi citate (cf. p. 146) pentru omiterea acestei propoziții. Totuși, nu poate exista îndoială cu privire la faptul enunțat (vezi Fapte 1,9-11; etc.).

Luca 24:52

52. I s-au închinat. Vezi la Matei 28,17. Pot fi citate unele dovezi textuale (cf. p. 146) pentru omiterea acestor cuvinte.

S-au întors în Ierusalim. Unde și-au avut reședința, în aceeași odaie de sus în care celebraseră împreună ultima cină (vezi Fapte 1,13; DA 802). Cu bucurie și cu multă credință ei au început marea lucrare încredințată de Domnul lor (vezi la Marcu 16,20).

Luca 24:53

53. În Templu. Templul era un loc de adunare, mai ales pentru orele de rugăciune de dimineața și de seara (vezi la cap. 1,9) și aici apostolii au găsit pentru prima dată prilej să dea mărturie despre credința lor (vezi Fapte 2,46; 3,1; 5,21.42).

Amin. Vezi la Matei 28,20.

COMENTARIILE LUI ELLEN G. WHITE

1–12 DA 788–794

4–6 EW 186

5–7 DA 789

11 8T 68

13 CW 80

13, 14 DA 795

13–33 DA 795–801

15 DA 796; ML 207

16 DA 800

17–21 DA 796

21 AA 25; DA 794

25–27 DA 796

27 AA 221; COL 39, 127; CW 80; DA 234, 796; GC 349; 4T 401

27–32 FE 189

29, 30 DA 800

31–34 DA 801

32 COL 40; CT 341; DA 668, 801; GC 350; PK 626; TM 88, 310; 6T 53

33 DA 801

33–48 DA 802–808

34, 35 DA 802

36 DA 804; ML 51

36–43 DA 803

45 FE 190

45–48 AA 26; DA 804

47 8T 57

49 AA 30; COL 327; ML 37, 59; PP 381; TM 443; 2T 120; 5T 159; 8T 15

50 DA 830; EW 190

50–53 DA 829–835

50, 51 AA 32

52, 53 GC 339

53 AA 35; GC 350